DICȚIONAR DE EPITETE

Andrei

NOU

MARIN BUCĂ

DICȚIONAR DE EPITETE

Ediţie revăzută

Scanned with OKEN Scanner

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
BUCĂ, MARIN
Dicţionar de epitete / Marin Bucă. - Ed. a 4-a, -
Bucureşti : Vox Cart, 2007
ISBN 978-973-1770-02-4

81'374.2:811.135.1'367.623=135.1

Coperta: **Mirela Tufan**

Editura **VOX CART**
Str. Petru Maior, nr.32, Sector 1, Bucureşti
Telefon: 031 405.95.78; Tel./Fax: 021 222.02.14
E-mail: vox@edituravox.ro
www.edituravox.ro

Scanned with OKEN Scanner

PREFAȚĂ

Epitetul (fr. épithète, gr. epitheton „care este atașat") este o figură de stil constând în alăturarea unui cuvânt calificativ la un altul, în scopuri estetice. Sintetizând punctele de vedere cu privire la sfera noțiunii de epitet, Paula Diaconescu arată că „într-o accepție restrânsă, epitetul este considerat fie orice determinare adjectivală a substantivului, fie numai un anumit tip de determinare adjectivală a substantivului sau, într-o accepție largă, epitetul este un anumit tip de determinare - exprimată prin adjectiv, substantiv, propoziție - a substantivului ori un anumit tip de determinare - exprimată prin adverb, substantiv precedat de prepoziție - a verbului"[1]. Întrucât în lucrarea de față ne-am propus să prezentăm într-o formă lexicografică numai epitetul substantivului exprimat prin adjective, subliniem că aceasta nu înseamnă implicit restrângerea sferei epitetului numai la această categorie, ci recunoașterea doar a faptului că dintre toate categoriile gramaticale de epitete, distinse în funcție de elementul determinat (substantiv sau verb) și mijloacele de exprimare (adjective, substantive, adverbe și propoziții), epitetul adjectival al substantivului are cea mai largă răspândire. Cu această precizare, ne-am însușit definiția epitetului propusă de aceeași autoare: „epitetul este un termen al unei structuri, exprimat printr-un adjectiv care se referă la un substantiv sau și la un substantiv, în raport cu care își relevă funcția determinativă (atributivă sau predicativă) și o anumită valoare stilistică"[2].

Valoare stilistică pot avea nu numai adjectivele cu sensuri figurate („cer plumburiu"), ci și cele cu sensuri proprii („cer albastru"). În acest din urmă caz se pune problema delimitării determinărilor poetice de cele logice. Observații pertinente în această privință găsim la Boris Tomașevski: „Determinarea poetică se deosebește esențial de cea logică, ea nu are o funcție de detașare a unui fenomen dintr-un grup de fenomene similare și nici nu introduce

---

[1] Paula Diaconescu, *Epitetul în poezia română modernă (I)*, în SCL, anul XXIII (1972), nr. 2, p. 138.

[2] Idem, op.cit., p. 139.

Scanned with OKEN Scanner

un indiciu nou, absent în cuvântul determinat. Determinarea poetică repetă indiciul inclus chiar în cuvântul determinat, și are drept scop să atragă atenția asupra indiciului dat sau să exprime atitudinea afectivă a vorbitorului față de obiect. Astfel, când spunem <<stepă întinsă>>, <<mare albastră>>, nu deosebim <<stepa întinsă>> de o alta (adică nu ne gândim la o stepă îngustă) și nici nu opunem <<marea albastră>> unei mări de o altă culoare, nu facem decât să detașăm indiciile date, apreciind importanța lor pentru expresie. În majoritatea cazurilor, când vorbim despre fenomenele individuale, determinările sunt date într-un plan poetic, și nu într-un plan logic. Determinarea poetică se numește epitet"[3]. Atrage în mod deosebit atenția precizarea făcută în continuare că „aceeași determinare gramaticală poate să fie și poate să nu fie epitet. De pildă, dacă în expresia <<trandafirul roșu>>, prin cuvântul <<roșu>> definim un anume fel de trandafir pe care îl deosebim de trandafirul de lună, de trandafirul alb etc., atunci determinarea va fi logică. Dacă însă avem în vedere numai trandafirii roșii, cei mai obișnuiți, atunci în expresia <<trandafirul roșu>> determinarea evidențiază însușirea conținută de cuvântul <<trandafir>> și devine epitet"[4].

Epitetul exprimă însușirile estetice ale obiectelor desemnate de substantivele respective ("lună galbenă", "lună argintie", "cer senin") sau impresia pe care acestea o produc asupra sensibilității scriitorului, modul cum ele sunt percepute și apreciate în plan psihologic (lună gânditoare", "lună visătoare", "cer trist"). În funcție de aceste aspecte epitetele pot fi evocative și apreciative. Delimitând aceste categorii de epitete, trebuie să avem în vedere că și epitetele evocative exprimă atitudinea apreciativă a subiectului vorbitor. „Când vorbim de o zi senină, scria acad. Tudor Vianu, exprimăm nu numai calitatea obiectivă a zilei, dar, în împrejurări normale, și valoarea pozitivă, plăcută cu care o considerăm. Dar deși toate epitetele sunt într-un anumit fel apreciative, noi vom rezerva acestă denumire numai acelora care exprimă în chip direct aprecierea vorbitorului. Chiar cu această precizare, epitetele apreciative sunt totuși destul de greu de distins"[5].

Din punctul de vedere al sferei realității pe care o exprimă epitetele pot fi fizice și morale. Făcând aceeași distincție și în cadrul substantivelor determinate, obținem următoarele asociații posibile:

a) Epitete fizice pentru termeni care exprimă realități fizice: "lac albastru", "mare adâncă", "câmpie nemărginită", "ochi mari",

---

3 Boris Tomașevski, *Teoria literaturii. Poetica. Traducere, prefață și comentarii de Leonida Teodorescu,* București, Editura Univers, 1973, p. 72.

4 Idem, op.cit., loc.cit.

5 Tudor Vianu, *Epitetul eminescian, în Studii de stilistică*,Bucuresti Editura Didactică și Pedagogică, 1968, p. 154.

Scanned with OKEN Scanner

"noapte întunecoasă", "păr bălai" etc. Deseori componentele acestui tip de structuri aparțin unor sfere senzoriale diferite: vizual, auditiv, olfactiv, gustativ, tactil, ponderal. Interferențele sferelor senzoriale în cadrul acestor structuri pot fi dintre cele mai variate, de pildă: vizual+gustativ ("zâmbet amar"), vizual+tactil ("lună moale"), auditiv+vizual ("liniște adâncă"), auditiv+ponderal ("zgomot ușor") ș.a.m.d.

Epitetul fizic aparținând altei sfere de senzații decât substantivul determinat se numește epitet sinestezic.

b) Epitete fizice pentru termeni care exprimă realități morale": dragoste fierbinte", "atitudine rece", "suferință crudă", "ură adâncă", "suflet curat", "durere grea", "tristețe neagră", "amintire dulce", "mânie aspră" etc.

c) Epitete morale pentru termeni care exprimă realități fizice: "lună tăcută", "soare prietenos", "natură veselă" etc. Epitetele din asemenea structuri sunt personificatoare.

d) Epitete morale pentru termeni care exprimă realități morale: "soartă tristă", "ură feroce", "suflet blând", "dușmănie cumplită" etc.

Epitetul poate avea sensul foarte apropiat de cel al determinatului său (epitetul pleonastic): "soare strălucitor", "lumină orbitoare", "plumb greu", "bucurie voioasă" etc.

Uneori, sensul epitetului este opus sensului cuvântului determinat (epitetul antitetic sau oximoronul): "bucurie tristă", "veselie amară", "suferință dulce", "farmec dureros", "milă crudă", "liniște zgomotoasă" etc.

In funcție de raporturile existente între sfera epitetului și cea a elementului determinat epitetul poate fi generalizator (ornant) și individualizator (individual, particularizator).

Epitetul generalizator evocă o caracteristică permanentă a clasei de obiecte desemnate de cuvântul determinat: "zăpadă albă", "munte înalt", "cer senin", "soare strălucitor", "noapte întunecoasă" etc. Uneori, folosirea epitetului generalizator este impusă prin tradiție și în acest caz avem a face cu epitetul stereotip.

Epitetul individualizator evocă o trăsătură specifică, individuală, proprie unui anumit obiect: "față veștedă", "dragoste păgână", "hohot sălbatic", "ochi bisericoși", "mireasmă piperată" etc.

Epitetele pot fi folosite singure ("arbore falnic", " dragoste nemărgi-nită") sau în grupuri de două, trei sau mai multe ("ochi adânci și triști", "aer curat, proaspăt și rece", "paloare delicată, umedă, strălucită, moale" etc.). Pentru desemnarea epitetelor care apar singure se folosește termenul epitet simplu, iar cele care formează grupuri sunt denumite prin termenii lanț de epitete (T.Vianu) sau epitet multiplu (G. I. Tohăneanu).

Scanned with OKEN Scanner

STRUCTURA DICȚIONARULUI

Considerațiile expuse mai sus cu privire la noțiunea de epitet și categoriile de epitete adjectivale constituie baza teoretică a dicționarului.

Dicționarul cuprinde aproximativ 4oo de articole, în care epitetele sunt grupate în jurul substantivelor pe care acestea le determină. Selectarea acestor substantive s-a făcut în funcție de capacitatea lor de a atrage în mod deosebit epitete. Cu câteva excepții, toate substantivele fac parte din fondul principal lexical.

Fiecare articol de dicționar urmărește să ofere o imagine amplă asupra epitetelor substantivelor respective, precum și asupra specificului întrebuințării acestora în literatura română de la începutul secolului al XIX-lea până în zilele noastre.

Menționăm că în dicționar n-au fost incluse toate epitetele excerptate din operele indicate în lista bibliografică. Au rămas în afară următoarele categorii de epitete: epitetele care au avut răspândire numai în anumite perioade istorice și ulterior au ieșit complet din uz, nefiind înregistrate nici de dicționarele explicative ale limbii române contemporane; epitetele exprimate prin cuvinte create de autori; unele epitete cu valoare strict contextuală.

Epitetele marcate stilistic sunt însoțite de indicațiile respective. Pentru unele indicații am folosit următoarele abrevieri: depr.= depreciativ, fam. = familiar, ir.= ironic, peior.= peiorativ, pop.= popular.

Fiecare articol de dicționar este alcătuit din două părți. În prima parte sunt prezentate, în ordine alfabetică, epitetele cuvântului-titlu. Dacă epitetele apar în citatele ilustrative în variante neliterare, acestea sunt date în paranteze după formele literare respective, de exemplu: năprasnic (năpraznic). Când epitetele sunt foarte numeroase, acestea sunt, de obicei, clasificate. Principalul criteriu de clasificare a epitetelor este cel estetic, adică împărțirea lor în epitete evocative (epitete care exprimă însușirile estetice ale obiectelor desemnate de substantive) și epitete apreciative (epitete care exprimă impresia pe care obiectele desemnate de substantive o produc asupra sensibilității scriitorului, modul cum ele sunt percepute și apreciate în plan psihologic). În unele cazuri, epitetele evocative sunt împărțite, la rândul lor, în grupuri semantice[6].

Cea de-a doua parte a articolelor de dicționar cuprinde, selectiv, exemple literare care ilustrează funcțiile stilistice și modalitățile de întrebuințare a epitetelor. Exemplele sunt date în

---

[6] Principiile de clasificare a epitetelor evocative ne-au fost sugerate de *Dicționarul de epitete al limbii ruse literare:* K. S. Gorbaèeviè, E. P. Hablo, *Slovar' epitetov russkogo literaturnogo jazyka*, Leningrad, Editura "Nauka", 1979. Acest dicționar ne-a sugerat, de asemenea, și structura lucrării.

Scanned with OKEN Scanner

ordinea alfabetică a epitetelor. În cazul exemplelor cu lanțuri de epitete la stabilirea ordinii alfabetice s-a avut în vedere primul epitet.

* *
*

La publicarea primei ediții a acestei lucrări (Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1985) ne-am bucurat de sprijinul generos pe care ni l-au acordat, în primul rând, prof. univ. dr. G. I. Tohăneanu, în calitate de recenzent, precum și cercetătorii științifici dr. Olimpia Bercea și dr. Eugen Dorcescu. Îndemnul de a publica ediția de față l-am găsit nu numai în interesul manifestat de cititori față de ediția apărută în anul 1985, dar și în ecourile pe care această ediție le-a avut în publicațiile de specialitate.

Ediția de față a Dicționarului de epitete se deosebește de Ediția apărută în anul 1985 nu numai prin adaptarea la noile reglementări ortografice, ci și prin revizuirea conținutului: au fost eliminate epitetele aparținând lexicului învechit, au fost introduse epitete noi, au fost eliminate unele exemple insuficient de sugestive, folosirea unor epitete este ilustrată prin exemple noi.

prof. univ.dr. Marin Bucă

Scanned with OKEN Scanner

A

ADEVĂR. Absolut, abstract, adânc, adevărat, agreabil, amar, amarnic, amărui, ancestral, aspru, axiomatic, banal, batjocoritor, bătrân, binecunoscut, brut, brutal, cardinal, categoric, cărunt, clar, complex, complicat, comunicabil, concret, concludent, condiționat, contestabil, contestat, controlabil, controversat, convențional, covârșitor, crud, cumplit, curat, defavorabil, definitiv, deformat, delicat, demonstrabil, denaturat, dens, dezagreabil, dezolant, dulce, dumnezeiesc, dur, dureros, esențial, etern, evident, exact, explicabil, fad, fantastic, faptic, fatal, favorabil, fierbinte, formal, fundamental, funest, general, gol, gol-golut, grav, groaznic, grozav, ideal, iluminat, imaginat, imperceptibil, important, imuabil, inaccesibil, incomod, incomplet, incontestabil, indiscutabil, individual, indubitabil, inefabil, infailibil, intangibil, integral, intim, ireal, izbitor, închipuit, înfricoșat, înfricoșător, îngrozitor, îngust, întreg, înțelept, limpede, logic, mare, mărturisit, mărunt, melancolic, melodramatic, metafizic, mic, misterios, modificat, mut, natural, neconcludent, necruțător, neesențial, neevident, neînduplecat (*nenduplecat*), neînsemnat, nemărturisit, nemilos, nemuritor, nepieritor, neplăcut, nesofisticat, nestrunjit, nuanțat, obiectiv, obscur, oficial, omenesc, palpabil, paradoxal, parțial, pasionant, perceptibil, permanent, perpetuu, personal, pierdut, pietros, pipăit, plăsmuit, plictisitor, pozitiv, practic, primejdios, primordial, profund, pur, puternic, răscolitor, răscopt, real, rece, relativ, revelat, rezistent, sacru, sărac, sceptic, senin, serios, sfânt, sigur, simplu, sincer, solid, stingherit, străvechi, strivitor, stupid, subiectiv, sublim, subtil, sufletesc, sumbru, supărător, superior, suprem, tainic, tăinuitor, tăios, temeinic, temut, terifiant, teribil, total, toxic, tragic, trist, trunchiat, uimitor, universal, util, valabil, verde, verosimil, violent, viteaz, viu, vulgar, zdrobitor, zguduitor.

„Unde-s visurile sfinte, plămădite an de an / Și pierdute în clipita unui adevăr *amar*?" GOGA, O. II 164. ¤ „E *aspru* adevărul, dar trebuie a-l spune..."

Scanned with OKEN Scanner

MACEDONSKI, O. II 149. ¤ „Un hohot lung de râs s-aude-n depărtare: / E glasul de triumf, ce-l urlă-n gura mare / *Căruntul* adevăr, ce-a biruit minciuna..." GOGA, O II 173. ¤ „Adevărul *crud* adesea îl ocoleam cu-n fel de lașitate..." BART, S. I 276. ¤ „Dar cine poate să le spună acest *cumplit* adevăr?" MĂLĂNCIOIU, L. V. 7. ¤ „*Dezolantul* adevăr al nevestii mă doare cu atât mai mult cu cât asupra lui nu încape nici o îndoială." ARGHEZI, S. 10 110 ¤ „Atuncea saluta-voi *eternul* adevăr..." EMINESCU, O. IV 302. ¤ „Dacă ne gândim la Meșterul Manole, și acolo istoria este prezentă, desigur, dar dincolo de ea se relevă un adevăr *fantastic*..." D. R. POPESCU, I. Ș. 200. ¤ „Sunt oameni pe cari-i supără în discuție adevărul *indiscutabil*." IORGA, C. 181. ¤ „Atunci își va permite luxul acesta al adevărului *întreg, absolut*." CEZAR PETRESCU, O. P. 72. ¤ „Când prin oraș calci lin pe străzi sămânța ulmilor, și-n mers / în adevăruri *limpezi* crezi - / mai e nevoie de vreun vers?" BLAGA, O. 2 237. ¤ „Închid un ochi și văd / *mari* adevăruri *solide*." DUMITRESCU, V. 111. ¤ „Nu-ți îmbogățești sufletul cu adevăruri *mărunte*: cine și-ar face avere adunând praful de aur împrăștiat pe pământ?" BLAGA, O. 7 78. ¤ „Am priceput *nenduplecatul* adevăr." CAMIL PETRESCU, O. I 56. ¤ „Căci tot astfel pricepe tot neamul cel nedemn / Al oamenilor zilei *sublimul* adevăr - / Ce voi puneți în pilde, iar noi l-avem din cer." EMINESCU, O. IV-219. ¤ „Dar inima, sărmana, îmi dă-n genunchi, să-mi spună / Că dragostea ta este un *tainic* adevăr..." VOICULESCU, P. II 320. ¤ „Erau *triste* și *dureroase* adevărurile acestea..." SLAVICI, O. III 349.

ADMIRAȚIE. Afectuoasă, amară, amoroasă, ascunsă, autentică, avidă, binemeritată, caldă, contemplativă, continuă, copilărească, curentă, declarativă, desăvârșită, dezinteresată, discretă, evlavioasă, exagerată, excesivă, explicabilă, extatică, extraordinară, falsă, fricoasă, glacială, grandilocventă, greoaie, hazoasă, imnică, indiferentă, inexprimabilă, infinită, invidioasă, irezistibilă, ironică, încăpățânată, înduioșată, îngrozită, juvenilă, mare, măgulitoare, milostivă, mincinoasă, misterioasă, mută, naivă, năucă, nebuloasă, neclintită, necondiționată, nedisimulată, nemaipomenită, nemărginită, neprefăcută, nestăpânită, nesfârșită, nestăvilită, netulburată, nețărmurită, oarbă, pasivă, pătimașă, pizmașă, platonică, proaspătă, profundă, protectoare, reală, reciprocă, retorică, senină, sfioasă, sinceră, sporită, subită, surâzătoare, știrbită, tăcută, teatrală, totală, trainică, umilă, umilită, unanimă, veche, vie.

„Mircea avea pentru Monica o *afectuoasă* admirație." TEODOREANU, O. A. II 449. ¤ „Dalia privea cu o admirație *copilărească* și *avidă* castelul Mavroghineștilor." VINEA, O. II 459. ¤ „Uneori, în ochii ei frumoși, cenușii, văd un fel de admirație *curată, senină*!" BREBAN, B. 428. ¤ „Goethe nu și-a mai revizuit admirația *imnică* față de marele corsican niciodată." BLAGA, O. 7 291. ¤ „Se uitau la tablouri de la o distanță prudentă, cu *inexprimabilă* admirație ..." SEBASTIAN, E. C. M. 588. ¤ „Și nu-și putea stăpâni *naiva, totala, irezistibila* admirație." CEZAR PETRESCU, N. 308. ¤ „Iulia privea iritată agitația lui sufletească și, în afară de *nemărginita* și *indiferenta* ei admirație, n-avea ce altceva să-i dăruiască." MAZILU, C. S. 202. ¤ „Va socoti că e vorba de o admirație *platonică*." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 561. ¤ „Vreau să provoc admirația *sfioasă* a camarazilor, singurii care există acum real pentru mine, căci tot restul lumii e numai teoretic." CAMIL PETRESCU, O. II 213. ¤ „S-au găsit și câțiva

Scanned with OKEN Scanner

cari își arătau în gura mare *sincera* lor admirație pentru acest tânăr corect!" BART, S. I. 296. ¤ „Înduri admirația *tăcută*, cum ai suferi-o și pe cea *retorică* și *declarativă*". ARGHEZI, S. 19 185. ¤ „Niciodată nu bănuise sentimentul de devotament și admirație *totală* pe care îl avea Gabriel pentru el." STAHL, F. O. 25.

AER. I. *Văzduh, atmosferă.* Acidulat, acru, ager, agrest, alb, albastru, amar, amețitor, amorțit, apăsător, argintat, aromat, arzător, ascuțit, aspru, auriu, binefăcător, blând, bolnav, bun, cald, cenușiu, cețos, clar, clocit, coclit, colbuit, conabiu, cristalin, crud, curat, delicat, dens, des, diafan, divin, dogoritor, domol, dulce, dulceag, dureros, elastic, fetid, fierbinte, fin, firav, fraged, friguros, fumegos, geros, greoi, greu, grețos, grozav, gustos, iernatic, imobil, infect, irespirabil, insuportabil, iute, îmbălsămat, îmbătător, îmbâcsit, împrospătat, înalt, înăbușitor, încărcat, încețoșat, închis, încins, încremenit, înecăcios, înfierbântat, înfocat, înghețat, întăritor, întremător, întunecos, înțepător, învechit, învietor, înviorător, jilav, lânced, limpede, limpezit, lin, luciu, luminat, luminos, măreț, miresmat, mirositor, moale, mocnit, molatic, moleșit, mort, muced, mucegăit, neclintit, negru, neguros, neînceput, neîndestulător, neliniștit, nemișcat, nesănătos, parfumat, pâclos, plumburiu, primăvăratic, primenit, proaspăt, pur, puternic, rar, răcoritor, răcoros, rece, roșu, rozalb, sălbatic, sănătos, sărat, sclipitor, sec, senin, sonor, spumos, stătut, sticlos, strălucit, strălucitor, străveziu, stricat, suav, subțiat, subțire, sufocant, tare, tăios, tânăr, tomnatic, toropitor, trandafiriu, transparent, tremurat, tremurător, tulburat, țeapăn, ud, umed, uscat, ușor, vaporos, văratic, vâscos, viciat, vioriu, viu, vivificator, (*pop.*) zăpușit, zgrunțuros.

„Suntem ca bolnavii, care nu suportă aerul *aspru* și *curat* al munților." BLAGA, O. 7 80. ¤ „Aerul *cald, vâscos, stătut* îi apăsa pieptul și-i înăbușea parcă și inima." STANCU, S. 9 180. ¤ „Gândurile negre care îl încercaseră zile și nopți la rând după vizita în Prelucă se risipeau în aerul *curat, proaspăt* și *rece* de afară." PARDĂU, O. T. 40. ¤ „Un aer *dulce, grețos*, venea dinspre florile din grădină." ȚOIU, G. V. 97. ¤ „Fericită, fata a alergat s-o întâmpine desfăcându-și de pe cap șalul alb și bătând cu el aerul *geros*." BĂNULESCU, C. M. 92. ¤ „Aerul era *greu* și *dens*." BOTEZ, S. 3 167. ¤ „În timp ce lucra, bătrâna fuma țigară după țigară, umplând odaia cu un aer *infect*." CĂLINESCU, O. 7 237. ¤ „*Întăritor* aerul dimineții: *rece* și *acidulat*." CEZAR PETRESCU, I. 276. ¤ „Aerul deveni *înțepător, greu, apăsător*, apa morților nu mai flutura pe coline, se scursese în pământ." NEAGU, Î. 183. ¤ „În aerul *luminos* pluteau miresme de pământ umed..." SADOVEANU, O. 1 59. ¤ „Stelele curg încet la vale, / Aerul *moale* scânteiază și ea ochii plini de lacrimi / Și-i închide și visează." EMINESCU, O. IV 485. ¤ „Într-o zi ne pomenirăm cu cei întâi fulgi de zăpadă înecând cu puful lor de argint aerul *neguros* și *rece* al munților" EMINESCU, O. VII 204. ¤ „Soarele s-a înălțat, / Câmpul se scaldă-n lumină / Aerul e *parfumat*" MACEDONSKI, O. III. 51. ¤ „În aerul *pâclos* al dimineții apele tulburi răspândeau un miros de glod, de cânepă topită." AGÂRBICEANU, O. 8 384. ¤ „Deschise ușa să intre aerul *proaspăt, înviorător* al primăverii." REBREANU, O. 4 473. ¤ „Un aer *pur, neînceput*, învăluie oamenii și brazii de pe malul Oltului, înfiorându-i cu adierea tinereții eterne." BOGZA, S. P. III 102. ¤ „Prin aerul de

Scanned with OKEN Scanner

noapte, *puternic, rece, des* / A lunei adormite pătrund razele rare ..." EMINESCU, O. IV 58. ¤ „Un aer *răcoros* și *limpede* lovea în față." HOLBAN, O. I 61.¤ „Și-n aerul *sălbatic* de pe câmp / Ne-om pomeni deodată surâzând ..." STANCA, V. 409. ¤ „Era liniște și răcoare, în aerul *tare, limpede, înviorător*, al dimineții." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 256. ¤ „În aerul *transparent* și *molatic*, glasul trecătorilor sună cu timbru de cleștar." CEZAR PETRESCU, C. V. 208. ¤ „Aerul e *viu* și *proaspăt*!... El trezește și învie / Peptul, inima și ochii peste carii lin adie." ALECSANDRI, O. I 346.

II. *Înfățișare, aspect, expresie a feței.* Abătut, absent, agresiv, aiurit, amenințător, amuzat, arogant, artificial, atent, batjocoritor, băiețesc, băiețos, bănuitor, bărbătesc, bătăios, bățos, binevoitor, blajin, blând, buimac, calm, candid, caraghios, cinic, ciudat, complice, concesiv, conspirativ, contemplativ, contrariat, convins, copilăresc, copilăros, crispat, crunt, cuminte, decis, decisiv, definitiv, degajat, deosebit, deprimat, deșuchiat, detașat, dezamăgit, dezgustat, dezorientat, disprețuitor, distins, distrat, doctoral, dulce, dușmănos, elegant, enigmatic, euforic, exaltat, familiar, fantomatic, fatal, festiv, (*poetic*) ferice, firesc, fricos, gânditor, grandios, grandoman, grațios, grav, hotărât, idiot, impertinent, imperturbabil, important, impozant, impunător, indiferent, indignat, indulgent, infatuat, ingenuu, inocent, insolent, intens, interesant, intim, ironic, istovitor, îmbărbător, împăciuitor, împovărat, încruntat, încurcat, înfipt, înflăcărat, înfricoșător, îngăduitor, îngândurat, îngrozit, întunecat, întrebător, înțelegător, înveselit, jignit, jovial, liniștit, mahmur, maiestuos, (*livr.*) malițios, marțial, matern, măreț, mâhnit, mândru, mefistofelic, melancolic, (*pop.*) mieros, mirat, mironosit, misterios, morocănos, mucalit, mulțumit, mustrător, năuc, necăjit, nedecis, nefericit, neîncrezător, neînțelegător, neliniștitor, nemulțumit, nenorocit, nepăsător, neprietenos, neștiutor, neverosimil, nevinovat, (*livr.*) nonșalant, nostalgic, nou, obosit, obraznic, omenos, orgolios, perfid, pierdut, plăpând, plângăreț, plictisit, pocăit, posac, posomorât, potolit, poznaș, prefăcut, preocupat, pretențios, proaspăt, prostănac, protector, provocator, pudic, pueril, radios, rafinat, răbdător, rătăcit, răutăcios, resemnat, resignat, retras, sănătos, scofâlcit, secret, serios, sever, sfidător, sfios, sincer, singuratic, sinistru, smerit, solemn, somnolent, somnoros, (*fam.*) spășit, specific, speriat, spiritual, sportiv, sprinten, stângaci, stingherit, stupefiat, stupid, suav, suferind, suferitor, suficient, sumbru, supărat, superb, superior, surâzător, șăgalnic, șiret, strengăresc, tainic, tăcut, târnp, timid, tineresc, tragic, triumfal, triumfător, trufaș, țeapăn, uimit, uluit, vag, viclean, victorios, vinovat, virtuos, voios, zăpăcit, zâmbitor, zeflemist.

„Tudor Stoenescu-Stoian aprinse țigara și privea la Adina Buhuș cu un aer foarte *amuzat*." CEZAR PETRESCU, O. P. 61. ¤ „Emil, cu aerul lui *arogant*, se ocupase tot timpul cu curățitul unui măr." PHILIPPIDE, S. 2 55. ¤ „Dar ceea ce o exaspera peste fire și o ofensa era aerul *concesiv* și *doctoral*, mai cu

Scanned with OKEN Scanner

seamă al celor tineri." MIHĂESCU, O. II 105. ¤ „Toți iau deodată un aer *deosebit, stângaci, serios* și *solemn*." BOGZA, S. P. V 76. ¤ „Îmi povestea totul cu un aer *disprețuitor* și *indiferent*." CIOBANU, M. 33. ¤ „Iustin îi privește obrazul bine bărbierit, pielea catifelată, ridurile care îi brăzdează fața dându-i un aer *distins, rafinat* ..." NEDELCOVICI, S. V. I 235. ¤ „Tata a dezmințit cu un aer *indulgent* și *familiar*, care a convins mai rău." CAMIL PETRESCU, O. III 299. ¤ „Cu toate astea paliditatea lui îi dădea un aer mai *interesant* .." CARAGIALE, O. I 850. ¤ „Am înțeles că trebuie să fie ceva foarte grav, după aerul lui *îngândurat*." SEBASTIAN, A. 139. ¤ „Nu trecu mult timp și ciocoiul se arată mulțimei îmbrăcat în haine arnăuțești muiate în fir și cu un aer *măreț*." FILIMON, O. II 81 ¤ „Ochii negri, catifelați, genele întoarse pe fața albă, netedă, adăugau figurii un aer *melancolic*." ȚOIU, G. V. 164. ¤ „ - Nu spun! promise el cu un aer *pueril* și *răsfățat*, apoi se aplecă deasupra ei și îi șopti ceva la ureche." BREBAN, A. B. 388. ¤ „ - Copilul meu, zise ea cu un aer *serios*, netezindu-mi fruntea." EMINESCU, O. VII 195. ¤ „Privirea, gesturile, toată ființa ei avea un aer *șarengăresc*, care o prinde de minune." VLAHUȚĂ, S. A. III 38. ¤ „De unde să știm noi ce suntem?! Marile întrebări le pun și ticăloșii, cu un aer *triumfător*." PREDA, V. P. 75. ¤ „Avea un aer *țeapăn* și *mirat*." ARGHEZI, S. 3 179.

ALEE. Adormită, deșartă, goală, înflorită, întunecoasă, liniștită, luminoasă, minunată, mută, părăginită, părăsită, posomorâtă, pustie, răcoroasă, singuratică, solitară, șerpuitoare, tainică, tăcută, tristă, umbroasă, veche, veselă, zgomotoasă.

„Am pornit pe o alee *singuratică*." ELIADE, M. N. 188. ¤ „Cum te-așteptam în brațe să te strâng / Pe banca din aleea *solitară*, / Pe când în străvezia primăvară / Privighetorile cântau în crâng!" CODREANU, S. 1 211. ¤ „Trec pe *tainica* alee / Faetoanele de gală..." GOGA, O. II 32. ¤ „E ceasul când amurgul s-a stins în helești, / Când se podește apa lor rece cu cleștar, / Când luna în pustiul *tăcutelor* aleie / Declină printre ramuri spre ultimul pătrar..." PILLAT, P. 41. ¤ „O! nu, nici unul n-are astăzi puterea să se-ntoarcă iar / Pe aleea *tristă* și *pustie* când toate tot mai triste par." SĂULESCU, V. T. A. 157. ¤ „Pe aleea *veche* nici un om..." PILLAT, P. 226.

ALUZIE. Absurdă, agresivă, ascunsă, brutală, compromițătoare, crudă, delicată, dibace, directă, discretă, enigmatică, fină, grosolană, ironică, înțepătoare, jignitoare, malițioasă, misterioasă, necuviincioasă, nedefinită, obscură, perfidă, picantă, puerilă, răutăcioasă, sarcastică, săgetătoare, secretă, sfioasă, spirituală, străvezie, subtilă, supărătoare, tare, transparentă, usturătoare.

„Oriunde mergea, i se părea că aude în vorbele altora aluzii crude *asupra nenorocirei sale." ALECSANDRI, O. IV 215.* ¤ *„Domnul ministru rămase râzând cu hohot de* delicata *și* subtila *lui aluzie." BOTEZ, S. 3 25.* ¤ *„În fața aluziilor* grosolane *sau declarațiilor îndrăznețe, unchiașul nu știe răspunde." ARGHEZI, S. 12 175.* ¤ *„Aluziile lui erau și mai* misterioase." *CEZAR PETRESCU, O. P. 359.* ¤ *„Paul necăjea, din când în când, pe Alexandru Stelea cu aluzii* răutăcioase *și* grosolane." *DEMETRESCU, S. A. 402.* ¤ *„La* sfioasele *lui aluzii din acea vreme ea dădea ușor din umeri, oftând, cu o figură* rușinată *și* nedumerită." *PHILIPPIDE, S. 131.* ¤ *„Aluzia era foarte* străvezie." *LĂNCRĂNJAN, COR. II 101.* ¤ *„O vizită de câteva ori, o însoți la plimbare în oraș, nu făcu nici o aluzie* supărătoare." *SEBASTIAN, O. A. 116.* ¤ *„I-ai sesizat*

Scanned with OKEN Scanner

finețea și aluziile usturătoare *ascunse sub vălurile acelea de smerenie și iertare."* *BĂNULESCU, C. M. 320.*

AMĂNUNT. Amuzant, atrăgător, banal, caracteristic, complementar, complicat, copleșitor, crud, cumplit, curios, dureros, esențial, expresiv, extraordinar, fin, hotărâtor, imperceptibil, incredibil, inexplicabil, inexpresiv, infim, infinit, insesizabil, insignifiant, interesant, inutil, înduioșător, înfricoșat, jenant, lămuritor, măsurat, mic, mincinos, miraculos, misterios, naiv, neașteptat, neînsemnat, nemilos, nesemnificativ, obositor, penibil, picant, pitoresc, prețios, prozaic, real, revelator, scandalos, scurt, semnificativ, senzațional, simplu, supărător, surprinzător, uluitor, vag, viu, vulgar.

„Acum mi se părea ciudat că unui amănunt atât de banal *i-am acordat importanță."* *BUZURA, F. T. 7.* ¤ *„Un amănunt* caracteristic *trebuie să-l lăsăm cititorilor dintru început..."* *CARAGIALE, O. I 462.* ¤ *„Deși ar fi putut să tiduiască un șir de amănunte, care de care mai* cumplite *și mai* mincinoase, *îl rodea totuși ambiția acum să se documenteze înainte de a vorbi."* *REBREANU, O. 4 70.* ¤ *„Este imposibil de reprodus această istorie plină de cele mai* dureroase *amănunte..."* *CARAGIALE, O. II 375.* ¤ *„Cum alegi amănuntul* expresiv *ăsta e tot meșteșugul."* *I. M. SADOVEANU, S. III 330.* ¤ *„Parcă s-ar fi trudit să-și amintească un amănunt* prețios, *să găsească un cuvânt potrivit."* *ELIADE, M. N. 165.* ¤ *„A murmura acum pământul de rotund / Nu-i lucrul cel mai greu și nici cel mai profund, / Acum mai greu ar fi să spui că e oval, / Deși acesta este un amănunt* real." *PĂUNESCU, R. Z. 158.* ¤ *„Firește că toate acestea erau* supărătoare *amănunte pe care numai un ochi încercat putea să le descopere."* *I. M. SADOVEANU, S. III 330.*

AMĂRĂCIUNE. Adâncă, apăsătoare, ascunsă, aspră, crâncenă, deznădăj-duită, dezolantă, dulce, dulceagă, dureroasă, funebră, gravă, grea, incurabilă, infinită, insuportabilă, intensă, îngrozitoare, mare, melancolică, moartă, neagră, nemărginită, nesfârșită, permanentă, sălbatică, senină, sfâșietoare, sinceră, supărătoare, tainică, ușoară, vagă, vastă.

„În glasul bătrânului tremura o aspră *amărăciune."* *SADOVEANU, O. 7 25.* ¤ *„O dată cu înaintarea serii, i se coboară în suflet o amărăciune* deznădăjduită." *DAN, S. 292.* ¤ *„Petrache era dezgustat, dezamăgit, plin de o* dezolantă *amărăciune."* *BOTEZ, S. 4 360.* ¤ *„Ochii lui se entuziasmară și penelul său schiță în fugă acele trăsături de o* dureroasă *amărăciune în fața întunecatului său geniu infernal."* *EMINESCU, O. VII 124.* ¤ *„Citi hârtia cu un dezgust care i se urcă în trup cu o amărăciune* insuportabilă..." *STAHL, M. B. 57.* ¤ *„Mă cuprinsese un simțământ dureros, o* tainică *amărăciune..."* *SLAVICI, O. II 135.* ¤ *„Privea mereu înainte, fără să întoarcă o clipă capul spre ea, avea mereu aceeași* vagă *amărăciune pe buze."* *SEBASTIAN, O. A. 243.*

AMBIȚIE. Altruistă, anemică, bătrânească, copilărească, copilăroasă, curioasă, deșartă, dezinteresată, dominatoare, egoistă, extraordinară, fățarnică, fioroasă, firească, imensă, impor-

Scanned with OKEN Scanner

tantă, înăbuşită, lăudabilă, mare, măruntă, nebună, nedesluşită, neîndestulată, neîmplinită, neînţeleasă, nemărginită, nemăsurată, nerăbdătoare, nesăbuită, nesăţioasă, nesocotită, nestăpânită, nobilă, periculoasă, precoce, prostească, pură, romanţioasă, rudimentară, secretă, stăruitoare, supremă, tenace, tinerească, uluitoare, vană, violentă, vulgară.

„Ce ambiţii *curioase*, *rudimentare* zac în acest om!" BUZURA, F. T. 47. ¤ „Când ambiţiunea nu este *egoistă*, ci *altruistă*; când ea s-aprinde pentru binele public, este *nobilă* şi mai presus de orice laudă." CARAGIALE, O. I 539. ¤ „Îşi descoperea ambiţii *mari, copilăreşti*." SEBASTIAN, O. A. 293. ¤ „Ciocoiul este, totdeauna şi în orice ţară, un om venal, ipocrit, laş, orgolios, lacom, brutal până la barbarie şi dotat de o ambiţiune *nemărginită* ..." FILIMON, O. II 11. ¤ „Fiul său Fred, strunit de severitatea tatălui, era dăruit cu o inteligenţă vie, dar şi cu o ambiţie *nestăpânită* de a se afirma." I. M. SADOVEANU, S. III 318. ¤ „Am eu motivele mele, n-o fac din ambiţie *pură* şi *prostească*, să ştiţi." LĂNCRĂNJAN, F. S. 65. ¤ „Munca îi acapara toate energiile, dar fără nimic ademenitor înainte. Nu era nici o ambiţie *tenace*, urmărită cu încăpăţânare, nici un gest de arivist care ştie ce vrea." BOTEZ, S. 4 341.

AMENINŢARE. Abilă, absurdă, anonimă, aprigă, ascunsă, aspră, blajină, chinuitoare, crâncenă, crudă, cumplită, deghizată, deschisă, deosebită, directă, discretă, grea, iminentă, indivizibilă, inevitabilă, inofensivă, insidioasă, intolerabilă, ireverenţioasă, înăbuşită, închipuită, îndârjită, întunecată, lentă, lungă, misterioasă, neagră, neaşteptată, nebiruită, nebuloasă, nedefinită, nedesluşită, neînduplecată, neînţeleasă, nelămurită, neputincioasă, neştiută, nevăzută, ocultă, oribilă, perfidă, permanentă, perpetuă, profetică, reală, ridicolă, serioasă, sinistră, stereotipă, sumbră, surdă, şăgalnică, tăcută, teribilă, tulbure, vagă, vană, vehementă, verbală, veselă, veşnică, vicleană, voalată.

„Era o ameninţare *crâncenă* în glasul muzical al stăpânei..." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 257. ¤ „Şi în tunetul groaznic ce zguduie pământul, răzbate un fel de muget de uragan perpetuu ce umple văzduhul ca o *cumplită* ameninţare de cataclism." BART, S. I 395. ¤ „El vedea în ei o ameninţare *directă*." D. R. POPESCU, I. Ş. 105. ¤ „În apa lui să-ţi speli umerii şi părul de *intolerabila* ameninţare a neantului..." BOGZA, O. 146. ¤ „În liniştea munţilor numai murmurul gloatelor se ridica spre cer ca o ameninţare *înăbuşită*." REBREANU, O. 7 251. ¤ „Nu vedea nimic înaintea ochilor în afară de *întunecatele* ameninţări ale viitorului. " CEZAR PETRESCU, A. 212. ¤ „Nu ştiu dacă aţi fost vreodată sub o ameninţare *perpetuă*, care poate să te nimicească brusc şi pe neaşteptate." BOTEZ, S. 4 92.

AMINTIRE. Abstractă, acută, acuzatoare, adâncă, adevărată, admirabilă, albastră, albă, amară, amorţită, ancestrală, anecdotică, aprigă, arzătoare, asasină, atavică, bătrână, binecuvântată, brutală, caldă, caraghioasă, ceţoasă, ciudată, clară, confuză, contradictorie, copilărească, crâncenă, crudă, cumplită, curată, devotată, dintâi, discretă, dragă, dramatică, duioasă, dulce,

Scanned with OKEN Scanner

durabilă, dură, dureroasă, emoţionantă, enigmatică, erotică, estompată, eternă, evadată, falnică, falsă, fericită, fermecată, fioroasă, fragedă, frivolă, frumoasă, fugară, funebră, glorioasă, graţioasă, grea, hazlie, ideatică, importantă, infidelă, inocentă, insuportabilă, inutilă, împâclită, încâlcită, încântătoare, închegată, încremenită, îndepărtată, îndoioasă, înduioşată, înduioşătoare, îndureratâ, înfricoşată, îngrozitoare, înnebunitoare, limpede, lirică, luminoasă, lungă, măreaţă, măruntă, mâhnită, mângâitoare, mântuitoare, melancolică, monotonă, năvalnică, neagră, nechemată, necunoscută, nedesluşită, neînsemnată, neîntinată, nemiloasă, nepieritoare, neplăcută, neprecizată, nesemnificativă, neştearsă, neştirbită, nevinovată, nostalgică, obsedantă, ofilită, optimistă, oribilă, palidă, (*livr.*) paradiziacă, penibilă, periculoasă, picantă, pierdută, pioasă, plăcută, plăpândă, plictisitoare, posacă, precisă, preţioasă, proaspătă, puerilă, pură, puternică, răscolitoare, răzleaţă, rea, rebelă, rece, recentă, reconfortantă, reliefată, respingătoare, rotunjită, scandaloasă, scumpă, searbădă, senină, sentimentală, sfioasă, sfântă, sinistră, stăruitoare, stinsă, stoarsă, stranie, străveche, străvezie, strâmbă, suavă, sublimă, supremă, surâzătoare, surdă, ştearsă, şubredă, tandră, teribilă, trează, trecătoare, trecută, tristă, tulburătoare, tulbure, uitată, ulterioară, umilă, urâtă, uşoară, vagă, veche, veselă, veşnică, vie, viitoare, voluptoasă, zguduitoare.

„Nesimţitoare roză de aramă / fixată-n gând de *crude* amintiri / cu rădăcini inerte şi subţiri / care sfâşie fără teamă ..." TEODORESCU, P. N. 119. ¤ „Trecutul este zarea clară, aurie, fină, din care se desprinde amintirea *curată, vie, suavă*." PETICĂ, S. I 202. ¤ „Şi-atunci amintiri *duioase* se trezesc râzând în mine ..." COŞBUC, S. A. III 58. ¤ „Pătrunsă de-o suavă tresărire, / Începe inima uşor să-ţi bată: / Ca o privighetoare minunată / Suspină-n tine *dulce* amintire ..." CODREANU, S. 1 154. ¤ „Alte amintiri i se deşteaptă, întâi *încâlcite*, apoi mai *închegate* şi în sfârşit *rotunjite* ca verigile unui lanţ." REBREANU, O. 6 14. ¤ „Venise de-acolo cu o amintire *înduioşătoare* .." SADOVEANU, O. 2 365. ¤ „Amintirile lui erau *limpezi*, dar acestea, trecându-i prin suflet, păreau că suspină acolo." AGÂRBICEANU, O. 8 295. ¤ „Cădeau de sus ca să m-ajungă *lungi, triste* amintiri, / cum raza ceea ce mai lungă / din alte încolţiri." STĂNESCU, O. I. 141. ¤ „Şi corbii deasupra mea trec ca amintiri *negre* de viaţă. " ISAC, P. 65. ¤ „Şi am simţit parfumul ameţitor / Al amintirilor *nelămurite*..." FELEA, C. M. 40. ¤ „În suflet port adeseori / Tăcere neagră de cavou, / În el *pierdutele*-amintiri / Răsună viu ca un ecou." STAMATIAD, C. A. 125. ¤ „Amintirile nu sunt totdeauna *plăcute*, dar sunt mereu *duioase*." PĂUNESCU, B. V. 318. ¤ „O lacrimă / Desprinsă dintre genele unei *plăpânde* amintiri / Ce stă ascunsă-n fundul unui suflet, / Căzu / Pe albul unei fragede petale..." BLAGA, O. 1 413. ¤ „Nicolae Apostol, cu cugetul sfredelit de amintirile sale mai mult *proaspete* şi *amare*, tresări ca sub atingerea unui şfichi de bici." CEZAR PETRESCU, A. 239. ¤ „Ce *sfântă*-i amintirea mai marilor eroi..." GOGA, O. II 153. ¤ „Vă întreb şi pe voi, / care cu fiecare nou adevăr / purificaţi memoria lumii / de *sumbre*-amintiri ..." NICOLESCU, P. 43. ¤ „Şi umbra ta se pierde în negurile reci, / De mă găsesc iar singur cu braţele în jos / În *trista* amintire a visului frumos ..." EMINESCU, O. I 213.

Scanned with OKEN Scanner

AMOR. Adânc, adevărat, amăgitor, arzător, bizar, blând, bolnav, cast, ceresc, copilăresc, copilăros, crud, cumplit, curat, defunct, disprețuitor, distrugător, divin, duios, dulce, dureros, etern, fatal, fermecător, fidel, fierbinte, greu, himeric, inestinguibil, infinit, inocent, invincibil, istovit, iute, îndepărtat, înflăcărat, înfocat, întunecat, magic, misterios, mort, mut, nebun, nefericit, neîmpărtășit, neîncetat, neîngăduit, neînvins, nemărginit, nenorocit, nesfârșit, nespus, nestins, nou, odios, orb, otrăvit, pasionat, păgân, permanent, platonic, prigonit, pur, putred, rece, romantic, sacru, scump, sfânt, sfâșietor, sfios, spontan, steril, stins, sublim, tare, tânăr, teribil, timid, trăsnit, trist, uitat, (*livr.*) venal, veșnic, violent, viu, voluptos.

„Unda vieții-i schimbătoare / Și amoru-*amăgitor*. " BOLINTINEANU, O. I 359. ¤ „Nebună copilă cu-amorul *ceresc* - / O cât te iubesc!" EMINESCU, O. IV 18. ¤ „Ai plecat mânat de dor / Și te-ai dus tot înainte, / De *cumplitul* meu amor / Nu ți-ai mai adus aminte." MICLE, P. 44. ¤ „Pustiu adânc... și-ncepe a-nnopta, / Și-aud gemând amorul meu *defunct*..." BACOVIA, O. 12. ¤ „Amorul tău *disprețuitor* / nu-l mai implor..."ADERCA, M. C. 101. ¤ „Voi, care-n focul ce vă străbate / Visați cu dor / Glorii, plăcere și libertate / Și *dulce*-amor!" ALECSANDRI, O. I 290. ¤ „Uitasem orice durere, n-aveam altă gândire / Decât a ne tot spune amorul *infinit*!" MACEDONSKI, O. I 296. ¤ „După privirile furișe ce-și aruncau unul altuia, semănau a fi coprinși de un amor *înflăcărat*." FILIMON, O. II 231. ¤ „Salut în voi amoruri *moarte*, / Deplâng prezentul meu adult / Și-acel ecou știut, de moarte: / La voi, sub sânul stâng l-ascult." VULPESCU, A. M. 138. ¤ „Eu singur n-am cui spune *nebunul* meu amor." EMINESCU, O. I 20. ¤ „Cu ce știa din cărți, Adrian citi în cinismul acestuia dezamăgit din a șasea clasă de liceu un amor *neîmpărtășit*." SEBASTIAN, O. A. 35. ¤ „Și cum s-a stins fără de veste / Amorul cel *nemărginit* / De-ți pare că e o poveste / Ce alții ți-ar fi povestit." MICLE, P. 65. ¤ „Lumina *stinsului* amor / Ne urmărește încă." EMINESCU, O. I 232. ¤ „Desigur e urât a istorisi povești triste și mai ales amoruri *triste* și *nefericite*." ZAMFIRESCU, O. III 45.

AMURG. Albastru, albăstrui, ambroziac, apocaliptic, arămiu, auriu, blajin, blând, blond, bogat, bolnav, bun, cald, calm, cenușiu, ceresc, clar, colorat, dulce, fantastic, fastuos, fioros, fosforescent, funerar, galben, gălbui-roșcat, gârbov, greu, gros, idilic, ireal, îmbujorat, înalt, încheiat, înflăcărat, însângerat, întristat, întristător, întunecat, învinețit, leneș, lenevos, liliachiu, limpede, lin, liniștit, luminos, lung, măreț, melancolic, misterios, murdar, negru-verde, nelămurit, nupțial, obosit, ostenit, palid, pâclos, plăpând, ploios, policrom, posomorât, primăvăratic, primordial, profiriu, purpuriu, pustiu, putred, răcoros, rece, roșcat, roșu, roșu-vânăt, rumen, sălbatic, sărbătoresc, sângeriu, sângeros, senin, senzual, sfios, sfânt, sfâșietor, sihastru, singuratic, solemn, somptuos, stacojiu, stins, straniu, străveziu, sumbru, superb, suprem, sur, tainic, tăcut, timpuriu, tragic, trecător, trist, triumfal, triumfător, tulbure, umbros, umed, ușor, vânăt, vechi, verde, vinețiu, violet, vioriu, vrăjit, zâmbitor, zmeuriu.

Scanned with OKEN Scanner

„O toamnă va veni și-o să-ți despoaie / de primăvară trupul, fruntea, nopțile și dorul / și-ți va răpi petalele și zorile / lăsându-ți doar amurgurile *grele* și *pustii*." BLAGA, O. I 73. ¤ „Un animal înaripat o să vină într-un amurg *auriu* / să citească literele: / Ușile, ușile, cu înțelepciune." BALTAG, P. 201. ¤ „Încinsă e pădurea adormită / De-amurgul *blând* cu-o cingătoare sură ..." GOGA, O. II 205. ¤ „La geam tușește-o fată / În *bolnavul* amurg ..." BACOVIA, O. 39. ¤ „Petalele ce le purtați, / îmi par urzite / din spuma roșie / a unui *cald* și-*nflăcărat* amurg de vară." BLAGA, O. 1 100. ¤ ..E ora unui *fastuos* amurg ..." BOGZA, O. 217. ¤ „O toamnă va veni și-o să-ți despoaie / de primăvară trupul, fruntea, nopțile și dorul / și-ți va răpi petalele și zorile / lăsându-ți doar amurgurile *grele* și *pustii*." BLAGA, O. I 73. ¤ „Amurg *însângerat*, te cheamă-nsângerații..." VIANU, O. I 366 ¤ „Prin grâne verzi, pe drumul lung și neted, / Trecea un rumen și voinic flăcău, / În căruța-i cu lucernă, prin amurgul *leneș* / Ducând cu el, spre satul cu căsuțe albe, / Tot sufletul și tinerețea câmpului..." COTRUȘ, V. 236. ¤ „E un amurg *misterios* de toamnă, și umbra urcată în negrii chiparoși coboară încet și se întinde pe drumuri." D. ANGHEL, PR. 65. ¤ „Amurgurile de-altădată, / *Ploioase*, *palide* și *reci*." EFTIMIU, O. 7 57. ¤ „Parcă era spălată în sânge, așa strălucea în amurgul *purpuriu* tăișul coasei." D. R. POPESCU, L. A. 85. ¤ „Amurgul zace *putred*, mâhnirile-s cărunte / Vreau tânără durere cu proaspete minuni." VOICULESCU, P. II 14. ¤ „Amurgul se prăvăli *sângeriu*." STANCU, S. 9 32. ¤ „Poveste minunată și tainică poveste, / Șoptită în amurgul atât de *stins* și *mut*." GOGA, O. II 56. ¤ „Natura e plină de viață, de soare, de flori, de femei, de seri divine, de amurguri *superbe*..." PETICĂ, S. I 174. ¤ „În casă era o liniște grea: amurgul *sur* și *rece* pătrundea prin ferești..." AGÂRBICEANU, O. 7 389. ¤ „Ce *trist* amurg plutește-n orizont!" FUNDOIANU, P. 235. ¤ „Era un amurg *verde*, / Din patru în patru minute cânta un greier." ROBESCU, S. R. 204. ¤ „Și se făcea iar, după aceea, un amurg *violiu* de basm..." SADOVEANU, O. 3 226.

AN. (*La. pl.*) *Epocă din viață; vreme.* Amarnici, aspri, binecuvântați, blestemați, buni, chinuitori, cruzi, cumpliți, curați, depărtați, dramatici, dulci, dureroși, duși, fericiți, frământați, frumoși, fugari, furtunoși, goi, grei, intenși, isprăviți, îngrozitori, întregi, învălmășiți, jalnici, luminoși, măcinați, mândri, monotoni, nefești, negri, nenumărați, nesfârșiți, numeroși, pierduți, pustii, pustiiți, puțini, răi, repezi, rodnici, ruginiți, scurți, secetoși, senini, tineri, trăiți, triști, trudnici, tulburi, viforoși, zburători.

„Anii sunt *aspri*; sunt timpuri de muncă-ncordată ..." LABIȘ, M. C. 242. ¤ „Ah, anii mei, voi, anii mei *fugari*, / Ce scurtă-i viața și ce lungă-i arta!" BENIUC, S. 3 162. ¤ „Eu plec, mă duc departe, iar tu rămâi cu bine, / Și uită tot trecutul din anii *furtunoși*." ZAMFIRESCU, O. I 277. ¤ „Dar dacă-mi îmbiai plăceri, / Curând nu mă scârbeam de ele? / Mai *jalnici* astăzi decât ieri / N-ar trece anii vieții mele?" IOSIF, O. A. I 223. ¤ „M-am dus să mai aștept un an din / *puținii* mei ani, un an / din *nesfârșiții* ei ani..." JEBELEANU, S. 1 177. ¤ ..Întoarce-te prin anii *pierduți*, / la bâlciul deschis pe maidan..." BOUREANU, S. 1 108. ¤ „Pe rând trec anii *pustii* de când / Mereu urcând și coborând, / Bat drumul meu deșert și lung ..." MURNU, P. 122. ¤ „Iubirea lor de ani *senini* era legată, / Când el i-a spus fetei odată / Că nu mai vrea să-i fie mire." GOGA, O. II 187. ¤ „Adesea își închipuise el însuși cât de *triști*, cât de *lungi*, cât de *monotoni* vor trece anii vieții lui - o furtună pe apă." EMINESCU, O. VII 95.

Scanned with OKEN Scanner

APĂ. *Lichid care formează unul din învelişurile pământului; (adesea la pl.) masă de apă; valuri, unde.* Adâncă, adormită, agitată, albastră, albă, alburie, amară, anemică, argintie, aurie, băloasă, bătrână, binecuvântată, blândă, blestemată, bolovănoasă, bună, caldă, calmă, călătoare, cătrănită, cântătoare, cenuşie, ceţoasă, clară, clipocitoare, clisoasă, clocită, coclită, cristalină, crudă, curată, curgătoare, dementă, despletită, dezlănţuită, domoală, domolită, dulce, duşmănoasă, feruginoasă, fetidă, fierbinte, foşnitoare, furioasă, gălăgioasă, gălbuie, (*pop.*) gloduroasă, grasă, grea, groasă, imensă, impetuoasă, iute, îmblânzită, încălzită, înceată, încremenită, îndurerată, înfricoşată, îngheţată, însingurată, întărâtată, întunecată, întunecoasă, învălvorată, învolburată, lâncedă, leneşă, leşietică, limpede, lină, liniştită, lucitoare, luminoasă, mare, mâhnită, mâloasă, mânioasă, mică, mirositoare, mişcătoare, moale, mocirloasă, mocnită, mohorâtă, molcomă, mucedă, murdară, murmurătoare, nămoloasă, năvalnică, neagră, neîncepută, neliniştită, nemărginită, nemişcată, neobosită, neodihnită, nervoasă, nestatornică, noroioasă, posomorâtă, proaspătă, pustie, puternică, putredă, răcoritoare, răcoroasă, rea, rece, repede, sălcie, sărată, scăpărătoare, scânteietoare, scârboasă, senină, sfioasă, smârcoasă, soioasă, somnoroasă, sprintenă, spumegoasă, spumoasă, stătătoare, stătută, sticloasă, strălucitoare, străvezie, sură, şoptitoare, tainică, tăcută, transparentă, trândavă, tremurată, tristă, tulburată, tulbure, uleioasă, umflată, uriaşă, vânătă, vânătă-alburie, vânătă-gălbuie, verde, verzuie, veselă, vicleană, viforoasă, vijelioasă, vineţie, violetă, vrăjită, zglobie, zgomotoasă.

„Iar peste apele-*adormite*, / Şoptiri şi cântece vrăjite." MACEDONSKI, O. 204. ¤ „Valule, ce plângi pe ape şi pluteşti uşor în spume, / Ia-mă-n drumul tău departe şi dezleagă-mă de lume. // Şi pe apele *albastre*, / *verzi* şi *vineţi* şi *senine*, / Du-mă, du-mă înainte, ia-mă-n alte lumi cu tine." CĂLUGĂRU, V. 74. ¤ „Se apropie toamna, aducătoare de vânturi, / Aducătoare de foi moarte şi palidă lună, / În codru apele *bătrâne* sună, / Şi se aud de departe cântece-frânturi..." ISAC, P. 113. ¤ „Dar eu umblu lângă ape *cântătoare* / şi cu faţa-ngropată în palme - mă apăr." BLAGA, O. 1 233. ¤ „Şi-asculţi, / şi-auzi cum firul ierbii / se-nalţă umed şi plăpând, / cum beau din ape *clare* cerbii / de desfătare tremurând..." UTAN, V. 23. ¤ „Alunecam cu luntrea pe ape *foşnitoare*." PHILIPPIDE, S. 1 276. ¤ „Poate e numai vântul, / Poate sunt numai apele, / Vânătul vânt printre munţi, / Apele *grele* vuind / Pe prunduri, sub stele." LABIŞ, P. 24. ¤ „Vom fi tot noi pe-aceste *însingurate* ape?" STANCA, V. 52. ¤ „Iezerul păstra cu îndărătnicie prada, în apele *întărâtate*." VOICULESCU, PV. II 296. ¤ „Când, mai încolo, numai iaca fântâna grijită de dânsa era plină până-n gură cu apă *limpede* cum îi lacrima, *dulce* şi *rece* cum îi gheaţa." CREANGĂ, O. 180. ¤ „Lângă apă *lină* stă în puterea zorilor taurul / nemişcat." BLAGA, O. 276. ¤ „Dar ape *moi* în juru-ţi parcă sună / În zvonul surd cu legănări de somn." PILLAT, P. 161. ¤ „Am şi călcat pe Dunăre, era tulbure, era încă surprinsă de apele *nervoase* ale munţilor ce-şi leagă izvoarele de ea." PĂUNESCU, B. V. 34. ¤ „Apele curg *posomorâte*, cu scânteieri întunecoase." SADOVEANU, O. 1 405. ¤ „Lângo apă *răcoroasă* ce venea de sus din munte / Pe o margine de frunte / M-am

Scanned with OKEN Scanner

oprit amar oftând." MICLE, P. 106. ¤ „Sfântul Gheorghe caută semne / de drum şi în vânt / se oglindeşte pe rând / în ape *sfinte* şi *rele*." BLAGA, O. 1 219. ¤ „Suspină apele *sfioase* / În fund de peşteri depărtate.." IOSIF, O. A. 1 89. ¤ „Din izvoare şi din gârle / Apa sună *somnoroasă*..." EMINESCU, O. I 121. ¤ „Dincolo de pădurice, luci pe neaşteptate apa *sticloasă, lâncedă* şi *stătută* a unui lac." STANCU, S. 9 171. ¤ „Şi de lumini era plin, vaghiul, toată uliţa, dintr-o margine într-altă margine, ca o albie în care au năvălit deodată nişte ape *tulburi* şi *bolovănoase*, pe dedesubt, *spumoase* şi *luminoase* pe deasupra, *scăpărătoare*." LĂNCRĂNJAN, COR. 3 148. ¤ „ Pe ţărmul de nisip umblam / şi-n urma-adâncă ce-o lăsam / *tăcută* apa mării izvora." BLAGA, O. 2 341. ¤ „Iar pe apele *vrăjite* trece luna ca o sfântă, / Ofilind întreg frunzişul cu surâsul ei de moartă." AL. O. TEODOREANU, V. 5.

APLAUZE. Admirative, anemice, bucuroase, calde, debile, delirante, entuziaste, fanatice, frenetice, furtunoase, impetuoase, interminabile, ironice, îndârjite, îndepărtate, însufleţite, liniştite, mari, măsurate, nebune, nemeritate, neruşinate, nesfârşite, numeroase, obosite, prelungite, puternice, rare, răzleţe, sfioase, spontane, stângace, stinse, tăcute, teribile, timide, tinereşti, torenţiale, unanime.

„Deodată, aplauzele izbucniră *furtunoase, delirante*." CĂLINESCU, O. 8 432. ¤ „Admiraţii ... aplauze, *interminabile*, şi apoi m-am văzut în vitrină ... dar acum sunt în cameră cu mine însumi..." BACOVIA, O. 465. ¤ „Apoi au izbucnit - ca-ntr-o descătuşare anunţată brusc - aplauzele. Aplauze *mari* şi *stângace*. "PĂUNESCU, B. V. 165. ¤ „Aplauze *nebune*, galeria fanatizată." CARAGIALE, O. II 14. ¤ „Ce de aplauze *nemeritate*!" BASSARABESCU, S. A. 100. ¤ „Aplauze *răzleţe*, apoi aplauze *torenţiale*, acoperiră gestul." VINEA, O. II 292. ¤ „Actorii îşi îndrugau rolul, / dar, încet, îi înghiţea nămolul; / în pauze, *tăcute*, aplauze, / la finale, tăcute urale." BOTTA, S. 1 75. ¤ „Aplauze *teribile*, *ironice* sau *admirative* închideau fiecare număr, în timp ce diva reapărea trimiţând o sărutare în aer." HOLBAN, O. I 63.

APUS. *Asfinţitul soarelui.* Auriu, blând, cenuşiu, falnic, fermecător, galben, îndelung, înfricoşat, înfricoşător, însângerat, întârziat, lila, liniştit, măreţ, minunat, palid, portocaliu, posomorât, purpuriu, roşiatic, roşu, roz, rumen, sângeriu, solemn, strălucit, suav, superb,, sur, tainic, târziu, trandafiriu, trist, tulbure, verde, violet.

„În soarele de primăvară, / Ce-mpurpura un *blând* apus, / Cântarea asta funerară / Era de-o jale de nespus." GOGA, O. II 42. ¤ „Dorm apele albastre pe-ntinse heleşteie, / Petale delicate se scutură pe unde, / Când peste ţărmi apusul *însângerat* scânteie..." CRUCEANU, V. 13. ¤ „Acele-apusuri *roşii* şi-acum le mai priveşti?" STANCA, V. 171. ¤ „Do-mi-sol-la, / Apusul e *roz* şi *lilă*." MACEDONSKI, O. II 11. ¤ „Era-ntr-un *tainic* şi *suav* apus..." CODREANU, S. 1 192. ¤ „Iubirea mea-i o blândă rază / Dintr-un *târziu* şi *trist* apus..." GOGA, O. I 267. ¤ „În urma noastră, întâia linie de munţi nemţeni se întipărea capricioasă în apusul *trandafiriu*." GALACTION, O. A. I 267. ¤ „Şi *violetele* apusuri, ce triste-ţi par când n-ai cui spune / Ce-n-fiorări plutesc în zare / Şi-n plânsul celor patru strune!..." MINULESCU, O. I 50.

Scanned with OKEN Scanner

ARBORE. (*Mai ales la plural*). Arămii, bătrâni, bogaţi, buboşi, chirciţi, contorsionaţi, ciumpăviţi, ciungi, desfrunziţi, drepţi, falnici, fantomatici, gheboşi, gigantici, goi, înalţi, încremeniţi, mari, mândri, mici, misterioşi, muţi, neclintiţi, noduroşi, piperniciţi, pricăjiţi, rămuroşi, răsfiraţi, rotaţi, scheletici, schilozi, scorburoşi, semeţi, senini, spâni, sticloşi, stingheri, stranii, strălucitţi, străvechi, strâmbi, stufoşi, sumbri, tineri, trişti, trunchioşi, umbroşi, uriaşi, vechi, verzi, voinici, zdrenţăroşi, zvelţi.

„O pâclă de aur incandescent învăluia curtea cu arborii *bătrâni*." VINEA, O. II 22. ¤ „Când jalea vântului tomnatic / Prin *desfrunziţii* arbori trece, / Tu te gândeşti la baluri, doamnă, / Eu mă gândesc la soba rece..." DEMETRESCU, S. A. 193. ¤ „Păşiră o vreme alături, pe subt arborii *fantomatici* ai grădinii publice..." SADOVEANU, O. 7. 53. ¤ „Eram atât de singuri sub arborii *gigantici*." CASSIAN, P. 84. ¤ „Vezi arbori *înalţi, drepţi, stufoşi, rămuroşi, bogaţi, rotaţi*, şi arbori *chirciţi, pricăjiţi, noduroşi, buboşi*. Pădurea rămâne pădure." STANCU, S. 7 12. ¤ „O, arbori *mândri*, înălţaţi spre cer, / Dormiţi acum aici, culcaţi în stive..." PARASCHIVESCU, S. 2 71. ¤ „Şi lupii urlă, şi arborii *muţi* / În negura deasă rămâneau perduţi." ALECSANDRI, O. I 159. ¤ „Şi peste arbori *răsfiraţi* / Răsare blânda lună..." EMINESCU, O. I 186. ¤ „Printre arborii *scheletici* străluceau zorile roşii." VINEA, O. II 518. ¤ „O colină întinsă, tristă, pătată de câţiva arbori *schilozi*, ascunde munţii dinspre apus." IBRĂILEANU, A. 7. ¤ „Şi sub un pâlc de arbori *stufoşi*, în fapt de seară, / Cărarea mea, surprinsă de umbră, se opri." BARBU, V. P. 123. ¤ „Au plâns atâta că lacrimile lor / S-ar fi făcut un râu lung şi fierbinte, / Şi uriaşi arbori ar fi putut creşte din tristele lor cuvinte." ISAC, P. 206. ¤ „Sunt arborele *vechi, semeţ, trunchios*, / Ce martor stă la propria tăiere .." BENIUC, S. 3 180. ¤ „Pe străzi cu arbori *zdrenţăroşi* / S-aud flaşnete gângave, spre seară ..." PHILIPPIDE, S. 1 53.

ARGUMENT. Abstract, acceptabil, admirabil, amuzant, ascuns, autentic, clar, concret, convingător, copilăresc, decisiv, definitiv, desperat, documentar, drastic, exact, excelent, fantastic, faptic, favorabil, fizic, forte, gratuit, grav, hotărâtor, imbatabil, imediat, impresionant, incontestabil, injust, insuficient, inutil, iraţional, (*livr.*) irecuzabil, irezistibil, însemnat, întăritor, jalnic, laş, legal, limpede, logic, luminos, mare, mărginit, mulţumitor, naiv, neconcludent, nedefinit, nedezmînţit, negativ, nemărturisit, neprevăzut, netrebnic, neverosimil, notabil, opus, peremptoriu, perfect, pesimist, plauzibil, potrivnic, pozitiv, practic, precis, priceput, puternic, radical, raţional, real, rezistent, ridicol, sărac, semnificativ, serios, sigur, silogistic, slab, solid, straniu, strălucitor, suplimentar, suprem, susţinător, tare, tăios, temeinic, tenace, tendenţios, teoretic, teribil, trainic, uşor, valabil, valid, verbal, verosimil, viabil, zdrobitor.

„Găsea întotdeauna argumente *convingătoare*." HOLBAN, O. I 20. ¤ „Dar Haiavet a adus argumente *forte*." BĂNULESCU, C. M. 249. ¤ „Argumentul era *hotărâtor* acum, după ce i-a atras luarea-aminte." I. M. SADOVEANU, S. II 341. ¤ „Acesta era cel puţin argumentul *imediat*, cel *real, ascuns, nemărturisit*, era de altă natură." SĂLCUDEANU, B. A. 78. ¤ „Raţionamentul lui era simplu. Argumentele, *irezistibile*." COCEA, S. 2 230. ¤ Ai înzestrat pământul cu gândiri, / L-ai înarmat cu argumente *mari* / Contra lui Ormuz." EMINESCU, O. IV 90. ¤

Scanned with OKEN Scanner

„Argumentele mele erau, dacă nu *peremptorii*, atunci cel puțin *plauzibile*." BIRĂESCU, E. T. 56. ¤ „Ca să susținem toate acestea nu vom căuta multe argumente; vom cita puține, însă *puternice* ..." CARAGIALE, O. II 305. ¤ „Discuția s-a aprins pe această temă, dar argumentele erau *slabe* de ambele părți." BART, S. I 344. ¤ „El susține cu argumente *trainice* / ideea / eternei legături cu pământul..." DEȘLIU, P. P. 9. ¤ „Toate minciunile ei erau pline de argumente *verosimile*." MAZILU, N. E. 142.

ARIPĂ. (*Mai ales la pl.*) Albastre, albe, ascuțite, aurii, aurite, ciumpăvite, desfăcute, diafane, fâlfâitoare, fosforescente, fragede, frânte, gigantice, grăbite, grele, greoaie, groase, imense, încremenite, întinse, largi, lucitoare, lugubre, luminoase, lungi, mari, măiastre, mărețe, mărunte, mândre, mici, moi, mov, neastâmpărate, nebune, neclintite, negre, nemișcate, nenorocite, neobosite, nevăzute, obosite, ostenite, păroase, pietrificate, plăpânde, prelungi, puternice, rănite, reci, rigide, roșii, rupte, sacre, sângerânde, senine, sfinte, stângace, strălucitoare, străvezii, strivite, sure, verzui, zburătoare, zdrobite.

„Uliul coborî în cercuri mari, cu aripile *ascuțite, neclintite*." I. M. SADOVEANU, S. III 322. ¤ „Amor, drag copil cu toane, / Se abătu și pe la noi - / Două aripi *diafane* / Fâlfâiau pe umeri goi ..." CERNA, P. 85. ¤ „Îmi târăsc soarta ca un vultur / Ce își târește aripa *frântă*." EMINESCU, O. I 26. ¤ „Stoluri de rațe sălbatice își fâlfâie aripile *greoaie* pe deasupra apei." VLAHUȚĂ, S. A. III 211. ¤ „Și s-a târât o pânză de fum, în lung și-n lat, / Ca o *imensă* - aripă de vultur săgetat ..." CERNA, P. 16. ¤ „Și astăzi mai sunt fluturi cu aripi *luminoase* ..." MACEDONSKI, O. I 357. ¤ „Aripile ei *mari* și *moi* și *mov* / ca de mâl transparent / abia se înclină sprijinindu-se pe stâlpii aerului." STĂNESCU, E. M. 37. ¤ „Pe sus plutește lin, cu aripele *obosite,* o pasăre grăbită ..." BART, S. I 52. ¤ „Aceasta nu împiedică însă cocorii să treacă vâslind din aripi *ostenite* în puterea nopții ..." CEZAR PETRESCU, A. 167. ¤ „Mi se duc anii, porumbi cu aripi *sângerânde* / Și inima tot mai obosită bate, / Somnu-i greu pe perne asudate." ISAC, P. 322. ¤ „Stelele toate angeli îi par, / Angeli cu aripi *strălucitoare* ..." EMINESCU, O. IV 12. ¤ „Când am văzut desenul perfect de pe fluture / Și culoarea catifelată a aripei *străvezii* / Am înțeles că nu peste mult / Zborul lui liber nu va mai fi." MĂLĂNCIOIU, L. V. 40. ¤ „Pe marea tremurândă trec jalnici cormorani, / Ducând pe aripi *sure* povara lor de ani ..." PETICĂ, S. 151. ¤ „Șoimuleț, duios la grai, / Fiecare cu-al său trai. / Tu ai aripi *zburătoare* / Ca să te înalți la soare ..." ALECSANDRI, O. III 128.

ARȘIȚĂ. Apăsătoare, arzătoare, caniculară, câinească, covârșitoare, cruntă, cumplită, grea, grozavă, infernală, întețită, mare, năprasnică, nebună, neîndurată, nemilostivă, nesfârșită, nesuferită, neștărmurită, nimicitoare, păgână, prelungă, tare, ucigătoare, uscată, vie.

„Arșița *arzătoare* a soarelui ne frigea obrajii." BART, S. I 468. ¤ „De la o vreme, însuși vântul fu biruit de arșița *covârșitoare* a zilei..." HOGAȘ, O. 384. ¤ „Isus murea pe cruce. Sub arșița *grozavă* / Pălea curata-i frunte ce-o sângerase spinii." VOICULESCU, P. I 32. ¤ „Drumurile erau nespus de grele, și o arșiță *nemilostivă* săgeta dintr-un cer alburiu de secetă..." SADOVEANU, O. 12 271. ¤ „În potopul de lumină de amiază, / Cătunul pare că-i zidit din cărămizi

Scanned with OKEN Scanner

de foc, / Ce-n arşiţa *năprasnică* vibrează..." COTRUŞ, V. 127. ¤ „În timpul zilei fusese o arşiţă *nesuferită*." BASSARABESCU, S. A. 246. ¤ „Arşiţă *tare*, flăcări, nu căldură." ARGHEZI, S. 3 197. ¤ „Eu m-am născut fără stea, / Fără zâne şi ursitoare, / M-am născut pe o moşie / În arşiţa *vie* de soare." CORBEA, P. 32.

AŞTEPTARE. Absurdă, amară, ameţitoare, anxioasă, apăsătoare, avidă, calmă, chinuitoare, crâncenă, crudă, desperată, dezamăgită, dulce, dureroasă, epuizantă, eternă, extatică, febrilă, grea, groaznică, imensă, incomensurabilă, istovitoare, înceată, încordată, îndelungă, înfricoşătoare, înfrigurată, îngrozitoare, înşelătoare, lungă, mare, melancolică, misterioasă, monotonă, mută, neagră, neclintită, neistovită, nelămurită, nelimitată, neliniştită, nemărturisită, nemişcată, nepătrunsă, neplăcută, nepricepută, nerăbdătoare, nesfârşită, nesigură, plictisitoa-re, prosteas-că, răzvrătită, sălbatică, speriată, stranie, strâşnică, strivitoare, surdă, tainică, târzie, tragică, tristă, trudnică, tulbure, zadarnică.

„Ce *chinuitoare* sunt aşteptările!" HOLBAN, O. II 57. ¤ „Totul înlemnise în preajma mea într-o *crâncenă* aşteptare." VOICULESCU, PV. I 96. ¤ „Te-am aşteptat... În aşteptare *crudă*, / Tu eşti tovarăş zbuciumelor mele..." GOGA, O. II 23. ¤ „Aşteptarea i se păru acum şi mai *istovitoare*." VINEA, O. II 126. ¤ „Om şi Diavol se pândeau reciproc, într-o aşteptare *încordată*." FULGA, S. 211. ¤ „Apoi s-a topit şi sania în întuneric şi iarăşi a început *îngrozitoarea* aşteptare." I. M. SADOVEANU, S. II 284. ¤ „Acestui gând răsărit în ceaţă, / luminos, violent, ca o palmă, / mărturisesc tăcutele mele dureri coapte / şi aşteptarea *lungă* şi *calmă*." DUMITRESCU, V. 7. ¤ „Uneori o chinuia aşteptarea aceasta *misterioasă*." BART, S. I 212. ¤ „Oamenii aceia mi-au rămas aproape - / Cu aşteptarea lor *neistovită*, cu ochii / În care fumega aburul fin al timpului..." BACONSKY, F. M. 195. ¤ „Sunt un întârziat pe-un negru ţărm de mare, / Ţintuit pe loc de-o *nepătrunsă* aşteptare, / Cu tot ce am în mine pământesc." COTRUŞ, V. 131. ¤ „O aşteptare *nerăbdătoare* îi cuprinde pe toţi." PHILIPPIDE, S. 2 96. ¤ „Nedumerit, în *tragică*-aşteptare, / Îndurerat de spasmu-acelei smulgeri, / Şezu-ndelung pe frântele picioare / Sub ghiotura de ape şi de fulgeri..." GEORGE, S. 29. ¤ „Simte că viaţa lui ar fi deşartă şi n-ar mai însemna nimic fără neliniştea şi aşteptarea asta *tristă, dureroasă*, şi totuşi nespus de *dulce*..." VLAHUŢĂ, S. A. III 114.

ATENŢIE. *Interes, grijă, preocupare specială a cuiva pentru ceva.* Acordată, afectată, aparentă, binevoitoare, blândă, ciudată, compătimitoare, concentrată, continuă, dezarmantă, deznădăjduită, discretă, disproporţionată, drăgăstoasă, exagerată, excesivă, gâlcevitoare, imensă, infinită, inimoasă, insuficientă, ironică, încordată, încurajatoare, înfrigurată, îngrijorată, lacomă, (*livr.*) maliţioasă, meticuloasă, minuţioasă, neîndemânatică, nemăsurată, nemeritată, neostenită, nesfârşită, nespusă, nestăpânită, (*livr.*) obsecvioasă, ostentativă, pasionată, pedantă, politicoasă, profundă, răbdătoare, răutăcioasă, rece, respectuoasă, rezervată, sensibilă, serioasă, silită, smerită, specială, sporadică, sporită, stupidă, suficientă, superioară, supusă, tandră, uimitoare, uniformă, vigilentă.

Scanned with OKEN Scanner

„Îl privesc cu o atenție *discretă* și plină de milă." REBREANU, O. 7 49. ¤ „Această atenție *excesivă* îl obosea totuși pe bolnav." ANGHEL, F. 132. ¤ „Laura, de cum intra, simțea atenția lor *ironică* și *gâlcevitoare*." PAPADAT-BENGESCU, O. II 109. ¤ „Svoboda zâmbi, îi cădea bine atenția *inimoasă* a inspectorului oficial." BIROU, L. 325. ¤ „Își urmări tovarășul de odaie cu o atenție *minuțioasă*." ARGHEZI, S. 13 100. ¤ „Găsea că Bubi îi dă o *nemeritată* atenție." I. M. SADOVEANU, S. II 302. ¤ „Ana privi cu o atenție *obsecvioasă* toată casa, admirând totul, lăudă tot ce i se servi și ascultă cu o atenție respectuoasă toate instrucțiunile Aglaei." CĂLINESCU, O. 3 174. ¤ „Între timp, enervat că ea asculta cu o atenție *pasionată*, de-i deveniseră ochii strălucitori de tot, ce spunea el, am căutat să prind cu urechea." CAMIL PETRESCU, O. II 90. ¤ „Floașu lăsase jos aparatul de filmat și se uita la oaspeți cu o atenție *răutăcioasă*." ȚOIU, Î. 13. ¤ „Se întoarse în odaie și din nou se uită cu un fel de atenție *stupidă* la fiecare dintre lucruri..." SEBASTIAN, O. A. 170. ¤ „Gravitatea întipărită pe chipul bărbatului o făcu pe Valentina să-l examineze cu atenția *tandră* și *pedantă* a femeilor care vor să-și înțeleagă reacții mai vechi, acum străine." MAZILU, N. E. 73.

ATITUDINE. *Comportare.* Activă, admirabilă, afectuoasă, aspră, bănuielnică, blândă, caldă, calmă, cavalerească, ceremonioasă, chibzuită, cinstită, ciudată, complice, conciliantă, constrânsă, conștientă, convenabilă, corectă, creatoare, critică, cumpătată, curată, curtenitoare, cutezătoare, cuviincioasă, dârză, degajată, demnă, demonstrativă, deschisă, disprețuitoare, distantă, dreaptă, duioasă, echivocă, elegantă, enigmatică, ermetică, evazivă, fermă, firească, glacială, gravă, grotescă, hotărâtă, idilică, (*livr.*) impasibilă, impertinentă, indiferentă, inertă, injustă, instinctivă, inteligentă, intimă, ironică, ispititoare, împietrită, întortocheată, întristată, înțeleaptă, înțepată, justă, (*pop.*) lăcrămoasă, liniștită, mândră, (*pop.*) mieroasă, mioapă, naturală, neclintită, necuviincioasă, nefirească, neîndurătoare, nepărtinitoare, nepăsătoare, nepotrivită, normală, obraznică, obscenă, odioasă, ofensatoare, omenească, organică, ostentativă, ostilă, paternă, părtinitoare, placidă, polemică, pretențioasă, prietenoasă, pripită, protectoare, provocatoare, războinică, rece, reprobatoare, respectuoasă, rezervată, rigidă, romantică, sceptică, scrutătoare, senină, senzațională, severă, sfidătoare, sigură, sobră, solemnă, stupidă, suficientă, temperată, ușuratică, (*livr.*) vexatorie, virilă, visătoare.

„Ioanide nu clipi la tutuire și păstră o atitudine *blândă*, nici *paternă*, nici *complice*." CĂLINESCU, O. 5 46. ¤ „Atitudinea sa *calmă* și *sigură* pe sine era o mască, la fel ca ochelarii săi fumurii cu rame groase de baga." IVASIUC, I. 41. ¤ „Nu era vreme de atitudini *elegante*." PAPADAT-BENGESCU, O. II 125. ¤ „Accentul lui convins și neînduplecat, atitudinile lui *hotărâte* și *sfidătoare* au impresionat-o..." VINEA, O. II 562. ¤ „Atitudinea lui nu e *ironică*, ci, dimpotrivă, *gravă, sobră, virilă*." SEBASTIAN, E. C. M. 442. ¤ „Atitudinea *nepăsătoare* și *pretențioasă* a nevesti-si o irita." PHILIPPIDE, S. 2 48. ¤ „Avea o atitudine *protectoare* și *suficientă* căpătată din cei opt ani de raporturi cu oamenii inferiori lui.." BRĂTESCU-VOINEȘTI, I. L. 28. ¤ „O atitudine *rezervată* și *rece*." ARGHEZI, S. 19 40.

Scanned with OKEN Scanner

ATMOSFERĂ. I. *Aer.* Apăsătoare, caldă, clară, fumurie, grea, irespirabilă, îmbâcsită, împuțită, înăbușitoare, încinsă, înecăcioasă, lâncedă, leneșă, lividă, moale, mocnită, mucedă, năduşitoare, ostilă, prăfoasă, puturoasă, rea, stătută, străvezie, transparentă, umedă, viorie, violentă.

„Numai stelele aveau o strălucire intensă, aproape nereală în atmosfera aceea *leneșă, apăsătoare.*" SEBASTIAN, O. A. 67. ¤ „Uneori soarele asfinţitului scăpăta pe un promotoriu de porfir roşu, într-o atmosferă *lividă* şi *prăfoasă*, *ostilă* şi *violentă*." CEZAR PETRESCU, B. M. 149. ¤ În atmosfera *năduşitoare* ţi-am scris ceea ce vezi." EMINESCU, O. VII 222. ¤ „Era zăpuşeală, lume multă, şi un suflu de oboseală năduşită lâncezea în atmosfera *prăfoasă* şi *încinsă*." CEZAR PETRESCU, O. II 110. ¤ „Bătrânul obosise. Gâfâia din ce în ce mai repede în atmosfera *umedă, călduţă* şi *înăbuşitoare* a beciului, la care se adăuga şi mirosul dulce-graţios de celuloză şi clei, emanat de cărţile care se uscau." ŢOIU, G. V. 25.

II. (*Fig.*) *Stare de spirit; situaţie, stare, mediu în care trăieşte cineva, ceva.* Abrutizantă, agitată, agreabilă, anecdotică, apăsată, apăsătoare, aprinsă, austeră, blândă, burgheză, caldă, călduţă, chinuită, cochetă, colosală, complicată, conflictuală, confuză, crispată, cuceritoare, culturală, cuminte, curată, destinsă, dubioasă, dulce, emoţională, factice, familiară, favorabilă, flegmatică, funebră, furtunoasă, generoasă, gravă, grea, greoaie, imposibilă, infectă, inofensivă, intimă, ireală, irespirabilă, îmbâcsită, înăbuşitoare, încărcată, încordată, înfierbântată, învăluitoare, înviorată, languroasă, lâncedă, legendară, lejeră, leneşă, limpede, lugubră, luminoasă, meschină, mirifică, misterioasă, mistică, mocnită, morală, morbidă, nebuloasă, nepriincioasă, nesănătoasă, nocivă, nouă, obişnuită, obositoare, obtuză, odihnitoare, oribilă, ospitalieră, ostilă, palidă, paşnică, patriarhală, penibilă, plăcută, pompoasă, prielnică, prietenoasă, (*pop.*) priincioasă, primitoare, proaspătă, proastă, reculeasă, relaxată, respirabilă, sărbătorească, schimbată, simpatică, sordidă, stătută, stranie, sublimă, sufocantă, suportabilă, suspicioasă, tainică, tensionată, tihnită, tragică, tristă, tulbure, viciată, vioaie, violentă, voioasă.

„Trăind într-o atmosferă etern *agitată*, viaţa acasă îi părea fadă şi insuportabilă." REBREANU, O. 10 229. ¤ „Părea doar că, fără voia lui, încearcă să se integreze unei atmosfere mai *blânde* şi mai *învăluitoare*, ca şi cum ar fi înţeles că s-a întâmplat ceva." IVASIUC, P. 184. ¤ „Era o atmosferă *dubioasă* în jurul meu." GOGA, P. P. 122. ¤ „Ajuns acasă, Matei găsi o atmosferă *funebră*." MAZILU, C. S. 77. ¤ „Fusese influenţat de atmosfera şedinţei, o atmosferă *grea, tensionată*, la maximum, în mod artificial dar *tensionată, furtunoasă*." LĂNCRĂNJAN, C. I 147. ¤ „Cred că i se crease bietului meu prieten o atmosferă aproape *irespirabilă*, încât într-adevăr era evitat de toată lumea." CAMIL PETRESCU, O. III 298. ¤ „Casa lui de pustnic, un colţ întunecos şi painjinit din arhiva unei cancelarii, şi atmosfera *leneşă* şi *flegmatică* a cafenelei - asta era toată viaţa lui." EMINESCU, O. VII 95. ¤ „În ateliere domnea o atmosferă *nouă, ostilă* şi *încordată*." E. BARBU, F. L. 152. ¤ „Se făcu iar tăcere, şi atmosfera *penibilă* dinainte reveni." SEBASTIAN, O. A. 95. ¤ „Tata izbuti să-şi creeze în sat încetul cu încetul o atmosferă nu tocmai *prielnică*." BLAGA, O. 6 25.

Scanned with OKEN Scanner

B

BARBĂ. Albă, albă-afumată, alburie, amplă, apostolică, arămie, argintată, argintie, ascuțită, aspră, ațoasă, aurie, bălaie, blondă, bogată, brumărie, buclată, cafenie, castanie, călugărească, cănită, cărămizie, căruntă, cărunțită, câlțoasă, cârlionțată, cenușie, ciufulită, colilie, colțuroasă, cotoroasă, cotropitoare, creață, cuvioasă, deasă, diluviană, falnică, flocoasă, fluvială, frizată, frumoasă, galbenă, galbenă-verzuie, gigantică, hidoasă, impozantă, impunătoare, inelată, încărunțită, încâlcită, încurcată, înfoiată, îngrijită, înspicată, întunecoasă, învălmășită, învoaltă, lată, lățoasă, lânoasă, lucitoare, lungă, (*livr.*) magnifică, maiestuoasă (*maiestoasă*), mare, măreață, mătăsoasă, neagră, neagră-surie, ninsă, ondulată, pătrată, pârlită, popească, pravoslavnică, profetică, prolixă, pufoasă, puternică, rară, răvășită, roșcată, roșie, rotundă, sălbatică, săracă, sârmoasă, scurtă, spânatică, spintecată, stacojie, stufoasă, superbă, sură, (*pop.*) surie, tare, tumultuoasă, țeapănă, țepoasă, venerabilă, viforoasă, voievodală, zbârlită.

„Barba lui *apostolică* mătura pământul." COCEA, S. 2 225. ¤ „Tata își freca barba *aspră, neagră,* lucind ca antracitul." PARDĂU, O. T. 388. ¤ „Rabi era un bărbat aproape de aceeași vârstă cu ministrul, un om chel, cu barba *căruntă,* cumpănit și deștept, demn și sigur." ANGHEL, F. 285. ¤ „Era un uriaș, cu o barbă *creață, arămie,* ce-i acoperea fața..." I. M. SADOVEANU, S. III 33. ¤ „În mine câteodată grea liniște se lasă, / Miroase-a izmă creață și-a flori de iasomie, / În vreme ce un popă cu barba *cuvioasă* / Slujește-o liturghie..." GOGA, O. II 127. ¤ „Grigore Panțâru își scărmănă barba *flocoasă* și își schimbă glasul..." CEZAR PETRESCU, O. P. 307. ¤ „Vrun popă cu barba *deasă* / Să ne citească carte-aleasă: / Să nu fie cu barba *cănită* / să rămâie cartea necitită, / Ori vrunul cu barba *rară* / Să ne ție pân' deseară." G. DEM. TEODORESCU, P. P. 201. ¤ „Pe un pat, trei turci bătrâni, cu fesuri și bărbi *impunătoare*, notabilitățile satului se vede." HOLBAN, O. II 386. ¤ „Ușa se deschise și drept în fața lui Dan se ivi un om nalt, cu barba *lungă* și *sură*, cu fruntea mare..." EMINESCU, O. VII 101. ¤ „Era și el în frac, cu pieptul plin de decorații peste care se așternea barba-i *maiestoasă, argintie* și deosebit de *îngrijită*." REBREANU, O. 7 13. ¤ „Netezindu-și *măreața* barbă, mareșalul se uită spre centrul careului."

Scanned with OKEN Scanner

CĂLINESCU, O. 7 37. ¤ „Sudoarea de pe frunte i se scurgea pe obrajii ciupiți de vărsat și se pierdea în barba *neagră, încâlcită, stufoasă*." STANCU, S. 9 10. ¤ „ - Uite-l! Îl vezi? Ieronim îi arătă pe un individ spătos și scund cu o coamă leoniană și o barbă *profetică* ..." VINEA, O. II 411. ¤ „Noaptea, cotrobăiește la strană și în altar / Un strigoi de ieromonah cărturar / Cu fața și barba *săracă* / În dulamă de aburi." ARGHEZI, S. I 174. ¤ „Pe când stam de vorbă, în fața cafelelor, sosi tatăl doctorului: un bătrân înalt, uscățiv, cu nasul mare, cu buze cărnoase și-o barbă *venerabilă, albă-afumată*." BART, S. I 374.

BĂNUIALĂ. Absurdă, amarnică, ascunsă, ascuțită, bruscă, chinuitoare, ciudată, cumplită, densă, deschisă, dezgustătoare, furioasă, gravă, groaznică, grozavă, îndreptățită, îngrozitoare, întemeiată, înveninată, justificată, legitimă, mare, mirată, neagră, nedreaptă, neîntemeiată, nelămurită, neroadă, nevrednică, răscolitoare, sâcâitoare, strașnică, stupidă, teribilă, tulbure, umilitoare, urâtă, vagă.

„Totul părea să adeverească / *ascuțita* mea bănuială..." DUMITRESCU, V. 58. ¤ „ - Abia aștept să ne căsătorim, Luchi, zise Ștefan deodată ca și când o bănuială *bruscă* i-ar fi umbrit sufletul..." PREDA, D. 476. ¤ „O bănuială *furioasă* îi străbătu mintea." VINEA, O. II 525. ¤ „Avea o *groaznică* bănuială că acea plecare din plin vernisaj, ea o pregătise din timp, ca să intrige lumea, ca să deștepte curiozitatea..." SEBASTIAN, O. A. 236. ¤ „Femeia se îndepărtă. Se întoarse și o privi cu o bănuială *mirată*." STAHL, S. R. 15. ¤ „Mă pândește o *neagră* bănuială că vom fi părăsiți, uitați aici, și dracii ne vor lua." E. BARBU, F. L. 306.

BĂRBIE. Admirabilă, adusă, albă, amorțită, arcuită, ascuțită, aspră, atârnată, catifelată, cărnoasă, căzută, crestată, diformă, dublă, dură, energică, enormă, fălcoasă, flască, galbenă, ghimpoasă, grea, îmbinată, încovoiată, încrețită, îndrăzneață, întoarsă, înțepenită, lată, lucioasă, lungăreață, mare, masivă, mată, mică, mijlocie, moale, orgolioasă, osoasă, ovală, palidă, pătrată, pietroasă, plină, proeminentă, puternică, retezată, revărsată, ridicată, rotundă, roz, semeață, solemnă, sprintenă, străvezie, tremurândă, ușoară, vânătă, voluntară, zbârcită.

„Un bărbat ca de vreo treizeci și opt de ani, mai mult mic de stat, cu o mustață neagră tăiată scurt deasupra gurii largi, cu ochi negri, vioi și bărbie *ascuțită* și *proeminentă*, intră repede în odaie." PHILIPPIDE, S. 2 44. ¤ „În plină bărbăție, voinic și mlădios, cu bărbia *îndrăzneață*, avea un aer de mărire, putere și inteligență." VOICULESCU, PV. II 125. ¤ „Părul inelat, alb la tâmple, pieptănat lins - așa cum era moda înainte de război, ochii drepți, cenușii, reci și bărbia *pătrată, voluntară*, aproape *dură* se armonizau perfect cu gesticulația sa măsurată, severă, calculată." BREBAN, A. B. 49. ¤ „ - Ce scrisoare ții tu în mână, Mario? Și cum arăți tu? Ce ți-e? zise un bătrân prietenos, care se ivi tocmai la fereastră, ridicând cu mâna lui cea fină bărbia cea *rotundă* a fetei." EMINESCU, O. VII 110. ¤ „Unii s-au bărbierit, bărbia lor e *solemnă* și *vânătă*." BIROU, L. 76. ¤ „Dar nasul puternic și buzele arcuite peste bărbia *voluntară*, arătau că omul de bibliotecă nu înăbușise omul de acțiune dintr-însul." PARASCHIVESCU, S. 3 236.

Scanned with OKEN Scanner

BĂTĂLIE. Aspră, captivantă, câştigată, crâncenă, crudă, cruntă, cumplită, decisivă, dramatică, epuizantă, eroică, faimoasă, fascinantă, finală, gigantică, grea, groaznică, grozavă, hotărâtoare, imaginară, inegală, iute, îndârjită, înfricoşată, înfricoşătoare, înverşunată, locală, mare, memorabilă, meschină, năprasnică, năvalnică, neasemănată, neasemuită, necurmată, neîntreruptă, nemaipomenită, nemilostivă, orbeaţă, pierdută, sângeroasă, serioasă, supremă, surdă, teribilă, tonică, umilitoare, uriaşă, veşnică, victorioasă, vitală, zadarnică.

„Pe o câmpie / Mare, bogată, / Urmă odată / O bătălie / *Aspră, cumplită, neasemănată*..." ALEXANDRESCU, O. I 232. ¤ „Ascultă, ţara mea, cum se-ncovoaie / Pe vârf de munţi şi-n larguri de câmpii, / Ca zvonul trist al nopţilor de ploaie, / Chemarea sumbră-a *cruntei* bătălii." TUTOVEANU, V. 86. ¤ „ - Şi iată! după o bătălie *crâncenă*, după sfărâmarea duşmanului - ca într-o fulgerare, - Potcoavă se trezi singur..." SADOVEANU, O. 1 355. ¤ „Era în seara unei agonii prelungite / când colţurosul meu sânge / a ştiut să ducă o *decisivă* şi *dramatică* bătălie / cu pasărea umedă a morţii..." TEODORESCU, P. N. 24. ¤ „Apoi, vuietul apelor scade şi *groaznica* bătălie încetează şi ea." BOGZA, S. P. III 234. ¤ „Întreaga existenţă se dovedeşte o *neîntreruptă* şi *inegală* bătălie, luminată de mici şi întâmplătoare perioade de linişte..." MAZILU, C. S. 6. ¤ „Era în jurul meu o *nemaipomenită* bătălie..." PĂCURARIU, O. 69. ¤ „Se încinse o bătălie *orbeaţă*." VOICULESCU, PV. II 133. ¤ „Viaţa ni se cheamă-n încleştarea / *Supremei* bătălii pe câmp deschis." LABIŞ, P. 126. ¤ „Să nu ne scârbim de vremea trecută, când bătrânii povestesc bătăliile cele *uriaşe* şi ne arată dărămăturile cetăţilor..." RUSSO, S. A. 168. ¤ „Pentru românii de atunci bătălia era *vitală* - îşi apărau pământul." ANGHEL, F. 445.

BĂTRÂN. Alb, amărât, arţăgos, bărbos, blajin, blând, bolnav, cănit, cărunt, cicălitor, ciolănos, copilăros, deşirat, distins, faimos, falnic, făţarnic, fioros, frumos, gârbov, ghebos, glumeţ, hâd, hâtru, hirsut, impunător, isteţ, înalt, înăcrit, îndesat, înţelept, învechit, maniac, mărunt, (*pop.*) mehenghi, mic, milostiv, mititel, morocănos, mucalit, nătâng, năuc, nemilos, neputincios, nervos, netot, (*pop.*) nevolnic, osos, pleşuv, posac, posomorât, prietenos, ramolit, răutăcios, răzbunător, respectabil, senil, senilizat, sfătos, simpatic, simplu, slab, slăbănog, slut, solemn, spătos, superb, surd, ştirb, tăcut, ţicnit, urât, uscat, uscăţiv, vechi, venerabil, verde, vioi, voinic, vorbăreţ, zdravăn, zvelt.

„Când se trezi, bătrânul *arţăgos*, cu cheia cât un baltag, se întorsese şi certa pe tânărul fugar." VOICULESCU, PV. I 239. ¤ „- Fraţii mei! vorbeşte *falnicul* bătrân, / Dumnezeu voit-a ca să mor român." BOLINTINEANU, O. I 120. ¤ „Era un bătrân *frumos*, cu plete şi mustăţi cărunte." SADOVEANU, O. 12 513. ¤ „Bătrânului cel *gârbov*, ce-n cale şovăieşte, / Mai dă-i din nou viaţă şi sângele-ncălzeşte, / Şi fă-l a mai trăi!" BOLLIAC, O. 151. ¤ „Îl chemă pe portar, un bătrân *hirsut*, cu faţa umflată de somn, şi acesta, frecându-se la ochi, deschise poarta." BIRĂESCU, E. T. 17. ¤ „Plătiră birjarul, un bătrân *morocănos*, *cărunt*, şi intrară în strada Fericirii..." D. R. POPESCU, I. Ş. 77. ¤ „Ea începu să râdă, căci văzu pe-un bătrân *mucalit* silindu-se a tăia mutre evlavioase pentru a impune trecătorilor." EMINESCU, O. VII 120. ¤ „Noi suntem nişte bătrâni prea *tăcuţi* şi

Scanned with OKEN Scanner

învechiți ..." CEZAR PETRESCU, O. P. 293. ¤ „O pasiune violentă nu poate trăi în brațele unui bătrân *urât, gârbov* și *năuc*...." DELAVRANCEA, O. II 108. ¤ „Iar în ușa înflorată pe-un motiv / Stătea un bătrân *uscățiv*..." DIMOV, T. 162. ¤ „Înfățișarea de bătrân *venerabil* și *blând* a starețului îi inspiră încredere." BOTEZ, S. 3 354. ¤ „Era un bătrân *verde, uscat, înalt* și *ciolănos, posomorât*..." VOICULESCU, PV. 107. ¤ „Americanul care vorbise, un bătrân *vioi, distins*, veni să mă cunoască auzind că sunt român." BART, S. I 412.

BEZNĂ. Adâncă, bălană, câlțoasă, compactă, crudă, cruntă, cumplită, deasă, densă, grea, groasă, înecăcioasă, înfricoșătoare, lăptuoasă, măreață, metalică, moale, mohorâtă, neagră, nelămurită, nepătrunsă, oarbă, profundă, rece, sângerie, surdă, tare.

„În bezna *adâncă*, în noaptea amară, / Parcă-a gemut un norod sau o țară." TULBURE, V. R. 118. ¤ „O beznă *deasă* s-a-nchegat / Și-o negură de ploaie ..." GOGA, O. II 162. ¤ „Hei! Vegheați, năieri! / Și cu noi puteri, / Urmăriți misterul. / Căci din bezna *groasă*, / S-ar putea tot cerul, / Să vă cadă-n plasă!" LESNEA, P. 33. ¤ „Beznă *măreață*, mumă a luminii." VOICULESCU, P. II 86. ¤ „Iar la fereastra lui lumină, lumină albă strălucește, / Veghind în bezna *mohorâtă*, ca o făclie la mormânt." SPERANTIA, P. 183. ¤ „Din *neagra* beznă-a nopții rupsesem o pulpană / din care ne croisem o mantă suverană." TEODORESCU, P. N. 139. ¤ „Bezna *rece*, zidul rece, / M-ai muriră paisprezece." ARGHEZI, S. 1 212. ¤ „Ceva în carne-mi parcă mut se rumpe, / Se ruină, / Căci n-am găsit prin bezna *sângerie, grea*, / Decât un cap de mort cu masca mea ..." COTRUȘ, V. 130. ¤ „Pe la jumătatea drumului ne-a apucat o întunecime deasă, un fel de pâclă, o beznă *surdă, câlțoasă* și *înecăcioasă*, care ni se puse stavilă." VOICULESCU, PV. I 80.

BLÂNDEȚE. Amară, calmă, camaradească, catifelată, ciudată, constantă, contrafăcută, copilărească, cuceritoare, distinsă, divină, duhovnicească, dulceagă, energică, enervantă, exagerată, falsă, fermecătoare, feroce, gravă, impusă, inflexibilă, interesată, împăciuitoare, înăsprită, îngerească, întunecată, întristată, lină, mare, mângâietoare, mângâioasă, melancolică, mieroasă, mocnită, nefirească, nemaipomenită, neobișnuită, neplăcută, nesfârșită, nespusă, perfidă, permanentă, prefăcută, rafinată, resemnată, rușinoasă, serafică, sfâșietoare, stăpânită, suavă, superioară, supraomenească, surdă, surprinzătoare, teribilă, timidă, tristă, umanizată, umilită.

„O blândețe *copilărească* îi umplu sufletul." REBREANU, O. 3 177. ¤ „În adevăr, suferințele acestea au pus o blândețe *divină* pe figura țăranului nostru." VLAHUȚĂ, S. A. III 333. ¤ „Cristel se arătă foarte mirat, și zâmbi iarăși cu *enervanta* și *permanenta* lui blândețe." MAZILU, C. S. 183. ¤ „Te-nțeleg, reluă cu aceeași blândețe *feroce* Grigore Panțâru." CEZAR PETRESCU, O. P. 311. ¤ „Ștefania îl privise c-o blândețe *gravă*..." TEODOREANU, O. A. IV 437. ¤ „Pe când unii înoată în blândețe *îngerească*, ceilalți se rotesc în iadul lor de viclenie și de răutate, ce te-nspăimântă." BASSARABESCU, S. A. 15. ¤ „Mă emoționa numai infinita ei dragoste, *marea* ei blândețe." ELIADE, M. N. 241. ¤ „Gura avea o expresie de blândețe *nemaipomenită*." ZAMFIRESCU, O. III 103. ¤ „Numai roșața din obraz dispăruse, făcând loc unei palori care-i da un aer de *nespusă*

Scanned with OKEN Scanner

blândețe..." EMINESCU, O. VII 128. ¤ „În ochii ei senini vedeam o *nesfârșită* blândețe..." PETICĂ, S. I 275. ¤ „Femeia fu numaidecât odioasă celor doi, din cauza blândeței *mieroase* și *interesate*." CĂLINESCU, O. 4 212. ¤ „Blondă pură, cu o figură de madonă, cu ochii de azur de o blândețe *serafică*, Virginia era femeia ideală, soție perfectă și amantă ispititoare." REBREANU, O. 10 33. ¤ „- Du-te, fata meal grăi dânsa cu blândeță *umilită*." SLAVICI, O. VII 92.

BOALĂ. Acută, adevărată, agresivă, amenințătoare, ancestrală, aprigă, ascunsă, câinească, chinuitoare, ciudată, complicată, contagioasă, crâncenă, cronică, crudă, cumplită, dificilă, distinsă, domnească, dureroasă, extraordinară, faimoasă, fioroasă, fulgerătoare, furtunoasă, grabnică, gravă, grea, groaznică, grozavă, imaginară, incurabilă, insidioasă, insuportabilă, ireversibilă, iute, închipuită, îndelungată, înfiorătoare, îngrozitoare, învinsă, lipicioasă, lungă, minoră, misterioasă, molipsitoare, mortală, moștenită, năprasnică, neagră, nebolită, necruțătoare, necunoscută, nefastă, neiertătoare, nelecuită, nemaiauzită, nemernică, nemiloasă, nenorocită, nevăzută, nobilă, odioasă, penibilă, perfidă, plictisitoare, prelungită, primejdioasă, proastă, rară, reală, repede, rușinoasă, sacră, sâcâitoare, scurtă, secretă, serioasă, simplă, staționară, subită, subtilă, sufletească, superstițioasă, șireată, tainică, tăcută, tăinuită, temută, tenace, ticăloasă, tragică, trecătoare, trenantă, tristă, tulburătoare, ucigătoare, urâcioasă (*uricioasă*), urâtă, ușoară, vindecabilă, vrăjmașă.

„Ca un nebun înfrânt de *cruda*-i boală / Trec noaptea pe aleea de sub sângeri..." COTRUȘ, V. 18. ¤ „Gelozia este o boală foarte *dureroasă*... Foarte." STAHL, D. F. 187. ¤ „Dar Grigore flăcăul nu pătimea numai de *furtunoasa* boală a dragostei..." SADOVEANU, O. 3 87. ¤ „O boală *grea*... Sărind etape, / eu sănătatea-mi risipii, / ca frunze lunecând pe ape." PORUMBACU, V. 32. ¤ „Radu-Vodă, căzând sub grea afurisenie și urgie a patriahului Nifon, se răpusese de o *groaznică* și *cumplită* boală." ODOBESCU, P. 10. ¤ „Boala mea e mai *insuportabilă* ca totdeauna..." HOLBAN, O. II 165. ¤ „Îi vorbea despre boli *îngrozitoare*, cu denumiri suave." MAZILU, O. S. 141. ¤ „Poate că era o boală *nemaiauzită*, pe care nu o mai avea nimeni pe lume, nici un copil." PAPADAT-BENGESCU, O. II 211. ¤ „Nouă zile s-a zbătut / Bietul Gruia-n pat ținut / De o boală *nemiloasă*, / Care nu-i ieșea din oase." DULFU, S. 252. ¤ „Boli *scurte, sâcâietoare*, nici prea *grave* ca să ucidă, nici prea *simple* ca să treacă fără urmă." SEBASTIAN, E. C. M. 182. ¤ „Prostia din născare, leac în lume nu are; ea este o *uricioasă* boală, ce nu se vindecă în școală, ba nici în spitale." CREANGĂ, O. 376.

BOLTĂ. *Cer.* Adâncă, albastră, albăstrie, alburie, azurată, azurie, brună, calmă, cenușie, cristalină, destinsă, fumurie, idolatră, imensă, îmbujorată, înaltă, îndepărtată, înstelată, întunecată, joasă, limpede, lină, lividă, maiestuoasă, măreață, mândră, minunată, neguroasă, neiertătoare, nocturnă, oțelită, plină, profundă, purpurie, rotundă, senină, sfântă, sfințită, sinilie, sonoră, strălucitoare, străvezie, sumbră, sură, suspendată, tulbure, uriașă, vastă, visătoare.

Scanned with OKEN Scanner

„Sus, pe bolta *adâncă*, stelele au pălit..." GÂRLEANU, S. A. II 97. ¤ „Deşi, adânci pomiri mă cer / Să urc bolta-n veci *albastră*, / Eu nu-nţeleg povestea noastră / Cu tânărul furat la cer." VOICULESCU, P. I 36. ¤ „Pe bolta *albuie* o stea nu se arată..." EMINESCU, O. I 114. ¤ „Când pe bolta *brună* tremură Selene, / Cu un pas melodic, cu un pas a lene / Lin în calea sa / Eol pe-a sa arpă blând răsunătoare / Cânt-a nopţii dulce, mistică cântare..." EMINESCU, O. I 9. ¤ „Deasupra, pe bolta *fumurie*, licăreau stelele nopţii." STANCU, S. 9 325. ¤ „Acum doar spectrul lunii e stăpân / Pe bolta *înstelată* şi *profundă*..." PARASCHIVESCU, S. 2 107. ¤ „Înspre chindie, / Stihurile de nori s-au risipit / Printre munţi / Ce-au mai rămas în locul *joasei* bolţi / Peste care a trecut sfântul Ilie." CAMIL PETRESCU, O. I 71. ¤ „Părea o mare-nvăpăiată / *Măreaţa* boltă *purpurie* / Scăldată-n aurul de seară: / Un cer de veche tragedie." PETICĂ, S. I 25. ¤ „Şi bolta *neguroasă* cu fulgeri e-mpletită..." BOLINTINEANU, O. I 346. ¤ „Sub bolţile-acestea, sub *sfintele*, / e bine, tu ştii, să vorbim mai puţin / şi mai rar." BLAGA, O. 1 350.

BRAD. Adormit, arătos, argintiu, bătrân, cărunt, ceremonios, ciunt, cutezător, falnic, fălos, grav, înalt, încremenit, înfiorat, întunecos, mărunt, mirat, misterios, mirositor, mut, năprasnic, neclintit, nemişcat, pustnic, semeţ, singuratic, somnoros, străvechi, superb, tânăr, umilit, veşnic, viteaz, voinic, zvelt.

„Brazilor *adormiţi* mă plec să le sărut / Bărbile lungi..." BACONSKY, V. 200. ¤ „Cum bradul e *arătos*, / Aşa-i badea de frumos..." JARNIK-BÎRSEANU, D. 44. ¤ „Pe subt brazi, pe subt *bătrânii*, / licuricii-licurici, / creaturile de vară, / îşi aprind fosforescenţa, străvezie, selenară." BLAGA, O. 2 420. ¤ „Deschideţi larg poarta, *cărunţilor* brazi, / Să vie-mpăratul măririi ..." GOGA, O. I 37. ¤ „Mă pitulam prin ferigi cu văluri ridicate, / şi-ncet, rupând răsurii ghirlandele-i de jad, / muşcam brăţara neagră a murelor plecate / sub cetina albastră a *falnicului* brad." NICOLESCU, P. 25. „Dar nici bradul cel *fălos* / Nu-i ca badiu de frumos..." JARNIK-BÎRSEANU, D. 34. ¤ „Şi brazii, *înalţi, semeţi, cutezători*, sunt roşi de carii." BOGZA, S. P. 192. ¤ „Şi avem de trecut stânci, / văi adânci; / munţi cu brazi *mărunţi* / şi-*ntunecoşi*." A. L. P. 632. ¤ „Şi-ntre brazi *mirositori*, / Şed, pe pajiştea cu flori." DULFU, S. 520. ¤ „Plăieşi fără teamă, cu frunţile-n cer, / Stau brazii *năprasnici* pe creste..." TUTOVEANU, V. 78. ¤ „Boncăluiesc sub lună cerbii, / Pândiţi de brazii *somnoroşi*." LESNEA, V. 280. ¤ „*Umiliţi* se-ndoaie brazii, / I se-nchină, i s-apleacă, / Şi cu zvon de surle-l lasă / Pe măria-sa să treacă." GOGA, O. I 137. ¤ „Mănăstire dintre munţi, / Mănăstire din vechime; / Brazii *veşnici* şi *cărunţi* / Te privesc din înălţime." LESNEA, V. 31.

BRAŢ. (*Mai ales la pl.*). Agere, agitate, amorţite, aprige, arămite, aspre, atârnate, blânde, bronzate, cărnoase, chinuite, ciolănoase, ciunge, crispate, dârze, descărnate, desperate, dezmierdate, deznădăjduite, diafane, domice, duioase, dulci, dure, falnice, fierbinţi, fine, firave, fragede, fragile, gingaşe, goale, greoaie, groase, imense, imobile, inerte, înăsprite, încordate, încovrigate, încrucişate, îndemânatice, îndrăzneţe, îndurerate, îngereşti, însălbăticite, însângerate, întinse, învineţite, lăbărţate, lenevite, lunecătoare, lungi, marmoree, mari, mate, mici, mlădioase, moarte, moi, molatice, musculoase, negre, neputincioase, noduroase, obosite, ocrotitoare, osoase, ostenite, parfumate, păroase, plăpânde, pline, puhave, puternice, răsfirate, răstignite,

Scanned with OKEN Scanner

reci, relaxate, ridicate, rotunde, rugătoare, rumenite, scheletice, schiloade, sclipitoare, sculpturale, scurte, semețe, sidefii, slabe, slăbănoage, slăbănogite, slăbite, strâmbe, subțiri, suple, tari, trândave, tremurate, trudite, trufașe, uscate, vânjoase, vânoase, vârtoase, viguroase, virgine, virile, voinice, voluntare, zbuciumate, zgârcite, zgribulite.

„Cu-ale tale brațe *albe, moi, rotunde, parfumate*, / Tu grumazul mi-l înlănțui, pe-al meu piept capul ți-l culci..." EMINESCU, O. I 42. ¤ „Un Crist de ivoriu, cu fața torturată sub cununa de spini, își întinde brațele *deznădăjduite*." D. ANGHEL, PR. 12. ¤ „Apoi, deodată am văzut un chip / Cu părul blond și brațe *diafane*..." LABIȘ, M. C. 370. ¤ „Și fecioara îndrăznește brațe *dornice* să-ntindă..." PILLAT, P. 55. ¤ „O, de-aș putea pe brațe *duioase* tâmple reci / Să reazim, sub căldura din dulcii ochi de mamă, / Și-ncet s-adorm în pacea din somnul cel de veci!" PETICĂ, S. I. 72. ¤ „Se lăsă înbrățișat de brațe *moi* și totuși *dârze* și *voluntare* ..." MIHĂESCU, O. IV 186. ¤ „Cine ți-a-ngropat capul / Nebun, / În brațele *noduroase, păroase*, / Și te-a-nfrigurat fierbinte până-n oase?" ARGHEZI, S. 1 210. ¤ „Amicul meu, dascălul, își întinde brațele *ostenite*." BANUȘ, S. 2 344. ¤ „Câteodată, brațele lui *puternice* o cuprindeau, o strângeau, o înăbușeau, o zdrobeau." SADOVEANU, O. 1 145. ¤ „Astfel trece ea frumoasă cu-a ei brațe *sclipitoare* ..." EMINESCU, O. IV 133. ¤ „El își descopere pieptul și brațele *slabe, scheletice*, și în lumina gălbuie le privește lung, ca și cum ar fi străine." DAN, S. 13. ¤ „O privi întunecat, o clipă. Apoi o apucă în brațele lui *tari* și *aspre*." BOLINTINEANU, S. 3 229. ¤ „Vru să-l cheme ea să se arunce în brațele lui *vânjoase* și *ocrotitoare*, și totuși nu se putu clinti." REBREANU, O. 4 49. ¤ „Brațele noastre *vânoase* sunt arse de vânt..." LABIȘ, P. 156. ¤ „Nu-i vorbă, că și brațele-i *voinice* / Făceau minuni." IOSIF, O. A. I 272.

BUCURIE. Absolută, acută, adâncă, ademenitoare, adevărată, agresivă, alinătoare, amară, amplă, animală, animalică, aprigă, arzătoare, ascunsă, ascuțită, aspră, atotstăpânitoare, aţâţată, barbară, batjocoritoare, bizară, blajină, blândă, bolnavă, brutală, bună, caldă, calmă, caraghioasă, cerească, cinică, ciudată, confuză, contagioasă, continuă, copilărească, copilăroasă, copleșitoare, costisitoare, cotropitoare, covârșitoare, creatoare, crescândă, crispată, crudă, cruntă, cumplită, curată, curmată, cutremurătoare, cuviincioasă, demonică, deplină, desăvârșită, deschisă, desperată, deșartă, dezinteresată, diabolică, diavolească, divină, drăcească, dulce, durabilă, dureroasă, efemeră, egală, egoistă, energică, enervantă, estetică, eternă, euforică, exagerată, exaltată, excitată, existențială, extatică, extraordinară, extremă, exuberantă, (*livr.*) factice, falnică, febrilă, fermecătoare, feroce, fierbinte, fioroasă, firească, forțată, fragilă, frântă, frenetică, fricoasă, generală, generoasă, grandioasă, grasă, grațioasă, gravă, grea, hoțească, imensă, imparțială, inconștientă, indescriptibilă, inexplicabilă, infernală, infinită, inocentă, intensă, interioară, intimă, inumană, ipocrită, ireductibilă, istovitoare, îmbătătoare, împlinită, înaltă, înaripată, încremenită, înduioșată, înfricoșată, înfrigurată, îngrozită, înjumătățită, înseninată, înspăimântată, întreagă, întune-

Scanned with OKEN Scanner

cată, jenată, josnică, juvenilă, lacomă, laşă, lăuntrică, limpede, lină, liniştită, luminoasă, maliţioasă, mare, matinală, măruntă, mândră, mântuitoare, melancolică, meschină, minunată, mirată, mistică, moale, modestă, moleşitoare, murdară, mută, naivă, năprasnică, năucă, năvalnică, neagră, neasemuită, neastâmpărată, neaşteptată, nebănuită, nebunatică, nebună, nebunească, necunoscută, nedefinită, nedescriptibilă, nedumerită, nefirească, negrăită, neistovită, neîncercată, neînchipuită, neînfrânată, neîntinată, neînţeleasă, nemaiîntâlnită, nemărginită, nemărturisită, nemăsurată, neotrăvită, neroadă, nesăbuită, nesfârşită, nesperată, nespusă, nestăpânită, nestăvilită, netulburată, neţărmurită, nevinovată, nevisată, nobilă, nouă, omenească, orgolioasă, palidă, (*livr.*) paradiziacă, paralizantă, păgână, pământeană, pătimaşă, penibilă, plenară, plină, potolită, prefăcută, prostească, pură, puternică, radioasă, rară, răutăcioasă, rea, reală, rece, rezervată, sacră, sadică, satanică, sălbatică, săltăreaşă, sănătoasă, secretă, senină, senzuală, sfântă, sfâşietoare, sfioasă, sigură, simplă, sinceră, sinistră, slabă, solemnă, spectaculoasă, spirituală, spontană, spurcată, stăpânită, stăpânitoare, stranie, străină, strălucitoare, străveche, suavă, sublimă, subtilă, suferindă, superlativă, supremă, surdă, ştirbită, tainică, tare, tăcută, tembelă, tihnită, trandafirie, transcedentală, tristă, triumfală, tulbure, uluitoare, uriaşă, vagă, vădită, vicleană, victorioasă, vie, vioaie, violentă, voioasă, vulgară, zdrobitoare, zglobie, zgomotoasă, zguduitoare, zilnică.

„În tulburarea lui se amesteca o bucurie *aprigă*." SADOVEANU, O. 5 168. ¤ „I s-aprinde / -n gene-o *blândă* bucurie - şi zâmbind, mi-o dete mie." MIULERCA, S. 109. ¤ „Trăieşte o stare de bucurie *caldă*, de joc copilăresc al minţii şi al imaginilor." NEDELCOVICI, S. V. 3 368. ¤ „Gândul la ea îi umplea inima de o bucurie *covârşitoare*." PREDA, D. 435. ¤ „Doar fiarele care-i aşteaptă după stânci / aduse de mirosul sângelui stârnit, / pricep *cumplita* bucurie-a celor şase / pe când îi rup picioarele, ca pe buşteni." GHEORGHE, P. 29. ¤ „Până-n ceasul din urmă amorul tău să-mi fie / Comoara de nădejde, de *dulce* bucurie, / Izvor de fericiri..." ALEXANDRESCU, O. I 57. ¤ „Am uneori, nopţile, ore de beatificare, de bucurie *dureroasă*." BREBAN, B. 438. ¤ „Viaţa e un joc etern, o bucurie *eternă*!" D. R. POPESCU, I. S. 72-73. ¤ „O bucurie *feroce* se amestecă în neliniştea lui ..." VLAHUŢĂ, S. A. III 99. ¤ „Şi, grămădită într-un jilţ, iar începu a plânge lacrimi de bucurie, o bucurie *fierbinte*, care parcă-i topea întreaga fiinţă." SADOVEANU, O. 1 27. ¤ „Se bucura cu bucurie *grasă, animalică*." BIROU, L. 407. ¤ „Atunci vom trăi bucurii / *Înalte* şi *neotrăvite*..." LABIŞ, P. 28. ¤ „ - Generalul! bâigui Chiril, în culmea unei bucurii *îngrozite*." ŢOIU, G. V. 212. ¤ „Aştept aci cu-*nspăimântată* bucurie tăcerea lungă să se rupă între noi..." BLAGA, O. 2 94. ¤ „O impresie de sănătate trupească şi sufletească, de bucurie *luminoasă, bună* şi *sinceră*." CAMIL PETRESCU, O. III 263. ¤ „Observai că şi durerea mare şi bucuria *mare* se exprimau pe faţa lui la fel." ARGHEZI, S. 19 131 ¤ „Surâdea, dar surâsul ei răspândea o bucurie *melancolică*." REBREANU, O. 10 221. ¤ „Soare, / cum mai simţi *nebuna* bucurie / de-a răsări?" BLAGA, O. I 88. ¤ „După bucuria *nedumerită* şi *înfrigurată* din cele dintâi ceasuri, se destinse altă bucurie, mai *calmă* şi mai *sigură*." CEZAR PETRESCU, Î 113. ¤ „Aştept aci cu-

Scanned with OKEN Scanner

nspăimântată bucurie / tăcerea lungă să se rupă între noi." BLAGA, O. 2 94. ¤ „Vei simți ce frumoase sunt rădăcinile / Împletindu-ți prin ele mâinile / Cu *neînțeleasa* bucurie / De-a nu mai fi pentru vecie..." BLANDIANA, P. 22. ¤ „Bucuria lui era *nemărginită* din cauza marelui rezultat ce dobândise cu atâta înlesnire." FILIMON, O. II 204. ¤ „Bucuria fetei fu *nespusă* când se văzu iară pe lumea unde se născuse." B. P. R. 1 270. ¤ „Emil se retrase ameţit de-o bucurie *nestăpânită*." DEMETRESCU, S. A. 286. ¤ „Inconștient, am urlat cât am putut de bucurie, o bucurie *plină, uluitoare*, cum nu mai trăisem." BUZURA, F. T. 566-567. ¤ „Se aşteptase la o mare mulţumire, poate chiar la o bucurie *răutăcioasă*." VINEA, O. II 362. ¤ „Credința mea m-a făcut să ajung la bucuria *rece* și *imparțială* care nu cunoaște râsul și batjocura." BĂLĂIȚĂ, L. 385. ¤ „A doua cale de înălțare la bucuria *senină* a înțeleptului este ceea ce am putea numi autospecțiunea adică socotirea oricărei suferințe ca un lucru trecut și străin." FLORIAN, A. S. 45. ¤ „Ți-s ochii jilavi de *sfioasă* bucurie ..." BALTAZAR, S. 38. ¤ „Să faci un lucru cu mâna ta: ce *sfântă* bucurie şi ce binemeritată deconectare!" PĂUNESCU, B. V. 357. ¤ „O bucurie *surdă, subtilă*, îl sfâșie înăuntru, îl rupe în două de jos până sus." MIHĂESCU, O. IV 368. ¤ „C-o bucurie *tristă* te țin acum în brațe." EMINESCU, O. IV 49. ¤ „Sticla de parfum de la Gună a fost primită cu o bucurie *zgomotoasă*." I. M. SADOVEANU, S. II 298.

BUNĂTATE. Adâncă, agresivă, aprigă, bătrânească, blajină, caldă, creştinească, dezinteresată, divină, dulce, enervantă, firească, ideală, inexplicabilă, infinită, inteligentă, inutilă, îmbrățișătoare, înălțătoare, îngerească, înnăscută, înțelegătoare, largă, mare, moale, molâie, neașteptată, negrăită, neistovită, nemărginită, nemăsurată, nemiloasă, neobișnuită, neprefăcută, nesecată, nesfârșită, nespusă, nestrămutată, omenească, posacă, profundă, puternică, sfântă, simplă, sinceră, spontană, sublimă, supremă, tare, tristă, umilă, veselă.

„Bunătatea *adâncă* şi *nemărginită, caldă* şi *îmbrățișătoare* e supremul bun la care a putut ajunge până acum omenirea." PETICĂ, S. I 254. ¤ „Renunțase la cerșetorie și la *bunătatea* lui atât de *agresivă*." MAZILU, C. S. 214. ¤ „ - Eu nu mai fac politică, zâmbi cu *bătrânească* bunătate baronul Papp." POPOVICI, S. 208. ¤ „Când îmi simți pasul, întoarse capul şi se uită la mine cu toată bunătatea *inteligentă* a ochilor negri şi mari." HOGAŞ, O. 269. ¤ „Bunicămea, de pildă, era o femeie de o bunătate *îngerească*." VINEA, O. III 211. ¤ „În ochii lui albaştri lucea o bunătate *mare*." SADOVEANU, O. 1 156. ¤ „Dar mai presus de orice, din făptura lui se deslușea bunătate. Nu o bunătate *moale, blajină*, de rând, ci o bunătate *tare*, aș zice de oțel." VOICULESCU, PV. I 89. ¤ „Când ai dat din nou de mine, acelaşi surâs de bunătate *molâie* ți-a lăbărțat buzele galeș." ARGHEZI, S. 19 245. ¤ „ - D-ta eşti, aşa se vede, bolnavă, îi zise cu un fel de bunătate *nemiloasă* ...." SLAVICI, O. IV 219

BUZĂ. (*Mai ales la pl.*). **Epitete cromatice.** Albastre, albe, albe-cenuşii, alburii, arămii, carminate, carmine, decolorate, galbene, înălbite, înflorate, înnegrite, înroşite, întunecate, învinețite, livide, negre, pale, palide, pălite, pistruiate, purpurii, roşii, roz, rumeioare, rumene, sângerii, trandafirii, vinete, violete, vişinii.
Epitete referitoare la dimensiune, formă, contur, starea fizică, gradul de umiditate etc. Aburite, aprinse, arcuite, arse, arzătoare,

Scanned with OKEN Scanner

arzânde, aspre, băloase, bătrâne, bătrâneşti, băţoase, boţite, bulbucate, calde, călduroase, cărnoase, cârne, cleioase, clorotice, coapte, crâmpoţite, crispate, descărnate, deschise, despreunate, diforme, drepte, dure, enorme, fierbinţi, fine, firave, fleşcăite, fragede, fremătătoare, fripte, grase, grele, groase, inerte, îmbălate, împietrite, împletite, închise, încleştate, încremenite, încreţite, înfrăgezite, înfrigurate, îngheţate, înmărmurite, însângerate, întredeschise, jilave, largi, late, lăbărţate, lătăreţe, lăţite, lemnificate, lipicioase, livide, lungi, mari, mici, mişcătoare, moarte, mobile, moi, mustoase, nemişcate, obosite, ofilite, pălite, pârguite, pârlite, pietroase, plesnite, pline, proaspete, pungite, răcorite, răcoroase, răsfrânte, rebele, reci, rigide, rotunjite, rupte, satinate, sângerate, schimonosite, scobite, scorojite, searbede, sfârtecate, spânatice, spâne, stoarse, strânse, strepezite, strivite, subţiate, subţiri, supte, tari, teşite, tinere, tivite, transparente, tremurătoare, tremurânde, trudite, tumefiate, ţuguiate, ude, umectate, umede, umflate, unsuroase, uscate, veştede, veştejite, zbârcite.

Epitete referitoare la expresie; epitete apreciative etc. Acre, ademenitoare, agere, amare, amărâte, amoroase, aprige, avide, bosumflate, cuminţi, dezamăgite, dispreţuitoare, divine, duioase, dulci, fermecătoare, flegmatice, fremătătoare, frumoase, groaznice, hâde, hidoase, inexpresive, inocente, ironice, îmbietoare, înduioşate, înflorite, înfocate, însetate, înşelătoare, lacome, leneşe, liniştite, mândre, mute, neîndemânatice, neliniştite, neputincioase, nerăbdătoare, nervoase, nesăţioase, nevinovate, păcătoase, pătimaşe, plescăitoare, pofticioase, pure, rele, sărace, sărutate, senzuale, setoase, severe, sfielnice, sperioase, spurcate, sterpe, stinse, triste, triumfătoare, trufaşe, viclene, vii, violente, virile, visătoare, voluptoase, zâmbitoare.

„Dar luat vrăjmaşul singur, în parte, fiecare, / Era un om ca tine, cu buzele *amare*." ARGHEZI, S. 3 95. ¤ „De ce mi-ai promis că vii / Cu buzele-ţi *arămii*." MINULESCU, O. I 371. ¤ „Tu, pământ al ţării mele, pătimaş cuprins în palme, / Încălzit cu buze *aspre* de tot neamul lui Ion." LABIŞ, P. 31. ¤ „Sărut dureri cu buzele *avide*." VOICULESCU, P. II 70. ¤ „Ea cântă / şi eu ascult / Pe buzele ei *calde* mi se naşte sufletul." BLAGA, O. 1 93. ¤ ‚Nasul luase profil de plisc, buzele altădată *cărnoase* şi niciodată *carminate*, erau acum *livide* şi *subţiate* de amărăciune." CĂLINESCU, O. 7 18. ¤ „Puternica gură cu buze *duioase* / Sărută carnea până la oase." VOICULESCU, P. II 57. ¤ „Fruntea albă-n părul galben / Pe-al meu braţ încet s-o culci, / Lăsând pradă gurii mele / Ale tale buze *dulci*" EMINESCU, O. I 75. ¤ „Faţa sa nu trăda nimic, buzele, ca de obicei, *flegmatice, răsfrânte*, degajau o senzualitate satisfăcută de ea însăşi." BREBAN, D. J. 31. ¤ „ Buzele-mi razăm *fremătătoare*." VOICULESCU, P. II 80. ¤ „Un zâmbet silnic îi strâmba gura cu buzele *groase* şi *vinete* aflate într-un continuu clăfăit." NEAGU, Î. 179. ¤ „Olguţa ... numele pur şi luminos ca aburul buzelor *inocente* în ger." TEODOREANU, O. A. II 167. ¤ „Paraschiv îşi întinse şi mai mult buzele lui *împletite*: era de acord ..." PREDA, D. 453. ¤ „Veniţi voi, obidiţii lumii, cu buzele *înfrigurate* ..." GOGA, O. I 165. ¤ „E un trandafir roşcat şi decoltat în foi / gura ta, cu buze *moi*, / între care se afundă sărutarea / ca o

Scanned with OKEN Scanner

gheată în noroi." MANIU, S. 2 108. ¤ „Deci vino tu, frumoasa mea minune, / Să te sărute-a mele buze *mute* ..." GOGA, O. II 209. ¤ „Câteodată un zâmbet dulce apărea pe buzele *pălite*, dar dispărea ca fulgerul, lăsând loc unei melancolii adânci." FILIMON, O. II 21. ¤ „Buzele lor sunt *răsfrânte* şi puţin *dispreţuitoare* ..." JEBELEANU, S. 1 253. ¤ „Le-am însoţit; erau frumoase, / Şi gestul lor de stăpânire / Punea pe buzele-mi *setoase* / A voluptăţei amăgire." PETICĂ, S. I 17. ¤ „Buzele-i *subţiri* şi *fine* / Nu surâd, nu scot o şoaptă." IOSIF, O. A. I 50. ¤ „Rămâne nemişcat, cu ochii dilataţi în orbite, alb la faţă, cu buzele *tremurânde*." NEDELCOVICI, S. V. 3 31. ¤ „Aici, însă, cu buzele *umede* şi *zâmbitoare*, mirosind a floare şi a carne, femeia îl ispitea." I. M. SADOVEANU, S. II 332. ¤ „Mi-o închipuiam palidă, cu gura roşie, cu buzele *vii, visătoare*." SERGHI, M. 21. ¤ „A ta buză *voluptoasă* / Cată alte sărutări! BOLINTINEANU, O. I 441

Scanned with OKEN Scanner

C

CAL. Epitete cromatice. Alb, bălan, bălţat, breaz, ceacâr, fumuriu, galben, graur, înspicat, murg, negru, pag, pătat, pintenog, (*pop.*) porumb, porumbac, roib, rotat, sur, (*pop.*) suriu, şarg, (*pop.*) şoreciu, vărgat, vânăt, vineţiu.

Epitete referitoare la formă, starea şi înfăţişarea fizică; epitete apreciative: Arătos, bătrân, beteag, blestemat, bubos, bun, ciolănos, costeliv, deşelat, deşirat, dupuros, energic, enorm, falnic, fantomatic, firav, flocos, frumos, gras, grebănos, greoi, greu, gros, impunător, istovit, înalt, înspumat, jigărit, lucios, mare, masiv, mărunt, mândru, mic, minunat, miţos, nemaipomenit, obosit, osos, ostenit, păros, pieptos, pietros, pipernicit, pletos, pursânge, puternic, răpciugos, scheletic, semeţ, slab, slăbănog, sleit, splendid, straşnic, strălucit, superb, tare, tânăr, trudit, trufaş, trupeş, urât, vânjos, vânos, vlăguit, voinic, zdravăn, zvelt.

Epitete referitoare la fire, mers, fugă etc. Ager, aprig, ascultător, blajin, blând, buiestraş, buiestru, crâncen, cuminte, domol, dresat, focos, fricos, fugaci, fugos, furtunatic, harnic, iute, îimblânzit, înaintaş, înaripat, încăpăţânat, îndrăcit, înfocat, înspăimântat, învăţat, leneş, moale, nărăvaş, (*pop.*) nărăvit, năvalnic, năzdrăvan, năzuros, neascultător, neastâmpărat, nebun, nebunatic, neîmblânzit, neînvăţat, nerăbdător, nervos, repede, sălbatic (*sălbatec*), sforăitor, sireap (*sirep*), spăimos, speriat, sperios, sprinten, trist, turbat, umilit, viforos.

„Calul *alb, bătrân* şi *mare*, / Aştepta să vin în gară. / - O, acele nopţi de vară!..." ISAC, P. 162. ¤ „Eram pe-un cal *aprig* care întrecea vântul; / Negrele lui coame atingeau pământul." ALECSANDRI, O. I 137. ¤ „Calul *bun* din grajd se vinde / Şi mai bun preţ pe el prinde." PANN, P. V. 171. ¤ „Păsări betege / neputând să ciugulească singure, / ghemuite în căruţa / cu cal *bătrân, deşelat* şi *şchiop*." ALBOIU, P. C. 12. ¤ „Îşi cunoaşte datoria calul meu *credincios*..." VINTILĂ, Z. 88. ¤ „Ei şi-ntorc caii cei *falnici* şi-auritele lor care / Spre apus - iar roşul soare îi urmează-ncet pe ei." EMINESCU, O. IV 137. ¤ „În altă parte, Alexandru îşi purta calul *furtunatic* şi, urmat de o roată de călăreţi, răsturna în

Scanned with OKEN Scanner

țărână rânduri întregi." SADOVEANU, O. 1 15. ¤ „Caii *firavi* muriseră parcă în picioare..." TEODOREANU, O.A 1 283. ¤ „Și atunci, numai ce iese din mijlocul hergheliei o răpciugă de cal, *grebănos, dupuros* și *slab*, de-i numărai coastele..." CREANGĂ, O. 114. ¤ „Trece de câteva ori cu calul lui *înalt, șarg, sprinten*, peste bătrânii îngenuncheați." STANCU, S. 7 132. ¤ „Și pe calu-i *mândru* sare." DULFU, S. 152. ¤ „Caii, *murgi, roibi, albi, negri* ca corbul, suflă greu, aruncând în fugă petrișul de sub copite..." DELAVRANCEA, O. II 319. ¤ „Pe *năzdrăvanu*-i cal *sălbatic* răsare-n noapte cavalerul..." GOGA, O. I 235. ¤ „Trec pe sub porțile boltite din cetate, / Pe-un cal *negru*, pe-un cal *alb* și pe-un cal *murg*, / Trei călări cu suflete ciudate..." PILLAT, P. 44. ¤ „Pe un cal *pieptos* și *mare*, / Ce aruncă foc pe nare, / Ștefan-vodă e călare, / Îmbrăcat în fir și fier." IOSIF, O. A. I 293. ¤ „Prin crânguri trec cu calul *pintenog*." BLAGA, O. 2 337. ¤ „În sfârșit, tocmai când era să iasă, își mai aruncă ochii o dată prin grajd și, zărind într-un colț un cal *răpciugos* și *bubos* și *slab*, se duse și la dânsul..." B. P. R. 1 56. ¤ „Omul din sanie s-a ridicat în picioare, a biciuit sălbatic caii *roibi* și *înalți* și a strigat ceva..." BĂNULESCU, C. M. 92. ¤ „Stăi, călărețl / Întoarce-ți calul *semeț*." ARGHEZI, S. 3 19. ¤ „Am un cal *sirep, sălbatec*, / Să te poarte printre nor..." BOLINTINEANU, O. I. 257.

CALE. *Drum.* Albastră, albă, anevoioasă, ascunsă, aspră, bătută, bună, cenușie, colțuroasă, cotită, dreaptă, ghimpoasă, grea, hopuroasă, însorită, întortocheată, largă, lăturalnică, lungă, mare, netedă, nemaicălcată, nemaiumblată, nesfârșită, nestrăbătută, neumblată, părăginită, pietroasă, prăfuită, pustie, răzleață, rea, sălbatică, singuratică, străină, strălucitoare, strâmbă, șerpuită, tainică, tăcută, uitată, umblată, ușoară.

„Dar cât am rătăcit, prin ce noroi, / ce *aspre* căi am străbătut pe brânci, / zdrelindu-ne de arbori / și sângerând pe stânci..." CASSIAN, P. 102. ¤ „*Lungă, cotită* și *anevoioasă* cale." SLAVICI, O. VII 88. ¤ „Greul călătoriei noastre începea de aici; lăsasem acum calea cea *mare* și *bătută* și ne îndrumam pe o rețea încâlcită de poteci..." HOGAȘ, O. 104. ¤ „Și mers-a crăișorul cu gândul ce și-a pus / Țări multe și străine; o lună s-a tot dus / Prin locuri fără nume, pe căi *nemaicălcate* / Și-n urmă el ajunse la Meștera-Cetate..." COȘBUC, S. A. III 65. ¤ „Născută din visare și dor nelămurit, / Pe căi *nemaiumblate* trecând spre infinit, / Tu mi-ai furat din suflet credințe și eres..." TUTOVEANU, V. 57. ¤ „Și calea-mi *nesfârșită* suind pe negrul munte, / Trecând cotește-n parcul de plopi suspinători." SPERANTIA, P. 225. ¤ „Fuge pe căile *nestrăbătute*, / Cântă prin peștere razele gemii, / Cântă azurului, văilor mute, / Doinile vremii." ZAMFIRESCU, O. I 185. ¤ „Și pentru ce mă porți / Pe căi *părăginite*, / Să bat târziu la porți / Pustii și ruginite?" IOSIF, O. A. I 400.¤ „Ei umblau mai mult noaptea pe răcoare, tot prin căi *pustii* și *lăturalnice*, ferindu-se a deștepta băgarea de seamă a drumeților și locuitorilor..." ODOBESCU, P. 107. ¤ „Calea era *singuratică*." SADOVEANU, O. 13 433. ¤ „Spre munți merg, / În zbor alerg / Cu gândul, / Și trec prin văi, / Pe *tainici* căi, / De-a rândul." MACEDONSKI, O. II 23.

CAP. Epitete cromatice. Alb, albit, argintiu, bălai, bălan, blond, brun, cărunt, încărunțit, (*rar*) întraurit, măsliniu, negricios, negru, oacheș, roșcat, sur, tuciuriu.

Epitete referitoare la formă, mărime, înfățișare, stare fizică etc. Bărbătesc, bărbos, bolovănos, boțit, bubos, buclat, buhos, buzat, cârlionțat, cârn, chel (*pop.*) chelbos, chilug, colțuros, creț, depilat,

Scanned with OKEN Scanner

descărnat, diform, dolofan, fălcos, (*pop.*) gălbejit, gol, gras, greu, gros, holbat, îngust, însângerat, întors, leonin, lucios, lung, lungăreț, lunguieț, mare, masiv, mic, mongoloid, mustăcios, neregulat, osos, oval, palid, pătrat, plat, plecat, pleoștit, pleșuv, pletos, prelung, puhav, ras, rotofei, rotund, schimonosit, scofâlcit, sferic, slab, teșit, tuns, turtit, țuguiat, uriaș, zbârcit.

Epitete referitoare la expresie, epitete apreciative. Antipatic, blajin, blând, curios, delicat, drag, dulce, expresiv, fin, fioros, frumos, furios, gânditor, grațios, greoi, iscoditor, întristat, mândru, minunat, monstruos, nefericit, nobil, radios, respingător, semeț, superb, trist, urât, visător, zâmbitor.

„Acest cap *blajin* și *trist*, abia susținut de un gât scofâlcit , păru că se descompune." DELAVRANCEA, O. 1 36. ¤ „Înăuntru, în jurul unei mese rotunde, capetele *blonde* ale copiilor s-au apropiat de capul *argintiu* al bunicului..." D. ANGHEL, PR. 66. ¤ „Slujnica nu-i răspunse ci-și retrase numaidecât capul *buhos*, fața umflată de somn." AGÂRBICEANU, O. I 34. ¤ „Ușa se deschise și apare capul *furios* al bărbatului." BĂLĂIȚĂ, L. 213. ¤ „Femeia mângâia capul *încărunțit* al soțului ei, fruntea lui zbârcită." SERGHI, M. 119. ¤ „Bazacopol era un om înalt, masiv, cu un cap *mare, leonin*..." BĂNULESCU, C. M. 32. ¤ „Dintr-o fereastră deschisă se zărea, printre oale de flori, un cap de fată, *oacheș* și *visător*, ca o noapte de vară." EMINESCU, O. VII 324-325. ¤ „Stambulache își ștergea cu o batistă vărgată sudoarea de pe capul lui *pleșuv* și *lucios*..." MACEDONSKI, O. VI 15. ¤ „Își înclinară toți capetele *pletoase, mustăcioase* și *bărboase* în fața jandarmilor." STANCU, S. 9 28. ¤ „Ghișeul s-a deschis. Un cap *rotofei* și *bălai* apare, în sfârșit, în cadrul dreptunghiular..." MIHĂESCU, O. IV 207.

CARACTER. *Totalitatea trăsăturilor psihice esențiale și stabile ale omului, care se manifestă în modul specific de a se comporta al acestuia.* Acru, agresiv, amabil, amfibiu, bănuielnic, bun, cuviincios, despotic, dezgustător, dificil, dinamic, drept, dulce, echilibrat, entuziast, eroic, exaltat, ferm, flegmatic, fricos, greu, hirsut, infernal, instabil, irascibil, iritabil, închipuit, înfumurat, îngrozitor, morocănos, neîmblânzit, nenorocit, nesuferit, nihilist, optimist, pasionat, puternic, retractil, sangvinic, statornic, șovăielnic, (*livr.*) tenebros, urâcios, violent, voluntar, zburdalnic.

„Caracterul său era *dulce* și *entuziast*; inima sa nobilă." MACEDONSKI, O. VI 174. ¤ „Sunt oameni fără caracter în fapte mărunte, dar de-un caracter *eroic*, când e vorba de fapte mari." BLAGA, O 7 78. ¤ „Răbdarea lui nemărginită, caracterul său *flegmatic* și cumpănirea pasurilor sale sunt calități cunoscute..." ALECSANDRI, O. IV 213. ¤ „Pia are un caracter *infernal*." STAHL, F.O. 164. ¤ „Caracterul *morocănos, bănuielnic, retractil* și *exaltat* totodată al poetului de mai târziu începe a da primii colți de pe acum." CĂLINESCU, O. 11 166. ¤ „Ioana avusese dreptate: suferința din pricina ei a fost un motiv numai, explicația se găsește în caracterul meu *nenorocit*." HOLBAN, O. I 343. ¤ „Repedea îmflare a nărilor și vioaia sclipire a ochilor lui semnala o inimă din cele nebune, un caracter *pasionat*." EMINESCU, O. VII 179. ¤ „Pe fotografie se citea bine caracterul *voluntar, închipuit*, al omului..." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 475.

Scanned with OKEN Scanner

CARTE. Adâncă, ademenitoare, admirabilă, agreabilă, anemică, aridă, artificială. aspră, bătrână, bătrânească, blândă, bună, candidă, călăuzitoare, căznită, celebră, compactă, convenţională, crudă, cuceritoare, cuvioasă, demascatoare, delectabilă, densă, dezordonată, didactică, dificilă, diversă, dură, dureroasă, elegantă, exactă, excelentă, excepţională, execrabilă, extraordinară, facilă, fascinantă, feerică, fermecătoare, formidabilă, frumoasă, fundamentală, genială, generoasă, gravă, grea, greoaie, grotescă, grozavă, ilizibilă, importantă, incitantă, incomparabilă, inegală, interesantă, iritantă, iubită, încântătoare, îndrăzneaţă, înţeleaptă, leneşă, măiastră, memorabilă, mincinoasă, minunată, modestă, nebuloasă, nebunească, neclară, nemaipomenită, ordonată, oribilă, originală, pasionantă, pătimaşă, periculoasă, plăcută, plicticoasă, plictisitoare, polemică. prefăcută, preţioasă, primejdioasă, proastă, profetică, profundă, pură, puternică, rară, reconfortantă, revoltată, revoltătoare, sacră, sarcastică, sentimentală, simplă, sinceră, stupidă, subtilă, suportabilă, tăioasă, tămăduitoare, tristă, tulburătoare, unică, valoroasă, veche, veselă, viguroasă, vizionară, zguduitoare.

„Se ştie aceasta din cărţile *adânci,* sau *nebuneşti,* unde se vorbeşte foarte mult despre om, ca ceva foarte periculos sau foarte măreţ..." BACOVIA, O. 365. ¤ „Cartea *bună* se încorporează în tine." IORGA, C. 290. ¤ „Îţi ştiu părerea despre cărţile mele: *anemice, căznite* şi *artificiale.*" NEDELCOVICI, Z. N. 201. ¤ „Nu pricep cum era în stare să citească unele cărţi mai *crude.*" HOLBAN, O. II 42. ¤ „Este o carte *feerică* şi *exactă.*" SEBASTIAN, E. C. M. 376. ¤ „Alexandra Târziu ne-a dăruit o carte *fermecătoare.*" STĂNESCU, R. 226. ¤ „Carte *frumoasă,* cinste cui te-a scris..." ARGHEZI, S. 11. ¤ „Pe vremea aceea, pentru el, mai toate cărţile erau *grozave,* ori *nemaipomenite,* ori *extraordinare.*" LĂNCRĂNJAN, F. S. 268. ¤ „Desigur, era conştient că a scris o carte *incomparabilă.*" CIOBANU, M. 61. ¤ „O, veac melancolic şi cabotin, / vei duce în groapa ta o mie de minţi enorme, / o mie de cărţi *înţelepte*..." DUMITRESCU, V. 19. ¤ „Ah! meştere Ruben, zise el zâmbind - Cartea ta într-adevăr *minunată* este!... numai de n-ar ameţi mintea..." EMINESCU, O. VII 100.

CASĂ. Epitete evocative. Albă, bătrână, bătrânicioasă, bogată, boierească, călduroasă, cenuşie, clătinată, curată, dărăpănată, dărâmată, dereticată, deschisă, deşartă, durabilă, galbenă, goală, gospodărească, hârbuită, imensă, îmbelşugată, înaltă, încăpătoare, închircită, închisă, îngrijită, îngustă, însorită, întunecată, întunecoasă, joasă, largă, lată, locuită, luminoasă, lungă, lungăreaţă, luxoasă, mare, masivă, măruntă, mică, mucedă, murdară, năruită, neagră, neîncăpătoare, nelocuită, neumblată, nouă, părăginită, părăsită, părintească, pătrată, peticită, pipernicită, pitică, plină, prăpădită, pustie, pustiită, răcoroasă, rece, roşcovană, roşie, ruinată, rustică, sănătoasă, săracă, sărăcăcioasă, sărată, scundă, solidă, spaţioasă, spoită, străveche, strâmbă, strâmtă, sură, şindrilită, (*pop.*) şoldită, temeinică, trainică, ţărănească, ţuguiată, umedă, uriaşă, vastă, veche, zdravănă, zdrobită.

Scanned with OKEN Scanner

Epitete apreciative. Adormită, anacronică, arătoasă, atrăgătoare, banală, binecuvântată, blândă, blestemată, bolovănoasă, bună, cochetă, confortabilă, cuvioasă, dârză, demodată, drăgălaşă, duioasă, enigmatică, fastuoasă, făloasă, frumoasă, grozavă, impozantă, impunătoare, însingurată, întinerită, înveselită, înzorzonată, jalnică, liniştită, măreaţă, mâhnită, mândră, mânioasă, modernă, modestă, mohorâtă, mută, nearătoasă, neprietenoasă, neprimitoare, oribilă, ospitalieră, ostilă, plicticoasă, pompoasă, posacă, posomorâtă, prezentabilă, prietenoasă, primitoare, răsărită, retrasă, semeaţă, senină, sfiicioasă, sihastră, simandicoasă, simpatică, simplă, singuratică, sinistră, solemnă, solitară, somptuoasă, sprintenă, strălucitoare, sumbră, superbă, tainică, tăcută, tihnită, tristă, trufaşă, umilă, urâtă, ursuză, veselă, voinică, voioasă, zgribulită.

„În faţa locuinţei lui Dionis se ridica o casă *albă* şi *frumoasă*." EMINESCU, O. VII 99. ¤ „Am scos din inimă pe cineva / ca pe un mort de ceară dintr-o casă / *Însingurată*." UTAN, V. 83. ¤ „Niciodată nu i s-a părut casa atât de *jalnică* şi de *pustie*..." VLAHUŢĂ, S.A. II 54. ¤ „*Luminoasă* şi *voioasă* ţi-era casa părintească..." MACEDONSKI, O. II 71. ¤ „Şi tot dintr-o sminteală a minţii se mai spune / Că singuri noi petrecem în case *mari* şi *bune* / Pe când ei stau cu porcii şi vitele-n odaie, / Grămadă peste claie." ARGHEZI, S. 3 154. ¤ „Acolo lucesc la soare / *Mândre* case cu ceardac, / Casele lui moş Novac." DULFU, S. 221. ¤ „Casa cu storurile trase era *mută, închisă, ostilă*." TEODOREANU, O. A. II 18. ¤ „Dumneata trebuie să te muţi într-o casă mai *prezentabilă*." CEZAR PETRESCU, N. 325. ¤ „Steagul roşu vuvuia / printre casele *sărace,* / Precum flamurile mari / Ale armiilor dace." LABIŞ, P. 20. ¤ „Se-ntoarce-n casa lui *sihastră*..." IOSIF, O. A. I 227. ¤ „În mine se petrece-o agonie, / Ca într-o *tristă* casă *solitară*, / În sufletu-mi bătut de vijelie / Eu văd un om ce-a început să moară..." GOGA, O. I 184. ¤ „Casă *veche*, casă *mică*, / Parcă tremură de frică / Să nu cadă pe trotuar..." MINULESCU, O. I 434. ¤ „Ce piatră şi cât loc şi ce sforţare / ca să clădeşti aceste case *zdravene, solide*..." JEBELEANU, S. 1 241.

CASTEL. Falnic, fermecat, legendar, mare, măreţ, mândru, mohorât, părăginit, posomorât, sălbatic, singuratic, sihastru, tainic, trist, vrăjit.

„Prinţesa Nadejda se uita pe fereastra castelului *mohorât*..." REBREANU, O. 350. ¤ „Respir atunci cu dilatate nări / Parfum de voluptăţi pe după glastre, / Prin umbrele castelelor *sihastre*..." CODREANU, S. 1 181. ¤ „Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăratic, / rumenind străvechii codri şi castelul *singuratic*..." EMINESCU, O. I 76. ¤ „Mi-i dor de lumi trăite prin romane / Cu trubaduri ce intră pe-nserate / În *tainice* castele *fermecate* / Şi se-ndrăgesc cu blonde castelane..." CODREANU, S. 1 92.

CĂLĂTORIE. Chinuitoare, ciudată, comodă, complicată, costisitoare, eternă, excepţională, extraordinară, fantastică, fastuoasă, fermecătoare, grăbită, grea, imensă, interesantă, încântătoare, îndelungată, lentă, lungă, mare, măreaţă, mirabilă, monotonă, nemaipomenită, nesfârşită, neuitată, norocoasă, obositoare,

Scanned with OKEN Scanner

ostenitoare, periculoasă, plăcută, plicticoasă, plictisitoare, primejdioasă, scumpă, superbă, tainică, terifiantă, triumfătoare, tulburătoare, uimitoare, urgentă, veselă.

„Care va fi sfârşitul acestei călătorii *fermecătoare* / Când, din oraşe vechi, / Noaptea, / Gările pustii, pădurile şi cheiurile părăsite / Îmi fac semne de adio şi de ameninţare?" BARANGA, P. 24. ¤ „Primul lucru pe care trebuie să-l facă orişicine/ s-a-ntors dintr-o *mare* călătorie, este să povestească despre toate şi tot, tuturor..." PARASCHIVESCU, S. 1 90. ¤ „Ascultaţi cântecul lui Iosif Cobârzan despre omul care a plecat într-o călătorie *nemaipomenită*..." D. R. POPESCU, I. Ş. 460. ¤ „O! *neuitata* lui călătorie cu Eliza!" BRĂTESCU-VOINEŞTI, Î. L. 132. ¤ „*Ostenitoarea* mea călătorie / Se preschimbase-n tihnă şi splendoare..." PHILIPPIDE, S. 1 204. ¤ „Drumul era bun şi călătoria foarte *plăcută*." SLAVICI, O. II 147. ¤ „Sunt foarte *tulburătoare* şi *interesante* aceste călătorii, însă, credeţi-mă, şi foarte *obositoare*." MAZILU, C. S. 223. ¤ „Călătoria fu *veselă*, cu opriri scurte prin toate satele..." REBREANU, O. 4 489.

CĂLDURĂ. Adormitoare, ameţitoare, apăsătoare, arzătoare, asfixiantă, binecuvântată, binefăcătoare, blândă, bună, calmă, caniculară, chinuitoare, cleioasă, constantă, copleşitoare, covârşitoare, cumplită, densă, dogoritoare, dospitoare, dulce, fierbinte, grea, greoaie, insuportabilă, istovitoare, îmbătătoare, înăbuşitoare, lâncedă, leneşă, leşinătoare, liniştită, luminoasă, mângâietoare, moale, molatică, molcomă, moleşitoare, năprasnică, năstruşnică, nebună, neclintită, nemiloasă, nemilostivă, neobişnuită, nesuferită, neverosimilă, nimicitoare, obositoare, pietroasă, plăcută, plăpândă, potolită, puternică, sălbatică, sâcâitoare, sfântă, stătătoare, sufocantă, sugrumătoare, teribilă, tinerească, toridă, tropicală, ucigătoare, umedă, uscată, usturătoare, uşoară.

„Toată noaptea a bântuit o căldură *apăsătoare*..." CARAGIALE, O. I 603. ¤ „Aer apăsător şi căldură *calmă* / lângă masa din ogradă, în umbra deplină / nestinsă de raza lămpii cu petrol." STĂNESCU, E. M. 187. ¤ „Era miezul zilei. Căldura *chinuitoare*, vederea aceleiaşi şi iar aceleiaşi nemărginiri pustii de ape, sfârşeşte prin a-ţi naşte o plictiseală fără seamăn..." BART, S. I 63-64. ¤ „Căldura miezului de iuliu era *covârşitoare*.." HOGAŞ, O. 69. ¤ „Afară străzile erau scăldate de o căldură *densă*." STAHL, S. R. 9. ¤ „Mi-era lene, cum stam întins pe un preş în căldura *dospitoare* a după-amiezii, să deschid gura şi să cer o cană cu apă." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 110. ¤ „Lăurica simţi dintr-o dată că o înconjoară o căldură *dulce, adormitoare,* care-i mângâie simţurile." AGÂRBICEANU, O. 2 515. ¤ „Afară căldura dimineţii cădea *grea* şi *istovitoare*." BIROU, L. 39. ¤ „Câteva zile plouă mărunt pe o căldură *înăbuşitoare*." CĂLINESCU, O. 7 303. ¤ „Pe câmp o *moale* căldură / mă urmăreşte statornic." BLAGA, O. 2 69. ¤ „Am tras un fotoliu faţă cu căminul ce ardea şi răspândea o căldură *moleşitoare*." EMINESCU, O. VII 195. ¤ „Hotărî să înfrunte iar căldura *nemilostivă* şi setea, până la casa franţuzească." SADOVEANU, O. 10 219. ¤ „Soarele umplea pământul de căldura *tinerească, îmbătătoare*." REBREANU, O. 5 134. ¤ „E drept că era o căldură *ucigătoare*..." BOGZA, S. P. IV 169.

CĂRARE. Albastră, alunecoasă, ascunsă, bătrână, bătută, bolovănoasă, cotită, cumplită, cunoscută, dărăpănată, desfundată,

Scanned with OKEN Scanner

deşartă, dulce, frântă, goală, greoaie, încâlcită, înfloritâ, îngustă, întinsă, întortocheată, întunecată, lăturalnică, lină, lunecoasă, lungă, mândră, misterioasă, moartă, mută, neagră, nebătută, necunoscută, nemaiumblată, netedă, neumblată, ninsă, noroioasă, nouă, palidă, pietroasă, pietruită, piezişă, povârnită, prăpăstioasă, prăvălatică, primejdioasă, pustie, rătăcită, sfântă, singuratică, spinoasă, strâmtă, sucită, suitoare, şerpuitoare, tainică, tăinuită, tristă, umblată, umbrită, umbroasă, umedă, veche, vânătă, vrăjită.

„Iar mâine-n zor, de-o fi să ne întâlnim / Pe-*albastrele* cărări, de unde azi / Noi vă privim..." MINULESCU, O. I 14. ¤ „Cărarea-i *deşartă*, frunzele seci, / Nici picior de înger pe aici." BOTTA, S. 1 222. ¤ „O cărare *dulce* cotea spre un umăr de deal, în luminişul căruia se adăposteau acareturile Bujorenilor." VOICULESCU, PV. I 87. ¤ „Pe cărările *goale*, ea spunea că-i plac parfumurile şi pudra." BACOVIA, O. 320. ¤ „Plecăm la deal pe o cărare *misterioasă* ce şerpuieşte printre copaci." ALECSANDRI, O. IV 263. ¤ „Pe *mândrele* cărări / Ce trec prin verzile şi mândre plaiuri / E pulbere de-argint." EMINESCU, O. IV 94. ¤ „Singur cu inima mea trec pe cărări *moarte*." SPERANTIA, P. 102. ¤ „De câte ori drumeţ în noapte mă duce-a gândului arsură / Ori pe cărări *necunoscute* îmi port a zilelor sfială, / Tu pururi mi te-arăţi în cale la fiecare cotitură..." GOGA, O. II 37. ¤ „Şi s-au dus, s-au dus într-una, pe cărări *nemaiumblate*..." DULFU, S. 13. ¤ „Departe, pe-o cărare *neumblată*, / Zării pe Zeul Toamnei trist şi singur." PILLAT, P. 54. ¤ „Am rătăcit pe cărări *primejdioase*." BARANGA, P. 30. ¤ „Morminte vechi, cărări *pustii*, urme de câini." PHILIPPIDE, S. 1 59. ¤ „Tabără îşi avântă povara în spinare şi porni încet înainte pe o cărare *spinoasă*, cu capul plecat, cu inima urnită..." REBREANU, O. 1 45. ¤ „Şi ţi-aş spune, a mea iubire, / Ce de mult eu te-am căutat: / În cărarea *tăinuită*, / Prin dumbrava înverzită..." EMINESCU, O. IV 52. ¤ „Cărarea aceasta *tristă* şi *palidă* şi *mută*, / O să le-ascundă urma sub teii înfloriţi..." SĂULESCU, V. T. A. 148. ¤ „Pe o cărare *umbroasă* intrăm în grădina aceasta, un adevărat rai presărat cu flori..." GÂRLEANU, S. A. II 302. ¤ „Pe cărările *vrăjite* / Trec perechi îmbrăţişate..." PETICĂ, S. I 87.

CĂUTĂTURĂ. Afundată, ageră, agresivă, amară, aprigă, ascuţită, aspră, bănuitoare, blajină, candidă, cenuşie, cercetătoare, cumplită, dementă, desperată, dreaptă, dulce, duşmănoasă, fioroasă, fixă, fulgerătoare, furişă, galeşă, gălbuie, glacială, grea, grozavă, indecisă, indiferentă, ironică, iute, încrezătoare, încruntată, îndrăzneaţă, înduioşată, înţeleaptă, lacomă, limpede, lucitoare, maliţioasă, mândră, neagră, nevinovată, oblică, obosită, pătrunzătoare, piezişă, plânsă, poruncitoare, rătăcită, rea, respectuoasă, rugătoare, severă, sfredelitoare, speriată, sticloasă, stranie, şireată, tare, teribilă, tristă, visătoare, vrăjmaşă.

„Simion îl privi cu căutături *ascuţite* şi cu un zâmbet ironic de dispreţ şi superioritate." I. M. SADOVEANU, S. III 396. ¤ „Stareţul îşi întoarse *aspra* căutătură cenuşie peste noi..." ARGHEZI, S. 10 218. ¤ „Uitase căutătura *cercetătoare* şi *bănuitoare* cu care o măsurase." BIRĂESCU, E. T. 106. ¤ „Dar primarul îi aruncă o căutătură atât de *cumplită*, că-l încremeni." VOICULESCU, PV. I 187. ¤ „Voiam să arunc o căutătură *fioroasă* în urmă, şi întorsei capul." SADOVEANU, O. 3 326. ¤ „Pleoapele îi erau micşorate, căutătura *fixă* şi

Scanned with OKEN Scanner

agresivă." VINEA, O. II 656. ¤ „Nici te temi dă-a lui înfricoşate / Arme sau şi căutătură-*îndrăzneaţă.*" BUDAI-DELEANU, Ţ. 207. ¤ „Mă învăluie într-o căutătură *nevinovată, rugătoare...*" DAN, S. 99. ¤ „Avea o căutătură *stranie, desperată* şi *plânsă...*" ELIADE, M. N. 70.

CÂINE. Ager, alb, ascultător, bălos, bălţat, bărbat, bătrân, bătut, blajin, blând, bleg, bun, cafeniu, castaniu, ciolănos, costeliv, credincios, creţ, cumsecade, deştept, dresat, duşman, elegant, falnic, famelic, fidel, flămând, flocos, fricos, frumos, furios, gârbovit, grebănos, harnic, hămesit, hoinar, hoţ, inimos, inteligent, iute, izgonit, înalt, înfometat, întârâtat, jalnic, (*fam.*) jigărit, jumulit, lacom, lăţos, lânos, leneş, linguşitor, livid, mare, măreţ, mândru, mic, mintos, minunat, miţos, năzdrăvan, negru, obosit, ostenit, părăsit, pieptos, pribeag, prietenos, pripăşit, posomorât, puternic, răpciugos, rătăcit, rău, râios, roşcat, ruginiu, sălbatic, sângerat, scheletic, schilodit, semeţ, slab, slinos, speriat, sprinten, şchiop, trist, urduros, uriaş, uşarnic, vagabond, vesel, viteaz, voinic, vorbitor, vrednic, zburdalnic, zdravăn, zvăpăiat.

„Ei se sfătuiră / Pe l-apus de soare / Ca să mi-l omoare / Pe cel moldovan, / Că-i mai ortoman, / Ş-are oi mai multe, / Mândre şi cornute, / Şi cai învăţaţi / Şi câni mai *bărbaţi*!..." ALECSANDRI, O. III 111. ¤ „Vântul îmi arunca ţărâna în ochi, / Câinii *costelivi* îmi dădeau târcoale." STANCU, S. 9 367. ¤ „Eu trec fluviul / ca dintr-un somn în alt somn / De pe un trotuar pe celălalt / însoţit de vaietele câinelui meu *credincios.*" VINTILĂ, Z. 90. ¤ „Ziua de ieri s-a ţinut după mine, crezând, / Ca un câine *flămând*, / Că e legată cu ceva, cu vreo curea, / Cu vreo frânghie de viaţa mea." ARGHEZI, S. 1 176. ¤ „Trecu pe lângă mine şi-un câine *gârbovit...*" EFTIMIU, O. 7 161. ¤ „Adulmecă marea un câine *hoinar...*" LESNEA, P. 105. ¤ „În nopţile mele vin câinii *părăsiţi* / prin curţi străine / şi femeile cu nume îndoliate / vorbesc ceva despre vreme." ALBU, E. 24. ¤ „Câini *slabi* şi *trişti* visau pe maidane; / Pe la dugheni, cu vuiet, se ridicau obloane." PHILIPPIDE, S. 1 210. ¤ „Cu urechea pleoştită, cu coada-ntre picioare, / Câinele, *trist* şi *jalnic*, mergea pe o cărare." ALEXANDRESCU, O. I 160. ¤ „Ca un câine *uşarnic* ai schimbat trei stăpâni într-un an." STANCIU, S. 7 373. ¤ „În zori de zi colindă cu lada lui, hingherul, / să prindă cu arcanul toţi câinii *vagabonzi.*" LESNEA, P. 126. ¤ „Era un câine *viteaz* care făcea desfătarea copiilor mei." SADOVEANU, O. 16 324. ¤ „Dar câinii tăi *zburdalnici* alungă din tufiş / Ţărcate coţofane zbucnind în zbor pieziş." PILLAT, P. 148.

CÂMP. Albastru, albăstrui, alburiu, aromit, ars, aspru, azuriu, bogat, crăpat, deschis, deşert, dezgheţat, dezolant, dezolat, dulce, duşmănos, foşnitor, fraged, fumuriu, galben, gol, hopuros, imens, ispititor, închis, înflorit, îngheţat, îngrozit, înnegrit, înrourat, însângerat, însorit, întins, întristat, învârstat, înverzit, înzăpezit, larg, liniştit, lucios, luciu, lung, mătăsos, mândru, minunat, mohorât, mort, mut, neclintit, negru, negru-ruginiu, nemărginit, nesfârşit, neted, nins, noroios, palid, părăginit, pârjolit, pietros, pleşuv, pleşuvit, pustiu, rece, roşcat, roşu, ruginiu, sălbatic, sălbăticit, silhui, solitar, sterp, sticlos, sumbru, sur, tăcut, umed, uscat, vast, verde, veşted, veştejit, zgribulit, zvelt.

Scanned with OKEN Scanner

„În țara mea sunt câmpuri *aromite* / Și-s numai flori imensele ținuturi." FUNDOIANU, P. 364. ¤ „Soarele inunda câmpul *bogat*." BOTEZ, S. 4 177. ¤ „Mă aflu pe câmp *deschis*, / Pe câmpul *deschis* și-*ngrozit*." LABIȘ, P. 26. ¤ „Ploaia bate-n câmpul *dezolat*..." PĂCURARIU, O. 47. ¤ „Mereu, mereu ne cheamă un dor de depărtare, / - Pădurile-mbrăcate în taine legendare, / Cărările pierdute pe câmpuri *înflorite*." SĂULESCU, V. T. A. 26. ¤ „Câmpul *întins, alburiu*, începu să se îngusteze..." SADOVEANU, O. 1 506. ¤ „Numai cer posomorât / Peste câmpul *mohorât*." MACEDONSKI, O. II 108. ¤ „Bătrâne lup, cu gura istovită, / Etern pribeag al câmpurilor *moarte*, / Te-am auzit cum hăuleai departe." GOGA, O. II 40. ¤ „Albastre tufe de scaieți, pe câmpul *mut*, / Par rotogoale firave de fum / În urma unui tren ce-ar fi trecut / Cândva, demult, pe-alăturea de drum..." CAZIMIR, P. 107. ¤ „Mie mi-au plăcut câmpurile *nesfârșite, pustii* și caii..." SADOVEANU, O. 3 538. ¤ „Pe câmpul *palid*, în sulfină, / Vitele pasc și rumegă lumină." ARGHEZI, S. 2 65. ¤ „Încolo, cred că nimic nu poate fi mai interesant / decât să zvârl câmpurilor *sălbatice* un rod din propria-ți viață..." DUMITRESCU, V. 16. ¤ „Învață-mă să uit lumina verii / Și-n câmp *silhui* / Să dau tristețea mea tăcerii / Și gândurile mele nimănui..." TOPÎRCEANU, S. A. I 59. ¤ „Ca unse cu var / Lucesc ziduri, ruine pe câmpul *solitar*." EMINESCU, O. I 69. ¤ „ - Orașe mari și câmpuri *tăcute*, noapte bună!" BACONSKI, F. M. 189. ¤ „Și vara, cu nopțile ei, / S-a dus, și câmpu-i *veștejit*..." BACOVIA, O. 155. ¤ „De afară, pe geamurile ude, străbătea lumina cenușie, ploioasă, aducând în casă priveliștea câmpului *zgribulit* și *pleșuvit*..." REBREANU, O. 4 392.

CÂMPIE. Adormită, albastră, albă, aridă, arsă, aspră, bătrână, blagoslovită, blestemată, blondă, bogată, brumatică (*brumatecă*), calmă, cenușie, cheală, clară, deschisă, deșartă, dezolantă, dezolată, dreaptă, exuberantă, fecundă, fericită, fertilă, friguroasă, frumoasă, galbenă, goală, imensă, înălbită, încremenită, înflorită, înfloritoare, înghețată, înnegurată, însorită, întinsă, joasă, largă, lată, liniștită, lucie, lucitoare, lungă, mare, mănoasă, mâhnită, mândră, mică, minunată, moartă, monotonă, multicoloră, mută, neagră, neclintită, necuprinsă, nemărginită, nemiloasă, nesfârșită, netedă, ninsă, (*pop.*) oablă, pală, plată, pleșuvă, plouată, policromă, pustie, pustiită, rece, roditoare, rodnică, rourată, ruginită, sălbatică, secetoasă, singuratică, somnoroasă, spumegată, stearpă, strălucită, strălucitoare, sură, suspinândă, șeasă, tăcută, tristă, uriașă, vastă, văroasă, verde, veselă, veștejită (*vestejită*), visătoare, vrăjită.

„Ca să poți și tu, chiar mâine, / Cu mărunții pași prin rouă, / În câmpiile *bătrâne* / Să începi cărare nouă." TULBURE, V. R. 255. ¤ „De-aș pleca-ntr-o lungă călătorie / Câmpii *cenușii* urmărind cum se pierd / Înghițite de noapte acolo în nord..." ALEXANDRU, I. B. 117. ¤ „Cum veni toamna, zburai și eu din câmpiile cele *friguroase, brumatece* și *întinse* în camera din București, din etagiul al treilea, caldă și mică." EMINESCU, O. VII 318. ¤ „Pe câmpia *înălbită, netedă, strălucitoare* / Se văd insule de codri, s-aud câni de vânătoare..." ALECSANDRI, O. I 318. ¤ „Să mai privesc o dată câmpia-*nfloritoare*. / Ce zilelemi copile și albe le-a țesut..." EMINESCU, O. I 6. ¤ „Pe o câmpie / *Mare, bogată*, urmă odată / O bătălie / Aspră, cumplită, neasemuită..." ALEXANDRESCU, O. I 232. ¤ „Trenul taie în goană spațiul gol, câmpia *moartă* peste care plutește tristețea nemărginirii pustiului ocean." BART, S. I 410. ¤ „Trenul alerga în noaptea neagră, peste o câmpie *mută* și *pustie*..." PREDA, D. 507. ¤ „Un țăran român cu

Scanned with OKEN Scanner

noaptea-n cap / întorcea brazdă nouă în câmpia *nemărginită*." GENARU, E. 10. ¤ „Primăvara scoate mieii, / în câmpia *pală*." ALBU, E. 117. ¤ „*Pustie* şi *albă* e-ntinsa câmpie..." MACEDONSKI, O. II 160. ¤ „Zburasem foarte multe ore peste / câmpiile *reci* ale toamnei..." TEODORESCU, F. N. 288. ¤ „Şi râul şerpuia în câmpia *singuratecă* / fără vreun scop omenesc..." GENARU, E. 54. ¤ „O adiere din câmpia *somnoroasă* / Mi-aduce glas de viespi, molatic..." CAZIMIR, P. 57. ¤ „Cuvintele mele n-aş vrea să-ţi fure din trup, / Ca bondarii câmpiilor *sterpe*, / Dulceaţa fagurilor rămaşi fără stup." CORBEA, P. 53. ¤ „În jurul fugarilor se întindeau până în nemărginire câmpii *tăcute* şi *mâhnite*." SADOVEANU, O. 1 299. ¤ „*Vesela verde* câmpie acu-i *tristă, veştejită*..." ALECSANDRI, O. I 314. ¤ „Erau câmpiile *vrăjite* / Şi tot văzduhul fermecat..." TUTOVEANU, V. 176.

CÂNTEC. Absurd, accesibil, ademenitor, adormitor, amar, argintiu, asurzitor, atractiv, blând, ciudat, clar, cristalin, demodat, desfătător, destrăbălat, dezolat, divin, domol, drag, duios, dulce, dureros, energic, fierbinte, fioros, frumos, furtunos, gălăgios, gingaş, greu, indecent, inocent, interminabil, îmbărbător, înaripat, încet, înfiorat, înfiorător, înflăcărat, înţelept, jalnic, larg, legendar, leneş, limpede, lin, liniştit, lugubru, luminos, lung, mândru, melancolic, melodios, mesianic, mincinos, minunat, mobilizator, modern, mohorât, monoton, mormăit, mucalit, năvalnic, nebun, necioplit, neîntrerupt, neînţeles, nemaiauzit, neruşinat, nevinovat, obscen, pătimaş, plângăreţ, porcos, prelung, prelungit, prost, pueril, pur, puternic, răguşit, răsunător, răzvrătit, sălbatic, sărman, scabros, semeţ, senin, sentimental, serafic, sfânt, sfâşietor, simplu, singur, sinistru, smerit, solemn, somnoros, sonor, sprinten, stins, straniu, străvechi, stupid, sublim, suitor, sumbru, suprem, surd, surprinzător, tărăgănat, tânăr, tânguios, tânguitor, tenebros, tremurător, trist, trivial, tulbure, umil, vag, valoros, vechi, vesel, vioi, voios, vrăjit, zburdalnic.

„Zi-mi cântecele *blânde* care / Aduc durerii alinare..." BENIUC, S. 4 481. ¤ „Pădurea este plină de cântece *divine* / Şi stelele palpită de-o nouă viaţă pline." SĂULESCU, V. T. A. 25. ¤ „Era o rugăciune care se asemăna cu un cântec *domol, larg, tărăgănat, adormitor*." STANCU, S. 8 494. ¤ „Iar Smărăndiţa mamii Ilinchii mergea cu Murgana la apă, s-o adape, şi cânta un cântec *duios, plângător*..." CARAGIALE, O. II 338. ¤ „Deodată *fiorosul* cântec se opri şi se aşternu tăcerea." PREDA, D. 376. ¤ „Apleacă-te spre cântecele mele: / Sunt *gingaşe* şi *triste* şi *duioase* / Şi singure ca palidele stele / În nopţile de iarnă friguroase." PETICĂ, S. I 64. ¤ „Aicea totul tăcea, nu cântau păseri, nimica, numai din biserică s-auzea un cântec *încet, trist*..." EMINESCU, O. VII 201. ¤ „Cântecul *limpede* străbate văzduhul înflorit." DAN, S. 88. ¤ „Dintr-un balcon începe prelung, atunci pierdut, / Un cântec *lin*, şi nu ştii de când a început..." ARGHEZI, S. 3 292. ¤ „Banduranii începeau *melancolicele* cântece ale stepei, atât de pline de avânt şi de duioşie." SADOVEANU, O. 1 317. ¤ „Şi-n aerul cel curat al serei tremurau din palat cântece *mândre* şi *senine*." EMINESCU, O. VI 318. ¤ „Aristiţa îşi urmărea lucrul mâinilor cu un cântec *monoton* şi *jalnic*..." BOTEZ, S. 3 16. ¤ „Din roze ceruri ciocârlia / Zvoneşte cântece *semeţe*..." MACEDONSKI, O. II 180. ¤ „Precupeţul se apropia pe stradă oferind mereu o marfă necunoscută cu un cântec *tărăgănat* şi *jalnic*..." I. M. SADOVEANU, S. II 22. ¤ „Tainic îşi frământă cadenţarea sfântă / Acest cântec *trist* şi *luminos*."

Scanned with OKEN Scanner

LABIŞ, P. 119. ¤ „Vuia pe uliţi, nesfârşită, gloata, / Primind cu flori şi cântece *voioase* / Pe cel ce mort a fost şi înviat-a..." IOSIF, O. A. I 279.

CEAS. (*Mai ales la plural*) *Moment din viaţă, timp, vreme.* Aspre, aurii, binefăcătoare, chinuite, crâncene, crunte, cumplite, dramatice, dulci, fericite, fermecate, grele, groaznice, grozave, line, liniştite, lungi, monotone, nesfârşite, penibile, sfinte, singuratice, tihnice, triste.

„Să mă bocesc în ceasurile *crunte*, / că inima mi-apasă pieptul ca un munte? !..." COTRUŞ, V. 171. ¤ „Erau *dulci* acele ceasuri de extaz şi de gândire..." ALEXANDRESCU, O. I 14. ¤ „ - Acolo mi-am petrecut şi eu ceasurile *fericite* ale vieţii..." SADOVEANU, O. 17 494. ¤ „De multe ceasuri *fermecate* ale dragostei mele de-atunci îmi aduc aminte..." SADOVEANU, O. 4 8. ¤ „Te-am auzit, şi-n ceasurile *grele* / Ce mă gonesc cu vifore turbate, / Am priceput chemarea liniştit / Cugetându-mă la tine / Mă întreb de te-am iubit!" MICLE, P. 67. ¤ „Aleargă-mi veşnic înainte, / S-aprinzi cu flori tăcuta-mi cale, / Vis alb din ceasurile *sfinte* / De fericire şi de jale." TUTOVEANU, V. 125. ¤ „Am avut ceasuri *triste* în captivitatea mea, când am blestemat şahul." SADOVEANU, O. 11 641.

CEAŢĂ. Albastră, albă, albăstruie, alburie, amarnică, argintie, aromitoare, aspră, aurie, blândă, cenuşie, compactă, deasă, densă, despletită, diafană, eternă, fină, friguroasă, fumurie, gâtuită, grea, groasă, hâdă, invizibilă, încremenită, înecăcioasă, întunecată, înţepătoare, lăptoasă, leneşă, limpezită, liniştită, luminoasă, misterioasă, mişcătoare, mohorâtă, murdară, mută, neagră, neclintită, nemişcată, nepătrunsă, nestatornică, noroioasă, oarbă, obscură, opacă, pătrunzătoare, plăpândă, ploioasă, plumburie, portocalie, pustie, putredă, rară, rece, scămoasă, solitară, somnoroasă, stătătoare, străvezie, subţire, sură, şerpuitoare, tainică, teribilă, tomnatică, trandafirie, tristă, tulbure, umedă, unduitoare, uniformă, uşoară, vânătă, vâscoasă, verde, vineţie, violetă, viorie.

„Spre insulele Principilor plutea ceaţă *albăstrie*." SADOVEANU, O. 12 167. ¤ „Atâta *amarnică* ceaţă / Şi-atâta pustiu pân-la tine. / Tu treci acum printre cămine..." STANCA, V. 51. ¤ „Ceaţă *deasă, luminiscentă, compactă*, / nu-mi văd nici mâinile, / ceaţă *umedă, vâscoasă, şerpuitoare*, / nu se văd nici măcar ţăranii, / nu se-aud nici măcar caii, / nici măcar lătrăturile de câine." STĂNESCU, N. S. 30. ¤ „O ceaţă *diafană* zboară ca peste-un câmp de bătălie, / Acoperind din nou grădina cu-ntunecatele-i mistere." D. ANGHEL, P. 12. ¤ „Toamna aspră, ca şi-n alte rânduri, / A lăsat deodată ceaţa *grea* pe văi / Şi pe sufletele noastre - gânduri." STREINU, P. 44. ¤ „Era ger şi ceaţă *înţepătoare* şi zăpada scârţâia sub picioare." CĂLINESCU, O. I 245. ¤ „Ceaţa se făcuse ea însăşi *luminoasă*." BUCUŢA, S. 385. ¤ „Prin ceaţa *mohorâtă, solitară*, / O gură peste ape licăreşte..." FUNDOIANU, P. 372. ¤ „De unde vine şoapta? din ce cer? din cimitir? / Şi ceaţa asta *neagră* şi-ncremenirea asta!" ARGHEZI, S. 3 242. ¤ „Ceaţa stătea *neclintită* şi *deasă, friguroasă* şi *albă*, întunecând pământul încovoiat în ploi." D. R. POPESCU, L. A. 52. ¤ „Ceaţa se lăsase *nepătrunsă*." GÎRLEANU, S. A. II 235. ¤ „Pe-un cal care soarbe prin nările-i de foc, / Din ceaţa *pustie* şi *rece*, / Un tânăr, pe vânturi, cu capul în jos, / Cu clipa gândirei se-ntrece..." EMINESCU, O. IV 96. ¤ „Au ajuns acolo amândoi, într-o plutire /

Scanned with OKEN Scanner

Suind deasupra tufelor prin ceața *subțire*." DIMOV, T. 63. ¤ „Se îndepărtează de noi copilul / crescând în ceața *trandafirie* a dimineții..." TEODORESCU, P. N. 317. ¤ „Câmpul se acoperea cu o ceață *vineție*..." DAN, S. 279.

CER. Epitete evocative. Aburit, adânc, adânc-albastru, afund, alb, albastru, albastru-auriu, albastru-închis, albastru-șters, albicios, alburiu, aprins, apropiat, arămiu, aurit, azuriu, bleumarin, boltit, brumăriu, brun, cald, cenușiu, cețos, clar, coborât, coclit-verzui, compact, curat, dalb, decolorat, des, deschis, dogoritor, fierbinte, fix, fumegos, fumuriu, galben, gol, iernatic, imens, imobil, infinit, îmbujorat, împâclit, împietrit, înalt (*nalt*), închis, încremenit, îndepărtat, înflăcărat, înghețat, îngust, înnegrit, înnorat, însângerat, însorit, înstelat, întins, întunecat, întunecos, învăpăiat, învinețit, jos, larg, lăptos, leșietic, leșios, lila, liliachiu, limpede, limpezit, luminat, luminos, mare, mărunt, mobil, mucegăit, murdar, neclintit, necuprins, negricios, negru, neguros, neisprăvit, nemărginit, nemăsurat, nocturn, obscur, opac, opalin, orbitor, pal, palid, pământiu, peticit, ploios, plumburiu, policrom, (*pop.*) porumbac, primăvăratic, puhav, purpuriu, pustiu, răsturnat, răsuriu, răzbunat, rece, roz, rozalb, ruginit, ruginiu, sângeros, scund, scufundat, senin, sidefiu, sfărâmat, siniliu, spart, spălat, spălăcit, statornic, stânjeniu, stelos, sticlos, strălucitor, străveziu, strâmb, stufos, suitor, sur, șters, tangibil, tomnatic, transparent, tulbure, ultramarin, umed, uriaș, uscat, vast, văratic, vânăt, verde, verziu, verzui, violaceu, violet, vioriu, zdrențuit.

Epitete apreciative. Amar, amenințător, apăsător, aspru, bătrân, blajin, blând, bleg, bolovănos, calm, clocotitor, crâncen, crud, duios, dulce, dușmănos, fioros, fraged, frumos, funerar, greoi, greu, ideal, incert, încântător, încruntat, înduioșat, înflorit, întristat, învechit, lăcrămat, lânos, liber, liniștit, livid, mătăsos, mânios, milostivnic, minunat, misterios, mohorât, moale, molatic, molcom, mort, mototolit, mut, nehotărât, neistovit, neîndurat, neliniștit, neprihănit, obosit, orb, ostenit, plăcut, pietros, posomorât, prăbușit, prăfos, proaspăt, pufos, putred, sălbatic, sărbătoresc, scămos, sfânt, singuratic, sinistru, solemn, somnoros, splendid, sterp, suav, sumbru, superb, tare, tăcut, tânăr, tragic, trecător, trist, urât, ursuz, vâscos, vesel, veșnic, veșted, zâmbitor, zbuciumat.

„*Adâncul* cer *albastru*, încununat de soare, / Părea o strălucită și grea catapetеasmă." VOICULESCU, P. I 7. ¤ „Pe sub fereastra casei mele / În largul drumului de țară, / Sub cerul *alb*, stropit cu stele, / Trecea un om cântând aseară." GOGA, O. II 128. ¤ „Mi-e dor de mute depărtări / Pierdute-n zări / Sub cerul *arzător* și *liniștit*..." CĂLUGĂRU, V. 149. ¤ „Un cer *bătrân* deasupra noastră geme." PHILIPPIDE, S. 1 78. ¤ „Noapte de noiembrie. Din cerul *clar* / poleiește-acoperișuri luna." FELEA, C. M. 35. ¤ „Nu e trecut.../ Nu-s amintiri.../ Cum nu mai zboară păsări, pe cerul *fumuriu*." CAMIL PETRESCU, O. 1 43. ¤ „Pe cerul *gol*, pe cerul meu, / Trec corbii-n stoluri, trec mereu." LESNEA, V. 23. ¤ „Vine un an și altul și altul. / Soarele fulgeră cerul, *înaltul*." RĂU, V. 96. ¤ „Soarele se apropia de asfințit, lunecând pe un cer *înflăcărat*." AGÂRBICEANU,

Scanned with OKEN Scanner

O. 4 168. ¤ „Ridică ochii şi se roagă spre-acelaşi cer *însângerat*." SPERANTIA, P. 235. ¤ „Când stele albe reapar / Pe cerul *întristat*, / Plâng ramuri de stejar / Şi vântu-şi caută pat." ISAC, P. 306. ¤ „Apoi îşi ridică ochii şi privi visând în faţa cea blândă a lunei - ea trecea frumoasă, clară pe un cer *limpede, adânc, transparent*, prin nouri de un fluid de argint, prin stelele mari de aur topit." EMINESCU, O. VII 99. ¤ „Mă uitam la cerul *mohorât, plumburiu*..." BIRĂESCU, E. T. 61. ¤ „Vetina privea în cerul *negru* şi ronţăia roşcove." NEAGU, Î. 29. ¤ „Nu-mi plăcea de loc cerul acela, care devenise *opac, plumburiu* şi parcă mai *vâscos*." STANCU, S. 8 85. ¤ „Cerul deasupra lui stă *orb*." LESNEA, V. 53. ¤ „Pe cerul *palid* s-aprind iar zorii dimineţii." ANGHEL, P. 27. ¤ „Eu câte daruri am, ţi-am strâns în jur, / Şi ceasurile nopţii şi-ale zilei, / Şi cerul *rece*, şi cel *cald* şi *sur*, / Şi râsul dragostei şi-al fără-milei." BUCUŢA, S. 45. ¤ „Sol-là-sol-là / Tot cerul e *roz* şi *lilà*." MACEDONSKI, O. II 11. ¤ „Afară cerul era *senin, limpede* şi *palid*." BOTEZ, S. 3 372. ¤ „Voi în zadar cerşiţi acolo-n umbră / Din cerul *sfânt* o rază să coboare." GOGA, O. I 41. ¤ „Cerul se boltea deasupra *siniliu, curat, nemărginit*..." SADOVEANU, O. 3 14. ¤ „Nu veniţi când umbra creşte / Înspre zarea ce se pierde, / Când amurgul veştejeşte / Cerul *stânjeniu* şi *verde*..." CĂLUGĂRU, V. 209. ¤ „Aud şi n-aud parcă departe slabe glasuri / Şi cat cu nepăsare prin geam la cerul *sur*." BENIUC, S. 8 39. ¤ „Pe cerul *tulbure* şi *peticit* trecea o lună sidefie, destrămată." VINEA, O. II 48. ¤ „Prea *ursuz* / Şi *plumburiu* / Cerul s-a lăsat / Peste mahala." BACOVIA, O. 261. ¤ „Ce *violet* e cerul!" MANIU, S 2 112. ¤ „Cată lung Ochiul spre Nord şi spre vârste, / şi mulcom apoi spre *vânătul* cer." BLAGA, O. 1 293.

CETATE. Blestemată, colţuroasă, falnică, haină, inexpugnabilă, înfloritoare, legendară, mare, măreaţă, mândră, moartă, monstruoasă, neagră, nebiruită, nemuritoare, puternică, putredă, singuratică, străbună, străveche, sură, tainică, uriaşă, veche, vitregă, vrăjită.

„În vale cetăţile *falnice* ard învelite în flăcări..." STANCA, V. 446. ¤ „Ca-ntr-o cetate *legendară* / Noi ne-am închis după oblon..." GOGA, O. II 115. ¤ „Vede *mândrele* cetăţi / Stăpânind pustietăţi." EMINESCU, O. VI 106. ¤ „Şi, aplecat pe braţu-i, visai cetatea *moartă* / În care alte timpuri şi poate altă soartă / Ar fi făcut dintr-însa o sfântă de altar." PILLAT, P. 24. ¤ „Vă strig să luptăm, / împotriva cetăţii *monstruoase*." BANUŞ, S. 1 167. ¤ „Drumeţ străin din ţări îndepărtate, / Eu mă strecor prin *putreda* cetate / Când după nori mijeşte aurora..." GOGA, O. I 188. ¤ „Eu trec prin *singuratica* cetate..." BLAGA, O. I 406. ¤ „Trecea Tilincă pe sub cetăţi *uriaşe, negre* şi *colţuroase*, cu turnurile printre stele şi cu temeliile în plesnetele sclipitoare ale Dunării..." GALACTION, O. A IV 289. ¤ „Am auzit că-n somnul cetăţii *vechi* şi *sure* / Oftează subterana tăcere de pădure." BOUREANU, S. 2 132. ¤ „Ca-ntr-o *vrăjită, tainică* cetate, / Eu mă închid în sfânta ta tăcere." GOGA, O. I 163.

CHIN. Adânc, amar, amarnic, aprig, atroce, bestial, crud, crunt, dulce, dureros, etern, exagerat, fericit, fierbinte, fizic, greu, groaznic, imaginar, imens, infernal, intens, înfricoşat, înfricoşător, înfrigurat, îngrozitor, lăuntric, mare, moral, mut, nefolositor, neînchipuit, neîntrerupt, nemaigrăit, nemărginit, nemăsurat, neputincios, nesfârşit, nespus, nesuferit, omorâtor, permanent, prelungit, primejdios, rece, sălbatic, secret, sfâşietor, statornic, surd, tantalic, veşnic, zadarnic.

Scanned with OKEN Scanner

„Știu c-amorul tău e mare / Și-al tău chin *adânc* și *greu*, / De-aceea eu de tine / Mă ascund și fug mereu." MICLE, P. 70. ¤ „M-aș lipsi chiar de împărăție, numai să te văd scăpat de chinurile *amare* ce-ți taie sufletul..." B. P. R. 2 160. ¤ „Și în visul ei se lupta cu năluca, chinul *aprig* și *dulce* creștea, dar ea nu i se mai împotrivea." MACEDONSKI, O. IV 85. ¤ „Ce vreți, voi, inimi răvășite / De *cruntul* chin al îndoielii, / Iubiri de flăcări, netrăite, / Voi, înecatelor Ofelii, / Spre mine cine vă trimite?" BRAD, O. 101. ¤ „Ce chin *cumplit* o roade!" MACEDONSKI, O. 4 136. ¤ „Și chinul *greu* / Mi-a rupt al inimii zăgaz." GOGA, O. II 179. ¤ „Prin sufletul lui trecură, alungându-se, chinuri *înfricoșate*." AGÂRBICEANU, O. 8 287. ¤ „Redate în marmură și culori, chinurile iadului, oricât de *înfricoșătoare*, nu inspiră groaza." SORESCU, I. 26. ¤ „Încep să simt *înfriguratul* chin / Al setei de-a cunoaște-aceste taine..." LABIȘ, M. C. 327. ¤ „În zile lungi și grele de-a lungul, duc cu mine / O luptă nesfârșită, un chin *nemaigrăit*..." SĂULESCU, V.T.A. 173. ¤ „Viața acum pentru Creangă trebui să fie un chin *statornic*." CĂLINESCU, O. 14 200. ¤ „Dragostea este pentru toți același *veșnic* chin." GÎRLEANU, S. A. II 99.

CHIP. Epitete cromatice. Alb, alb-rumen, arămiu, auriu, bălai, bălan, brun, fumuriu, măsliniu, negricios, oacheș, pământiu, smead, (*pop.*) spelb, vânăt.

Epitete referitoare la formă, mărime, stare fizică etc. Acvilin, alungit, aprig, ars, aspru, bărbos, bătrân, cărnos, colțuros, congestionat, costeliv, crispat, desfigurat, emaciat, fascinant, fălcos, fecioresc, femeiesc, fraged, (*pop.*) gălbejit, imberb, îmbălat, împietrit, încețoșat, încordat, înghețat, îngust, lemnos, mare, mic, mlădios, mongolic, mototolit, neschimbat, obișnuit, osos, oval, pal, palbolnăvicios, palid, pălit, pistrui, pistruiat, plăpând, plâns, prăpădit, prelung, prelungit, puternic, răvășit, rece, regulat, rigid, rotofei, rotund, (*pop. și fam.*) scălămbăiat, scofâlcit, slab, slăbit, spân, spânatic, stafidit, stins, stors, supt, tânăr, tras, urieșesc, uscat, zbârcit.

Epitete referitoare la expresie, epitete apreciative. Abătut, absent, ademenitor, agresiv, amar, amărât, amenințător, angelic, batjocoritor, bizar, blajin, blând, brutal, bun, calm, cernit, cinstit, crunt, delicat, demonic, deznădăjduit, diafan, disprețuitor, domestic, drăgălaș, duios, dulce, energic, fascinant, fățarnic, fericit, fermecător, fin, frumos, furibund, ghiduș, gingaș, grav, groaznic, hazliu, hâd, hidos, impunător, inexpresiv, inocent, iubit, încântător, încruntat, îndârjit, înfiorat, înfricoșat, îngrijorat, îngrozitor, însălbăticit, întunecat, întunecos, înveselit, limpede, liniștit, liniștitor, luminos, maladiv, mâhnit, mândru, mânios, meditativ, misterios, mohorât, mustrător, necioplit, neexpresiv, neînduplecat, nemulțumit, nevinovat, nobil, obosit, odihnit, ofilit, plăcut, pocit, posac, posomorât, prietenos, radios, răpitor, răutăcios, rebegit, senin, serafic, serios, sfânt, sincer, smerit, solemn, speriat, spiritualizat, strașnic, suav, superb, surâzător, surprins, șters, torturat, trist, trufaș, tulbure, uimit, umil, urât, urâțit, vesel, veșted, veștejit, viclean, vioi, visător, vivace.

Scanned with OKEN Scanner

„La timpul acela Madona avea un chip *angelic...*" PAPADAT-BENGESCU, O. IV 349. ¤ „Ai chipul *blând* şi-n ochi sclipiri de rouă." GOGA, O. I 94. ¤ „Iar pe la colţurile stradelor vedem cete de copilaşi zdrenţuiţi şi murdari, cu chipurile *brune, slabe* şi *ofilite...*" BART, S. I 29. ¤ „Iubesc prea dulce o păstoriţă / Cu chip prea *dulce*, prea *drăgălaş...*" CÎRLOVA, R. T. 25. ¤ „Îşi ridică fruntea să-i văd chipul *fascinant*." PREDA, I. P. I 114. ¤ „În sunete din urmă pătrunde-n fire cânt, / Jelind-o pe crăiasa cu chip *frumos* şi *sfânt...*" EMINESCU, O. I 98. ¤ „Vedea încă şi acum chipul *groaznic* al lui Andrei, acolo, în uşa camerei dinainte." AGÂRBICEANU, O. 5 222. ¤ „Mama stătea nemişcată la masă, cu lacrimi care îi curgeau şiroaie pe chipul *împietrit*." PREDA, I. P. I 46. ¤ „O fată se-ndreaptă spre sat, / priveşte amurgul / şi frunzele curg / peste chipul *înfiorat...*" STOICA, O. 9. ¤ „Chipul Adinei Buhuş păru mai *îngust, maladiv* şi *fin*." CEZAR PETRESCU, O. P. 53. ¤ „Zâmbea, avea un chip *luminos*, uşor *alungit*, nasul mic, ochii uşor adormiţi, dinţii ca de copil." PREDA, I. P. 35. ¤ „Atunci, trei tineri, între 15 şi 25 de ani, cu *mândre* şi *drăgălaşe* chipuri, veniră să sărute mâna domnească." „ODOBESCU, P. 13. ¤ „Chipul donnei Alba era *serios* şi *abătut* când intră înăuntru." MIHĂESCU, O. IV 708. ¤ „Acum, în vremea sfântă a-nălţării, / Flămânzi şi goi, cu chipurile *supte*, / Sunt mii şi mii, orfani uitaţi ai ţării, / Copiii celor ce-au căzut în lupte." VOICULESCU, P. I 130. ¤ „Tot astfel dorul când mă lasă, / Când sunt mai liniştit, / De lacrimi simt o ploaie caldă / Pe chipul *veştejit*." DEMETRESCU, S.A. 48. ¤ „Chipul *vioi* şi *ghiduş* al moşneagului se încruntă de îndoioşare." TEODOREANU, O. A. 1 102. ¤ „Nu-ntâlneşti-n satu-acela / Nici un om cu chip *voios*." DULFU, S. 294.

CLĂDIRE. Epitete evocative. Albă, antică, bătrână, bizantină, cenuşie, coşcovită, cubică, curată, dărăpănată, deşartă, dreptunghiulară, enormă, expresivă, fumurie, galbenă, gigantă, gigantică, imensă, informă, înaltă, încăpătoare, îndesată, îngrijită, îngustă, întunecoasă, înzorzonată, joasă, lunguiaţă, luxoasă, mare, masivă, măruntă, mică, modernă, neagră, nouă, părăginită, părăsită, prăfoasă, răpănoasă, rece, rotundă, ruinată, sănătoasă, scundă, solidă, spaţioasă, strâmbă, şubredă, turtită, uriaşă, uscată, vastă, veche.

Epitete apreciative. Ameţitoare, arătoasă, ciudată, colosală, demodată, fastuoasă, grandioasă, greoaie, impozantă, impresionantă, impunătoare, îngrozitoare, lăbărţată, magnifică, măreaţă, mândră, modestă, mohorâtă, monumentală, mută, neprietenoasă, neprimitoare, pompoasă, posacă, răzătoare, severă, sinistră, sobră, somptuoasă, splendidă, strălucită, strâmbă, sumbră, superbă, ştearsă, trufaşă, urâtă.

„Clădirea însăşi, cu etaj, *arătoasă* şi *înzorzonată*, oprea atenţia trecătorilor mai ales prin scara de marmoră roşie..." REBREANU, O. 8 15. ¤ „În toate oraşele noastre avem tribunale foarte vechi, clădiri *mari, greoaie, reci, neprimitoare, neprietenoase*." NEDELCOVICI, U. 217. ¤ „O stradă îngustă pe care nu sunt decât clădiri *masive* şi *sumbre*." BART, S. I 341. ¤ „Ne plimbam, prin oraşul mare şi uluitor de departe, pe străzile largi, curate, cu clădiri *monumentale...*" MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. S. 160. ¤ „Tăcerea şi pâcla întunericului mărea jalea clădirii *mute*." SADOVEANU, O. 197. ¤ „E-n stângere clădirea *părăsită* / Cu ziduri mucede şi ruinate; / Iar toată jalnica pustietate / De-un singur huhurez e locuită." CODREANU, S. 1 140. ¤ „*Splendida* clădire a Ateneului

Scanned with OKEN Scanner

Român de astăzi nu fusese încă durată." BASSARABESCU, S. A. 509. ¤ „Era o clădire *veche*, cu un etaj, *enormă* şi *lăbărţată*, construită fără simetrie şi fără gust." PHILIPPIDE, S. 2 168.

CLIPĂ. (*Adesea la pl.*). Adevărată, amară, ameninţătoare, apusă, aspră, blândă, bună, chinuită, chinuitoare, crâncenă, cruntă, cumplită, dificilă, dragă, dramatică, duioasă, dulce, dureroasă, efemeră, emoţionantă, extraordinară, fericită, fermecată, flămândă, frumoasă, fugară, fugarnică, fulgerătoare, gravă, grea, groaznică, grozavă, hâdă, hotărâtoare, imensă, insuportabilă, iraţională, istovită, împietrită, înaltă, înălţătoare, încântătoare, înfricoşată, înfricoşătoare, îngrozită, înspăimântătoare, jinduită, lâncedă, liniştită, luminoasă, lungă, mare, milostivă, minunată, mută, moartă, neagră, neaşteptată, neexplicabilă, nemiloasă, nenorocită, neobişnuită, neplăcută, nesfârşită, nesocotită, neştiută, neuitată, nouă, oarbă, pământeană, penibilă, periculoasă, plăcută, plăpândă, plictisitoare, prielnică, primejdioasă, privilegiată, pură, rară, răbdătoare, rea, repede, rotundă, roz, scumpă, scurtă, searbădă, senină, sfântă, simplă, solemnă, spăimântătoare, sublimă, sumbră, superbă, supremă, tainică, tandră, teribilă, trecătoare, trecută, tulburătoare, tulbure, unică, uşoară, veselă.

„Zadarnic încercam să caut regretul clipelor *apuse*." EFTIMIU, O. 7 51. ¤ „Încep clipe *aspre* şi *chinuite*." SADOVEANU, O. 1 535. ¤ „Ce clipe *crunte* trebuie să fi trăit..." SEBASTIAN, A. 147. ¤ „Şi privind în luna plină / La văpaia de pe lacuri, / Anii tăi se par ca clipe, / Clipe *dulci* se par ca veacuri. EMINESCU, O. I 110. ¤ „Tovarăş scump de clipe *grele* / Am vrut să-mi fii pe drumul greu..." TOPÎRCEANU, S. A. I 263. ¤ „Tăbliţa aceasta îi amintea sarcastic ziua şi clipa cea mai *încântătoare* a vieţii lui..." TEODOREANU, O. A. II 18. ¤ „Dar ce stingher şi ce străin îşi zbate, / În urgisita lui singurătate, / Sărmanu-mi suflet, clipele-*ngrozite*..." CODREANU, S. I 149. ¤ „Paşadia nu fusese omul resemnării, încrederea în sine şi sângele rece nu-l părăsiseră în cele mai *negre* clipe..." M. I. CARAGIALE, C. C. 14. ¤ „Da, negreşit, am şi *senine* clipe, / Eu, cântăreţul palidei dureri..." GOGA, O. II 216. ¤ „Mi-aţi dat tot ce va stat în putinţă, clipe *vesele*, fericire, uitare." BIROU, L. 264.

CLOPOT. Bătrân, falnic, greu, înalt, mare, mărunt, mâhnit, mândru, mic, mut, negru, obosit, ostenit, ruginit, sărmam, stingher, strălucitor, străvechi, subţire, tăcut, tânăr, trist, uşor, vechi, vesel, vrăjit.

„Doar noaptea câteodată, pe furtună, / *Bătrânul* clopot de aramă geme." CODREANU, S. I 103. ¤ „Nu cum ar suna / Vesel osana - / Clopotele *grele* / Dăngănind la stele, / Clopote *uşoare* / Clinchetind la soare." EFTIMIU, O. 7 202. ¤ „Clopotele *mâhnite* înmormântau lumina / Şi lin o coborau anestecând-o-n denii." VOICULESCU, P. I 211. ¤ „Mi-e sufletul un clopot / *Stingher* şi *ruginit*, / Când mă priveşti, răsună / De parcă e vrăjit!" STAMATIAD, C. A. 93. ¤ „Peste toţi cei de pe lume, peste toţi cei duşi din viaţă / Schitu-şi mişcă, în litanii, *tristul* clopot de la gât." LESNEA, P. 158. ¤ „Începu să sune toaca, cu înmlădieri melodice. Apoi porniră clopote *vesele* şi *subţiri* ş-un glas de clopot *bătrân*." SADOVEANU, O. 8 286.

Scanned with OKEN Scanner

COAPSĂ. *(Mai ales la pl.; la oameni) Parte a piciorului cuprinsă între şold şi genunchi.* Adânci, ademenitoare, alungite, ascuţite, brune, calde, dezgolite, dezvoltate, ferme, fierbinţi, fine, fragile, goale, grăsune, împlinite, înalte, întinse, largi, lăţite, lungi, mari, mlădii, moleşitoare, neastâmpărate, netede, osoase, ovale, pline, puternice, rotunde, rotunjite, sfrijite, subţiri, şerpuitoare, tari, trufaşe, vânjoase.

„Genunchii plini... şi glezna subţire... coapsa *fină* / Ai fi ieşit, măicuţă, o mare balerină!..." ARGHEZI, S. 3 226. ¤ „O clipă zări alături coapsele *întinse* ale lui Roro, strânse în rochia albastră de mătase..." BOTEZ, S. 3 133. ¤ „Iustin o urmăreşte cu privirea: înaltă, talie suplă, coapse *pline*, mers elegant, siguranţa femeii care ştie că e frumoasă." NEDELCOVICI, S. V. I 95. ¤ „Venise cu o rochie mulată pe corp ce îi scotea în evidenţă coapsele *puternice*, bine *dezvoltate*, coapse asupra cărora poposeau stăruitor privirile inculpatului." BIRĂESCU, E. T. ¤ „Voi recunoaşte totuşi pe poliţa unică / Doar cărţile ce-ncuie perfecte amăgiri... Şi fata mlădioasă cu coapsele *subţiri* / Ce-n patu-mi doarme goală, în ghem ca o pisică." PILLAT, P. 87. ¤ „Lasă-mă să-ţi mângâi / coapsele *şerpuitoare*..." JEBELEANU, S. 2 318. ¤ „Trupurile lor palpitând de tinereţe, sânii puternici, coapsele *vânjoase*, râsul sănătos, toate dispăreau." HOLBAN, O. I 124.

CODRU. Adânc, adormit, albastru, arămiu, aurit, bătrân, bogat, cărunt, crud, des, domesticit, drag, falnic, fioros, fremătător, frunzos, galben, grav, greu, grozav, împietrit, înalt, încremenit, înfiorat, înflorit, înfuriat, îngheţat, înmugurit, însufleţit, întunecat, întunecos, jalnic, legendar, maiestuos, mare, măreţ, mâhnit, mândru, minunat, mut, năstruşnic, neclintit, negru, neguros, nemărginit, nepătruns, neprihănit, nesfârşit, nestrăbătut, neumblat, ofilit, păgân, pletos, posomorât, pustiu, puternic, rar, răcoros, roşu, sălbatic, secular, sfânt, sihastru, singuratic (*singuratec*), solemn, somnoros, străvechi, sunător, sur, şoptitor, tainic, tare, tânăr, trist, umbros, uriaş, vajnic, vânăt, vechi, veşnic, veşted, voinic.

„Eternă, banală, duioasă toamnă, iar m-ai chemat în codrul *aurit* / Să tresar atingând apa rece a izvorului..." ISAC, P. 64. ¤ „Ei mi s-or duce / Prin dealuri cu stânci / Şi prin văi adânci, / Prin scorburi de munţi, / Prin codri *cărunţi*." G. DEM. TEODORESCU, P. P. 43. ¤ „La mijloc de codru *des* / Toate păsările ies..." EMINESCU, O. I 215. ¤ „Fugi, Urâte! baba zice, / Peste codrul cel *frumos*, / În pustiu întunecos!" ALECSANDRI, O. I 7. ¤ „Prin codrii *grei* numai vălmăşag de umbre şi ramuri." VOICULESCU, P. I 259. ¤. „Chenare lungi de linişti trag codrii *gravi* deodată / Să-nalţe slove roşii pun plopii-n fruntea zării." VOICULESCU, P. II. 52 ¤ „Prin codrii *împietriţi* şi fără şopot / mai toacă vrăjitoare la Sabat..." FRUNZĂ, T. 44. ¤ „Şi mergând el tot înainte prin codri *întunecoşi*, de la un loc se închide calea şi începe a i se încurca cărările..." CREANGĂ, O. 118. ¤ „Prin codrii-aceştia *jalnici* e-atât de monoton..." COTRUŞ, V. 75. ¤ „Codrul *mândru* c-a-nverzit, / Frunza mi l-a-mpodobit; / Mă duc să pândesc ciocoi, / Că prea mult îşi râd de noi." BOLLIAC, O. 358. ¤ „Au mers ei, au mers; au rămas codrii *negri* în urmă." SADOVEANU, O. 4.306. ¤ „Şi du-te' codru *neguros* / şi fă-ţi prieten un bot-gros..." JEBELEANU, S. 2 100. ¤ „Prin codrii *nepătrunşi*, spre culmi înzăpezite, / spre zările ce-s numai taine şi ispite, /

Scanned with OKEN Scanner

eu mă opresc, o clipă-n drumu-mi, pentru tine, / cucule, cucule, cucule!..." COTRUȘ, V. 194. ¤ „Pace și încredere adâncă se strecurau din sânul acestui codru *puternic, neclintit, bătrân.*" AGÂRBICEANU, O. 7 42. ¤ „Noapte adâncă, sună sub stâncă / Apele-ntr-una. / Totu-i albastru, codru-i *sihastru,* / Ca totdeauna." LESNEA, V. 256. ¤ „Într-un adânc de codru *singuratec* / călcam pe urma unui melc gigant." MĂDUȚA, N. A. 83. ¤ „Și totuși plec în codrii *solitari...*" BENIUC, S. 8 223. ¤ „Noaptea tainică coboară / De prin scorburi / Și se-ntinde în adâncul / Codrului *străvechi* și *mut.*" IOSIF, O. A. I 306. ¤ „Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăratic, / Rumegând *străvechii* codrii și castelul singuratic..." EMINESCU, O. I 76. ¤ „În codru *trist,* în codru *adânc* am rătăcit, și umbre mari / Din noapte năvăleau mereu." CĂLUGĂRU, V. 131. ¤ „În drum îi adastă codrii *vechi, pletoșii,* / Doinind minuni din vremuri legendare." CERNA, P. 28. ¤ „La noi sunt codri *verzi* de brad / Și câmpuri de mătasă..." GOGA, O. I 8. ¤ „Bolta sură ca cenușa, / Codri *vineți* - dorm adânc." TOPÎRCEANU, S. A. I 11. ¤ „Jelui-m-aș codrului / Codrului *voinicului...*" A. L. P. I 50.

CONVINGERE. Absolută, adâncă, adevărată, amorțită, aprigă, autentică, bună, calmă, clară, cutremurătoare, dărâmată, definitivă, desăvârșită, durabilă, dureroasă, entuziastă, exactă, falsă, fanatică, fermă, fierbinte, frumoasă, greșită, grozavă, inoperantă, intimă, înfiorată, limpede, liniștitoare, modestă, nebună, neclintită, necruțătoare, neînduplecată, neînfrântă, nelămurită, nemărturisită, nestrămutată, nezdruncinată, nobilă, oarbă, ostentativă, pozitivă, profundă, puternică, radicală, rea, reconfortantă, secretă, senină, stupidă, subită, superioară, șubredă, tainică, trainică, teoretică, trecătoare, tristă, vanitoasă, veche, voluptoasă, zdravănă.

„Adevărului nu i se poate împotrivi nici o forță a naturii, nici o amenințare nu poate zdruncina o convingere *autentică.*" PAVELCU, M. L. 80. ¤ „Sunt oameni cari nu pot, în viața lor, să-și fixeze asupra vrunui lucru o convingere, *bună* sau *rea...*" VLAHUȚĂ, S. A. II 107. ¤ „După câte am aflat, chiar și azi, ție și studenților lui vă pretinde convingeri *clare...*" BUZURA, O. 134. ¤ „Toate convingerile sunt deopotrivă de *greșite* sau de *adevărate:* depinde de punctul de vedere." FLORIAN, A. S. 244. ¤ „Tăcerea lui era liniștită și în adâncul ei zăcea o *neclintită* convingere." PREDA, V. P. 210. ¤ „În sufletul lui Filipache se năștea o convingere *nestrămutată* că trebuie să procedeze într-un fel dramatic și fără ieșire." E. BARBU, F. L. 340. ¤ „Cele mai multe convingeri *puternice* se razimă pe granitul neînțelegerii." IORGA, C. 46. ¤ „Convingerea aceasta *tainică* o păstram în mine." SADOVEANU, O. 4 532.

COPAC. (*Mai ales la pl.*). Albi, arămii, bătrâni, bezmetici, boltiți, buboși, chinuiți, chirciți, crăpați, desfrunziți, despuiați, deși, drepți, falnici, fantastici, fastuoși, fermecați, fioroși, firavi, foșnitori, fragili, frumoși, găunoși, ghimpoși, gigantici, giganți, goi, grațioși, gravi, groși, imenși, înalți, închirciți, înclinați, înfloriți, înfrunziți, înmuguriți, jerpeliți, jilavi, largi, maiestuoși, mari, măreți, mărunți, mâhniți, mândri, muți, năprasnici (*năpraznici*), negri, ninși, noduroși, oblici, obosiți, parfumați, pârliți, pleșuvi, pletoși, prăvăliți, pricăjiți, pustii, puternici, rari, rămuroși, răsuciți, răzleți, robuști, roditori, roșcați, roz, sălbatici, scheletici, schilozi, schimonosiți, secu-

Scanned with OKEN Scanner

lari, sfrijiți, singuratici, solemni, somnoroși, spâni, speriați, sprinteni, stingheri, străvechi, strâmbi, stufoși, subțiri, șchiopi, tăcuți, tineri, tomnatici, trăsniți, triști, trufași, tufoși, umili, uriași, vechi, verzi, veștezi, voinici, zgribuliți, zvelți.

„Copacii *albi*, copacii *negri* / Stau goi în parcul solitar..." BACOVIA, O. 7. ¤ „Copacii *arămii* își întindeau crengile țepene, cu frunza rară și pălită, în aerul pâclos și greu al toamnei." VLAHUȚĂ, S. A. II 84. ¤ „Se-ncovoiau cu ramuri la pământ / Copaci *bătrâni* sub aspra vijelie." VIANU, O. I 386. ¤ „Prin urmare / las copacilor *desfrunziți* / în primul rând celor care / m-au vegheat peste vară / un vraf de foi veștede..." DEȘLIU, P. P. 102-103. ¤ „Copacii, despuiați și jilavi / Și triști ca cerșetorii schilavi, / Gem biciuiți de vânt și ploi..." IOSIF, O. A. I 244. ¤ „Pe ici, pe colo, se ridicau copaci groși și voinici." SADOVEANU, O. 1 226. ¤ „Dârdâie copacii jerpeliți de frig..." LESNEA, V. 191. ¤ „Să văd cum plouă peste epoleți / și ruginesc pistoalele la șold / mi-a spus copacul cel măreț / Când atârna de el soldatul mort." STĂNESCU, N. S. 86. ¤ „Grădina-i cucerită de farmecele firii - / Copacii se înalță mai mândri către cer..." STAMATIAD, C. A. 24. ¤ „N-am văzut așa pădure... / Ce copaci năpraznici are!" DULFU, S. 306. ¤ „Câte un copac obosit se culca în iarbă..." NAUM, P. A. 119. ¤ „Dormi, copac ostenit." UTAN, V. 132. ¤ „Și am plecat din liniștea pădurii / De subt copaci *pletoși*..." BOTEZ, S. I 50. ¤ „Pădurea-i curățită de jivine, / Copacii sunt *puternici*, ecourile-adânci." PHILIPPIDE, S. 1 109. ¤ „Copacii *roșcați* cu freamăte s-au despuiat." MANIU, S. 1 33. ¤ „Orașe, orașe, zări verticale mereu, și copaci *singuratici* / rămași din trecute păduri încep să-și uite chipul și numele..." BACONSKY, F. M. 97. ¤ „Iubești - când suavă icoană, / cê-ți faci, în durere prin veac / o ții înrămată, ca-n rana / *străvechiului* verde copac." BLAGA, O. 2 251. ¤ „Aici, toți copacii crescuseră *strâmbi, răsuciți, chinuiți* și aveau coaja încărcată de bube umede." STANCU, S. 8 439. ¤ „Pretutindenea văzduhul / Freamătă străpuns de patimi / Și-ntr-al vieții neastâmpăr / Doar copacii mai sunt *triști*." GOGA, O. II 32.

COPIL. Alintat, antipatic, ascultător, bălai, bălan, bătut, biet, binecrescut, blajin, blând, blond, bolnăvicios, bosumflat, bubos, bucălat, bun, capricios, cinstit, ciudat, crud, cuminte, curios, cuviincios, delicat, delicios, desculț, dezghețat, dezmățat, dezmoștenit, dolofan, drag, drăcos, drăgălaș, drăguț, dulce, egocentrist, egoist, fenomenal, fermecător, firav, flămând, fraged, fricos, frumos, furios, galben, gălăgios, (*pop.*) gălbejit, genial, gingaș, golaș, gras, guraliv, harnic, hoinar, impresionabil, ineducabil, ingrat, inocent, inteligent, interiorizat, intimidat, iscoditor, isteț, îmbătrânit, îmbufnat, îmbujorat, înapoiat, încăpățânat, închis, îndărătnic, îndesat, îndrăzneț, întârziat, înțelegător, jalnic, jerpelit, jucăuș, lăudăros, (*pop.*) lingav, mare, mândru, melancolic, mic, mincinos, mofluz, mofturos, morocănos, mucos, murdar, naiv, nărăvaș, năstrușnic, neajutorat, neascultător, neastâmpărat, nebunatic, necăjit, necuviincios, negru, neîngrijit, nenorocit, neostoit, nepăsător, nepriceput, neprihănit, nerăbdător, nerecunoscător, nerușinat, nervos, neștiutor, nevârstnic, nevinovat, nostim, obraznic, orfan, oropsit, palid, părăsit, pedepsit, persecutat, pietros, pitic, plăpând, plângăreț, poznaș, precoce, pribeag, pribegit, pricăjit, prost, răsfățat, răzgâiat, rău, robust, rumen, rupt, rușinos,

Scanned with OKEN Scanner

sălbatic, sălbăticit, sănătos, sărac, sărman, sensibil, sfios, sfrijit, simțit, singuratic, slab, slăbănog, sprinten, subțiratic, șiret, ștrengar, șubred, tandru, tăcut, tenace, teribil, timid, trist, urât,(*pop.*) urduros, uscat, vânjos, vesel, viclean, viguros, vioi, visător, viteaz, voios, voinic, vrednic, zănatic, zâmbitor, zburdalnic, zdravăn, zdrențăros, zdrențos, zglobiu, zgomotos, zgribulit, zvăpăiat, zvelt.

„Poate că totuși Dinu era un copil *alintat*." PAPADAT-BENGESCU, O. II 355. ¤ „Cunoașteți voi un *biet* copil *pribeag* / În veci cu sufletul fugar spre stele, / Cu zâmbete naive ori rebele / Și totdeauna mândru ca un steag?" CODREANU, S. 1 173. ¤ „Împlinea zece ani și era copil *blând, ascultător*." REBREANU, O. 6 147. ¤ „Un cartier de case dărăpănate, cu copii *desculți, slabi* și *murdari*." SERGHI, M. 81. ¤ „Doi gimnaști și-un copil *fenomenal* pricinuiră noi furtuni de aplauze." HOLBAN, O. I 63. ¤ „Strada era plină de copii *gălăgioși*, de roșcovi sălbatici și de vrăbii." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 380. ¤ „Eram / Copii *naivi, cuminți* și fără minte." MINULESCU, O. I 418. ¤ „Și Arghira începu să plângă încet, ca un copil *oropsit*, al nimănui, peste chipul femeii din fotografie..." FULGA, S. 74. ¤ „Avea aerul unui copil *pedepsit*..." BASSARABESCU, S. A. 132. ¤ „Copii *precoci*, desigur, copii *înapoiați*, desigur, dar totuși copii care se jucau de-a casa proprie, cu seriozitate." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 808. ¤ „Intrase într-o băcănie și cumpărase tot ce se pricepe să cumpere un om mare unui copil *răsfățat*." TEODOREANU, O. A. III 290. ¤ „S-a comportat ca un copil *răzgâiat*, ca o femeie isterică." VINEA, O. III 373. ¤ „Fusese un copil *sănătos* și *robust*." VLAHUȚĂ, S. A. II 52. ¤ „Veniți voi, mii și mii *ștrengari* copii, / Veniți să pot cânta și să mai știu zâmbi!" ISAC, P. 76. ¤ „La școală însă nu s-a dovedit un copil *teribil*, pe care profesorii să-l remarce și să-l laude." D. R. POPESCU, I. Ș. 5. ¤ „Și apoi, eu am fost un copil *trist, închis*, cu melancolii întunecate..." D. ANGHEL, PR. 15. ¤ „Un clopot în noapte răsună amarnic... / O, ce mai aștepți tu copil *ulițarnic*..." COTRUȘ, V. 259. ¤ „Mi-au plăcut mult versurile aspre, mustoase, / toate lucrurile pline și nete, copilul *voinic, precoce*..." DUMITRESCU, V. 12. ¤ „Nu erau țipete de durere, ci, dimpotrivă, de bucurie, țipete de joc, glasuri de copii *voioși*." STAHL, V. 30. ¤ „Eu veau să-mi dai copilul *zburdalnic* - pe Arald." EMINESCU, O. I 91. ¤ „Printre picioarele lor se amestecară copii *zdrențăroși* și mucoși." STANCU, S. 5 249.

COPILĂ. *Fată.* Adorată, albă, bălaie, blândă, blondă, bună, candidă, deșteaptă, drăgălașă, dulce, fermecătoare, firavă, frumoasă, galeșă, gânditoare, gingașă, ideală, înamorată, încântătoare, june, melancolică, minunată, neastâmpărată, nebună, nemângâiată, nepătată, nevinovată, plăpândă, răpitoare, sfioasă, sublimă, timidă, visătoare, zburdalnică.

„Vino sub salcâmii-n floare / Întristarea să-mi alunge, / *Drăgălașa* mea copilă / Cu ochi mari și gene lungi." COTRUȘ, V. 47. ¤ „Nici știi, copilă *dulce*, / Câte pe suflet am!" EMINESCU, O. IV 302. ¤ „Copila *galeșă* a murit de mult..." PANĂ, P. P. 166. ¤ „O copilă *june* trece și se perde / printre verzi grădini." BOLINTINEANU, O. I 199. ¤ „În sufletul tău de copilă *plăpândă* / crescu buruiana dorinții..." ADERCA, M. C. 39. ¤ „La sunetul tamburii, copila *răpitoare* / S-avântă înc-o dată pe scumpele covoare." BOLINTINEANU, O. I 9.

COPILĂRIE. Agitată, amară, aventuroasă, candidă, ciudată, depărtată, duioasă, eternă, fericită, fermecată, fermecătoare,

Scanned with OKEN Scanner

fragedă, frumoasă, grea, inocentă, înnegurată, limpede, magică, năbădăioasă, neobișnuită, pierdută, poetică, posomorâtă, răzgâiată, romantică, scumpă, senină, sfântă, suavă, sumbră, traumatizată, tristă, zvânturată.

„Azuriul vis din vremea / *Candidei* copilării / Se stinsese; mi-l răpise / Soața-ntâi a dragostii." PETICĂ, S. I 148. ¤ „În ochii tăi e cer senin de vară, / Și *fermecata* mea copilărie / Mi-o readuci, de tine-ademenită..." IOSIF, O. A. I 173. ¤ „Între Simion și George începu să se stabilească o afinitate delicată, ca o prietenie veche, dintr-o copilărie *frumoasă* și *agitată*." BOTEZ, S. 4 90. ¤ „Rănitul asculta și se gândea la copilăria *limpede*..." SADOVEANU, O. 1 250. ¤ „Evocarea unei copilării atât de *poetice* și de *aventuroase*, tema în care Ștefan strălucea, o captiva pe Valentina..." MAZILU, N. E. 76. ¤ „*Scumpa* ei copilărie se reîntoarce înapoi." MACEDONSKI, O. II 84. ¤ „Copilăria mea *senină*, tu nu mai vii la mine-n casă..." GOGA, O. I 183. ¤ „Ce *sfântă*-i copilăria *sfântă*." ISAC, P. 93. ¤ „Copilăria *sumbră* îi lăsase acestui om întunecat și ascuns o amintire nepieritoare..." E. BARBU, F. L. 116. ¤ „Copilăria-mi *tristă* pornea cu lampagiul / s-aprindă felinare ca veștede gutui..." TĂUTU, I. 113. ¤ „Acesta era raiul *zvânturatei* și *năbădăioasei* lui copilării." COCEA, S. 2 269.

CORP. Admirabil, alb, amăgitor, bătrân, cald, copilăros, cărnos, delicat, destins, diform, dulce, enorm, firav, fraged, fremător, frumos, gol, gras, grațios, greoi, greu, imobil, inert, ispititor, istovit, îmbătrânit, înalt (nalt), maiestuos, mare, masiv, mic, mlădiat, mlădios, molatic, musculos, năduşit, nelegat, nemişcat, nervos, palid, perfect, pipernicit, pirpiriu, plăpând, puber, puternic, răpitor, rigid, rotund, ruzalb, sculptural, sfrijit, slab, slăbănog, slăbit, solid, sprinten, subțire, superb, suplu, şerpuitor, şubred, tremurător, trist, uriaş, uşor, vânjos, vlăguit, voluminos, voluptos, zvelt.

„Vedeți voi la umbra plină / Unor sălcii ce se-nclină / Pe această mare lină / Un corp *dulce* ca de crin?" BOLINTINEANU, P. 47. ¤ „Corpul lui *firav* se clătina ca varga tremurătoare." BIROU, L. 419. ¤ „Și corpul lui sub haina ce se-ncreață, / S-arată *nalt, subțire, mlădios*." EMINESCU, O. VI 56. ¤ „Înalt, cu umerii largi, cu brațele și șoldurile pline, corpul său părea, în același timp, *puternic* și *molatic*." DEMETRESCU, S. A. 371. ¤ „Apa face garofițe / Peste corpu-i *răpitor* / Și îi soarbe din cosițe / Aurul strălucitor." BOLINTINEANU, P. 48. ¤ „Că te iubesc n-o știi de ieri / Nici tu, nici corpul tău *rozalb*." MACEDONSKI, O. III 104. ¤ „Avea fața cam fanată, corp *superb* și bijuterii frumoase." PAPADAT-BENGESCU, O. II 350. ¤ „Corpul ei *zvelt* și *nervos* avea o vibrație nevăzută care răspândea împrejur moleşeală și ispită." REBREANU, O. 8 140.

CRÂNG. Adormit, brun, cafeniu, des, fermecat, foşnitor, înflorit, înmugurit, însorit, înverzit, liniştit, luminos, mistic, nepătruns, posomorât, ruginit, sfințit, tăcut, tânăr, vechi, verde, vesel, veşted, voios, vrăjit.

„Se desluşeau departe crânguri *cafenii*..." SADOVEANU, O. 8 445. ¤ „Trecute aste zile de dulce fericire, / Când eu cu Izabela-mi prin crângul *înflorit* / Uitam orice durere, n-aveam altă gândire / Decât a ne tot spune amorul infinit." MACEDONSKI, O. I 296. ¤ „În depărtare se profilează crângul abia *înmugurit*,

Scanned with OKEN Scanner

crângul *mistic* şi *brun*." PETICĂ, S. I 174. ¤ „Amurgu-şi deapănă văpaia / Prin crângul *ruginit*." TUTOVEANU, V. 49. ¤ „Dup-o noapte plină de zăpadă / Vine-o zi cu soare-n *vechiul* crâng." STANCA, V. 445. ¤ „Ci asculţi de păsărele / Ciripind în *verde* crâng..." EMINESCU, O. IV 384.

CREANGĂ. Albă, alungită, amorţită, bătrână, catifelată, cenuşie, crispată, descărnată, desfrunzită, despletită, divină, fină, firavă, fragedă, frântă, friabilă, gingaşă, goală, grea, groasă, încâlcită, înflorită, îngheţată, întinsă, mătăsoasă, mică, mlădioasă, moale, moartă, neagră, neclintită, nemişcată, neprihănită, obosită, ostenită, pietroasă, plăpândă, plecată, pleoştită, pletoasă, rătăcitoare, ruptă, schilavă, somnoroasă, stearpă, străvezie, strâmbă, stufoasă, subţire, sucită, sură, tânără, trosnitoare, umbroasă, uscată, vânjoasă, verde, veselă, veştedă, vlăguită, voioasă, zbârcită, zemoasă.

„Copacii îşi scuturau crengile *amorţite*, parcă duhul primăverii ar fi revărsat valuri-valuri de întinerire." REBREANU, O. 7 111. ¤ „Din umbră mii de ramuri misterioase se lasă / Ca crengi *catifelate* pe pajişti de mătasă..." PILLAT, P. 160. ¤ „Aseară toţi pomii pustii / Legănau *descărnatele* crengi cenuşii..." LABIŞ, M. C. 354. ¤ „Iată vântul, el toate le ştie, / iată vântul cum vine-aducându-ne crengi / *mlădioase*, de salcie." BACONSKY, F. M. 222. ¤ „Vijelia vui în crengile *negre* şi *goale*." STANCU, S. 8 386. ¤ „Crengile *încărcate* de omăt atârnau obosite." SADOVEANU, O. 1 517. ¤ „Scârţâie toamna din crengi *ostenite*." BACOVIA, O. 14. ¤ „Sub stejarul gigant, care-şi lasă cu încetul / destinul vegetal, / pregătindu-şi scheletul, / crengile se întind *pietroase, albe*, numărând veacurile." BOUREANU, S. I 101. ¤ „Crengile acestea *plăpânde* / miau legănat duios copilăria..." UTAN, V. 132. ¤ „Degeaba, crengile copacilor erau încă *schilave* şi *sterpe*." MIHĂESCU, O. I 51. ¤ „Nu va avea copilul milă de creanga *stearpă* / Care-a umbrit faţa prietenului său, mărul..." BUZEA, P. P. 94..

CURAJ. Ameninţător, aspru, bărbătesc, bezmetic, demenţial, desperat, exemplar, extraordinar, franc, general, gratuit, grozav, înaripat, înrăit, înzecit, mare, moral, naiv, neasemuit, nebănuit, nebun, nebunesc, neînchipuit, nemaipomenit, nemărginit, neţărmurit, nud, omenesc, orb, răzbunător, remarcabil, sălbatic, straşnic, steril, supralucid, sublim, suprem, tineresc, voinicesc.

„Câteodată are un curaj *grozav*." AGÂRBICEANU, O. 2 409. ¤ „Totuşi, nu mărturiseau, îndurau necazurile cu un fel de curaj *înrăit*." PAPADAT-BENGESCU, O. I 154. ¤ „Aşa că ori e prost de tot, ori e de un curaj *nebun*." BUZURA, F. T. 395. ¤ „Şi capătă, pe loc, un curaj *nemaipomenit*, pe care nu-l cunoscuse până atunci." LĂNCRĂNJAN, P. 211. ¤ „Mulţi înotători l-au imitat, dar câţi din ei n-au plătit cu viaţa sfidarea nebună a curajul *steril* al unui eroism inutil." BART, S. I 397. ¤ „Nu aveam nici genialitatea, nici curajul *supralucid, demenţial*, de a trage ultimele concluzii din premizele descoperite." BANUŞ, H. 172.

CURIOZITATE. Abstractă, absurdă, adâncă, admirativă, afectuoasă, agresivă, aiurită, amicală, aprigă, aprinsă, arzătoare, ascunsă, ascuţită, atentă, atroce, aţâţată, avidă, bestială, birui-

Scanned with OKEN Scanner

toare, blazată, bolnavă, bolnăvicioasă, caldă, calmă, capricioasă, caraghioasă, chinuitoare, ciudată, clară, comică, copilărească, copilăroasă, crudă, cumplită, decisă, deosebită, devastatoare, devoratoare, dezinteresată, diabolică, dumnezeiască, dureroasă, entuziastă, exagerată, extraordinară, feminină, feroce, flămândă, fragedă, geloasă, grosolană, imensă, imprudentă, indiscretă, inepuizabilă, infinită, inocentă, insultătoare, intelectuală, inteligentă, intensă, invicibilă, involuntară, irezistibilă, ironică, înfricoşată, înspăimântătoare, întrebătoare, întristată, lacomă, largă, lăsătoare, legitimă, leneşă, liniştitoare, lubrică, lucidă, luciferică, maladivă, mare, masivă, melancolică, mică, mistuitoare, moartă, morbidă, naivă, nealterată, neascunsă, neastâmpărată, neaşteptată, nebună, necruţătoare, nedisimulată, nedumerită, neînfrântă, nelămurită, nelimitată, nemiloasă, neostenită, nepotolită, neprefăcută, nerăbdătoare, nereţinută, nesatisfăcută, nesătulă, nesăturată, nesăţioasă, nestăpânită, nestăvilită, nestinsă, netăgăduită, netocită, netulburată, nevinovată, nobilă, nulă, oarbă, obraznică, (*livr.*) obstinată, ofensivă, omenească, pedantă, penibilă, permanentă, pervertită, plăcută, pioasă, politicoasă, posomorâtă, potolită, prefăcută, prietenoasă, profesională, puerilă, pură, puternică, răcită, răutăcioasă, reală, rece, romantică, sarcastică, satisfăcută, secretă, simplă, sinceră, speriată, stăpânită, stăruitoare, stinsă, stupidă, supremă, surâzătoare, ştiinţifică, tiranică, tolerantă, tragică, trecătoare, uimită, umilă, vagă, vădită, veselă, vicioasă, vie, violentă, voioasă, voluptoasă.

„O curiozitate *absurdă* şi *bolnăvicioasă* îi râcâia sufletul." COCEA, S. 2 265. ¤ „Îi lua capul în mâini, îl apropia de ea, îl privea cu o curiozitate *afectuoasă, atentă*, înainte de a-l săruta." SEBASTIAN, O. A. 125. ¤ „Dionisie, lângă mine, mă cerceta nemilos, cu o curiozitate *ascuţită*, s-ar fi spus cu o bucurie drăcească." VOICULESCU, PV. II 81. ¤ „Curiozitatea lui Budu era *aţâţată*." PHILIPPIDE, S. 2 51. ¤ „Voiam să ies în stradă, să umblu mult, să mă dezmeticesc, aerul curat să mă împrospăteze, şi totuşi o curiozitate *bolnavă* mă ţinea pe loc, şi mă îndemna să ascult mai departe." SERGHI, M. 105. ¤ „O curiozitate *cumplită, irezistibilă*, o adusese în preajma noastră..." MIHĂESCU, O. IV 708. ¤ „Ochii lui vioi şi mobili, plini de o *diabolică* curiozitate, te urmăreau cu o bucurie şi cu o satisfacţie neînchipuită." BOTEZ, S. 4 333. ¤ „Curiozitatea mea era *flămândă*, dar *ascunsă*." PREDA, V. P. 93. ¤ „Curiozitatea era *lacomă, copilărească, comică*." ANGHEL, P. 12. ¤ „Alături însă de amărăciune se strecurase în el şi o *neaşteptată* curiozitate." BIRĂESCU, E. T. 146. ¤ „Acum o curiozitate *nebună* îi cuprinde pe toţi." HOLBAN, O. I 94. ¤ „Şi Iancu ascultă iarăşi, cu o curiozitate *nedumerită*, ca atunci când la nevoie i-a vorbit frumos despre femei baronului, vorba asta nouă pe care o rostea." I. M. SADOVEANU, S. II 349. ¤ „O *neînfrântă* curiozitate o atrăgea să vadă, să spioneze orice mişcare de-afară." BART, S. I 211. ¤ „O curiozitate *nestăpânită* de a şti o ispitea mereu..." DEMETRESCU, S. A. 417. ¤ „Femeia mărturisi că o *nestăvilită* curiozitate a ţintuit-o lângă gaura cheii." CIOBANU, M. 15. ¤ „Tu ai venit atunci, şi plin de o *pioasă* curiozitate te-ai apropiat de cortină şi ai privit înlăuntru." ARGHEZI, S. 23 94. ¤ „Am mărturisit cu indiferenţă, fiindcă acum curiozitatea era *răcită*." CEZAR PETRESCU, N. 453. ¤ „Ochii ei îl privesc cu ură şi dispreţ, cu o curiozi-

Scanned with OKEN Scanner

tate *rece, neprefăcută.*" BĂLĂIȚĂ, L. 337. ¤ „O *vie* curiozitate puse stăpânire pe el." PREDA, D. 237.

CUVÂNT. (*Mai ales la pl.*) *Gânduri, idei exprimate prin vorbe; spuse, zise.* Absurde, acre, alese, amabile, amare, anoste, apăsătoare, aprinse, aprobative, armonioase, (*pop. și fam.*) arțăgoase, aspre, ațâțătoare, banale, binefăcătoare, binevoitoare, blânde, bolovănoase, cabalistice, cerești, ciudate, clare, cobitoare, colorate, confidențiale, confuze, consolatoare, convenționale, convingătoare, crude, cumpătate, curate, cuviincioase, cuvioase, definitive, deocheate, desperate, deșarte, deșucheate, dezmierdătoare, ditirambice, drăgălașe, duioase, dulcege, dure, dușmănoase, enigmatice, entuziaste, evazive, fade, fatale, fermecătoare, firești, frivole, furioase, galante, găunoase, gingașe, glumețe, goale, gratuite, grave, grăbite, grele, grețoase, grosolane, grozave, haine, idioate, incendiare, incoerente, incredibile, indecente, indiferente, infamante, ininteligibile, inofensive, insultătoare, interesante, ireparabile, îmbelșugate, împopoțonate, îndrăznețe, înflăcărate, înflorate, înflorite, înfricoșătoare, îngrozitoare, înțelepte, înțepătoare, jalnice, jignitoare, largi, legănătoare, limpezi, lingușitoare, liniștite, liniștitoare, magice, mari, măgulitoare, măsurate, mândre, mângâietoare, mângâioase, mântuitoare, mârșave, melancolice, memorabile, mieroase, mincinoase, minunate, misterioase, mișele, neadevărate, neașteptate, necruțătoare, nedelicate, nedeslușite, nedrepte, nehotărâte, neînsemnate, neînțelese, nelămurite, nemernice, nemiloase, neobișnuite, neplăcute, nepotrivite, neprecizate, neputincioase, nervoase, nesăbuite, nesocotite, nesuferite, nevinovate, nevrednice, nimerite, obișnuite, otrăvitoare, pacificatoare, pasionate, păgânești, pioase, plăcute, pocăite, politicoase, porcoase, potrivite, prăpăstioase, preaînțelepte, precipitate, prețioase, profetice, prudente, răspicate, răzbunătoare, răzlețe, rele, repezite, respectuoase, revoltătoare, ridicole, rostite, scârboase, scârnave, scurte, seci, sfidătoare, sfioase, simple, sincere, sobre, solemne, sprințare, spurcate, strălucite, strălucitoare, străvezii, strâmbe, supărate, surprinzătoare, șlefuite, șocante, șoptite, șovăitoare, tainice, tari, tâmpite, teatrale, teribile, torențiale, tradiționale, triste, triviale, tulburătoare, umflate, urâte, uscate, usturătoare, vagi, vânoase, veninoase, violente, voioase, vrăjitorești.

„Cuvintele cele mai *banale* deveneau *strălucitoare* și *interesante* în gura lui." REBREANU, O. 10 7. ¤ „Nu pot uita cum rostind cuvintele *cobitoare*, ochii îi licăreau sinistri." M. I. CARAGIALE, C. C. 17. ¤ „Și-acum aud *crudele* cuvinte cu cari îmi străpunseră inima." DELAVRANCEA, O. I 263. ¤ „Dochia începu a plânge mai tare; apoi voi să vorbească mai tare, să spuie cuvinte *duioase*..." SADOVEANU, O. I 12. ¤ „Căutai cuvinte *dulci* ca mierea și gingașe ca mătasea. Căutai cuvinte *limpezi* ca limpezile izvoare și căutai cuvinte *străvezii* ca străveziile aripi ale libelulelor. Căutai cuvinte *înflorate*. Căutai cuvinte *aspre, bolovănoase*. Căutai însă și cuvinte *acre* și *amare*." STANCU, S. 8 409. ¤

Scanned with OKEN Scanner

„*Firești* și *simple*, / cuvintele rostite de noi / naște-vor în alte coerențe / mai bune trupuri vorbitoare / în alcătuirea lor." STĂNESCU, O. I 23-24. ¤ „Ei se priviră cu ură, cu o sălbatică poftă de a-și spune cuvinte *grele, veninoase, irespirabile*." VLAHUȚĂ, S. A. III 163. ¤ „Bătrânul vorbește rar și puțin, și cuvintele sale *înțelepte* au greutate." IVASIUC, P. 97. ¤ „Niciodată nu-și vorbeau încrucișând cuvinte *înțepătoare*." CEZAR PETRESCU, I. 96. ¤ „Sătul peste măsură de-aceeași jurăminte / Și înșelat cu-aceleași *nemernice* cuvinte / Aș vrea să am puterea de-a crede c-am murit." ZAMFIRESCU, O. I 296. ¤ „Desigur, toată lumea se învoise ca să mă tortureze cu aceleași cuvinte *nesuferite*." DELAVRANCEA, O. I 224. ¤ „Cuvintele *prudente* și *convingătoare* ce trebuiau spuse lui Caro nu îi veneau însă în minte." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 561. ¤ „Te văd mișcând încet a tale buze, / Șoptind ca-n vis la *triste, dulci* cuvinte." EMINESCU, O. IV 283. ¤ „Șandru îi beștelea în față, îi făcea de două parale, le știa slăbiciunile și găsea cuvinte *usturătoare* pentru fiecare." SORESCU, D. F. 125.

CUVÂNTARE. Agresivă, amplă, banală, bombastică, convingătoare, cumplită, cutremurătoare, deșănțată, dezlânată, entuziastă, focoasă, fulminantă, funebră, goală, inimoasă, inteligentă, interminabilă, introductivă, înflăcărată, lungă, magistrală, mică, mișcătoare, onestă, optimistă, patetică, pătrunzătoare, persuasivă, plicticoasă, plictisitoare, săracă, scurtă, simplă, stearpă, tăioasă, vijelioasă, zguduitoare.

„Cu prilejul înmormântării, mă hotărăsc să țin o cuvântare *cumplită* și să înfierez pe puternicul zilei." HOGAȘ, O. 378. ¤ „Cuvântarea fu *lungă, dezlânată*, lipsită de nerv." STANCU, R. 1 286. ¤ „Un student rosti o *mică* cuvântare de ocazie." VLAHUȚĂ, S. A. III 56. ¤ „Popa Belciug ținu o cuvântare *mișcătoare* pentru fericirea tinerilor, urându-le copii mulți și viață lungă." REBREANU, O. 4 204. ¤ „Dacă în cele dintâi zile, după *scurta* și *inimoasa* cuvântare rostită țăranilor, a izbutit să aducă un număr mai mare de copii la școală, în săptămânile din urmă numărul lor s-a împuținat." CEZAR PETRESCU, A. 84. ¤ „Cuvântarea lui era așa de *zguduitoare*, încât auzindu-l te mirai de nepăsarea eroului de bronz..." CARAGIALE, O. I 530.

Scanned with OKEN Scanner

D

DEAL. Alb, albastru, albăstriu, argintiu, bătrân, blând, brumăriu, brun, cenușiu, clisos, curb, depărtat, dezolant, dogorit, domol, drept, frumos, galben, gălbui, gol, golaș, împădurit, înalt, însorit, întroenit, înverzit, jos, lin, lung, lutos, mare, mănos, măreț, mândru, mic, milostiv, minunat, molatic, molcom, negru, nins, nisipos, ondulat, păduros, pietros, pleș, pleșuv, pletos, povârnit, prăpăstios, prelung, râpos, repede, rodnic, ros, roșcat, roșiatic, roșu, rotund, ruginit, rumen, rupt, sălbatic, sărac, sângeriu, scund, scurt, sec, sfărâmat, siniliu, solitar, spân, slut, sterp, strâmtorat, sumbru, sur, șerpuitor, șes, tăcut, tărăgănat, trist, uriaș, uscat, ușor, vânăt, vechi, verde, verzui, vioriu.

„Pe dealurile-*albastre*, / De sânge urcă luna..." BACOVIA, O. 39. ¤ „În depărtare, dealuri *blânde* mărgineau vederea." VLAHUȚĂ, S. A. II 119. ¤ „Șapte dealuri *brumării* / Și o vale verde - / Murgule, să mi te ții / Urma când ne-om pierde." TULBURE, V. R. 192. ¤ „Soarele se ridica dintre dealuri *line*, acoperite cu cedri bătrâni." REBREANU, O. 6 30. ¤ „După un mers grabnic de două ceasuri și mai bine, ieșirăm pe creasta unui deal *lutos* și *sfărâmat*, care se ridica la o mică înălțime deasupra Almășului." HOGAȘ, O. 69. ¤ „Dealurile se ridică *măreța*..." SADOVEANU, O. 6 148. ¤ „Pe dealul *negru* și *sălbatic* / Ca pe-un grumaz voinic de fiară, / Privind apusul singuratic, / Noi amândoi am stat asară." BOTEZ, S. I 35. ¤ „Cu-o singură sforțare-ncordând vânjosu-i umăr / - Un uriaș urcându-și poverile ce-l strâng - / *Pletosul* deal din vale sui cu vii și crâng, / Ca să-și revadă țara cu sate fără număr." PILLAT, P. 69. ¤ „Podgoria pe dealul *sângeriu* / Își dăruia ciorchinii ei de aur..." STANCU, S. 1 103. ¤ „Dealuri *sărace*, pământul transilvan / Sfințit cu lacrimi și zvântat de soare / Un clopot stins ne cheamă luminat / În zorii blânzi la sărbătoare..." ALEXANDRU, I. B. 157. ¤ „Dealuri *sterpe*, câte-un sat calic..." CAZIMIR, P. 274. ¤ „Începură a se ivi coline dulci, pe urmă dealuri *ușoare*." VOICULESCU, Z. O. 77. ¤ „*Verzi* sunt dealurile tale, frumoase și dumbrăvile spânzurate pe coastele dealurilor..." RUSSO, O. 143. ¤ „ - A, ce fermecător apune soarele pe dealurile *verzui* și *roșietice* dinspre Comarnic..." DELAVRANCEA, O. II 295. ¤ „Dealurile erau *vinete*; cerul, palid deasupra lor." TEODOREANU, O. A. II 83. ¤ „Văd munții-nalți, cu albele cununi, / Și dealurile *viorii* ce-și moaie-n zări / Spinările, ca valul unei mări..." PARASCHIVESCU, S. I 290.

Scanned with OKEN Scanner

DEGET. (*Mai ales la pl.*) Agile, albe, amorțite, apoase, aristocratice, arzătoare, aspre, asprite, bătrâne, boante, brune, butucănoase, calde, calme, catifelate, cărnoase, chircite, cioturoase, cocârjite, colțuroase, crispate, delicate, depărtate, descărnate, (*poetic*) diafane, dibace, dolofane, drepte, dulci, dure, dureroase, energice, febrile, feminine, fierbinți, fine, fragede, fragile, frumoase, gelatinoase, gingașe, grase, greoaie, groase, harnice, hipnotice, inerte, inflexibile, istovite, înăsprite, încârligate, încleștate, încovoiate, încovrigate, încrucișate, îndemânatice, înfiorate, înfrigurate, îngrijite, înnegrite, întregi, înțelepte, înțepenite, lăboase, leneșe, lungi, lungărețe, mari, mate, mătăsoase, mândre, meștere, mici, moi, molatice, musculoase, neastâmpărate, nedibace, negre, neliniștite, nemuncite, neputincioase, nerăbdătoare, nervoase, noduroase, osoase, ostenite, pale, palide, păroase, pistruiate, plăpânde, prelungi, puternice, răsfirate, rășchirate, reci, rigide, scheletice, sclipitoare, scurte, sidefii, slabe, spatulate, sprintene, stângace, sticloase, străvezii, strâmbe, strâmte, strânse, subțiri, trandafirii, tremurătoare, tremurânde, triste, turtite, țepene, umflate, uscate, vârtoase, vineții, vrăjite, zdrobite, zgârcite.

„Apoi cu degetele *aspre, groase*, / Arse de șnap și de rugină roase, / Mi-a arătat ce mari erau să fie / Mugurii fini de floare timpurie..." LABIȘ, M. C. 43. ¤ „Și iar în neștire te caut, / Prin sumbrul trecut răvășit - / Cum cată un cântec pe flaut, / Un deget *bătrân* și *chircit*." SCARLAT, N. 17. ¤ „Și degetele-ți *calde, subțiri, plăpânde, mate*, / lăsând într-o cutie inele nestemate / cu muguri de smaralde, - ca un păianjen care se urcă pe o floare, / le-ai petrecut pe pieptumi în game și vibrare." MANIU, S. 2 134. ¤ „Am sărutat degetele *fine* și *aristocratice*, fără nici o bijuterie." CEZAR PETRESCU, B. M. 345. ¤ „Degete *fragede* în inel." ARGHEZI, S. 2 54. ¤ „Îmi plac mâinile harnice / Și degetele *îndemânatice*..." PANĂ, P. P. 235. ¤ „Degetele ei *înfrigurate* i s-au înfipt în plete..." COCEA, S. 2 48. ¤ „Cu degetele-i *mândre*, ea după genișoară / Gonea somnul ușure ce ochii-i săruta." BOLINTINEANU, O. I 489. ¤ „Cu degetele *moi* și *albe* pe ochi mă mângâia..." GOGA, O. I 183. ¤ „Doar degetele îi erau *neliniștite*, mișcându-se singure, aiurea, ca și ochiul." ANGHEL, F. 210. ¤ „În căutarea dureroasă ce-ți frânge gându-n două părți, / Târziu, cu degete *nervoase*, setos tu răscolești prin cărți." SPERANTIA, P. 124. ¤ „Și strunele pe care ning petale / Suspină-amar, ca-n vis abia atinse / De degetele-ți *pale* și *reci*, / De degetele-ți *reci* și atât de *pale*..." IOSIF, O. A. I 430. ¤ „Își înmoaie vârfurile celor trei degete *puternice* / în apa fosforescentă și se ung pe frunte..." GHEORGHE, O. 84. ¤ „Degetele lor, - *scurte, boante* și *groase*, - morfoleau ca într-un aluat darnic de lapte..." ARGHEZI, S. 6 142. ¤ „Întredeschise ochii și văzu prin fereastra arcată și deschisă, în mijlocul unui salon strălucit, o jună fată muiată într-o haină albă, înfiorând cu degetele ei *subțiri, lungi* și *dulci* clapele unui piano..." EMINESCU, O. VII 99.

DESPERARE. Adâncă, amară, comică, copilărească, crudă, cruntă, cumplită, demonică, devastatoare, eternă, furtunoasă, gigantă, haină, imensă, întunecată, lamentabilă, lașă, mare, mohorâtă, mută, naivă, neagră, nebună, neînchipuită, nemaipomenită, nemărginită, nemărturisită, nemotivată, neputincio-

Scanned with OKEN Scanner

asă, oarbă, otrăvitoare, patetică, persistentă, prelungită, rece, ridicolă, sălbatică, sfâşietoare, sinceră, sublimă, supremă, surdă, tăcută, teafără, vulgară, zdrobitoare.

„Dar era în vorbele lui o *cruntă* disperare ce suna ca un blestem..." SEBASTIAN, E. C. M. 600. ¤ „Când mă trezii a două oară, intrai într-o desperare *cumplită*, căci mă văzui în camera mea." ALECSANDRI, O. IV 66. ¤ „Ochii erau seci şi priveau într-o disperare *demonică* şi *nebună* asupra acelor oameni..." EMINESCU, O. VII 207. ¤ „O disperare *devastatoare* punea stăpânire pe fiinţa lui, disperarea tânărului sărac, proletar prin veşnică predestinare." ARGHEZI, S. 6 96. ¤ „Şi o *imensă* disperare se întipărea în figura copilei..." MACEDONSKI, O. VI 179. ¤ „Gândul acesta îl umplea de-o disperare *întunecată, lașă, zdrobitoare*." VLAHUŢĂ, S. A. III 191. ¤ „Ajutor nu voi primi de la nimeni / trecătorii se vor mira de disperarea ta *mută*..." ROBESCU, S. R. 219. ¤ „Iar tu... văzând aceasta, o *neagră* disperare / Pătrunse ca săgeata în sufletu-ţi cel mare..." MACEDONSKI, O. IV 132. ¤ „Vorbea înainte, în disperarea lui *nebună*, adăugând la tânguiri blesteme cumplite." SADOVEANU, O. 1 20. ¤ „Şi biata Maria cuprinsă de-o *nemărginită* desperare, se zbuciuma necontenit." GANE, S. 34. ¤ „Îl cuprindea o disperare *sfâşietoare*." BOTEZ, S. 4 156.

DESTIN. Abject, absolut, absurd, afurisit, amar, amarnic, anarhic, anemic, aprig, aspru, asuprit, atotputernic, autentic, aventuros, barbar, binevoitor, brutal, capricios, câinesc, cinic, ciudat, colectiv, complex, confuz, contradictoriu, cosmic, crud, cruţător, cumplit, darnic, demn, diafan, divin, dramatic, dureros, eroic, excepţional, existenţial, exterior, fatal, favorabil, fericit, firesc, fluctuant, fraged, fumuriu, furtunos, gol, grandios, greu, hain, impenetrabil, implacabil, imuabil, inamic, individual, inevitabil, inexorabil, ingrat, intermediar, interior, irepetabil, ireversibil, irevocabil, ironic, isteric, înalt, îndurător, înfrânt, înfricoşat, îngrozitor, întunecat, jalnic, luminos, magnific, major, mare, măreţ, mărunt, mediocru, mesianic, minor, mizerabil, mobil, naţional, nebulos, neclar, necruţător, necunoscut, negru, neîmblânzit, neîmpăcat (*nempăcat*), neînchipuit, neîndoielnic, neînduplecat, neîndurat, neîndurător, nemaipomenit, nemărginit, nemilos, nepăsător, neprevăzut, nimicitor, normal, norocos, obscur, obsedant, ocrotitor, orb, paradoxal, particular, pasionant, patetic, păgubos, pecetluit, penibil, perfid, personal, plictisit, plin, potrivnic, pragmatic, prăpăstios, prestabilit, privat, privilegiat, pur, ratat, ridicol, satanic, sfânt, singular, sinuos, solid, sterp, strălucitor, stupid, suprem, tainic, temut, terestru, tragic, trist uman, umil, unic, vag, veşnic, viclean, viitor, vitreg, zeiesc.

„Oare ce mi-a scris pe frunte *afurisitul* destin / cu litere fine, cu o pană de venin?" BOTTA, S. 1 43. ¤ „Pasăre de lut arsă în faianţă, / Plâng destinu-ţi *amarnic*, / Chinul zadarnic, / Zborul tău fără speranţă." BARANGA, P. 156. ¤ „Dar se vede că un destin *aprig* îl urmărea pe nefericitul boier..." MIHĂESCU, O. IV 530. ¤ „Am vrut să fug de prea marea asemănare cu tine, / Împins de un copilăresc orgoliu / Să mă înalţ mai presus de destinul tău *asuprit* şi *mărunt*." FELEA, C. M. 57. ¤ „Şi mai vrei să mai păstrez rezerve sub talpa *crudului* des-

Scanned with OKEN Scanner

tin?..." MACEDONSKI, O. III 69. ¤ „Acesta ţi-i, maestre, / Destinul tău *divin*, / Cu fericiri terestre / Cum n-a mai fost destin." BOTEZ, S. 1 244. ¤ „M-au coborât pe cea mai joasă treaptă, / Cărările destinului *hain*..." COTRUŞ, V. 69. ¤ „Compătimeşte, câne, destinul meu *înfrânt*." LESNEA, V. 63. ¤ „Am fost ursiţi amândoi, se vede, să îndurăm împreună un destin *îngrozitor*." REBREANU, O. 7 115. ¤ „Părăsit, în ceasul pur al aurorii, / nobilul Lucullus pe liman străin / suspina amarnic pentru-n-vingătorii / care, în cutreier fără ţel ca norii, / n-au ştiut să-şi plângă *jalnicul* destin." DOINAŞ, V. 95-96. ¤ „Şi visul apune / În *negrul* destin." BACOVIA, O. 128. ¤ „Făclia vieţii tale primească iar lumină! / Prea timpuriu o stinge destinul *nempăcat*!" CERNA, P. 45.

DEZMIERDARE. Aprigă, bună, caldă, cuminte, curată, dulce, eternă, încântătoare, josnică, melancolică, milostivă, nebună, nepreţuită, pătimaşă, plăcută, sălbatică, sfielnică, silită, silnică, supusă, şăgalnică, umilă, uşoară, vicleană.

„Ochii lui lunecară pe tot trupul ei, ca un val de *caldă* dezmierdare." BOTEZ, S. 4 63. ¤ „Un vânt uşor se ridicase, şi *plăcuta* lui dismierdare ne trezea din apatia în care ne cufundase căldura nesuferită a atmosferei." ALECSANDRI, O. IV 212. ¤ „Nu era deci de mirare că la răstimpuri se pomenea tânjind după dezmierdările *sălbatice* şi după sentimentele simple ale Matildei." VINEA, O. III 192. ¤ „Nefericirea le-a silit să împartă, pe bani, dezmierdările lor *silite*." GÎRLEANU, S. A. II 269. ¤ „Îşi lăsa strălucitoarea-i goliciune în voia dezmierdărilor *şăgalnice* ale unei raze de lumină..." HOGAŞ, O. 236-237.

DEZNĂDEJDE. Absurdă, adâncă, amară, ascunsă, ascuţită, bruscă, ciudată, comică, concentrată, cruntă, cumplită, dulce, fioroasă, furioasă, gravă, grea, imensă, imperioasă, înăbuşită, liniştită, mare, maximă, mistuitoare, moale, molipsitoare, mortală, mută, naivă, neagră, nemaipomenită, nemărginită, nemărturisită, nesfârşită, patologică, ploioasă, pustiitoare, reală, rece, resemnată, sălbatică (*sălbatecă*), sfâşietoare, sinceră, sufocantă, sumbră, surdă, tăcută, teatrală, tragică, tristă, umilitoare, utopică, vertiginoasă, veselă, zdrobitoare, zgomotoasă.

„Şi, dacă eu mă-ntunec, uitat, necunoscut, / *Amara* deznădejde de a te fi pierdut / mi-o va-mblânzi credinţa că te voi şti mai bine - / Mai sus, mai fericită decât ai fi cu mine..." CERNA, P. 67. ¤ „Din această *cumplită* deznădejde, destrămare şi oboseală, îl scoase telefonul unui vechi prieten..." MAZILU, C. S. 163. ¤ „Aristiţa simţi laolată bucurie nemărginită şi deznădejde *dulce*." BOTEZ, S. 3 164. ¤ „Deznădejde *fioaroasă*, strălucitu-mi-ai pe frunte..." MACEDONSKI, O. II 93. ¤ „Spre *marea* mea deznădejde, trebuia să mă întâlnesc, neapărat, c-un prieten la cafenea." GÎRLEANU, S. A. II 235. ¤ „Ce *mută* deznădejdea din privirile mele!" BOGZA, O. 130. ¤ „Deznădejdea *neagră* şi *amară*, care îşi avea de timp îndelungat culcuş în inima lui, căpătă glas..." STANCU, S. 5 116. ¤ „Maria a fost năpădită de o *nemărginită* deznădejde." STAHL, S. R. 32. ¤ „Se zbătea în mâinile lor cu o deznădejde *sălbatecă*." SEBASTIAN, O. A. 335. ¤ „O deznădejde *sfâşietoare* se oglindea în ochii lui sticloşi ce-i trădau, chiar dacă nu vorbeau, rătăcirea minţii." M. I. CARAGIALE, C. C. 97. ¤ „Mircea îl privi cu o *sinceră* deznădejde, oftând." TEODOREANU, O. A. II 452. ¤ „M-am întors în Franţa plin de revoltă şi de o *surdă* deznădejde." BOGZA, S. P. II 159. ¤ „Privind deznădejdea asta *umilitoare*, Ionică simţi nevoia

Scanned with OKEN Scanner

să-şi scuture întreaga fiinţă şi să şi-o stăpânească." I. M. SADOVEANU, S. III 366. ¤ „Tata se miră, cu o expresie de deznădejde *veselă* pe chip, dând din umeri..." PREDA, V. P. 56.

DIMINEAŢĂ. Afânată, albastră, albă, amară, aprinsă, argintie, aspră, aurită, bălană, bătrână, blândă, blondă, brumată, brumărie, caldă, calmă, căruntă, cenuşie, ceţoasă, clară, cristalină, cumplită, curată, dalbă, divină, dulce, dumnezeiască, enormă, eternă, fastuoasă, fatală, fericită, fermecătoare, fierbinte, friguroasă, frumoasă, generoasă, geroasă, grea, incertă, insuportabilă, înaltă, înăbuşitoare, înfricoşătoare, înnorată, însorită, întunecată, largă, leşietică, limpede, lină, liniştită, lividă, luminoasă, măreaţă, mândră, meridională, milostivă, minunată, mohorâtă, molcomă, murdară, neagră, neguroasă, neîncepută, neîndoplecată, nenorocită, noroasă, plăcută, ploioasă, plumburie, posacă, preacurată, proaspătă, pură, radioasă, răcoroasă, rece, senină, splendidă, stânjenie, strălucitoare, străvezie, suavă, sură, teribilă, tristă, triumfală, tulbure, umedă, urâcioasă, vânătă, vâscoasă, verzuie, zăpuşitoare, zâmbitoare, zglobie, zgomotoasă.

„Şi tot privesc cum vine *albastra* dimineaţă, / Înaurind cu soare a-ntunecimii viaţă." ISAC, P. 47. ¤ „Un cer violet, departe, într-o dimineaţă *aspră* de august." IBRĂILEANU, A. 11. ¤ „Dimineaţa *aurită* / Se arată printr-un nor." BOLINTINEANU, O. 205. ¤ „El merge prin lumina *bătrânei* dimineţi..." MUGUR, D. 68. ¤ „Dimineţile erau din ce mai *calde*; dar Ana le găsea *triste*, cu atât mai triste cu cât erau mai *senine* şi mai *liniştite*." BASSARABESCU, S. A. 136. ¤ „Dimineaţa de septembrie e *calmă* şi *lină*, fără adiere de vânt." SADOVEANU, O. 10 465. ¤ „Departe-i insula şi solitară / O lacrimă din cer a picurat / Şi dimineaţa era prea *divină* / Şi lacrima în mare s-a-nchegat." ALEXANDRU, I. B. 103. ¤ „O dimineaţă *dumnezeiască*. Aşa trebuie să fi fost la începutul începutului." GÎRLEANU, S. A. II 130. ¤ „Din ce în ce mai singur mă-ntunec şi îngheţ, / Când tu te pierzi în zarea *eternei* dimineţi." EMINESCU, O. I 114. ¤ „Apoi se făcu dimineaţă, o dimineaţă *grea, mohorâtă* şi noi intrarăm în vie." NEAGU, I. 129. ¤ „Astă noapte a plâns mult un pui de ciută, / De-aceea dimineaţa e *limpede* şi *cristalină*..." BALTAZAR, S. 45. ¤ „Îmi aduc aminte: era o dimineaţă *luminoasă* de primăvară..." BOGZA, O. 68. ¤ „Dimineaţa era *măreaţă* şi ne vestea o adevărată zi de iuliu." HOGAŞ, O. 66. ¤ „Şi-n pragul unei dimineţi *murdare* ca o leşie, m-am trezit părăsit..." VOICULESCU, PV. I 83. ¤ „Într-o dimineaţă *ploioasă* şi *tristă*, Smărăndiţa sui într-o chibitcă înhămată cu patru cai..." MACEDONSKI, O. VI 196. ¤ „Şi era o dimineaţă *posomorâtă* şi *amară* / Din anii de şcoală primară." DIMOV, T. 82. ¤ „Prin fereastră pătrundea dimineaţa *stânjenie* încă şi cu sclipet de stele." CEZAR PETRESCU, Î. 275.

DINTE. (*Mai ales la pl.*) Adorabili, ageri, agili, albi, apoşi, aprigi, ascuţiţi, bătrâni, bolnavi, bombaţi, cariaţi, clănţănitori, cocliţi, colţuroşi, desăvârşiţi, despărţiţi, feminini, feroci, fonfi, frumoşi, galbeni, galbeni-verzui, (*pop.*) gălbejiţi, gălbinii, găunoşi, grei, imperfecţi, inegali, interminabili, intacţi, încleştaţi, încovoiaţi, îngălbeniţi, întregi, lacomi, laţi, lucioşi, lucitori, lungăreţi, lungi, mari, măcinaţi, mărunţi, mici, moi, negri, negri-gălbui, negri-verzui, neîngrijiţi,

Scanned with OKEN Scanner

neputincioşi, neregulaţi, perfecţi, proeminenţi, puternici, rari, răi, răutăcioşi, răzleţi, rânjiţi, regulaţi, robuşti, rupţi, sălbatici, sănătoşi, sclipitori, scurţi, strălucitori, strâmbi, strepeziţi, stricaţi, subţiri, superbi, suri, ştirbi, şubrezi, tari, tăioşi, tineri, urâţi, uriaşi, viermănoşi, voraci.

„Numai astfel să consimţi / în inima fructului să-ţi adâncească / patima *albilor* dinţi." BLAGA, O. 2 311. ¤ „Rânjetul îi descoperi din nou dinţii *ascuţiţi* şi *tari, inegali*..." CEZAR PETRESCU, B. M. 140. ¤ „Boldur Iloveanu râse sinistru în dinţii *fonfi*." CEZAR PETRESCU, A. M. 349. ¤ „Cară-te d-aici! urlă Vania strigând cuvintele printre dinţii *încleştaţi*." NEDELCOVICI, Z. N. 145. ¤ „I se vedeau, printre buzele întredeschise, dinţii *îngălbeniţi, laţi, puternici,* dinţii unui animal de pradă." BIRĂESCU, E. T. 100. ¤ „Avea un surâs care lăsa să i se vadă dinţii *laţi* şi *despărţiţi* şi da în total o impresie de rânced." HOLBAN, O. I 231. ¤ „Dinţii *mărunţi, albi* şi *regulaţi* străluceau în lumina dimineţii..." PARASCHIVESCU, S. 3 224. ¤ „Încurcat, Călin îi zâmbi cu zâmbetul lui vast peste dinţii *neregulaţi* şi *suri*." VINEA, O. II 162. ¤ „Gura cărnoasă cu dinţii *puternici, lungi, albi, lucitori* se armoniza sever cu bărbia lată, colţuroasă." REBREANU, O. 10 14. ¤ „Am visat un munte de cranii omeneşti, / dureroase prin culoarea lor albă, de calcar, / dureroase prin orbitele lor goale / şi prin scrâşnetul neauzit al dinţilor *rânjiţi*." BOGZA, O. 131. ¤ „Râdeţi cu dinţii *strălucitori*." JEBELEANU, S. 2 150. ¤ „Cântăreţul de operă Leopold Nestorescu / Mai are un dinte *şubred* într-o gingie..." D. R. POPESCU, C. F. 13.

DISCURS. Banal, bombastic, convingător, copleşitor, cordial, crud, curios, demagogic, dur, elocvent, elogios, energic, entuziast, extraordinar, faimos, fictiv, fulgerător, fulminant, funebru, funerar, generos, haotic, impresionant, incendiar, incoerent, indigest, infantil, interminabil, istovitor, înflăcărat, înflorit, înfocat, înverşunat, lăbărţat, lung, magistral, (*livr.*) magnific, mare, melancolic, memorabil, meşteşugit, milităros, neobişnuit, nesfârşit, patetic, patriotic, plicticos, plictisitor, pompos, rafinat, războinic, ridicol, sărat, searbăd, (*livr.*) sediţios, senzaţional, sforăitor, solemn, stăruitor, strident, surprinzător, şocant, trist, vehement, veridic, violent, zdrobitor.

„După tipic, se ţinuseră discursuri *elogioase*, i se scoseseră în evidenţă meritele avute în munca sindicatului..." BUZURA, F. T. 169. ¤ „Adeseori, oamenii celebri, autori ai unor admirabile cărţi sau *generoase* discursuri, mi s-au dezvăluit meschini, zgârciţi, proşti chiar..." BOGZA, S. P. IV 258. ¤ „Peste glasurile lor, un altul şi mai puternic se aude, ca de la o tribună, de unde ar rosti un *mare* discurs, *stăruitor* şi *înflăcărat*, arătând tuturor sensul inevitabil al libertăţii." BOGZA, S. P. III 263. ¤ „De departe vine zgomotul mulţimei, uriaşe; s-a sfârşit o întrunire publică, lumea se împrăştie înfierbântată de discursul *searbăd* şi de entuziasm ieftin..." PETICĂ, S. I 167. ¤ „S-a luat o pauză şi eu m-am dus la telefon să dictez ziarului prima informaţie despre acest *senzaţional* discurs." PREDA, D. 137.

DISCUŢIE. Absurdă, amănunţită, amplă, amuzantă, animată, anostă, aprigă, aprinsă, aspră, banală, bombastică, chinuită, civilizată, competentă, complicată, confidenţială, consistentă, con-

Scanned with OKEN Scanner

torsionată, copilăroasă, crâncenă, cumplită, densă, deplasată, deschisă, desperată, dezlânată, dezordonată, doctă, dramatică, dureroasă, edificatoare, elevată, entuziastă, favorabilă, firească, focoasă, formidabilă, frivolă, furtunoasă, galopantă, gălăgioasă, generală, gravă, grozavă, inepuizabilă, inevitabilă, inteligentă, interesantă, interminabilă, intimă, inutilă, ispititoare, înaltă, încâlcită, încordată, îndelungată, înfierbântată, înfocată, întârâtată, întâmplătoare, învălmășită, învrăjbită, jenantă, latentă, lămuritoare, lăuntrică, limpede, liniștită, lungă, memorabilă, meschină, neconcludentă, neînsemnată, neobișnuită, neplăcută, nesfârșită, obositoare, optimistă, oțioasă, pasionantă, pătimașă, penibilă, piezișă, plicticoasă, primejdioasă, principală, puerilă, ridicolă, rușinoasă, savantă, serioasă, sinceră, stângace, stearpă, sterilă, stupidă, subtilă, temeinică, torturantă, tulburătoare, umilitoare, vană, veninoasă, vie, violentă, vulgară.

„Astfel, desigur că ar fi criticat asemenea discuții *absurde*." PHILIPPIDE, S. 2 10. ¤ „Prietinul meu Ioan V., tânăr publicist cu oarecare talent, - după o discuție *aprinsă*, în care fusese vorba de femeile căzute, începu să istorisească o întâmplare." SADOVEANU, O. 1 441. ¤ „Discuția amenința să devină *furtunoasă* și *interminabilă*." COCEA, S. 2 211. ¤ „Careta domnească pornește în goană cu suita, și înăuntru-i se încinge o discuție *galopantă* între suveran și ministru..." CARAGIALE, O. I 454. ¤ „Au fost chiar discuții *grave*, însă *intime*, între unii din membrii opoziției locale și cucoanele lor..." BASSARABESCU, S. A. 130. ¤ „Adio, *interminabilele* discuții cu grija achitării creditelor la simpatici diferiți negustori." BACOVIA, O. 378. ¤ „După câteva minute de discuții *inutile*, ne despărțirăm..." MINULESCU, O. III 123. ¤ „Și pe tema aceasta urmau discuții *înfierbântate, nesfârșite*, în cancelaria liceului, între profesori..." BART, S. I 150. ¤ „Am avut o discuție *întârâtată, vie*, dar a fost neînduplecat." CAMIL PETRESCU, O. II 34. ¤ „Ar trebui o discuție *limpede* între noi..." HOLBAN, O. II 64. ¤ „Și din cea mai *liniștită* discuție, se pomeniră, pe nesimțite, încăierați la sfadă." VLAHUȚĂ, S. A. III 190. ¤ „Începută și continuată pe acest ton, discuția fusese *lungă* și *anostă*." TEODOREANU, O. A. II 379. ¤ „Petreceau ceasuri întregi până seara târziu într-o atmosferă apăsătoare de discuții *pătimașe*, aproape *veninoase*." POPESCU, S. 241.

DISPREȚ. Absolut, acut, adânc, agresiv, amar, amenințător, amuzat, aspru, batjocoritor, băiețos, boieresc, brutal, candid, ciocoiesc, compătimitor, congenital, curajos, desăvârșit, domestic, elegant, enorm, falnic, fățiș, fin, glacial, global, greu, imens, indulgent, inocent, instinctiv, integral, intenționat, interogativ, intolerant, iremediabil, ironic, împovărător, înalt, îndoielnic, întemeiat, întunecat, jignitor, leneș, mare, mărunt, meschin, neascuns, nedisimulat, nedrept, neghiob, neînduplecat, nejustificat, nelimitat, nemaipomenit, nemaivăzut, nemărginit, nemărturisit, nemăsurat, neobrăzat, nepăsător, nesfârșit, nespus, nestăvilit, nimicitor, obosit, obraznic, organic, orgolios, ostentativ, plictisit, politicos, profund, provocator, puternic, real, rece, reținut, secret, sfânt, sfidător,

Scanned with OKEN Scanner

simulat, sincer, stăpânit, straşnic, strivitor, superb, superior, suveran, tăios, total, trist, ucigător, uimit, uimitor, uscat, uşor, vădit.

„Iubirea-i se umbreşte / De un dispreţ *amar*!" CARAGIALE, O. II 550. ¤ „Schiţă din buze un gest de nedumerire şi de dispreţ *îndoielnic*..." BOTEZ, S. 3 216. ¤ „Era un *mare* dispreţ în vorbele aceste, şi ea se sâmţea umilită..." SLAVICI, S. II 454. ¤ „Caraiman privea la ei cu un dispreţ *nemărginit*." SADOVEANU, O. 1 276. ¤ „A-l jigni pe Rogulski însemna o formă a afecţiunii pe care ea i-o refuza cu un dispreţ *obosit, leneş*." BREBAN, D. J. 219. ¤ „Pentru boierii mai pârliţi, care refuzaseră să-i devină clienţi, nutrea dispreţul *profund* al chelnerilor din marile restaurante faţă de consumatorii unui menu modest." BOGZA, S. P. II 74. ¤ „Se uită la mine cu un dispreţ *plictisit* şi *ameninţător*." PREDA, I. P. I 462. ¤ „ - Cum? mă întrebă profesorul cu un dispreţ *rece*, dumneata crezi că sexul feminin e o porcărie?" ARGHEZI, S. 19 106. ¤ „Citeam de-a valma tot ce apucam, fără nici o ordine şi fără nici o regulă, privit cu îngăduinţă dar şi cu mirare de unchiu-meu, care avea un *sfânt* dispreţ pentru cărţi." PHILIPPIDE, S. 2 192. ¤ „Vă spun că nu cunosc mai *total*, mai *mare*, mai *organic* dispreţ decât al ţăranilor faţă de orăşeni." PARASCHIVESCU, S. 3 97 ¤ „El însuşi are un *uriaş* dispreţ, un fel de milă, faţă de capacitatea de libertate a oamenilor." BREBAN, B. 537.

DOR. Absurd, adânc, adormit, amar, amarnic, (*rar*) amăriu, amoros, apăsător, aprig, aprins, apus, arzător, ascuns, asmuţit, chinuit, chinuitor, copilăresc, cosmic, crud, crunt, cucernic, cumplit, cuprinzător, dârz, demonic, depărtat, deşert, divin, ereditar, etern, falnic, fatal, femeiesc, flămând, furtunatic, înfrigurat, greu, îndelungat, jalnic, lăuntric, lung, mare, mândru, mântuitor, melancolic, milog, mistic, mocnit, mort, mut, năprasnic (*năpraznic*), nătâng, năvalnic, neastâmpărat, nebănuit, nebiruit, nebun, necontenit, necunoscut, nedefinit, nedesluşit, negrăit, neîmplinit, neînfrânat, neînţeles, neînvins, nelămurit, nemărginit, nemângâiat, (*pop.*) neostoit, nepătruns, neplâns, nepotolit, neprecis, nepriceput, nesfârşit, nespus, nestăvilit, nestins, nobil, nostalgic, obscur, păgân, pătimaş, plăpând, poruncitor, prelung, pribeag, profund, pueril, pustiitor, puternic, realizat, reţinut, ruginit, sălbatic (*sălbatec*), semeţ, sfânt, sfâşietor, stins, strivit, sugrumat, surd, tainic, tăinuit, târziu, trist, tulburător, tumultuos, unic, universal, vag, van, vechi, viguros, zburdalnic.

„Cel mai *adânc* din doruri / e dorul - dor." BLAGA, O. 6 373. ¤ „Eu n-am vorbe-a spune doru-mi *amoros*!" BOLINTINEANU, P. 22. ¤ „De multă vreme se stinsese în inimile lor dorul *aprig* de ţară." SADOVEANU, O. 61. ¤ „*Apuse, triste* doruri din nou azi mă frământă, / Şi iarăşi amintirea e-o simfonie sfântă, / Dar inima-mi - sărmana! / - se zbate sângerată." STAMATIAD, C. A. 204. ¤ „Ah, şopteşte-i al meu nume, / Spune-i dorul meu *cumplit*!" ALECSANDRI, O. I 101. ¤ „De mândre ţări orientale / Mă prinde-un *melancolic* dor..." COTRUŞ, V. 37. ¤ „Un dor *năpraznic* îl năpădi." VINEA, O. II 130. ¤ „Şi-afară ploaia cade, / Iar streşinile, gene ostenite, / Plâng dorurile *negrăite* / Ce-n sufletul oraşului tresar..." SĂULESCU, V. T. A. 60. ¤ „Un dor *neînţeles* îi apasă inima." BART, S. I 127. ¤ „Târziu s-a pornit o ploaie, şi pe ruinile vieţii / Mărunţii stropi, căzând în sânge, plângeau un dor *nepotolit*." VOICULESCU, P. I 37. ¤ „Şi torsul ei e fără

Scanned with OKEN Scanner

spor, / Căci o muncește-un chin și-un dor / *Nepriceput.*" GOGA, O. II 150. ¤ „Și-n noaptea umbrelor haine / Rămân cu dorul meu *nespus.*" CERNA, P. 19. ¤ „Crește-n mine un dor *nestăvilit* / Și mă mistuie ca o vâltoare." STANCU, S. I 129. ¤ „Apoi mi s-a făcut un dor *nestins* / de acasă." STĂNESCU, N. S. 78. ¤ „Un dor, un dor *nostalgic, tumultuos* și *vag,* / Cu flăcările-i lente în sufletul meu arde." FUNDOIANU, P. 411. ¤ „Mă-ntreb ce soartă rea mă face / Un rob de-a pururi să-ți rămân, / Să-și ard-o veșnicie-n mine / Făclia dorului *păgân*?" GOGA, O. I 262. ¤ „Și de ce nu-i nimeni să-l asculte, / Tu cântă-ți viersul de ți-i drag, / Și plângi în lacrimi cât de multe / Prinosul dorului *pribeag.*" FARAGO, P. 62. ¤ „O, cine știe - suflete-n ce piept îți vei cânta / și tu odată peste veacuri / pe coarde dulci de liniște, / pe harfă de-ntuneric - dorul *sugrumat* și frânta bucurie de viață?" BLAGA, O. I 21. ¤ „Privește tu în ochii mei și-mi spune / Ce vezi în ei, în dorul lor *profund.*" EMINESCU, O. IV 70. ¤ „Și-n loc să scadă, dorul crește; / *Sălbatec* și *poruncitor.*" ZAMFIRESCU, O. I 197. ¤ „Cu cât se depărta, cu atât simțea în inimă mai adânc dorul *sfâșietor.*" REBREANU, O. 6 172. ¤ „Dar ce-i mai dureros e că de-o vreme / De-un dor *smintit* tot sufletul îmi geme..." CODREANU, S. I 88. ¤ „ O, cine știe - suflete-n ce piept îți vei cânta / și tu odată peste veacuri / pe coarde dulci de liniște, / pe harfă de-ntuneric - dorul *sugrumat* și frânta bucurie de viață?" BLAGA, O. I. 21. „Un *tainic* dor de viață mă îmbie." IOSIF, O. A. I 104.

DORINȚĂ. Absurdă, acerbă, acută, adâncă, adevărată, adormită, agresivă, amară, amarnică, amăgitoare, ancestrală, animalică, aprigă, aprinsă, arzătoare, ascunsă, asmuțită, aspră, atotstăpânitoare, atroce, binevoitoare, bolnavă, bolnăvicioasă, bruscă, brutală, bucuroasă, caldă, capricioasă, caraghioasă, chinuitoare, cinstită, ciudată, condamnabilă, confuză, conștientă, copilărească, copilăroasă, cotidiană, crâncenă, crudă, culpabilă, cumplită, curată, dârză, desperată, deșartă, diavolească, difuză, divină, dreaptă, dulce, dureroasă, egoistă, elementară, entuziastă, evidentă, exacerbată, exaltată, excesivă, explicabilă, expresă, extatică, extravagantă, fantezistă, febrilă, fermă, fierbinte, formidabilă, frumoasă, frustrată, fugară, fulgerătoare, furtunoasă, generoasă, grabnică, grozavă, hotărâtă, imediată, imensă, imperioasă, incertă, inconștientă, indefinibilă, inefabilă, inexplicabilă, infinită, inofensivă, insistentă, (*rar*) insolită, instinctivă, intelectuală, intensă, intimă, intolerabilă, irațională, irealizabilă, irezistibilă, înaltă, încăpățânată, încrâncenată, îndărătnică, îndrăzneață, îndreptățită, înfocată, îngustă, însetată, întunecoasă, învăluitoare, laşă, lăudabilă, legitimă, libidinoasă, lubrică, lungă, (*livr.*) luxurioasă, maliţioasă, mare, măgulitoare, măruntă, meschină, mică, mistică, mistuitoare, murdară, mută, naivă, năprasnică, născândă, năvalnică, neastâmpărată, neașteptată, nebună, nebunească, neclară, neclintită, necurmată, necuviincioasă, nedefinită, nedesluşită, neexprimată, nehotărâtă, neistovită, neîmplinită, neîndeplinită (*nendeplinită*), neînduplecată, neînfrânată, neîntreruptă, neîntrupată, neînțeleasă, neînvinsă, nelămurită, nemărginită, nemărturisită, neobișnuită, (*pop.*) neostoită, nepotolită, neputincioasă, nerealizabilă, neroadă, neruşinată, nesăbuită, nesățioasă, nesecată, nestăpânită, nestăvil-

Scanned with OKEN Scanner

ită, nestinsă, nestrămutată, nevinovată, (*pop.*) nevolnică, nouă, oarbă, obscură, obsedantă, omenească, onestă, păcătoasă, pământească, pătimaşă, persistentă, perversă, pierdută, pioasă, platonică, plăcută, plăpândă, poruncitoare, proaspătă, profană, pustie, puternică, raţională, răutăcioasă, răvăşită, războinică, rea, reală, rebelă, reciprocă, refulată, repetată, (*rar*) resignată, romantică, sălbatică, secretă, senzuală, serioasă, simplă, sinceră, smerită, stăruitoare, stearpă, subită, sufocantă, superbă, supraomenească, supremă, surdă, tainică, tăioasă, tenace, teribilă, timidă, tiranică, tristă, tulburătoare, tulbure, uimitoare, unică, uriaşă, vagă, vană, veche, veselă, vie, vinovată, violentă, zadarnică.

„Dorinţa lui George devenise *acută*, plină de nerăbdare şi de violenţă." BOTEZ, S. 4 74. ¤ „Unitatea naţională a României n-a fost numai dorinţa *adâncă* a tuturor românilor, ci şi visul fiecăruia." PĂUNESCU, B. V. 354. ¤ „Ce-i dulce, senin în viaţă, se-ntunecă, piere ca mine, / Numai *amara* dorinţă şi plânsul de-a pururi rămâne..." COTRUŞ, V. 25. ¤ „Acum însă, adio dorinţi *amăgitoare*!" ALEXANDRESCU, O. 1 81. ¤ „Dorinţi *aprige, supraomeneşti,* biciuiau simţurile lor..." SADOVEANU, O. I 147. ¤ „El privea cu ochii fecioarei necunoscute, sorbindu-le lumina cu o dorinţă *atotstăpânitoare*." REBREANU, O. 6 119. ¤ „Era în el o *chinuitoare* dorinţă de-a se pulveriza în noaptea de parfum şi de argint, de-a nu mai fi, de-a dispărea..." TEODOREANU, O. A. III 359. ¤ „E *cumplită* dorinţa dumitale de iertare, iubire şi linişte." NEDELCOVICI, S. V. 2 46. ¤ „Dorinţa ta *dulce* să fie-mplinită! / Pe braţele mele dormi, suflet dorit!" BOLINTINEANU, P. 128. ¤ „Toată lumea care trecea pe lângă el simţea totdeauna dorinţa *irezistibilă* să-i pună mâna pe cap." PREDA, D. 450. ¤ „Dar simţeam o *năprasnică* dorinţă de a-i apuca din nou mâna." ELIADE, M. N. 177. ¤ „Perseverează / strânge din dinţi / dă-i-nainte / până simţi o dorinţă *nebună* / să zburzi...." DEŞLIU, T. P. 25-26. ¤ „O dorinţă *nemărginită*, o sete arzătoare de studiu se trezise în mine...." EMINESCU, O. VII 187. ¤ „Şi când în van se zbate turma / Atâtor oarbe năzuinţi, / Revoltele răsar pe urmă / *Nendeplinitelor* dorinţi..." CODREANU, S. 1 38. ¤ „În faţa primejdiei care ne păştea, dintr-o dată se trezi în noi toţi, *nesăţioasă* şi *sălbatică*, dorinţa de a trăi." STANCU, S. 8 23. ¤ „Smărăndache părea însufleţit de cea mai *sinceră* dorinţă de a munci." CĂLINESCU, O. 7 448. ¤ „Budulea Taichii mai avea şi dorinţa *tainică* de a se face călugăr..." SLAVICI, O. II 133. ¤ „Ai vrea în braţe s-o strângi palpitând! / Vană dorinţă!... E-o nălucire / Ce într-o clipă vezi dispărând!" MACEDONSKI, O. III 44.

DOVADĂ. Ciudată, concludentă, concretă, convingătoare, decisivă, definitivă, eclatantă, evidentă, fantezistă, grăitoare, hotărâtoare, incontestabilă, indiscutabilă, indubitabilă, izbitoare, întemeiată, limpede, liniştitoare, logică, luminoasă, materială, minunată, neîndoioasă, nepreţuită, neştearsă, nimicitoare, palpabilă, (*livr.*) peremptorie, permanentă, psihologică, pură, puternică, salvatoare, sinceră, stăruitoare, stângace, strălucită, superbă, tare, temeinică, uimitoare, veşnică, vie, zdrobitoare.

„Ştefan, intuind primejdia, îi aducea alte dovezi, şi mai *convingătoare*, sperând să-i împiedice astfel retragerea." MAZILU, N. E. 189. ¤ „Simţul de dato-

Scanned with OKEN Scanner

rie e cea mai *luminoasă* dovadă de sănătatea unui suflet." IORGA, C. 268. ¤ „Spune-i că mă tem de el câtă vreme el nu-mi dă dovezi *neîndoioase* că nu se teme de mine şi de ai mei!" SLAVICI, O. VII 514. ¤ „Recunosc că nu pot da dovezi *palpabile, concrete, materiale*, dar nici pentru a dovedi vinovăţia lui Gabriel nu aţi avut altceva decât tot numai dovezi *psihologice, logice*." STAHL, F. O. 262. ¤ „Şi i se părea că aceasta ar fi cea mai puternică dovadă de găsire a banilor." BRĂTESCU-VOINEŞTI, I. L. 232. ¤ „Dragostea de viaţă îi născo-cea mereu argumente şi dovezi *salvatoare*." REBREANU, O. 5 293. ¤ „Aceste iuţi, spumoase proiectile / Stârnesc în tine visul de cascadă, / Când tu rămâi o veş*nică* dovadă / De frumuseţea trudei inutile." PARASCHIVESCU, S. 2 70. ¤ „Cât a trebuit să sufere ea, pentru ca plânsul ei să rămână dovadă *vie, neaşteptată* şi *nepreţuită* pe foile cărţii." BASSARABESCU, S. A. 144.

DRAGOSTE. Absolută, adâncă, adevărată, admirativă, adorabilă, amară angelică, aprigă, aprinsă, apusă, ascunsă, aspră, atotcuprinzătoare, atotputernică, blestemată, bogată, bolnăvicioasă, brutală, caldă, calmă, cavalerească, chinuitoare, cinstită, ciudată, compromiţătoare, constantă, copleşitoare, cosmică, creştinească, cumplită, curată, dementă, deosebită, deplină, disperată, devastatoare, dezinteresată, divină, duioasă, dulce, durabilă, dureroasă, efemeră, egală, enigmatică, eternă, euforică, exagerată, exaltată, exclusivă, exultantă, fanată, fericită, (*rar*) fiască, fierbinte, filială, firească, fizică, flămândă, frăţească, frenetică, furioasă, furtunoasă, geloasă, gingaşă, haină, idilică, idolatră, imensă, impusă, inexplicabilă, infinită, instabilă, instinctivă, intensă, interesată, invincibilă, ipocrită, ireală, împovărătoare, înaltă, înălţătoare, înduioşată, înduioşătoare, înflăcărată, înfocată, îngerească, întâmplătoare, întreagă, întristată, lacomă, legendară, liniştită, luminoasă, mare, maternă, măreaţă, mâhnită, mândră, melancolică, miloasă, mistică, mistuitoare, moartă, modestă, mută, născândă, nătângă, năucă, năvalnică, neaşteptată, nebună, neclintită, neconstrânsă, necruţătoare, necunoscută, nedesluşită, nefericită, nefirească, negrăită, neîmpărtăşită, neînfrânată, neîntinsă, neînţeleasă, neleguită, nelimitată, neliniştită, nemaipomenită, nemărginită, nemărturisită, nemăsurată, nemângăiată, nemuritoare, nenorocită, nepricepută, neprihănită, nesăbuită, nesfârşită, nespusă, nestăpânită, nestinsă, nestrămutată, neştirbită, neştiută, netăgăduită, neţărmurită, nevinovată, nostalgică, oarbă, ocrotitoare, omorâtoare, organică, pasionată, pasivă, paternă, păcătoasă, păgână, pământească, părintească, pătimaşă, pătimitoare, pecetluită, pierdută, pioasă, platonică, plină, posesivă, potolită, prăpăstioasă pribeagă, profundă, pură, purificată, purificatoare, pustiitoare, puternică, ratată, rea, reală, resemnată, respectuoasă, romantică, sălbatică, sărmană, senină, senzuală, severă, sfântă, sfioasă, simplă, sinceră, spontană, statornică, stinsă, străveche, strivitoare, subită, supraumană, suspectă, tainică, tăinuită, tânără, târzie, timidă, totală, trainică, trecătoare, tristă, ucigătoare, unică,

Scanned with OKEN Scanner

uriașă, veche, veritabilă, veștejită, vie, viforoasă, violentă, voluptoasă, vulgară, zbuciumată.

„Dacă această prietenie se schimba apoi în dragoste *adevărată* și *mistuitoare*?" BART, S. I. 182. ¤ „Ea înnebunii de bucurie, îi apucă mâna și i-o strânse cu tot focul dragostei ei *adânci* și *nevinovate*..." VLAHUȚĂ, S. A. II 79. ¤ „Timp fără patrie: dragoste-*amară* / roiuri tânjind după raiuri și ceară." BLAGA, O. 2 40. ¤ „Că-n ochii ei cei negri putea citi oricine / Mândria chinuită a dragostei *ascunse*..." IOSIF, O. A. I 367. ¤ „Dragoastea față de Stela fusese *calmă, plină, egală*, fără neprevăzut." BUZURA, O. 397. ¤ „E *dulce* dragostea și *sfântă* / Când nu-s năcazuri și amar, / Dar chinului ce te frământă / Când ea se pune stavilar / E *dulce* dragostea și *sfântă*..." GOGA, O. II 161. ¤ „În inimă-mi bat umbre și tremurări de unde / Mi-aduc doar vești întoarse de-o dragoste *haină*." VOICULESCU, P. II 93. ¤ „O dragoste *înaltă* și-*adâncă* începu." VOICULESCU, P. II 265. ¤ „O! suvenir puternic de dragoste-*nfocată*!" ALECSANDRI, O. I 91. ¤ „Dragostea *mare* și *nesfârșită* îl cutremură." SADOVEANU, O. 3 225. ¤ „Pe gânduri mi s-abate o groaznică întrebare: / E moartă veșnicia, ori dragostea-mi e *moartă*." TUTOVEANU, M. 120. ¤ „Mai frumoasă ca nici una / De o dragoste *nebună* învrăjită fu nebuna." MANIU, S. 2 139. ¤ „Știu cine ești, călătorule străin, / Ai pătruns în odaia mea adus de foame, / De chin, / Și de o dragoste *neîmpărtășită*." BARANGA, P. 29. ¤ „Totuși, din nou te aud / Cântând despre flori scuturate, / Cântând despre flori răsărite, / Despre dragostea *neliniștită* / Ceatunci mă făcea să-ncrețesc / Nasul meu cârn, de mirare." LABIȘ, P. 25. ¤ „Era o dragoste *nemaipomenită*." CARAGIALE, O. II 80. ¤ „Era o chemare, sau numai un strigăt de *nemăsurată* și *nestăpânită* dragoste?" BOTEZ, S. 4 208. ¤ „Doamna Alin a avut o dragoste *nenorocită*." ARGHEZI, S. 9 44. ¤ „Se zbuciumă sărmana floare / Și moare-n patima ei mută, / Ca-n inima de fată mare / O dragoste *nepricepută*." GOGA, O. I 238. ¤ „I se părea că îi pătează dragostea pe care dorea s-o păstreze *neprihănită* numai medicinistului." REBREANU, O. 4 101. ¤ „De aici înainte, Ionică și Ileana viețuiră în fericire cerească, cu dragoste *nesfârșită* unul către altul." B. P. R. 2 196. ¤ „Îi prinsese capul în palme și-l privise lung, în adâncul ochilor, cu dragoste, cu *nețărmurită* și *întristată* dragoste." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 295. ¤ „Culegeam rodii dintr-o grădină / a sufletului meu, / Îmi liniștеam setea cu dragoste *oarbă*." STELARU, M. I. 92. ¤ „Și simții că-a ei iubire e dragoste *păgână*, / E dragoste ce arde mai tare ca iubirea." PILLAT, P. 31. ¤ „Oglinzile ovale îngroapă ca-ntr-o undă, / Și zâmbetele noastre și dragostea *profundă*." CRUCEANU, V. 20. ¤ „Ce frumos începuși, dragoste *sărmană*!" DUMITRESCU, V. 175. ¤ „Încerca mereu să regăsească dragostea noastră dinainte, *senină, luminoasă*." ELIADE, M. N. 219. ¤ „Și totuși, dragostea ei pentru Turel rămăsese aceeași, *statornică, totală, exclusivă*." PHILIPPIDE, S. 2 131.

DRAMĂ. *Întâmplare, situație nefericită, zguduitoare, nenorocire.* Adevărată, aprigă, banală, cumplită, dură, exagerată, grozavă, imaginabilă, închipuită, mare, mică, misterioasă, mișcătoare, mută, năucitoare, nemaipomenită, nesfârșită, nimicitoare, nobilă, patetică, profundă, puerilă, puternică, sângeroasă, scurtă, sfâșietoare, simplă, sinceră, sufletească, sumbră, surdă, tainică, tăinuită, teribilă, trăită, veritabilă, veselă, zguduitoare.

„Aici să ne oprim, / O dramă *sângeroasă* prin noapte să privim." BOLINTINEANU, O. I 345. ¤ „Totul, în clipa aceea, părea că face parte dintr-o dramă *surdă*, a lumii." BOGZA, S. P. III 36. ¤ „O dramă *tainică* și *profundă* se

Scanned with OKEN Scanner

desfăşura atunci în ochii noştri..." ALECSANDRI, O. IV 234. ¤ „Treceam ca sălbatec prin acest cumplit spectacol, prin această dramă *teribilă* şi *sfâşietoare* iluminată de focul cel larg al incendiului." EMINESCU, O. VII 207.

DRUM. Accidentat, adânc, adormit, alb, albastru, alburiu, alunecos, anevoios, ascuns, aspru, aurit, bătătorit, bătrân, bătucit, bătut, blestemat, boltit, bun, cenuşiu, complicat, confortabil, cotit, cunoscut, curb, depărtat, desfundat, dezolat, dificil, dulce, fascinant, ferit, fermecat, frumos, gălbiniu, gălbui, gheţos, ghimpos, (*pop.*) gloduros, greu, grunzuros, haotic, (*rar*) hopuros, impracticabil, imprevizibil, împietrit, înalt, înclinat, îngrozitor, îngust, însorit, întins, întortocheat, întunecos, larg, lat, lăturalnic, lesnicios, lin, liniştit, luciu, luminat, lunecos, lung, mare, măreţ, mărginit, mic, minunat, mizerabil, moale, mocirlos, mohorât, monoton, montan, mort, mut, nămolit, nămolos, nebătut, necunoscut, negru, neîngrijit, neregulat, nesfârşit, nestrăbătut, neştiut, neted, neumblat, nisipos, noroios, nou, (*pop.*) oblu, ostenitor, părăsit, pârjolit, pierdut, pietros, pietruit, pitit, povârnit, practicabil, prăfos, prăfuit, (*pop.*) prăpăstios, prăvălatic, prăvălit, preferat, primejdios, prost, prunduit, pustiu, putred, răsucit, rătăcit, rău, râpos, regulat, repede, sacru, sălbatic, scurt, singur, singuratic, sinuos, solitar, străin, strălimpede, strâmb, strâmt, sur, şerpuit, şerpuitor, ştiut, tainic, tare, troienit, umblat, umed, vânăt, vechi, vicinal, zbicit.

„Pornesc la drum căpiţele de fân... / De-a lungul drumului *bătrân*, / Cireşi sălbatici / Le numără, plecându-şi fruntea lângă frunte." CAZIMIR, P. 100. ¤ „Eu i-am văzut cum se pierdură singuri / Pe drumuri *fermecate*..." CERNA, P. 29. ¤ „Urcam pe cel mai *frumos*, mai *primejdios* şi mai plin de măreţie drum al patriei." PĂUNESCU, B. V. 43. ¤ „Urcam încet un deal râpos, / Târând picioare ostenite, / Pe-un drum *îngust* şi *grunzuros*, / Prin mari păduri îngălbenite." PHILIPPIDE, S. I 230. ¤ „De-atâtea ori în viaţă a fost această seară / Târzie, de târzie şi moartă primăvară, / Când socotind în minte dorinţele pierdute, / Pluteam pe alte drumuri *întinse, neştiute*." SĂULESCU, V. T. A. 25-26. ¤ „Când amintirile-n trecut / Încearcă să mă cheme, / Pe drumul *lung* şi *cunoscut* / Mai trec din vreme-n vreme." EMINESCU, O. I 186. ¤ „Aşa mi-ar plăcea să mă sting, aproape neobservat, / Dacă vreo oaste prădalnică ar fi să mai umble prin lume, / Aş apuca-o pe drumuri *mohorâte* şi *aspre*, / Şi ochii mei ar arde noaptea ca ochii de lup." BACONSKY, F. M. 69. ¤ „Drumul e *nesfârşit* şi se scufundă în zarea vânătă dintre copaci..." ARGHEZI, S. 10 124. ¤ „Drumul dinspre vie / pare *neumblat*." UTAN, V. 141. ¤ „Nu îndatoreşti pe cineva legându-i ochii pe drumurile *primejdioase*." IORGA, C. 131. ¤ „Coboară seara pe câmpie... / Pe drum *pustiu* un car cu boi / Se leagănă încet, departe..." IOSIF, O. A. I 128. ¤ „Pe un drum *singuratic* şi *nebătut* ce merge de la Iaşi spre Nistru, alerga Timuş călare cât îi luau picioarele calului." GANE, S. 16. ¤ „Doi amorezi şoptesc sub lună, / Pierduţi pe drumuri *solitare*." FUNDOIANU, P. 399. ¤ „Îmi tremură durerea-n gene / Cum calc pe vechiul drum *bătut*..." GOGA, O. I 179.

DUIOŞIE. Acră, adâncă, atotbiruitoare, batjocoritoare, caldă, caraghioasă, desperată, dulce, extatică, fierbinte, galantă, idilică, inexplicabilă, infinită, împăciuitoare, înlăcrimată, largă,

Scanned with OKEN Scanner

liniştită, mare, maternă, molcomă, moleşitoare, neaşteptată, negrăită, neînţeleasă, nemărginită, neputincioasă, nesfârşită, nesperată, nespusă, neţărmurită, părintească, poetică, rară, răzătoare, sfântă, sfâşietoare, siropoasă, târzie, trecătoare, tristă, umilă, veche, visătoare.

„Degetele lui mângâiau strunele şi un cântec de-o duioşie *adâncă* umplea odaia." SADOVEANU, O. I 164. ¤ „Am deprins pentru voi legile poeziei, / cântecul ei domol şi răzvrătit, / duioşia *caldă* şi asprimea tare, / ca să vă amintesc viersul cel dulce al mierloiului..." PARASCHIVESCU, S. 1 57. ¤ „O *dulce* duioşie mă supune / Cu farmece din vremi de-odinioară..." COTRUŞ, V. 23. ¤ „În zâmbetul buzelor ei învineţite şi în privirea ochilor ei rămaşi deschişi era o duioşie *extatică*..." M. I. CARAGIALE, C. C. 180. ¤ „Îl învăluia o duioşie *fierbinte*." POPOVICI, S. 37. ¤ „Dan o privi cu o *infinită* duioşie şi recunoştinţă..." VLAHUŢĂ, S. A. III 180. ¤ „Dar pentru munca şi devotamentul Jurubiţei, şi mai ales pentru dragostea lor de odinioară, din care rămăsese pentru baron o duioşie *molcomă*, fără nici o îndoială şi cu încredere, femeia merita această bucurie." I. M. SADOVEANU, S. II 407-408. ¤ „O duioşie *neaşteptată* şi o poftă de râs îl năpădi..." VINEA, O. III 16. ¤ „Îl cuprindea atunci o *nemărginită* duioşie pentru liniştea şi tabieturile binecuvântatei bătrâneţi." MAZILU, N. E. 105. ¤ „O duioşie *neputincioasă* şi *târzie* îi chinuia inima." STAHL, F. O. 21. ¤ „Amintirea acelor zile de grele nevoi umplu inima lui Ionescu de un fel de duioşie *poetică*..." BASSARABESCU, S. A . 96. ¤ „Cu o *rară* duioşie în vorbă, cu o limpezime neobişnuită, d-na Alecsandri ne povesteşte atâtea lucruri, atâtea necazuri pe cari viaţa i le ţinea pregătite." GÎRLEANU, S. A. II 303-304. ¤ „Eu te cuprind în braţe cu duioşie *sfântă*: / Şi gura-mi pătimaşă îţi cântă: ţie-ţi cântă!" ISAC, P. 281. ¤ „De-am căuta acum iubirea dintre noi / Am găsi doar colbul cernut în drum pe feţe / Şi duioşia *tristă* ne-ar lumina un zâmbet." LABIŞ, P. 82.

DURERE. Epitete referitoare la intensitatea şi durata durerii. Adâncă, adevărată, acută, alintată, amorţită, aprigă, ascuţită, atroce, bruscă, chinuitoare, comprimată, continuă, copleşitoare, crâncenă, crudă, cruntă, cumplită, deşteaptă, domesticită, energică, eternă, expansivă, fulgerătoare, furtunoasă, grea, groaznică, grozavă, hidoasă, infinită, insuportabilă, intensă, ireductibilă, îngrozitoare, înspăimântătoare, lungă, mare, măruntă, mică, minusculă, mistuitoare, monstruoasă, multă, năprasnică, năvalnică, nebună, nedesluşită, neîncetată, neîndurată, nelămurită, nemaipomenită, nemărginită, nemăsurată, neobişnuită, neogoită, neomenească, neostoită, nepotolită, neputincioasă, nesecată, nesfârşită, nespusă, nestinsă, neţărmurită, nouă, palidă, prelungă, promptă, puternică, (*pop.*) răpusă, răscolitoare, reprimată, reţinută, sălbatică, scurtă, seacă, stăpânită, stăruitoare, stinsă, străveche, suportabilă, tăioasă, tânără, tenace, teribilă, trecătoare, uniformă, uriaşă, uşoară, vagă, veche, vehementă, veşnică, vie, violentă, zdrobitoare.

Epitete referitoare la caracterul durerii. Amară, amăruie, apăsătoare, arzătoare, ascunsă, aspră, aţâţătoare, blândă, bolnăvicioasă, ciudată, comică, concretă, consolatoare, deznădăjduită, distrugătoare, divină, duioasă, dulce, dumnezeiască, egoistă,

Scanned with OKEN Scanner

fericită, fermecată, fioroasă, fizică, galeşă, gălăgioasă, haină, imaginară, inconsolabilă, incredibilă, ineluctabilă, inventată, ireductibilă, împietrită, încăpăţânată, închipuită, îndărătnică, înfocată, îngerească, înmărmurită, întârâtată, întunecată, întunecoasă, înveninată, lăuntrică, lâncedă, mândră, mântuitoare, morală, mută, nătângă, neagră, nebănuită, neclintită, neconsolată, necunoscută, nefăţarnică, nehotărâtă, neînţeleasă, nemărturisită, nemângâiată, nemiloasă, nemilostivă, nepricepută, nesuferită, neştiută, netălmăcită, nevindecabilă, nobilă, nouă, oarbă, omenească, oribilă, păgână, penibilă, plăcută, posomorâtă, prefăcută, primejdioasă, pură, rănită, rea, reală, rece, rodnică, romantică, săgetătoare, sâcâitoare, searbădă, secretă, sentimentală, sfântă, sfâşietoare, sfredelitoare, simplă, sinceră, stranie, străpungătoare, stupidă, suavă, sublimă, sufletească, supremă, surdă, tainică, tăinuită, tinerească, transparentă, trivială, tulbure, ucigătoare, umilitoare, universală, usturătoare, vană, vibrantă, voluptoasă, zadarnică, zăngănitoare, zgomotoasă.

„Veniţi mai aproape! - şi cel care are / urechi de-auzit să audă: / durerile nu sunt *adânci* decât atunci când râd." BLAGA, O. 1 85. ¤ „*Amara* mea durere, ah! nime nu o ştie, / Şi nime nu va şti-o pân-voi intra-n mormânt." NEGRUZZI, O. 1 125. ¤ „O, dac-ai fi văzut tu, mamă, / *Amarnica*-i durere!" COŞBUC, S. A. III 122. ¤ „O *crudă* durere adânc m-a pătruns." BOLINTINEANU, O. I 347. ¤ „Eu singur n-am cui spune *cumplita* mea durere..." EMINESCU, O. I 20. ¤ „Iubirea mi-i sfinţită de marea-i înălţime, / Ne urcă la lumina *eternelor* dureri." VOICULESCU, P. II 270. ¤ „Unde e sufletul meu / cu dureri aşa *fericite*?" VIANU, H. O. I 23. ¤ „Pe faţă are scrisă toată durerea lui *fulgerătoare*..." GOGA, O. II 26. ¤ „Dureri *furtunoase* îi transformaseră mişcarea într-o zvârcolire neputincioasă." REBREANU, O. 6 27. ¤ „Nu e durere mai *grea*, mai *stăruitoare* şi mai *nesecată* decât durerea de a vieţui a omului ce se munceşte însuşi pe sine." SLAVICI, O. VII 470. ¤ „Dar mă păli deodată durerea-aşa *haină*, / Că îmi scăpă din mână comoara şi pieri." PILLAT, P. 82. ¤ „În anii de demult / poetul, cuvântul strivindu-şi, a îndurat / năpastele toate cu bărbăţie / şi cele mai *mari*, cele mai *crunte* dureri şi le-a stins / în muntele singurătăţii, ce şi-a ales." BLAGA, O. I 351. ¤ „Către această slavă mă pregăteşti tu oare / Cuatâtea lungi şi aprigi dureri mântuitoare?" VOICULESCU, P. II 307. ¤ „*Muta* durere / tăiase şi-avântul / de cugetare..." ADERCA, M. C. 37. ¤ „Dar tot mai binecuvântez *neagră* durerea." FILIMON, S. 218. ¤ „Ochii ei erau plini de focul unei dureri *nemărginite*." SADOVEANU, O. I 16. ¤ „C-un sărutat să pui sfârşit / Durerii *nesfârşite*!" MICLE, P. 91. ¤ „Da, negreşit, am şi senine clipe, / Eu, cântăreţul *palidei* dureri." GOGA, O. II 216. ¤ „Faţa-i era palidă, buzele strânse de o *sfâşietoare* durere..." BART, S. I 194. ¤ „Amintirea asta s-a strecurat ca o otravă în *sincera* lui durere." I. M. SADOVEANU, S. III 356. ¤ „Durerile *suave* pot părea adevăruri obiective, dar ele nu sunt decât împliniri nespectaculoase ale erorii." STĂNESCU, R. 71. ¤ „Durerea noastră *surdă* şi *amară* / o grămădii pe-a singură vioară." ARHGEZI, S. I 10. ¤ „Ochii ei sunt plini de umbra *tăinuitelor* dureri..." EMINESCU, O. I 142. ¤ „Plouă, plouă, / Plouă cât poate să plouă. / Cu ploaia ce cade, m-apasă / Durerea cea *veche*, cea *nouă*..." MACEDONSKI, O. II 178. ¤ „Inima mea, până când / Tot să suferi ai de gând? / Cum mai poţi să te mai ţii / Într-atâtea dureri *vii*?" IANCU VĂCĂRESCU, P. V. 178.

Scanned with OKEN Scanner

DUŞMAN. Aprig, ascuns, blestemat, crâncen, crud, crunt, cumplit, dur, etern, feroce, fioros, furios, grozav, hain, imaginar, implacabil, inveterat, iscusit, înfocat, înfuriat, înrăit, înverşunat, josnic, mare, măreţ, mârşav, mişel, necruţător, neiertător, neîmblânzit, neîmpăcat, neîndurat, neîndurător, nemernic, nemilos, nemilostiv, nevrednic, odios, perfid, periculos, prezumtiv, primejdios, puternic, rău, real, sălbatic, sângeros, străvechi, şiret, temut, teribil, ticălos, umilit, vechi, veşnic, viclean.

„Pomponescu, încă sub impresia că arhitectul trebuia să fie un duşman *implacabil* al său, privi înspre el incert." CĂLINESCU, O. 6 313. ¤ „Prieten şi admirator fanatic al lui Wagner, Nietsche devine cu timpul cel mai *înfocat* duşman al maestrului de la Bayreuth..." MINULESCU, O. III 39. ¤ „Ei nu aveau duşmani *înverşunaţi*, dintre aceia gata să distrugă un om la prima vedere." BOTEZ, S. 4 154. ¤ „Pe atunci duşmanul *neîmblânzit* era Leahul." SADOVEANU, O. 1 9. ¤ „Cine crezi că ţi-e prieten ţi-e duşman *neîmpăcat*..." MACEDONSKI, O. III 89. ¤ „Staţi, duşmanilor *nemernici* ! se gândea mergând pe drum..." DULFU, S. 89. ¤ „N-aveau la drept vorbind nici o şansă împotriva unui duşman *nemilos* şi *puternic*." BIRĂESCU, E. T. 37. ¤ „Nu fă greşeala de a ridica până la tine prin propria-ţi mânie un duşman *nevrednic*." IORGA, O. 183. ¤ „Numai un bandit poate să facă aşa ceva astăzi, numai un duşman *perfid* şi *periculos*!..." LĂNCRĂNJAN, F. S. 521.

DUŞMĂNIE. Acerbă, adâncă, agresivă, animală, aprigă, aprinsă, ascunsă, ascuţită, aspră, clocotitoare, crâncenă, crescândă, cruntă, făţişă, feroce, grea, haină, ireductibilă, înfricoşată, întunecată, mare, mahmură, mocnită, mută, neagră, neascunsă, nejustificată, neîmblânzită, nesimulată, nevindecabilă, oarbă, puternică, reală, reciprocă, serioasă, statornică, surdă, tacită, tenace, ucigaşă, veche, veşnică, vicleană.

„ - Nu! răspunde ca din fundul unei gropi adânci Unturica, uitându-se şi ea cu *aprigă* duşmănie la fii-sa." STANCU, S. 7 223. ¤ „Mai ales unul, un grec care fusese arnăut în vremea domnului Ioniţă Sturza, îi păstra o duşmănie de cele *ascuţite*..." ALECSANDRI, O. IV 25. ¤ „Şi-adoarme-n mine o gloată / De duşmănii *haine*..." MURNU, P. 133. ¤ „El era el şi celălalt era celălalt, nu numai două fiinţe ci două lumi, în *ireductibilă* şi *neascunsă* duşmănie." IVASIUC, A. 182. ¤ „Şi acuma dintrodată o duşmănie *mare*, după atâţia ani, îl chinuia..." SADOVEANU, O. 3 114. ¤ „Trecură ani de mânie şi duşmănie *mocnită* între cei doi." AGÂRBICEANU, O. 6 215. ¤ „Şi nu ştiu un al doilea care să fi stârnit împotrivă-i atâtea *oarbe* duşmănii." M. I. CARAGIALE, C. C. 13. ¤ „În duşmănia asta a lui, *reală* şi *puternică*, se topiseră şi nişte umilinţe, adunate din vremea copilăriei, din sat." LĂNCRĂNJAN, D. C. 7.¤ „În acelaşi timp un individ unsuros de la maşina vecină mă măsura neîncetat cu o duşmănie *tenace* şi *ascunsă*." PREDA, V. P. 341.

Scanned with OKEN Scanner

E

ECOU. *Repetare a unui sunet datorită reflectării undelor sonore pe un obstacol.* Adânc, afund, apropiat, asurzitor, autumnal, cântat, clar, cobitor, confuz, cuprinzător, depărtat, diafan, duios, dulce, durabil, fioros, greu, grozav, iute, înalt, îndepărtat, înfricoşat, înfricoşător, îngrozitor, întârziat, jalnic, limpede, lung, magic, mare, melodios, metalic, mic, miraculos, misterios, mort, multiplicat, muribund, neaşteptat, nedesluşit, neînţeles, nestins, obsedant, ostenit, palid, penibil, permanent, plăcut, plângător, prelung, prelungit, profund, puternic, răguşit, răsunător, rece, repetat, sacrosanct, sarcastic, satanic, scurt, sfâşietor, sinistru, slab, solemn, sonor, stins, sumbru, surd, şuierător, tare, târziu, trist, tulbure (*turbure*), ultim, vesel, vibrant, virgin, viu.

„Un freamăt lin, un murmur de tambure / Alunecă pe coama de pădure / Şi susură-n ecouri *diafane*." EFTIMIU, O. 8 545. ¤ „Un murmur de slavă cu *dulce* ecou, / S-aude din vremea trecută..." LESNEA, P. 278. ¤ „Cărările subt frunze se ascund, / la chiotu-mi ecouri *iuţi* răspund..." COTRUŞ, V. 304. ¤ „Bătrânul vânt s-a dus cântând departe, / Pe drum trezind ecourile *moarte*." PHILIPPIDE, S. I 7. ¤ „Aş voi să găsesc o asemănare / Şi caut în zgomote şi murmure / În viori, în naiuri şi ghitare / Ecoul *nedesluşit* şi *tulbure*." ARGHEZI, S. I 167. ¤ „Dar iată, în văzduhul gol, / Un *ostenit* ecou tresare..." PHILIPPIDE, S. I 11. ¤ „Şi auzim din ceruri un *sacrosanct* ecou." STANCA, V. 58. ¤ „Prelung bântuie noaptea sinistra tocătură, / Răspunde valea c-un ecou *sfâşietor*..." CAMIL PETRESCU, O. I 34. ¤ „Ecoul *surd* ritmează paşii duri / Când trece-n zbor arborescenta ciută / Către păduri, gonind, către păduri." GEORGE, S. 31.

EDUCAŢIE. Aspră, cetăţenească, cinstită, distinsă, eroică, excelentă, instinctivă, insuficientă, îngrijită, meritorie, morală, nefericită, neglijată, neîndestulătoare, perfectă, permanentă, profundă, radicală, scandaloasă, scârboasă, serioasă, severă, sistematică, solidă, tâmpită, temeinică, viguroasă.

„O *aspră* educaţie, făcută din multe interdicţii, era calea creşterii impusă de Berta." I. M. SADOVEANU, S. III 164. ¤ „Niciodată însă războiul nu ne-a putut oferi un joc meritoriu sau o educaţie *meritorie*." D. R. POPESCU, I. Ş.

Scanned with OKEN Scanner

74. ¤ „Să combatem rezultatele unei educații *neîndestulătoare* sau chiar *nefericite* și să ne împotrivim tiraniei mute a împrejurărilor..." FLORIAN, A. S. 63. ¤ „Educația noastră *tâmpită* ne-a dat iluzia absolutului, și de aceea suntem mereu nenorociți..." HOLBAN, O. I 382.

EFORT. Absurd, ameliorativ, binevoitor, chinuit, colectiv, colosal, competent, conjugat, considerabil, constant, continuu, costisitor, creativ, crispat, crunt, cumplit, curajos, deosebit, derutant, desperat (*disperat*), deznădăjduit, disciplinat, dramatic, dureros, eroic, excesiv, extraordinar, fantastic, fatal, fugar, greoi, greu, imaginar, imens, intens, inutil, încordat, îndelung, îndelungat, îngrozitor, lamentabil, lăudabil, lucid, mare, mărit, muscular, necurmat, neîncetat, neîntrerupt, neliniștitor, nemaipomenit, neobișnuit, neomenesc, neprecupețit, neprevăzut, nesistematic, netrebuincios, nobil, obositor, obsedant, omorâtor, optim, orb, organizat, patetic, penibil, permanent, personal, principal, reluat, remarcabil, repetat, serios, spiritual, splendid, stăruitor, stoic, suplimentar, supraomenesc, suprauman, suprem, susținut, tenace, teribil, timpuriu, titanic, uman, uriaș, vădit, veșnic, vizibil, zadarnic.

„Se văzuse pusă în fața a o sumedenie de amănunte care-i cereau eforturi *continui* și *neprevăzute*." PARASCHIVESCU, S. 3 238. ¤ „Își împlini voința *cumplitul crunt* efort." ARGHEZI, S. 1 119. ¤ „Când se auzi soneria, soții Vasiliu, care ședeau amândoi, făcură un *dureros* efort să nu sară în picioare." BREBAN, D. J. 19. ¤ „S-a uitat în jur, s-a uitat în jos, a făcut un efort *mare* și *greu*, să vadă mai bine, să găsească orașul pe care îl văzuse de cu seară..." LĂNCRĂNJAN, D. C. 76. ¤ „Cu un efort *neobișnuit* încercă să se desprindă de sol..." BUZURA, O. 32. ¤ „Cu toate eforturile noastre *neprecupețite* , n-am putut afla nimic..." POPOVICI, S. 249. ¤ „Cu un efort *omorâtor*, se stăpâni." STAHL, D. F. 250. ¤ „Costea avea fața destinsă ca după un efort *supraomenesc*..." BOTEZ, S. 4 38. ¤ „Ea face un efort *suprem* și se scoală..." VLAHUȚĂ, S. A. 96

EGOISM. Abject, acerb, agresiv, animalic, autentic, avar, bărbătesc, brutal, comod, cras, creator, crunt, cumplit, epicureic, familial, feroce, fioros, franc, funciar, generos, hâd, inconștient, interesat, îngrozitor, îngust, lacom, laș, mare, meschin, mic, național, nemaipomenit, obștesc, omenesc, patologic, pervertit, primordial, rafinat, rapace, revoltător, rezistent, robust, sălbatic (*sălbatec*), searbăd, sentimental, sincer, stupid, trist, uriaș, vulgar.

„Poate că e bine să te gândești puțin și la egoismul tău *feroce*." BUZURA, O. 49. ¤ „Totul rămâne o banală faptă personală, plină de un egoism *îngrozitor*." BOTEZ, S. 4 130. ¤ „Egoismul lui nu era *meschin*, iar altruismul nu pornește din bunătate creștinească. El are egoismul dăruirii, adică egoismul *creator*." CIOCÎRLIE, M. C. 260. ¤ „Ești neprevăzut și bun ca un copil, dar în același timp de un egoism *nemaipomenit*." SADOVEANU, O. 11 437. ¤ „Egoismul lor nu era nici măcar atât de *rafinat* și de *ipocrit*, încât ei să se înduioșeze de altul, presupunându-se o clipă măcar în locul lui..." BOTEZ, S. 4 23. ¤ „Trebuie să recunosc că la drum sunt de un egiosm *revoltător*...." HOGAȘ, O. 147. ¤ „Căci va veni o clipă, în vremile acestea de *sălbatec* egoism, când mila va ajunge un fel de bir pe care-l vor plăti bucuroși cu toții..." GÎRLEANU, S. A. II

Scanned with OKEN Scanner

266. ¤ „Egoismul său *trist* îi deschidea foarte rar dorul de băiat." I. M. SADOVEANU, S. II 142.

ELEGANȚĂ. Ademenitoare, autentică, căutată, comică, demodată, deosebită, desăvârșită, desuetă, discretă, distinsă, exagerată, extremă, fină, firească, formală, grațioasă, impecabilă, intenționată, ireproșabilă, izbitoare, înnăscută, măiestrită, naturală, neafișată, necăutată, neîntrecută, nepotrivită, nesilită, ostentativă, pedantă, rafinată, rară, rece, remarcabilă, sclipitoare, seniorială, sobră, strălucitoare, studiată, superbă, supremă, șifonată, țipătoare, uimitoare, virilă, voită.

„În gesturi și în îmbrăcăminte se arată de o eleganță *căutată,* dar fără exces." HOLBAN, O. I 52. ¤ „Compară îmbrăcămintea lui simplă cu eleganța *desăvârșită* a celuilalt..." BRĂTESCU-VOINEȘTI, Î. L. 63. ¤ „Mizeria vieții știa s-o acopere cu o *discretă* eleganță." BART, S. I 227. ¤ „În îmbrăcăminte avea o eleganță *sobră*..." I. M. SADOVEANU, Ș. III 391. ¤ „Doamnele arătau palide, cu trăsăturile veștede și neliniștite, dar de o eleganță *voită* și chiar *țipătoare*." VINEA, O. II 632.

EMOȚIE. Absorbantă, adâncă, adevărată, ancestrală, artificială, ascunsă, austeră, autentică, binefăcătoare, caraghioasă, cerebrală, comprimată, concentrată, confuză, contradictorie, copilăroasă, cosmică, covârșitoare, crispată, crudă, curioasă, delicioasă, deplină, directă, dizgrațioasă, dulce, dureroasă, egală, empirică, erotică, estetică, excesivă, fierbinte, fină, fragedă, frenetică, generoasă, grea, groaznică, iminentă, inexplicabilă, instinctivă, intelectuală, intensă, interioară, înaltă, îngrozitoare, morală, naturală, nedeslușită, negativă, neîndurată, neînțeleasă, nemaiîncercată, nemaipomenită, neplăcută, nesfârșită, nespusă, nestăpânită, organică, orgolioasă, palidă, paralizantă, plăcută, potolită, prefăcută, primitivă, profundă, purificată, puternică, reală, recunoscătoare, reținută, ridicolă, sacră, sălbatică, sfântă, simplă, smintită, solemnă, spăimântătoare, stăpânită, stânjenitoare, stranie, stupidă, superioară, supremă, subtilă, tainică, tandră, tare, tinerească, tristă, tulbure, ucigătoare, umilitoare, unică, ușoară, veche, veritabilă, vie, violentă, vizibilă, zguduitoare.

„E o muzică de care mă feresc. Deși e a mea și deși e atâta vreme de când am scris-o, nu o pot asculta fără *adâncă* emoție." SEBASTIAN, O. A. 111. ¤ „Emoția îi era *concentrată* și *stăpânită*." BOTEZ, S. 4 159. ¤ „De altfel, vânătoarea de gazele are un deosebit farmec pentru amatorii de emoții *crude* și *fragede* totodată." TEODOREANU, O. A. III 72.¤ „Pavel îl asculta pe Avrămete cu o emoție *nedeslușită* dar *vie, fierbinte*." LĂNCRĂNJAN, P. 210. ¤ „Palid, el tremura de emoții *neîndurate* și nu știa ce sfârșit să dea acestei surprize..." BACOVIA, O. 372. ¤ „Anghel tremura de o emoție *nemaipomenită*." E. BARBU, F. L. ¤ „Sunt nopți în care, cu o *nesfârșită* emoție, îmi aduc aminte chipuri de bărbați și femei spaniole." BOGZA, S. P. II 117. ¤ „Pentru Pierrot acestea erau minutele celei mai *nestăpânite* emoții." VINEA, O. II 226. ¤ „M-am așezat pe banca de lemn din fața peronului și am stat așa tot timpul, copleșit de o emoție.

Scanned with OKEN Scanner

puternică..." PREDA, V. P. 25. ¤ „Aceste rânduri târzii le scriu cu emoție *reținută* și *recunoscătoare*, într-o duminică de toamnă, către începutul iernii." STĂNESCU, R. 352. ¤ „Dar pe când inima mea se afla în prada celor mai *teribile* emoțiuni, auzii pașii cei lini ai portierului, ce cobora pe scara palatului." FILIMON, O. I 251.

ENTUZIASM. Adânc, agresiv, artistic, astenic, bizar, calm, contagios, controlat, copilăresc, copilăros, copleșitor, darnic, delicios, delirant, dizgrațios, exagerat, extatic, extraordinar, facil, fals, febril, feroce, fervent, fierbinte, furtunos, gesticular, gigantic, inconștient, infantil, irezistibil, juvenil, liniștit, mare, masiv, mincinos, moderat, naiv, național, neașteptat, nebiruit, neistovit, nelămurit, nemărginit, neobosit, ofilit, organic, poetic, primejdios, pueril, puternic, reținut, searbăd, sincer, spontan, strălucitor, tăcut, timid, trecător, trivial, uluitor, suspect, verbal, violent, zgomotos.

„C-o admirare prefăcută sau c-un adânc *entuziasm*, / Zadarnic ziceți, dulci prieteni, că-mi uit făptura trecătoare..." MACEDONSKI, O. II 97. ¤ „Noroc, zise Niki cu un entuziasm *controlat*." PREDA, S. 514. ¤ „Cu ce entuziasm *copilăros* desenase ea fiecare detaliu, ce absorbită era de fiecare nouă descoperire!" SEBASTIAN, O. A. 175. ¤ „ - Olguța, îți dau ție pușca mea, sări Dănuț, cuprins, de entuziasmul *darnic* al marilor evenimente." TEODOREANU, O. A. I 219. ¤ „Indul are un dispreț pentru existența individuală și un entuziasm *extatic* pentru unitatea tuturor lucrurilor..." BLAGA, O. 7 22. ¤ „Bucureștii întregi în picioare: fierbe lumea toată, încep să se arboreze tricolore... Un entuziasm *furtunos*..." CARAGIALE, O. II 465. ¤ „O explozie de *gigantic* entuziasm a irupt în amfiteatru." ARGHEZI, S. 16 63. ¤ „Totul începuse cu *mare* entuziasm..." MĂLĂNCIOIU, L. V. 49. ¤ „Entuziasmul atât de *naiv* al iubitului său tată o făcu să zâmbească." MAZILU, N. E. 52. ¤ „În ziua aceea am cunoscut ce înseamnă entuziasmul *național, sincer, spontan, masiv*." BLAGA, O. 6 220. ¤ „Entuziasmele lui Iancu erau de multe ori *zgomotoase*." I. M. SADOVEANU, S. II 375.

EPOCĂ. Activă, agitată, armonioasă, aspră, blândă, cinică, crudă, cumplită, decisivă, dificilă, dură, fabuloasă, fantastică, fatală, frumoasă, furioasă, glorioasă, grea, hotărătoare, incertă, irepetabilă, leneșă, liniștită, luminoasă, măreață, mizerabilă, neagră, necruțătoare, neîndurătoare, nouă, pitorească, răscolită, reculeasă, revoluționară, (*livr.*) tenebroasă, tragică, triumfală, veche, violentă, vitală, zbuciumată.

„Acest surâs, însă, aducea ritmul altei epoci, mai *blânde*, mai *leneșe*, mai *reculese* și poate mai *armonioase*." TEODOREANU, O. A. III 90. ¤ „Și poate că eroul cel mai de seamă al acestei epoci *necruțătoare* - *măreață* dar *tragică*, cum i-ai spus tu undeva! - este artistul care se macină degeaba, artistul mare și cinstit!..." LĂNCRĂNJAN, C. I 221. ¤ „Nu pot decât aplauda pe un bărbat de stat, care are, ca d-ta, în programul său, stârpirea acestui dar funest pe care ni l-a lăsat *mizerabila* epocă a infamelor domnii fanariote..." CARAGIALE, O. I 718.

EVENIMENT. Acaparant, acaparator, actual, amuzant, apocaliptic, aspru, capital, catastrofal, colosal, complex, concret,

Scanned with OKEN Scanner

considerabil, copleşitor, covârşitor, crâncen, crucial, debordant, decisiv, dezagreabil, dezastruos, dezmințit, diurn, dramatic, emoționant, epocal, excepțional, excitant, exterior, extern, extraordinar, fatal, fericit, formidabil, grav, grozav, hotărâtor, iminent, impresionant, incomod, inedit, (*livr.*) ineluctabil, inevitabil, interesant, îmbucurător, înălțător, încurcat, îndepărtat, întâmplător, întristător, mare, măgulitor, măreț, memorabil, neașteptat, neclar, neînțeles, nemaipomenit, neprevăzut, nerepetabil, onorabil, palpitant, perimat, plăcut, prevăzut, primejdios, probabil, rar, rău, regretabil, semnificativ, senzațional, spectaculos, straniu, sumbru, supărător, supranatural, teribil, tragic, trist, tulburător, unic, urât, variat, vesel, virtual, zguduitor.

„Se întâmplau însă şi evenimente mai *aspre*, dacă nu chiar dure în afara muncii obişnuite, de zi cu zi..." LĂNCRĂNJAN, S. U. 229. ¤ „Liana era agitată, într-o febrilitate şi o emoţie ca în aşteptarea unui eveniment *hotărâtor* şi *inevitabil*." REBREANU, O. 9 97. ¤ „Vizitele mamei Ţica din casele mari de sus erau deci un eveniment *măgulitor* şi *plăcut*." PAPADAT-BENGESCU, O. II 226. ¤ „Dar fiind bărbat, lui îi plăceau şi evenimentele *primejdioase*..." ARGHEZI, S. 9 18. ¤ „Ca şi Viorel Damian, ea se simţea pur şi simplu ofensată, nedreptăţită de evenimentele *tragice*." MAZILU, N. E. 195. ¤ „La el, aşteptarea aceluiaşi eveniment atât de *tulburător* s-a transformat într-o stare de nervozitate şi chiar de alarmă." ANGHEL, F. 226. ¤ „Stiam că târgul nostru are o memorie teribilă când e vorba să păstreze răbojul evenimentelor *urâte*, şi *rele*, şi *întristătoare*." CEZAR PETRESCU, O. P. 149.

EXISTENŢĂ. *Viaţă; mod de viaţă, fel de trai.* Absurdă, agitată, amară, aspră, austeră, aventuroasă, banală, burgheză, calmă, cenuşie, comodă, cotidiană, cumpănită, decentă, demnă, dureroasă, edulcorată, eroică, fabuloasă, falsă, fascinatoare, fericită, ideală, imposibilă, indiferentă, insuportabilă, îmbelşugată, înfricoşată, jovială, larvară, legendară, lejeră, liniştită, măreaţă, măruntă, meschină, mincinoasă, mizerabilă, modestă, molcomă, mucedă, neînsemnată, nenorocită, obscură, omenească, onorabilă, opulentă, ordonată, păcătoasă, periclitată, pilduitoare, plăcută, plictisitoare, primejdioasă, prosperă, savuroasă, simplă, singuratică, suportabilă, sură, ştearsă, teribilă, (*livr.*) ternă, tihnită, tristă, umană, umilă, vegetativă, veritabilă, zadarnică.

„Când a fost izgonit Adam, odată cu el au trebuit să părăsească şi animalele grădina, şi, trecerea de la o viaţă dulce la o existenţă *amară*, le-a făcut să nu mai uite pe adevăratul vinovat..." ARGHEZI, S. 9 56. ¤ „Fiul meu mă învinuieşte că nu-i cumpăr maşină, haine, că-l oblig la o existenţă *austeră*." BUZURA, O. 209. ¤ „Această existenţă *calmă* şi *ordonată* până la cele mai mărunte gesturi erau pentru el, de ani de zile, perfecţiunea însăşi." PHILIPPIDE, S. 2 38. ¤ „Cei mai mulţi dintre cunoscuţii maşinistului duceau o existenţă *cumpătată*." E. BARBU, F. L. 228. ¤ „Biata Ludmila! Nu mai văzuse marea. Zece zile a trăit existenţa *fabuloasă* a eroinelor de romane şi de filme." CEZAR PETRESCU, B. M. 319. ¤ „Brusc, acea existenţă *fericită* fusese curmată şi Savu aruncat în închisoare, pe doi ani şi jumătate..." BOGZA, S. P. II 100. ¤ „Mă în-

Scanned with OKEN Scanner

treb dacă are rost să-mi târăsc şi pe mai departe existenţa asta *mizerabilă* şi *meschină*." POPOVICI, S. 46. ¤ „Tatăl lui e un gazetar oarecare, muncind greu pentru o existenţă *obscură*." SEBASTIAN, E. C. M. 181.

EXPRESIE. I. *Exprimare, construcţie concisă, care exprimă, de obicei în mod figurat, o idee.* Abjectă, aspră, autentică, barbară, ciudată, colorată, crudă, delicată, demodată, directă, eliptică, enigmatică, familiară, forţată, grandilocventă, improprie, inegalabilă, introductivă, jignitoare, minunată, mistică, ocolită, oribilă, pătrunzătoare, pitorească, semnificativă, sfătoasă, singulară, sintetică, stupidă, şăgalnică, tare, tăioasă, trivială, umilă, viguroasă, vulgară.

„O particularitate a bunicului lui Andi era întrebuinţarea vorbelor şi a expresiilor *abjecte* în sens admirativ." TEODOREANU, O. A. IV 236. ¤ „N-am întrebuinţat o singură expresie *aspră* sau *jignitoare*." COCEA, S. 2 40. ¤ „Cum de întrebuinţase Aimée o expresie aşa de *improprie* şi de *vulgară*?" PAPADAT-BENGESCU, O. III 517. ¤ „Cum îl obseda expresia aceasta *oribilă* - sâni provocatori - reţinută de la Tonel!" TEODOREANU, O. A. II 200. ¤ „Se simţea jignită de expresiile prea *viguroase*, prea *crude* ale poetului." CARAGIALE, O. II 688.

II. *Înfăţişare exterioară a figurii, care reflectă starea sufletească a omului.* Ademenitoare, agreabilă, aiurită, amarnică, arogantă, aspră, atentă, binevoitoare, bizară, blândă, buimacă, calmă, caraghioasă, catifelată, chinuită, ciudată, concentrată, crudă, curioasă, cuviincioasă, dârză, delicată, deschisă, descumpănită, disperată, dezolată, diavolească, dispreţuitoare, distinsă, dură, elocventă, energică, enigmatică, fericită, fioroasă, furioasă, gânditoare, gravă, grea, greoaie, impenetrabilă, indecisă, indescriptibilă, indiferentă, insinuantă, inteligentă, ironică, împietrită, înăsprită, încruntată, îndurerată, înfricoşată, îngândurată, îngerească, îngheţată, îngrijorată, îngrozită, înrăită, întrebătoare, învăluitoare, jalnică, liniştită, luminoasă, mirată, nătângă, năucă, nebănuită, neîncrezătoare, nelămurită, neliniştită, neprietenoasă, neroadă, neruşinată, nesăbuită, neschimbată, nesigură, nevinovată, obosită, olimpiană, opacă, pierdută, plictisită, plângăreaţă, posacă, posomorâtă, prăpădită, preocupată, provocantă, provocatoare, radiantă, rară, răbdătoare, răutăcioasă, rea, rece, rigidă, romantică, sarcastică, sardonică, sălbatică, senină, serafică, serioasă, severă, silnică, slugarnică, speriată, spirituală, stăruitoare, stingheră, stranie, străină, suferindă, supusă, surâzătoare, şireată, şovăitoare, terifiantă, tinerească, tâmpă, ţeapănă, uimită, uluită, vagă, veselă, vie, vinovată, vioaie, virilă, visătoare, zâmbitoare.

„Dan îşi punea la încercare tot talentul lui de premiant la desen, dar nu izbutea să-i prindă sub creion expresia *blândă, gânditoare*." VLAHUŢĂ, S. A. III 81. ¤ „La masă avea mişcări nervoase şi tresărea, cu o expresie *chinuită* pe faţă, la fiecare zgomot mai tare." TEODOREANU, O. A. IV 263. ¤ „Buze groase şi răsfrânte, numai cu câteva fire de mustaţă, care nici la bătrâneţe nu se îm-

Scanned with OKEN Scanner

plinea cu figura lui de spân, îi dădeau o *ciudată* şi *fioroasă* expresie." I. M. SADOVEANU, S. II 360. ¤ „Avea atunci o expresie *gravă, atentă,* nu *visătoare,* dar întoarsă totuşi spre gândurile ei." SEBASTIAN, O. A. 303. ¤ „Dormea pe spate, având întipărită pe faţă o expresie *grea, îngrijorată.*" POPOVICI, S. 136. ¤ „Văzându-mă, expresia *îngerească* apăru din nou pe obrazul ei, redevenit ceresc." ARGHEZI, S. 16 63. ¤ „De aceea îl asculta pe comisarul-şef cu gura căscată, efectiv căscată, şi cu o expresie *nătângă.*" IVASIUC, A. 165. ¤ „Buzele ei, înroşite de sucul rubiniu, dădeau o expresie *provocantă* frumuseţii ei blonde." IBRĂILEANU, A. 22. ¤ „Era foarte tânără, o brunetă, cu o expresie *surâzătoare...*" PREDA, D. 138. ¤ „Sigur, se vedeau destule riduri, dar expresia ei era *tinerească, vie, inteligentă, neruşinată.*" MAZILU, C. S. 341. ¤ „Ochii îi rămăseseră mobili şi curioşi, expresia - *vioaie* şi *luminoasă.*" BOTEZ, S. 4 289. ¤ „Nu avea o expresie *uimită, speriată, îngrozită,* ci mai mult *curioasă...*" NEDELCOVICI, U. 320.

Scanned with OKEN Scanner

F

FAMILIE. Amabilă, aristocratică, armonioasă, bogată, bună, certăreață, cinstită, ciudată, cordială, crengoasă, curioasă, dezbinată, dezorganizată, discretă, distinsă, egoistă, exigentă, fericită, gălăgioasă, grea, ilustră, imensă, împovărată, înmulțită, închegată, întristată, lacomă, liniștită, modestă, muncitorească, nevropată, nobilă, numeroasă, obscură, onestă, onorabilă, originală, patriarhală, perversă, respectabilă, săracă, scăpătată, scârboasă, simplă, solidară, trainică, trăsnită, tumultoasă, țărănească, unită, veche, venerabilă, vrednică.

„Însă băiatul îi liniști: fată bună, familie *bună*, cu vază; parale; un adevărat noroc." BASSARABESCU, S. A. 103. ¤ „Familia însă, cât era de *dezbinată*, mă protejase." PREDA, V. P. 103. ¤ „Până acum totul merge bine, erau, cum se spune de obicei, o familie *fericită*." BIRĂESCU, E. T. 21. ¤ „Nu, cei de-aici erau firi felurite, cei mai mulți crescuți în familii *modeste*, cu gusturi și apucături neasemănătoare și neașteptate..." PARASCHIVESCU, S. 239. ¤ „Îmi povestesc ai mei că la un moment dat, de mult, în *numeroasa* și *săraca* familie a bunicului meu, stăteau cei șapte copii într-o vacanță la masă." PĂUNESCU, B. V. 70.

FAPTĂ. Abominabilă, admirabilă, altruistă, amară, ancestrală, banală, binefăcătoare, bravă, bună, ciudată, concretă, crâncenă, creștinească, crudă, cruntă, cuminte, cumpănită, cumplită, curajoasă, cutremurătoare, cuviincioasă, dezinteresată, dezonorantă, dizgrațioasă, epocală, eroică, execrabilă, extravagantă, filantropică, frumoasă, generoasă, gigantică, glorioasă, groaznică, grozavă, hazlie, ilustră, imaginară, imorală, imposibilă, incalificabilă, incorigibilă, inedită, inexplicabilă, infamantă, ireală, ireparabilă,

Scanned with OKEN Scanner

înălțătoare, îndrăzneață, înfiorătoare, îngrijorătoare, îngrozitoare, înțeleaptă, josnică, macabră, majoră, mare, măreață, măruntă, mândră, mârșavă, memorabilă, mișeleasca, murdară, năprasnică, nătângă, neagră, nebunească, necinstită, necugetată, necuviincioasă, nedemnă, negândită, nelegiuită, nemaipomenită, neobișnuită, nesocotită, neverosimilă, nobilă, nouă, obișnuită, odioasă, onestă, onorabilă, păgubitoare, petrecută, pilduitoare, prefăcută, prometeică, războinică, rea, remarcabilă, reprobabilă, ridicolă, rușinoasă, sinistră, smintită, spurcată, strălucită, sucită, sufletească, superbă, temerară, ticăloasă, tragică, trăită, tristă, trudită, tulburătoare, urâcioasă, urâtă, uriașă, valoroasă, virtuoasă, vitează, vitejească, vrednică.

„Andrei Lazăr trecu cât ai bate din palme cu arme și bagaje în tabăra lui Nedan: fapta soției sale fusese cu adevărat *abominabilă*..." MIHĂESCU, O. II 56. ¤ „Vorba bună și zâmbetul și fapta *binefăcătoare* sunt raze ale soarelui răsfrânte în sufletul omului." IORGA, C. 47. ¤ „În zadar guvernă regii lumea cu înțelepciune, / Se-nmulțesc semnele rele, se-mpuțin faptele *bune*..." EMINESCU, O. I 44. ¤ „Războiul apărea, pentru toți deopotrivă, ca o faptă *crudă* și *tristă*." PAPADAT-BENGESCU, O. II 168. ¤ „Ai fi putut, desigur, să renunți / la *crunta* faptă, nu era nevoie." JEBELEANU, S. 2 192. ¤ „Și toată vremea făcea numai fapte *cuminți* și *înțelepte*, pe care le răstălmăceau cu nevinovăție..." I. M. SADOVEANU, S. II 338. ¤ „Privește la fapta-mi, ce este *cumplită* / Sau numai la cuget, ce este curat." ALEXANDRESCU, O. I 27. ¤ „Am vrut să te vedem, Tib, ca să-ți spunem că ai făcut o faptă *execrabilă*." PREDA, V. P. 300. ¤ „Știu că istoria lumii e plină de fapte *îngrozitoare*." BOGZA, S. P. I 297. ¤ „Sunt oameni fără caracter în fapte *mărunte*, dar de-un caracter eroic când e vorba de fapte *mari*." BLAGA, O. 7 78. ¤ „Nevrednică lira mea este / Să cânte faptele-ți *mândre* / Și marile tale virtuți." AL. O. TEODOREANU, V. 163. ¤ „Gândul că se purtase câinos cu el și-l bănuise de o faptă *mârșavă* îl mustra și acum." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 333. ¤ „Pentru un asemenea om, fapta lui Simion era *neverosimilă* și *nebunească*." BOTEZ, S. 4 116. ¤ „Povestea mai devale / Nu-i șir de vorbe goale, / E faptă *petrecută* și *trăită* / Pe-o vale dintre sălcii și răchită." ARGHEZI, S. 3 194. ¤ „Fapta la care se referea îi părea însă *pilduitoare* pentru forța spiritului și, în plus, era dovada că el ce știe spune." PARDĂU, O. T. 106. ¤ „Au trecut vremurile-acelea, vremi de fapte *strălucite*, / Însă triste și amare..." ALEXANDRESCU, O. I 12. ¤ „Orice ai face, cât te-ai strădui / Preț n-are fapta ta *trudită* / Decât dacă ridici din temelii / Lucrul rotund, o faptă *cumpănită*." VIANU, O. I 47.

FARMEC. *Ansamblu de calități (frumusețe, grație etc.) care încântă, atrage pe cineva; desfătare, încântare pe care o simte cineva în fața unui lucru fermecător.* Adânc, aiuritor, amețitor, apetisant, arzător, ascuns, atrăgător, bizar, blând, câmpenesc, ciudat, copilăresc, crud, cuceritor, curios, delicat, deosebit, desfătător, discret, divin, duios, dulce, dureros, excepțional, feminin, ideal, impenetrabil, indescriptibil, indiscutabil, inedit, infinit, inuman, irezistibil, înălțător, înfiorător, liniștit, liniștitor, magnetic, măreț, melancolic, misterios, mistic, monden, negrăit, neînțeles, nelămurit, nemaiauzit, nemaigrăit, neprețuit, nesfârșit, nespus, nestăvilit,

Scanned with OKEN Scanner

nețărmurit, nou, odihnitor, pământesc, pătrunzător, personal, pitoresc, plăcut, pueril, puternic, răpitor, sălbatic, schimbător, senin, senzațional, senzual, sfânt, special, spontan, sporit, sprinten, straniu, suav, superior, tainic, trist, tulburător, tulbure, ucigător.

„Un farmec *blând* de fericire / Tu răspândește oriunde-i sta..." EMINESCU, O. IV 347. ¤ „Un farmec *ciudat, sălbatic* se desprinde din ființa ei." STAHL, D. 207. ¤ „Și-albaștri are ochii, d-un farmec *dureros*..." COȘBUC, O. A. I 110. ¤ „Simțeam o nemărginită nevoie de a încerca acel farmec *înfiorător* pe care îl împrăștie apropierea unei femei." DEMETRESCU, S. A. 260. ¤ „Copilăria, ca și tinerețea, odată pierdute, ne atrag cu un farmec *magnetic*." FLORIAN, A. S. 112. ¤ „Dar pretutindeni, păsări minunate, / Imaginele voastre sunt legate, / În mintea mea, de farmecul *măreț* / Și tainic al tăcerii necurmate...." CĂLUGĂRU, V. 216. ¤ „Are farmec *neasemuit* pădurea." STANCU, S. 7 485. ¤ „În farmecul *nelămurit* / Al nopților de vară, / Vrăjite iele-n drumul lor / Un vis îi arătară." GOGA, O. II 230. ¤ „În raze de aur se scaldă o lume, / Măreață s-arată cui o pătrunde, / Și pline de farmec *nemaigrăit* / Sunt toate aici." PETICĂ, S. 146. ¤ „Iar el o necăjea fiindcă era un farmec *nespus* în năcazul ei." SLAVICI, O. VII 57. ¤ „De-aceea zilele îmi sunt / Pustii ca niște stepe, / Dar nopțile de-un farmec *sfânt* / Ce nu-l mai pot pricepe." EMINESCU, O. I 175. ¤ „Ea stă pe loc, zâmbește, cu un farmec *dureros, plăcut, apetisant*." BREBAN, B. 557. ¤ „Tinerețea, voluptățile Anei îi desfășurau perspective de un farmec *tulburător*..." VLAHUȚĂ, S. A. II 99.

FATĂ. Epitete referitoare la înfățișare, statură, trăsăturile feței etc. Bătrână, bondoacă, chipeșă, (*pop.*) chipoasă, durdulie, firavă, fragilă, frumoasă, grasă, înaltă, înfloritâ, june, lungană, mare, măruntă, mică, mlădioasă, ochioasă, palidă, pietroasă, plăpândă, robustă, sănătoasă, scundă, slabă, slută, spălăcită, (*pop.*) spelbă, sprâncenată, stătută, subțire, tânără, trecută, urâtă, veștedă, voinică, zdravănă, zveltă.
Epitete cromatice. Albă, bălaie, bălană, blondă, brunetă, neagră, negricioasă, oacheșă, roșcovană, rumenă, smeadă.
Epitete referitoare la temperament, caracter, însușiri intelectuale, comportare etc. Ademenitoare, admirabilă, ageră, agreabilă, anostă, aprigă, arogantă, ascultătoare, atrăgătoare, băiețoasă, bărbătoasă, biată, blândă, bună, capricioasă, cochetă, comprehensivă, credulă, cultă, cuminte, cuviincioasă, delicată, delicioasă, demonică, deșteaptă, distantă, drăgăstoasă, drăguță, dulce, elegantă, energică, exaltată, extraordinară, fericită, fină, fricoasă, frivolă, gentilă, gingașă, gospodină, guralivă, harnică, impresionabilă, inaccesibilă, independentă, inimoasă, isteață, iubeață, iubitoare, îndemânatică, îndrăcită, îndrăzneață, îngâmfată, înțelegătoare, înțeleaptă, înțepată, lubrică, luxoasă, manierată, mândră, melancolică, minunată, modernă, modestă, mofturoasă, naivă, năzdrăvană, năzuroasă, necăjită, nepricepută, nerușinată, nervoasă, nostimă, obișnuită, obraznică, pierdută, plăcută, prefăcută, pretențioasă, pudică, rară, răsfățată, răutăcioasă, rea, rece, respectuoasă, respingătoare, romantică, romanțioasă, rușinoasă,

Scanned with OKEN Scanner

sălbatică, semeață, sentimentală, sensibilă, senzuală, serafică, serioasă, sfioasă, simplă, splendidă, sprintenă, sprințară, stranie, suavă, sublimă, sucită, superbă, supusă, tăcută, timidă, toantă, trăsnită, tristă, uimitoare, ursuză, ușuratică, veselă, vioaie, virtuoasă, visătoare, vitează, voioasă, vrednică, vulgară, zăpăcită, zglobie, zvăpăiată.

„Ce *admirabilă* fată este Mady!" HOLBAN, O. II 24. ¤ „Mândria ei de fată *băieţoasă* şi *independentă* a oprit-o să-i dea a înţelege vreodată că ea simte pentru el altceva decât o camaradenie." BOTEZ, S. 4 108. ¤ „Se iubea cum se iubesc porumbeii, / Fata *bălaie* şi feciorul căprui." ISAC, P. 334. ¤ „Lina era o fată *cuminte* şi *serioasă*." VLAHUŢĂ, S. A. II 64. ¤ „El intră; la lumină zăreşte-o fată *dulce*." BOLINTINEANU, O. I 146. ¤ „Şi-n lumina blândei lune / El văzu *frumoasa* fată, / *Dulce, mândră,* o minune, / De fereastră rezimată." EMINESCU, O. VI 81. ¤ „ - Omul acela, când îi veni vremea să se însoare, trimise peţitori la fata cea mai *frumoasă* din sat, o fată ruptă din stele, şi *mândră* ca o zână, şi *cuminte* ca o sfântă, şi *harnică* şi *sprintenă* ca o furnică şi-o albină, şi *bună* ca fagurul de miere." CARAGIALE, O. II 348. ¤ „De când în lume *gingaşa* fată / Zâmbea ca floarea de pe câmpii, / Numai de soare fu sărutată / Pe sânu-i fraged, pe-ai săi ochi vii." ALECSANDRI, O. I 16. ¤ „Fetele nu erau numai *harnice* şi *îndemânatice*, ci totodată şi *voioase* şi *deştepte* şi nu mai aveau sfârşit glumele, poveştile şi cântecele." SLAVICI, O. VII 460. ¤ „Pe sub lunca înverzită / Trece-o fată *înflorită* / Şi de fluturi urmărită." ALECSANDRI, O. III 283. ¤ „Voi recunoaşte totul, pe poliţa unică, / Doar cărţile ce-ncuie perfect amăgiri... / Şi fata *mlădioasă* cu coapsele subţiri, / Ce-n patu-mi doarme goală, în ghem ca o pisică." PILLAT, P. 87. ¤ „Prin negrul nopţii se strecoară afară din bordei fete *oacheşe* şi fete *bălane*, fete *spelbe* şi fete *roşcovane*." STANCU, S. 5 31. ¤ „De-ai fi acum, *plăpândă* fată, / Măcar o clipă lângă mine..." GOGA, O. I 266. ¤ „E o-nvălmăşală, un popor de fete / *Rumene, vioaie, sprintene, cochete,* / Care trec grăbite, chitind în şoaptă." TOPÎRCEANU, S. A. I 91. ¤ „O fată *superbă* se plictisea cu sârg..." ABĂLUŢĂ, M. F. 120. ¤ „Ea spuse fiului său că voinicul ce-l scăpase de primejdie trebuie să fie fată şi că asemenea fată *vitează* ar fi numai bună să o ia el de soţie." B. P. R. 2 133 - 134.

FAŢĂ. Epitete cromatice. Albă, albă-palidă, albă-vineţie, albăstruie, arămie, bălaie, bălană, bronzată, brună, cărămizie, cenuşie, conabie, dalbă, galbenă, galbenă-smeadă, gălbuie, îmbujorată, împurpurată, înălbită, îngălbenită, înnegrită, întunecată, învineţită, măslinie, neagră, negricioasă, oacheşă, pământie, roşcovană, roşie, roz, rubicondă, rumenă, smeadă, smolită, (*pop.*) spelbă, stacojie, trandafirie, vânătă, vânătăt-stafidie, verde, verzuie, vineţie, viorie.

Epitete referitoare la formă, mărime, stare fizică, trăsături caracteristice etc. Adâncă, adipoasă, adolescentină, (*rar*) anguloasă, aprinsă, arsă, ascuţită, aspră, aspritată, asudată, bărbătească, bărboasă, bolnăvicioasă, boţită, brăzdată, bubată, buboasă, bucălată, buhăită, bulbucată, cadaverică, caldă, cărnoasă, căzută, cicatrizată, ciolănoasă, cleioasă, colţuroasă, congestionată, contorsionată, contractată, convulsivă, copilărească, copilăroasă, crăpată, creaţă, curată, cutată, descompusă, desfigurată, devas-

Scanned with OKEN Scanner

tată, dezumflată, efeminată, emaciată, fanată, fălcoasă, febrilă, feminină, firavă, fragedă, (*pop.*) gălbejită, gălbinicioasă, grasă, grăsună, grea, hâdă, hirsută, imobilă, inertă, informă, împietrită, împuţinată, încălzită, încercănată, încremenită, încreţită, îngheţată, îngrăşată, îngustă, înţepenită, jună, juvenilă, largă, lată, lăbărţată, lăptoasă, lătăreaţă, lăţoasă, lemnoasă, lividă, lucioasă, lungă, lunguiaţă, lustruită, machiată, mare, mată, mică, moale, mototolită, mumificată, musculoasă, mutilată, neclintită, nemişcată, neregulată, oblongă, ofilită, opacă, orientală, osoasă, ovală, pală, palidă, palidă-întunecată, paralizată, pălită, pălindă, păroasă, pătrată, pergamentoasă, pierită, pietrificată, pietroasă, pipernicită, pirpirie, pistruiată, pişcată, plăpândă, plină, prăfuită, prelungă, prelungită, profundă, puhavă, pungită, puternică, răvăşită, rece, ridată, rigidă, rotundă, rugoasă, sanguină, scheletică, schimbată, schimbătoare, schimonosită, scobită, scofâlcită, scorojită, searbădă, sferică, sfâşiată, sfrijită, sidefată, slabă, slăbănoagă, slăbită, slăninoasă, sleită, smochinită, spână, stafidită, stoarsă, strălucitoare, străvezie, strâmbată, strâmbă, suavă, subţiată, subţire, suptă, tăbăcită, tânără, terciuită, transparentă, transpirată, trasă, tremurătoare, triunghiulară, tumefiată, turtită, ţeapănă, ţepoasă, umbroasă, umflată, unsuros-măslinie, uscată, uscăţivă, vânjoasă, verde, verzuie, veştedă, veştejită, zbârcită, zdrobită, zgâiată, zgâriată.

Epitete referitoare la expresie; epitete apreciative. Abătută, abominabilă, absentă, acră, ademenitoare, amabilă, amărâtă, ameninţătoare, animată, anonimă, anostă, antipatică, aprigă, austeră, banală, batjocoritoare, blajină, blândă, bonomă, bosumflată, buimăcită, calmă, caraghioasă, cătrănită, cerească, chinuită, ciudată, concentrată, consternată, crispată, crudă, cruntă, cumplită, curioasă, delicată, deschisă, desperată, destinsă, deşteaptă, deznădăjduită, (*poetic*) diafană, dispreţuitoare, distinsă, divină, dominatoare, dragă, drăgălaşă, dulce, dură, dureroasă, energică, entuziasmată, evlavioasă, exaltată, excitată, expresivă, familiară, fericită, fină, fioroasă, flămândă, frământată, frumoasă, gânditoare, gingaşă, graţioasă, gravă, hidoasă, hotărâtă, iluminată, impasibilă, impenetrabilă, impersonală, imperturbabilă, indiferentă, inexpresivă, infantilă, ingenuă, inocentă, ipocrită, istovită, îmbătrânită, împăcată, închisă, încordată, încruntată, îndatoritoare, îndărătnică, îndârjită, îndobitocită, înduioşată, îndurerată, înflăcărată, înflorită, înfricoşată, înfricoşătoare, înfrigurată, îngerească, îngândurată, îngrijată, îngrijorată, îngrijorătoare, îngrozită, îngrozitoare, înnegurată, înrăită, înseninată, înspăimântată, însufleţită, întrebătoare, întristată, întunecată, înţeleaptă, învăpăiată, josnică, jovială, limpede, lină, liniştită, luminată, mâhnită, mândră, mânioasă, mirată, misterioasă, morocănoasă, mulţumită, muncită, mută, necăjită, nedesluşită, nefirească, nelămurită, neliniştită, nemiloasă, nemângâiată, nepătrunsă, nesimţitoare, nobilă, nostimă, obosită,

Scanned with OKEN Scanner

obraznică, onctuoasă, ostenită, pânditoare, placidă, plăcută, plânsă, plouată, pocită, potolită, preocupată, prietenească, prietenoasă, proaspătă, prostească, provocatoare, radioasă, rătăcită, răutăcioasă, rânjită, râzătoare, rea, relaxată, resemnată, respectuoasă, rugătoare, ruşinată, sălbatică, sălbăticită, sănătoasă, senină, serioasă, severă, sfântă, sfioasă, sinceră, sinistră, slută, sluţită, smerită, smintită, somnolentă, somnoroasă, speriată, stranie, stupefiată, suavă, suferindă, suficientă, sumbră, surâzătoare, şireată, ştearsă, tandră, tinerească, tristă, trudită, trufaşă, uimită, urâtă, ursuză, veselă, vicioasă, vicleană, vioaie, visătoare, voioasă, voluntară, vulgară, zâmbitoare.

„Faţa lui *arămie* şi *puternică* se aplecă pe umerii ei frânţi." ARGHEZI, S. 9 111. ¤ „Când se îndreptă în picioare, faţa lui era *aspră* şi *hotărâtă*." SLAVICI, O. II 281. ¤ „Azi, ca un sfânt dintr-o icoană veche, / Blând îmi răsai cu faţa ta *blajină*..." GOGA, O. I 18. ¤ „Era odată-un prinţ vestit, / Cu ochii trişti, cu faţa *blândă*..." PETICĂ, S. I 23. ¤ „În sfârşit, Gavril îşi ridică de pe masă capul răvăşit, arătându-şi faţa *cărămizie* şi *buhăită*." VINEA, O. III 344. ¤ „În uşa prăvăliei stă un ţăran nalt, spătos, cu faţa *conabie* ca sfecla." DELAVRANCEA, O. I 2. ¤ „Mama ne primi în prag, cu faţa *crispată*." BLAGA, O. 6 85. ¤ „Ce feţe *crunte* de nuntaşi ursuzi!" DOINAŞ, V. 78. ¤ „Tu ai râde printre lacrimi şi-ai ascunde negreşit / În cosiţa ta de aur faţa-ţi *dulce* şi *şireată*." EMINESCU, O. IV 37. ¤ „Prin voalul des, abia se zărea faţa *fragedă* şi ochii vioi ai tinerei necunoscute." BASSARABESCU, S. A. 118. ¤ „Feţele noastre sunt *galbene, aspre, uscate*." STANCU, S. 7 59. ¤ „Dar luminiţa pe care o ţinea în mână îi lumina faţa *gingaşă, senină, albă*, îi lumina mai ales ochii, care ardeau sub sprâncenele dese." AGÂRBICEANU, O. 7 63. ¤ „Lacrămile udă *gânditoarea*-i faţă." BOLINTINEANU, O. I 529.¤ „Faţa Piei era *hidoasă, verde* şi *ţeapănă*..." STAHL, F. O. 376. ¤ „Cu pieptul plin şi des bătând / Cu faţa-*mbujorată*, / A răsărit dintr-un tufiş / Şi râde-acum mirată." COŞBUC, O. A. I 74. ¤ „Pe drum, prin lanuri, la fântâni / Şi prin grădinile-nflorite, / Copii cu chipuri de bătrâni, / Femei cu feţele-*mpietrite*." PHILIPPIDE, S. 1 237. ¤ „Aveţi să ziceţi însă cu feţele-*nrcuntate* / Că ei nu sunt ai voştri. Atunci ai cui sunt ei ? MACEDONSKI, O. IV 176. ¤ „Mâine ce va fi? / Poate vântul care trece / peste faţa ta *îngândurată*." STOICA, O. 97. ¤ „Dar ea nu putea să-mi vadă faţa *mohorâtă*." PREDA, I. P. III 324. ¤ „Părul lui nu era nici negru, nici galben, nici castaniu; faţa nici *oacheşă*, nici *bălană*, nici *smeadă*..." CARAGIALE, O. I 771. ¤ „Vai! Tot oraşul era parcă / Un creier plin de gânduri negrăite - / Atâtea gânduri, câţi erau acei / Care treceau cu feţele-*ofilite*, / Ducând poverile cu ei." SĂULESCU, V. T. A. 104. ¤ „Un zâmbet de mulţumire îi lumină faţa *pală*..." D. ANGHEL, PR. 85. ¤ „Asupra feţei *palide, musculoase, expresive*, se ridica o frunte senină şi rece ca cugetarea unui filosof." CĂLINESCU, O. 11 115. ¤ „Ochii tăi tulburaţi şi faţa-ţi *pălită* mă fac să crez că în sufletul tău se petrece ceva neobişnuit." FILIMON, O. II 28. ¤ „Avea o faţă *pietroasă*, gâtul pătrat şi muşchiulos, pornit direct din umerii laţi, pe care şi-i clătina în mers..." SĂLCUDEANU, B. A. 332. ¤ „Îi pieri din suflet toată frământarea văzând pe Florica, cu faţa *rumenă, plină* şi *zâmbitoare*, apropiindu-se sprintenă ca o ispită." REBREANU, O. 4 64. ¤ „Che Andrei mă privi lung, cu faţa *slută* şi *rece* şi, fără să spună un cuvânt, intră în bordeiu săpat în marginea Noianului şi trase zăvoru pe uşă." NEAGU, I. 133. ¤ „Pe drumurile-nguste cu lespezi pardosite / Trecură fariseii cu feţele *smerite* / Şi bărbile-argintate." VOICULESCU, P. I 32. ¤ „În capul mesei stătea un bătrân cu faţa *stafidită*, care se închidea şi mai tare când zâmbea." IVASIUC, A. 282. ¤ „Şi faţa ta *suavă* şi

Scanned with OKEN Scanner

trupul tău suav / Aș vrea să am o mie de guri să le pot plânge." STANCA, V. 57. ¤ „Din când în când și-ntoarse fața *suptă* / Spre cer, spre soare / Și zâmbește / În ploaia ireală de lumină." CAMIL PETRESCU, O. I 69. ¤ „Nimica n-ar putea să mă răsfețe / Mai mult decât *surâzătoare* fețe..." EFTIMIU, O. 8 813. ¤ „Dar ne mâhnești c-o față prea *tristă*; hai, curând!" BARBU, V. P. 71. ¤ „Apoi fața *veștedă* și *mâhnită* se însenină și ochii se închiseră." SADOVEANU, O. 1 353. ¤ „S-au dus acele timpuri, și tu, deși ești june, / Ai fața *veștejită* și ești îmbătrânit..." MACEDONSKI, O. I 297. ¤ „Înțeleptul evreu se uită cu oarecare curiozitate la fața *visătoare* a lui Dan." EMINESCU, O. 101. ¤ „Cu furcile în brâne, cu fețele *voioase*, / Întind cât pot cu fusul din caiere stufoase / Două femei cântând." BOLLIAC, O. 271.

FECIOARĂ. Albă, blândă, blondă, bună, candidă, credincioasă, cuminte, dalbă, despletită, duioasă, dulce, falnică, fermecătoare, fragedă, frumoasă, gingașă, imaculată, înfiorată, înțeleaptă, mândră, melancolică, modestă, nenuntită, nepătată, neprihănită, oacheșă, ofilită, palidă, preacurată, preaînțeleaptă, preamândră, rafaelică, sălbatică, săracă, sfielnică, tainică, tânără, tragică, tristă, trudnică, vioaie, visătoare.

„Pe căile vremii se duc și vin / cu pas adânc ca de soartă / *albe* fecioare și *negre* fecioare..." BLAGA, O. 1 233. ¤ „Primiți-mă, *blânde* fecioare, / ca-n anii în care-mi dictați / salbe de rânduri spuse / pentru părinții uitați." JEBELEANU, S. 1 61. ¤ „De-atunci, fecioară *blândă* ca spicul cel de grâu, / Veneai la mine noaptea ca nimeni să te vadă..." EMINESCU, O. I 92. ¤ „Fecioare *despletite*, cu părul curs pe spate, / Spălau, în apă, valuri de in imaculate..." PERPESSICIUS, O. 1 16. ¤ „Din funduri de singurătate / Răsare *duioasa* fecioară, / Și genele-i nesărutate / Spre lumea de jos le coboară." ZAMFIRESCU, O. I 145. ¤ „Dar coborând din măgură / Să merg în valea mare, / Fecioara *dulce, candidă*, / Stă, râde și dispare." BOLINTINEANU, O. I 384. ¤ „Însă umbra *gingașei* fecioare / Multă vreme stăruiește-n prag." IOSIF, O. A. I 137. ¤ „Priviți gingașele siluete ale fecioarelor / *înfiorate* și *fragede*..." FELEA, C. M. 43. ¤ „Și pe lanuri secerate am văzut *mândre* fecioare..." EMINESCU, O. IV 115. ¤ „În trecut visam iubire / Ideală și curată, / Și iubita fără seamăn, / O fecioară *nepătată*." PETICĂ, S. I 334. ¤ „*Neprihănită, fragedă*, fecioară, / Copil cu un înger parcă frate geamăn, / Această frumusețe fără seamăn / Capriciu al materiei e doară?" PARASCHIVESCU, S. I 321. ¤ „Fecioarei *ofilite* ce patima o stinge; / Mai dă-i vioiciunea, și fă câți te-or atinge / Puteri a dobândi!" BOLLIAC, O. 151, ¤ „Fecioară *palidă*, cu-adevărat / Că zâmbetele tale inocente / Nu-s sucul patimelor violente / Ce-n firea ta se luptă-nverșunat?" CODREANU, S. 1 194. ¤ „Și-mprejur de albe mese, / Copilași în rânduri dese / Și fecioare *preacurate*, / Tineri fără de păcate." DULFU, S. 424. ¤ „Această *vioaie* și *fermecătoare* fecioară mi-a hărăzit câteva ore de complicată elevație sufletească." GALACTION, O. III 69.

FEMEIE. Epitete referitoare la înfățișare, statură, trăsăturile feței etc. Bătrână, bolnăvicioasă, cărnoasă, ciolănoasă, corpolentă, despletită, deșirată, durdulie, fălcoasă, firavă, frumoasă, gingașă, grasă, grațioasă, greoaie, groasă, impunătoare, înaltă (*naltă*), îndesată, joasă, mare, matură, măruntă, mică, mlădie, mlădioasă, monumentală, ofilită, palidă, pipernicită, pirpirie, planturoasă, robustă, rotundă, scurtă, slabă, slăbită, slută, solidă,

Scanned with OKEN Scanner

subțire, șubredă, tânără, tomnatică, trecută, trupeșă, uriașă, uscată, uscătivă, vânjoasă, vârstnică, veștedă, voinică, voinicoasă, voluminoasă, zdravănă, zveltă.

Epitete cromatice. Albă, albicioasă, bălaie, bălană, blondă, brunetă, căruntă, neagră, negricioasă, oacheșă, (*pop.*) plăviță, roșcovană, rumenă, smeadă.

Epitete referitoare la temperament, caracter, însușiri intelectuale, comportare etc. Abilă, activă, admirabilă, adorabilă, ageră, agreabilă, ambițioasă, apetisantă, aprigă, arțăgoasă, atrăgătoare, ațâțătoare, autoritară, batjocoritoare, bărbătoasă, biată, bizară, bârfitoare, blândă, buimacă, bună, calmă, capricioasă, celebră, chibzuită, cicălitoare, cinică, cinstită, coaptă, credincioasă, crudă, cumsecade, cuminte, curioasă, cutezătoare, cuviincioasă, dârză, delicată, demodată, desfrânată, deșteaptă, devotată, dezmățată, dificilă, distantă, distinsă, divină, dominatoare, drăgălașă, dulce, durdulie, egoistă, elegantă, elevată, energică, enigmatică, epatantă, excentrică, falnică, fascinantă, fatală, fericită, fermecătoare, fină, formidabilă, fricoasă, frivolă, gălăgioasă, gâlcevitoare, gânditoare, geloasă, groaznică, grosolană, guralivă, gureșă, harnică, hotărâtă, ideală, incoloră, indiferentă, infernală, inimoasă, inocentă, insipidă, inteligentă, interesantă, iresponsabilă, ispititoare, isteață, iubăreață, iubeață, iubitoare, iute, (*livr.*) înamorată, încăpățânată, încântătoare, încrezută, îndărătnică, îndrăcită, îndrăgostită, înflorită, îngrijită, înțeleaptă, lacomă, leneșă, limbută, luminată, luxoasă, măiastră, mândră, mânioasă, melancolică, meticuloasă, milostivă, minunată, misterioasă, modernă, molatică, necăjită, neprețuită, nepricepută, nestatornică, nesuferită, nevinovată, nevricoasă, onestă, ordinară, orgolioasă, pasională, păcătoasă, pătimașă, pătrunzătoare, perfidă, pierdută, pisăloagă, politicoasă, ponderată, posacă, practică, pregetătoare, primejdioasă, refinată, răbdătoare, răpitoare, răsfățată, rea, rece, respectabilă, respingătoare, rușinoasă, sălbatică, sensibilă, senzuală, serafică, sfătoasă, simplă, sobră, splendidă, sprintenă, stilată, strașnică, strălucitoare, suavă, sublimă, superbă, superioară, surâzătoare, șireată, șubredă, tare, timidă, tiranică, tristă, trufașă, tulburătoare, uimitoare, umilă, ușoară, ușuratică, vanitoasă, veninoasă, veselă, veștedă, virtuoasă, voluntară, voluptoasă, vorbăreață, vrednică, vulgară, zâmbitoare, zglobie, zvăpăiată.

„Nu întrece însă nimic furia cu care femeia *desfrânată* se aruncă asupra celei nevinovate, ca să aibă diavoleasca mulțumire de a o vedea lunecând în păcat." SLAVICI, O. VII 492. ¤ „Era o femeie *durdulie*, *sprintenă*, cu sprâncene îmbinate și o față albă ca laptele." I. M. SADOVEANU, S. II 422. ¤ „Madam Donopoiu era o femeie *excentrică*..." BASSARABESCU, S. A. 131. ¤ „Ceva mai la spatele ei, o femeie *înaltă, oacheșă, groasă, cărnoasă* ținea între dinți o lulea." STANCU, S. I 105. ¤ „El fusese însurat odată cu o femeie *încântătoare*..." CARAGIALE, O. II 382. ¤ „Toate florile din parc m-au iubit / Și fiecare, ca o femeie *înflorită* mi se oferea, / Florile cunosc pe-acel ce mult a pătimit..."

Scanned with OKEN Scanner

ISAC, P. 135. ¤ „Elena Dorian era femeie *luxoasă* şi cheltuia mult cu îmbrăcămintea." BASSARABESCU, S. A. 356. ¤ „O *mândră* femeie s-arată călare..." EMINESCU, O. IV 328. ¤ „A plătit scump toanele astea de femeie *nepricepută* şi *răsfăţată*." I. M. SADOVEANU, S. III 299. ¤ „Femeile - *oacheşe* sau *plăviţe* - treceau noaptea pe dinaintea ochilor săi pe jumătate închişi, ca nişte năluciri." MACEDONSKI, O. VI 231. ¤ „Din fată frumoasă ce fusese, era acum o femeie *ofilită, slabă*." DAN, S. 17. ¤ „Femeile *oneste* sunt atât de sigure de virtutea lor, încât nu se simt obligate s-o dovedească." MAZILU, C. S. 236. ¤ „Radu asculta nemişcat, şi se uita lung şi nepriceput la această namilă de femeie *ordinară* şi *nesuferită*." VLAHUŢĂ, S. A. II 50. ¤ „Mamă-sa, o femeie *palidă, naltă, blondă*, cu ochii negri, îi vorbise adesea de tatăl său..." EMINESCU, O. VII 96. ¤ „O dădeau ca pildă de femeie *primejdioasă* de care trebuie să te fereşti cu groază..." VINEA, O. II 191. ¤ „Adevărul, însă, era că dânsul nu se afla decât proprietarul unei femei *răpitoare*." MACEDONSKI, O. VI 249. ¤ „Wanda Walberg a fost pentru Filip Lăscăreanu o femeie *rece, autoritară, tiranică*." BĂNULESCU, C. M. 276. ¤ „O femeie *rumenă* şi *zdravănă*, tip de silişteancă, cu picioarele goale pe puntea de lemn, stă rezemată de-o balustradă c-un copil la sân." BART, S. I 327. ¤ „Ce femeie *straşnică*!" SADOVEANU, O. I 172. ¤ „Ei bine! Renunţ pentru totdeauna la amorul unei femei *vanitoase*!" FILIMON, O. I 250. ¤ „Era o femeie *voinică, energică, bărbătoasă*, cu prea puţine urme din frumuseţea despre care se vorbea că ar fi avut-o în tinereţe." REBREANU, O. 9 264. ¤ „Şi domnişoara, o femeie *voluminoasă, palidă*, cu nasul încovoiat, de semită, apărea îndată cu farfurii, cu băuturi." AGÂRBICEANU, O. 7 25. ¤ „Am plecat de lângă tine - m-ai uitat, / Femeie *zvăpăiată*!..." COTRUŞ, V. 119.

FEREASTRĂ. Adâncă, albastră, albă, cenuşie, enormă, fumurie, imensă, iubită, înaltă, înfloritâ, îngustă, întunecată, întunecoasă, joasă, largă, lată, luminată, luminoasă, mare, melancolică, mirată, misterioasă, mută, neagră, posomorâtă, pustie, senină, severă, solitară, somnoroasă, strălucitoare, tăcută, tristă, tulbure, uriaşă, veselă, voioasă.

„Ferestrele deveneau *albastre, fumurii*." SEBASTIAN, O. A. 257. ¤ „Cade seara-ntunecând / *Albele* ferestre, / Şi la geam priveşte dus / Fata fără zestre..." EFTIMIU, O. 7 164. ¤ „ - La fereastra-mi *înflorită* / Cântă-n scare-o ciocârlie." ISAC, P. 266. ¤ „Ferestrele *mute*." BANUŞ, S. 1 24. ¤ „Cântă tristă în amurg / Fata fără zestre, / Luna creşte înălbind / *Negrele* ferestre..." EFTIMIU, O. 7 165. ¤ „Întunerecul coboară prin ferestrele *pustii*..." GOGA, O. I 46. ¤ „Ating cu palma-n treacăt ferestrele *senine*..." STANCA, V. 400. ¤ „În castelul de pe stâncă, la fereastra *solitară*, / Stă pe gânduri o femeie şi priveşte-n noapte-afară." COŞBUC, O. A. I 87. ¤ „Deschid *tăcutele* fereşti ..." DEMETRESCU, S. A. 138.

FERICIRE. Absolută, accesibilă, adâncă, adevărată, agreabilă, agresivă, aleasă, amară, amăgitoare, apatică, apusă, aromitoare, ascunsă, aspră, beată, blândă, bolnavă, burgheză, caldă, calmă, casnică, cerească, certă, ciudată, conjugală, copilărească, cuviincioasă, curată, depărtată, deplină, desăvârşită, dezgustătoare, divină, domoală, drăcească, dulce, durabilă, dureroasă, efemeră, egoistă, eternă, extatică, facilă, (*livr.*) factice, falsă, familială, fierbinte, firească, fugară, furtunoasă, globală, grandioasă,

Scanned with OKEN Scanner

gravă, grea, grozavă, ideală, idilică, iluzorie, imaterială, imediată, imensă, imposibilă, inaccesibilă, incertă, inconștientă, incredibilă, individuală, indivizibilă, inefabilă, inexplicabilă, injustă, insuportabilă, intelectuală, intensă, interioară, internă, intimă, ireală, irealizabilă, împovărătoare, înaltă, înălțătoare, încremenită, îndelungată, îndelungă, înșelătoare, întâmplătoare, întreagă, întristată, limpede, liniștită, luminoasă, mare, măruntă, melancolică, mincinoasă, miraculoasă, mistică, momentană, morală, naturală, năucă, neașteptată, nebună, necompletă, necunoscută, nefirească, negrăită, negustată, neîmplinită, neînchipuită, neîndurătoare, neînțeleasă, nemaiîntâlnită, nemaipomenită, nemaisimțită, nemărginită, nemăsurată, nemeritată, neobișnuită, neprețuită, neputincioasă, nesatisfăcătoare, nesățioasă, nesfârșită, nespusă, nestatornică, nestăpânită, neștiută, nețărmurită, neverosimilă, nevinovată, oarbă, obsesivă, obștească, omenească, orbitoare, (*livr.*) paradiziacă, pământească, personală, pierdută, plăpândă, plutitoare, precară, prezentă, pribeagă, problematică, profundă, promptă, prospectivă, provizorie, pură, puternică, rafinată, râvnită, reală, retrospectivă, sălbatică, sănătoasă, scânteietoare, scârboasă, scurtă, senină, serafică, sfântă, sfârșită, simplă, socială, solidă, spirituală, statornică, stenică, stinsă, stranie, străveche, suavă, subiectivă, sublimă, subtilă, supraomenească, supremă, surâzătoare, șubredă, tainică, terestră, teribilă, tihnită, totală, trainică, trecătoare, tristă, tumultoasă, uluitoare, umană, umilă, universală, vană, vertiginoasă, veșnică, vicleană, vie, viitoare, violentă, zadarnică, zdrobită, zgomotoasă, zvăpăiată.

„Din fericirea mea *adâncă* / Aș vrea să mă mai deștept." EMINESCU, O. IV 427. ¤ „Ce fericire *blândă*, aproape *întristată* / De-un lung trecut ce-n inimi nu mai putea să moară!" PILLAT, P. 31. ¤ „De aici înainte, Ionică și Ileana viețuiră în fericire *cerească*, cu dragoste nesfârșită unul către altul." B. P. R. 2 196. ¤ „O visă toată noaptea: erau numai ei doi, în toată lumea, uniți într-o fericire *divină*." REBREANU, O. 6 171. ¤ „Nu! Fericirea *dulce* în lume nu domină!" BOLINTINEANU, O. I 344. ¤ „Flăcăul nu era fericit, sau era copleșit de o fericire prea *grea*, amenințat de o temere obscură..." PREDA. D. 45. ¤ „Mi-e frică de o fericire *insuportabilă*." CIORAN, L. S. 136. ¤ „Nu-mi fuse oare / Cea mai *înaltă* fericire dată!" IOSIF, O. A. I 105. ¤ „Adesea, lucruri mici, neînsemnate îmi umpleau sufletul de-o fericire *luminoasă, înălțătoare*..." VLAHUȚĂ, S. A. II 272. ¤ „Fericirile *mari* sunt totdeauna de scurtă durată..." URMUZ, P. B. 11. ¤ „Ajunsese și el să creadă că întreaga viață se va scurge în această *miraculoasă, neașteptată, neverosimilă, imposibilă* fericire." STAHL, M. B. 202. ¤ „Ce *negrăită* fericire!" DULFU, S. 452. ¤ „O căldură binecuvântată, o fericire *neînțeleasă* îl făcea să vadă lumea în trandafiriu..." BASSARABESCU, S. A. 96. ¤ „O *nelămurită* fericire începea să mă cuprindă." ELIADE, M. N. 278. ¤ „Așa, în *nemărginită* fericire pentru ei, trecu o lună de zile." B. P. R. 2 174. ¤ „Oamenii proști numesc noroc fericirea *nemeritată*, și uită, bucurându-se, că ea e o pasăre trecătoare." IORGA, C. 64. ¤ „Ce fericire, ce *neprețuită* fericire!..." FILIMON, O. II 44. ¤ „S-a stins încet... S-a stins pe nesimțite / frumosul glas ce mă chema odată / La fericiri *nespuse... nesfârșite*!" MINULESCU, O. 393. ¤ „Vino, vom sorbi din cupa fericirilor *pierdute*..." MACEDONSKI, O. I 316. ¤ „O,

Scanned with OKEN Scanner

soră a durerii, *plăpândă* fericire!" CERNA, P. 34. ¤ „Am plecat, aiurit şi furnicat de o fericire *serafică*." GALACTION, O. A. III 72. ¤ „Da, pot să cred că-n clipa, când m-ai ursit pe lume / Ai pus întreg veninul şi răutatea ta, / Că fericirea *sfântă, sublimă*, fără nume, / În drumul meu de lacrimi eu nu pot aştepta." SĂULESCU, V. T. A. 145. ¤ „În mintea omului rămâne / Tabloul fericirii *stinse*..." MACEDONSKI, O. III 62. ¤ „De ce n-aflăm în împlinirea dorinţelor din astă lume, / Acea *sublimă* fericire ce înainte-i am visat..." EMINESCU, O. IV 491. ¤ „Era aşa de trudit şi-i era aşa de somn, încât îşi plecă tâmpla pe braţ cu sentimentul unei fericiri *supreme*..." SADOVEANU, O. 10 198. ¤ „Nu, durerea nu este o ţintă, cum nu este nici plăcere, ci un mijloc pentru a ne cerca pe noi, a ne oţeli sufletul şi a ne face vrednici de o fericire *trainică*." FLORIAN, A. S. 30. ¤ „De ce în omenire aşa multe jăliri, / Ş-aşa de *trecătoare*, de *scurte* fericiri?" ALECSANDRI, O. I 255. ¤ „Ce preţ aş pune oare pe *vana* fericire pe care până azi n-o cunosc decât din nume, dacă în adevăr m-aş folosi de ea?" RUSSO, S. A. 267. ¤ „Însă fericirea *zvăpăiată* a mamei sale o ţinea într-o continuă mirare." AGÂRBICEANU, O. 8 231.

FIARĂ. Blândă, crâncenă, cruntă, cumplită, dibace, enormă, fantastică, fioroasă, flămândă, isteaţă, îndârjită, înfricoşătoare, mare, neagră, necunoscută, neîmblânzită, primejdioasă, sângeroasă, trufaşă, uriaşă, vicleană, vitează.

„Va creşte iar această fantastică pădure, / bogată-n fiare *blânde* şi şerpi scânteietori...." DOINAŞ, A. P. 41. ¤ „Aceste dihănii şi lighioi, chiar dacă erau din soi de fiare *crunte*, trăiau cu pace." SADOVEANU, O. 18 114. ¤ „Iar voi, *flămânde* fiare, înapoi!" PHILIPPIDE, S. 1 97. ¤ „De-atâta sărăcie în cotețe, / Ne ocolesc şi fiarele *isteţe*: / Că le-aţi furat şi vulpilor tainul." EFTIMIU, O. 8 374. ¤ „În orice colţ se ghemuiesc *sângeroase* fiare...." VOICULESCU, P. II 226. ¤ „Fără îndoială lupul e o fiară *vitează* şi *dibace*...." SADOVEANU, O. 15 298.

FIGURĂ. *Înfăţişare, chip, faţă, obraz.* Agitată, agresivă, aiurită, albă, amărâtă, anemică, anonimă, anxioasă, apatică, arsă, ascuţită, aspră, asprită, austeră, bărboasă, bătrână, bizară, blândă, bravă, brună, buhăită, calmă, candidă, caraghioasă, celebră, chinuită, colţuroasă, compătimitoare, consternată, contractată, copilăroasă, crâncenă, crispată, cruntă, cuminte, cumplită, delicată, delicioasă, demoralizată, descărnată, deschisă, descompusă, destinsă, deşirată, dezordonată, discretă, distinsă, distrată, dojenitoare, drăgălaşă, duioasă, dulce, dură, energică, exotică, expresivă, familiară, fină, flegmatică, gânditoare, glumeaţă, graţioasă, gravă, hieratică, hirsută, hodorogită, (*livr.*) impasibilă, impenetrabilă, impozantă, impulsivă, impunătoare, incoloră, indiferentă, indolentă, insignifiantă, interesantă, ipocrită, ironică, istovită, îmbătrânită, împietrită, înăcrită, încreţită, încruntată, îndrăzneaţă, îndurerată, înflorită, îngăduitoare, îngrijată, îngrijorată, îngustată, îngustă, înlemnită, însângerată, întunecată, înţepată, învineţită, jalnică, jovială, lamentabilă, lătăreaţă, liniştită, lividă, lucioasă, luminată, luminoasă, lungăreaţă, lungită, lunguiaţă, magnetizată, marţială, mată, morocănoasă, naivă, năucită, neagră, necăjită, nepăsătoare, nepătrunsă, obosită, obraznică, ocupată, ofilită,

Scanned with OKEN Scanner

osoasă, ovală, palidă, pașnică, pământie, pătimașă, pierdută, pietroasă, piezișă, placidă, posomorâtă, prefăcută, prelungă, prietenoasă, radioasă, (*livr.*) rasată, răvășită, rece, regulată, repulsivă, rotundă, rubicondă, rumenă, satisfăcută, sănătoasă, schimonosită, scofâlcită, scorojită, sfâșiată, sidefie, sigură, simpatică, sinistră, slabă, slută, smerită, sobră, spălăcită, speriată, sperioasă, stafidită, stinsă, subțire, suferindă, suptă, surâzătoare, șifonată, ștearsă, strengărească, tăcută, tânără, teribilă, (*livr.*) ternă, tinerească, tragică, tristă, translucidă, trufașă, tumefiată, țepoasă, uimită, uluită, umflată, ursuză, verzuie, veștedă, victorioasă, vioaie, voinică, voioasă, virilă, vulturească, zâmbitoare, zbârcită.

„Mă uit la figura *blândă* și *luminoasă* a moșneagului, ascult cu drag vorba lui așezată și cuminte..." VLAHUȚĂ, S. A. III 241. ¤ „Pe urmă își ridică ochii spre figura *cumplită* a lui Răcoare." SADOVEANU, O. 1 177. ¤ „Președintele avea o figură *distrată, pierdută*." BOTEZ, S. 4 22. ¤ „Figura lui era *gravă*, ochii-i erau naivi." ARGHEZI, S. 9 84. ¤ „Figura lui e *încruntată, satisfăcută* și *trufașă*." GALACTION, O. IV 148. ¤ „O expresie de uimire, de stupoare, s-a imprimat pe figura ei *înlemnită, crispată, magnetizată...*" MIHĂESCU, O. IV 783. ¤ „Sub arțar, plecat, moșneagul / Șade cu luleaua-n gură, / Pare că-i cioplită-n piatră / *Luminoasa* lui figură..." IOSIF, O. A. I 17. ¤ „Dar îi plăcea să vadă pe figura lui *obosită* această izbucnire de lumină." SEBASTIAN, O. A. 286. ¤ „Puse-o lungă sărutare pe-*ofilita* ei figură..." MACEDONSKI, O. II 85. ¤ „Figurile noastre erau *palide* și *tăcute*, iar peste noi plutea dezgustul unui veac." BACOVIA, O. 319. ¤ „O bătrânică cu figura *prelungă, suptă, osoasă* și încă voinică pentru părul alb și gura știrbă, îi răsărise parcă anume în cale..." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 314. ¤ „Se uită îndelung la Picu Hartular, la figura lui *scofâlcită...*" CEZAR PETRESCU, O. P. 309. ¤ „Pe doctorul Lemetea, directorul spitalului, l-a întâlnit pe o alee a parcului; i-a întins mâna, și pe figura lui *slabă, rasată*, a apărut un zâmbet rece." NEDELCOVICI, Z. N. 183. ¤ „Ochii negri ai fetei; cu privirea niței umbrită de genele și mai negre, lungi, dădeau figurii *tinere* și *voioase* o undă ușoară de melancolie." PARASCHIVESCU, S. 3 224-225. ¤ „Ce figură *ursuză* și *posomorâtă* are Peruianu!" VLAHUȚĂ, S. A. III 66.

FIINȚĂ. *Om; persoană.* Activă, angelică, armonioasă, atotputernică, biată, blândă, candidă, ciudată, completă, complexă, credincioasă, cugetătoare, curioasă, cuvioasă, dalbă, decrepită, delicată, delicioasă, demonică, desăvârșită, dezgustătoare, diabolică, discretă, divină, dragă, drăgălașă, dulce, enigmatică, excepțională, extraordinară, falsă, fericită, fermecătoare, fidelă, firavă, flămândă, fragilă, frumoasă, gânditoare, gingașă, guralivă, hidoasă, hrăpăreață, incapabilă, inocentă, inofensivă, insignifiantă, intangibilă, interiorizată, inventivă, ireponsabilă, încântătoare, îngăduitoare, îngrozitoare, însingurată, înspăimântătoare, lașă, luminată, măruntă, mediocră, mică, miraculoasă, misterioasă, modestă, monstruoasă, neajutorată, nedesăvârșită, nefericită, negricioasă, neisprăvită, nemaivăzută, nenorocită, neputincioasă, nevinovată, nobilă, orgolioasă, originală, palidă, pasivă, păcătoasă, placidă, plicticoasă, preaciudată, prevenitoare, pribeagă, prudentă,

Scanned with OKEN Scanner

rea, recunoscătoare, sărmană, scumpă, slabă, sprintenă, subțire, tăcută, tânără, tulburătoare, umilă, urâtă, uriașă, ușuratică, veselă, violentă, voinică, vulnerabilă, zburdalnică.

„Un om nu poate fi rău de vreme ce o ființă atât de *angelică*, atât de *gingașă*, atât de *nevinovată* ca o fată fecioară primește a se uni cu el pe toată viața." HASDEU, S. I 220. ¤ „De ce dintre toate mumele, pe dânsa, ființă *blândă* și *drăgăstoasă*, să o dea ursita pe mâinile unei mume neîmblânzite." ODOBESCU, P. 44. ¤ „Acea ființă *dalbă, angelică* și *dulce* / Ce vieții dă ferice un farmec răpitor, / Perit-a pentru mine..." BOLINTINEANU, O. I 160. ¤ „Asupra unui singur lucru omenirea conștientă este de comun acord: omul nu este o ființă *desăvârșită*, fiindcă este o făptură în devenire." FLORIAN, A. S. 84. ¤ „Gândul nostru se îndreaptă cu recunoștință vie spre ființa *divină* care a fost mama pictorului." VLAHUȚĂ, S. A. III 341. ¤ „O armată întreagă de ființe *drăgălașe* și *zburdalnice* alerga printre arbori..." DEMETRESCU, S. A. 338. ¤ „Sunt o ființă foarte *orgolioasă*..." FULGA, A. I. 308. ¤ „Se simți pe sine, ființă *slabă* și *fragilă*, încolțită de niște lucruri pe care nu le înțelegea." IVASIUC, A. 41. ¤ „Voi fi mai puțin naiv. Căci Dania își va continua viața ei de ființă *tulburătoare* și *iresponsabilă*." HOLBAN, O. II 164.

FIOR. *Emoție vie pricinuită de un sentiment puternic.* Adânc, alb, ametitor, ancestral, aprig, ascuțit, biruitor, cald, ciudat, continuu, cosmic, cumplit, delicios, (*poetic*) diafan, divin, dulce, dureros, feciorelnic, fierbinte, fluid, funebru, gigantic, greu, înghețat, larg, lăuntric, mărunt, melodios, mistic, moral, mustrător, nedeslușit, neexplicabil, negru, neînțeles, nemaiîncercat, nemaipomenit, nepătruns, neplăcut, nervos, nestânjenit, neștiut, obscur, oribil, originar, prelung, puternic, rece, sălbatic, senin, sfânt, subțire, tainic, tăinuit, tăios, tragic, ucigaș, ușor, vag, vechi.

„Durerea chiar de-o simulezi = eu simt / Fiori *adânci* în pieptul meu trezind." EMINESCU, O. IV 69. ¤ „Niciodată nu cunoscuse până atunci *divinii* fiori ai dragostei." URMUZ, P. B. 11. ¤ „Și toată noaptea sta ea pe gânduri / În doruri tainici, în *dulci* fiori." ALECSANDRI, O. I 17. ¤ „Am simțit un fior *dureros*..." SADOVEANU, O. 6 304. ¤ „Mărturisirea lui stângace și teatrală în același timp îi dădea niște fiori *feciorelnici*." REBREANU, O. 4 125. ¤ „La strecurarea fiorului *fierbinte* de durere și de plăcere, Andrieș închise ochii." SADOVEANU, O. 3 227. ¤ „Caty simți un fior *funebru* trecându-i prin inimă." CĂLINESCU, O. 8 298. ¤ „Un fior *oribil* și *delicios* în același timp, de spaimă, îi încreța carnea." COCEA, S. 2 19. ¤ „Se simți atât de singură, că un fior *rece* și *tăios* îi străbătu mădularele." MIHĂESCU, O. 1 441. ¤ „Și-n sufletele grele de păcate / Coboară, Doamne, pentru totdeauna, / Fiorul *sfânt* al dragostei de frate..." GOGA, O. I 115. ¤ „Carnea domniței ardea de dor / Și-o străbătea un *tainic* fior." PARASCHIVESCU, S. 1 12. ¤ „Amintește-ți de seara de-atunci / Suprapusă pentâiul sărut / Când cu buze turtite de prunci / De-un fior *ucigaș* ne-am temut!" GEORGE, S. 51.

FIRE. *Caracter, temperament.* Adâncă, ageră, agitată, amarnică, ambițioasă, analitică, anarhică, aprigă, aprinsă, apucată, arțăgoasă, aspră, așezată, autoritară, (*pop.*) avană, aventurieră, bănuitoare, blajină, blândă, blestemată, bolnăvicioasă, brutală,

Scanned with OKEN Scanner

bună, calculată, caldă, capricioasă, călită, cărpănoasă, câinoasă, cârtitoare, cerească, chibzuită, cinică, cinstită, ciudată, comunicativă, concesivă, conservatoare, copilăroasă, corectă, cumpănită, cumpătată, curajoasă, curată, darnică, dârză, delicată, deschisă, descurcăreață, despotică, deșteaptă, dezarmată, docilă, dominatoare, domoală, dreaptă, duioasă, dulce, dulceagă, dumnezeiască, dură, echilibrată, echivocă, egoistă, emotivă, entuziastă, exagerată, exaltată, explozivă, extravertită, fățișă, feciorelnică, feminină, francă, fricoasă, geloasă, generoasă, ghimpoasă, gingașă, glumeață, grijulie, haihuie, hâdă, hotărâtă, idilică, iertătoare, impresionabilă, imprevizibilă, impulsivă, inadaptabilă, independentă, indiferentă, inflexibilă, influențabilă, insensibilă, instabilă, introvertită, invidioasă, iritabilă, iscoditoare, iubitoare, iute, împăciuitoare, înaltă, înapoiată, încăpățânată, înceată, închisă, încrezătoare, încrezută, îndărătnică, îndârjită, îndoielnică, îndrăzneață, îngăduitoare, întortocheată, întreprinzătoare, întunecată, înțeleaptă, înverșunată, josnică, leală, leneșă, limpede, linguşitoare, liniştită, lucidă, marțială, mândră, mânioasă, meditativă, melancolică, minunată, mistică, moale, molâie, mondenă, morală, muncitoare, năbădăioasă, năprasnică, nărăvașă, năvalnică, neagră, neastâmpărată, necăjită, nechibzuită, neegală, neliniştită, nenorocită, nepăsătoare, neprietenoasă, neputincioasă, nerăbdătoare, nervoasă, nesăbuită, nestatornică, nestăpânită, nesupusă, netrebnică, nevisătoare, nobilă, obraznică, obtuză, optimistă, ordonată, orgolioasă, oscilantă, pasională, pasivă, paşnică, păcătoasă, pătimaşă, petrecăreață, placidă, plăcută, plăpândă, poetică, poltronă, ponderată, poruncitoare, pornită, posacă, potolită, practică, prăpăstioasă, prietenoasă, primitivă, primitoare, pripită, protestatară, puternică, rațională, răbdătoare, răzbunătoare, răzvrătită, rebelă, recalcitrantă, rece, religioasă, rezervată, rezonabilă, risipitoare, (*rar*) risipelnică, romantică, romanțioasă, sangvinică, sălbatică, sângeroasă, schimbătoare, semeață, senină, sensibilă, sentimentală, severă, sfioasă, silitoare, simplă, simplistă, simțitoare, singuratică, sociabilă, solitară, spontană, sprințară, sucită, suferindă, supărăcioasă, supusă, șireată, șovăitoare, taciturnă, tare, tăcută, tăinuită, tembelă, tenebroasă, ticăloasă, timidă, trecătoare, țanțoșă, ursuză, uscată, uşuratică, vehementă, veselă, viforoasă, vijelioasă, vindicativă, violentă, visătoare, voluntară, vrăjmaşă, zburdalnică, zgomotoasă, zvăpăiată.

„Îmi trebuie un prieten cu o fire *blajină, iertătoare*." BASSARABESCU, S. A. 191. ¤ „Cu toată firea ei *cumpătată*, Elena avusese o criză de nervi." PAPADAT-BENGESCU, O. III 423. ¤ „Observase că Delia e o fire *despotică* şi *geloasă*..." VINEA, O. II 358. ¤ „După cum şi-l aducea el aminte din spusele mamei sale, tatăl său era un om de o fire *duioasă*..." SLAVICI, O. VII 740. ¤ „Găsesc în mine, mai mult decât aş fi dorit-o, şi tocmai când mă aştept mai puțin, câte ceva din firea lor *iute* şi *sălbatică*, *aprinsă* şi *năpranică*." STANCU, S.

Scanned with OKEN Scanner

8 178. ¤ „Prinţul Eduard găsea firea *mândră* a Xeniei pe deplin îndreptăţită." HOLBAN, O. II 176. ¤ „Şi te schimbi, te schimbi, băiete, iar *năvalnica* ta fire / Cum o îmblânzeşte soarta?" GOGA, O. II 155. ¤ „Vă înşală firea noastră *petrecăreaţă* şi *haihuie*." BUCUŢA, S. 346. ¤ „Firea ei *rece* şi *orgolioasă*, purtând un uşor dezgust pentru dragoste şi dezmierdări nu se lăsa în nici un fel cuprinsă de primejdioasele năravuri din cărţi." I. M. SADOVEANU, S. III 130. ¤ „Capricornul ţine de la 22 decembrie la 22 ianuarie. Zodiacul spune că oamenii născuţi sub această constelaţie sunt firi *tari, hotărâte, judicioase* şi *muncitoare*." D. R. POPESCU, I. Ş. 497. ¤ „Eram mereu în preajma lui şi, cu cât îl dispreţuiam şi condamnam felul lui batjocoritor şi nepăsător, pe atât îl admiram şi iubeam firea *veselă, prietenoasă* şi *nestatornică*." BĂLĂIŢĂ, L. 313. ¤ „Şi era o fire *zvăpăiată* şi cam *romanţioasă, visătoare*." LĂNCRĂNJAN, F. S. 208.

FLACĂRĂ. Albastră, albă, albă-gălbuie, albăstrie, albăstruie, ameninţătoare, anemică, apocaliptică, arămie, arzătoare, biruitoare, bolnavă, caldă, chircită, clocotitoare, cotropitoare, curată, divină, fâlfâitoare, fierbinte, flămândă, galbenă, galbenă-roşcată, galbenă-roşiatică, gâtuită, groasă, imensă, iute, înaltă, jucătoare, jucăuşă, lacomă, largă, lucitoare, lungă, lungăreaţă, mare, mică, miraculoasă, mistuitoare, mişcătoare, mohorâtă, multiplă, muribundă, năbuşită, năprasnică, neagră, nedomolită, neîndurătoare, neliniştită, nemiloasă, nemistuită, obosită, orbitoare, palidă, pâlpâindă, pâlpâitoare, plăpândă, portocalie, pură, purpurie, putredă, puţină, rece, roşcată, roşiatică, roşie, roşie-gălbuie, rotitoare, rubinie, sălbatică, scurtă, sfioasă, slabă, sprintenă, stinsă, stranie, strălucitoare, suavă, subţire, şerpuitoare, şovăitoare, târâitoare, tremurândă, tremurătoare, tulbure, uriaşă, vâjâitoare, vânătă, verde, verde-aurie, veselă, vijelioasă, vineţie, vioaie, violentă, zdrenţuită, zveltă.

„Mavrodin nu-l auzi. Parcă era furat de flăcările acelea *albastre, zdrenţuite*." ELIADE, M. N. 245. ¤ „De departe părea că flăcările acestea *albe, lungăreţe, zvelte*, au căzut ca o ploaie din cer ..." AGÂRBICEANU, O. 7 62. ¤ „Flăcările focului aprins la repezeală se înălţară *biruitoare* şi începură să pâlpâie şi să joace *vesele*, luminând pământul în jur." STANCU, S.9 159. ¤ „Părea o flacără, aşa de *fierbinte*, de *tremurătoare*, de *miraculoasă*, şi în acelaşi timp purtând misterul stingerii apropiate." HOLBAN, O. I 327. ¤ „Îmi tremură buzele-n friguri; / Departe ... pe ceruri se-nalţă - / Ca nişte drapele de aur - / *Imense sălbatice* flăcări..." STAMATIAD, C. A. 72. ¤ „Deznădăjduit eram şi plin de revoltă împotriva nevolnicei / Condiţii umane, / visând flăcări *mari, apocaliptice*, care să prefacă / în scrum sărmanele noastre fiinţe nedesăvârşite / şi vulnerabile..." BOGZA, O. 73. ¤ „Biserica - atunci când era înăbuşită de fum - ieşea la iveală, neatinsă, din mijlocul *mişcătoarelor* flăcări." MACEDONSKI, O. VI 71. ¤ „Doar privirile, cercetând întinderea podişului, pâlpâiau, asemeni unor flăcări *neliniştite*." BOGZA, S. P. III 29. ¤ „Ultimele flăcări păreau *obosite*." LĂNCRĂNJAN, COR. 2 32. ¤ „*Roşii* şi *albastre* veneau *straniile* flăcări, *galbene* şi *purpurii, negre* şi *albe* jucau, de la răsărit spre apus, chemate parcă de o tainică putere..." D. ANGHEL, PR. 69. ¤ „Omul nu se recunoaşte în ceea ce lasă în urma ei moartea; e vreo asemănare între cenuşa tristă şi flacăra *strălucitoare*?" IORGA, C. 55. ¤ „Ard *vesele* flăcări de vatră; / Şi-ai casei, la masă gătiţi." COŞBUC, O. A. II 217. ¤ „*Vijelioase* flăcări vor mistui palate..." CERNA,

Scanned with OKEN Scanner

P. 61. ¤ „Ca pe-un altar ard ferigi cu flăcări *vineții...*" LABIȘ, P. 16. ¤ „Smulgându-se din cercul puterilor latente, / Vieții universale, adânci, ne vom reda; / Iar nervii, hidră cu mii de guri, vor bea / Interioara-i mare de flăcări *violente*." BARBU, V. P. 100.

FLOARE. Adormită, albastră, albă, aleasă, amară, argintie, aromată, atrăgătoare, blândă, bogată, bolnavă, carbonizată, castă, catifelată, cărnoasă, cerească, cochetă, colorată, ciudată, delicată, desfătătoare, domestică, dragă, drăgălașă, duioasă, dulce, fanată, fatală, fermecată, firavă, fragilă, frumoasă, galbenă, gingașă, goală, grațioasă, inelară, iubită, îndureratâ, înfocată, înfoiată, însângerată, întârziată, învoaltă, junâ, latâ, lucitoare, luxuriantă, mare, măruntâ, mâhnită, mândră, micâ, minunată, mirositoare, moartă, mucedă, neagră, necunoscută, nemuritoare, neofilită, neparfumată, nervoasă, nestatornică, neudată, nevestejită, nevinovată, ofilită, oribilă, otrăvită, pală, palidă, parfumată, pălită, păroasă, pârlită, plăpândă, (*rar*) primăvăroasă, proaspătă, purpurie, rară, răpitoare, râzândă, roșiatică, roșie, ruginie, rumenă, sangvină, sălbatică, sărmană, scânteietoare, sentimentală, senzuală, sfioasă, smerită, smolită, solitară, somnoroasă, stacojie, stearpă, stranie, strălucită, strălucitoare, strivită, suavă, superbă, tânără, trecătoare, trecută, tremurătoare, tristă, unică, uriașă, uscată, vânătă, veche, verde, veștedă, vestejită, vie, voioasă, voluptoasă, zâmbitoare, zglobie.

„De ce numai florilor *caste* / În zori botezate de-april / Le dăm tresăririle noastre / De fraged surâs de copil?" BRAD, O. 65. ¤ „Atâtea flori *frumoase* și *duioase* / Rămân păstrate-n galbenele foi, / Ca amintirea atâtor lucruri sfinte / Care rămâne-o veșnicie-n noi." SĂULESCU, V. T. A. 137. ¤ „Sub pașii mei petale de flori-*ndurerate* / Se sting în invocarea de imnuri de iubire." PETICĂ, S. I 22. ¤ „*Mâhnite*-s florile acele, dar jalea lor cine-o mai știe?" D. ANGHEL, P. 20. ¤ „De-aș avea și eu o floare / *Mândră, dulce, răpitoare* / Ca și florile de mai..." EMINESCU, O. I 2. ¤ „Și flori *nevinovate* și *albastre* / Stau printre spini ca pământene astre." BENIUC, S. 8 103. ¤ „*Plăpândă* floare *zâmbitoare*, / Parfumul tău de mângâieri / Îl poartă pe-aripa-i zefirul / În calmul dulce-al unei seri." PETICĂ, S. I 95. ¤ „Se zbuciumă *sărmana* floare / Și moare-n patima ei mută, / Ca-n inima de fată mare / O dragoste nepriceputâ." GOGA, O. I 238. ¤ „Din dragostea mea stinsă și din deșertul dor, / Vor crește romanițe - *sfioase* flori *smerite*..." LESNEA, V. 194. ¤ „Ți-am dat, râzând, o floare *stacojie*." FRUNZĂ, P. 152. ¤ „În vârful naltei stânce ce-și perde fruntea-n nori / Nu nasc mai niciodată *suave, mândre* flori." BOLINTINEANU, O. I 565. ¤ „Natura de jur, împrejur, / Pe sus e o boltă de-azur, / Pe jos e un verde covor / Țesut cu mii *tinere* flori." EMINESCU, O. IV 3. ¤ „Ici și colo câte o brazdă de iarbă și tufe de trandafiri tomnatici, cari își legănau la soare florile lor *triste*." ZAMFIRESCU, O. III 20. ¤ „Iar roua-n strop de curcubeie / Înviorează pe alee / Banchetul florilor zglobii." CODREANU, S. 1 287.

FOAME. Adâncă, adevărată, amăgită, ancestrală, animalică, aprigă, astâmpărată, chinuită, chinuitoare, ciudată, cumplită, curată, curioasă, dureroasă, falsă, generală, grea, groaznică, gro-

Scanned with OKEN Scanner

zavă, împlinită, îngrozitoare, mare, năprasnică, neagră, neastâmpărată, nebună, necruțătoare, neistovită, neîntreruptă, nemaipomenită, nepotolită, nesăturată, nesfârșită, nespusă, păgână, potolită, primitivă, răutăcioasă, sacră, sălbatică, sinistră, tembelă, turbată, uscată, veșnică.

„Și îi era foame. O foame *adâncă* și *neagră* îl distrugea." BOTEZ, S. P. 284. ¤ „O foame *animalică*, dar nu știu dacă tot atât de *curată* ca a animalelor, ne cuprinse." BOTEZ, I. P. I 170. ¤ „Era flămând. O foame *aprigă* de animal fugărit." BOTEZ, S. 3 405. ¤ „I s-a făcut foame, o foame *ciudată, uscată, chinuitoare* pe care nu o simțea numai în stomac, ci în întreaga făptură." STANCU, S. 9 40. ¤ „I se deșteptă așa, pe neașteptate, o foame *cumplită*." AGÂRBICEANU, O. 3 303. ¤ „Mama asudă la râșnița așezată în hâj / O zi întreagă pentru o blestemată de strachină de făină, / Pregătind jarul, pe vatră, în care să înveleasscă turta, / Alungătoarea unei foame *groaznice, nesfârșite...*" CORBEA, P. 61-62. ¤ „Dar foamea *grozavă* nu-i glumă, nu-i vis..." BACOVIA, O. 132. ¤ „În dreptul Pescărușului i se făcu, brusc, foame, o foame *mare* și *grea*, care îi săpă o groapă în stomac." LĂNCRĂNJAN, S. II 65. ¤ „Îi era o foame *năprasnică*, avea gura și stomacul arse de poftă..." POPOVICI, S. 563. ¤ „Și eu voi sluji ca hrană / Foamei lui *nesăturate*!" DULFU, S. 296. ¤ „Lui Filipache îi era foame, o foame *sălbatică* și *necruțătoare*, care-i scormonea stomacul cu sălbăticie..." E. BARBU, F. L. 231.

FOC. Adormit, alb, albăstrui, aprig, arzător, blând, blestemat, bogat, ceresc, cumplit, distrugător, divin, domol, dulce, etern, exact, fermecat, fioros, grozav, înpărătesc, înalt, înăbușitor, îndrăcit, înmulțit, jucăuș, lent, licărit, lin, lung, mare, mărunt, mândru, mic, misterios, mistuitor, mocnit, năprasnic, nebunatic, nedomolit, nestins, palid, pârâitor, potolit, rece, roșu, sfânt, singuratic, sonor, stins, strașnic, străin, subțire, șovăitor, tainic, tânăr, uriaș, vânăt, vârtos, vesel, veștejit, vioi, viu, voios, zdravăn.

„În sobă ardea un foc *bogat*." TEODOREANU, O. A. 460. ¤ „Lângă cămin erau lemne multe și risipite. Le trântii la sobă și aprinsei un foc *cumplit*." EMINESCU, O. VII 200. ¤ „Parcă ardea pretutindeni, cu freamăt, un *fermecat* foc *alb, rece*." STANCU, S. 5 202. ¤ „Am făcut un foc *împărătesc* în sobă și am citit în amândouă serile, până după miezul nopții." SEBASTIAN, A. 146. ¤ „În sobă arsese un foc *strașnic*; îl învelisem și astupasem, căci era ger afară." CREANGĂ, O. 290. ¤ „Un foc *uriaș* de vreacuri varsă valuri roșii de lumină peste cisla cărăușilor." SADOVEANU, O. I 38. ¤ „Ferice-acum de cine are sobă / Cu *vesel* foc în ea..." BENIUC, S. 3 220. ¤ „Tot amurgeam, dând jos piele de piele, / Cum scade-n vatră *veștejitul* foc..." GEORGE, S. 210. ¤ „Focuri *vioaie* pâlpâiau în ogrăzi..." SADOVEANU, O. I 102. ¤ „Focurile scânteiau *voioase*." VOICULESCU, PV. II 93.

FOȘNET. Adormitor, aspru, cântător, domol, duios, dulce, inefabil, jalnic, leneș, lung, melancolic, misterios, moale, molcom, monoton, neclintit, pur, sonor, stins, surd, tainic, trist.

„Lin singurătatea / Cu foșnet *domol*, / Colindă cetatea / De cer și nămol." LESNEA, P. 69. ¤ „E-un foșnet *inefabil*, un strop în geamul ud, / Un zbor suav pe care eu singur îl aud." CĂLINESCU, O. 2 154. ¤ „Crengile arse de praf

Scanned with OKEN Scanner

se căutau între ele cu foşnet *moale*." BANUŞ, S. I 46. ¤ „Şi frunza de pe vânturi coboară să se-ascunză / Cu foşnet *surd* sub pasu-mi îngreuiat de dor." PILLAT, P. 169.

FRAZĂ. *Mod de exprimare.* Abruptă, adevărată, amabilă, amorfă, amplă, anodină, apreciativă, ardentă, aridă, armonioasă, artificială, aspră, banală, bombastică, burlescă, cadenţată, caraghioasă, celebră, ceremonioasă, cinică, complexă, complicată, contradictorie, convenţională, convingătoare, cumpănită, delirantă, demnă, disprețuitoare, ductilă, echivocă, elegantă, eliptică, emblematică, enigmatică, evazivă, exactă, exagerată, fantastică, flatantă, fluentă, formală, frumoasă, fugoasă, generală, glumeaţă, goală, gravă, greoaie, groaznică, grosolană, hotărâtoare, incendiară, incoerentă, inconsistentă, inconştientă, indiferentă, insidioasă, insistentă, inteligentă, interesantă, ironică, înaltă, încâlcită, încurcată, înflorită, îngrozitoare, întoarsă, întortocheată, înţeleaptă, învăluită, învârtită, lapidară, largă, lămurită, leneşă, limpede, linguşitoare, liniştită, liniştitoare, lirică, lungă, (*livr.*) magnifică, marginală, marmoreană, mată, măgulitoare, măruntă, măsurată, mândră, memorabilă, meşteşugită, (*pop.*) mieroasă, miloasă, minuţioasă, misterioasă, mlădioasă, moale, moartă, mobilă, necontrolată, nedibace, neînsemnată, nesăbuită, nobilă, nostalgică, obscură, percutantă, personală, pioasă, plată, plină, poetică, poleită, politicoasă, pompoasă, preafrumoasă, precipitată, pretenţioasă, preţioasă, previzibilă, provocatoare, răsturnată, răsunătoare, rece, rezumativă, ritmată, romantică, scurtă, seacă, senzaţională, serafică, severă, sforăitoare, sigură, sinuoasă, slugarnică, solemnă, sonoră, spirituală, stereotipă, stringentă, superficială, tumultuoasă, uscată, uşoară, uzată, vagă, vibrantă, vibratoare, zeflemitoare.

„Exclamaţia este, după părerea mea, rezumatul unor lungi şiruri de fraze *apreciative*." STĂNESCU, R. 156. ¤ „Pentru asta are nevoie de o frază *ductilă, uşoară, mobilă*, capabilă de ocoluri interioare, o frază *stringentă, exactă, limpede*, care să fixeze cu fiecare cuvânt o nuanţă în plus." SEBASTIAN, E. C. M. 286. ¤ „Eram meşteri în a înşira fraze *frumoase, elegante*." AGÂRBICEANU, O. 4 386. ¤ „Vreau să-ţi spun un singur lucru: aici nu e vorba de fraze *generale*, indiferent cât de *adevărate* şi de *nobile* ar fi ele." BREBAN, A. B. 102. ¤ „Cu disperare căuta frazele *interesante* şi *spirituale* cu care să prindă atenţia prinţesei." VINEA, O. II 233. ¤ „În loc de fraze *lămurite*, ascultaţi numai o ciudată murmură, asemănătoare freamătului undelor, care nu lasă a recunoaşte vocea fiecărui val în parte..." HASDEU, S. I 171. ¤ „Eu ştiu ce preţ a pune pe frazele *mieroase* / Din gura-ţi de şacal! ..." MACEDONSKI, O. III 15. ¤ „Şi urmară astfel alte fraze *sforăitoare* de acelaşi gen." PREDA, D. 339.

FREAMĂT. Duios, dulce, firav, lin, lung, năvalnic, necunoscut, neostoit, rece, sfios, surd, tainic, tânguios, vechi, vesel, voios.

„Ca un cântec de iubire, / În auz ţi se strecoară / Freamătul *duios* de codru, şoapta blândelor izvoare." VLAHUŢĂ, S. A. I 38. ¤ „Crângile cu freamăt

Scanned with OKEN Scanner

dulce, paserea cu cânt duios, / Unde sunt?" VLAHUȚĂ, S. A. I 244. ¤ „Vuietul fagului sunteți / și freamătul *firav* al plopului..." BANUȘ, S. I 180. ¤ „Roia, cuprins tot crângul de-un freamăt *lung*, ca marea / Vuind de gunguritul hulubilor sălbateci." VOICULESCU, P. I 7. ¤ „Am simțit numai freamătul *neostoit* al frunzișului." SADOVEANU, O. 8 509. ¤ „Râsul lui Ion sună o clipă, și apoi, în liniștea câmpului, singuri pașii se mai auzeau, și rar, ușor, freamătul *sfios* al vântului." STAHL, V. 129. ¤ „De-un freamăt *vechi* tot codrul se trezește..." CODREANU, S. 1 104.

FRICĂ. Absurdă, adâncă, adevărată, alarmantă, ancestrală, animalică, asfixiantă, atavică, aţâţătoare, bolnăvicioasă, burgheză, caraghioasă, carnală, ciudată, condamnabilă, continuă, copilărească, copleşitoare, covârşitoare, cumplită, dezordonată, dulce, dureroasă, elementară, eroică, exagerată, existenţială, falsă, fantastică, firească, generală, goală, groaznică, grozavă, haotică, imensă, imprecisă, inconştientă, incredibilă, inexplicabilă, infantilă, insidioasă, instinctivă, instinctuală, iraţională, închipuită, îngrozitoare, înspăimântătoare, întemeiată, laşă, latentă, lentă, lucidă, maladivă, molatică, mare, mistică, morbidă, naivă, nătângă, neasemuită, neaşteptată, nebiruită, nebună, nedefinită, nedesluşită, neînfrânată, neînţeleasă (*nenţeleasă*), nelămurită, nemărginită, nemărturisită, nemiloasă, nemotivată, neobişnuită, neroadă, nervoasă, nestăpânită, oarbă, obscură, obsesivă, paralizantă, permanentă, plăcută, proastă, proverbială, rea, reală, rece, religioasă, ruşinoasă, sălbatică, secretă, sfântă, stranie, subită, sufocantă, sugrumătoare, superstiţioasă, tainică, teribilă, trainică, urâtă, uriaşă, vagă, veşnică, violentă, zadarnică.

„Firea unchiașului nu a putut să fie tămăduită de o *bolnăvicioasă* frică de oameni..." ARGHEZI, S. 12 177. ¤ „O frică *cumplită* îi înțepeni mădularele..." DAN, S. 21. ¤ „Cu tine-adoarme-o *dulce*, *sfântă* frică." GOGA, O. I 21. ¤ „O frică *fantastică* i-a închipuit niște năluciri fioroase." NEGRUZZI, O. I 22. ¤ „Era o frică *goală*, fără admirație, permanentă și instinctivă, având ceva din teama față de șarpe." IVASIUC, A. 25. ¤ „Nu mai știu ce simțeam, dar mă cuprinsese o frică *grozavă* că n-o să mai văd pe mama...." EMINESCU, O. VII 186. ¤ „El îmi transmise inconștient propria sa neliniște, frica *instinctuală, violentă, nestăpânită*." BUZURA, F. T. 267. ¤ „Mândica fu cuprinsă de o frică *îngrozitoare*." BOTEZ, S. 4 195. ¤ „Cât de greu este a deosebi o frică *întemeiată* de o frică *închipuită*." FLORIAN, A. S. 60. ¤ „Abia acuma simții frica, o frică *nebună*." SADOVEANU, O. 6 546. ¤ „Nu pot mânca; am pulsul neregulat; mă încovoaie o frică *neînțeleasă*..." CARAGIALE, O. I 702. ¤ „Și nu ne sperie momâia / Războiului, nici frica *oarbă* / Că gura nopții-o să ne soarbă." BENIUC, S. 8 246. ¤ „Lui Ghighi, de mic îi era o frică *nervoasă, maladivă*, de șoareci..." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 841. ¤ „Spaima i se pierde și gândurile îi dor, se înfioară de frica *vagă* pe care o dau fericirile mari și neașteptate." VLAHUȚĂ, S. A. III 131.

FRIG. Albastru, ameţitor, amorţitor, aprig, ascuţit, aspru, astral, cavernos, constant, cumplit, insuportabil, intens, iremediabil, înfricoşător, îngheţat, îngrozitor, înţepător, limpede, liniştit, mare, năprasnic, nemilos, nemilostiv, pătrunzător, plăcut, sănătos, simţi-

Scanned with OKEN Scanner

tor, strașnic, tare, tăios, teribil, turbat, ud, umed, ușor, viclean, violent, violet, vrăjmaș.

„În magazie era același frig *albastru* care îl zguduise și pe Niculăiță." PARDĂU, O. T. 119. ¤ „Frigul era mai *aprig* ca oricând. Un frig *tăios*, ca o lamă de oțel." STAHL, F. O. 55. ¤ „Anul-nou băiatul îl făcu pe drum, între trenuri întârziate și blocate, pe un frig *aspru* și *nemilostiv*." SADOVEANU, O. 7 86. ¤ „Frigul era mai *cumplit* și umezeala mai pătrunzătoare cu cât se apropia zorile." ALECSANDRI, O. IV 105. ¤ „În crângul cu stoguri de frunze ruginite / Era un frig *liniștit*..." BACOVIA, O. 173. ¤ „Începu să se întunece, frigul deveni *pătrunzător*, din cauza umezelii, din cauza puținătății luminii." URICARU, A. I. 144. ¤ „ - Iar hangița iese-n ușă, / Bucuroasă de câștig. / Ochii-i râd spre căldărușă: / Frig, părinte? / - *Strașnic* frig!" TOPÂRCEANU, S. A. I 13. ¤ „Părea că frigul *turbat* le-a pus lacăt la gură, căci nu mai răspundeau nici la întrebările de pe capră." AGÂRBICEANU, O. I 444. ¤ „Și iar... aceeași oră de dimineață... / Pe toate mocnind același secret; / un frig *violet*, și fața e creață - / - O, cum omul a devenit concret..." BACOVIA, O. 96.

FRUMUSEȚE. Absolută, abstractă, acută, adâncă, adevărată, aeriană, agresivă, aleasă, amenințătoare, amețitoare, angelică, animalică, antică, aspră, atotcotropitoare, aţâţătoare, augustă, autentică, avară, banală, bărbătească, bizară, caldă, carnală, celebră, ciudată, coaptă, cristalină, crudă, cumplită, curată, curioasă, dalbă, decorativă, delicată, demonică, deosebită, deplină, desăvârșită, dezgustătoare, diabolică, diafană, distinsă, divină, drăgălașă, dulce, dumnezeiască, dureroasă, eclatantă, efemeră, elină, enigmatică, enormă, eternă, evidentă, excepțională, excesivă, exotică, explozivă, expresivă, extraordinară, exuberantă, faimoasă, fascinantă, fatală, feerică, felină, femeiască, feminină, fericitoare, fermă, fermecătoare, feroce, fină, firavă, firească, fizică, fragedă, genială, ghicită, gingașă, goală, gravă, grea, grozavă, halucinantă, hieratică, ideală, imensă, implacabilă, inaccesibilă, incomparabilă, indefinisabilă, inefabilă, insolentă, insuportabilă, inutilă, ireală, izbitoare, îmbătătoare, înaltă, înălțătoare, încântătoare, îndestulată, înfiorătoare, îngerească, înșelătoare, întunecată, largă, limpede, lucie, lumească, luminoasă, magică, masculină, măreață, mândră, melancolică, meschină, minunată, misterioasă, mistică, monotonă, morală, morbidă, multă, naturală, neasemănată, neasemuită, nebănuită, necreată, negrăită, neînchipuită, neînduplecată, nemaigândită, nemaiîntâlnită, nemaivăzută, nemărginită, nemuritoare, neobișnuită, nepângărită, nepieritoare, nepreţuită, nespusă, neţărmurită, neuitată, nevăzută, neverosimilă, neveștejită, nevinovată, nobilă, nostalgică, notorie, nouă, ofilită, omenească, orbitoare, orgolioasă, originală, pală, păgână, planturoasă, plăcută, potolită, prefăcută, proaspătă, profundă, pură, răpitoare, rea, rece, regulată, robitoare, sacră, sălbatică, sănătoasă, scumpă, searbădă, semeață, serioasă, severă, sfântă, sfrijită, simplă, solemnă, (*înv. și pop.*) spăimântătoare, specială, splendidă, stranie, străină, strălucită, strălucitoare, străveche,

Scanned with OKEN Scanner

suavă, subjugătoare, sublimă, subțire, sufletească, suprapământească, superbă, supremă, tainică, tragică, transcedentală, trecătoare, tristă, triumfătoare, trufașă, trupească, tulburătoare, uimită, uimitoare, umilă, unică, văzută, veșnică, vetustă, victorioasă, vie, violentă, virilă, voluptoasă.

„Stăteam aproape orbită, de *aspra* ei frumusețe..." BANUȘ, S. 1 245. ¤ „*Cumplita*-ți frumusețe o porți ca un blestem." VOICULESCU, P. II 330. ¤ „Era frumos, de-o frumusețe *demonică*." EMINESCU, O. VII 178. ¤ „Ofițer bogat, el lăsase la moșie o nevastă muzicantă și trei fetițe de o *distinsă* frumusețe." ARGHEZI, S. 13 85-86. ¤ „*Divina*-ți frumusețe pe privitori îmbată..." BOLINTINEANU, O. I 59. ¤ „Ce-i pasă lumei c-a-ncetat să bată / O inimă-ntre inimi, însetată / De dorul frumuseții *ideale*?" IOSIF, O. A. I 373. ¤ „Ridicai capul, dorind a ști cine pricinuise acea tulburare în sală și zării în fața noastră o femeie de o frumusețe *îngerească*..." ALECSANDRI, O. IV 56. ¤ „Unde s-au dus cuvintele când strigam: / O, frumusețe *neasemuită*!" BACONSKY, F. M. 123. ¤ „E de o frumusețe *negrăită* drumul acesta până sus, la Polatiștea." VLAHUȚĂ, S. A. III 230. ¤ „Era mâhnită, însă tot zâmbea și frumusețea ei părea *neveștezită*." SADOVEANU, O. 15 490. ¤ „Femeia era de o frumusețe *nevinovată* și *tragică*." BUCUȚA, S. 552. ¤ „Mi-am dat seama, pentru prima dată, că are și ea propria ei frumusețe, o frumusețe *simplă*, complet deosebită de frumusețea *agresivă* și *îmbătătoare* a Norinei..." LĂNCRĂNJAN, F. S. 408. ¤ „Pe frumusețea ta *supremă*, anii / Lăsară urme mai adânci, mai crude..." EFTIMIU, O. 8 23. ¤ „*Trufașa*-ți frumusețe în față o privesc..." VOICULESCU, P. II 256.

FRUNTE. Epitete referitoare la caracteristicile și particularitățile frunții. Aburită, albă, albită, amplă, aprinsă, arcuită, arsă, arzândă, ascuțită, asimetrică, aspră, asudată, bălană, boltită, bombată, brăzdată, brună, bulbucată, catifelată, căruntă, cârnă, cheală, crispată, cucuiată, curată, curbată, cutată, dalbă, descrețită, dreaptă, dungată, enormă, fină, fosforescentă, fragilă, frumoasă, fulgerată, galbenă, goală, grea, groasă, înaltă, încinsă, înclinată, încordată, încrețită, îndoită, înfierbântată, îngustă, întoarsă, învinețită, învolburată, joasă, largă, lată, lină, lividă, lucie, lucioasă, mare, marmoree, masivă, mată, măslinie, mică, mijlocie, moale, nădușită, neagră, neregulată, netedă, nimbată, osoasă, pală, palidă, palpitândă, pălită, păroasă, pântecoasă, pestriță, pietroasă, plecată, pleșuvă, prelungă, proeminentă, pură, râpoasă, rece, regească, regulată, ridată, roșie, rotundă, scundă, socratică, stearpă, străvezie, strâmbă, suită, teșită, trecută, turtită, uscată, ușoară, vastă, veștedă, veștejită, zbârcită.

Epitete referitoare la expresie, epitete apreciative. Abătută, amărâtă, calmă, cernită, chinuită, clară, dârză, decisă, diafană, divină, dominatoare, dulce, dureroasă, energică, expresivă, extenuată, genială, gânditoare, grațioasă, iluminată, inexpresivă, inspirată, inspiratoare, inteligentă, istovită, îmbătrânită, împietrită, încăpățânată, încordată, încrâncenată, încruntată, îndărătnică, îndrăzneață, îngerească, îngândurată, înnegurată, înnorată, înseninată, întristată, întunecată, limpede, liniștită, măreață, mâhnită,

Scanned with OKEN Scanner

mândră, obosită, obstinată, orgolioasă, ostenită, posomorâtă, provocatoare, pură, semeață, senină, severă, smerită, splendidă, suferitoare, superbă, tăcută, tristă, trudită, trufașă, vinovată, visătoare, voluntară.

„Printre albele cavouri / De sub sălciile ude, / Ce mă cheamă și sendoaie / Să-mi sărute *alba* frunte, / Rătăcesc de-atâta vreme..." MINULESCU, O. I 21. ¤ „Și fata simți pe fruntea ei *bălană* o ploaie de lacrimi." CARAGIALE, O. II 347. ¤ „Pe frunțile lor *bombate*, unele *rotunde*, altele *înguste, palide*, și *încruntate*, altele cu breton sau tunse chilug, se citea încordarea clipei acesteia, hotărâtoare." PARASCHIVESCU, S. 3 243. ¤ „Eternul dor ce puse în nopți de duioșie / Pe fruntea mea *cernită* cununi de poezie / Spre tine ca o rază mă-mbie și mă cheamă..." PETICĂ, S. I 30. ¤ „Ea pleacă *dalba*-i frunte și-o razimă cu drag / De-o creangă aplecată din codrul unui fag..." COȘBUC, S. A. III 133. ¤ „Privesc ades c-o rece-nfiorare / Un vechi portret: Privire liniștită; / Surâs pe buze; fruntea *descrețită*. / Sunt eu, adolescentul. Ce schimbare!" CODREANU, S. 1 152. ¤ „Între ruine am văzut un clavecin odată... / Poate pe el își cântase iubirea o fată / rezemându-și de clape fruntea *diafană*." TEODORESCU, P. N. 105. ¤ „Pe fruntea sa *energică* / Un tainic foc strălucea..." ALECSANDRI, O. I 285. ¤ „Acea frunte *îngerească*, / care-atâți o adora, / A-nceput să sencrețească; / Nu mai este ce era." BOLLIAC, O. 260. ¤ „Oștirea grânelor m-a năpădit, / Galbene umbre, vieți de-altădată, / Oare cu ce le-am trezit / Decât cu fruntea *îngândurată*." BRAD, O. 152. ¤ „Fruntea lui era *înnorată*..." BIROU, L. 314. ¤ „O! vino, pleacă-ți fruntea pe fruntea-mi *întristată*..." MACEDONSKY, O. III 18. ¤ „Fruntea lui era *întunecată, posomorâtă*." AGÂRBICEANU, O. 8 314. ¤ „Vezi pe buza mea pălită / Un surâs, / Vezi pe fruntea-mi *liniștită* / Dulce vis..." EMINESCU, O. IV 20. ¤ „Un singur nor însă, venea din când în când să încrețească *marmoreea* frunte." MACEDONSKY, O. IV 195. ¤ „Deasupra frunții *mândre*, drept pieptene, porți luna." LESNEA, V. 99. ¤ „O sărutase cu buze fierbinți pe fruntea *orgolioasă*..." SĂRARU, D. R. 196. ¤ „Când deschise mica ușă de brad, el zări pe bătrânul armaș uscat și galbin cu fruntea *pleșuvă*, cu barba albă, zăcând lungit pe spate pe o velință albă..." ODOBESCU, P. 8. ¤ „Nimeni dintre noi nu-și pleacă fruntea *semeață* / Decât în fața robinetului, / Și fiecare are multe amintiri." LABIȘ, P. 153. ¤ „Veniți la sânul meu cu toții, / Copii cu frunțile *senine*, / Veniți să primeniți izvorul / Nădejdii mele de mai bine!" GOGA, O. I 67. ¤ „Ș-apoi ca din vis trezită, cu mânele albe, dulci / De pe fruntea mea cea *tristă* tu dai vițele-ntr-o parte." EMINESCU, O. I 42.

FRUNZĂ. Adormită, albastră, albă, arămie, argintată, argintie, arsă, ascuțită, aspră, aurie, bătută, biată, blestemată, bolnavă, bronzată, cafenie, cărnoasă, căzătoare, căzută, clătinată, coaptă, creață, crestată, crispată, crudă, defunctă, diafană, dură, enormă, fericită, foșnitoare, fugătoare, galbenă, gingașă, grasă, grăbită, grea, groasă, imensă, irosită, încremenită, înfiorată, îngălbenită, îngustă, întunecată, jucăușă, lată, legănată, lividă, lucie, lucioasă, lucitoare, mare, măruntă, mâhnită, metalică, mică, mierie, moartă, neagră, neclintită, neliniștită, nemișcată, nervoasă, neștiutoare, obosită, ofilită, pală, palidă, pălită, plângătoare, pleoștită, prăfuită, pribeagă, purpurie, putredă, putrezită, răzleață, rostogolită, roșcată, roșie, rotundă, ruginită, ruptă, sângerată, sângerie, scorojită, scurtă, sfioasă, sidefie, smeadă, solzoasă,

Scanned with OKEN Scanner

somnoroasă, stacojie, sticloasă, străvezie, stufoasă, subțire, șoptitoare, tânără, târzie, tomnatică, tremurătoare, tremurândă, udă, umbrită, umedă, uscată, ușoară, vânătă, vânoasă, verde, verde-cenușie, veselă, veștedă, violacee, zdrențuită, zemoasă.

„Nu bate vântul. Și frunzele sunt *adormite*." D. R. POPESCU, L. S. 209. ¤ „Mânate-s încoace și-n colo / Vârteje de frunze-*arămii*-n buchete..." PANĂ, P. P. 3. ¤ „*Aurii, ruginii, vinete, roșcate* se desprind din arbori și cad răsucindu-se, legănându-se, frunzele." STANCU, S. 7 70. ¤ „Ascultă glasul frunzelor *bronzate*, / Când asprul vânt de toamnă le frământă..." CODREANU, S. I 98. ¤ „Din ramuri seci, uscate, cad frunzele *defuncte*." RĂU, V. 15. ¤ „Stai o clipă. Am să te ridic / Sus, între *livide* frunze." DIMOV, T. 28. ¤ „Călător uitat cu gândul, / Îmi răresc în cale pasul / Și din plâns de frunze *moarte* / Vreau un cântec să desprind." GOGA, O. II 33. ¤ „Alei puică, alei dragă, / Cumu-i frunza cea *pribeagă* / E viața mea întreagă..." EMINESCU, O. VI 116. ¤ „Pe drumuri ce îngână trăinicia / amurg și ghindă, frunze *roșii*, cad." BLAGA, O. 2 336. ¤ „Codrule, frunză *rotundă*, / De mi-a da puțină umbră; / Codrule cu frunză *lată*, / Bruma cază, nu te bată, / Codrule, frunză *galbenă*, / Eu mă culc, tu mă leagănă; / Codrule, frunză *mierie*, / Eu mă culc, tu mă mângâie!" JARNIK-BÎRSEANU, D. 184. ¤ „În crângul cu stoguri de frunze *ruginite* / Era un frig liniștit..." BACOVIA, O. 173. ¤ „S-adorm în murgul serii, când mierla fâlfâiește / prin frunzele *stufoase* a unei vechi stejar." BOLLIAC, O. 170. ¤ „Într-un copac cu frunză *smeadă* / *Grea*, doarme pasărea de pradă." STANCA, V. 71. ¤ „Plopi cu frunze *șoptitoare* / Ce se pleacă-ncet la vânt / Auriți, scăldați în soare, / Măresc farmecul cel sfânt." PETICĂ, S. I 349. ¤ „Iar pădurea lin suspină și prin frunzele *uscate* / Rânduri, rânduri trece-un freamăt, ce le scutură pe toate." EMINESCU, O. I 83. ¤ „Acoperit cu frunze *veștede* pe-o stâncă zace Dan." BLAGA, O. I 78.

FULGER. Alb, albastru, arzător, ascuțit, ceresc, ciung, cumplit, divin, frânt, iute, îmblânzit, întortocheat, liliachiu, lung, mare, mânios, mut, negru, neîntrerupt, nervos, nou, orbitor, rătăcit, rătăcitor, repede, roșiatic, roșu, rupt, scurt, sprinten, străin, subțire, tăcut, uriaș, vânăt, verde, verzui, violet, zdrobit.

„Dar... fulger *alb* a scăpărat în zare: / Se mișcă norii, izbucnește ploaia..." IOSIF, O. A. I 35. ¤ „Cu lung pumnal de fulgere *albastre* / Își taie drumul ploaia fumurie / Pe-ntinsul veșted al grădinii noastre." CAZIMIR, P. 140. ¤ „Șuieră vântu-n calea-i lungă, / Pe când un fulger *ascuțit* / Pe cer mai taie câte-o dungă." GOGA, O. II 162. ¤ „În depărtările pline de umbră, stăteau munții încremeniți și un fulger *iute* brăzda, ca o cordea de lumină orbitoare, frunțile lor posomorâte..." HOGAȘ, O. 153. ¤ „Numai către miazănoapte scăpăra tremurător câte un fulger *liliachiu*..." DELAVRANCEA, O. I 172. ¤ „Luna s-ascunde într-un nor negru spintecat în două rânduri de lungi fulgere *roșii*..." EMINESCU, O. VII 96. ¤ „Stăteau pur și simplu de parcă ar fi ieșit să contemple furtuna vicleană, cerul luminat neîntrerupt de fulgere *mari, nervoase*." BUZURA, F. T. 328. ¤ „Acum fulgerele brăzdau mai *mânioase* cerul." STANCU, S. 9 101. ¤ „Apoi deodată un fulger *orbitor* despică vălmășagul norilor, iar trăsnetul zgudui din temelii cetatea regelui." REBREANU, O. 6 45. ¤ „*Repezi* fulgere prin noapte albăstreau de răutate, / Spintecând în larg văzduhul..." MACEDONSKY, O. II 72. ¤ „Fulgere *verzi* spărgeau în țăndări iadul norilor." MANIU, S. I 34. ¤ „Cu fulgere *verzui* creștea furtuna." TOPÂRCEANU, S. A. 64. ¤ „Un fulger *violet* înflori și se scutură pe mare ca o uriașă tufă de lilieci nervoși." TEODOREANU, O. A. I 70.

Scanned with OKEN Scanner

FUM. Albastru, albăstrui, acru, albicios, alburiu, amar, ameţitor, aromat, aromatic, aromitor, aspru, auriu, bolovănos, cald, capricios, cătrănit, cenuşiu, compact, crâncen, creţ, crud, delicios, dens, des, dulce, dulceag, firav, galben, gălbui, greoi, greu, gros, inelat, iute, înalt, înăbuşitor, încremenit, înecăcios, întunecos, înţepător, lăptos, lânos, leneş, liniştit, luminos, mirositor, moale, mocnit, negricios, negru, nepătruns, opac, pâclos, pâlpâit, persistent, pestilenţial, pişcător, plăcut, plumburiu, potolit, puturos, rotitor, sărac, sângeriu, străveziu, subţire, tare, trandafiriu, transparent, tulbure, usturător, vânăt, vârtos, verde, vineţiu, zvelt,

„Dar şi mai tare m-a pătruns mirosul de obiele arse, un fum *acru* şi *greu, înăbuşitor*!" LĂNCRĂNJAN, D. C. 101. ¤ „Ţi-am zis alte dăţi: vezi tu jeraticul, truda în vatră? / Din fumul *albastru* ce iese / mereu cerul se ţese." BLAGA, O. 2 25. ¤ „Cocenii pârâiră, revărsând scântei, amestecându-şi fumul *aromat* cu ceaţa acră a paielor." TEODOREANU, O. A. III 320. ¤ „Soarele împrăştia în văzduhuri, pe şesuri şi ape, lumina lui ca un fum *auriu*." SADOVEANU, O. I 158. ¤ „Fum *crud* de rug ori iz de groapă acru." VOICULESCU, P. II 106. ¤ „Fumu-i *gros* şi abia te văd." ARGHEZI, S. 3 140. ¤ „În şcoală îl lovi duhoarea încălţărilor ude, a sumanelor şi cojoacelor, fumul *iute* şi *usturător* din soba de olane." CEZAR PETRESCU, A. 109. ¤ „Singură vatra nu mi-e-ngăduită, / şi cum aş slăvi scânteia-mpământenită, / cenuşa şi pravila, fumul - *înaltul*!" BLAGA, O. I 285. ¤ „Fumul *leneş* şi *albastru* de ţigară l-a învăluit într-un abur tainic şi profetic." NEDELCOVICI, S. V. 344. ¤ „Fumul ţigării era *tare, aspru, acru*." STANCU, S. 9 304. ¤ „Nu voi părul să mi-l taie, / Ce-mi ajunge la călcâie, / Să orbesc cetind pe carte / În fum *vânăt* de tămâie." EMINESCU, O. I 65.

FURIE. Adâncă, adevărată, aprigă, aprinsă, atavică, bezmetică, blândă, bruscă, brutală, caraghioasă, crâncenă, crescândă, crudă, cumplită, curioasă, dementă, demenţială, demonstrativă, desperată, dezlânată, deznădăjduită, domoală, drăcească, erotică, exaltată, explozivă, extremă, firească, grozavă, impetuoasă, interioară, irezistibilă, isterică, înăbuşită, îndârjită, înfricoşată, întreită, mută, năprasnică, năvalnică, neagră, neaşteptată, nebună, necontrolată, necruţătoare, necugetată, necunoscută, neiertătoare, neînţeleasă, nejustificată, nemaipomenită, nemiloasă, neputincioasă, nervoasă, nestăpânită, nestăvilită, nobilă, oarbă, orbească, orgolioasă, paşnică, permanentă, plăcută, prefăcută, primitivă, prostească, pustiitoare, reală, răscolitoare, rece, reţinută, sacră, scăzută, sfărâmată, simulată, sinceră, spoită, spumegândă, stăpânită, subită, supraumană, surdă, tăcută, teribilă, turbată, ţanţoşă, ucigaşă, ucigătoare, uriaşă, vie, vulgară, zadarnică.

„Din liniştea deplină trec, numai într-o clipă, la furie *asprinsă*." BART, S. I 44. ¤ „Am simţit o furie *brutală* împotriva mea..." ELIADE, M. N. 217. ¤ „Fapta a comis-o într-o situaţie de furie *cumplită*..." D. R. POPESCU, I. S. 218. ¤ „Dimineaţa mă sculam cu o senzaţie de chin fără nume, care stârnea în mine o furie *dureroasă*, aproape *insuportabilă*." PREDA, I. P. II 61. ¤ „Aşa a crescut / În taină, tăcut, / Furia poporului, *grozavă*." PARASCHIVESCU, S. I 269. ¤

Scanned with OKEN Scanner

„Anicuța, prinsă de o furie *neașteptată*, ridică amândouă mâinile și începu să strige..." BASSARABESCU, S. A. 266. ¤ „Aristița uitase toate acestea și, într-un acces de furie *necugetată*, într-o izbucnire din interior, apucă cu dinții perna și scuturâ din cap, ca un câine rău..." BOTEZ, S. 3 33. ¤ „Toți râdeau fie de furia *neputincioasă* a bătrânului, fie de zâmbetul candid și victorios al băietanului." ANGHEL, F. 122. ¤ „Blânda față a doamnei Mlădoianu arăta deodată o mare nedumerire și o *nestăpânită* furie." SEBASTIAN, O. A. 91. ¤ „Dar, la vederea noastră, Corcodușa fu cuprinsă de o furie *oarbă*." M. I. CARAGIALE, C. C. 29. ¤ „În clipele acelea însă eu simțeam cum încep să jubileze, dându-mi seama cum crește în mine o furie *rece* și *orgolioasă*." PREDA, I. P. I 47. ¤ „O furie *surdă* mocnea în ea..." FULGA, S. 85. ¤ „În momentul acela cei din casă părură a se trezi, căci c-o furie *teribilă* începură a izbi în ușă." EMINESCU, O. VII 209.

FURTUNĂ. Aprigă, apropiată, cotropitoare, cumplită, dârză, descrescândă, dezlănțuită, generoasă, grabnică, grea, groaznică, grozavă, imensă, istovită, iute, îndepărtată, înfricoșată, îngrozitoare, înspăimântătoare, întărită, mare, mândră, năbădăioasă, năprasnică, neagră, nebună, neîmblânzită, perpetuă, potolită, repede, scundă, sfântă, strașnică, trecătoare, turbată, udă, uriașă, vajnică, veche, viforoasă, vijelioasă, violentă.

„Fața ei, l-acea privire, / Străluci de fericire, / Cum s-aprinde alba lună / Dup-o *aprigă* furtună..." ALECSANDRI, O. I 305. ¤ „Apoi s-a dezlănțuit o *cumplită* furtună de vară..." ANGHEL, G. 176. ¤ „Nu-s nici nouri negri, nu-i nici *grea* furtună..." IOSIF, O. A. I 94. ¤ „Când am ajuns în verandă, clopotele bisericii băteau disperate, încercând să împrăștie furtuna *imensă, dezlănțuită*." BUZURA, F. T. 306. ¤ „În 20 dimineața, pe o furtună *înfricoșată*, iscată noaptea, ajunserăm în portul sard Genova..." DRĂGUȘANU, P. T. 179. ¤ „Și atunci furtuna *mândră* dezrădăcinat-a marea." EMINESCU, O. IV 143. ¤ „Întreg ostrovul se cutremură îndârjit, / clopotele prăbușindu-se cu hohote, / în urletul mare din *năprasnica* furtună." MANIU, S. I 197. ¤ „Se potoleau furtunile *nebune*..." GOGA, O. II 69. ¤ „Furtună *sfântă* și *grozavă*, / Îți simt suflarea în fereastră..." GOGA, O. II 28. ¤ „Aștept o *strașnică* furtună / care să poată să-mi desclește / Banchiza de nămol și humă / În care-s strâns ca-ntr-un cleste." STANCA, V. 473. ¤ „Navigatorii cu pânze, de orice *vajnică* furtună, de orice uriaș ciclon, n-au mai mare groază, decât de această stare cadaverică a mării, pe care o numesc *calme plat*, liniște latâ." CARAGIALE, O. II 479. ¤ „Furtuna *viforoasă*, în noaptea fără stele, / Trecu ca o fantomă cu aripi mari de fier, / Pe turnul singuratic veghind sub negrul cer..." PETICĂ, S. I 72.

Scanned with OKEN Scanner

G

GÂND. *Idee, cuget.* Absurd, ager, amar, amărât, amoros, amorțit, anarhic, aprig, aprins, asasin, ascuns, ascuțit, aspru, bătătorit, bezmetic, binefăcător, bizar, blând, blestemat, brutal, bun, caraghios, cărunt, cețos, chibzuit, chinuitor, cinstit, ciudat, clar, colindător, complicat, confuz, consolator, copilăresc, copilăros, crâncen, cretin, cumplit, cutezător, cutremurător, curat, depărtat, desperecheat, deștept, dezgustător, diabolic, (*poetic*) diafan, distinct, diurn, dosnic, drag, duios, dulce, dureros, edificator, egoist, extravagant, fermecat, firav, firesc, frământat, frânt, frivol, frumos, fugar, fugarnic, fulgerător, funebru, funest, furios, furtunos, generos, genial, gingaș, gol, greoi, greșit, greu, groaznic, grozav, hain, impenetrabil, indecent, infam, infatuat, interior, intim, irevențios, ispitit, iute, înalt, înaripat, încăpățânat, încâlcit, închis, îndărătnic, îndoielnic, îndrăzneț, înfiorător, înfricoșător, înfrigurat, înghețat, îngrijorat, înrudit, (*înv. și pop.*) întraripat, întunecat, înțelept, josnic, jucăuș, justificativ, larg, lămurit, leneș, lesnicios, liber, limpede, liniștitor, luminos, magnific, mare, mărunt, mâhnit, mândru, mântuitor, melancolic, meschin, milog, minunat, miraculos, mirat, moale, mohorât, murdar, mut, năprasnic, năstrușnic, năvalnic, neașteptat, nebun, nebunesc, necăjit, necinstit, neclar, necuviincios, nedefinit, nedrept, neexprimat, negrăit, negru, neguros, neînțeles *(nențeles)*, nelămurit, nelimpezit, nemărginit, nemărturisit, nemernic, neplăcut, neprielnic, nerăbdător, nerostit, nesocotit, nespus, neted, netot, netrebnic, orgolios, ostenit, otrăvit, otrăvitor, păgân, pământesc, perfid, pieziș, pios, plăcut, posomorât, practic, precaut, prietenos, proaspăt, profan, prostesc, pur, pustiu, radical, răscolitor, rătăcitor, răutăcios, răzleț, răzvrătit, ridicol, robitor, roditor, rostit, salvator, sălbatic, săltăreț, sârguitor, secret, senin, sfânt, sfielnic, sfios, simplu, singur, sinistru, sinuos, slăbănog, slobod, somnoros, sprinten, spulberat, statornic, stăruitor, sterp, străin, sublim, subtil, sumbru, supărător, supus,

Scanned with OKEN Scanner

sur, suspect, şăgalnic, şovăielnic, tainic, tăcut, târziu, temător, tiran, translucid, trăsnit, trecător, trist, tulburat, tumultuos, ucigaş, uimit, uluitor, uşuratic, vechi, veninos, versatil, vesel, vibrant, vinovat, virginal, viu, vrăjmaş, zbuciumat, zeiesc, zglobiu.

„Gândurile *amare* îi îndoiau şi mai mult colţurile gurii..." PHILLIPIDE, S. 2 126. ¤ „Abia se lungi în pat, şi gândurile începură, întâi *blânde, prietenoase*, . ş-apoi *îndoielnice, posomorâte*." DELAVRANCEA, O. 1 186. ¤ „Dar gânduri aşa *iuţi* şi *veninoase* numai diavolul poate trimite în capul unei femei!" AGÂRBICEANU, O. 6 45. ¤ „În întuneric aceste gânduri îi veneau *luminoase*, ca pe un ecran, proiectate de undeva dinaintea lui." PARDĂU, O. T. 304. ¤ „Viu ca să văd dacă: / Visele vi-s clare / Gândurile *limpezi* / Viaţa curajoasă / Dragostea întreagă." PARASCHIVESCU, S. 1 500. ¤ „În ceasuri grele vin gânduri *mari*..." ARGHEZI, S. 3 127. ¤ „Ce gânduri *mândre* îi mijesc prin minte?" IOSIF, O. A. I 262. ¤ „Râvna aceasta de altfel îi făcea bine risipindu-i puţin gândurile *mohorâte*." REBREANU, O. 4 288. ¤ „În clipa aceasta un gând *năstruşnic* mi se înfiripă în minte, - un plan." GÎRLEANU, S. A. II 173. ¤ „Cânta la pian copila, şi notele pornite, / În goană, prin fereastra închisă între flori, / Plouau în strada plină de gânduri *negrăite*, / *neînţelese* gânduri, dorinţi nelămurite, / Pe stradă, şi în mintea atâtor trecători..." SĂULESCU, V. T. A. 100. ¤ „*Nenţeles* rămâne gândul / Ce-ţi străbate cânturile." EMINESCU, O. IV 396. ¤ „Şi aştept cu nerăbdare să fiu iară cuprins între dealurile şi stâncile care ocrotesc de vânturile rele şi gândurile *nelămurite* şi *otrăvitoare*." PÂRVAN, S. 184. ¤ „Cine sunt eu să am gânduri atât de *orgolioase*, de *indecente*?" BREBAN, D. J. 288. ¤ „Ea era cufundată în gânduri *triste*, căci gândea, sărmana, la Toader." ALECSANDRI, O. IV 151. ¤ „Din mii de gânduri *tulburate* / Un vis curat mi se încheagă, / Precum din spume sfărâmate / Ieşit-a Venera întreagă!" VOICULESCU, P. I 26.

GÂT. Alb, alb-brunit, bărbătesc, cald, cărnos, costeliv, delicat, dezgolit, diafan, fildeşiu, fin, firav, fraged, fragil, gol, gras, graţios, gros, imaculat, imens, înalt, încordat, îndesat, îngroşat, întins, înţepenit, lucios, lung, marmorean, marmoreu, mat, mândru, moale, mobil, musculos (mu*şchiulos*), negricios, neted, nobil, noduros, orbitor, pătrat, pântecos, plin, prelung, puternic, răsucit, regulat, ridat, rotund, rumen, scofâlcit, scupltural, scurt, sprinten, stacojiu, strălucitor, strâmb, subţiratic, subţire, tânăr, transparent, ţeapăn, umflat, unduios, uscat, vânjos, viguros, zbârcit, zvelt.

„Gâtul tău e *cald* şi *fraged* ca şi sfânta cuminecătură..." PERPESSICIUS, O. 1 82. ¤ „Femeile pendulează pe gâturile *delicate*..." TEODORESCU, P. N. 98. ¤ „Capul enorm, cu fruntea bombată, s-ar fi zis că abia se susţine pe gâtul *fragil* ca un vrej." CEZAR PETRESCU, Î. 168. ¤ „Îndură-te şi lasă privirea-mi s-o consol / La alba strălucire a gâtului tău *gol*." EMINESCU, O. IV 430. ¤ „Atunci abia, plutonierul îl zări: era un bărbat tânăr, scund, foarte bine zidit, cu gâtul *gros, muşchiulos, regulat*, ca un stâlp de carne, îmbrăcat în ceva maroniu." BREBAN, A. B. 361. ¤ „Sub halatul alb, subţire, descheiat la primul nasture, lăsând să i se vadă gâtul *lung* dar *puternic* şi *unduios*, trupul ei zvâcnea imperceptibil." IVASIUC, P. 191. ¤ „În jurul gâtului *mat, cărnos*, sclipesc mărgele de chilimbar vechi, cu bobul mare, ca strugurii din Orient." BART, S. I 248. ¤ „Avea o faţă pietroasă, gâtul *pătrat* şi *muşchiulos*, pornit direct din umerii laţi..." SĂLCUDEANU, B. A. 332.

Scanned with OKEN Scanner

GEAMĂT. Adânc, amar, amorţit, animalic, apăsat, ascuţit, aspru, bâlbâit, cavernos, chinuit, convulsiv, desperat, dureros, exasperant, gâtuit, greu, gros, horcăit, inuman, înăbuşit, încăpăţânat, îndelung, îndelungat, înfiorător, înfricoşat, înfricoşător, înfundat, jalnic, legănat, lung, mare, monoton, mut, nedesluşit, nepriceput, neputincios, nostalgic, oribil, prelung, prelungit, răguşit, rău, săgetător, sălbatic, scrâşnit, scurt, sfârşit, sfâşietor, sinistru, slab, somnoros, stins, suprem, surd, şuierător, teribil, tremurat, violent.

„ - Mă arde-n spatel zise fata cu-n geamăt *apăsat*." EMINESCU, O. VII „ Deodată se auzi un horcăit, un geamăt *cavernos, oribil*." VLAHUŢĂ, S. A. II 207. ¤ „Dar mânia mă-neacă / şi strigătul nu e / decât un geamăt *gâtuit*..." DEŞLIU, P. P. 43. ¤ „Sub laviţă iar se aude un geamăt *înăbuşit*." SADOVEANU, O. 1 243. ¤ „Sura deschise odată fereastra; atunci auzi gemete *înfundate* la poartă." CARAGIALE, O. II 50. ¤ „Se stinse alba lampă, căzând pe piatra tare / Cu geamăt *lung* şi *jalnic* de suflet chinuit..." PETICĂ, S. I 79. ¤ „Cu un geamăt *nedesluşit*, se tolăni pe divan." VINEA, O. III 282. ¤ „Din buzele sale ieşea un geamăt *neputincios, bâlbâit*." TEODOREANU, O. A. III 130. ¤ „Atunci, tresărind cu un geamăt *săgetător*, băgai de seamă că tâmpla-i era sângerată..." SADOVEANU, O. 3 245. ¤ „Vorbe dezlânate, gemete *scurte, inumane* tulburau lungile perioade de linişte." BUZURA, F. T. 411. ¤ „Urletele ţăranului se transformau în gemete din ce în ce mai *slabe* şi mai *horcăite*." REBREANU, O. 8 534.

GEANĂ. (*Mai ales la pl.*) Albe, albite, alburii, argintate, (*rar*) aurele, aurii, bălaie, blonde, blondine, bogate, castanii, catifelate, cărunte, cârligate, cernite, cioturoase, creţe, decolorate, deschise, dese, divine, dramatice, dulci, făţarnice, feminine, fine, frizate, galbene, graţioase, grele, groase, invizibile, împietrite, încovoiate, încruntate, înfocate, îngustate, înlăcrimate, înrourate, întoarse, întristate, întunecate, languroase, (*pop.*) lăcrămoase, lucioase, lungi, mari, mătăsoase, mieroase, mironosite, mişcate, moi, negre, nemişcate, nesărutate, noroase, ostenite, patriciene, plăpânde, plânse, plecate, poleite, posomorâte, prelungi, rare, răsfrânte, răsucite, roase, scurte, sfioase, somnoroase, stufoase, subţiri, trandafirii, tremurătoare, triste, umbritoare, umbroase, uşoare, visătoare.

„I se părea prin genele *cărunte* / Că vede fata cum revine sus..." PĂUNESCU, R. Z. 338. ¤ „Te-ai deşteptat cu genele *dese* / Peste minunile puţin înţelese." ARGHEZI, S. 2 61. ¤ „Fluturatica junime / De la tine va fugi, / Numai genele-ţi *divine* / Lacrimile vor stropi." BOLINTINEANU, O. I 78. ¤ „Oare ochii ei verzi ca fosforescenţele întunericului nu-l iscodeau oare sub genele *făţarnice*?" TEODOREANU, O. A. II 112. ¤ „- N-am înţeles şi nu înţeleg nimic - a zis omul cu roata, clipind în gol din ochii lui albaştri spălăciţi cu gene *galbene*." BĂNULESCU, C. M. 10-11. ¤ „Ascult şi simt că genele mi-s *grele*..." GOGA, O. I 253. ¤ „Când se ridică, două lacrimi străluceau sub genele-i *groase*." SADOVEANU, O. 1 248. ¤ „Dar bruma rece a nopţii se aşezase asemenea unor urdori de argint sur pe genele *lungi* şi *negre*..." EMINESCU, O. VII 211. ¤ „Ochii mari şi melancolici, / Triști de visele duioase, / M-au privit odată dornici / Pe sub gene *mătăsoase*." PEŢICĂ, S. I 11. ¤ „Când cu gene *ostenite* sara suflu-n

Scanned with OKEN Scanner

lumânare, / Doar ceasornicul urmează lung-a timpului cărare..." EMINESCU, O. I 130. ¤ „Unde-s ochii dragi odată cu lumina ? / Umbra genelor *plăpânde*? / S-au pierdut." PILLAT, P. 157. ¤ „Şi cum intram în casă, / îţi lăsai geana *sfioasă* / prin perdeaua de mireasă..." PARASCHIVESCU, S. 1 170. ¤ „Viaţa ei se lumina din nou, şi ochii ei verzi înprăştiau străluciri scumpe de sub genele *umbroase*." AGÂRBICEANU, O. 8 371. ¤ „Şi ea, subţire, fină, cu mlădieri de floare, / Cu buclele de aur, cu gene *visătoare*." STAMATIAD, C. A. 51.

GELOZIE. Absurdă, amară, amoroasă, aprinsă, ascunsă, ascuţită, bestială, bolnăvicioasă, bruscă, chinuitoare, cicălitoare, clementă, comprimată, crudă, cumplită, dementă, deprimată, desperată, devastatoare, dezlănţuită, dureroasă, eternă, fecundă, feroce, fioroasă, furibundă, furioasă, furtunoasă, gâtuită, grotescă, inexplicabilă, infamă, inutilă, îngăduitoare, îngrozitoare, justificată, maniacă, mare, măruntă, morbidă, năprasnică, nebună, necruţătoare, neexplicabilă, neîndreptăţită, neîntreruptă, neînţeleasă, nejustificată, nelămurită, nestăpânită, nevinovată, oarbă, obscură, orgolioasă, pasională, pasivă, potolită, proastă, puternică, răzbunătoare, retrospectivă, sălbatică, sâcâitoare, supărătoare, surdă, târzie, tenace, teribilă, timidă, toxică, tulburătoare, umilă, umilitoare, uşoară, violentă, vulgară, zadarnică (*zădarnică*), zgomotoasă.

„S-a strecurat la noi pe negândite, / Trezindu-ne tumulturi inedite, / *Amară* şi *fecundă,* gelozia." EFTIMIU, O. 8 56. ¤ „Într-un acces de gelozie *bestială* a desfigurat-o turnându-i în timpul somnului pe figură, un flacon cu vitriol de 250 gr. " CEZAR PETRESCU, B. M. 175. ¤ „Suferea de o gelozie cu atât mai *chinuitoare* cu cât mai mult îi era ruşine s-o mărturisească." REBREANU, O8 44. ¤ „Din minutul acela el simţi un nou şir de suferinţi necunoscute lui până atunci: sperarea înşălătoare şi gelozia *crudă*!" ALECSANDRI, O. IV 216. ¤ „Din fericire, crizele acestea de gelozie *dementă* durau puţin." ELIADE, M. N. 192. ¤ „ - Gazda mea din Pălămida, zise el, avea un bărbat de o gelozie *feroce*." PREDA, D. 436. ¤ „Cunoştea foarte bine reacţiile soţiei sale, actriţă celebră pe vremuri, transformată datorită geloziei lui *fioroase* la început, şi vârstei pe urmă, într-o gospodină oarecare." BUZURA, O. 71. ¤ „Nu ştiu ce m-a apucat, / Ce s-a întâmplat cu mine, / Dar mă arde / O gelozie *inexplicabilă* / Pe Shakespeare, / Cunoscutul poet şi dramaturg." PĂUNESCU, R. Z. 64. ¤ „Tu ştii cum gelozia-mi *năprasnică*-i şi cum, / E fără ţărmi iubirea ce-n sufletu-mi încape." FUNDOIANU, P. 200. ¤ „Nu-şi putea stăpâni o *nelămurită* dar *tenace* gelozie faţă de dânsul..." PHILIPPIDE, S. 2 128. ¤ „*Nestăpânita* gelozie a lui conu Barbu îl stârnea întotdeauna." I. M. SADOVEANU, S. II 48. ¤ „Inima lui geme în secret de-o gelozie *surdă, pasivă, umilitoare*." VLAHUŢĂ, S. A. III 173. ¤ „Atunci Maria a fost cuprinsă de o gelozie *tulburătoare* şi *neînţeleasă*." STAHL, S. R. 29. ¤ „Iar el se ruşină de gelozia lui *umilă* şi *zădarnică*." VINEA, O. II 73. ¤ „C-o *uşoară* gelozie era privit de toţi la bord băiatul acesta slăbuţ, dar vioi..." BART, S. I 207.

GENUNCHI. (*Mai ales la pl.*) Amorţiţi, ascuţiţi, calzi, cărnoşi, crăcănaţi, cruzi, delicaţi, dezgoliţi, divini, elastici, flexibili, fragezi, frânţi, goi, golaşi, ispititori, înalţi, încovoiaţi, îndoiţi, înţepeniţi, jerpeliţi, juliţi, jupuiţi, largi, lemnoşi, lucioşi, mari, mici, moi, molatici (*molateci*), muiaţi, netezi, osoşi, păroşi, pârguiţi, plăpânzi,

Scanned with OKEN Scanner

plini, rotunzi, strălucitori, tineri, tremurători, trudiți, umezi, vânjoși, zdreliți, zgâriați.

„Mirosul genunchilor *cruzi*." MUGUR, D. 158. ¤ „Dar pământu-mi leagă *fragezii* genunchi." LABIȘ, P. 58. ¤ „Fusta i se ridicase în față și genunchii *goi* apăruseră, *plini* și *pârguiți*." HOLBAN, O. I 77. ¤ „Freca numai genunchii *golași* ca pe niște osii moi." PAPADAT-BENGESCU, O. II 242. ¤ „Toată curtea strălucea de bogăție și de frumusețe, numai copilul cel sărac sta cu genunchii *jerpeliți*, cu picioarele sângerânde și cu pieptul gol..." B. P. R. 1 241. ¤ „Genunchii par *molateci* și șoldul scurt." ARGHEZI, S. 1 241. ¤ „Își așează mâinile peste genunchii *osoși*." MUNTEANU, H. 55. ¤ „Foile taiorului se ridicau mai sus de genunchi, doi genunchi *rotunzi, delicați*, de adolescentă." SEBASTIAN, O. A. . 198.

GER. Adânc, alb, amar, amarnic, aprig, ascuțit, aspru, blând, crâncen, crunt, cumplit, excesiv, greu, groaznic, încremenit, înfricoșat, înfricoșător, îngrozitor, înțepător, limpede, liniștit, mare, mușcător, mut, năprasnic (*năpraznic*), necruțător, neguros, negru, neîndurător, nemaipomenit, nemilostiv, omorâtor, pătrunzător, polar, pustiu, puternic, sălbatic, sănătos, sec, sticlos, strașnic, strălucitor, subțire, tare, tăios, timpuriu, uscat, vânăt, vrăjmaș.

„E ger *adânc*; crap pietrele pe stradă." FUNDOIANU, P. 222. ¤ „În păduri trăsnesc stejarii! E un ger *amar, cumplit*!" ALECSANDRI, O. I 319. ¤ „Iarna, de gerul cel *amarnic*, trăznea grinda în odaie, crâșcau lemnele și pietrele..." EMINESCU, O. VII 97. ¤ „Noaptea, neagră. Gerul, *ascuțit*." STANCU, S. 5 36. ¤ „Icar urcând cu aripi moi de ceară / Știa că-n slăvi domnește de-a pururi *asprul* ger." VOICULESCU, P. II 176. ¤ „Sunt ierni de geruri *crunte*, când luna-i ca un corn / Și iarna-și vâră capul și auie pe horn." LESNEA, V. 4. ¤ „Căldurilor toride, ecuatoriale parcă, le opunem amintirea zăpezilor uriașe din Tatra, a gerurilor *înfricoșătoare* care au nenorocit atâția răniți..." BUZURA, O. 252. ¤ „Eu stau în fața celor patru scânduri / Neputincios - și e un ger *năpraznic*." STANCU, V. 142. ¤ „Trecută-i rămășița frumuseților ucise-n timpurie / primăvară de *nemilostivul* ger...." MANIU, S. 1 41. ¤ „E-o iarnă surdă, c-un ger *omorâtor*." ZAMFIRESCU, O. I 23. ¤ „Era ger *sticlos* și Ionică fiind cu ciubote în picioare, călcând pe un lunecuș, căzu în apă Ozanei și se udă." CĂLINESCU, O. 14 35. ¤ „Era o zi senină cu soare. Zăpada te orbea, și se lăsase un ger *strașnic*." ȚOIU, I. 328. ¤ „Și era un ger *uscat* prin luna lui noiemvrie, și bătea un vântișor subțire în ziua aceea de-ți frigea obrazul!" CREANGĂ, O. 273. ¤ „Afară era un ger *vânăt*, dar noi nu-l simțeam..." PAPADAT-BENGESCU, O. II 329.

GEST. I. *Mișcare a mâinii, a capului etc. care exprimă o idee, un sentiment, o intenție, înlocuind uneori vorbele sau dând mai multă expresivitate vorbirii.* Ademenitor, afectuos, agasat, amenințător, amplu, apăsat, aristocratic, atent, automat, autoritar, banal, batjocoritor, blazat, blând, brutal, bun, calm, ciudat, consternat, convențional, curgător, decent, degajat, delicat, dezgustat, dezinvolt, deznădăjduit, dezolat, dezordonat, disprețuitor, distins, duios, elastic, elegant, elocvent, energic, evaziv, explicativ, expresiv, exuberant, falnic, familiar, febril, felin, fermecător, final, fragil, furios, gingaș, grațios, grav, grăbit, greșit, grijuliu, grotesc,

Scanned with OKEN Scanner

hotărât, imperceptibil, impulsiv, incoerent, inconştient, incredibil, indiferent, inelegant, instinctiv, intim, intimidat, involuntar, iute, îmbietor, încet, încremenit, îndemânatic, îndrăzneţ, înfricoşător, îngrijorat, larg, leneş, lin, liniştit, mare, maşinal, mângâietor, mecanic, meditativ, moale, molatic, molcom, mut, neastâmpărat, neaşteptat, necontrolat, necuviincios, nedecis, nedelicat, nedorit, neglijent, neîndemânatic, neputincios, nervos, nestăpânit, obişnuit, obosit, ocrotitor, ostenit, ostentativ, patetic, penibil, plăcut, plictisit, posesiv, potolit, precis, prietenos, protector, prudent, puternic, reflex, repede, repezit, retezător, retoric, ridicol, rupt, scurt, serafic, sigur, simbolic, simplu, smucit, solemn, spectaculos, speriat, spintecător, spontan, sprinten, stăpânit, stângaci, stereotip, suav, şovăielnic, strengăresc, tandru, teatral, timid, tipic, trădător, tremurător, uşor, vehement, violent, viu, vulgar, zănatic.

„Cu gesturi *curgătoare* şi *încete* / Dinaintea oglinzii mari cât un perete / Îmi încerci pălăriile pe rând / Surâzând vreunui gând." CAMIL PETRESCU, O. I 96. ¤ „Îşi potrivi pălăria mică în faţa oglinzii, cu un gest *degajat* şi *scurt*..." CAMIL PETRESCU, O. P. 90. ¤ „Cu un gest *meditativ* şi *familiar*, Mircea îşi scoase creionul din buzunarul de la piept, vârî în gură capătul neascuţit şi începu să-l frământe." TEODOREANU, O. A. II 32. ¤ „Gesturile lor erau *moi* şi *încete*." SADOVEANU, O. 14 278. ¤ „Locotenentul stinge ţigara în scrumieră cu gest *nervos* şi iese din birou." NEDELCOVICI, Z. N. 75. ¤ „Fane lovise cu pumnul în masă, cu o enervare de moment şi se ridicase, cu un gest *nestăpânit*." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 148. ¤ „Întoarce capul cu un gest *smucit*, simte cum i se strecoară frigul pe sub fular." NEDELCOVICI, S. V. 2 356. ¤ „Cu gesturi *tandre*, Eugenia încerca s-o liniştească." MAZILU, N. E. 185. ¤ „Gesturile lui erau când *uşoare, molatice,* ca ale unei femei; când *brutale* şi *stângace*." DEMETRESCU, S. A. 279.

II. *Faptă sau purtare dictată de un anumit scop, de anumite interese, având o anumită semnificaţie etc.* Afabil, afectat, afectuos, banal, batjocoritor, binevoitor, blajin, blând, bun, calculat, cald, camaradesc, ciudat, condamnabil, cotidian, cugetat, cumplit, curajos, cutezător, decisiv, deliberat, delicat, demenţial, demn, distins, elegant, elocvent, fatal, fermecător, fratern, frumos, funest, galant, generos, gratuit, grav, greşit, grotesc, ignobil, incredibil, inutil, îndrăzneţ, înflăcărat, magnanim, magnific, mare, măreţ, mărinimos, mărunt, măsurat, meschin, mic, minunat, monstruos, neaşteptat, nechibzuit, necontrolat, necugetat, necuviincos, nedelicat, nedorit, neînfrânt, neînsemnat, nemaiauzit, neobişnuit, nobil, obişnuit, ocrotitor, odios, omenesc, onctuos, orbitor, oribil, ostentativ, pasional, patetic, penibil, peremptoriu, prietenesc, prietenos, pripit, prostesc, prudent, rece, ridicol, ruşinos, salvator, senzaţional, simbolic, simplu, spectaculos, stângaci, surprinzător, temerar, triumfal, trivial, urât, vital, vulgar.

„N-am avut curajul să risc, să am satisfacţia unui gest *îndrăzneţ, demn*." BUZURA, F. T. 423. ¤ „Lumea e neliniştită de a îndeplini fapte mari, de

Scanned with OKEN Scanner

aceea gesturile oamenilor sunt mai *înflăcărate* în bine şi mai *monstruoase* în rău." CĂLINESCU, O. 7 71. ¤ „Atunci mi-am zis că trebuie să fac un gest *măreţ*." CĂLINESCU, O. 8 462. ¤ „Un gest *pripit* ar putea destrăma urzeala soartei." REBREANU, O. 10 117. ¤ „Simţea cum Dorodan îl împinge la *nesăbuite* gesturi..." I. M. SADOVEANU, S. II 135. ¤ „Mila este o formă a iubirii şi nimeni n-are dreptul a dispreţui un gest de iubire, chiar *stângaci* şi *nepotrivit*, ori de unde ar veni el." FLORIAN, A. S. 97.

GLAS. Epitete referitoare la caracteristicile şi particularităţile glasului. Adânc, alb, alterat, amorf, amorţit, aprins, argintiu, armonic, armonios, arzător, ascuţit, astupat, asurzit, asurzitor, aşezat, aton, avid, bătrânesc, bâlbâit, bâzâit, behăitor, bolnăvicios, bubuitor, buhăit, casant, catifelat, cavernos, cântăreţ, cântător, cârâit, cârâitor, chelălăit, chicotit, clar, croncănit, curat, declamator, deschis, desluşit, detunat, dezacordat, dezarticulat, dezgheţat, diamantin, distins, dogit, egal, firesc, fonf, fonfăit, fragil, frânt, frumos, furios, galben, gălăgios, gâfâit, gângav, gâtuit, gol, greoi, gri, gros, hârâit, hodorogit, horcăit, imaterial, imperceptibil, incolor, îmbătrânit, împiedicat, înalt, înăbuşit, înălţat, înăsprit, încet, încleiat, încleştat, încordat, încurcat, îndesat, îndesit, înecat, înfundat, îngheţat, îngroşat, înmuiat, întrerupt, întretăiat, întunecat, învăluit, învăluitor, învârtoşat, lăuntric, limpede, lin, lung, mare, mat, mărit, mărunt, mătăsos, mârâit, melodios, metalic, mic, micşorat, minunat, miorlăit, mlădios, moale, molcom, molfăit, molâu, mormăit, muiat, muzical, natural, nazal, (*pop.*) năbuşit, neauzibil, neauzit, necioplit, nedesluşit, neobişnuit, neted, nuanţat, omenesc, orchestral, oţelit, oţelos, pătrunzător, peltic, pierdut, pierit, piţigăiat, plăcut, plin, poticnit, potolit, prelung, proaspăt, profund, pur, puternic, rar, răguşit, răsunător, rebegit, repede, repezit, ridicat, rotund, ruginit, sacadat, sălciu, scăzut, scâlciat, scâncit, scârţâit, scârţâitor, schimbat, scorojit, scurt, searbăd, sec, sforăitor, slăbănogit, slăbit, sleit, sonor, spart, sticlos, stins, strangulat, straniu, strivit, stricat, strident, strigător, suav, subţire, sughiţat, sugrumat, suitor, sunător, superb, surd, surpat, susurat, şoptitor, şoptit, şovăitor, şters, şubrezit, şuierător, tare, tăios, tărăgănat (*trăgănat*), tânăr, tineresc, trâmbiţător, tremolat, tremurat, tremurător, tremurând, tunător, ţârâit, ţipat, ţipător, umed, umflat, uniform, uscat, uşor, vibrant, voalat, volubil, zgârietor, zglobiu, zgrunţuros, zvârcolit.

Epitete referitoare la glasul care exprimă diferite stări ale omului, trăsături de caracter etc. Absent, acru, ademenitor, afabil, afectat, agresiv, alinător, alintat, amar, amarnic, amăgitor, ameninţător, amic, amical, antipatic, aprig, aspru, aţâţător, autoritar, batjocoritor, bărbătos, bătăios, binevoitor, blajin, blând, brutal, bucuros, bun, butucănos, cald, calm, categoric, cătrănit, ceresc, chinuit, cicălitor, ciudat, cobitor, cochet, coleric, compătimitor, conciliant, confesiv, consternat, convalescent, copilăros, crud, cucernic, cumpănit, cumplit, cunoscut, cutezător, dârz, decepţionat,

Scanned with OKEN Scanner

decis, delicat, deocheat, dezgustat, dezmățat, dezmierdător, deznădăjduit, dispreţuitor, divin, dojenitor, domol, domolit, dramatic, drăgăstos, duios, dulce, dulceag, dur, dureros, dușmănos, enervat, enervant, enigmatic, entuziast, falnic, (*fam.*) fandosit, ferm, fermecat, fierbinte, fioros, fricos, funest, furtunos, galeș, glumeț, grav, grozav, hotărât, imperativ, impunător, insistent, invidios, ironic, ispititor, istovit, izbânditor, îmblânzit, îmbunat, înciudat, încrezut, îndatoritor, înduioșat, înduioșător, îndulcit, îndurerat, înfiorat, înfiorător, înfrânt, înfricoșat, îngăduitor, îngeresc, îngrijorat, înseninat, întrebător, întristat, întristător, înțelept, înțepat, învăpăiat, înviorat, jalnic, jovial, lasciv, (*pop.*) lăcrimos, lăcrimat, leneș, liniștit, liniștitor, lugubru, matern, măreț, mâhnit, mândru, mângâietor, mânios, (*pop.*) mieros, mirat, misterios, mișcat, mișel, morocănos, naiv, necruțător, nefericit, neînfrânt, nepăsător, nervos, nestânjenit, nevinovat, obidit, obosit, orgolios, ostenit, (*pop.*) oțărât, parșiv, plângăreț, plângător, plâns, plictisit, poruncitor, posac, posomorât, prefăcut, prietenesc, prietenos, pripit, profetic, prorocesc, răscolitor, răsfățat, rău, răutăcios, răzvrătit, rece, resemnat, reținut, rugător, sălbatic, semeț, serafic, servil, sfătos, sfânt, sfielnic, sfios, smerit, somnoros, speriat, sperios, stăpânit, stăruitor, stânjenit, strașnic, străin, suferitor, sufletesc, supărat, supărăcios, strengăresc, tainic, tânguios, tânguit, tânguitor, temător, tihnit, timid, tragic, trist, triumfător, trudit, trufaș, tulburat, tulbure, uimit, umilit, ursuz, vehement, vesel, viforos, vioi, violent, viril, voinicesc, vrăjmaș, vulgar, zdrobitor, zeflemitor.

„Cu glas *adânc*, cu graiul de Sibile, / Rostește lin în clipe cadențate." EMINESCU, O. I 202. ¤ „Și mergând, dus pe gânduri, mi se păru că auz un glas *argintiu*..." DELAVRANCEA, O. II 190. ¤ „Bătu la ușa cu chei multe și dinăuntru auzi un glas *aspru, gros, mânios*." REBREANU, O. 4 465. ¤ „Omul își declara cerințele cu glas *calm, reținut*." FULGA, A. I 227. ¤ „Și când te gândești ce *curat* și *dulce* e un glas de copil când e singur!" PĂUNESCU, B. V. 334. ¤ „M-a surprins glasul ei *deznădăjduit*..." ELIADE, M. N. 214. ¤ „Mi s-a părut că aud glasul *dojenitor* al mătușii Zenovia." BIRĂESCU, E. T. 51. ¤ „Când ne-a ajuns, a dat binețe, / Cu glas *domol*, și-apoi a stat / Și ne-a-ntrebat de sănătate / Și de nevoile din sat." GOGA, O. I 123. ¤ „Glasul bătrânii se aprindea povestind și din *dulce* se făcea *puternic*, din *domol bărbătos*, din *trăgănat* și *duios* se făcea *furtunos* și *zdrobitor*." CARAGIALE, O. II 345. ¤ „Nu-mi aduc aminte de mama decât ca de-o ființă palidă, un înger care mi-a descântat copilăria cu glasul ei *dureros* și *suferitor*." EMINESCU, O. VII 186. ¤ „Eu o cunosc de pe glas; glasul ei nu-i așa de *gros* și *răgușit* ci-i mai *subțire* și mai *frumos*!" CREANGĂ, O. 21. ¤ „ - Ai spus tot, dadacă? întrebă Ruset c-un glas *istovit*." SADOVEANU, O. 10 322. ¤ „Trebuie să plec, a zis Bogdan cu glas *îngrijorat*." NEDELCOVICI, S. V. 1 298. ¤ „El aude triste șoapte / Ș-un glas *jalnic* suspinând!" ALECSANDRI, O. I 12. ¤ „ - Știai!? grăi dânsa cu glas *limpede*." SLAVICI, O. VII 73. ¤ „Glasul Olguței era *mic* dar *pur, neted*, fără stridențe, fără asprimi, *natural* ca râsul..." TEODOREANU, O. A. II 127. ¤ „ - Mărgărito, îi zise el cu un glas *mângâietor*, de ce nu vrei să mă lași să pun să taie pomul tău?..." MACEDONSKI, O. VI 226. ¤ „Și nu-ți venea să crezi că un glas așa de *moale*, de *tremurător* și de *sfios*, poate să iasă dintr-un piept al unui voinic cât brazii munților lui." HOGAȘ, O.

Scanned with OKEN Scanner

117. ¤ „Într-un târziu s-a auzit în vârful clopotniței un fel de glas *mormăit*." BĂNULESCU, C. M. 236. ¤ „Tu, prometeu român, purtând alt mit / Când ridicat pe cea mai naltă turlă, / Cu glas *profetic*, domnului despot, / De-ai să mai poți clădi la fel minune, / I-ai dat răspunsul răzvrătit: Mai pot!" LABIȘ, P. 8. ¤ „Față de glasul *profund, muzical* al noului venit, strigătul lui Agop pare un cârâit de găină care cocoșește." BĂLĂIȚĂ, L. 291. ¤ „Avea o voce de tenor spre bariton, în contrast cu grăsimea care ar fi presupus un glas *scârțâitor, înalt* și *coleric...*" PARDĂU, O. T. 233. ¤ „Glasul lui Vortolomeu Diaconu devenise *servil, stânjenit, fricos*." CEZAR PETRESCU, A. N. 297. ¤ „Stă un biet țigan turcit / La un cap de pod, pe vine / De toți dracii chinuit. / Și la râu, drumeți, jivine / Cu glas *spart hodorogit* / Cântec zice de rușine." BARBU, V. P. 148. ¤ „ - Ai venit? îi șopti cu glasul *sugrumat*." PREDA, D. 241. ¤ „Iar din ce spunea, cu un glas *tărăgănat* și *surd*, se desprindea cu amărăciune, o adâncă silă." M. I. CARAGIALE, C. C. 14. ¤ „De rândul acesta, glasul *tremurător* îl trădase." BASSARABESCU, S. A. 126. ¤ „Cânta o femeie-ntr-o casă, / Pe-o stradă, pierdută-n oraș, / Și glasul ei *tânăr, trufaș*, / Părea de femeie frumoasă." CRUCEANU, V. 51. ¤ „Glasul acesta *tulbure* și *înecat* nu era nici el glasul *dezmățat* și *agresiv* pe care și-l închipuise Otilia." VINEA, O. II 153. ¤ „Tănăsică spusese ultimele cuvinte cu glasul *umed, tremurat*." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 401. ¤ „Stăruința Constandinei, glasul ei *umilit, dulce, obosit, sleit* o moaie pe mama." STANCU, S. 5 181.

GLORIE. Adevărată, amară, anonimă, aurie, banală, bruscă, defunctă, deocheată, deșartă, durabilă, efemeră, eternă, extravagantă, falsă, funebră, ieftină, iluzorie, imaculată, (*înv. și pop.*) întraripată, mare, măreață, măruntă, mândră, meritată, mincinoasă, nediscutată, neînțeleasă, nepieritoare, neprecupețită, orbitoare, permanentă, personală, pieritoare, pioasă, posibilă, postumă, publică, rapidă, războinică, regală, relativă, sacră, sanctificată, scârnavă, stearpă, stinsă, străbună, strălucită, strălucitoare, strămoșească, superbă, supremă, tardivă, târzie, terfelită, timpurie, trainică, trecătoare, trecută, triumfală, umană, umilită, uzată, vană, zgomotoasă.

„Dumnealui ajunsese la culmea cea mai de sus a gloriei, a unei glorii *adevărate* și *meritate*, după socotința mea!..." LĂNCRĂNJAN, C. II 243. ¤ „Tu nu știi ce *amară* e gloria *târzie*, / Când nu mai ai un dinte, s-o mușți, în gura hâdă..." VOICULESCU, P. II 292. ¤ „Cineva din mine, care nu se lăsa corupt de glorii *deșarte* / Are, cu tot mai multă îndărătnicie, șaptesprezece ani." BOGZA, O. 177. ¤ „Gloriile, - chiar cele mai *mari*, - în unele țări sunt *efemere*." MACEDONSKI, O. VI 108. ¤ „Cântat-am, plin de viață, / Al vieții dar plăcut / Și gloria *măreață* / Mărețului trecut..." ALECSANDRI, O. I. 373. ¤ „Dar, poate, ori pe care treaptă-a scării / Te-ar împietri vieața-nșelătoare: / De-ți dăruiește glorii *orbitoare*, / Ori noaptea fără capăt a uitării..." CERNA, P. 105. ¤ „Mausolee și monumente / Vă pomenesc amintindu-ne / Nouă, celor pieritori, / Că gloria însăși e *pieritoare*." PARASCHIVESCU, S. I 468. ¤ „Nu pentru biata-mi inimă pustie / Și nici de dragul gloriei *postume*, / Ci pentru voi am făurit anume / Strălucitoarea mea filosofie." TOPÎRCEANU, S. A. I 111. ¤ „E viu în bronz. Pe fruntea lui senină / Ard razele *superbei* sale glorii, / Pe când răsar încet cuncetul zorii / Și umplu primăvara de lumină." CODREANU, S. 1 74. ¤ „N-au cunoscut nici înfumurarea *trecătoarelor* glorii, nici descurajarea eternelor bârfeli." MINULESCU, O. III 27.

Scanned with OKEN Scanner

GLUMĂ. Absurdă, acră, afurisită, amicală, amuzantă, aspră, batjocoritoare, bătrânească, blândă, bună, butucănoasă, capricioasă, caustică, crâncenă, crudă, deocheată, deplasată, deșănțată, deșucheată, dezgustătoare, dubioasă, dură, echivocă, familiară, fantastică, galbenă, grasă, groasă, grosolană, grotescă, grozavă, idioată, ieftină, indecentă, indiferentă, inocentă, inofensivă, insipidă, intimă, inutilă, ireverențioasă, ironică, izbutită, îndoielnică, îndrăzneață, învechită, lălâie, liniștitoare, macabră, mediocră, minunată, năzdrăvană, necuviincioasă, neghioabă, neglijabilă, neînsemnată, nemaipomenită, nemilostivă, neplăcută, nepotrivită, nereușită, neroadă, nesăbuită, nesărată, nevinovată, nevoiașă, noduroasă, nostimă, nuanțată, obișnuită, obraznică, obscenă, obscură, optimistă, păguboasă, penibilă, picantă, piperată, porcoasă, prefăcută, prietenoasă, primejdioasă, proastă, prosteacă, prudentă, răsuflată, răutăcioasă, rea, rece, reușită, salvatoare, sălbatică, sănătoasă, sărată, scăpărătoare, seacă, semiserioasă, senzuală, sinistră, splendidă, strașnică, stupidă, suculentă, tare, tâmpită, tembelă, teribilă, tipică, tristă, trivială, usturătoare, ușoară, ușuratică, veștedă, vulgară, zgomotoasă.

„Lăsă să cadă aceste cuvinte ca o glumă *acră*." SADOVEANU, O. 10 111. ¤ „Monu vorbea des de Ionel, parcă l-ar fi cucerit cu felul acela al lui de a fi și de a se purta, cu bucuriile și cu glumele lui, *bune* și *scăpărătoare* unele, cam *groase* și cam *noduroase* altele, cam *nepotrivite*." LĂNCRĂNJAN, S. U. 401. ¤ „Ce glumă *bună* și ce vis nerod!" PHILLIPIDE, S. I 243. ¤ „Singura care rădea de glumele *deocheate* ale lui Urmatecu era ea..." I. M. SADOVEANU, S. II 23. ¤ „Gluma i se păru *deplasată* chiar și lui Val." SORESCU, D. F. 33. ¤ „Unii spun glume *deșănțate*, / Alții povestesc aventuri galante..." BARANGA, P. 19. ¤ „Sunt glume *groase*, rădem fără rost / C-o bucurie calmă și curată." LABIȘ, M. C. 324. ¤ „Îi tăiam vorba cu glume grosolane, pe care le credeam de-o sclipitoare vervă." CEZAR PETRESCU, B. M. 47. ¤ „Gluma *idioată* a lui Cârlionță i-a înveselit pe oameni..." ANGHEL, F. 359. ¤ „- Atunci n-are decât să-și vie în fire, fiindcă eu nu mă supăr pentru glume *insipide*!" REBREANU, O. 9 72. ¤ „Gluma cea mai *îndrăzneață* o spunea serios, mucalit de serios." DELAVRANCEA, O. II 263. ¤ „Nu mă îndoiam că în gluma lor *răutăcioasă* e un adevăr." MIHAIL ZEMFIRESCU, M. D. 87. ¤ „Dar el se grăbi să se depărteze, în urmă-i cu râsetele și glumele *sărate* și *nesărate* ale acestora." MACEDONSKI, O. VI 95. ¤ „Îmi trecu prin minte ideea unei glume *sinistre*." DAN, S. 121. ¤ „Sunt petreceri inimoase, cu râs mult, cu glume *strașnice*." CAMIL PETRESCU, O. II 193. ¤ „Din această glumă *tembelă*, dar *nevinovată*, se născuse un adevărat scandal." MAZILU, C. S. 86-87. ¤ „Gluma asta *tâmpită* avea s-o plătească scump." ȚOIU, G. V. 67. ¤ „Era o glumă *tristă*." SEBASTIAN, O. A. 75. ¤ „Le spuse câteva glume *vestede*,ăia rădeau să moară..." NEAGU, Î. 110.

GRĂDINĂ. Admirabilă, adormită, albă, aurită, bătrână, blândă, delicioasă, exotică, falnică, fermecată, fermecătoare, imensă, îmbălsămată, încântătoare, înflorită, întinsă, jalnică, liniștită, luxuriantă, mare, măreață, mândră, minunată, mirifică, multicoloră, neîntâlnită, nemaiîntâlnită, nemărginită, patriarhală, părăginită, pompoasă, pustie, răcoroasă, ruginită, sălbatică, singu-

Scanned with OKEN Scanner

ratică, stufoasă, superbă, surâzătoare, tainică, tăcută, tristă, umbroasă, uriașă, veselă, veștedă, vrăjită.

„Și frunzele cad ca un sinistru semn / În liniștea grădinii *adormite*..." BACOVIA, O. 14. ¤ „Livada mare tăcea ca o grădină *albă, fermecată*..." SADOVEANU, O. 320. ¤ „În jurul Parisului sunt vile sau case de desfătare foarte frumoase și grădini *delicioase*..." DRĂGUȘAN, P. T. 200. ¤ „Rafael, pierdut în visuri ca-ntr-o noapte înstelată, / Suflet îmbătat de raze și d-eterne primăveri, / Te-a văzut și-a visat raiul cu grădini *îmbălsămate*..." EMINESCU, O. I 29. ¤ „Ne-am zis: / Butacii, bulbii, sub țărână / Și arborii prelinși în rădăcini / Și-acele fructe, frunze ce se-amână, / Doresc afund *mirifice* grădini!" GEORGE, S. 83. ¤ „Dacă prin codri pătrunzi dai de-o vale frumoasă și verde / Pe-al cărei deal se întinde o *mândră* grădină." EMINESCU, O. IV 179. ¤ „Grădina e *părăginită* - și noi asemenea ei." SĂULESCU, V. T. A. 157. ¤ „Era un oraș cu palate splendide, cu grădini *pompoase*..." BIROU, L. 191. ¤ „Doarme *tainiac* grădină..." IOSIF, O. A. I 135. ¤ „Visatu-te-am, halucinat, viața toată, / pe căi întortocheate și streine, / Pe tine, / Grădină *uriașe, fermecată*!..." COTRUȘ, V. 109. ¤ „Iată-l cu frumosu-i cal / Colo-n Calafat, pe mal, / Lâng-o *veselă* grădină, / De garoafe mândre plină." DULFU, S. 208.

GREȘEALĂ. Capitală, crâncenă, cumplită, esențială, fantastică, fatală, flagrantă, fundamentală, groaznică, grosolană, imensă, inadmisibilă, inevitabilă, inexplicabilă, iremediabilă, ireparabilă, îngrozitoare, mare, măruntă, monstruoasă, mică, neiertată, neînsemnată, prostească, regretabilă, uluitoare, voită, zdrobitoare.

„Pentru mulțimea greșelilor *crâncene*, / Trupul și carnea încep să sencrâncene." LESNEA, P. 204. ¤ „ - Comitem o *cumplită* greșeală! a strigat Ragaica într-un târziu." ANGHEL, G. 87. ¤ „Spre țara visurilor înstelate / Umblând fugar din lumea cea reală, / Făcui mult timp f*antastica* greșeală / De-a te nesocoti, Realitate..." CODREANU, S. I 167. ¤ „Greșeală *fatală* este a socoti anticipația un scop în sine și nu simplu mijloc de întremare, pentru a se face apoi simpatia și mai largă." FLORIAN, A. S. 76. ¤ „Nu e bine să judeci pe alții după tine. E o greșeală *groaznică*, de neiertat." BUZURA, F. T. 120. ¤ „Vizita ei era o greșeală *inadmisibilă*..." MAZILU, N. E. 185.

GRIJĂ. *Interes deosebit, preocupare pentru cineva sau ceva, atenție acordată unei ființe, unei probleme etc.* Afectată, amănunțită, atentă, autentică, constantă, crâncenă, deosebită, dezgustată, diurnă, duioasă, exagerată, excesivă, geloasă, hazlie, imensă, infinită, ipocrită, maniacă, mărită, măruntă, mângâietoare, meticuloasă, migăloasă, minuțioasă, morbidă, necontenită, nesfârșită, ocrotitoare, părintească, permanentă, pioasă, reciprocă, respectuoasă, simulată, statornică, subită, teribilă, vulgară, zguduitoare.

„Grija lui era *autentică, permanentă*." STAHL, D. F. 105. ¤ „Cu o grijă *ipocrită* se întrebau de sănătate..." BUZURA, F. T. 78. ¤ „Singurul lucru pe care se silea să-l impună, ca profesoară, elevelor ei fusese o grijă *meticuloasă*, aproape *maniacă*, de îmbrăcăminte." SEBASTIAN, O. A. 187.

Scanned with OKEN Scanner

GROAZĂ. Acută, animalică, bolnăvicioasă, ciudată, crâncenă, cumplită, dramatică, dulce, eternă, extatică, fericită, indescriptibilă, indispensabilă, inexplicabilă, instinctivă, irațională, înspăimântată, lăuntrică, mare, maximă, mută, neagră, nebună, nedescrisă, nedesluşită, neîncetată, nelămurită, nemaipomenită, nemărginită, nespusă, nestăpânită, permanentă, rece, sacră, sfântă, sfidătoare, stăpânitoare, superstiţioasă, surdă, tăcută, teribilă, violentă, zguduită.

„Nu înțelegeam groaza *animalică* a colegului meu." PREDA, I. P. 220. ¤ „Deocamdată, îi fuse groază de sine, o groază *dramatică, zguduită, înspăimântată*." ARGHEZI, S. 10 39. ¤ „Mugetul lor de fiare geologice, când simt că vântul încearcă să le arunce în prăpastie, răspândeşte asupra înălţimilor o *indescriptibilă* groază." BOGZA, III 56. ¤ „Ce *mare* e groaza din ochii tăi!" BOGZA, O. 130. ¤ „Şi cum vin pe drumul mare / cu inima-n cingătoare, / răsuciți, iscoditori, / lasă-n urma lor fiori / şi presară groază *neagră* / peste noaptea mută-ntreagă." PARASCHIVSCU, S. 1 252. ¤ „Mic, slab, pipernicit, nervos, bolnav de friguri, el e cuprins de o *nedescrisă* groază la apropierea nopții învierii..." CARAGIALE, O. II 123. ¤ „De cum se naşte şi până ce moare el e dominat de o groază *neîncetată*." ALECSANDRI, O. IV 239. ¤ „Iancu începu să simtă şi el o groază *nelămurită*, ce se închega în jurul lor." I. M. SADOVEANU, S. II 158. ¤ „Căci el avea de mic dragostea câmpului, şi o groază *nemaipomenită* de şcoală şi de oraş." VLAHUŢĂ, S. A. II 85. ¤ „Brumă zăcea pe spate, cu ochii umflaţi de o *nemărginită* groază." PHILIPPIDE, S. 2 212. ¤ „O groază *rece* mă stăpânea pe mine, şi-abia întru târziu putui merge acasă." AGÂRBICEANU, O. 2 279. ¤ „O *sfântă* groază coprinsese toate inimile..." ODOBESCU, P. 63. ¤ „Pe faţa lui se citi o groază *superstiţioasă*." VINEA, O. II 638.

GRUMAZ. Alb, aspru, cărnos, costeliv, diafan, fraged, grațios, gros, înalt, încordat, încovoiat, lucios, mlădios, neted, puternic, rotund, scurt, superb, taurin, uriaş, vânjos, vânos, voinic.

„Iar părul-i blond şi moale ca mătasea / Grumazul *alb* şi umeri-i vădea." EMINESCU, O. IV 355. ¤ „Atunci braţul meu cuprinde / *Mlădiosul* tău grumaz..." EMINESCU, O. IV 383. ¤ „Grumazul *puternic*, capul puternic, statuia corpului puternică nu aparţineau unui invalid..." ARGHEZI S. 9 87. ¤ „Era şi el un bărbat straşnic legat, cu grumazul *vânjos*..." SADOVEANU, O. I4 280. ¤ „Pârâu în care scald grumazul meu *voinic* / Când crapă dimineaţa." CĂLINESCU, O. 2 185.

GURĂ. Epitete evocative. Arcuită, arsă, aspră, bărbătească, botoasă, buzată, cărnoasă, căscată, clăbucită, clănțănitoare, cleioasă, coclită, colosală, copilărească, crăpată, crispată, crudă, curată, deschisă, disproporționată, enormă, fierbinte, flască, fragedă, fragilă, groasă, (*pop.*) hâită, infantilă, împietrită, închisă, încleştată, încremenită, înlemnită, însângerată, însetată, întredeschisă, înțepenită, largă, lată, lăbărțată, lărgită, lățită, lemnoasă, lipicioasă, lucioasă, lungă, mare, mică, neregulată, nesigură, palidă, palpitândă, plină, pocită, pungită, purpurie, puternică, rânjită, romboidală, roşie, roz-închis, rumenă, sănătoasă, schimonosită, scofâlcită, spumată, strâmbată, strâmbă, strâmtă, strânsă,

Scanned with OKEN Scanner

subțire, țuguiată, umedă, umflată, uriașă, uscată, vastă, vânătă, zbârcită.

Epitete referitoare la expresie, epitete apreciative. Admirabilă, amară, amărâtă, aristocratică, batjocoritoare, chinuită, cinică, dulce, dură, energică, expresivă, fermă, fermecătoare, flămândă, frumoasă, gravă, hotărâtă, ironică, ispititoare, istovită, încântătoare, îndurerată, înfiorată, înflorită, înfricată, înveninată, lacomă, leneșă, mândră, minunată, mută, nebunatică, ofilită, ostenită, pătimașă, posesivă, provocatoare, rea, sălbatică, scârboasă, senzuală, serioasă, sfioasă, suavă, suferindă, surâzătoare, tristă, ucigașă, urâtă, vicioasă, voluptoasă, zâmbitoare.

„Numai Mary tăcea. Asculta cu ochi mari, cu gura *admirabilă, întredeschisă*." HOLBAN, O. I 59. ¤ „Iar gura mea e *arsă* și *crăpată* / De setea îndurată altădată." STANCA, V. 316. ¤ „Încolo, aducea mai mult cu coana Mița: gura *cărnoasă*, bărbia rotundă, fruntea îngustă..." I. M. SADOVEANU, S. II 29. ¤ „Vai! tu dormi, când timpu-aduce / Un minut atât de rar, / Și când gura ta cea *dulce* / Arde plină de nectar!" BOLINTINEANU, O. I 77. ¤ „El în brațe prinde fata, peste față i se-nclină, / Pune gura lui *fierbinte* pe-a ei buze ce suspină..." EMINESCU, O. 79. ¤ „Îl sărută pe obraji și-l sărută și pe gura *fragedă* și plină de sânge." STANCU, S. 9 302. ¤ „E trupul și chipul Sofiei, cu gura ei *ispititoare*, cu nasul ei puțin cam ridicat..." BRĂTESCU-VOINEȘTI, Î. L. 94. ¤ „Mi se coboară gura ta pe gură, / *Înfiorată, mută, suferindă*." BUCUȚA, S. 22. ¤ „Se uită și ea la mine și râse ciudat, cu o gură *minunată* și cam *batjocoritoare*." REBREANU, O. 7 87. ¤ „Și gura ei *sălbatică* se prinde / de pieptul cald al omului iubit..." GHEORGHE, P. 80. ¤ „Tot ce e perfid și lacom, tot Fanarul, toți iloții, / Toți se scurseră aicea și formează patrioții, / Încât fonfii și flecarii, găgăuții și gușații, / Bâlbâiți cu gura *strâmbă* sunt stăpânii astei nații!" EMINESCU, O. I 150. ¤ „Întinde-mi, iubito, *suava* ta gură, / Să-nec în sărutări supremul suspin / Cu farmecul straniu din *dulce*-ți făptură." PETICĂ, S. I 50. ¤ „Gura femeii bătrâne se face *subțire, rea*." BĂLĂIȚĂ, L. 332. ¤ „Vorbea morfolit, dintr-o gură *știrbă* și *scofâlcită*." BOGZA, S. P. II 100. ¤ „Ce *tristă*-i gura pe care n-o umezește sărutare, / ce slab e brațul, ce nu s-a întărit de îmbrățișare!" ISAC, P. 126. ¤ „Și gropițe face-n unghiul *ucigașei* sale guri..." EMINESCU, O. I 159. ¤ „Ochii mici aveau o lumină vagă, iar gura *veștedă*, un surâs care cobora colțul stâng al buzelor." CAMIL PETRESCU, O. III 31. ¤ „De gura-i *voluptoasă*, c-o patimă-nfocată, / M-apropia atuncea sfios, tremurător..." DEMETRESCU, S. A. 98. ¤ „Un zâmbet i se opri pe-o clipă în colțul gurii *zbârcite*..." AGÂRBICEANU, O. 3 403.

GUST. *Senzație produsă de o substanță (alimentară) prin excitarea limbii și a mucoasei bucale; proprietatea unor substanțe (alimentare) de a provoca această senzație.* Acidulat, acrișor-dulceag, acru, acriu, amar, amăriu, amărui, aspru, astringent, ciudat, cleios, coclit, curios, delicios, dezagreabil, dulce, dulceag, fad, fraged, imposibil, infect, iute, îmbietor, înecăcios, înțepător, metalic, monoton, neobișnuit, neplăcut, (*pop. și fam.*) parșiv, plăcut, rău, rânced, sălciu, sărat, searbăd, sec, tare, veninos.

„Nu simți că vinul are-un gust *amar*?" DOINAȘ, V. 24. ¤ „Frunza lasă în gură un gust *cleios* și *dulce, acidulat*." CEZAR PETRESCU, C. V. 217. ¤ „Gura lui era plină de cerneală, limba era groasă din cauza aceasta, totul avea un gust *neplăcut, acrișor*." IVASIUC, P. 196 ¤ „Un suflu rece de afară îi aduse gustul *searbăd* al nopții." VINEA, Q. II 58.

Scanned with OKEN Scanner

H

HAINĂ. (*La pl.*) *Termen generic pentru obiectele de îmbrăcăminte (în special) bărbăteşti.* Albastre, albe, anacronice, argintoase, aspre, aurite, bogate, boţite, bune, cadrilate, cafenii, calde, caraghioase, călduroase, cenuşii, cenuşii-lăptoase, cernite, ciudate, civilizate, curate, cuviincioase, decolorate, deformate, demodate, deschise, destrămate, elegante, făloase, frumoase, fumurii, grele, greoaie, impecabile, ireproşabile, îmbâcsite, împestriţate, împopoţănate, împuţite, încăpătoare, închise, îngrijite, întinate, întunecate, înverzite, jegoase, jerpelite, largi, lăbărţate, lepădate, lucioase, lucitoare, luminoase, lungi, lustruite, luxoase, mari, mândre, mânjite, mizere, mohorâte, mototolite, murdare, negre, nepotrivite, noi, nostime, obişnuite, oribile, pătate, peticite, ponosite, prăfuite, proaspete, proaste, purtate, răpănoase, rărite, roşcate, rupte, sărace, sărăcăcioase, scârnave, sclipitoare, scorţoase, scumpe, scurte, sfâşiate, sobre, soioase, solemne, strălucite, strălucitoare, străvechi, strâmbe, subţiri, şifonate, şterse, tari, terfelite, trufaşe, ţepene, ude, umede, urâte, uscate, uşoare, uzate, vărgate, vechi, verzi, zdrenţăroase (*zdrenţuroase*), zdrenţoase, zdrenţuite.

„Prin hainele *argintoase* îi transpar membrele uşoare..." EMINESCU, O. VII 106. ¤ „Hainele lor sunt *ireproşabile*, gulerele cu lustru, mustaţa curată, obrajii proaspeţi." ARGHEZI, S. 23 59. ¤ „Iată haine / *Jerpelite* / Şi pistoale / Ruginite..." G. DEM. TEODORESCU, P. P. 609. ¤ „Îşi alese calul cel mai de frunte din grajdurile împăratului, hainele cele mai *mândre* şi mai *bogate* şi merinde ca să-i ajungă un an de zile." ISPIRESCU, B. P. R. 17. ¤ „A doua zi, Ileana Cosânzeana lepădă *mohorâtele* sale haine de văduvie şi singurătate..." B. P. R. 2 172. ¤ „Erau cărunţi şi cu înfăţişare tristă în hainele lor *sărace*." SADOVEANU, O. 10 102. ¤ „Cu haine *sclipitoare* trec pragul." STOICA, O. 52. ¤ „A fi elocvent nu e a fi orator, precum a purta haine *scumpe* nu e a fi frumos." IORGA, C. 87. ¤ „Dulapurile din casă i se goliseră de mult, hainele *strălucitoare*, faianţele frumoase, ceştile, cupele luaseră drumul altor case." BĂNULESCU, C. M. 165. ¤ „Dânsa cu mândrie la toţi să se arate frumoasă şi împodobită în haine *trufaşe* şi în pietre nestemate." ODOBESCU, P. 239. ¤ „Parcă aş fi fost

Scanned with OKEN Scanner

dezbrăcat de niște haine *vechi, scorțoase* și cam *împuțite*, și-mbrăcat cu altele, *noi* și *bune*, nu *frumoase*, nu știu cum să zic eu, dar *bune*, mai mult *potrivite*, în care mă simt, în orice caz, bine de tot, mă simt minunat..." LĂNCRĂNJAN, F. S. 245. ¤ „Fetița, deci, în haine *zdrențuite*, / Vindea acum pe uliță chircite." TULBURE, V. R. 174. ¤ „În palaturi somptuoase / Cei răi locuiesc, / Iar în haine *zdrențuroase* / Drepții-mbătrânesc!" MACEDONSKI, O. III 20.

HOHOT. Amar, amarnic, apos, aspru, buimac, clocotitor, colosal, cristalin, cumplit, cutremurător, dement, desperat, dezlănțuit, fioros, formidabil, gâfâitor, gâlgâit, gras, greoi, greu, gros, grotesc, gutural, imens, impudic, infernal, ironic, isteric, înalt, înăbușit, înecat, jalnic, larg, lăbărțat, lugubru, lung, mare, mic, năprasnic, nebun, nedeslușit, nervos, nesfârșit, nestăvilit, noduros, ostentativ, pițigăiat, prefăcut, primar, puternic, răcnit, răsunător, răutăcios, rece, sarcastic, satisfăcut, sălbatic, scurt, sinistru, splendid, stupefiat, surd, trist, triumfal, unduios, vesel, violent, viu.

„Maria se prăbuși înfricoșată la pământ și izbucni în hohote *amarnice* de plâns." FULGA, F. 53. ¤ „Așl publicul râde înainte cu un hohot *colosal* și se pronește s-aplaude cu mâinile, cu bastoanele - se zguduia policandrul." CARAGIALE, O. II 12. ¤ „Cu un hohot *cristalin*, își propti strengărește capul în pieptul lui..." VINEA, O. III 53. ¤ „Vesel fumegă din cupe vinul roșu, generos, / Beau curtenii și s-aude câte-un hohot *fioros*..." MACEDONSKI, O. II 69. ¤ „Și vodă a țâșnit ca-mpuns de streche, / Cu hohot *gras*, în albul foișor." BOUREANU, S. 1 236. ¤ „Numai râsetul îl are mai aparte, hohotul acela *gros* și *noduros*, ori *unduios*, după cum sunt împrejurările - care îl exprimă atât de mult și de bine." LĂNCRĂNJAN, F. S. 178. ¤ „Și ne rezemăm clătinându-ne de zidul ud / privindu-ne sfârșiți, desfigurați / ca după un *imens* hohot de râs." MUGUR, D. 162. ¤ „Îl apucai de braț și izbucnii în hohote *înalte* de râs." PREDA, I. P. I 93. ¤ „De plâns amar de hohot *jalnic* / Huiește antica poiană..." IOSIF, S. A. I 90. ¤ „Un hohot *lung* de râs s-aude-n depărtare..." GOGA, O. II 173. ¤ „Să râdă deci astăzi de mine / amarul / și-n hohote *mari* să-și arunce pocalul în nori!" BLAGA, O. 1 85. ¤ „Un hohot *nesfârșit* a fost răspunsul ..." PĂCURARIU, O. 77. ¤ „Nu știu hazlia, ciudata-ntâmplare / Ce hohotul *nestăvilit* ți-a stârnit, / Dar te aud, izvorând din tradiții, / Moderne Prometeu, dezlănțuit." LABIȘ, M. C. 378. ¤ „Apoi ridica fața-n sus și izbucnea în hohote *răcnite*." PARASCHIVESCU, S. 3 219. ¤ „Izbucniră și ei într-un hohot *vesel*." SADOVEANU, O. 2 167.

HOTĂRÂRE. *Fermitate în conduită, în atitudinea cuiva; ceea ce hotărăște cineva; decizie.* Absurdă, amăgitoare, amenințătoare, aprigă, ascunsă, aspră, bărbătească, blândă, bravă, bruscă, calmă, capricioasă, categorică, chibzuită, crâncenă, cuminte curajoasă, dârză, definitivă, desperată, deznădăjduită, eroică, exagerată, fatală, fermă, fulgerată, galantă, generoasă, gravă, implacabilă, individuală, inflexibilă, inoperantă, irevocabilă, încăpățânată, îndărătnică, îndârjită, îndrăzneață, înțeleaptă, justă, mare, măreață, mică, mută, naivă, năprasnică (*năpraznică*), năstrușnică, năzdrăvană, neașteptată, nebiruită, nebunească, necinstită, neclintită, necruțătoare, necugetată, nedreaptă, neîndreptățită, neînduplecată, nelămurită, nemărturisită, nesăbuită,

Scanned with OKEN Scanner

nestrămutată, nezdruncinată, orgolioasă, ostilă, pătimaşă, penibilă, pozitivă, precisă, prestabilită, pripită, provocatoare, prozaică, sălbatică (*sălbatecă*), sfântă, solidară, spontană, strălucitoare, supremă, şovăielnică, tare, teribilă, tocită, trebuincioasă, uimitoare, unanimă, violentă, vizibilă.

„Faţa i se încrunta într-o hotărâre *aspră* şi *neînduplecată*..." VLAHUŢĂ, S. A. II 12. ¤ „Glasul lui te îndeamnă, te convinge, cu hotărârea lui *blândă* te sileşte să-l asculţi." BIROU, L. 370. ¤ „Cu o sforţare uriaşă de voinţă, Brumă se rupse din loc, sub stăpânirea unei hotărâri *deznădăjduite*." PHILIPPIDE, S. 2 208. ¤ „Cu o zi înainte de a lua *fatala* hotărâre, arătase semne de mare nelinişte..." CARAGIALE, O. I 457. ¤ „Nu mai avea faţa obosită cu care venise. I-o însufleţea o hotărâre *îndărătnică*." VINEA, O. II 576. ¤ „ - Nu! nu! răspunse Mara cu o hotărâre *îndârjită*." SLAVICI, O. VII 81. ¤ „Această hotărâre *îndrăzneaţă* a lui Mihai înmărmuri pe duşmanii lui..." BĂLCESCU, O. A. II 172. ¤ „După aceea, fără să ştie cum, luă deodată o hotărâre *năpraznică*." SADOVEANU, O. 10 659. ¤ „Se părea că a luat o hotărâre *năstruşnică* şi că se grăbeşte să n-o uite, să nu i se moaie gândul." LĂNCRĂNJAN, P. 29. ¤ „Dar tot atunci luă *nestrămutata* hotărâre a ţine feciorii şi viitoarele nurori pe lângă sine..." CREANGĂ, O. 9. ¤ „Cu hotărârea asta *sălbatecă* o luase peste câmp şi se pierduse în porumbişte." AGÂRBICEANU, O. 6 276. ¤ „Lumina unei ferestre se revărsa toată asupra flăcăului, care avea pe faţă o hotărâre *strălucitoare*." REBREANU, O. 4 131. ¤ „E clipa hotărârilor *supreme*." PĂUNESCU, R. Z. 14. ¤ „Hotărârea ei era *tare* şi credinţa deasemenea." SADOVEANU, O. II 115. ¤ „Nu mai pot lua hotărâri *teribile*, nici măcar hotărâri *mici*." D. R. POPESCU, L. A. 374. ¤ „Avea hotărârea *violentă* de a nu citi nimic." BOTEZ, S. 3 196.

Scanned with OKEN Scanner

IARBĂ. Albastră, albicioasă, amară, aprigă, argintie, aromată, arsă, aspră, ațoasă, bogată, bună, buruienoasă, catifelată, călcată, cărnoasă, cenușie, coaptă, cosită, cotoroasă, creață, crudă, culcată, curată, deasă, dezolată, dogorită, dulce, dură, elastică, fină, fragilă, frumoasă, galbenă, (*pop.*) gălbejită, ghimpoasă, grasă, groasă, gustoasă, foșnitoare, imaculată, inelată, înaltă (*naltă*), încâlcită, încolțită, înflorită, înfoiată, îngălbenită, înrourată, înspicată, întunecată, jalnică, lată, lucioasă, lungă, mare, măruntă, mătăsoasă, mântuitoare, mică, mincinoasă, mirositoare, mlădioasă, moale, molatică, moartă, mocirloasă, mohorâtă, molatică, năpârlită, neagră, nebolnavă, neîncepută, neîngrijită, nemișcată, netulburată, neumblată, nouă, ofilită, pală, păioasă, pârjolită, pârlită, plăpândă, pletoasă, primăvăroasă, proaspătă, pufoasă, putrezită, rară, reavănă, rezistentă, roșiatică, rourată, sălbatică, sălbăticită, sănătoasă, săracă, sărăcăcioasă, sârmoasă, scrumită, scurtă, sfărogită, solzoasă, somnoroasă, splendidă, stearpă, sticloasă, strălucitoare, strivită, suavă, subțire, suculentă, șoptitoare, tare, tăiată, tânără, târâtoare, țeapănă, țepoasă, ucigașă, udă, umedă, urâtă, uriașă, uscată, vânătă, veche, verde, veștejită, viguroasă, voinică, zgribulită, zveltă.

„Eu sunt o bucurie suferindă, / Eu sunt asocierea curioasă / De iarbă *crudă* și de fier de coasă." PĂUNESCU, R. Z. 13. ¤ „Graiul e templul în care mi s-a dat / Să fiu ca mare Preot sfintelor cuvinte / Să le cunosc cu râvnă, să le pasc / În iarba *deasă* de printre morminte." ALEXANDRU, I. B. 18. ¤ „Întinși în iarba *fragedă* de mai, vorbeam." BOGZA, S. P. II 130. ¤ „Un greier toarce iarba *inelată*, / Pierind sfios în liniștea deplină." PARASCHIVESCU, S. I 8. ¤ „Iarba *înaltă* și *galbenă* și *țepoasă*, se legăna ca apa liniștită a unui lac, în care ai aruncat, în joacă, piatra." STANCU, S. 8 78. ¤ „Papura se mișca-n freamăt de al undelor cutreier, / Iar în iarba *înflorită*, somnoros suspin-un greier..." EMINESCU, O. I 152. ¤ „Iarba *îngălbenită*, *sârmoasă*, *culcată* strălucea *țeapănă*, deși pale de vânt șfichiuitoare biciuiau din când în când spinarea arcuită a platoului..." ȚOIU, Î. 307. ¤ „Și pe drumul de la strungă / Poate crește iarbă *lungă*, / Iarbă *lungă*, iarbă *lată*, / Că de noi nu se mai calcă..." A. L. P. I

Scanned with OKEN Scanner

163. ¤ „O iarbă *moale, proaspătă* şi *grasă*, / A îmbrăcat c-un verde de mătase / Ceste culmi ivite pe câmpie." GOGA, O. II 76. ¤ „Prin iarba *mohorâtă* cu şuier trece vântul..." IOSIF, O. A. I 83. ¤ „Foaie verde iarbă *neagră*, / Toate lemnele se pleacă / Cu capul către pământ, / Şi mă-ntreabă de ce plâng." JARNIK-BÎRSEANU, D. 143. ¤ „Au ocolit către luncile râului, căutând iarba *neîncepută* pentru cai." SADOVEANU, O. 13 858.¤ Deci, arcuit sub timpuri, desfăşur lung ţesut / De la *plăpânda* iarbă la fruntea gânditoare..." BARBU, V. P. 95. ¤ „Eu sunt ca iarba *primăvăroasă* / Ce vântul toamnei o va usca." BOLINTINEANU, O. I 377. ¤ „Din *vânăta* şi *mocirloasa* iarbă / melci jilavi i se urcă-n barbă." BLAGA, O. I 164.

IARNĂ. Adâncă, albă, amorţită, aprigă, aspră, bătrână, blajină, blândă, blestemată, bogată, bolnăvicioasă, caldă, capricioasă, ceţoasă, clementă, crâncenă, cruntă, cumplită, dezgustătoare, domoală, dulce, duşmănoasă, eternă, fantastică, feerică, friguroasă, gârbovită, geroasă, (*pop.*) gloduroasă, goală, grăbită, grea, groaznică, grozavă, imensă, îndelungată, îngheţată, îngrozitoare, întunecoasă, jilavă, luminoasă, lungă, mare, mândră, mlăştinoasă, moale, molatică, molâie, molcomă, muribundă, năprasnică, neagră, neaşteptată, necruţătoare, neîndurată, nesfârşită, noroioasă, precoce, prelungită, pretimpurie, pustie, rea, sălbatică, sinistră, straşnică, sură, surdă, tare, teribilă, timpurie, tristă, umedă, urâcioasă, urâtă, viforoasă, viscoloasă, vrăjmaşă.

„Departe-n munţi, e încă iarnă-*adâncă*..." MANIU, S. 1 26. ¤ „Sub vântul rece-al *amorţitei* ierne / Îşi pleacă codrul crengile-ncărcate..." EMINESCU, O. IV 451. ¤ „Iarna *blajină* / A intrat în voi, întâi ca o lumină / Preacinstită, pomule, / Preagingaşe, omule." ARGHEZI, S. 2 49. ¤ „Ca arborii din iarna *ceţoasă* mă ridică / Şi-mi scutur amintirea - zăpada mea târzie." BACONSKY, F. M. 188. ¤ „Prin somnul profund al stejarilor / au trecut ca hoardele tătarilor / o mie de toamne despletite / şi o mie de ierni, care de care mai *cumplite*." BOTTA, S. I 66. ¤ „Să mai descriu eu oare cum râurile toate / În poduri le preface suflarea *cruntei* ierne..." HASDEU, S. I. 63. ¤ „Pe plai, era însă iarna *dulce* cu ostroave de omăt sub brazi." SADOVEANU, O. 12 17. ¤ „Era o iarnă *geroasă* şi *rea* pentru săraci, cea în care am dat întâia oară cu ochii de bietul pitar." MACEDONSKI, O. VI 141. ¤ „În raze vii de soare fereastra-şi scânteiază / Minunea de podoabe ce-a prefăcut-o toată / În câmp cu flori de stele şi frunte-n joc de raze; - / Începe-o dimineaţă de iarnă *grea, bogată*." FARAGO, P. 25. ¤ „Aşadar, măsura primăverii e iarna cea *îngrozitoare* şi ea n-ar putea-o învinge dacă n-ar avea o forţă cel puţin egală." BOGZA, S. P. II 7-8. ¤ „Vin din iarna-*ntunecoasă* / Zile lungi cu ploi mărunte." TOPÎRCEANU, S. A. I 16. ¤ „Mă faci să cred adesea că mergi cu mine-alături / În zilele de iarnă *muribundă*..." SĂULESCU, V. T. A. 194. ¤ „O iarnă *sălbatică* îi scânteiază-n suflet..." DOINAŞ, V. 318. ¤ „Au venit buluc, pe coastă / Doi băieţi / Mai isteţi / Să dea de veste / La neveste / C-au văzut de la fântână, / Coborând din vârf de munte, / Peste ape fără punte, / Iarna *sură* şi *bătrână*..." CAZIMIR, O. I 23. ¤ „Căzuse o iarnă *tare*, cu zăpezi mari..." SADOVEANU, O. 3 341. ¤ „Puţină vreme încă ne desparte / De iarna *tristă*, prea curând sosită!..." IOSIF, O. A. I 118. ¤ „Aici, în faţa dumneavoastră, aveţi unul din şoşonii cu care Anibal, pe o iarnă *viforoasă*, a trecut Alpii, înaintând spre Roma." BRĂTESCU-VOINEŞTI, Î. L. 109. ¤ „Vine iarna *viscoloasă*, / Eu cânt doina-nchis în casă..." ALECSANDRI, O. II 234.

Scanned with OKEN Scanner

IDEAL. Abstract, absurd, albastru, ancestral, apropiat, apus, ascetic, autentic, colectiv, concret, curat, cutezător, demn, deşert, divin, dogmatic, dulce, fals, fantasmagoric, ferice, frânt, frumos, general, generos, gingaş, indestructibil, intangibil, integral, irealizabil, împlinit, înalt, îndepărtat, îndrăzneţ, luminos, mare, mărunt, mândru, meschin, neatins, nebulos, necunoscut, nemânjit, nobil, orb, perimat, pierdut, primejdios, pur, puternic, romantic, scump, sfânt, splendid, subiectiv, sublim, superior, suprem, tainic, tangibil, ucigaş, ucis, uman, unic, vechi, veşnic, viguros, visat, viu.

„Idealurile mele însă au rămas *curate*." BUZURA, O. 151. ¤ „Iar gândul lui îşi poartă în alte ţărmuri zborul, / Călăuzit de-un *dulce* şi *tainic* ideal." FUNDOIANU, P. 342. ¤ „Greşita cugetare ce-aduce fericirea / N-o schimb pe adevărul ce-mi stinge nălucirea / Ş-un ideal *ferice* mi-l surpă de tot jos." HELIADE, O. I 45. ¤ „Miraculoase puteri se desfac în om când un ideal *înalt* ştie să-l cuprindă..." PĂUNESCU, B. V. 203. ¤ „Cine-o fi tras o cruce din greşeală / Ori poate-anume peste socoteală, / Pe *luminosul* nostru ideal / Făcând din aur plumb, din piatră val?" BENIUC, S. 8 189. ¤ „În gândul lui, ascultând, se întrupa o viziune luminoasă, un ideal *splendid*." BOTEZ, S. 4 153. ¤ „Cele mai *sublime* idealuri le recunoşti după aceea că n-au, nu pot avea paraziţi." IORGA, C. 199.

IDEE. *Gând, opinie, părere.* Abominabilă, absurdă, ademenitoare, adevărată, admirabilă, anarhică, anemică, binevenită, biruitoare, bizară, bună, caducă, conducătoare, confuză, copilărească, creatoare, crudă, cumplită, curajoasă, curioasă, cutezătoare, dementă, demodată, descurajatoare, desperată, diformă, distinctă, dreaptă, dumnezeiască, duşmănoasă, emoţionantă, epocală, eternă, extravagantă, falsă, fantezistă, fecundă, fericită, fermă, fistichie, frivolă, fundamentală, funestă, generală, generoasă, genială, grandioasă, gravă, haotică, himerică, hotărâtă, imposibilă, inaccesibilă, inacceptabilă, ingenioasă, iniţială, interesantă, ireductibilă, înaintată, înaltă, înălţătoare, încâlcită, îndrăzneaţă, înnoitoare, înrădăcinată, învechită, jalnică, largă, limpede, liniştitoare, majoră, maliţioasă, mare, măruntă, mântuitoare, mică, minunată, mistică, moartă, monstruoasă, năbădăioasă, năstruşnică, nătângă, năzdrăvană, nebunească, neclară, nefastă, nefericită, nefirească, neguroasă, nelămurită, neliniştitoare, nemaipomenită, nenorocită, neprecizată, neroadă, nostalgică, nouă, novatoare, nudă, optimistă, orgolioasă, originală, pacifică, paradoxală, pernicioasă, perversă, pesimistă, pioasă, pitică, plauzibilă, plăcută, practică, precisă, precoce, preconcepută, prestabilită, preţioasă, primejdioasă, primordială, proprie, pură, puternică, răscolitoare, retrogradă, ruginită, salvatoare, satanică, sănătoasă, simplă, sinistră, stăruitoare, sterilă, stupefiantă, stupidă, sublimă, sumară, sumbră, superficială, superioară, tăioasă, tenace, torţionară, trăită, tristă, tulburătoare, ucigaşă, unică, urâtă, uriaşă, uscată, vagă, veche, vie, viguroasă.

Scanned with OKEN Scanner

„Mai demult aveam idei *bizare* despre suflet, / şi de câte ori trecea un mort mă descopeream." DOINAŞ, V. 17. ¤ „Mintea sa părea muncită de o idee *crudă*..." ALECSANDRI, O. IV 56. ¤ „Ce *curioase* idei vin să-ţi întunece mintea?" TOPÎRCEANU, S. A. I 74. ¤ „Ce suntem noi în comparaţie cu eternitatea materială? Atomii noştri se vor întrupa în alte organisme, vor servi probabil alte idei *fanteziste*, *absurde* sau *geniale*..." BUZURA, O. 391. ¤ „Femeia care mi-a vorbit aseară / Avea idei *frumoase*, dar *bizare*..." MINULESCU, O. I 195. ¤ „Trândăvia şi plăcerea de a visa îl făcuseră receptiv la ideile *generoase* ale tuturor filozofilor." MAZILU, N. E. 135. ¤ „O idee poate fi *mare* fără să fie *adevărată*." BLAGA, O. 7 76. ¤ „Idei *măreţe* vor rodi / În inimi cu simţire." ALEXANDRESCU, O. I 202. ¤ „Există idei născute *moarte*, altele *diforme* şi *monstruoase*, unele *pitice*, altele *uriaşe*, unele *anemice*, altele *viguroase*, unele *fecunde* şi *precoce*, altele *sterile* şi *caduce*." PAVELESCU, M. L. 33. ¤ „Elena avu ideea *salvatoare* să cheme pe Nory..." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 776. ¤ „O idee *tristă* îi trecu prin minte..." BASSARABESCU, S. A. 344. ¤ „În mintea tuturor era această *unică* idee *răscolitoare, nostalgică, perversă, imposibilă*." PARDĂU, O. T. 178.

ILUZIE. *Amăgire; himeră.* Absurdă, adolescentină, amarnică, amăgită, atotbiruitoare, aurită, bolnavă, dăunătoare, destrămată, deşartă, dulce, dureroasă, enormă, eternă, falsă, fatală, formidabilă, frumoasă, generoasă, gingaşă, grea, idioată, înşelătoare, jalnică, mare, mântuitoare, melancolică, mincinoasă, moartă, monstruoasă, naivă, nebună, nemaipomenită, nerealizabilă, palidă, periculoasă, platonică, plăcută, puerilă, ridicolă, ridiculizată, romantică, romanţioasă, sărmană, scumpă, senină, slabă, spulberată, stinsă, stupidă, superbă, superioară, supremă, şubredă, timidă, tragică, tristă, ucisă, uriaşă, vană, vie, zadarnică.

„Nădăjduiam ca acuma să-mi împac toate iluziile *amăgite*." BASSARABESCU, S. A. 26. ¤ „Plătise într-un fel naivitatea de-a avea iluzii *adolescentine*..." BUZURA, O. 385. ¤ „Stoluri, stoluri trec prin minte / *Dulci* iluzii..." EMINESCU, O. I 105. ¤ „Şi în atmosfera acelor *generoase* iluzii, el îi dă zor cu scrisul şi se simte fericit..." VLAHUŢĂ, S. A. II 38. ¤ „Această solidaritate născută în sufletul lor creă o clipă iluzia *gingaşă* şi *naivă* a învingerii morţii." MAZILU, C. S. 119. ¤ „Iluzii *mincinoase* veneau ca să mă-nşele..." MACEDONSKI, O. I 377. ¤ „Pentru ce s-ar lăsa pradă înşelăciunii unei iluzii *nerealizabile*?" DEMETRESCU, S. A. 293. ¤ „Iluzia *senină* ne rămână..." BUZEA, P. P.53. ¤ „Dar sunt nevoit să-ţi spulber şi această *supremă* iluzie..." FULGA, S. 328. ¤ „Nu-ţi face iluzii *zadarnice*" PREDA, I. P. I 204.

IMAGINAŢIE. Abuzivă, adolescentină, afectivă, aprigă, artistică, arzătoare, atotcuprinzătoare, banală, bogată, bolnavă, bolnăvicioasă, capricioasă, catastrofică, ciudată, colosală, copilărească, cotidiană, creatoare, dezlănţuită, disprețuitoare, exacerbată, extravagantă, exuberantă, fabuloasă, febricitantă, febrilă, fierbinte, frivolă, grozavă, inepuizabilă, inefabilă, infantilă, înfierbântată, înflorită, lirică, logică, năstruşnică, neastâmpărată, nelimitată, omenească, pervertită, plastică, poetică, pragmatică, prodigioasă, puternică, restrânsă, robustă, savantă, săracă, schimbătoare, sensibilă, sentimentală, senzaţională, ştiinţifică.

Scanned with OKEN Scanner

„O stranie frenezie, o *aprigă* şi mereu *schimbătoare* imaginaţie, o determinau să modifice planurile în fiecare dimineaţă..." BOTEZ, S. 4 8. ¤ „Nu se poate o imaginaţie mai *bogată*." CARAGIALE, O. I 534. ¤ „Cu firul cauzalităţii în mână, mulţi vor gândi a fi ghicit sensul întâmplărilor lui, reducându-le la simple vise ale unei imaginaţii *bolnave*." EMINESCU, O. VII ¤ „Cu imaginaţie *logică, pragmatică*, uneori *catastrofală*, de adult, văd o maşină năpustindu-se din sens opus şi zdrobind copilul." BANUŞ, H. 104. ¤ „Imaginaţia oamenilor este *nelimitată*." BUZURA, O. 261.

IMPRESIE. Activă, acută, amară, amăgitoare, apăsătoare, armonioasă, artistică, belicoasă, binefăcătoare, biruitoare, bolnăvicioasă, bună, caraghioasă, chinuitoare, ciudată, clară, colosală, confuză, copilărească, copleşitoare, cuceritoare, curioasă, deosebită, deplorabilă, deprimantă, desfătătoare, detestabilă, dezagreabilă, dezastruoasă, dezgustătoare, dominantă, drastică, dulce, durabilă, dură, dureroasă, exactă, excelentă, extraordinară, falsă, fioroasă, fizică, fragmentară, frapantă, generală, globală, grandioasă, grozavă, halucinantă, incomodă, inertă, inexplicabilă, jalnică, justă, lapidară, limpede, măgulitoare, mecanică, monstruoasă, naivă, neaşteptată, nedefinită, nedesluşită, neîntemeiată, nelămurită, neliniştită, nemaipomenită, nepieritoare, neplăcută, nestrămutată, neuitată, odihnitoare, palidă, penibilă, primejdioasă, proastă, profundă, rapidă, răscolitoare, rea, repulsivă, satisfăcătoare, sensibilă, simplă, stăruitoare, subiectivă, sublimă, supărătoare, superficială, superlativă, teribilă, totală, tristă, tulburătoare, tumultuoasă (*tumultoasă*), uluitoare, urâtă, vagă, vie, vioaie, violentă, virilă, zguduitoare.

„În capul mesei, cuconu Ghiţă sta înghesuit. Cine-ar fi intrat pe neaşteptate şi l-ar fi văzut ar fi avut impresia *curioasă* că este pedepsit." BOTEZ, S. 4 410. ¤ „Isac se lăsă pe patul lui, sfârşit, ca în urma unui mare efort, şi, ca să schimbe impresia *deplorabilă* pe care sigur că o făcea, îşi aprinse o ţigară." SĂLCUDEANU, B. A. 256. ¤ „Îmi lăsase, încă de la început, o impresie *dezagreabilă*." BIRĂESCU, E. T. 156. ¤ „Frumoasă, zâmbitoare, veselă, ea produce o *dulce* impresie asupra tuturor călătorilor." ALECSANDRI, O. V 233. ¤ „Impresia, însă, a stăruit până târziu în sufletul tuturor celor de faţă, mocnind *dureros, trist*." PARASCHIVESCU, S. 3 29. ¤ „Şi Costache avea *nelămurite* impresii că aceasta se întâmplase de aseară până acum." PHILIPPIDE, S. 2 175. ¤ „Impresia pe care ţi-o face e *nemaipomenită*." SORESCU, Î. 57. ¤ „Are impresia *nestrămutată* că ar putea să fie un mare poet sau romancier." ARGHEZI, S. 13 51. ¤ „Au fost pline aceste zile, pline de *neuitate* impresii, de puternice mişcări sufleteşti..." CARAGIALE, O. II 392. ¤ „Tonul nepotrivit produse o impresie *penibilă* asupra celorlalţi." HOLBAN, O. I 75. ¤ „Mi-a produs o impresie *sublimă* şi *deprimantă*." STĂNESCU, R. 342. ¤ „Impresia pe care mi-o lasă este aproape *superlativă*." PĂUNESCU, B. V. 160. ¤ „Aveam despre oraş o impresie *vie* şi *activă, tumultoasă* şi *mecanică*." SEBASTIAN, E. C. M. 576.

INDIFERENŢĂ. Abilă, absolută, adâncă, afectată, afectivă, bestială, bolnăvicioasă, ciudată, condamnabilă, culpabilă, cumplită, degajată, desăvârşită, dispreţuitoare, distantă, egală, formidabilă, generală, glacială, impermeabilă, inertă, invincibilă, ironică,

Scanned with OKEN Scanner

îndepărtată, jignitoare, leneşă, lină, melancolică, monstruoasă, neomenească, nestrămutată, oarbă, obosită, ostenită, prefăcută, reală, rece, respectuoasă, sceptică, silită, solemnă, speriată, sublimă, surdă, tărăgănată, totală, vădită, voită, zdrobitoare.

„Ce îl adusese acolo? Nu ştia nici el. O silă neexplicabilă de el însuşi, o oboseală subită, fără sens, o *adâncă* indiferenţă pentru tot ce se întâmpla sau nu se întâmpla." SEBASTIAN, O. A. 40. ¤ „O privesc cu indiferenţa *degajată* cu care priveşti de sus o omidă mişcându-se pe potecă." CAMIL PETRESCU, O. III 74. ¤ „El mânca, cu o *egală* indiferenţă, orice i se servea." BOTEZ, S. 4 9-10. ¤ „ - Nu de altceva, adăugase el, cu aceeaşi indiferenţă *lină* şi *silită*, dar am de lucru!..." LĂNCRĂNJAN, C. I 91. ¤ „La fiecare cuvânt mă lovesc de indiferenţa aceasta *sceptică* şi *ironică, impermeabilă*." CEZAR PETRESCU, C. V. 131. ¤ „Iluziile cu cari venise de la Paris erau risipite. În faţa asalturilor lui pripite şi zgomotoase se ridicase veşnic indiferenţa *surdă, formidabilă* a lumii..." VLAHUŢĂ, S. A. II 130. ¤ „Matei se zvârcoli, gândindu-se cât o chinuise cu tăcerile lui, cu indiferenţa lui *voită, dispreţuitoare, ostentativă*." STAHL, F. O. 21. ¤ „*Sublima* lui indiferenţă obsedează." ARGHEZI, S. 12 116.

INIMĂ. *Inima considerată ca sediu al sentimentelor umane.* Adâncă, aleasă, amară, amărâtă, amorţită, aprigă, arsă, arzătoare, ascunsă, aspritâ, atotcuprinzătoare, bărbată, bătrână, beată, bizară, blândă, blestemată, bogată, bolnavă, bună, caldă, caritabilă, castă, cătrănită, câinească, cernită, chinuită, complicată, credincioasă, crudă, curată, cutezătoare, delicată, deschisă, deşartă, devotată, dezolată, dezrobită, domoală, dornică, dreaptă, duioasă, dulce, dureroasă, eroică, fanatică, fierbinte, flămândă, fragedă, francă, fricoasă, friptă, frământată, frântă, furtunoasă, gemătoare, gemândă, generoasă, glacială, goală, grea, greoaie, inocentă, iubitoare, îmbătrânită, împăcată, împietrită, înăsprită, încăpăţânată, încleştată, încolţită, încordată, îndrăzneaţă, înduioşată, îndurerată, înflorită, înfocată, înfrântă, îngerească, îngheţată, îngrijorată, îngrozită, însângerată, însetată, înspăimântată, întreagă, întristată, înţeleaptă, înţelegătoare, înveninată, înviorată, învrăjbită, june, largă, laşă, liniştită, luminată, maladivă, mare, mâhnită, mândră, mângâiată, mică, miloasă, milostivă, misterioasă, mişea, moartă, modernă, muierească, mulţumită, murindă, mută, naivă, neagră, neîmblânzită, neînţeleasă, nemângâiată, nemuritoare, nepăsătoare, nepotolită, nerăbdătoare, nesimţitoare, nevinovată, nobilă, nouă, obidită, obosită, omenească, onestă, otrăvită, oţelită, pătimaşă, pioasă, plină, posacă, pribeagă, profundă, pustie, pustiită, putredă, radioasă, rănită, rătăcită, râzândă, rea, rebelă, rece, romantică, scârbită, seacă, secată, senină, sensibilă, sentimentală, sfărâmată, sfârtecată, sfâşiată, sfioasă, simplă, simţitoare, sinceră, slabă, smerită, speriată, stearpă, stingheră, strâmbă, sublimă, superbă, suspinândă, tare, tânără, tremurătoare, tristă, trudită, uscată, uşoară, veche, veselă, vicleană, vie, virgină, vitează, voioasă, vrăjită, zbuciumată, zdrobită, zgribulită.

Scanned with OKEN Scanner

„Bate-un vânt pe ulicioară / peste inima *amară*, / bate-un vânt prin ţigănie / peste inima *pustie*..." PARASCHIVESCU, S. 1 209. ¤ „Berta găsise în Paraschiva o minte ageră, o grabnică înţelegere şi mai ales o inimă *bună, iubitoare, devotată*..." I. M. SADOVEANU, S. III 84. ¤ „Cernat şi-a pus o mină de circumstanţă şi a intrat cu inima *cătrănită* în propria casă." ANGHEL, G. 129. ¤ „Dar cu inima *cernită* / Plâng amar, amar oftez?" ALECSANDRI, O. I 129. ¤ „Lăutarii cântau simplu, dar uite-i, toarnă în aceste cântece, care sunt ale acestui neam de desculţi, sânge fierbinte din inima lor *fierbinte*." STANCU, S. 7 425. ¤ „Vă vrea, poeţi, cu inimi *frământate*; / Doriţi, visaţi şi râdeţi, plângeţi. Firea / Să-şi găsească-n voi nemărginirea / Alcătuirii sale variate." CODREANU, S. 1 153. ¤ „Ciocanul greu de patimi bătu făr-de cruţare / Pe inima-*născută* ajunsă nicovală." VOICULESCU, P. I 50. ¤ „D-voastră, bărbaţii, vă avântaţi cu inima *îndrăzneaţă* în toiul lumii..." SLAVICI, O. VII 94. ¤ „Sărmanul Tănăsică îşi simţea inima *îndurerată*." BASSARABESCU, S. A. 80. ¤ „Începu să alerge nebuneşte, cu pleoapele strânse, cu inima *îngrozită*, să scape de vraja pierzaniei." REBREANU, O. 6 199. ¤ „Bată-mi-te, leleo, bată / Inima mea *întristată*!" JARNIK-BÎRSEANU, D. 234. ¤ „Semeţi, cu inimi *învrăjbite*, / Ei se privesc şi se măsoară, / Ca două acvile cumplite / Ce vor să-nvingă sau să moară..." ZAMFIRESCU, O. I 241. ¤ „Când dar o să guşti pacea, o inimă *mâhnită*?" ALEXANDRESCU, O. I. 39. ¤ „Azi cu inima *pustie* / Dar lipsită de dureri - / Eu privesc cu ironie / Scumpul vis de până ieri." MICLE, P. 48. ¤ „Mulţi ani am aşteptat până când / mi-ai dat otrava, / Până când ţi-ai dezvelit inima *putredă*." STELARU, M. I. 92. ¤ „Îmi simţeam inima *rănită* şi *neînţeleasă, chinuită* şi *nemângâiată* de nimeni, ea, răsfăţata de odinioară?" DELAVRANCEA, O. I 254. ¤ „Sânge rece nu înseamnă inimă *rece*." IORGA, C. 148. ¤ „Acolo, domniţa Ancuţa, singură şi cuprinsă de o jale adâncă, cu inima *sfâşiată*, cu o faţă ofilită, plângea amar cruzimea soartei sale..." ODOBESCU, P. 48. ¤ „Nările sale erau foarte mişcătoare şi dovedeau o natură poetică şi o inimă *simţitoare*." MACEDONSKI, O. VI 242. ¤ „Eu făcut-am zeitate dintr-o palidă femeie, / Cu inima *stearpă, rece* şi cu suflet de venin!" EMINESCU, O. I 30. ¤ „Şi sufletul acela ce cânta amorţit, / E inima mea *tristă*, ce n-are mângâiere, / E sufletu-mi, ce arde de dor nemărginit." EMINESCU, O. I 6. ¤ „Atunci, întâia oară, Zioara cea frumoasă / Simţi gândirea tristă în inima-i *voioasă*." BOLINTINEANU, O. I 342. ¤ „Plecat spre tine, robul, cu inima *vrăjită*, / Îţi spune vorbe pline de taină şi ispită..." CERNA, P. 67.

INSTINCT. Adânc, adormit, agresiv, ancestral, animal, aprins, ascuţit, atavic, atroce, aţipit, belicos, bestial, biciuit, brut, brutal, bun, cosmic, covârşitor, crâncen, creator, criminal, crud, dezlănţuit, egoist, erotic, fantastic, febril, feciorelnic, feminin, filantropic, fin, genial, gregar, groaznic, inconştient, infailibil, înfrânt, înrădăcinat, înşelător, josnic, latent, matern, matrimonial, mecanic, minunat, misterios, neastâmpărat, neînfrânat, nelămurit, nemaipomenit, obscur, odios, pervers, precoce, primordial, puternic, rafinat, rău, robust, sanguinar, satanic, sănătos, social, splendid, sublim, superior, suprem, tainic, tăinuit, teribil, trivial, turbat, uimitor, vânătoresc, vechi, viclean, vital, vorace.

„Instinctele lui *bestiale* îi înlănţuiseră sufletul." PREDA, I. P. I 25. ¤ „Experienţa ne arată că instinctul e *crud* şi *înşelător*." SADOVEANU, O. 10 344. ¤ „Moartea pare să-i fi surprins în plină desfăşurare a *groaznicelor* lor instincte şi

Scanned with OKEN Scanner

pofte bestiale." BOGZA, S. P. III 75. ¤ „Blândeţea se acordă adesea foarte bine cu instinctul *sanguinar*, sadicii au un calm onctuos, care farmecă." CĂLINESCU, O. 5 421.

INTELIGENŢĂ. Abstractă, activă, adâncă, ascuţită, bogată, captivantă, clară, complexă, constructivă, creatoare, critică, curioasă, delicată, deosebită, diabolică, dispreţuitoare, divină, evidentă, excepţională, fantastică, feerică, feroce, fină, fluidă, frivolă, imaginativă, infailibilă, ingenioasă, investigatoare, ironică, iscoditoare, îndrăzneaţă, înfrântă, largă, leneşă, limpede, logică, lucidă, luminoasă, mărginită, mecanică, medie, mediocră, mobilă, morală, naivă, nativă, naturală, născocitoare, nemaipomenită, neobişnuită, nestatornică, normală, obtuză, omenească, opacă, originală, pătrunzătoare, perseverentă, perspicace, precisă, primară, rafinată, rară, raţionalistă, rea, reală, rece, remarcabilă, resignată, riguroasă, rudimentară, savantă, scăpărătoare, sclipitoare, sfredelitoare, speculativă, statică, strălucită, strălucitoare, submediocră, subţire, superioară, suplă, surprinzătoare, şireată, teoretică, unilaterală, uscată, vehementă, vie, vioaie, viperină, virilă.

„Avea o *curioasă* inteligenţă: *mediocră* şi *perseverentă, obtuză* şi *sfredelitoare*." PAPADAT-BENGESCU, O. III 247. ¤ „Îl cunoşti şi îl iubeşti pentru marea lui lealitate, încântătoarele lui defecte, pentru inteligenţa lui *feerică*, pentru simţirea lui de extreme nuanţate." SEBASTIAN, E. C. M. 207. ¤ „În ochii lâncezi sclipi o scurtă săgetare de inteligenţă *ironică* şi *dispreţuitoare*..." CEZAR PETRESCU, O. P. 27. ¤ „Zâmbea cu acelaşi zâmbet neuitat, în care se amesteca multă blândeţe cu multă patimă, atâta inteligenţă *limpede* cu atâta oarbă pornire..." CARAGIALE, O. II 90. ¤ „Dacă inteligenţa fără sentimente e *rece* şi nu are forţă dinamică, sentimentul fără inteligenţă e orb." ANDREI, P. F. 19. ¤ „E un om mare, de o inteligenţă *sclipitoare*." BUZURA, F. T. 268. ¤ „Cartea lui Radu Cosaşu este un elogiu adus subtilei arte a ziaristicii, un elogiu scris cu o strălucită *inteligenţă*." STĂNESCU, R. 243.

INVIDIE. Acră, admirabilă, admirativă, amicală, ascunsă, barbară, blândă, crâncenă, delicată, feminină, fecundă, frumoasă, grea, ipocrită, irezistibilă, josnică, lacomă, legitimă, melancolică, molcomă, neagră, neascunsă, nedemnă, neînţeleasă, nevenino-asă, nobilă, oarbă, perfidă, prefăcută, profesională, puternică, răuvoitoare, secretă, sinceră, sterilă, suavă, uşoară, veninoasă, vulgară.

„Andrei îl privi cu vădită admiraţie şi *ascunsă* invidie..." BOTEZ, S. 3 150. ¤ „Un fior rece de invidie *grea* mă străbătu." PREDA, I. P. I 106. ¤ „Balele invidiei *lacome* se confundă cu balele turbăciunii: în ambele stări animalele critice sunt de compătimit." IORGA, C. 281. ¤ „Invidia *neagră* în van se tot luptă / C-o inimă vidă, perfidă, coruptă." MACEDONSKI, O. II 27. ¤ „Şi chiar dacă p-alocuri, prin lungă căutare, / S-ar mai găsi fiinţe ce sacra ta cântare / Ar mai putea-nţelege şi-ar mai putea simţi, / Invidia *nedemnă, barbară* şi *perfidă* / Ori ignoranţa crudă, profană şi stupidă / - Virtuţile moderne - pe loc te-ar amuţi." CARAGIALE, O. II 553. ¤ „Invidia *răuvoitoare* a pus stăpânire pe sufletul fraţilor lui." D. R. POPESCU, P. G. 601.

Scanned with OKEN Scanner

IRONIE. Acidă, afectuoasă, amară, amicală, amuzantă, apăsată, ascuțită, automată, banală, batjocoritoare, bădărănească, binevoitoare, blajină, blândă, bonomă, brutală, calmă, caustică, ciudată, condescendentă, corosivă, cristalină, crudă, cruntă, cumplită, delicată, desuetă, detașată, diafană, disprețuitoare, distrugătoare, drăgălașă, dulce, dură, dureroasă, enigmatică, evidentă, exagerată, falsă, feroce, fină, formidabilă, glumeață, grea, greoaie, groasă, grosolană, idioată, ieftină, imbecilă, imperceptibilă, imponderabilă, incisivă, indulgentă, inimitabilă, insuportabilă, inteligentă, intensă, interioară, invidioasă, involuntară, îndurerată, înfiorată, îngăduitoare, întâmplătoare, întunecată, înțeleaptă, jalnică, jignitoare, jucăușă, justificată, luminoasă, macabră, melancolică, moale, molatică, monstruoasă, mușcătoare, neacoperită, necruțătoare, nedisimulată, neînțelegătoare, nemărginită, nemiloasă, nepăsătoare, neroadă, noroasă, oribilă, permanentă, perversă, provocatoare, răsucită, răutăcioasă, rea, rece, respectuoasă, reținută, sarcastică, sângeroasă, sclipitoare, seacă, semeață, simpatică, sinceră, stăpânită, subțire, sumbră, supărătoare, superficială, supremă, surâzătoare, șarmantă, șfichiuitoare, șuierătoare, tandră, tăioasă, tristă, triumfătoare, trufașă, usturătoare, ușoară, veninoasă, victorioasă, vidă, vindicativă, violentă, vulgară, zdrobitoare, zvăpăiată.

„Un infinit demonic / Și ironii *amare*, / Dureri ce-au răsunat / În umbre solitare..." BACOVIA, O. 298. ¤ „Veselia tinerei din camera învecinată - amplificată de muzică și zgomotul apei - le dă senzația unei ironii *dure*." NEDELCOVICI, S. V. I 96. ¤ „Ironia lui e *fină, blândă*, dar te agasează uneori." DEMETRESCU, S. A. 579. ¤ „-Există, cum să nu, recunoștea Ghețea din partea lui, cu o ironie *grea* și *sumbră*, au existat și or să existe mereu asemenea oameni, e adevărat!..." LĂNCRĂNJAN, C. II 55. ¤ „Ce adevăr spunea bătrânul / Cu *înțeleapta*-i ironie..." GOGA, O. II 223. ¤ „- Știi cine sunt eu, întrebă omul furunculos și cu barbă, zâmbind cu o ironie *molatică*." CĂLINESCU, O. 7 156. ¤ „În glasul lui Ștefan simțise aceeași ironie *mușcătoare* care îi ulcerase în sat inima." PREDA, D. 442. ¤ „Macarie ajusese să suporte pe pielea lui consecințele *necruțătoarei* sale ironii." MAZILU, C. S. 163. ¤ „Are un surâs de *sinceră* ironie." CAMIL PETRESCU, O. II 314. ¤ „În felul cum vorbea se simțea o ironie *stăpânită, rece* și *disprețuitoare*." PĂCURARIU, L. 63. ¤ „Mă-ntorc din când în când la poezie / cu sufletul de proză învrăjbit... / Și-atunci păcatul vechi e pedepsit / Cu zâmbet de *supremă* ironie." CODREANU, S. I 294. ¤ „A rămas însă un mare noroc care mă scapă de toate aceste griji și îndoieli: ironia *tăioasă* a donnei Alba." MIHĂESCU, O. IV 647.

IUBIRE. Absolută, absurdă, activă, adâncă, adevărată, adolescentină, amară, aprigă, apusă, arzătoare, ascunsă, asfințită, avântată, avidă, bărbătească, biruitoare, bizară, blândă, blestemată, bolnavă, bolnăvicioasă, bruscă, caldă, calmă, carnală, castă, cerească, chinuitoare, ciudată, clocotitoare, comprehensivă, copilărească, crepusculară, cuminte, cumplită, curată, decrepită, defunctă, deplină, desăvârșită, desperată, dezastruoasă, dezin-

Scanned with OKEN Scanner

teresată, dezlănțuită, divină, domoală, doritoare, dramatică, duioasă, dulce, dumnezeiască, durabilă, dureroasă, egală, egoistă, eroică, eterată, eterică, eternă, evlavioasă, exclusivistă, exigentă, extatică, extraordinară, fantastică, fariseică, fatală, fidelă, firavă, fizică, fluşturatică, fragedă, frăţească, frumoasă, fulgerătoare, furtunoasă, geloasă, generală, generoasă, gingaşă, grea, grozavă, ideală, iluzorie, imaginară, imaterială, infinită, iniţială, instinctivă, intensă, iraţională, ireală, intelectuală, îmblânzitoare, închipuită, îndelungată, înflăcărată, înfocată, înjositoare, înşelată, întreagă, josnică, largă, limpede, luminată, mare, mărturisită, mândră, mântuitoare, meditativă, minunată, mistică, mistuitoare, moartă, monstruoasă, năprasnică, nebănuită, nebună, neclintită, necumpătată, neistovită, neîmpărtăşită, neîmplinită, neîntinată, neîntâmplată (*nentâmplată*), neînţeleasă, nemărginită, nemăsurată, nenorocită, neprihănită, nesăţioasă, nesăvârşită, nesecată, nesfârşită, nestatornică, nestinsă, neştiută, neţărmurită, nevinovată, nouă, oarbă, obişnuită, obştească, ocrotitoare, odioasă, otrăvitoare, palidă, pasionată, păcătoasă, păgână, pământeană, părintească, pătimaşă, pângărită, pierdută, platonică, plăpândă, poetică, posesivă, primăvăratică, primejdioasă, pripită, proaspătă, profundă, pură, puternică, rară, rece, reciprocă, repede, reţinută, ridicolă, romantică, roz, sacră, sălbatică, sângeroasă, senină, severă, sfântă, simplă, simulată, sinceră, singuratică, socială, spirituală, spiritualizată, spontană, standardizată, statornică, stăpânitoare, stenică, suavă, supraomenească, surdă, tainică, tandră, tăinuită, tânără, târzie, tembelă, tirană, totală, trainică, trecătoare, tristă, triumfătoare, tulbure, ucisă, umană, umilitoare, unanimă, unică, universală, uriaşă, vaporoasă, vastă, venală, veselă, veşnică, vinovată, violentă, voioasă, vulcanică, zănatică, zbuciumată, zvăpăiată.

„Iubirea *absolută* este *rară*, şi este primejdios a ne lăsa călăuziţi de fantoma ei." FLORIAN, A. S. 132. ¤ „Eu am senzaţia iubirei *adevărate* şi emoţia iubirei *neprihănite*." PETICĂ, S. I 308. ¤ „Toate iubirile *adânci* sunt *grele*." BANUŞ, H. 279. ¤ „Spuneţi-mi cum că faţa o mască e de ceară / Şi mai mult o să crească iubirea mea *amară*!" EMINESCU, O. IV 290. ¤ „În focul acela se topeau ura vrăjmaşă şi iubirea *caldă*." SADOVEANU, O. I 278. ¤ „Iubirea ta *cumplită* îmi prăvăleşte anii / Şi-mi spulberă frunzişul de amintiri în vânt." PILLAT, P. 234. ¤ „Suntem actorii unei piese / în care ne rostim prin gesturi / replicile iubirii *duioase*." STOICA, O. 38. ¤ „Iubire *dulce* oare nu ne minţi?" VIANU, O. I 52. ¤ „Nu se dumerea cum a putut o iubire atât de *furtunoasă* să se sfârşească atât de neaşteptat şi de urât." REBREANU, O. 4 319. ¤ „Dar iubirea *înfocată* / Am ascuns-o-n sânul meu." BOLINTINEANU, O. I 330. ¤ „Baza fericirii e deci iubirea *largă, infinită, divină*." ANDREI, P. F. 100. ¤ „Ne-am aplatizat pasiunile şi o iubire *mare, clocotitoare* ne e fatală." SORESCU, I. 47. ¤ „E *moartă* iubirea / Şi-n cruntul şuvoi / Al râului negru / O duc s-o-nmormânte..." FARAGO, P. 172. ¤ „Nu-i linişte şi n-o să fie până / Ce nu s-o cuminţi iubirea ta *nebună*." PERPESSICIUS, O. 1 161. ¤ „La temelie puneţi toţi dreptatea, / Şi-o *neclintită, tainică* iubire..." VOICULESCU, P. I 25. ¤ „Mi-e lira-n părăsire azvârlită / De când spre tine sufletu-mi s-abate, / Că n-am putut pe coarde numărate / Să

Scanned with OKEN Scanner

cânt iubirea mea *nemărginită*." CODREANU, S. I 116. ¤ „Spital de întristare, de căinţă, / În care plângi iubirea *nentâmplată* / Şi-ţi aminteşti cu dor, cu-o suferinţă, / Făptura nentâlnită niciodată." ARGHEZI, S. I 17. ¤ „Iubirea *nesăţioasă* m-a făcut să-i socotesc pe fraţii mei mai buni decât alţi oameni!" SLAVICI, O. VII 726. ¤ „Vreau să mă-mbăt de para / Eternă a iubirii *nesecate*." IOSIF, O. A. I 104. ¤ „Iubirea *nesfârşită* a fulgerat în noi..." PĂCURARIU, O. 53. ¤ „Deasupra noastră, un castan / Cu frunze pudic răsfirate / Pentru-a servi de paravan / Iubirilor *nevinovate*..." TOPÎRCEANU, S. A. I 190. ¤ „Uite,-acum la despărţire / Mi se strecură prin minte / *Palida* noastră iubire..." GOGA, O. II 200. ¤ „Iubirea ta nu creşte şi nu moare, / Ci totdeauna-i *rece* şi *egală*: / E ca o floare artificială / Pe-o pajişte cu maci arzând în soare..." CAZIMIR, P. 6. ¤ „E-o noapte de *romantică* iubire, / Cu-o lună albă ca un ochi de lac." BOTEZ, S. I 61. ¤ „În *sălbatica*-mi iubire te-am iubit cu-atâta foc / C-am pierdut cu tine-odată orice urmă de noroc." MICLE, P. 77. ¤ „Numai iubirea *sfântă* a unei mame, iubirea ei *adâncă, generoasă* ca lumina soarelui, poate ocroti fiinţele acestea slabe." DEMETRESCU, S. A. 287. ¤ „Iubirea *suavă* / e vis, e cuget..." ADERCA, M. C. 40. ¤ „Din nenorocire, femeile nu ghicesc, într-o figură bizară şi melancolică, furtunele arzătoare de iubire *supraomenească* ce nu aşteaptă decât momentul de a izbucni." MACEDONSKI, O. VI 244. ¤ „Mi-ai stins până şi-amintirea / *Trecătoarelor* iubiri." LABIŞ, P. 45.

IZVOR. Adânc, alb, albastru, binefăcător, blând, cernit, curat, dulce, fermecat, firav, istovit, limpede, lin, mut, năvalnic, neînceput, nesecat, răcoritor, rece, repede, sălbatic, senin, singuratic (*singuratec*), somnoros, sonor, tainic, tăinuit, tremurător, trist, veşnic, viu, vrăjit, zgomotos.

„Ce cauţi unde bate luna / pe-un *alb* izvor *tremurător* / Şi unde păsările-ntruna / Se-ntrec cu glas ciripitor?" EMINESCU, O. I 228. ¤ „Poetul dacă se aşează la vreo răspântie cu fântână / Vorbeşte cu izvoru-*albastru* de-a codrului frumoasă zână..." MACEDONSKI, O. II 125. ¤ „Numai murmurul cel dulce / Din izvorul *fermecat* / Asurzeşte melancolic / A lor suflet îmbătat." EMINESCU, O. I 67. ¤ „Împăraţii s-au prăbuşit. / Războaie mari ne-au pustiit. / Numai în Lancrăm subt răzor / rămas-a *firav* un izvor." BLAGA, O. 2 364. ¤ „Nu-mi presimţi tu nebunia când auzi / cum murmură viaţa-n mine / ca un izvor *năvalnic* într-o peşteră răsunătoare?" BLAGA, O. I 32. ¤ „Ascultă-mi cântecul: E o poveste / Şoptită Lunei de-un izvor *sălbatic*, / Care-şi îneacă plânsul singuratic / În valuri reci ca rândurile-aceste." CODREANU, S. I 71. ¤ „*Singuratece* izvoare fac cu valurile larmă." EMINESCU, O. I 83. ¤ „Împleticit, m-am ridicat spre munţi, / Într-un iernatic asfinţit de soare, / Pe când ameţitor bolboroseau / Sub gheţuri *somnoroasele* izvoare." LABIŞ, M. C. 93. ¤ „Alături stând în preajma *vrăjitului* izvor, / I-am spus iubirea noastră, s-o ducă tuturor..." TUTOVEANU, V. 42.

Scanned with OKEN Scanner

Î

ÎMBRĂȚIȘARE. Afectuoasă, amară, aprigă, arzătoare, bărbată, bestială, bolnavă, caldă, canddidă, castă, chinuită, desperată, deznădăjduită, dulce, flămândă, formidabilă, frățească, frenetică, furișă, grotescă, intimă, iritantă, isterică, istovitoare, înfrigurată, întreruptă, lungă, mincinoasă, mistuitoare, mută, nebună, nebunească, neobosită, nervoasă, nesigură, nevinovată, pasionată, păgână, posesivă, prelungită, puternică, rece, respingătoare, sălbatică, scurtă, sfântă, sfâșietoare, sinceră, spontană, stăruitoare, stângace, strânsă, supremă, tandră, ucigașă, ușoară, vehementă, vijelioasă, vinovată, violentă, virilă, zbuciumată.

„De ce n-am murit în farmecul acelor îmbrățișări, atât de *dulci*, ș-atât de *nevinovate*!..." VLAHUȚĂ, S. A. II 28. ¤ „Să reînvie noaptea în visurile tale / Îmbrățișarea noastră *flămândă* și *bolnavă*." GOGA, O. II 97. ¤ „Văzută de afară și de alți ochi, îmbrățișarea lor e întotdeauna *grotescă* și *respingătoare*." CEZAR PETRESCU, B. M. 172. ¤ „Cea din urmă îmbrățișare fu *lungă, sfâșietoare*." PETICĂ, S. I 302. ¤ „O îmbrățișare *sălbatică* mă răpi de pe scăunașul pianului." VINEA, O. II 277. ¤ „În tăcerea minunată, / Numai pieptul nost' să bată, / Și-ntr-o-mbrățișare *sfântă* / Să uităm viața toată." ISAC, P. 35. ¤ „Are o privire atât de stranie - zise dânsul încet, desfăcându-se din îmbrățișarea ei *stăruitoare*." REBREANU, O. 6 169. ¤ „Dacă buzele, despărțindu-se, se rupeau prea brusc, dacă îmbrățișarea fusese *stângace* și sărutul neterminat cum trebuie, îl reîncepeau de la început..." SEBASTIAN, O. A. 125. ¤ „Privirile lor pătrunseră amețeala îmbrățișărilor *violente*." STAHL, S. R. 187.

ÎMPREJURARE. Absolută, absurdă, accidentală, actuală, afurisită, amarnică, amănunțită, armonioasă, aspră, banală, biruită, bizară blândă„ blestemată, bună, ciudată, complexă, complicată, concretă, cruntă, cumplită, curioasă, decisivă, defavorabilă, delicată, demoralizantă, deosebită, dificilă, dramatică, dură, dureroasă, excepțională, externă, fantastică, favorabilă, fericită, gravă, grea, groaznică, grozavă, hazlie, ilariantă, imponderabilă, importantă, impresionantă, imprevizibilă, inevitabilă, insuportabilă, irezistibilă, istorică, întâmplătoare, lugubră, minunată, miraculoasă, misterio-

Scanned with OKEN Scanner

asă, năprasnică, neașteptată, necunoscută, nedorită, nefastă, nefavorabilă, nefericită, nefirească, nemiloasă, nenorocită, nenorocoasă, neobișnuită, neplăcută, neprevăzută, neprielnică, neverosimilă, normală, norocoasă, nostimă, oarbă, obscură, penibilă, prielnică, puternică, rară, rarisimă, rea, reprobabilă, schimbătoare, senzațională, socială, solemnă, spinoasă, suportabilă, supremă, surprinzătoare, tainică, teribilă, ticăloasă, tristă, trivială, tulbure, vicleană, violentă, vitregă, vrăjmașă, zbuciumată.

„O împrejurare *cruntă* curmă deodată strălucitoarele nădejdi ale Domnului și ale lingușitorilor săi." ODOBESCU, P. 26. ¤ „Îi murise mama, acasă sub ochii lui, trecuse prin împrejurări *cumplite*..." LĂNCRĂNJAN, F. S. 10. ¤ „Chiar astăzi o aștepta o împrejurare destul de *delicată*." PARASCHIVESCU, S. 3 242. ¤ „Tot atunci aflase că sora ei Dia ar fi fost logodită și că logodnicul murise în împrejurări *dramatice*." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 307. ¤ „Două împrejurări *fericite* nu pot avea loc în același ceas." SADOVEANU, O. 10 68. ¤ „Ca orice timid într-o împrejurare *grea*, Bubi a început prin a fi rece și tăios." I. M. SADOVEANU, S. II 138. ¤ „În tot ținutul nu se vorbește de alta decât de un întreit omor, săvârșit în împrejurări *groaznice*..." RUSSO, S. A. 207. ¤ „E nevoie de câte-un trist contrapunct pentru ca inimile să-și aducă aminte de *minunata* împrejurare că, de obicei, lucrurile nu sunt triste." PĂUNESCU, B. V. 17. ¤ „Iată împrejurarea *misterioasă* în care apariția s-a produs." SADOVEANU, O. 12 656. ¤ „De ce o fi rămas căpitan până la o vârstă atât de înaintată? Vițios? mărginit? ori împrejurări *nenorocite*? ori un învins?..." BRĂTESCU-VOINEȘTI, Î. L. 181. ¤ „Talentul are nevoie de împrejurări *prielnice* ca să reușească!" REBREANU, O. 10 27. ¤ „Împrejurările *tainice* ce se iveau mereu în casa lui Dragu îl stânjeneau." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 28. ¤ „Băiețandrul, fire entuziastă și nobilă, se simțea atunci mai presus de *ticăloasele* împrejurări ale traiului ce-l înconjura." MACEDONSKI, O. IV 106.

ÎNCREDERE. Absolută, absurdă, desăvârșită, deșănțată, dezgustătoare, exagerată, excesivă, extraordinară, fantastică, feroce, formidabilă, imensă, instinctivă, ipocrită, mare, mângâietoare, mântuitoare, minimă, mutuală, naivă, nebună, nebunească, neclintită, neîntemeiată, neînțeleasă, nelămurită, nelimitată, nemaipomenită, nemărginită, nemăsurată, neobișnuită, nesfârșită, nespusă, nestrămutată, neștirbită, netăgăduită, neținută, nezdruncinată, oarbă, orgolioasă, pătimașă, proastă, profundă, ridicolă, sinceră, slabă, stranie, stupidă, superstițioasă, teribilă, totală, zdruncinată.

„În preajma Iuliei era copleșit de o *absurdă* și *profundă* încredere în eternitatea lui și a tuturor oamenilor." MAZILU, C. S. 150-151. ¤ „Am vorbit mai întâi, o noapte întreagă, cu meșterul Duncea, în care aveam o încredere *desăvârșită*." LĂNCRĂNJAN, F. S. 679. ¤ „Ei îl cunoșteau pe Voicu și aveau o încredere *nebună* în el." BOTEZ, S. 4 315. ¤ „Salvator Varga avea o încredere *nelimitată* în destin..." POPOVICI, S. 298. ¤ „Personalitatea ei stăpână pe sine îi dădea prestigiu și inspira o încredere *neobișnuită*." ARGHEZI, S. 9 21. ¤ „Toți fiii aveau o încredere *oarbă*, aproape *superstițioasă*, în bunul ei simț..." POPOVICI, S. 209. ¤ „A avut veșnic o încredere *pătimașă* într-o fericire care trebuie să vie..." REBREANU, O. 2 215. ¤ „Sufletul însă îi era plin de o încredere *stranie* și *mângâietoare*." REBREANU, O. 6 57.

Scanned with OKEN Scanner

ÎNDRĂZNEALĂ. Amenințătoare, bestială, ciudată, creatoare, crudă, desperată (*disperată*), deznădăjduită, extraordinară, grăbită, ironică, îndreptățită, juvenilă, lărmuitoare, mare, multă, neașteptată, neînfrânată, nemaipomenită, nemaivăzută, nemărginită, neroadă, nesocotită, nespusă, obraznică, sălbatică, sporită, sublimă, subțire, uimitoare, zadarnică.

„Ochii priveau drept, măriți de o îndrăzneală *deznădăjduită*." BUCUȚA, S. 564. ¤ „Rămas singur cu verișoara, Budu destăinui acesteia tot, cu îndrăzneala *disperată* a timidului." PHILIPPIDE, S. 2 15. ¤ „Se poate o mai *mare* și mai *îndreptățită* îndrăzneală?" CARAGIALE, O. II 682. ¤ „Și spre ce năzuiesc în viață stăpânii mărunți ai pământului, / Uriași doar prin *nemărginita* îndrăzneală de-a fi?" LABIȘ, M. C. 288. ¤ „-Măria ta, se întoarce Catrina cu îndrăzneală *sporită*: să-l lăsăm atunci la judecata Împărăției." SADOVEANU, O. 10 266. ¤ „În clipa aceasta Bologa simți lămurit că îndrăzneala lui e *zadarnică*, și avu o șovăire." REBREANU, O. 5 91.

ÎNFĂȚIȘARE. *Aspect sub care se prezintă o ființă.* Abrutizată, adevărată, adormită, ageră, agreabilă, aiurită, aleasă, amăgitoare, amenințătoare, antipatică, apocaliptică, aprigă, ascetică, aspră, atrăgătoare, austeră, banală, banditească, bărbătească, bestială, biruitoare, blajină, blândă, bleagă, bolnăvicioasă, bonomă, caraghioasă, cinică, ciudată, cochetă, comică, costelivă, covârșită, cutezătoare, cuviincioasă, cuvioasă, dârză, decentă, delicată, demnă, demonică, deosebită, deschisă, desperată, dezgustătoare, deznădăjduită, dezolantă, diafană, discretă, disprețuitoare, distantă, distinsă, divină, dizgrațioasă, docilă, dureroasă, dușmănoasă, elegantă, elocventă, energică, enigmatică, exotică, expansivă, extatică, exterioară, falnică, famelică, fastuoasă, fericită, feroce, fioroasă, furioasă, galantă, gingașă, grațioasă, gravă, grotescă, grozavă, hidoasă, hotărâtă, impenetrabilă, impozantă, impunătoare, ipocrită, ireală, încântătoare, încruntată, îndârjită, îndobitocită, îndoliată, îndrăzneață, înduioșătoare, îndurerată, înfricoșătoare, îngerească, îngrozitoare, înnegrită, jalnică, jignită, juvenilă, lamentabilă, liniștită, lugubră, luminoasă, maiestuoasă, mansuetă, marțială, masivă, măreață, măruntă, mâhnită, mândră, melancolică, mironosită, misterioasă, mizerabilă, moale, modestă, nătângă, necăjită, necioplită, necunoscută, neînsemnată, neliniștită, nenorocită, neobișnuită, nepăsătoare, nerușinată, nesuferită, nobilă, obișnuită, obosită, odioasă, ofensată, patetică, pământie, pătimașă, pitorească, placidă, plăcută, plictisită, posomorâtă, prezentabilă, proaspătă, provocatoare, radioasă, războinică, rea, rebelă, rece, resemnată, (*rar*) resignată, respectabilă, respingătoare, rigidă, robustă, romanțioasă, ruinată, sălbatică, scofâlcită, searbădă, semeață, severă, scheletică, schilavă, sclivisită, serioasă, sfioasă, singură, simpatică, sinistră, sobră, solemnă, speriată, sportivă, stângace, stânjenită, stranie, strălucită, strălucitoare, suavă, superbă, șăgalnică, știrsă, tăinuitoare, te-

Scanned with OKEN Scanner

mută, teribilă, trandafirie, tristă, triumfătoare, trivială, trudită, trufaşă, tulburătoare, umilă, umilită, ursuză, vaporoasă, veselă, veştejită, vicleană, vioaie, violentă, virilă, voinicească, voluntară, zglobie.

„O barbă stufoasă şi-un păr lung, nepieptănat, îi dă o înfăţişare *aspră, sălbatică*." VLAHUŢĂ, S. A. II 262-263. ¤ „Şi înfăţişarea Amelicăi era *atrăgătoare* şi *proaspătă*." I. M. SADOVEANU, S. II 258. ¤ „Eu îţi mărturisesc că nu mă pot uita la ea; nu-ţi poţi închipui ce *dezgustătoare* înfăţişare." CARAGIALE, O. II 389. ¤ „Tololoi, la rândul său, nu avea o înfăţişare prea *distinsă*." HOLBAN, O. I 26. ¤ „Lumina răsfirată prinde să lucească palid în obraji, biruind lumina becurilor şi dând tuturor o înfăţişare *enigmatică* şi *necunoscută*." CEZAR PETRESCU, Î. 23. ¤ „Vitoria îşi reluă înfăţişarea *încruntată* şi duşmănoasă." SADOVEANU, O. 10 554. ¤ „Plecă şi el ca şi Ştefan şi ieşi pe străzi cu mersul nesigur, dar cu o înfăţişare *îndârjită*." PREDA, D. 525. ¤ „Dar paloarea aceasta îi sta bine şi îi da o înfăţişare *îngerească*..." BOTEZ, S. 3 48. ¤ „În pofida înfăţişării lor *jalnice*, râdeau şi arătau a fi pline de voie bună." STANCU, S. 9 245. ¤ „N-am văzut nicăieri o rasă de oameni mai frumoşi ca în munţii Cretei. O înfăţişare *mândră, impunătoare:* oacheşi, bronzaţi şi zvelţi în costumul lor pitoresc." BART, S. I. 96. ¤ „Înfăţişarea ei i s-a părut *neobişnuită, aparte, neliniştitoare* chiar." BIRĂESCU, E. T. 105. ¤ „Să ştii că e o femeie foarte delicată subt înfăţişarea *rece* şi *distantă*, iar pe tine te stimează..." REBREANU, O. 10 181-182. ¤ „Avea o înfăţişare *scheletică*, ochii retraşi în orbitele adumbrite, vorba domoală." BLAGA, O. 6 131. ¤ „Nu-mi place înfăţişarea lui *sclivisită* şi *ipocrită*." CĂLINESCU, O. 7 96. ¤ „Înainte se plângea de anemie, dar cu o înfăţişare *strălucită*; acum arată obosit, şi nu se plânge de nimic." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 344. ¤ „Îi ieşi în întâmpinare Miţache, care-l surprinse din nou prin înfăţişarea sa *vestejită* şi modul neîngrijit în care se prezenta." SORESCU, D. F. 196. ¤ „Cu înfăţişarea-i *virilă, energică* şi *hotărâtă* contrastau straniu mâinile-i mici, fine cu degetele lungi, subţiri, delicate, mâini aproape feminine." REBREANU, O. 10 14.

ÎNGRIJORARE. Adevărată, afectată, amară, bănuitoare, bruscă, cumplită, delicată, febrilă, gravă, inexplicabilă, ipocrită, încordată, îndoielnică, însufleţită, leneşă, mare, melancolică, miloasă, momentană, neadormită, neagră, neaşteptată, nelămurită, nemărturisită, nestăpânită, patetică, penibilă, prefăcută, proaspătă, reală, secretă, serioasă, sinceră, surdă, teribilă.

„Doamna Langa îl reţinuse mult pe Petrache cu întrebări fără număr, puse pripit şi cu o *încordată* îngrijorare..." BOTEZ, S. 4 227. ¤ „Şi ea, gândindu-se la tot ce o desparte de acest copil, râdea de *momentana* ei îngrijorare şi îl lăsa să-i sărute mâna." SEBASTIAN, O. A. 47. ¤ „Pe faţa fierbinte văzu însă o îngrijorare *neagră*, ca şi când fiecare ar fi cântărit în sine urmările unui astfel de gând..." REBREANU, O. 7 214. ¤ „Îl atinsese un fel de spaimă, o îngrijorare *nelămurită*." LĂNCRĂNJAN, C. II 103. ¤ „Chipul băiatului se destinse şi o *secretă* îngrijorare pieri din luminile ochilor săi." PREDA, D. 86. ¤ „Trebuie să fie foarte hotărât, îşi spuse Ştefan, fulgerat de o îngrijorare *teribilă*..." MAZILU, N. E. 128.

ÎNTÂLNIRE. Amicală, banală, blestemată, caldă, ciudată, compromiţătoare, cordială, crispată, dezamăgitoare, dureroasă,

Scanned with OKEN Scanner

excepțională, extraordinară, fericită, frățească, grabnică, imaginară, (*rar*) insolită, ireală, întâmplătoare, jalnică, mâhnită, memorabilă, miraculoasă, misterioasă, morocănoasă, neașteptată, nefirească, nenorocită, neplăcută, neprevăzută, nesemnificativă, neuitată, neverosimilă, nevisată, prietenească, prietenoasă, reală, recentă, ritmică, secretă, senzațională, sfâșietoare, simandicoasă, simplă, stânjenită, sumbră, tainică, tovărășească, viforoasă.

„Deocamdată am o întâlnire și încă una *misterioasă*." SEBASTIAN, O. A. 77. ¤ „Se mira nespus de asemenea *neașteptată* și *plăcută* întâlnire." SADOVEANU, O. 10 341. ¤ „Toată noaptea m-am gândit numai la această *neprevăzută, nevisată* întâlnire." BLAGA, O. 6 180. ¤ „Nu știa nimic despre ea, poate de aceea întâlnirea lor i se părea *neverosimilă, ireală*." IVASIUC, I. 193. ¤ „Întâlnirea celor trei personaje a fost *sumbră, morocănoasă, stânjenită*, sub semnul nenorocului." ANGHEL, G. 266.

ÎNTÂMPLARE. Absurdă, adevărată, amănunțită, aspră, atroce, autentică, aventuroasă, banală, bătrânească, bizară, brutală, bufă, bună, caldă, caracteristică, caraghioasă, căutată, celebră, ciudată, comică, covârșitoare, crâncenă, crudă, cumplită, curioasă, depărtată, destrăbălată, dezagreabilă, dramatică, duioasă, dură, dureroasă, dușmană, eroică, excepțională, exterioară, extraordinară, fabuloasă, fantastică, frumoasă, fericită, fundamentală, funestă, glorioasă, glumeață, gravă, grea, groaznică, grotească, grozavă, hazlie, hotărâtoare, imaginară, incomodă, incredibilă, inevitabilă, inexplicabilă, injustă, insignifiantă, insipidă, iute, încâlcită, încântătoare, închipuită, încrâncenată, înfiorătoare, înfricoșată, înfricoșătoare, îngrozitoare, însemnată, înspăimântătoare, judicioasă, luminoasă, mare, măreață, măruntă, melodramatică, memorabilă, meschină, mică, minunată, miraculoasă, misterioasă, mizerabilă, mondenă, naturală, născocită, năprasnică, năstrușnică, năzdrăvană, neașteptată, nebună, necrezută, neesențială, neexplicabilă, nefericită, negativă, neguroasă, neînchipuită, neînsemnată, neîntâmplată, neînțeleasă, nemaiînchipuită, nemaipomenită, nenorocită, neobișnuită, nepetrecută, neplăcută, nepomenită, neprevăzută, nesemnificativă, nevinovată, norocoasă, nostimă, oarbă, obișnuită, odihnitoare, patetică, penibilă, periculoasă, personală, picantă, pilduitoare, pitorească, posibilă, precipitată, proaspătă, proastă, providențială, pură, rară, rea, reală, rușinoasă, sângeroasă, scandaloasă, scurtă, secretă, semnificativă, senină, sentimentală, senzațională, simplă, sinistră, stranie, straşnică, stupidă, suavă, sumbră, supărătoare, tainică, tare, tenebroasă, teribilă, trecătoare, tristă, tulburătoare, tulbure, uluitoare, umilitoare, urâcioasă, urâtă, veche, verosimilă, vie, violentă, voioasă, voită, vrăjmașă, zbuciumată, zguduitoare, zilnică.

„Iar aceste culmi de piatră, oricât de mare le-ar fi înălțimea și singurătatea, nu sunt cu totul lipsite de viață iar uneori de *ciudate* și *dureroase*

Scanned with OKEN Scanner

întâmplări." BOGZA, S. P. III 25. ¤ „Rănitul ne povesti o sumedenie de întâmplări din satul lui, unele mai *crude* decât altele." STANCU, S. 9 298. ¤ „Viața lui e un adevărat roman, o odisee plină de întâmplări *extraordinare...*" ALECSANDRI, O. IV 275. ¤ „Și n-o să fie-ntunecată / de nici o întâmplare *grea* / această inimă curată / prinsă-n tărie ca o stea!" UTAN, V. 76. ¤ „Despre întâmplările *iuți* ale acelor ceasuri mi-au rămas în amintire destule lucruri..." SADOVEANU, O. II 362. ¤ „Întâmplarea cea *înfricoșată*, care a rămas scrisă în amintirea tuturor, a avut loc atunci, la sfârșitul lui august." CEZAR PETRESCU, N. 291. ¤ „Întâmplările de felul acesta sunt *înspăimântătoare...*" HOGAȘ, O. 354. ¤ „Își au *mărețele*-ntâmplări și lucruri cântăreții lor..." BLAGA, O. 2 14. ¤ „Acolo / un bătrân frumos își încălzește mâinile reci / și ar vrea să spună drumețului întârziat / *minunatele* întâmplări ce se nasc / în gândul lui..." STOICA, O. 14. ¤ „E o întâmplare *năprasnică*, desigur, și *înspăimântătoare...*" BOGZA, S. P. I 362. ¤ „Luam parte cu latura de presimțire a ființei mele la aceste întâmplări *neîntâmplate*, la aceste povești ce se împleteau cu cărările mele." BLAGA, O. 6 67. ¤ „Îmi creez năluci de aur, întâmplări *nepomenite*, / Urmărindu-le sub farmec, cu privirile uimite." MACEDONSKI, O. III 95. ¤ „Sau *oarba* întâmplare fărănțeles și țintă / E călăuza vremii?" EMINESCU, O. IV 59. ¤ „-Uite ce va să zică întâmplarea *proastă*." BIROU, L. 391. ¤ „Sara, Florea învățatul începea să povestească întâmplări *senine* din viața lui trecută..." SADOVEANU, O. I 541. ¤ „Să spunem *trista* noastră întâmplare..." IOSIF, O. A. I 209.

ÎNTREBARE. Acută, adevărată, afectuoasă, anodină, anostă, aspră, auxiliară, banală, binevoitoare, blândă, bruscă, brutală, capitală, categorică, chinuitoare, chițibușară, cinică, clasică, consolatoare, copleșitoare, corectă, cumplită, cuviincioasă, delicată, deplasată, desuetă, deznădăjduită, dificilă, dramatică, duioasă, dulce, dureroasă, elocventă, epocală, esențială, eternă, exactă, falsă, fastidioasă, fatală, febrilă, firească, fulgerătoare, furioasă, furtunoasă, gemută, grabnică, gratuită, gravă, groaznică, halucinantă, hazlie, hotărâtoare, idioată, inchizitorială, indiscretă, inaptă, ingenuă, inițială, inocentă, inofensivă, inoportună, insidioasă, insinuantă, insolentă, insuportabilă, inteligentă, inutilă, ironică, încurajatoare, îndelungă, îndrăzneață, îngrozită, îngrozitoare, întemeiată, jenantă, justificată, limpede, logică, malițioasă, meșteșugită, misterioasă, mânioasă, mântuitoare, muşcătoare, mută, naivă, năstrușnică, nătângă, nebunatică, nebună, necruțătoare, necuviincioasă, nedesluşită, nedreaptă, nedumerită, neghioabă, nelămurită, neliniștită, neliniștitoare, nemiloasă, neobrăzată, nepoliticoasă, nepotrivită, neprincipială, nerăbdătoare, neroadă, nerostită, nesăbuită, neterminată, nevralgică, oarbă, obișnuită, obositoare, obscenă, obsedantă, ocazională, oțioasă, paradoxală, pătimașă, pedantă, penibilă, perfidă, piezișă, plictisitoare, politicoasă, posibilă, posomorâtă, practică, precisă, primejdioasă, proastă, profesională, profundă, prostească, puerilă, radicală, rapidă, răscolitoare, răspicată, răutăcioasă, rece, repede, retorică, ridicolă, rugătoare, sâcâitoare, schiloadă, scormonitoare, scurtă, searbădă, simplă, sinceră, sofisticată, sordidă, speriată, stereotipă, stranie, străveche, stringentă, stupefiantă, stupidă, sub-

Scanned with OKEN Scanner

versivă, sufocantă, supărătoare, superbă, superfluă, surprinzătoare, şireată, şoptită, tainică, tendenţioasă, teoretică, teribilă, timidă, tragică, trăsnită, tulburătoare, uimitoare, vicleană, vitală, zgomotoasă.

„Nu-i răspunsese tânărului şi nici nu-l lăsase în drum, cum voise să facă în clipa dintâi, când îi aruncase în faţă întrebările lui *aspre* şi *sincere*." LĂNCRĂNJAN, C. I. 214. ¤ „Întrebarea era sau prea *cinică* sau prea *naivă*." PAPADAT-BENGESCU, O. III 515. ¤ „O întrebare *cumplită* îl chinuia: de ce nu poate trăi nici o floare în casa lui?" AGÂRBICEANU, O. 251. ¤ „Dacă cel ce te ascultă este un om fin, atunci nu-l interesează întrebările tale *idioate*, ci febrilitatea cu care le pui." HOLBAN, O. 325. ¤ „Însă toate întrebările *mute* rămâneau fără răspuns." IVASIUC, I. 403. ¤ „De câte ori arunci o întrebare *nedreaptă* / dincolo de viaţa ta / un nou măr al cunoaşterii creşte / să-ţi prăpădească sămânţa cu şerpii lui." BLAGA, O. 1 426. ¤ „Deodată însă întrebările judecătorului porniră *nerăbdătoare*." REBREANU, O. 4 147. ¤ „Este prietenia o întrupare a egoismului? Ca şi la iubirea dintre sexe, răspundem că această întrebare este *oţioasă*: prietenia este prietenie şi egiosmul este egoism." FLORIAN, A. S. 100. ¤ „Întrebarea Emiliei mi-e *penibilă* ca o întrerupere într-o îmbrăţişare prelungită." CAMIL PETRESCU, O. III 289. ¤ „Mereu întreabă: întrebări *repezi* şi *scurte*, care vor răspunsul numaidecât, sau altele *grave* şi *îndelungi*, însoţite parcă de îndoiala că li s-ar putea răspunde vreodată." BOGZA, S. P. III 124. ¤ „Şi, deodată, o întrebare *stupefiantă* în aparenţă şi care deschide noi orizonturi poetice: face floarea soarelui psihologie?" HERIVAN, A. M. C. 107. ¤ „Prin întrebări *timide* cerea lămuriri, trădându-se la fiecare pas." BART, S. I 212. ¤ „Întrebarea dumitale e *vicleană* în aparenta ei naivitate." BANUŞ, H. 135.

ÎNTUNERIC. Absolut, adânc, albastru, albăstrui, amar, amarnic, ameninţător, apăsător, apos, aspru, biruitor, catifelat, câinos, cenuşiu, ceţos, compact, complet, continuu, cumplit, dens, deplin, des, desăvârşit, destrămat, deşert, duhnitor, duşmănos, foşnitor, friguros, fumegător, fumuriu, gol, greu, gros, înăbuşitor, înceţoşat, înecăcios, înfricoşat, înfundat, îngroşat, îngrozitor, înstelat, lăptos, lugubru, luminos, mare, masiv, mâhnit, mândru, melancolic, moale, mort, murdar, natural, (*pop.*) năbuşitor, neclintit, negricios, negru, neguros, nemărginit, nepătruns, nespus, odihnitor, opac, orb, ploios, posomorât, prăpăstios, profund, pufos, pur, puternic, răcoros, rărit, rece, slăbit, străveziu, subţire, surd, trist, tulbure, umed, usturător, vânăt, vântos, verde, verzui, veşnic.

„În întunericul *adânc* şi orb / Nu simt, nu văd / Şi-auzul meu slăbit nu prinde nici o şoaptă." CAMIL PETRESCU, O. I 39. ¤ „Prin acel întuneric *des* şi *nepătruns*, Făt-Frumos vedea albind o umbră de argint..." EMINESCU, O. VI 320. ¤ „A trecut pe lângă noi, zorit, / Prin întunerecul *destrămat*, / Un cârd de fete plecate la ghicit." VOICULESCU, P. I 262. „În clipa aceea întunericul a devenit dintr-o dată *greu* şi-am ţipat şi m-am trezit în odaia plină de beznă unde adormisem." D. R. POPESCU, I. Ş. 277. ¤ „Între timp noaptea se mai limpezise şi cerul plin de stele începuse să alunge întunericul *gros*..." PREDA, D. 37. ¤ „Gara era înecată în *lugubru* întuneric." BLAGA, O. 6 214. ¤ „*Mare* întuneric era, / Poteca n-o mai vedea..." A. L. P. I 368. ¤ „Un întuneric *masiv* se aşezase peste mobilele cunoscute." BOTEZ, S. 3 243. ¤ „Pe un pat de scânduri goale doarme tânăra nevastă / În *mocnitul* întuneric şi cu faţa spre fereastră."

Scanned with OKEN Scanner

EMINESCU, O. I 84. ¤ „Câțiva pași mai departe de locul acesta începea întunericul, *negru, profund, compact...*" BOGZA, S. P. V 26. ¤ „Prin întunericul *nepătruns*, îndărăt, se aud pași îndesați și repezi..." SADOVEANU, O. I 438. ¤ „Frigul părea mai vrăjmaș, iar întunericul mai *posomorât.*" REBREANU, O. 4 195. ¤ „Era un întuneric *pur...*" MURGU, D. 169. ¤ „Doarme aici un împărat vestit, / Doarme pe patul de piatră în întunericul *rece.*" BACONSKY, F. M. 203. ¤ „Era un întuneric *subțire, catifelat* și aproape *străveziu,* care nu îndemna la somn." STANCU, S. 9 173.

ÎNȚELEPCIUNE. Absolută, adâncă, adevărată, avidă, blajină, dârză, dreaptă, experimentală, falsă, fanatică, fatalistă, imensă, înaltă, închipuită, mare, mândră, milenară, misterioasă, mizerabilă, nemărginită, omenoasă, pasivă, pastorală, populară, potolită, practică, primitivă, răbdurie, resemnată, rudimentară, senină, sigură, simplă, supremă, subtilă, tainică, zâmbitoare.

„Dar nu se miră lumea de brațu-i ce supune, / Ci de a lui *adâncă* și *dreaptă*-nțelepciune." EMINESCU, O. IV 152. ¤ „Tu, Doamne, cu *nemărginită* înțelepciune ai întocmit lumea și frumoasă ne-ai lăsat-o nouă locaș de viețuire." SLAVICI, O. II 156. ¤ „Nu este nevoie să devii mai întâi bătrân pentru a înlocui avântul sublim, dar amar, al tinereții cu înțelepciunea *potolită* a bătrâneții." FLORIAN, A. S. 46. ¤ „Comisia a simțit că are în fața ei un om, parcă un om matur, înțelept, de o înțelepciune *simplă* și *sigură*, care vede prin lucruri în chip firesc." BOTEZ, S. 3 266.

Scanned with OKEN Scanner

J

JALE. Adâncă, amară, amarnică, ancestrală, aspră, blândă, cernită, ciudată, concentrată, copleşitoare, crudă, cruntă, cucernică, cumplită, densă, deşartă, discretă, domoală, dulce, dureroasă, fermecătoare, furtunoasă, grea, iremediabilă, îngrijată, îngrozitoare, mare, măruntă, misterioasă, mocnită, multă, mută, neagră, nebună, neconsolată, negrăită, neîmpăcată, neînchipuită, neînţeleasă (*nenţeleasă)*, nelămurită, nemărginită, nemângâiată, neputincioasă, nesfârşită, neştiută, nespusă, nouă, omorâtoare, pătrunzătoare, plăpândă, pribeagă, profundă, pustie, puţină, răzleaţă, surdă, tainică, tăinuită, universală, uriaşă, vastă, vijelioasă, zădărnicită, zbucuimătoare.

„Ş-o jale-*adâncă* mă cuprinde." BLAGA, O. I 392. ¤ „Pentru ce ieşiţi afară / Şi-mi şoptiţi în astă-seară / Jalea voastră atât de-*amară* / Fără nume ori cu nume!" LABIŞ, M. C. 189. ¤ „Dar inima mi-a izbucnit deodat' / Într-o *ciudată, neîmpăcată* jale / Atunci, când, ca un oaspe-ntârziat, / Am pus picioru-n pragul casei tale." CASSIAN, P. 114. ¤ „O, nu-mi muri, o, nu-mi muri, iubită, / C-atunci în veci prin noapte-aş rătăci / - Mi-aş sfărma viaţa-n jalea cea *cumplită* / Şi de durere n-aş putea muri." EMINESCU, O. IV 69. ¤ „O jale *grea* o cuprinse când se gândea la copilul ei..." SLAVICI, O. VII 688. ¤ „Să te-ajungă, bade ajungă / Dorul şi jalea *lungă*, / Inimioara să ţi-o frângă..." JARNIK-BÎRSEANU, D. 238. ¤ „O jale *mare* cuprinse pe Păină." GÎRLEANU, S. A. 41. ¤ „Ce *măreaţă* jale în imensitatea tăcută." DELAVRANCEA, O. II 189. ¤ „Stătu câtva, înfiorat de-o jale *misterioasă* şi *profundă*, ca şi cum ar fi asistat la agonia unui vis frumos ce-i murea în suflet..." VLAHUŢĂ, S. A. II 85. ¤ „Te întoarce şi te uită / Ca să-mi vezi jalea cea *multă*." ALECSANDRI, O. III 257. ¤ „De atâta jale *mută* / a plâns până şi floarea de cucută / În seara când ne-am despărţit." STREINU, P. 123. ¤ „Căci galbeni ni-s la faţă morţii / Şi *neagră*-i jalea-n urma lor." GOGA, P. II 13. ¤ „În zadar privesc la lună / Şi în jalea mea *nebună* / Tot suspin gândind la el..." MICLE, P. 61. ¤ „Taci, nu striga, / Revolta mea. Pe liră / Nu vreau stridenţa gemetelor tale. / Îţi strânge-n frâu *nemărginita* jale, / Răbdând arsura ei ca o martiră." CODREANU, S. I 134. „Îl năpădi o jale *nenţeleasă*..." IOSIF, O. A. I 269. ¤ „Ochii lui fără lucire o întâmpinară sfâşietori, umpluţi de o rugă, de o jale *nespusă*." SADOVEANU, O. I 548. ¤ „Şi-am stat mult timp aşa-mpietriţi / De

Scanned with OKEN Scanner

jalea lor *omorâtoare*..." MINULESCU, O. I 389. ¤ „Abia atunci înţelese că nimic nu-i de-o mai *pătrunzătoare* jale pentru un străin ca o înmormântare cu dric alb, într-un oraş unde-a călcat întâia oară." CEZAR PETRESCU, O. P. 48. ¤ „Şi, mai cu seamă, care român nu şi-au dorit patria cu lacrimi, când s-au găsit în străinătate? şi care nu se simte pătruns de o jale *tainică* şi *nesfârşită* când aude buciumul şi doinele de la munte?" ALECSANDRI, O. IV 110-111. ¤ „Cresc umbre cu duiumul în livadă / Şi-o jale *uriaşă*-mi creşte-n piept!" STANCA, V. 422.

Scanned with OKEN Scanner

L

LAC. Argintat, argintiu, auriu, daurit, dungat, înfiorat, întins, limpede, lin, liniştit, luciu, luminos, mândru, mort, neclintit, nemişcat, singuratic, solitar, sur, tare, tânăr, vânăt, verde, vrăjit.

„Lacul codrilor *albastru* / Nuferi galbeni îl încarcă." EMINESCU, O. I 74. ¤ „În ţara mea sunt lacuri *daurite* / Pe-al căror ţărm nădejdile îţi scuturi." FUNDOIANU, P. 364. ¤ „El privea în viitor, cum ai privi în fundul unui lac *liniştit* şi *limpede*..." EMINESCU, O. VII 112. ¤ „M-am scoborât spre lacul *singuratic*." PHILIPPIDE, S. 1 30. ¤ „În largul zărilor senine / Luceşte lacul *solitar*." GOGA, O. II.

LACRIMĂ. (*Mai ales la pl.*). Alintătoare, amare, amăgitoare, argintii, arzătoare, arzânde, aurii, bogate, calde, călduroase, chinuitoare, ciudoase, clare, consolatoare, cristaline, curate, diamantine, duioase, dulci, dureroase, enorme, false, făţarnice, fericite, fierbinţi, fragede, gingaşe, grele, groase, ipocrite, iuţi, îmbelşugate, împietrite, înăbuşite, încete, înfocate, înflorate, înghemţate, înşelătoare, întristate, înveninate, jalnice, liniştite, luminoase, mari, mândre, mocnite, moi, mute, neîntrerupte, neînţelese, nemişcate, neplânse, neprefăcute, neputincioase, nesecate, nesfârşite, nestăvilite, nevăzute, nevinovate, noi, ostenite, picurate, pioase, plânse, prefăcute, preţioase, rare, reci, reţinute, rotunde, roz, sărace, sângerii, sângeroase, scumpe, senine, sfinte, sfioase, sincere, strălucite, strălucitoare, subţiri, sunătoare, suspendate, tăcute, tăinuite, târzii, tremurătoare, triste, tulburi, uscate, usturătoare, uşurătoare, vechi, vii.

„Şi din liră curgeau note şi din ochi lacrimi *amare*..." EMINESCU, O. I 32. ¤ „Lacrimile nu sunt *arzătoare* decât în singurătate." CIORAN, C. D. 11. ¤ „Pe frunte-mi picură / Lacrimi *calde*..." BLANDIANA, P. 21. ¤ „Parcă pică şivoi / De *fragede* lacrimi pe buzele tale." MURNU, P. 172. ¤ „Tot timpul, în trăsură şi în tren, Irina a plâns cu lacrimi *încete*, *subţiri* şi *neîntrerupte*." HOLBAN, O. I 152. ¤ „În aceeaşi noapte domnul trist s-abate, / Varsă în tăcere lacrimi *înfocate*..." BOLINTINEANU, O. I 153. ¤ „Atunci s-a întristat, crezând că lacrimile au

Scanned with OKEN Scanner

fost *înşelătoare*." REBREANU, O. 5 59. ¤ „Căci lacrimi *mari* şi *tăinuite*, / Ca roua limpede şi rară, / Coboară-ncet şi liniştite / În ceasul jertfelor de seară." PETICĂ, S. I 29. ¤ „Şi lacrimile astea *mute* erau *mari* şi *grele*." LĂNCRĂNJAN, D. C. 56. ¤ „Ochii îi străluciră de lacrimi *neplânse*." VINEA, O. II 154. ¤ „Şi pe când totul se afundă / În noaptea vagă, fără stele / Eu ud cu lacrimi *nesfârşite* / Mormântul tinereţii mele!" DEMETRESCU, S. A. 104. ¤ „Eu te priveam cum te boceai cu mâinile împreunate, / Şi-n suflet mi-au încremenit a tale lacrimi *ostenite*..." GOGA, O. II 197. ¤ „Nu vreau cerând cenuşă de strofe pieritoare / Să las *pioase* lacrimi, nici limpede suspin." PILLAT, P. 171. ¤ „Tatăl meu plângea cu lacrimi *sărate* / pe roata căruţii." STĂNESCU, O. I 164. ¤ „Covârşit de gânduri grele, / Fruntea mi-o înclin; / Curgeţi, lacrime *sfioase*, / Dorul să-mi alin." STAMATIAD, C. A. 226. ¤ „În această noapte dulce-ncântătoare / Plâng însă cu lacrimi *triste* şi-*arzătoare*." MACEDONSKI, O. III 32.

LENE. Augustă, binefăcătoare, cumplită, dulce, dulce-adormitoare, dureroasă, formidabilă, imensă, inexplicabilă, interioară, mare, moleşitoare, necontenită, nemărginită, nesfârşită, netrebnică, organică, orientală, plăcută, somnoroasă, spirituală, stupidă, ucigătoare.

„Iulia trăia nu numai teama de a se compromite, ci şi o *binefăcătoare* şi *cumplită* lene." MAZILU, C. S. 229. ¤ „De ce să zaci într-o lene *netrebnică*?" SADOVEANU, O. 16 238. ¤ „Lenea lui *organică* nu-i permitea să facă două lucruri deodată." SEBASTIAN, O. A. 50.

LINIŞTE. *Lipsă de zgomot; tăcere; calm; acalmie.* **Epitete evocative.** Absolută, adâncă, albastră, albă, artificială, bogată, bruscă, câmpenească, cerească, clară, compactă, completă, densă, deplină, desăvârşită, eternă, fierbinte, fundamentală, goală, imensă, ireală, împietrită, înaltă, încremenită, îngheţată, înmărmurită, întinsă, întunecată, joasă, largă, lânoasă, limpede, lungă, mare, matinală, mănăstirească, minerală, mormântală, mortuară, multă, mută, necuprinsă, nemişcată, nepământeană, nesfârşită, nesigură, netulburată, neţărmurită, nocturnă, olimpiană, patriarhală, perfectă, ploioasă, profundă, pustie, puhavă, răcoroasă, rece, relativă, (*rar*) schimnicească, selenară, senină, sonoră, statornică, strălimpede, surdă, târzie, telurică, totală, trainică, tulburată, tulbure, uniformă, zgomotoasă.
Epitete apreciative. Absurdă, ameninţătoare, apăsătoare, aspră, asurzitoare, austeră, binefăcătoare, bizară, blândă, bolnavă, buimacă, cudată, crispată, crudă, cumplită, curioasă, dementă, deosebită, deprimantă, divină, dulce, dumnezeiască, dureroasă, enigmatică, exasperantă, falsă, (*livr.*) fatidică, firească, fricoasă, grea, grozavă, imperturbabilă, impresionantă, impunătoare, insuportabilă, intimă, ironică, înăbuşitoare, înălţătoare, închisă, încleştată, încordată, înduioşată, înfiorătoare, îngândurată, îngrozitoare, înjunghiată, înşelătoare, lugubră, macabră, măreaţă, minunată, misterioasă, moale, moartă, mocnindă, molatică, molâie, nefirească, neliniştitoare, nemaipomenită, nemiloasă, neobişnuită, neplăcută,

Scanned with OKEN Scanner

neverosimilă, obositoare, odihnită, odihnitoare, paradiziacă, pasivă, părelnică, penibilă, placidă, poruncitoare, posacă, posomorâtă, resemnată, sărbătorească, sfântă, silită, singuratică, solemnă, solitară, somnoroasă, stingheritoare, stranie, stupidă, sublimă, sufocantă, superbă, supranaturală, supremă, suverană, tainică, tensionată, teribilă, tremurătoare, tristă, uimită, unsuroasă, vie, vioaie, voluptoasă.

„Ce liniște *adâncă, nefirească*!" DOINAȘ, V. 77 ¤ „Se făcuse o liniște *bizară, apăsătore, neliniștitoare*." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 456. ¤ „ În acest timp se auzi o ușă închisă undeva în apropiere, apoi liniștea casei reveni, *blândă* și *bogată*." PREDA, D. 115. ¤ „M-am dus atunci la râu, sătul / De-această liniște cumplită." PHILIPPIDE, S. 1 236. ¤ „Peste vrăjitul cuprins e o linște *dumnezeiască*." VLAHUȚĂ, S. A. III 295. ¤ „În cameră e o liniște *glacială*..." ABĂLUȚĂ, M. F. 18. ¤ „Privește și-ascultă - / Ce liniște *goală*.... / *Solemnă*... / Și *mută*! ..." MINULESCU, O. I 200. ¤ „Dar acum e trecut de miezul nopții, o liniște *imensă* domnește pretutindeni..." BOGZA, S. P. I 215. ¤ „Era o liniște *impresionantă*." BOTEZ, S. 3 202. ¤ „Era o liniște *ireală, sufocantă*." BUZURA, F. T. 324. ¤ „Fu o clipă de liniște *împietrită*, când frunzele își opresc tremurarea și aerul încremenește." DAN, S. 14. ¤ „Fiorul zborului străbate încă / *Înmărmurita* liniște *adâncă*..." PHILIPPIDE, S. 1 74. ¤ „Cerul stelele-și arată, / Solii dulci ai *lungii* liniști." EMINESCU, O. I 103. ¤ „Era o liniște *măreață*..." DULFU, S. 452. ¤ „Se împânzește-abia o-nfiorare / Prin liniștea *molatică* și *moartă*." CAZIMIR, P. 107. ¤ „Mitralierele continuau să tragă îndesat, iar împrejur, aproape, era liniște *molâie*." NEAGU, Î. 130. ¤ „În liniștea *multă*, / Ca-n templele vechi, / Caișii ascultă, / Cu flori la urechi." LESNEA, V. 68. ¤ „Unde vin / Și pleacă. În liniștea aceea / *Necuprinsă*." ALEXANDRU, I. B. 170. ¤ „Se așternuse peste tot pământul o liniște *nemiloasă*..." FULGA, F. 287. ¤ „Liniștea era *nețărmurită*." ZAMFIRESCU, O. III 196. ¤ „Zăceau pe jos mitraliere și mut înțepenise tunul... / O liniște *posomorâtă* se cobora încet acum..." VOICULESCU, P. I 40. ¤ „O tăcere adâncă, o liniște *sfântă* domnea în lume." ALECSANDRI, O. IV 304. ¤ „Liniștea *solemnă* a naturei nu era tulburată de nimeni..." FILIMON, O. I 304. ¤ „Pendulele bătrâne mai bat același ceas, / Prelung, ca o dojană, în liniștea *sonoră*..." PILLAT, P. 77. ¤ „O liniște *tristă* stăpânea ruina." SADOVEANU, O. 1 485.

LUCIRE. (*Despre ochi).* Adâncă, aprigă, arzătoare, aspră, biruitoare, bolnavă, caldă, calmă, cenușie, cercetătoare, ciudată, crudă, efemeră, excepțională, feminină, fierbinte, fugară, galeșă, gingașă, ironică, iscoditoare, împâclită, liniștită, misterioasă, neagră, neastâmpărată, neclintită, neliniștită, nerăbdătoare, nervoasă, obișnuită, pătimașă, potolită, rece, sălbatică, sângeroasă, sclipitoare, sinistră, sprințară, sticloasă, stranie, subțire, tainică, tăioasă, umedă, veninoasă, verde, verzuie, vicleană, violentă, zvăpăiată.

..Obrajii doctorului se împurpurară, iar în ochi izvorî o lucire *aspră, nervoasă*." REBREANU, O. 7 81. ¤ „Ochii ei nelămuriți și mari sunt umezi, adânci, clătinați uneori de o lucire *caldă, feminină*." ELIADE, M. N. 176. ¤ „Avea ochii împăienjeniți de o lucire *cenușie*, ca un oțel brumat." PAPADAR-BENGESCU, O. II. 92. ¤ „Ochii lui căutau parcă înlăuntru - și din când în când aveau o lucire *fugară*..." SADOVEANU, O. 4 280. ¤ „Astfel *gingașa* lucire / Din ochii dulci, veselitori, / Trist în lacrini de mâhnire / Se preface-adeseori!"

Scanned with OKEN Scanner

ALECSANDRI, O. I 123. ¤ „În ochii adânci se cuibărise o lucire *neagră, iscoditoare*...” BIROU, L. 283. ¤ „Luminița era numai viața și fotografia-i păstra ceva din lucirea *neastâmpărată* a ochilor...” CEZAR PETRESCU, I. 45. ¤ „Bătrâna a vorbit cu glas calm, dar cu o lucire *rece* în priviri.” NEDELCOVICI, S. V. 2 327. ¤ „I se aprinsese în ochi o lucire *vicleană*.” TEODOREANU, O. A. IV 460.

LUME. *Oameni, mulțime, public, societate, mediu social.* Adunată, aleasă, agreabilă, amară, aspră, bogată, bucuroasă, buimacă, calmă, ciudată, cochetă, cuminte, cuvioasă, degradată, densă, desperată, deznădăjduită, dubioasă, egoistă, elegantă, fățarnică, febrilă, felurită, fericită, frământată, gălăgioasă, generoasă, grosolană, gureșă, hâdă, hoață, imensă, indiferentă, infamă, influentă, inocentă, invidioasă, ipocrită, înăbușitoare, încântătoare, îndestulată, înfiorată, îngrozită, măruntă, mâhnită, mută, necăjită, necruțătoare, necunoscută, neîndurătoare, neînțelegătoare, neliniștită, nenumărată, nepăsătoare, neputincioasă, nerăbdătoare, nesuferită, numeroasă, obscură, ostilă, pasionată, perversă, pestriță, pitorească, precipitată, pretențioasă, prostită, pură, purificată, putredă, rea, respingătoare, ridicolă, romanțioasă, săracă, sfioasă, smerită, solemnă, stranie, străină, tăcută, tânără, trecătoare, tristă, urâtă, veselă, voioasă, vrăjită, vrăjmașă, vulgară, zâmbitoare, zdrențuroasă, zgomotoasă.

„La sărbătorile mari simțim nevoia de-a ști lumea copiilor *fericită*, cel puțin această lume *inocentă* și *pură* încă.” DELAVRANCEA, O. II 206. ¤ „Toată lumea era *neliniștită, nerăbdătoare* și totodată *smerită, sfioasă* la gândul ăstui prim semn vizibil al jertfei.” PAPADAT-BENGESCU, O. II 42. ¤ „Floricică-n foi albastră! / Păcat de dragostea noastră / Că e lumea *rea* și *hoață*, / Îmblă-n față să ne-o scoață.” ALECSANDRI, O. III 256. ¤ „E o lume de disperați, de inocenți, de canalii. O lume *romanțioasă, perversă*, cu dureri ametite, cu bucurii mărunte...” SEBASTIAN, E. C. M. 607. ¤ „Căci aceloraşi mijloace / Se supun câte există, / Şi de mii de ani încoace / Lumea-i *veselă* şi *tristă*...” EMINESCU, O. I 196. ¤ „Hohotea o lume *voioasă, îndestulată* și *gureșă*.” CEZAR PETRESCU, I. 609.

LUMINĂ. Epitete evocative. Adâncă, albastră, albă, albăstrie, albicioasă, alburie, amorțită, anemică, apoasă, aromată, argintie, artificială, astrală, arzătoare, aurie, aurită, bălaie, bogată, brumată, caldă, cenușie, cețoasă, chioară, cireșie, confuză, curată, dalbă, discretă, eficientă, enormă, fierbinte, fosforică, fugară, fumegândă, fumegoasă, fumurie, galbenă, galben-bolnavă, galbenă-pământie, (*pop.*) gălbie, gălbuie, grăbită, grea, groasă, imensă, imprecisă, incertă, inepuizabilă, iradiantă, iute, împâclită, împrăștiată, înaltă, înăbușită, închisă, întunecată, largă, lâncedă, liliachie, limpede, lividă, lucioasă, mare, matinală, măruntă, mătăsoasă, metalică, mică, mioapă, moale, molatică, mucezită, multă, murdară, naturală, neagră, neclintită, negricioasă, neguroasă, nelămurită, nemărginită, nemișcată, neștiută, nouă, oarbă, obișnuită, oblică, obscură, ondulată, opacă, orbitoare, oscilantă,

Scanned with OKEN Scanner

pală, palidă, pătrunzătoare, pâcloasă, pâlpâitoare, pierdută, piezișă, plină, ploioasă, plumburie, pură, purpurie, pustie, puțină, puternică, rarefiată, răsunătoare, reală, rece, reverberantă, roșcată, roșiatică, roșie, rubinie, ruginită, rumenă, sanguinolentă, sănătoasă, săracă, sângerie, sângeroasă, scăpărătoare, scăzută, schilavă, sclipitoare, searbădă, senină, slabă, slăbită, sonoră, spălăcită, stearpă, strălucită, strălucitoare, străvezie, strâmbă, sură, tomnatică, trandafirie, translucidă, trecătoare, tremurătoare, tulbure, tulbure-cețoasă, umedă, ușoară, vagă, vânătă, verzuie, veșnică, violacee, violetă, viorie, zăcută, zgârcită.

Epitete apreciative. Amărâtă, aprigă, aţâţătoare, beată, binefăcătoare, binevoitoare, biruitoare, blajină, blândă, calmă, cernită, ciudată, crudă, divină, fantastică, feerică, fermecătoare, fragilă, frumoasă, idilică, intimă, îmbătătoare, înfricoşătoare, înşelătoare, înţepătoare, învingătoare, lină, liniştită, lugubră, magică, mâhnită, mângâietoare, melancolică, moartă, mohorâtă; moleşitoare, muribundă, năucă, necruţătoare, nehotărâtă, neiscoditâ, neîncrezătoare, nemiloasă, neobişnuită, neprielnică, nesigură, obosită, obositoare, odihnitoare, optimistă, ostenită, plăcută, posomorâtă, potolită, prietenească, prietenoasă, sălbatică, sfântă, somnoroasă, splendidă, stranie, supremă, tainică, tânără, tristă, ucigătoare, uimită, uimitoare, veselă, violentă, virginală, voioasă, zâmbitoare.

„Hipnotizat de-*adânca* şi *limpedea* lumină / A bolţilor destinse deasupra lui, ar vrea / Să sfarăme zenitul şi-nnebunit să bea / Prin mii de crengi crispate, licoarea opalină." BARBU, V. P. 96. ¤ „Ca să iubesc lumina *aspră*-a zilei / Şi tot ce-i omenesc, născut eu îs..." LABIŞ, P. 66. ¤ „Lumina *aurie* se cerne printre cetini." IOSIF, O. A. I 92. ¤ „Din casă vine o lumină *blândă*." BĂLĂIŢĂ, L. 185. ¤ „Părea mai îmbătrânit în lumina *crudă* a soarelui marin." TEODOREANU, O. A. III 38. ¤ „Acolo printr-acele lungi coloane / Suspendă lampe mari ca nişte albe lune / Ce împlu raiurile mele / Cu o lumină *dulce, albă, caldă*." EMINESCU, O. IV 107. ¤ „Luna îşi varsă lumina ei cea *fantastică* prin ferestrele mari..." EMINESCU, O. VII 95. ¤ „Şi soarele se stinse prin frunzare, / Pălind încet cu *galbenă* lumină..." PILLAT, P. 54. ¤ „Lumina soarelui era *grea, violentă*." D. R. POPESCU, P. G. 51. ¤ „În slăvi lumina *lină* cu stingeri potolite, / Pe lacul fără valuri odihna s-a lăsat..." VOICULESCU, P. I 79. ¤ „Într-o lumină *lâncedă* şi *albă* / Câmpia s-aşterne, oprită-n zare / De nişte dealuri galbene de lut." PHILIPPIDE, S. 1 161. ¤ „Soarele avea o lumină *mângâietoare, aurie*." SADOVEANU, O. 5 215. ¤ „Spre stradă mijea din geamurile somnoroase o lumină *mohorâtă* şi *obosită*." AGÂRBICEANU, O. 3 90. ¤ „Zburau vulturii întorşi pe spate / şi cu gheara întoarsă în sus / ca pe nişte miei să fure, / steaua cu lumina *ondulată*..." STĂNESCU, E. M. 158. ¤ „Dar unde-a pierit *orbitoarea* / lumină de-atunci - cine ştie?" BLAGA, O. 1 5: ¤ „Când luna aruncă o *pală* lumină / Prin merii în floare-nşiraţi în grădină, / La trunchiul unuia pe tine te-aştept - / Visând de deşert." EMINESCU, O. IV 18. ¤ „Soarele revărsa o lumină *palidă, melancolică* şi epuizată de calorii." CEZAR PETRESCU, N. 362. ¤ „Coboară-n mirişti vara. Şi câmpul gol acum / Se umple cu-o lumină *sălbatecă* şi *mare*." STANCA, V. 440. ¤ „Prin fereastra murdară, îngustă cât palma, deabia pătrunde în odaie lumina *sură, bolnavă*, a zilei întunecoase de vară." GÂRLEANU, S. A. II 40. ¤ „Am intrat înăuntru. O lumină *vie, odihnitoare* învăluia un domn şi o

Scanned with OKEN Scanner

doamnă înbrăcaţi în halate albe." PREDA, V. P. 152. ¤ „O lumină violacee *difuză, calmă*, de apus târziu, a cuprins încăperea." BĂNULESCU, C. M. 161. ¤ „Apostol stătu un răstimp cu ochii spre soare, sorbind cu nesaţiu lumina *zâmbitoare*." REBREANU, O. 5 94.

LUNĂ. Epitete evocative. Albă, alburie, apoasă, aprinsă, argintie, argintoasă, aurie, bălaie, blondă, călătoare, căpruie, cercănată, ciuntită, clară, decolorată, enormă, fugară, galbenă, galbenă-roşiatică, gigantică, grea, guleratǎ, imensă, încremenită, însângerată, întinsă, întreagă, întunecată, limpede, lividă, luminoasă, mare, mâncată, metalică, neclintită, nouă, obeză, orbitoare, pală, palidă, pestriţă, plată, plină, plutitoare, poleită, răsărită, răsăritoare, roasă, roşcată, roşie, roz, ruginită, sângerie, scânteietoare, sclipitoare, senină, sidefie, slabă, strălucită, strălucitoare, străvezie, subţire, ştirbă, (*fam.*) şuie, târzie, tocită, uriaşă, uşoară, vânătă, verzuie.

Epitete apreciative. Adormită, armonioasă, blândă, bolovănoasă, bucuroasă, buimacă, bună, candidă, cercetătoare, colerică, demodată, despletită, dezmăţată, dragă, duioasă, dulce, fantastică, fantomatică, feerică, fermecată, fermecătoare, frumoasă, galeşă, gânditoare, halucinantă, goală, grea, greoaie, indiferentă, iscusită, înbujorată, încântătoare, încovoiată, înflăcărată, îngândurată, îngheţată, îngrozită, înşelătoare, lină, liniştită, magnifică, maiestuoasă, magică, magnifică, mâhnită, mândră, melancolică, mirifică, misterioasă, moale, mută, nehotărâtă, nemilostivă, nepăsătoare, neverosimilă, oarbă, obosită, păguboasă, plângătoare, pustie, pribeagă, putredă, răsfăţată, rea, rece, ruşinoasă, sălcie, scămoasă, searbădă, senină, sfântă, sfioasă, sinistră, smerită, speriată, superbă, tainică, tăcută, tremurătoare, tristă, tulburătoare, veselă, veşnică, visătoare, voioasă, voluptoasă, vrăjită, vrăjitoare, zâmbitoare, zgribulită.

„- Lună *albă*, lună *mută*, / Lună *călătoare*, / Cum te-aş smulge de pe ceruri / Să te-arunc în mare!" TOPÎRCEANU, S. A. I 270. ¤ „Iară luna *argintie*, ca un palid dulce soare, / Vrăji aduce peste lume printr-a stelelor ninsoare..." EMINESCU, O. IV 110. ¤ „Şi peste arbori răsfiraţi / Răsare *blânda* lună, / Ce ne găsea îmbrăţişaţi / Şoptindu-ne-mpreună." EMINESCU, O. I 186. ¤ „Sub luna *blondă* nu se plânge..." BACOVIA, O. 74. ¤ „Şi prin noaptea tulburată, / trece luna *dezmăţată*..." PARASCHIVESCU, S. I 228. ¤ „Şi luna, spărgând norii, în loc sta *fermecată*, / Privindu-i pe sub geana-i în aur înmuiată!..." MACEDONSKI, O. IV 183. ¤ „Se umflă luna-n blid, *fugară*, / Şi dă din cer ca laptele, pe dinafară." ARGHEZI, S. 2 204. ¤ „Luna nu apărea niciodată *guleratǎ*, bruma n-avea din ce să se-nfiripe." BLAGA, O. IV 67. ¤ „Luna, *gânditoare* şi *mâhnită*, ca o mireasă îşi mişca încet faţa argintată deasupra Ceahlăului..." RUSSO, S. A. 288. ¤ „Sufla un vânt iute, şi luna-*ngrozită* / În spaţiuri vecinici trece alergând." ALEXANDRESCU, O. I 26. ¤ „Departe-n zări, prin ceaţă, stă luna-*nsângerată*..." FUNDOIANU, P. 435. ¤ „S-a isprăvit. Rămâne-o arătură, / Şi peste ea *lividă*, umblă luna." ARGHEZI, S. 2 269. ¤ „Pe tine şi pe *mândra* lună / Aş vrea din mers să vă opresc / Şi în extaz ca o nebună / Un veac întreg să vă privesc." MICLE, P. 34. ¤ „Ci prin flori întreţesute, prin gratii luna *moale* / Sfiicioasă şi

Scanned with OKEN Scanner

smerită şi-au vărsat razele sale..." EMINESCU, O. I 76. ¤ „Nencrezător se uită-n lună, / Dar luna *oarbă* luminează, *nepăsătoare* şi *tăcută*." SPERANTIA, P. 233. ¤ „Luna, *obeză* şi *colerică*, se dezbrăca peste noapte." DUMITRESCU, V. 11. ¤ „*Palida* lună îşi încovoaie cuţitul." FILIMON, O. II 13. ¤ „Ce lună *putredă*, între nori bolnavi, şi ce lumină lăptoasă!" CEZAR PETRESCU, N. 493. ¤ „Numai luna, *rea* ori *bună*, / ţi se pare-aceeaşi lună." BLAGA, O. I 341. ¤ „Luna răsărea pe la opt, *ruginită* şi *mâncată*." E. BARBU, G. 233. ¤ „Apare luna, *scămoasă*, pe cer se văd stele în derivă..." D. R. POPESCU, C. F. 45. ¤ „Luna pe cer trece-aşa *sfântă* şi *clară* / Ochii tăi mari caută-n frunza cea rară." EMINESCU, O. I 231. ¤ „O rămăşiţă de lună *sângerie* se căznea să se ridice, făcând întunericul mai murdar." ŢOIU, Î. 31. ¤ „E *tristă* luna azi în Dacia / când trece peste plai şi stână." BLAGA, O. 2 278. ¤ „Raza lunei *visătoare* / Din argint îi ţese straie..." CERNA, P. 85. ¤ „*Vrăjită*, luna se oprise, încremenise vântul lainic." VOICULESCU, P. I 86. ¤ „Iar luna *zâmbitoare* şi *tainică*, şi *lină*, / Vărsând pe-a sale unde dulci spume de lumină, / Cu faţa bălaie în el se oglindea." ALECSANDRI, O. I 170.

LUPTĂ. *Încăierare; bătaie; bătălie; străduinţă depusă de cineva pentru a învinge o greutate, pentru a se apăra; străduinţă depusă de cineva pentru a combate ceva (o idee, o concepţie etc.).* Abstractă, acerbă, activă, adevărată, altruistă, amară, amarnică, aprigă, ascunsă, ascuţită, asiduă, aspră, blestemată, bravă, brutală, brută, cavalerească, cinstită, complicată, continuă, crâncenă, crudă, cruntă, cumplită, curajoasă, dârză, deschisă, desperată, deşartă, dezastruoasă, dezgustătoare, deznădăjduită, dificilă, directă, dramatică, dreaptă, dulce, dură, dureroasă, egoistă, energică, enormă, eroică, eternă, extenuantă, faimoasă, fanatică, fantastică, fascinantă, fătişă, feroce, fioroasă, firească, frenetică, fundamentală, furioasă, furtunoasă, gigantică, glorioasă, graţioasă, grea, groaznică, grozavă, idioată, inegală, inferioară, ingrată, intolerabilă, inutilă, ireconciliabilă, istovitoare, încăpăţânată, încleştată, încordată, încruntată, îndărătnică, îndârjită, îndelungată, înflăcărată, înfiorată, înfiorătoare, înfricoşată, îngrozitoare, înspăimântătoare, înverşunată, justă, largă, lăuntrică, loială, lungă, mare, măreaţă, meschină, milenară, miniaturală, minusculă, mută, năprasnică, năzdrăvană, nebună, necontenită, necruţătoare, necurmată, neîmblânzită, neîmpăcată, neîncetată, neîndurată, neînsemnată, neîntreruptă, neînţeleasă (*nenţeleasă*), nemiloasă, neostenită, (*pop.*) neostoită, nepăsătoare, nepieritoare, neputincioasă, nesfârşită, nobilă, norocoasă, oarbă, orgolioasă, palpitantă, paşnică, patriotică, pătimaşă, penibilă, periculoasă, permanentă, perpetuă, perseverentă, prelungită, principală, prudentă, sălbatică, sângeroasă, scurtă, secretă, seculară, serioasă, sfântă, spinoasă, splendidă, straşnică, strălucită, strânsă, sublimă, surdă, şovăielnică, tainică, tăcută, timidă, titanică, tragică, trecută, triumfală, trufaşă, turbată, ucigaşă, umilă, uriaşă, vajnică, vană, vicleană, victorioasă, vie, viguroasă, vijelioasă, vitejească, vrăjmaşă, vremelnică, zadarnică.

Scanned with OKEN Scanner

„Era foarte ostenit după atâtea lupte *amarnice*." A. L. P. II 11. ¤ „Am deprins legile luptei, *ascuțite, dârze*, / ca să vorbesc despre lupta spre libera viață..." PARASCHIVESCU, S. I 58. ¤ „Vieți ale unor grupe sociale se irosesc veac de veac și generație de generație în această luptă *aspră* și *ingrată* pentru căutarea adevărului." PÂRVAN, S. 414. ¤ „Lupta între două puteri egale e *cinstită*." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 150. ¤ „*Crude* au să fie luptele ce vin / Dar *nepieritoare* fi-vor cel puțin; / Ale tale lupte, *splendide, sublime*, / Te-or scăpa de moarte pe viitorime!" BOLINTINEANU, O. I 172. ¤ „Atunci începu o luptă *crâncenă*." CARAGIALE, O. II 455. ¤ „Ș-am privit prin cugetare / Lupta *cruntă* dintre fiare / Ce se da-n onorul meu!" MACEDONSKI, O. I 323. ¤ „Voi sânteți pururi gata de *cumplita* luptă / Ce, vai, se tot amână pentru voi." ALEXANDRU, I. B. 106. ¤ „Ați luptat luptă *deșartă*, ați vânat țintă nebună..." EMINESCU, O. I 36. ¤ „Slova mea aș vrea să fie purtată, / prin orașe, prin sate, pe-ntinderea-ți toată; / sabie-nsângerată / ce-n zăngănire neîntreruptă / cheamă la luptă, / la *grea, năprasnică, neîndurată* luptă!...." COTRUȘ, V. 314. ¤ „Viața ta e luptă, *grozavă, neîmblânzită*, / lubirea vecinic chin." ALEXANDRESCU, O. I 39. ¤ „Lupta de astăzi fu *lungă* și *grea*." BLAGA, O. I 301. ¤ „De la rezultatul acelei *mărețe* lupte atârna poate tot viitorul nostru politic." CARAGIALE, O. I 844. ¤ „În toiul luptelor *nebune*, / Pe rana inimii ce moare / Nădejdea vremilor mai bune / Răsare pururi ca o floare." VOICULESCU, P. I 26. ¤ „Și incă odată apăsăm că înțelepciunea nu este un bun câștigat de la început, ci un bun ce trebuie cucerit și păstrat prin luptă *necurmată*." FLORIAN, A. S. 48. „Tu, înger cu ochi limpezi, cu aripi de mătasă, / De ce să te cutremuri de-o luptă *nențeleasă*." GOGA, O. I 73. ¤ „O luptă *straşnică* era viața lui." VLAHUȚĂ, S. A. III 354. ¤ „De mult trăiesc departe / De lupta-aceasta *surdă, meschină* dar *grozavă* / Ce se numește viață." STAMATIAD, C. A. 41. ¤ „Apoi se începu lupta cea *turbată*." A. L. P. II 11. ¤ „Luptă *uriașă* ai fi zis că s-a încins între înger și demon." HOGAȘ, O. 267. ¤ „Asta nu-i desperare / E o agonie a sufletului, o luptă *vană, crudă,* fără de voință." EMINESCU, O. VII 109.

Scanned with OKEN Scanner

M

MARE. Adâncă, agitată, albastră, albastră-verzuie, albăstrie, alburie, amară, argintie, aspră, aurie, azurie, bătrână, blândă, blondă, caldă, calmă, cenuşie, chemătoare, clară, cotropitoare, cristalină, crudă, cumplită, densă, desperată, dezlănţuită, domică, enigmatică, falnică, fermecătoare, fierbinte, fioroasă, frământată, frumoasă, furioasă, galbenă, grea, greoaie, gri-verzuie, haotică, imensă, indiferentă, infinită, înaltă, încremenită, înfiorată, înfuriată, însorită, întârâtată, întinsă, întunecată, întunecoasă, învăpăiată, înverşunată, înviforată, învolburată, jalnică, largă, limpede, lină, liniştită. lucioasă, luminoasă, mare, măreaţă, mândră, miraculoasă, moartă, mugindă, mută, năprasnică (*năpraznică*), neagră, nebună, neclintită, necunoscută, necuprinsă, neîndurată, neînţeleasă, neliniştită, nemărginită, nemişcată, nemuritoare, neschimbată, nesfârşită, neţărmurită, nestatornică, netedă, obosită, odihnitoare, palidă, perfidă, placidă, posomorâtă, potolită, pustie, radioasă, rea, rece, roşie, sălbatică, scânteietoare, schimbătoare, sclipitoare, senină, sfântă, singură, solitară, sonoră, splendidă, spumegată, stranie, străbună, strălucită, străvezie, sumbră, sură, tremurândă, tristă, tulburată, tulbure, tumultoasă, turbată, unduioasă, uriaşă, vastă, vânătă, vâscoasă, veche, veninoasă, vie, viforoasă, vijelioasă, vitregă, zbuciumată.

„O plajă fără margini, şi în zare / Stă marea *aspră, întunecoasă* şi *grea*." BACONSKY, E. M. 75. ¤ „Şi marea *azurie* şi noaptea parfumată / Tresăr d-un sânt amor." BOLINTINEANU, O. I 28. ¤ „Vezi marea: *bătrână, întinsă, adâncă*." PARASCHIVESCU, S. I 324. ¤ „Se-ntinde marea *clară* / pe-un prund de oseminte." BLAGA, O. 2 91. ¤ „Cântecul ăsta de dragoste vechi / L-am ascultat în vuietul mărilor *dezlănţuite*..." BARANGA, P. 11. ¤ „Marea vuia undeva în faţă, *greoaie* şi *furioasă*, şi sirenele şuierau." NEAGU, I. 256. ¤ „Eram pe-atunci pe ţărmul vieţii-amare / Ce nestinsă mi se-ntindea-nainte, / Ca marea *înfiorată* şi *fierbinte*, / Ca cerul limpede pierdut de soare." CĂLUGĂRU, V. 152. ¤ „Îmi place marea când e-*nfuriată*, / Când chiuie şi strigă *desperată*, / Când obosită, *tace* ca o fiară..." CORBEA, P. 152. ¤ „De nicăieri marea nu s-arată mai *largă*, / Mai *vastă*, mai *măreaţă*, mai groaznic de *adâncă*, / Decât acolo unde, cu pieptul

Scanned with OKEN Scanner

scos s-o spargă, / Îi sugruma revolta tiranul dig de stâncă." VOICULESCU, P. I 87. ¤ „Visez uneori trupul meu / Prins în năvoade, riduri, / Şi târât prin zăpadă / Pe zăpadă / Pe plaja îngheţată, lucioasă / a unei mări *limpezi*." BLANDIANA, P. 105. ¤ „Prin a valurilor vaiet, prin a norilor strigare, / Deschidea portale-albastre *mândra* şi *bătrâna* mare." EMINESCU, O. IV 144. ¤ „În zadar se zbate marea *năpraznică*, / îmi întinde braţe, îmi întinde punţi." RĂU, V. 109. ¤ „Iar marea, *nebuna* mare, legănându-şi molatic valurile, şi le izbea parcă înadins de mal..." BART, S. I 74. ¤ „Poetul fără liră, / Lipsit pe veci de-a ochilor văpăi, / A pribegit la malurile mării... / Dar *nemişcată, mută* era marea..." GOGA, O. I 172. ¤ „Val cu val savântă, val cu val tresare, / Străbătând din larguri *nesfârşita* mare..." SĂULESCU, V. T. A. 36. ¤ „;Marea era *roşie* / şi *liniştită* / şi *calmă* / şi *lucioasă*." STĂNESCU, N. S. 97. ¤ „Iar marea *palidă, înaltă, haotică* şi *potolită*, în cele mai cumplite furii păstrându-şi decisivul calm, / înconjura cu un colan, / supremul ceas al bătăliei." TEODORESCU, P. N. 141. ¤ „Şi-n ochii ei s-adună lumina *sfintei* mări." EMINESCU, O. I 97. ¤ „Şi-n stânga li se deschidea marea, *strălucită* şi *neclintită* sub soare, spre aburul misterios al Anatoliei." SADOVEANU, O. 10 346. ¤ „Unda spumă, vântul trece / Cu suflarea-i rece / Peste marea ce suspină / *Tristă*, dar *senină*." EMINESCU, O. IV 24. ¤ „În fiecare seară, de-un timp, stau cu mirare / Şi-ascult ce straniu cântă *tumultoasa* mare." D. ANGHEL, P. 53. ¤ „Zadarnic spumegi, *veninoasă* mare, / din valurile-ţi negre şi amare!" DOINAŞ, A. P. 91. ¤ „În largul mării *zbuciumate*, / Se întâlniră două scânduri din două vase sfărâmate..." GOGA, O. II 108.

MÂHNIRE. Adâncă, amabilă, amară, aspră, blajină, căruntă, cenuşie, cernită, compătimitoare, cumplită, dulce, dureroasă, duşmănoasă, gravă, grea, inconsolabilă, infinită, ipocrită, îndelungă, mare, mioritică, mohorâtă, nebunească, neagră, negrăită, nehotărâtă, neînchipuită, neînţeleasă, nemărginită, nemărturisită, nepovestită, nesfârşită, nespusă, otrăvită, pământească, posomorâtă, profundă, secretă, sfâşietoare, sinceră, subită, tăcută, trudnică, uşoară, veche.

„Eu îţi respect mâhnirea ta *adâncă* / Şi stau mai la o parte noaptea toată." STANCA, V. 112. ¤ „Viscolul zgâlţâia ferestrele şi madam Cimbru se gândea, copleşită de o *amară* mâhnire, la soarta ei singură în ţară străină." CEZAR PETRESCU, Î. 70. ¤ „O *cumplită* mâhnire mă năpădi." ELIADE, M. N. 241. ¤ „Era un mare seism neauzit, / pe care-l priveam încordat, / la care mă gândeam intens / cu *grea, nebunească* mâhnire..." DUMITRESCU, V. 122. ¤ „Uitând o clipă *marea* mea mâhnire, / Adulmecam solemne frumuseţi..." PHILIPPIDE, S. 1 249. ¤ „N-ai aflat picior de plai, / *mioritică* mâhnire, / floarea de trifoi s-o dai / unui orb din omenire?" BOUREANU, S. 2 233. ¤ „Neliniştea şi supărarea ce l-au stăpânit când a fost vorba de frate, acum s-au preschimbat în mâhnire *mohorâtă* auzind că e vorba de fiu." I. M. SADOVEANU, S. II 192. ¤ „Pîrgu, îndeosebi, părea frământat de o mâhnire *neagră*." M. I. CARAGIALE, C. C. 12. ¤ „Şi-n ochii lui tari, sub sprâncenele mari şi cărunte, plutea ca o negură o mâhnire *nemărginită*." SADOVEANU, O. 5 78. ¤ „*Nepovestită* fu mâhnirea tatălui său, când auzi spunându-i-se astă întâmplare." ISPIRESCU, B. R. 81. ¤ „O mâhnire *nesfârşită* cuprinse sala şi un sentiment de ruşine parcă îi învinsese pe toţi." D. ANGHEL, PR. 42. ¤ „Simţeam o mâhnire *nespusă*." BASSARABESCU, S. A. 440. ¤ „Savantul se întoarse în ţară ros de o *secretă* mâhnire." ARGHEZI, S. 18, 103.

Scanned with OKEN Scanner

MÂNĂ. (*Mai ales la pl.*). **Epitete referitoare la caracteristicile şi starea fizică a mâinilor.** Albastre, albe, amorţite, anemiate, arămii, aspre, asprite, bărbăteşti, bătătorite, bătrâne, bătucite, boante, (*pop. şi fam.*) boccii, bolnave, bondoace, brumate, butucănoase, calde, catifelate, cărnoase, ciolănoase, cioturoase, ciunge, cojite, crăpate, despărţite, deşirate, dolofane, durdulii, feciorelnice, femeieşti, flexibile, fragede, fragile, galbene, glaciale, goale, gracile, grase, grăsulii, grăsune, grele, groase, imense, inerte, îmbătrânite, împletite, împreunate înăsprite, încârligate, încleştate, încremenite, încreţite, încrucişate, îndoite, îngălbenite, îngemănate, îngheţate, îngrijite, înguste, înnegrite, întinse, înţepenite, învârtoşate, învineţite, late, lăsate, lâncede, lemnoase, lipicioase, livide, lucii, lungi, lunguieţe, mari, marmoreene, masive, mătăsoase, mici, moi, molatice, moleşite, musculoase, necunoscute, negre, negricioase, neodihnite, netede, noduroase, ofilite, osoase, pale, palide, parfumate, păroase, pătrate, pipernicite, pistruiate, plăpânde, preacurate, prelungi, pufoase, puhave, puternice, răsucite, reci, retrase, ridicate, rotunde, roşii, sănătoase, sângeroase, scheletice, scorojite, scorţoase, scurte, sfâşiate, sidefii, slabe, slăbănoage, stacojii, străvezii, strânse, subţiri, supte, tinere, toropite, transparente, transpirate, tremurătoare, tremurânde, tuciurii, ţepene, ude, umede, umflate, uriaşe, uscate, uscăţive, uşoare, vânjoase, vânoase, vârtoase, viguroase, vinete, vlăguite, voinice, zbârcite, zdravene, zdrelite, zgârcite, zgâriate, zgribulite.
Epitete referitoare la însuşirile mâinilor; epitete referitoare la expresie; epitete apreciative. Agere, agile, amare, amenţătoare, aristocratice, avide, bătrânicioase, binefăcătoare, binecuvântate, blagoslovite, blânde, bune, calme, cerşetoare, chinuite, cinstite, crunte, cumineţi, cumplite, cutremurate, delicate, delicioase, destoinice, deştepte, dezmierdătoare, (*poetic*) diafane, dibace, distinse, dizgraţioase, dominatoare, dulci, dure, expresive, febrile, fermecate, fermecătoare, fine, fricoase, frumoase, (*rar*) fugătoare, gingaşe, graţioase, greoaie, groaznice, harnice, hâde, hidoase, instruite, îndemânatice, înfierbântate, înfricoşate, înfrigurate, lacome, leneşe, libidinoase, liniştite, măiestre, mângăietoare, mângâioase, meştere, milostive, minunate, muncite, muncitoare, necăjite, nedibace, neexperimentate, neîndemânatice, nervoase, nobiliare, nepricepute, neputincioase, nervoase, nevinovate, obosite, odihnitoare, ostenite, pângărite, plebeiene, pricepute, pure, răpace, serafice, sfinte, sfinţite, sprintene, stângace, suave, supranaturale, şovăitoare, triste, trudite, ucigaşe, umile, urâte, vii, vioaie, visătoare, vorbitoare, vrăjite, vrednice, zorite.

„Astfel zise. În blăstămu-i mâna-i *albă* şi *uscată* / El o scoate pe fereastră şi coroana-ntunecată / De pe frunte o aruncă în abisul văi' adânci." EMINESCU, O. IV 140. ◻ „Abia acum am băgat de seamă cât de *aspre*, cât de *noduroase*, cât de *bătucite* sunt mâinile tatei, cât de *dure* şi cât de *chinuite*!"

Scanned with OKEN Scanner

STANCU, S. 9 379. ¤ „Vino, mâna mi-e *caldă* şi *pură*, / Să te dezmierd copilăreşte." ARGHEZI, S. I 128. ¤ „Şi simt cum că de braţu-mi / Un braţ uşor s-anină - / Şi simt că mâna-mi strânge / o mână *dulce, fină*." EMINESCU, O. IV 281. ¤ „Şi donna Alba îmi întinse mâinile *febrile, înfricoşate*, care tremură de spaimă şi de hotărâre." MIHĂESCU, O. IV 779. ¤ „Recunoscu mâinile, la fel cu ale sale, *fine, mătăsoase, nervoase*." HOLBAN, O. II 178. ¤ „Toată puterea era în braţe şi în mâinile *flexibile, dominatoare* şi *severe*." TEODOREANU, O. A. III 293. ¤ „Presimt: *frumoase* mâini, cum îmi cuprindeţi astăzi cu / căldura voastră capul plin de visuri..." BLAGA, O. I 22. ¤ „Petre avea mâini *grele* şi *butucănoase*..." FULGA, A. I. 137. ¤ „Îmi plac mâinile *harnice* / Şi degetele îndemânatice..." PANĂ, P. P. 225. ¤ „Şi mâinile *înfrigurate* / Se-nlănţuie de parcă plâng..." FARAGO, P. 88. ¤ „Privesc fascinată jocul flăcărilor şi al mâinilor *masive, tuciurii*, gesturi lente, rotunde, potriveala ritmică a mişcărilor." BANUŞ, H. 32. ¤ „Mâini *mici* şi *delicate* şi buze-roze avea..." MACEDONSKI, O. IV 32. ¤ „Mâinile, însă, mâinile ei *muncite* şi *bătucite, aspre* şi *necăjite* - mâinile ei *sfinte*! nu stăteau locului niciodată..." LĂNCRĂNJAN, C. I. 211. ¤ „Şi moşneagul rămase aşa, liniştit, foarte liniştit, cu mâinile *negre, zbârcite* şi *ciolănoase* puse frumos pe genunchi..." SADOVEANU, O. I 495. ¤ „Lacrimile cad, arzând / *Palida* ei mână..." EFTIMIU, O. 7 164. ¤ „I-atâta plâns şi vaiet ş-atât blestem afară, / Că braţul meu tresare şi mă-nfior, femeie, / Ca mâna ta *plăpândă* în mâna mea să steie, / Acum când trece moartea în goană peste ţară..." GOGA, O. II 83. ¤ „Numai atunci, vai, numai atunci, / când mâinile mele *prelungi* şi *febrile* / ca din visul altora / aşază, piatră peste piatră,/ numai atunci uit, aţipind, / forma lor, chinuitor de absurdă." STĂNESCU, O. I. 92-93. ¤ „Ilie Trandafirescu mi-a pus în palmă o mână *uriaşă, grasă* şi *stacojie*..." GALACTION, O. A. III 51.

MÂNDRIE. *Sentiment de mulţumire, de satisfacţie; sentiment de încredere în calităţile proprii; orgoliu, trufie.* Adâncă, admirabilă, aprigă, ascunsă, aspră, bărbătească, bizară, ciudată, conştientă, copilărească, copilăroasă, dârză, deplasată, desfrânată, despotică, deşartă, dispreţuitoare, exagerată, falnică, fierbinte, gâdilată, gravă, groasă, indulgentă, îndărătnică, înfiorată, înfrântă, jignită, legitimă, maladivă, mare, maternă, mică, modestă, morală, mută, naivă, neascunsă, neasemănată, neaşteptată, nebună, nebunească, necruţătoare, nedisimulată, neînduplecată, neînfrânată, nejustificată, nemărturisită, nemăsurată, nemlădioasă, nemuritoare, nepătată, nesuferită, nobilă, oarbă, obraznică, ofensată, omenească, ostentativă, patriotică, păgână, pioasă, (*pop.*) priincioasă, prostească, provocatoare, rănită, rea, rece, regală, reţinută, sălbatică, secretă, senină, seniorială, sfidătoare, sinceră, smerită, sterilă, stranie, stupidă, sublimă, sumbră, supremă, tainică, tăcută, tânără, tiranică, tristă, triumfală, uluitoare, umilă, uşoară, vagă, veche, virilă, vizibilă.

„Şi oricât suferea, o mândrie *ascunsă* şi *nobilă* o împiedica să lase în voia soartei şi să se întoarcă la părinţi." BOTEZ, S. 4 200-201. ¤ „Capul ei se ridica c-un fel de *copilăroasă* mândrie." EMINESCU, O. VII. ¤ „Şi numai amorul care mă învie / Ar întoarce-n mine *falnica*-mi mândrie!" ALECSANDRI, O. I 193. ¤ „Dănuţ se întorcea cu mâinele goale, pătruns de o *gravă* mândrie, ca după un fapt de arme." TEODOREANU, O. A. I 191. ¤ „Mândria *înfrântă* îl frigea acum ca jarul, suflat de foala mâniei." MIHĂESCU, O. I 82. ¤ „Stă nemişcată, cu spatele

Scanned with OKEN Scanner

drept, rigid: părul mare, strâns în coc, îi dă un aer de mândrie *jignită*: se gândește în altă parte." NEDELCOVICI, S. V. 2 158. ¤ „- Eu am fost militar de carieră, răspunse tatăl lui Niki, cu *neascunsă* mândrie." PREDA, D. 209. ¤ „Anghel era fericit, își privea colegii, zguduit de mândrie *nebună*." E. BARBU, F. L. 117. ¤ „Era, în sfârșit, de o mândrie, *nesuferită*, dar și de o bunătate ce nu cunoștea margini." MACEDONSKI, O. VI 36. ¤ „Dar ți-ai înfrânt gândirea, ți-ai sfâșiat tristețea, / Mândria ta *regală* a tresărit din nou - / Și te-ai urât pe tine c-ai șovăit o clipă, / Că-n pieptul tău durerea găsise un ecou." STAMATIAD, C. A. 39. ¤ „Era-n puterea nopții. Luna plină / Ardea-n eter cu *tainică* mândrie, / Însuflețind cu-avânt de poezie / Amestecul de umbră și lumină..." CODREANU, S. I 130. ¤ „Ortopan zâmbea cu o mândrie *tăcută*." ȚOIU, I. 370. ¤ „Era o mândrie *tristă* în glasul patronului..." CEZAR PETRESCU, B. M. 336.

MÂNGÂIERE. I. *Dezmierdare, alintare.* Amoroasă, anostă, blândă, brutală, calmă, dezagreabilă, diavolească, duioasă, dulce, dureroasă, forțată, înceată, înfrigurată, lașă, lină, măiastră, moale, molatică, molcomă, neatentă, puternică, reținută, sfioasă, strălucitoare, sublimă, timidă, ușoară.

„Și-atât de bine și senin e / Când visul vine să m-aline / Cu *dulci* și *line* mângâieri!..." IOSIF, O. A. 1 235. ¤ „Sub mângâierile ei *diavolești*, devenii și eu la fel de diabolic." MIHĂESCU, O. I 418. ¤ „Speram să fiu surprinsă în somn de vizita lui nocturnă și trezită de mângâierile lui *înfrigurate* și *sfioase*." VINEA, O. II 328. ¤ „Am lacrimile milei și mângâierea ei *timidă*, un fel stângaci de a căuta voluptatea și de a întârzia." SEBASTIAN, O. A. 143.

II. *Consolare.* Adevărată, amară, arzătoare, blândă, caldă, deplină, deșartă, duioasă, dulce, dureroasă, mare, nemângâiată, nespusă, platonică, puternică, senină, suavă, supremă, ușoară, vie, zadarnică.

„O mângâiere *adevărată* și *deplină* le mai rămăsese: că Ileana cea bună și cuminte o duce bine..." SLAVICI, O. III 468. ¤ „Mie mi-a dat soarta *amara* mângâiere / O piatră să ador." EMINESCU, O. I. 20. ¤ „Amintirile sunt pentru mine o *mare* mângâiere." SADOVEANU, O. 4 9. ¤ „De ce nu mai revii o dată, / S-aduci *senina* mângâiere / În inima-mi nemângâiată?..." IOSIF, O. A. I 352.

MÂNIE. Acră, adâncă, amețitoare, aprigă, ascunsă, aspră, atâtătoare, bărbătească, calmă, caustică, copilărească, copilăroasă, cotropitoare, crâncenă, crescândă, crudă, cruntă, cumplită, dementă, deplasată, drăgălașă, dreaptă, exagerată, fulgerătoare, furibundă, furtunoasă, ghicibilă, grabnică, gravă, grea, groaznică, grozavă, inexplicabilă, isterică, iute, înăbușită, încordată, înfierbântată, înflăcărată, înfrânată, înfrântă, înfricoșată, înghețată, îngrozitoare, înveninată, justificată, larvară, loială, mare, măruntă, măsurabilă, năprasnică, năvalnică, neagră, nebiruită, nebună, nebunească, necruțătoare, necugetată, nedreaptă, neîmblânzită, neînțeleasă, nelămurită, nemărginită, neputincioasă, nesocotită, nestăpânită, nestinsă, nimicitoare, nobilă, oarbă, păgână, părintească, pătimașă, practică, prefăcută, puternică, ranchiuno-

Scanned with OKEN Scanner

asă, rapidă, răzbunătoare, rea, reținută, revendicativă, sacră, sălbatică, sinceră, stăpânită, strașnică, subțire, surdă, tainică, teribilă, totală, tulbure, tunătoare, turbată, uriașă, vajnică, veche, voioasă, zadarnică.

„Și o mânie *acră, ranchiunoasă* izbucni în el, împotrina Adinei și-a lui Dănuț." TEODOREANU, O. A. II 201. ¤ „În oamenii care mestecau pelinul, / Creștea în valuri, *aprigă* mânie." PANĂ, P. P. 190. ¤ „Cuprins de-o *cruntă* mânie / Iau puşca şi trag în trecut." SCARLAT, N. 128. ¤ „- Bine, am să te pârăsc lui Ștefan că nu mă mai iubești, zise ea cu o față înflăcărată de o *drăgălașă* mânie..." HOGAȘ, O. 197. ¤ „Femeile simțiră în inima lor rece crescând mânia *fulgerătoare*." PETICĂ, S. I. 190-191. ¤ „Urlai tăriilor amarul / Mâniei tale-*nfricoșate*." GOGA, O. I 11. ¤ „Rămase o clipă la pământ, parcă să se dezmeticească și atunci îl cuprinse o mânie și mai *mare, amețitoare* ea însăși, tot atât de *puternică* și *înfierbântată* ca loviturile." IVASIUC, A. 87. ¤ „Mânia *neagră*, mă învălui și mă orbi." STANCU, R. 1 212. ¤ „Mânia începea să se întoarcă *năprasnică* și *oarbă* în cugetul contrariat al bărbatului." MIHĂESCU, O. I 446. ¤ „Mânia *neputincioasă* îl înăbușea." CIOCÂRLIE, M. C. 59. ¤ „Avea numai o mânie *nestăpânită* pentru toată lumea cealaltă, pentru destinul ei." BOTEZ, S. 3 101. ¤ „Și-atunci... Cetățile, străfulgerate / De-a cerului *sălbatică* mânie, / Luară foc. Era o vijelie / De trăsnete cu fum amestecate." CODREANU, S. 181. ¤ „Mânia lui Găină era atât de *sinceră* și de *năvalnică*, încât el nu mai putea să țină sema de prezența doamnelor..." VINEA, O. III 311. ¤ „O mânie *surdă* clocotea în el." CEZAR PETRESCU, C. V. 270.

MELANCOLIE. Acută, adâncă, adorabilă, amară, amoroasă, apăsătoare, aristocratică, aspră, bărbătească, bizară, blândă, bolnavă, bolnăvicioasă, bucuroasă, chinuitoare, cochetă, cosmică, covârșitoare, crâncenă, deasă, decentă, delicioasă, delirantă, densă, desuetă, distinsă, duioasă, dulce, dureroasă, enormă, fecundă, fierbinte, fină, firească, fluidă, frumoasă, funebră, gânditoare, gravă, grea, imensă, imperceptibilă, inexplicabilă, infinită, intermitentă, intimă, iremediabilă, ironică, îmbălsămătoare, înfiorătoare, îngândurată, înlăcrimată, întunecată, învăluitoare, liniștitoare, luminoasă, lungă, mare, matură, misterioasă, neagră, neașteptată, nebună, nemăsurată, nesentimentală, nesfârșită, nespusă, nestăpânită, palidă, patetică, pătrunzătoare, prefăcută, profundă, senină, sfâșietoare, sociabilă, somnoroasă, statornică, stranie, stupidă, suavă, subită, sumbră, superbă, suportabilă, surdă, surprinzătoare, tainică, tragică, tremurătoare, tulburătoare, uscată, ușoară, vagă, veșnică, viguroasă, visătoare, voluptoasă, zdrobitoare, zâmbitoare.

„Câteodată un zâmbet dulce apărea pe buzele pălite, dar dispărea ca fulgerul, lăsând loc unei melancolii *adânci*." FILIMON, O. IV 21. ¤ „Ieșii pe niște trepte vechi și înverzite, privind aleea nesfârșită și goală, ce mă umplu de o melancolie *amară*..." BACOVIA, O. 254. ¤ „Melancolia care năvălește asupra ta e *blândă* și *învăluitoare*...." PREDA, I. P. II 186. ¤ „Din când în când ea își ridică spre el privirea de o *dulce, visătoare* melancolie..." VLAHUȚĂ, S. A. II 210. ¤ „Cuprins de *grea* melancolie, / Stă trist, făcând filozofie, / Un cocostârc într-un picior." CODREANU, S. I 287. ¤ „O corabie cu trei catarge se îndreaptă spre

Scanned with OKEN Scanner

miazănoapte, încărcată cu elefanți cenușii cuprinși de o *iremediabilă* melancolie." BOGZA, S. P. III 43. ¤ „Velisarie Procopiu, aflând vestea, se gândise la acea seară ca la începutul unei *mari* melancolii *delirante* ce pusese stăpânire pe viața Deliei." D. R. POPESCU, I. Ș. 184. ¤ „Singur Arghir a rămas pe trotuar, înalt și nițel adus, cu fața trasă și gălbejită, cu priviri imense de *neagră* melancolie..." VINEA, O. III 361. ¤ „Reluându-și poza de *nesfârșită* melancolie, începu să asculte cu lințe prefăcută hăuliturile unui cântăreț de muzică ușoară." PHILIPPIDE, S. 2 28. ¤ „Ochii mari și negri aveau priviri infinite și de o *nespusă* melancolie..." DEMETRESCU, S. A. 302. ¤ „Noapte, noapte, iar mă lași / Singur pe cărări pustii, / Părăsit aceleași / *Palide* melancolii..." IOSIF, O. A. I 84. ¤ „Surâsul său era foarte inocent, dulce l-am putea numi, și totuși de o *profundă* melancolie." EMINESCU, O. VII 94. ¤ „O melancolie *suavă* și *îmbălsămătoare* chinuia lumea." HOLBAN, O. I 51. ¤ „În ochii lui albaștri-alburii plutește o *veșnică* melancolie." AGÂRBICEANU, O. 3 132. ¤ „Marinarii cad într-un fel de melancolie *zdrobitoare*..." CARAGIALE, O. II 479.

MELODIE. Arțăgoasă, banală, bătrână, blândă, blestemată, bună, caldă, celebră, cerească, clară, consolatoare, copleșitoare, (*poetic*) diafană, divină, drăcească, duioasă, dulce, dulceagă, dureroasă, elegiacă, fermecătoare, finală, fredonată, frumoasă, funebră, funerară, generoasă, gravă, improvizată, înaripată, întinsă, întristătoare, languroasă, legănată, leneșă, lentă, leșinată, limpede, lină, lugubră, luminoasă, mâhnită, mândră, melancolică, misterioasă, mohorâtă, molatică (*molatecă*), monotonă, naivă, necunoscută, neizbutită, neliniștitoare, nostalgică, obositoare, obsedantă, pătimașă, plăcută, plângătoare, populară, prefăcută, pură, rea, ritmată, sacră, sălbatică, săltăreață, sentimentală, senzuală, sfântă, sfâșietoare, simplă, slabă, sobră, sprintenă, sprințară, stereotipă, stranie, stridentă, stupidă, suavă, sublimă, subțire, sumbră, tainică, tărăgănată, tremurătoare, tristă, ușoară, vagă, veche, veselă, viguroasă, zvăpăiată.

„Cântai un cântec straniu din țările de nord, / O melodie *blândă* și *limpede* ca gheața..." D. ANGHEL, P. 59. ¤ „Acea muzică plină de o melodie *cerească* născu în minte-mi o mulțime de idei triste..." ALECSANDRI, O. IV 61. ¤ „Melodia era așa de *dureroasă*, încât părea un bocet." SADOVEANU, O. I 163. ¤ „Ce fel de cântec era acela? Auzeam o melodie *elegiacă* și *gravă*, o vastă tânguire, străbătută de deznădejdi..." BOGZA, S. P. II 132. ¤ „Lugubrul marș al lui Chopin / îl repeta cu nebunie... / Și-n geam suna *funebra* melodie, / Iar vântul fluiera cu țipătul de tren." BACOVIA, O. 71. ¤ „Întors din câmp mă scutur de pământ / Și intru în casă descoperindu-mă / Și fredonând o melodie *lină*, / Pe care nu știu de unde-o cunosc..." BACONSKY, F. M. 46. ¤ „*Lugubra* melodie umplu sala, cutremură ferestrele, zgudui sufletele oamenilor care părea că începe să se trezească." AGÂRBICEANU, O. 7 276. ¤ „Cum zbori cu trenul pe câmpii, / Tu stai la geam și nici nu știi / De unde vin la tine oare / Atâtea *mândre* melodii..." GOGA, O. 1 260. ¤ „În depărtare vedem o dumbravă de aur, care, cu freamătul frunzelor sale, cânta o melodie *molatecă* și *lină* ca aceea a undelor adormite." EMINESCU, O. VII 201. ¤ „Niciodată / N-am auzit mai *sfântă* melodie!..." CODREANU, S. I 136. ¤ „Pusei pușca alături și ascultai. O melodie *simplă* și foarte *duioasă*." SADOVEANU, O. I 131. ¤ „Melodiile *triste* parcă-i răscoleau în suflet altă viață." REBREANU, O. 6 193.

Scanned with OKEN Scanner

MEMORIE. *Proprietate a creierului omenesc de a reține, recunoaște și reproduce ceea ce și-a însușit în trecut.* Adâncă, admirabilă, analitică, ancestrală, aproximativă, asociativă, banală, bună, capricioasă, confuză, cuprinzătoare, deosebită, dinamică, dobândită, enormă, ereditară, excelentă, extraordinară, fabuloasă, fantastică, fenomenală, fidelă, formidabilă, fragedă, frivolă, greoaie, grozavă, imperfectă, infailibilă, inexistentă, îndrăcită, înspăimântătoare, falnică, neașteptată, necredincioasă, nelimpezită, nesigură, ostenită, paralitică, perfectă, perpetuă, plastică, prodigioasă, rapidă, remarcabilă, slabă, strălucită, suplă, șovăielnică, șubredă, teribilă, vastă, virgină.

„Memoria sa *fantastică* cu care se mândrea întotdeauna, nu se mai mișca cu atâta finețe, nu se mai mișca deloc." LĂNCRĂNJAN, C. I 92. ¤ „Trei zile se frământase singur, și memoria lui *greoaie*, dar *sigură*, îi pusese în față niște fapte mai vechi." E. BARBU, F. L. 26. ¤ „Avea o memorie *înspăimântătoare*..." D. R. POPESCU, P. G. 275. ¤ „Graba care îl tot sâcâia de-a lungul acestei plimbări se datora, își dădu seama, tocmai memoriei lui *nesigure, nelimpezite*." VINEA, O. III 21. ¤ „Mihnea băiatu se bucura de o memorie *suplă* și *plastică*..." MIHĂESCU, O. IV 174. ¤ „Și atunci s-a întâmplat o minune ce a durat o secundă, dar secunda s-a solidificat pentru totdeauna în memoria mea de obicei *șubredă*." HOLBAN, O. II 182.

MERS. *Fel de a merge al cuiva; umblet; ritm sau viteza cu care merge cineva.* Abandonat, agale, adus, alunecos, amânat, anevoios, apăsat, aplecat, aruncat, avântat, bălăbănit, bărbătesc, bizar, cadențat, calm, caracteristic, catifelat, chibzuit, ciudat, cochet, crăcănat, cumpănit, cuprinzător, dârz, delicat, demn, dezarticulat, dezechilibrat, drept, egal, elastic, energic, falnic, felin, femeiesc, ferm, firav, frumos, furiș, gâfâit, gârbovit, grațios, grav, grăbit, imaterial, indecis, iute, împleticit, legănat, lin, liniștit, marțial, măreț, mărunt, măsurat, mândru, mlădios, moale, molatic, molcom, moleșit, neauzit, neobișnuit, nepăsător, nervos, nesigur, neșovăielnic, neted, netemător, nobil, pânditor, placid, plutitor, poticnit, precaut, precipitat, provocator, rapid, rar, repede, rigid, săltat, săltăreț, semeț, solemn, somptuos, speriat, spornic, stângaci, superb, șăgalnic, șchiop, șerpuitor, (*fam.*) șlampăt, (*pop.*) șoldiu, șovăielnic, șovăitor, târât, tineresc, tiptil, triumfător, trufaș, țanțoș, țeapăn, țopăit, unduios, unduitor, urât, ușor, ușor-mărunt, viclean, vioi, voievodal, voinicesc, zănatic.

„Mersul îi e *alunecos* și *femeiesc*." BUCUȚA, S. 405. ¤ „Întoarse capul în direcția lui Dănuț. Îi zări mersul *aplecat* și *nervos* ca și scrisul." TEODOREANU, O. A. II 17. ¤ „Bogdan-Vodă era un bărbat frumos și bine făcut; avea o statură de mijloc, o talie subțire și un mers *grațios*..." HASDEU, S. I. 183. ¤ „Ai poate mersul uneori *greoi*, / Dar pașii tăi se-aud în alte lumi / Trecând cu urme mari fosforescente." BACONSKY, F. M. 39. ¤ „Tustrei înaintau strânși unul în celălalt, cu mersul *împleticit*." CEZAR PETRESCU, O. P. 47. ¤ „Cu mersul *lin* și *legănat*, / Încet te strecori pe uliță, / Ca chipul unui basm visat..." GOGA, O. II

Scanned with OKEN Scanner

158. ¤ „Statura lui mică, picioarele sale scurte, mișcându-se alandala, dădeau senzația unui mers *precipitat, indecis, speriat.*" BREBAN, A. B. 101-102. ¤ „Cutreieră în fiecare zi de trei-patru ori toate străzile orașului cu mersul său *superb, apăsat, provocator.*" AGÂRBICEANU, O. I 387. ¤ „Amintirile m-au legat de ea, și în amintirile astea era singura mea dragoste, și mersul ei *șăgalnic* făcea parte tot din dragostea mea." SĂLCUDEANU, B. A. 356. ¤ „Mersul ei era *triumfător* și *măreț.*" BOTEZ, S. 4 89. ¤ „Iată, mări, că deodată / Un luceafăr se arată / Cu chip vesel și domnesc / Și cu mersul *voinicesc!*" ALECSANDRI, O. III 207.

MILĂ. Acră, acută, adâncă, amară, amicală, aprigă, ascuțită, atotcuprinzătoare, austeră, batjocoritoare, binevoitoare, bogată, caldă, cerească, ciudată, creștinească, crudă, cumplită, disprețuitoare, divină, duioasă, dulce, dumnezeiască, dureroasă, fățarnică, grandioasă, imensă, indulgentă, inexplicabilă, infinită, insultătoare, intensă, inutilă, ipocrită, ironică, iubitoare, înduioșată, înduioșătoare, îngrozitoare, jignitoare, liniștită, mare, negrăită, nemărginită, nemăsurată, neputincioasă, nesfârșită, nespusă, nețărmurită, ocrotitoare, omenească, perversă, profundă, protectoare, puternică, rea, rece, scârbită, sfântă, sfâșietoare, silnică, simpatică, stupidă, supremă, tristă, veche, zâmbitoare.

„Din brațele mele, odată, / Puternice, azi îmi rămâie / Doar unul, și-acum cu-acesta, / Cer mila ta *crudă*, stăpâne!" DEMETRESCU, S. A. 194. ¤ „Mi-era milă de ea, o milă *cumplită.*" SERGHI, M. 100. ¤ „Teofil Drugeanu îl privea uimit și cu o milă *disprețuitoare.*" REBREANU, O. 10. ¤ „O, nu e nimănui iertat / Să ceară mila ta *divină*..." IOSIF, O. A. 223. ¤ „O milă *dulce* o cuprinse atunci..." MIHĂESCU, O. II 40. ¤ „Te simți cuprins de *dureroasă* milă..." CODREANU, S. I 75. ¤ „Mahomed, cu o *fățarnică* milă, mângâie temerile fraților săi..." BĂLCESCU, O. A. II 58. ¤ „Mi-era acum numai o milă *imensă* de bucuria mea și de florile pe care le aveam în brațe." CAMIL PETRESCU, O. III 13. ¤ „Fatale timpuri! Când plânsul nu excită / Decât râsul ironic sau mila *ipocrită.*" MACEDONSKI, O. I 319. ¤ O milă *negrăită* față de tatăl său îi umplea inima." AGÂRBICEANU, O. 5 255. ¤ „Se uita cu o milă *nemărginită*..." EMINESCU, O. VII 194. ¤ „În mila lor *nemăsurată* cu sânge ți-am stropit cununa." GOGA, O. II 47. ¤ „Îmi pune însă mâna lui mare și mă mângâie cu o milă *nesfârșită.*" PREDA, V. P. 12. ¤ „Părintele Miron se dădu cu greutate jos din sanie, cuprins de o milă *nespusă.*" SADOVEANU, O. 1 518. ¤ „Mi-e milă de fiecare din ele, o milă *profetică* și *sfâșietoare.*" ARGHEZI, S. 10 45.

MINĂ. *Expresie a feței; fizionomie, chip, înfățișare.* Amărâtă, amuzată, bănuitoare, bună, comică, confidențială, contrariată, dezinvoltă, dezgustătoare, drăgăstoasă, dureroasă, dușmănoasă, excelentă, firească, indiferentă, insistentă, ironică, îmbujorată, îngrijorată, întunecată, lamentabilă, liniștită, nedumerită, obosită, ofensată, oficială, optimistă, perplexă, plângăreață, plictisită, posacă, posomorâtă, preocupată, prietenească, resemnată, seacă, senină, serioasă, sumbră, triumfătoare, ultragiată, uluită, veselă, zăpăcită.

Scanned with OKEN Scanner

„Își siluia trăsăturile feței să le dea o mină *amărâtă* și *ironică*..." VINEA, O. II 43. ¤ „Fosta doamnă Nedan făcu o mină *dureroasă*, că doamna Cornoiu regretă întrebarea ei prea bruscă..." MIHĂESCU, O. II 101. ¤ „Conțescu începea, ce-i drept, să se plictisească și, plin de sudori, avea o mină *lamentabilă*." CĂLINESCU, B. I. 638. ¤ „El a trecut peste Oscar, lăsându-l pe englez cu o mină *perplexă*, intrând de-a dreptul în salonul Alexandrinei..." ANGHEL, F. 235.

MINCIUNĂ. Absolută, absurdă, admirabilă, agreabilă, amabilă, amăgitoare, băbească, belicoasă, binefăcătoare, blândă, colorată, complicată, consolatoare, convenabilă, convențională, copilărească, credibilă, crudă, cumplită, curiasă, desăvârșită, diplomatică, dulceagă, dușmănoasă, efemeră, frumoasă, gingașă, goală, gogonată, gratuită, grosolană, grozavă, inconștientă, indirectă, indiscutabilă, inocentă, inofensivă, involuntară, isteață, îndrăzneață, întâmplătoare, înțeleaptă, lăuntrică, liniștitoare, lugubră, lustruită, mare, măruntă, necesară, negativă, neobrăzată, nerușinată, neverosimilă, nevinovată, nobilă, nuanțată, orgolioasă, oribilă, otrăvitoare, parțială, penibilă, perfidă, perpetuă, perversă, pioasă, plauzibilă, prețioasă, primejdioasă, puerilă, răscolitoare, răsuflată, rușinoasă, salutară, salvatoare, scabroasă, scârboasă, sforăitoare, sfruntată, simplă, socială, (*livr.*) sordidă, stranie, strașnică, stupidă, subtilă, surâzătoare, tandră, totală, universală, uriașă, voluntară.

„Recurgea din instinct la mister, știind că o minciună *absolută* apără mai bine decât un adevăr parțial." SEBASTIAN, O. A. 100. ¤ „Cu cât e mai *absurdă* minciuna, cu atât prestigiul ei sporește." ARGHEZI, S. 10 46. ¤ „Îmi ierți minciuna *crudă* ce dorul mi l-a stors..." LESNEA, V. 63. ¤ „Același om, în același moment, avea minciuna *dulceagă* pe buze și înjurătura în fundul gâtului." COCEA, S. 2 28. ¤ „Bine, veți spune dumneavoastră, și nu e această minciună cea mai *frumoasă*?" PALER, S. I. 65. ¤ „Și unde n-am mai încălecat și pe-o căpșună și v-am spus, oameni buni, o *mare* și *gogonată* minciună!" CREANGĂ, O. 30. ¤ „Eu presimțeam că lumea va fi lașă, / Că va scorni vreo *nobilă* minciună..." IUREȘ, M. C. 14. ¤ „După înmormântarea Leliei, Velisarie fu uimit de avalanșa de minciuni *sforăitoare* și *belicoase* din paginile ziarelor." D. R. POPESCU, I. Ș. 223. ¤ „Legendele ce-ți cântă osanele / Îmi par nedrepte, prefăcută Lună, / Căci eu socot o *stranie* minciună // Tot basmul nevinovăției tale." CODREANU, S. I 156. ¤ „Cum să-i mai trimită maică-si *tandrele* lui minciuni, sau cum să aibă curajul să-i dezvăluie adevărul?..." MAZILU, N. E. 169.

MINTE. *Facultate de a gândi de a judeca, de a înțelege; rațiune.* Abilă, aburită, activă, acută, adormită, ageră, aiurită, analitică, ascuțită, atotcuprinzătoare, atotștiutoare, bănuielnică, bătrână, bolnavă, buimacă, buimăcită, bună, calmă, capricioasă, chinuită, ciudată, clară, coaptă, copilăroasă, crudă, cumpănită, cuprinzătoare, curajoasă, curată, debilă, deșteaptă, disciplinată, dreaptă, elastică, excepțională, fecundă, fertilă, fină, firavă, fragedă, gânditoare, greoaie, hârbuită, ideală, ilogică, inteligentă, intensă, iscoditoare, iscusită, isteață, iute, împrospătată,

Scanned with OKEN Scanner

încăpătoare, înceată, îndărătnică, îndrăzneață, îndurerată, înfierbântată, înnegurată, însorită, înspăimântătoare, întreagă, întunecată, înțeleaptă, învăpăiată, înzestrată, jucăușă, largă, lâncedă, limpede, liniștită, lucidă, luminată, luminoasă, mare, mărginită, mediocră, moale, naivă, năucă, năzdrăvană, neagră, neajutorată, necăjită, neguroasă, neînțeleaptă, neputincioasă, neștiutoare, netoată, obiectivă, obosită, odihnită, opacă, ordonată, pătrunzătoare, poznașă, precaută, proastă, puternică, puțină, rătăcită, rea, rece, sănătoasă, sărmană, scăpărătoare, sceptică, sclipitoare, scrutătoare, seacă, senină, sfredelitoare, sistematică, slabă, slăbită, sleită, smintită, somnoroasă, sprintenă, stătătoare, stearpă, sterilă, strălucită, strâmtă, subtilă, suplă, surescitată, tare, tânără, târzielnică, trează, tulburată, tulbure, uitucă, ușoară, vicleană, vie, vioaie, zănatică, zbuciumată, zburdalnică.

„În mintea mea *aburită* miji frica să nu mă fi lovit damblaua." M. I. CARAGIALE, C. C. 10. ¤ „Se-nalță-n mintea-și *aiurită* / Stafia vremilor uitate..." IOSIF, O. A. I 58. ¤ „Mintea lui *greoaie* bănuia iarăși un vicleșug." I. M. SADOVEANU, S. II 222. ¤ „Minte-*înțeleaptă* mintea lui prin fapte se arată." IANCU VĂCĂRESCU, P. V. 142. ¤ „Toma Novac își simțea mintea *limpede* și *liniștită*, ca după o odihnă binefăcătoare." REBREANU, O. 6 13. ¤ „Dar, în mintea lui *lâncedă, moale* parcă, întâmplarea asta lua proporții uriașe, bolnave." AGÂRBICEANU, O. 2 111. ¤ „Pomul se cunoaște din roadă / Și omul din mintea *neroadă*." PANN, P. V. 14. ¤ „Somnul avu milă de mine și-mi adormi mintea *obosită*." EMINESCU, O. VII 223. ¤ „Ochii lui ageri le vedeau pe toate, și mintea lui *pătrunzătoare* îi știa și-i judecase pe toți cei care se îmbulzeau împrejurul împăratului..." SLAVICI, O. 553. ¤ „Avem înaintea noastră un om inteligent, cu mintea *scăpărătoare*..." PREDA, I. P. I 125. ¤ „Mintea mi-e *seacă*, gândul netot, / Pustiul arde-n inima-mi beată." EMINESCU, O. I 27. ¤ „Ochii spălăciți și leneși vedeau o minte *somnoroasă*..." HOGAȘ, O. 202. ¤ „Dar el are în schimb o inimă arzătoare și o minte *trează*." SEBASTIAN, E. C. M. 171.

MIRARE. Adâncă, adevărată, adolescentină, amară, apăsată, batjocoritoare, blândă, bucuroasă, comică, crescândă, cruntă, cumplită, cuvioasă, demnă, dezamăgită, dezaprobatoare, distrată, dulce, emoționantă, exagerată, exaltată, extraordinară, falsă, firească, grozavă, impertinentă, indignată, inocentă, ipocrită, ironică, încântată, încântătoare, încremenită, îngrozită, înspăimântată, jucată, legitimă, malițioasă, mare, măgulitoare, minunată, mută, naivă, naturală, năprasnică, neagră, neascunsă, neașteptată, necontenită, nedeslușită, nefirească, negrăită, neînțeleasă, nemaipomenită, nemărginită, nemărturisită, neostenită, nepotrivită, nesfârșită, nespusă, nevinovată, perfidă, pietroasă, plăcută, posomorâtă, prefăcută, profundă, prostească, prostită, rece, respectuoasă, scandaloasă, sinceră, (*înv. și pop.*) spăimântată, stăpânită, stângace, strașnică, stupidă, subită, tăcută, tristă, uimită, veselă, zăpăcită.

„Citind mirarea *dezaprobatoare* pe chipul lui Curta, veni spre mijlocul camerei și-i întinse mâna." SĂLCUDEANU, B. A. 28. ¤ „El o privi peste umăr,

Scanned with OKEN Scanner

fumând, cu un fel de expresie de mirare *distrată, posomorâtă.*" BREBAN, D. J. 204. ¤ „Grigore Panţâru ridică sprâncenele stufoase, cu o mirare *exagerată* şi *batjocoritoare.*" CEZAR PETRESCU, O. P. 114. ¤ „Adeseori am contemplat cu *minunată* mirare celebrul crochiu al lui Leonardo da Vinci, acela în care înscrie omul într-un cerc." STĂNESCU, R. 177. ¤ „Înregistrase, profund satisfăcut, mirarea *mută* care-l întâmpinase la dejun, pe feţele tuturora." TEODOREANU, O. A. 362. ¤ „Obrazul i se subţie de o mirare *neagră.*" FULGA, 351. ¤ „Ascultam în copilărie basmul / ce păstorul mi-l depănă, sporindu-mi / *negrăita mare* mirare, lângă / focul de stână." BLAGA, O. 6 410. ¤ „Înţelegeţi prea bine, domnilor, că ideea unui vapor pe Balta Albă era în stare să-mi aducă o mirare *nemărginită...*" ALECSANDRI, O. IV 192. ¤ „Canta observă cu *nespusă* mirare că preotul are ticuri..." CIOBANU, C. F. 291. ¤ „Priveam cu *straşnică* mirare acest lucru." SADOVEANU, O. 3 271.

MIREASMĂ. Acră, adâncă, adormitoare, amară, ameţitoare, ascuţită, aspră, aţâţătoare, binefăcătoare, bună, caldă, crudă, crudă-dulceagă, deasă, delicioasă, dulce, fierbinte, fină, firavă, grea, iute, îmbătătoare, înţepătoare, jilavă, lâncedă, moale, molatică, nehotărâtă, neliniştitoare, nemaisimţită, odihnitoare, pătrunzătoare, pierdută, piperată, proaspătă, pură, puternică, putredă, reavănă, respingătoare, searbădă, sfântă, suavă, subţire, tare, tămăduitoare, timpurie, tulbure, udă, uleioasă, uşoară.

„O mireasmă *amară* a umplut văzduhul o clipă..." D. ANGHEL, PR. 65. ¤ „Făr' de putere împotrivă-mi, pădurea-ntreagă-mi este roabă. / Ea, ce mănlănţuie cu *aspra*-i mireasmă şi cu teama-i grea, / De-acum împărăţia-i toată de taină şi fior e-a mea." CĂLUGĂRU, V. 231. ¤ „O mireasmă *ascuţită* umple casa." SADOVEANU, O. 4 227. ¤ „O simţise şi ea mireasma *aţâţătoare* a băuturii." BIRĂESCU, E. T. 64. ¤ „Miresme *calde, lâncezi* se revărsau, cascadă, / De sus, din ce păruse a fi frunzişul lor..." BARBU, V. P. 132. ¤ „Dinspre câmpuri venea o mireasmă *crudă-dulceagă* de porumb încins la soare." ŢOIU, I. 25. ¤ „Era pe la Rusalii şi socul alb de floare / Umplea întreg văzduhul cu *dulcea* lui mireasmă..." VOICULESCU, P. I 7. ¤ „Şi iată că într-un colţ, într-o odaie, dintr-un fund de saltar se înalţă o mireasmă *fină* de flori uscate..." SADOVEANU, O. I 704. ¤ „Mireasma *grea* de câmp se urcă-n aer..." FUNDOIANU, P. 203. ¤ „Din primăvara caldă se ridică / *Molatice* miresme-*mbătătoare.*" CODREANU, S. I 98. ¤ „Vântul îi aducea mereu miresme *proaspete, îmbătătoare.*" AGÂRBICEANU, O. 4 137. ¤ „Cunoaştem plante, care, atunci când înfloresc, au o mireasmă atât de *pătrunzătoare*, încât din apropiere displac. Pentru ca să le guşti parfumul eşti invitat să te depărtezi." BLAGA, O. 7 69. ¤ „Mireasma *puternică* şi *moale* / Îmi dă fiorul sânurilor goale / De pe vitralii, / Scăldate-n adieri de evantalii." PHILIPPIDE, S. I 17. ¤ „Din codru ieşea o mireasmă *suavă* cum n-am mai întâlnit vreodată." CĂLINESCU, O. 8 469. ¤ „De peste arse pajişti se ridică / Miresme *tari* de buruieni amare." CAZIMIR, P. 120. ¤ „Împrăştia miresme *tulburi* pădurea caldă de santal..." FUNDOIANU, P. 282.

MIROS. Acru, acut, adânc, ademenitor, afrodiziac, amar, amărui, ameţitor, animalic, apăsător, aromat, aromatic, aromit, ascuţit, aspru, astringent, aţâţător, bogat, bolnav, blând, bun, cald, caustic, ciudat, clocit, complicat, constant, corosiv, crâncen, crud, cumplit, curios, delicat, delicios, dens, dezagreabil, dezgustător, divin, dulce, dulce-amărui, dulceag, durabil, dureros, eterat, exci-

Scanned with OKEN Scanner

tant, exotic, fad, farmaceutic, feciorelnic, fetid, fierbinte, fin, fraged, frumos, gingaş, glacial, gras, grav, greoi, greţos, greu, gros, igrasios, impur, incert, inconfundabil, inefabil, infam, infect, inimitabil, inospitalier, insinuant, insuportabil, iremediabil, iritant, intens, ispititor, iute, îmbălsămat, îmbătător, îmbietor, împuţit, înăbuşit, înăbuşitor, închis, înecăcios, îngrozitor, înnebunitor, înţepător, înviorător, jilav, leşietic, leşinător, leşios, limpede, lugubru, mare, mâlos, molipsitor, muced, mucegăit, natural, neaşteptat, necunoscut, nedefinit, nedesluşit, nelămurit, nemaipomenit, neobişnuit, neplăcut, nesuferit, nou, otrăvit, parfumat, păcuriu, pătrunzător, perfid, persistent, pestilenţial, pipărat, pişcător, plăcut, pofticios, posesiv, prăfuit, primăvăratic, proaspăt, puternic, putred, puturos, răcoritor, răcoros, răscolitor, rânced, reavăn, rece, respingător, rustic, sălbatic, sălciu, sănătos, sărat, scârbos, sfâşietor, sfios, slab, somnoros, special, stătut, stins, strident, suav, suav-dulceag, subtil, sufocant, suspect, tare, toropitor, trist, tulburător, ucigător, umed, urât, uriaş, uscat, uşor, vag, vârtos, viguros, violent, vital, voluptos, zaharos.

„Miroase-*adormitoare* văzduhul îl îngreun." EMINESCU, O. I 97. ¤ „Alese apoi o floare de leandru cu miros *amar*..." D. ANGHEL, PR. 83. ¤ „În odaie, un miros *aromatic* şi *greu*." DELAVRANCEA, O. II 129. ¤ ‚Dintr-o dată aerul se umplu de miros *ascuţit, înţepător* şi *sărat*." STANCU, S. 9 171. ¤ „În balcon năvălea răcoarea şi mirosul *aspru* al pădurii." SADOVEANU, O. 153. ¤ „De pe-acum mă-mbată-aroma caldă-a grânelor de mâne, / Şi a turmelor de mâne miros *bun* de lapte cald." LABIŞ, P. 32. ¤ „Îi plăcea mirosul ăsta *bogat* de grâu, care te hrăneşte fără să-l mesteci." I. M. SADOVEANU, S. II 27. ¤ „Rouă, stropeşte colţul ierbii mele / Şi unge-mi-l cu mir. / Duios şi fraged să mi-l spele / Mirosul lui *curat* de trandafir." ARGHEZI, S. 3 252. ¤ „Cum intri la ei în magazin, un miros *delicios* îţi gâdilă nările..." URMUZ, P. B. 28. ¤ „Atunci picat din cer / m-am trezit cu cerbul lângă mine; / eram viu / împrăştiasem un miros *dezgustător*..." ROBESCU, S. R. 153. ¤ „Salcâmii cu miros *dulce* tăinuiau cărările risipite într-o viorie şi melancolică umbră." EMINESCU, O. VII 108. ¤ „Fânul cosit de curând, adunat în câteva clăiţe proptite cu pari, umplea văzduhul cu un miros *îmbătător*." REBREANU, O. 4 23. ¤ „Toamnă. Miros de frunze arse, / miros de fum, *înţepător*." BANUŞ, S. 2 209. ¤ „Păzeşte-te de luna plină, / Ce-n *limpede* miros de tei / Ademeneşte prin grădină / Cu lunga ei privire lină / Şi cu tăcerea ei." ZAMFIRESCU, O. I 223. ¤ „Vântul băltăreţ plutea pe deasupra pomilor ducând spre pădure mirosurile *molipsitoare* ale apelor stătute." MACEDONSKI, O. VI 16. ¤ „Un *nelămurit* miros de gutui / mă-nstrăina de taina cuvântului." STĂNESCU, O. I. 169. ¤ „Şi prin miros *pătrunzător* / Şi-ameţitor de iasomie / Un vânt de vară-ncet adie / D-alină florile uşor." CĂLUGĂRU, V. 50. ¤ „Mirosul *puternic* şi *trist* al foilor ruginii se împrăştia în aer..." DEMETRESCU, S. A. 384. ¤ „În aer e un miros *răcoritor* de brad şi de fâneaţă." VLAHUŢĂ, S. A. III 306. ¤ „Sufletul satului fâlfâia pe lângă noi, / cu un miros *sfios* de iarbă tăiată..." BLAGA, O. I 157. ¤ „Şi vine, din apusul otrăvit de soare, / Un car de fân cu miros *tare*." ISAC, P. 38. ¤ „Un suflu de vânt trece şi un miros *tulburător* de floare de tei îşi face loc şi se strecoară în casă..." D. ANGHEL, PR. 5-6. ¤ „Adesea iarna când natura-i moartă, / Ne-mbat-un miros vag de iasomie..." IOSIF, O. A. 178.

Scanned with OKEN Scanner

MISTER. *Taină, secret.* Adânc, adevărat, barbar, complex, cosmic, cumplit, divin, dubios, duios, dulce, dureros, etern, exotic, fascinant, fugar, grandios, greoi, greu, groaznic, imens, impenetrabil, inaccesibil, insolubil, insondabil, îndepărtat, întâmplător, lăuntric, mare, mărunt, nedesluşit, nedezlegat, neînţeles, nelămurit, neliniştitor, nepătruns, nesfârşit, nou, parfumat, periculos, real, sacru, sfânt, sublim, suprem, teatral, tenebros, teribil, tragic, tulburător, universal, vag, veşnic, viu.

„Câteodată datoria noastră în faţa unui *adevărat* mister, nu e să-l lămurim, ci să-l adâncim aşa de mult încât să-l prefacem într-un mister şi mai *mare*." BLAGA, O. 7 71. ¤ „Cine ar putea urca astăzi muntele /Ar intra în *cumplitul* mister // Ca în propria lui grădină..." MĂLĂNCIOIU, L. V. 33. ¤ „Toate forfotesc fumegând pe pământul acesta blestemat, care ascunde parcă un mister *groaznic*..." BART, S. I 435. ¤ „Năluci, în perindare sub *marele* mister, / Adulmecăm o ţintă şi căutăm cuvântul." LESNEA, P. 70. ¤ „Drag drumeţ din lumi străine, / Ce *neînţeles* mister / L-o fi îndrumat spre mine / Minunatul strop de cer?..." GOGA, O. I 246-247. ¤ „Poetul a cercetat adeseori misterul *nesfârşit* ce învăluie universul ca o poveste veşnic tulburătoare de minţi." DEMETRESCU, S. A. 539. ¤ „Aşa îmbogăţesc şi eu întunecate zare / Cu largi fiori de *sfânt* mister." BLAGA, O. I 3. ¤ „O, fericirea celor iniţiaţi e dată! / Iar noi o vom cunoaşte în ceasul fără nume / alăturea de zeii puternici în eter, / când focul va cuprinde această lume / desăvârşind tăcerea *supremului* mister." DOINAŞ, A. P. 68. ¤ „În ochii tăi adânci, de-mi pare / Că ei cuprind pământ şi cer, / Eu nu ştiu cum se face, dar e / Atât *tulburător* mister..." IOSIF, O. A. I 216. ¤ „În mine este astăzi tăcere-atât de-adâncă!... / Atâta noapte tristă, atâta *vag* mister..." SĂULESCU, V. T. A. 170.

MIŞCARE. *Schimbarea poziţiei corpului, a membrelor.* Abilă, afectuoasă, agresivă, alene, alintată, alunecată, amăgitoare, ameninţătoare, anormală, aparentă, apăsată, aprigă, armonioasă, bâlbâită, bizară, bruscă, brutală, calmă, caraghioasă, cochetă, colţuroasă, complicată, confuză, constantă, controlată, cumpănită, cumpătată, curtenitoare, dârză, delicioasă, dezarticulată, dezechilibrată, dezordonată, dibace, dispreţuitoare, distinsă, distrată, divină, dizgraţioasă, domoală, elastică, elegantă, emotivă, energică, exactă, expresivă, factice, familiară, (*pop.*) făloasă, felină, fină, frântă, fulgerătoare, furişă, furtunoasă, galantă, gânditoare, grabnică, graţioasă, gravă, grăbită, grea, greoaie, impacientată, imperceptibilă, imprudentă, impudică, impulsivă, inconştientă, indolentă, infinitezimală, instinctivă, involuntară, irezistibilă, iscusită, iute, îmbietoare, înceată, încetinită, încordată, încurcată, îndemânatică, îndurerată, înfioată, înfrigurată, întârziată, largă, lascivă, leneşă, lentă, lină, lungă, măruntă, măsurată, mândră, mecanică, mlădioasă, moale, molatică, monotonă, naivă, neaşteptată, necontenită, neconvinsă, necugetată, necurmată, neobişnuită, neprecugetată, nervoasă, nesfârşită, nesigură, nesilită, nesocotită, nestânjenită, netă, obosită, ocrotitoare, ordonată, ostenită, pasionată, pătimaşă, perceptibilă, permanentă, plicitisită, potolită, precaută, precipitată,

Scanned with OKEN Scanner

precisă, prelungită, pripită, protectoare, provocatoare, prudentă, puternică, rapidă, rară, regulată, repede, resemnată, ridicolă, rigidă, ritmată, ruptă, sălbatică, săltăreață, scurtă, semeață, sfioasă, sigură, silită, silnică, slabă, slugarnică, solemnă, somnambulică, somnoroasă, speriată, sprintenă, stăpânită, stângace, studiată, subită, surprinzătoare, șovăită, șovăitoare, tacticoasă, temătoare, tinerească, tristă, uriașă, ușoară, veșnică, vie, vijelioasă, vioaie, violentă, voluptoasă, zburdalnică, zveltă.

„Printr-o mișcare *brutală, neprecugetată*, Lică o plesnise peste mâini cu cravașa." PAPADAT-BENGESCU, O. II 226. ¤ „Toate mișcările ei erau *dezordonate, mecanice* și *bruște*." BOTEZ, S. 3 32. ¤ „După câteva minute intră pe ușă un domn subțirel, fără frizură, tuns perie, cu trăsături fine, prelungi, și mișcări *domoale, controlate*." PREDA, V. P. 269. ¤ „S-a îndreptat spre oglinda din vestibul și a început să-și pieptene părul cu mișcările *iuți, nervoase*." BIRĂESCU, E. T. 63. ¤ „De abia atunci se văzu în oglindă, luă pieptenele și începu să-l treacă prin părul ei blond, cu o mișcare *înceată, calmă, tristă...*" NEDELCOVICI, U. 15. ¤ „Mișcarea lui deveneau *înfrigurate* și *stângace*." VINEA, O. II 598. ¤ „Ruset se sculă cu mișcări *leneșe* și-i *deschise*." SADOVEANU, O. 10 320. ¤ „Scutura scrumul cu o mișcare *lenevoasă* și *distinsă*." CEZAR PETRESCU, O. P. 61. ¤ „Cu o mișcare *mândră*, își mută baiera straiței de pe un umăr pe celălalt." DAN, S. 279. ¤ „E asudat și prăfuit; mișcările-i sunt *nesigure* ca și articularea vorbelor." CARAGIALE, O. I 604. ¤ „La aceste saluturi de sclavi, cuconul respectiv răspunse cu o mișcare *obosită* și *disprețuitoare* a capului..." BOGZA, S. P. IV 22. ¤ „Ana, gânditoare, își descheie corsajul cu mișcări *ostenite*." VLAHUȚĂ, S. A. III 90. ¤ „Cu o mișcare *resemnată* și *somnoroasă*, Adina trase storul." TEODOREANU, O. A. II 51.

MOARTE. Absurdă, accidentală, amară, anonimă, aparentă, arbitrară, atotiertătoare, atroce, banală, binefăcătoare, calmă, chinuită, cinică, cinstită, crâncenă, crudă, cumplită, cutremurătoare, demnă, discretă, dramatică, dulce, eroică, eventuală, fericită, fioroasă, firească, fizică, folositoare, frenetică, frumoasă, fulgerătoare, glorioasă, grabnică, grea, hâdă, ilustră, iminentă, inevitabilă, inexorabilă, infamantă, infernală, instantanee, inutilă, izbitoare, împăcată, înceată, îngrozitoare, întunecată, jalnică, lentă, luminată, mândră, mântuitoare, naturală, năprasnică, neagră, neașteptată, necinstită, nedemnă, nedreaptă, nefirească, nefolositoare, neiertătoare, neîndurătoare, nemiloasă, netrebnică, nobilă, obscură, onorabilă, oribilă, păgână, perfidă, plictisitoare, prelungită, prematură, pretimpurie, prostească, rapidă, rea, reală, rece, respingătoare, rituală, scurtă, senzațională, sfâșietoare, sigură, silnică, simplă, sinistră, solemnă, stupidă, subită, sublimă, superioară, tăcută, tânără, târzie, timpurie, tragică, tristă, triumfătoare, trupească, ușoară, violentă, vitejească, vrăjmășească, vulgară, zadarnică, zguduitoare.

„Vor mai bine-o moarte *crudă* decât o viață sclavă..." EMINESCU, O. IV 147. ¤ „Prin așezate pravile, pusă / Deosăbite pedepse și grele / Din care cea mai obișnuită / Era țapa cu moarte *cumplită*." BUDAI-DELEANU, Ț. 112. ¤

Scanned with OKEN Scanner

„Maortea sa nu e mai puțin *cutremurătoare*." D. R. POPESCU, P. G. 571. ¤ „Calea ta este spinoasă, / Dar învinși dacă vom fi, / într-o moarte *glorioasă* / Amândoi ne vom jertfi..." MACEDONSKI, O. I 365. ¤ „Care moarte vrei? / Moartea *luminată* / Ori *întunecată*?" ALECSANDRI, O. III 173. ¤ „Vei plăti cu lacrimi, cu trudă cumplită și poate, în sfârșit, cu moarte *năprasnică* neascultarea ta..." A. L. P. II 209. ¤ „Această moarte *neîndurătoare* / Nu e a mea, cum știi, e a vieții." STANCA, V. 448. ¤ „*Nemiloasa* moarte însă i-a curmat pe veci suflarea." DULFU, S. 7. ¤ „Firește că o discuție pe tema morții *prosteşti* a soldaților nu-i convenea." PARDĂU, O. T. 150. ¤ „Cum plânge strânsul nostru steag... / Și cere-o moarte *triumfală*: / Să vie gloanțele șirag.../ El nu-i făcut să stea în sală." VOICULESCU, P. I 131. ¤ „Nu avem dreptul să ne alegem moartea cea mai *ușoară*?" PREDA, D. 353.

MODESTIE. Altruistă, arțăgoasă, blândă, cochetă, excesivă, extraordinară, falsă, fățarnică, fățișă, feciorelnică, grațioasă, impresionantă, ipocrită, înnăscută, lipicioasă, măgulită, mironosită, neașteptată, neînchipuită, neprefăcută, nesfârșită, ostentativă, părelnică, perfidă, pompoasă, prefăcută, rară, sfielnică, simplă, sinceră, sobră, spirituală, suavă, tăcută, țărănească, umilă.

„Noi am suferit împreună, preoții cu poporul, încă de pe vremea împărăției, îmi spune cu *blândă* modestie, dar și cu neclintită hotărâre, popa Grigoriță..." PARASCHIVESCU, S. 3 32. ¤ „Îi privesc pe acest om de o modestie *extraordinară*..." PĂUNESCU, B. V. 223. ¤ „Era de o modestie *feciorelnică* și chiar în înfățișare avea ceva delicat feminin." REBREANU, O. 10 23. ¤ „Prin această *grațioasă* modestie nădăjduia să micșoreze distanța pe care știa că frumusețea ei o creează." MAZILU, C. S. 122. ¤ „Scrisoarea fusese simplă, substanțială și de o *impresionantă* modestie." CEZAR PETRESCU, O. P. 374. ¤ „Mulți dintre puținii scriitori câți l-au cunoscut personal afirmă cu toată dreptatea că era de o modestie *neînchipuită*..." SĂULESCU, V. T. A. 265. ¤ „Iar marele său talent e veșnic învăluit cu o *rară* modestie, care face cinste unui artist ca dânsul." GÎRLEANU, S. A. II 310. ¤ „- Cât pentru aventuri de soiul acesta, scumpa mea doamnă, zise Andrei, cu *prefăcută* modestie, n-am prea avut parte." HOGAȘ, O. 354.

MORMÂNT. Adânc, arătos, bogat, cald, frumos, grav, înalt, îngrozitor, întunecat, mare, mic, mut, necunoscut, negru, neguros, neuitat, nobil, oficial, proaspăt, pustiu, rece, sărac, sfânt, sfințit, simplu, stingher, tăcut, trist, uitat, umed, umilit, vechi, vesel, viu, zdrobit.

„Nu voi mormânt *bogat*, / Cântare și flamuri..." EMINESCU, O. I 221. ¤ „De altfel, mormântul nu i se potrivește, mormânt *grav*, *mare*, *oficial*, cu monument important la căpătâi..." HOLBAN, O. II 276-277. ¤ „Dar *mut* îmi e mormântul, și *mut* orice mormânt." MACEDONSKI, O. II 40. ¤ „Dar iat'o înaintemi un *negru* mormânt..." GOGA, O. II 142. ¤ „Toți ne stingem fără nume / Într-un *neguros* mormânt." BOLINTINEANU, O. I 302. ¤ „Și parcă sub bolți de piatră / Aud un rece cânt, / Ce-atrage viețile noastre / În mormânt, în *rece* mormânt." EMINESCU, O. IV 343. ¤ „Frumoasă fată tristă, ce poate peste-un veac, / Te vei plimba-ntr-o seară cu inima-n poeme, / Când eu plecat din lume voi fi de multă vreme, / Uitat sub pălămida unui mormânt *sărac*." LESNEA, P. 23. ¤ „Deasupra criptei negre a *sfântului* mormânt / Se scutură salcâmii de toamnă și de vânt..."

Scanned with OKEN Scanner

EMINESCU, O. I 129. ¤ „S-or minuna rătăcitorii de un mormânt *stingher* pe mal..." EFTIMIU, O. 7 38. ¤ „Noi suntem ca cele flori necunoscute / Ce se nasc la umbra unui *trist* mormânt..." BOLINTINEANU, O. I 549. ¤ „Făclie de veghe pe *umezi* morminte..." EMINESCU, O. I 37. ¤ „Nu mai veghez morminte *vii*..." STANCA, V. 269.

MOTIV. Acut, adevărat, aparent, ascuns, binecuvântat, clar, complex, convingător, culminant, cumplit, determinat, dezinteresat, egoist, esențial, frivol, grav, groaznic, imperios, important, inanalizabil, inavuabil, indiferent, inexplicabil, intim, invocat, îndreptățit, însemnat, întemeiat, înțelept, josnic, lăuntric, machiavelic, mărunt, misterios, nebănuit, neclar, oficial, penibil, permanent, personal, plauzibil, ponderabil, precis, pueril, puternic, răutăcios, rezonabil, ridicol, serios, simplu, strălucit, stupid, tainic, temeinic, tenebros, valabil, veritabil.

„Nouă ne place să zărim în faptele celorlalți numai motivele *egoiste*, nu și cele *dezinteresate*, pentru ca să ne îngăduim și nouă toate turpitudinile..." FLORIAN, A. S. 78. ¤ „O femeie invocă întotdeauna alte motive, *frivole* și *răutăcioase*, ca să-și ascundă, din delicatețe și orgoliu, motivul grav care o face să roșească..." CEZAR PETRESCU, A. 207. ¤ „Audiența fusese amânată de câteva ori din motive *inexplicabile*." MAZILU, C. S. 152. ¤ „Era peste putință a se degrada, fără nici un motiv *plauzibil*." CARAGIALE, O. I 540. ¤ „Dacă Mirel pleca la oraș, fără vreun motiv *puternic*, sau dacă vorbea cu vreo fată, se simțea îngălbenind." HOLBAN, O. I 84. ¤ „Abia în tren, cu depărtarea care creștea între noi, lămuream mai bine motivele *tainice* ale întâmplării..." SERGHI, M. 139.

MULȚIME. *Lume multă strânsă laolaltă, grămadă de oameni.* Agitată, anonimă, aţâţată, batjocoritoare, bălțată, compactă, crudă, cruntă, curioasă, deasă, deocheată, dezlănțuită, dușmănoasă, elegantă, fanatizată, felurită, furioasă, gălăgioasă, ghiontită, glumeață, grăbită, guralivă, hotărâtă, inconștientă, indiferentă, îmbulzită, înfierbântată, înfrigurată, înfuriată, îngrijorată, îngrozită, înspăimântată, întărâtată, lărmuitoare, mare, mânioasă, nebună, necunoscută, neghioabă, neliniștită, nepăsătoare, nerăbdătoare, nervoasă, nesfârșită, nesimțitoare, obosită, obraznică, ostenită, pestriță, plictisită, plimbăreață, ploconită, privitoare, proastă, prosternată, puternică, răzvrătită, sfioasă, sublimă, șoptitoare, tăcută, temătoare, tumultoasă, turbulentă, vânzolită, veselă, volubilă.

„În toiul vălmășagului Horia, liniștit, își strânse cojocul pe umeri și se retrase în mulțimea *furioasă* care-l înghiți." REBREANU, O. 7 302. ¤ „Străzile pline de schiori păreau niște imense peroane, pe care o mulțime *grăbită*, *agitată* și *volubilă* aștepta sosirea și plecarea trenurilor." SEBASTIAN, O. A. 355. ¤ „Mulțimea era *hotărâtă* și *întărâtată*." BOTEZ, S. 4 171. ¤ „E noapte. La San Marco, mulțimea *îmbulzită* / Să plimbă-ncoa și-ncolo pe piața renumită..." MACEDONSKI, O. IV 174. ¤ „Mulțimea-*ngrijorată* și *cruntă* s-aduna." VOICULESCU, PV. I 20. ¤ „Și mulțimea-*nspăimântată* / Spre clopotnițele-aprinse / Se-ndrumează grupuri-grupuri..." MINULESCU, O. I. 83. ¤ „Convoiul

Scanned with OKEN Scanner

trecu pe strada principală a orașului până în piața mare unde o mulțime *mânioasă* și *gălăgioasă* aștepta pe capii țăranilor." REBREANU, O. 7 341. ¤ „Ce *proastă* e mulțimea, / Ea crede cum că duce a lumii soartă-n mână, / Și singură e dusă de-o mână de șireți." EMINESCU, O. IV 60. ¤ „*Sfioasă* și *ternătoare* la început, apoi din ce în ce mai *aţâţată*, mulțimea s-a strâns ca un cerc în jurul căpitanului." LĂNCRĂNJAN, COR. I 297. ¤ „Era o mulțime *veselă* și *guralivă*..." DIMOV, T. 73.

MULȚUMIRE. Adâncă, ascunsă, blândă, bucuroasă, caldă, calmă, casnică, ciudată, copilărească, copilăroasă, crescândă, crudă, cucernică, cupidă, demonstrativă, diavolească, duioasă, dulce, dureroasă, egoistă, gravă, indefinită, inexplicabilă, inferioară, inepuizabilă, ipocrită, înduioșată, lăuntrică, liniștită, măruntă, mândră, moleșitoare, momentană, nedesluşită, nefirească, negrăită, nelămurită, nemaisimțită, nemărginită, nemărturisită, neînstărită, neobișnuită, nervoasă, nesfârșită, nespusă, nestăpânită, nevinovată, orgolioasă, pătimașă, perfectă, potolită, provocatoare, rară, răutăcioasă, reală, scurtă, secretă, senină, sinceră, subțire, sufletească, supărătoare, supremă, șireată, tainică, tăcută, terestră, teribilă, trecătoare, tristă, trufașă, ușoară, vagă, variabilă, vădită, veselă, zâmbitoare.

„Însă nimeni nu mi-a pricinuit o mai *adâncă* și *sinceră* mulțumire ca prietenul meu de școală, Mircea." BASSARABESCU, S. A. 189. ¤ „Și părintele Valeriu simți năvălind în el, inundându-l, o mulțumire *ascunsă* și *nemărturisită* ..." BOTEZ, S. 3 168. ¤ „Bologa îl asculta fără a înțelege cuvintele, dar cu inima plină de o mulțumire *caldă, moleșitoare*..." REBREANU, O. 5 107. ¤ „Nu întrece însă nimeni furia cu care femeia desfrânată se aruncă asupra celei încă nevinovate, ca să aibă *diavolească* mulțumire de a o vedea lunecând spre păcat." SLAVICI, O. VII 490. ¤ „De câte ori caut un cuvânt care să mă umple de o mulțumire *dureroasă*, nu găsesc decât: uitarea." CIORAN, L. S. 193. ¤ „Calmul somnului dă figurei ei frumoase expresia acelei mulțumiri *indiferente*, acelui surâs divin pe care îl au copii mici când dorm." VLAHUȚĂ, S. A. III 131. ¤ „Un devotament și o mulțumire *nemărginită* îi umplea inima." VINEA, O. II 630. ¤ „Glasul suna cu o mulțumire *nevinovată* și *deplină*." CEZAR PETRESCU, B. M. 358. ¤ „Simțeam o mulțumire *potolită* că am făcut o faptă bună." CAMIL PETRESCU, O. III 26. ¤ „Mulțumirea *sufletească* parcă deșteptase într-însa dibăciile femeiei care iubește și-și apără dragostea." REBREANU, O. 4 191. ¤ „El însă urma să nu vadă, nici să audă ca mai înainte și, cu toate aceste, un zâmbet de o *șireată* mulțumire parcă-i flutura pe buze." D. ANGHEL, PR. 205. ¤ „Fără să vrea, Mihnea simți o *vagă* și *supărătoare* mulțumire, pentru acest omagiu pe care nu-l merita." MIHĂESCU, O. IV 192.

MUNCĂ. Activă, agreabilă, altruistă, amară, anevoioasă, anostă, aprigă, armonioasă, asiduă, aspră, binecuvântată, biruitoare, blagoslovită, bogată, brută, captivantă, câinească, câinoasă, ciclopică, cinstită, colorată, constructivă, continuă, crâncenă, creatoare, crudă, cumplită, dârză, degradantă, demnă, desperată, dezalienată, dificilă, disciplinată, dreaptă, dură, enormă, entuziastă, eroică, exagerată, excesivă, exorbitantă, extenuantă, extraordi-

Scanned with OKEN Scanner

nară, fantastică, folositoare, frenetică, fructuoasă, gigantică, grabnică, grea, grosolană, herculeană, independentă, ingrată, inteligentă, intensă, interesantă, inutilă, ireproşabilă, iscusită, istovitoare, înaltă, înceată, încordată, îndărătnică, îndârjită, îndelungată, înfiorătoare, înfrigurată, îngrozitoare, înjositoare, înspăimântătoare, întunecată, înverşunată, josnică, laborioasă, lăudabilă, lentă, liberă, lungă, mare, migăloasă, modestă, monotonă, necontenită, necruţătoare, necurmată, neistovită, neîncetată, neîndurătoare, neîntreruptă, neobosită, neprecupeţită, nesfârşită, nobilă, oarbă, obligată, obositoare, odioasă, ofticoasă, omorâtoare, onestă, ordonată, ostenitoare, pasionată, paşnică, penibilă, perseverentă, practică, primitivă, răbdătoare, răsplătită, regulată, riguroasă, riscantă, robustă, rodnică, satanică, sălbatică, sănătoasă, sângeroasă, searbădă, sedentară, serioasă, sfântă, sfâşietoare, silnică, simplă, sisifică, sordidă, spetitoare, spornică, statornică, stăruitoare, stearpă, sterilă, straşnică, strivitoare, stupidă, supraomenească, surdă, tainică, tăcută, temeinică, tenace, titanică, trudnică, uluitoare, umilă, umilitoare, uriaşă, urâtă, uşoară, veselă, vitează, vitregă, voioasă, zadarnică, zdrobitoare, zilnică.

„Muncă *amară* şi *cumplită*, fără rază de nădejde." SADOVEANU, O. I 542. ¤ „Prin muncă *aspră, veselă*, prin rodnic chin / c-o răbdare mută, supraomenească, / sili-vom grâul românesc să crească, înalt şi plin..." COTRUŞ, V. 289. ¤ „Zile senine, sfinte şi cu adevărat neuitate, zile de visuri fecunde şi de *binecuvântată* muncă..." VLAHUŢĂ, S. A. III 368. ¤ „Deasupra muncii tale încet *biruitoare* / Veghează-n toată lumea un singur strop de stea..." ARGHEZI, S. I 51. ¤ „Munca e *blagoslovită*, / Când te ţii de ea, ai pită." PANN, P. V. 110. ¤ „Se simţea frânt, ca după o muncă *istovitoare*." REBREANU, O. 5 25. ¤ „Odihna adevărată presupune două hotare de muncă *înverşunată*." IORGA, C. 291. ¤ „Şi-n lung şirag, femeile trudite, / Cu ochii stinşi, cu sânul supt de trudă, / Înaintau în cale, gârbovite / De munca *lungă, vitregă* şi *crudă*..." GOGA, O. I 78. ¤ „Aşa am pus deoparte şi munca *migăloasă*, / Şi trăndăvia iernii, şi grijile de ieri..." BARBU, V. P. 130. ¤ „Există pretutindeni o muncă *neistovită*, o muncă *grea*, / o muncă *urâtă, ciclopică, necruţătoare*, / o muncă *primitivă, sălbatică, sordidă*, / pe care totdeauna cineva o face / căci trebuie s-o facă cineva." FELEA, C. M. 88. ¤ „Ţi-am petrecut viaţa în munca *nesfârşită*..." MICLE, P. 38. ¤ „Oameni aproape goi, desfiguraţi, muncesc o muncă *satanică*." BOGZA, S. P. I 93. ¤ „Cântă-n crâng privighetoarea; / Ciocârlii nenumărate / Ciripesc din înălţime / Biruinţa *sfintei* munci...." IOSIF, O. A. I 315. ¤ „Ş-aşa tot mereu, muncă *zdrobitoare*, câtu-i ziulica lucru..." CARAGIALE, O. II 99.

MUNTE. Abrupt, alb, albastru, apocaliptic, aprig, argintiu, aspru, bătrân, bogat, cărunt, cenuşiu, ciudat, colosal, colţuros, cumplit, depărtat, enorm, exotic, falnic, fantastic, fermecător, friabil, fumuriu, gânditor, gigantic, gol, golaş, greu, grozav, iernatic, împădurit, împleşuvit, înalt, încremenit, întreg, întunecat, înţelept, înzăpezit, jupuit, legendar, limpede, liniştit, luminos, lung, mare, mănos, măreţ, mărunt, mândru, mic, milenar, mohorât, năprasnic, neclintit, negru, neguros, neted, nimbat, păduros, păros, pietros,

Scanned with OKEN Scanner

pitit, pitoresc, pleș, pleșuv, pleșuvit, pletos, posomorât, prăpăstios, pustiu, puternic, răcoros, râpos, roșcat, roșiatic, roșu, rupt, sălbatic, sărac, scorburos, semeț, sever, sihastru, singuratic, siniliu, solemn, spătos, spân, stâncos, sterp, sticlos, strălucitor, superb, sur, tăcut, temut, trist, trufaș, uriaș, văgăunos, vânăt, vechi, verde, violet, voinic, vrăjit, zvelt.

„Răsar, rănind amurgul ceresc cu cornul frunții, / Pe rând: *albaștri*, / *vineți*, de aur verde, munții / Păzind de-acolo basmul copilului ce-am fost." PILLAT, P. 72. ¤ „Venise toamna și-n gălbenise codrii din umerii *bătrânilor* munți..." EMINESCU, O. VII 204. ¤ „- Vezi-mi sau nu-mi vezi / Acei munți / *cărunți*?" A. L. P. I 601. ¤ „Toți acești munți, *ciudați, mohorâți, fantastici*, închid Țara Bârsei din trei părți..." BOGZA, S. P. III 190. ¤ „Horia pe-un munte *falnic* stă călare; / O coroană sură munților se pare..." EMINESCU, O. IV 7. ¤ „O, țara mea, îți vom aduce zestre / uzine, sonde, grâne arămii, / mușcatele ce ard pe la ferestre / și doinele din munții *fumurii*." TĂUTU, I. 13. ¤ „Rămân în urmă *gânditorii* munți / Cu neguri sure trase peste frunți." BENIUC, S. 8 185. ¤ „Azi munți, ce-odinioară tot cutezau spre slavă / Stau *gârbovi* sub povara atâtor năzuințl." STREINU, P. 35. ¤ „Să căutăm în munții *goi, înalți*, un loc unde și peste văi de moarte, / auzi, în cosmic flux, cum bate cordul." BANUȘ, S. 2 13. ¤ „În depărtările pline de umbră, stăteau munții *încremeniți*..." HOGAȘ, O. 153. ¤ „Voi, munților *mândri*, moșnegi cununați / Cu stelele bolții albastre, / În leagănul vostru de codri și stânci / Dor toate poveștile noastre." GOGA, O. I. 116. ¤ „Și tu mi t-ei duce / Peste *negri* munți, / La dragi de părinți." G. DEM. TEODORESCU, P. P. 56. ¤ „Ai noștri sunt acești munți / *pietroși, mănoși, cărunți*, / căci noi ne-am cățărat pe ei spre cer..." COTRUȘ, V. 280. ¤ „Apoi mai merse cale de trei ceasuri și văzu, pe o creastă de munte *pleșuv*, o casă uriașă." B. P. R. 2 185. ¤ „Vai, Doamne, ce *posomorâți* sunt munții!" BACONSKY, F. M. 192. ¤ „Într-una din peșteri, în munte *râpos* / Un om oarecare întră curagios." BOLINTINEANU, O. I 183. ¤ „Se cerne de sus, / Pe munții *sihaștri*, / Eternul mister / Din lumile-albastre..." TUTOVEANU, V. 37. ¤ „Mă zvârle slobod vântul de pe / *Spătoșii* munți pe sterpe stepe." VOICULESCU, P. II 59. ¤ „Pe fereastră se vedeau în fund, departe, munții *sinilii* ai Bucovinei..." SADOVEANU, O. I 25. ¤ „Cerul e-nalt atâta, că parcă nu e cer, / ori l-au urcat tăcerea și munții *spâni*." FUNDOIANU, P. 27. ¤ „Ajuns-a la poale de codru-n munții *vechi*." EMINESCU, O. I 351.

MURMUR. *Zgomot confuz de voci; rumoare, murmuială; zgomot ușor, prelung și monoton produs de o apă curgătoare, de frunzișul mișcat de vânt etc.* Adânc, aspru, blând, confuz, continuu, cristalin, domolit, duios, dulce, enorm, greoi, imens, înăbușit, înfiorat, lin, lung, misterios, molcom, moale, moleșitor, monoton, necontenit, nedefinit, neîntrerupt, nesfârșit, poetic, profund, slab, somnoros, surd, tainic, trist, tulbure, uriaș, vag, vrăjit.

„O, când e marea liniștită, / pe țărmu-i nopțile-s povești / Și murmurul *duios* e șoapta / perechilor îndrăgostite / Ce-au rătăcit în nopți senine / pe luciul mării liniștite..." FARAGO, P. 35. ¤ „Cu murmur *dulce* vântul adoarme legănat, / Iar inima mi-e plină d-amor și de plăcere!" BOLINTINEANU, O. I 50. ¤ „Cu murmur *lin* spumegă apa și peste maluri strâmbe saltă." CĂLUGĂRU, V. 73. ¤ „S-aud sub glia aspră murmure *înăbușite, line*..." COTRUȘ, V. 105. ¤ „Tu vei fi-ntotdeauna aici laolaltă cu apele, / Murmurul lor *monoton* va-nsoți pretutindeni cântecul lor." BACONSKY, F. M. 145. ¤ „Iar râul suspină de blânda-i durere /

Scanned with OKEN Scanner

Poetic murmur..." EMINESCU, O. I 3. ¤ „Cireada venea pe maluri într-un murmur *somnoros* de tălăngi." SADOVEANU, O. I 101. ¤ „Un murmur *surd, continuu* şi *vag*, ajunge până la noi venind de undeva din depărtare." BART, S. I 394. ¤ „Atâta cer albastru-n asfinţit, / Atâta zbor de păsări călătoare / A strâns frunzişul tău neostoit... / Ş-atâta murmur *tainic* de izvoare..." TUTOVEANU, V. 191.

MUSTAŢĂ. Epitete cromatice. Albă, albă-colilie, alburie, arămie, bălaie, bălană, blondă-căruntă, brună, cafenie, cănită, cărămizie, căruntă, căruntită, cânepie, cenuşie, galbenă, galbenă-roşiatică, (*pop.*) gălbejită, neagră, negricioasă, (*pop.*) porumbă, roşcată, roşcovană, roşiatică, roşie, vânătă.
Epitete referitoare la dimensiune, densitate, formă şi alte trăsături caracteristice. Arcuită, ascuţită, băţoasă, burzuluită, căzută, ciuntită, ciupită, deasă, dreaptă, englezească, enormă, fină, flocoasă, galică, ghimpoasă, gigantă, grea, groasă, haiducească, imensă, imperială, îmbârzoiată, împrăştiată, încâlcită, încârligată, încondeiată, încreţită, îngheţată, îngustă, înnodată, întoarsă, învoaltă, lungă, mare, măruntă, mătăsoasă, mică, mijită, moale, nerăsucită, păioasă, pleoştită, plină, rară, răsărită, răsucită, retezată, ridicată, săracă, scurtă, spânatică, spână, spilcuită, stufoasă, subţire, tare, tânără, tufoasă, ţeapănă, ţepoasă, umedă, umflată, uriaşă, vastă, vânjoasă, zbârcită.
Epitete apreciative. Agresivă, ameninţătoare, arătoasă, bărbătoasă, bătăioasă, bătrânicioasă, caraghioasă, cuceritoare, dezgustătoare, falnică, (*pop.*) făloasă, fioroasă, grozavă, imperială, impunătoare, mândră, puternică, războinică, sălbatică, semeaţă, tristă, ţanţoşă, virilă.

„Iordăchel Păun zâmbi sub mustăţile *albe* şi *fine*..." CEZAR PETRESCU, O. P. 157. ¤ „Un domn cu haine cenuşii-lăptoase, cu mustaţa *cuceritoare*, îşi încetini paşii, privind-o obraznic." CEZAR PETRESCU, I. 90. ¤ „Domnul Denis semăna cu un desen al lui Matisse, un tip cu o *fioroasă* mustaţă, încruntat, cu ochelari enormi." SERGHI, M. 371. ¤ „Pe prag se ivi un om înalt, spătos, cu barba scoasă înainte şi cu mustăţi *haiduceşti*." DAN, S. I 23. ¤ „Nu era foarte înalt, avea chipul rotund, nasul cârn tronând peste o imensă mustaţă *răsucită*." STĂNESCU, R. 340. ¤ „Tânăr, blond, cu ochelari albaştri şi cu mustăţile *învoalte*." DELAVRANCEA, O. II 95. ¤ „Îşi mângâia mustaţa *lungă, mătăsoasă* şi *adusă*, puţin *căruntă*, ce-i cădea peste obrajii cărnoşi şi injectaţi." I. M. SADOVEANU, S. II 11. ¤ „Ş-avea iuncherul nişte mustăţi *negre* şi *ascuţite* la sfârcuri şi nişte ochi drăcoşi." SADOVEANU, O. I 76. ¤ „Mustaţa lui *plină* şi *falnică* se pleoştise..." LĂNCRĂNJAN, P. 52. ¤ „Stăteau strânşi sărbătoreşte în haine negre, cu mustăţile *răsucite* şi *făloase*." BUCURIŢA, S. 362. ¤ „Parcă-l văd cu gazeta în mână, cu mustăţile *subţiri, drepte* şi *cănite*..." BASSARABESCU, S. A. 427.

MUZICĂ. Abstractă, adâncă, alinătoare, ameţitoare, asurzitoare, atrăgătoare, blândă, cantabilă, celestă, ciobănească, ciudată, clară, clasică, demodată, desperată (*disperată*), divină, drăcească, duioasă, dulce, enigmatică, eternă, exaltată, exotică,

Scanned with OKEN Scanner

festivă, focoasă, frenetică, funebră, glorioasă, gravă, icnită, ispititoare, înceată, înfiorătoare, înveselitoare, languroasă, lină, mângâietoare, minunată, modernă, nemaipomenită, nostalgică, optimistă, plăcută, puternică, repezită, sacră, sălbatică (*sălbatecă*), săltăreață, serioasă, simpatică, sinistră, solemnă, stenică, stridentă, suavă, superbă, tărăgănată, tânără, tristă, voluptoasă, zvăpăiată.

„În fiecare noapte nu putea dormi din cauza muzicii *drăcești* din camera ei..." D. R. POPESCU, P. G. 53-54. ¤ „Din salon, unde se desfășura petrecerea, răsuna o muzică *frenetică, disperată*." MAZILU, N. E. 35. ¤ „A învățat să cânte la orgă muzică *gravă*." BĂNULESCU, C. M. 293. ¤ „Și atunci, deodată, o muzică *înceată* și *mângâietoare* tremură peste fire." HOLBAN, O. I 51. ¤ „Unde-s acum moșneagul, / Muzica-*nveselitoare*, / Unde e acum steagul / Zilelor de sărbătoare?..." IOSIF, O. A. I 21. ¤ „Parcă un cor de îngeri ar cânta un imn ceresc, atât de *plăcută, atrăgătoare, ispititoare* e muzica aceasta." REBREANU, O. I 45. ¤ „Un amestec nedesluşit de sunete diferite, ca o muzică *sinistră* ce împrăştie fiori de groază." BART, S. I 7. ¤ „Muzica aceea, când *tărăgănată* până la adormire, când *icnită* şi *repezită* ca o năvală, le aţâţa oaspeţilor lui Selim Reşit pofta de mâncare, le stârnea şi le aprindea setea." STANCU, S. 5 289. ¤ „O muzică *tristă, înfiorătoare*, se dezlănţuise..." SADOVEANU, O. I 114. ¤ „Cu cât se aprind mai tare, cu atât şi muzica se aţâţă, devine mai *zvăpăiată*, mai *sălbatecă*." REBREANU, O. 7 85.

Scanned with OKEN Scanner

N

NARE. (Mai ales la pl.) Arcuite, delicate, dilatate, disprețuitoare, feminine, fierbinți, flămânde, fremătătoare, goale, groase, imense, înfiorate, largi, lărgite, lipite, mari, mici, neastâmpărate, neliniștite, palide, palpitânde, păroase, pâlpâitoare, plăpânde, puternice, răsfrânte, sensibile, trandafirii, umflate, vânjoase, vibrante.

Avea o frunte înaltă și netedă, cu nas drept și cu nări *delicate*, aproape *feminine*." VINEA, O. II 161. ¤ „Nu-mi pot aminti cine este, / Dar are ochi mari, urechi lungi, / Nări *goale* / Și degete avide să mă atingă..." BUZEA, P. P. 8. ¤ „Un zâmbet îi dilata nările *puternice*..." TEODOREANU, O. A. IV 26. ¤ „Nările lui *sensibile* tremură." BANUȘ, S. 2 40.

NAS. Epitete referitoare la formă, dimensiune, culoare, particularități etc. Acvilin, adus, albăstrui, arcuit, ascuțit, (*pop. și fam.*). bocciu, bont, borcănat, butucănos, cartilaginos, cărnos, cârn, ciobit, clasic, (*pop.*) clonțos, cocârjat, cocoșat, conabiu, coroiat, curbat, dilatat, drept, enorm, ghebos, gheboșat, gogonat, grecesc, gros, imens, impertinent, inform, încârligat, încovoiat, încovrigat, îngust, jupuit, lat, lătăreț, lemnos, lucios, lung, lungit, mare, mic, minuscul, moale, nemăsurat, neted, noduros, osos, perfect, persienesc, pistrui, pistruiat, poros, potrivit, prelung, proeminent, pronunțat, puternic, răsfrânt, rece, recurbat, robust, ros, roșcovan, roșu, rotund, rozaliu, rumen, rumenit, scurt, semit, socratic, stacojiu, străveziu, strâmb, strivit, subțire, tare, tăios, tumefiat, turtit, țuguiat, umflat, uriaș, vânăt, vinețiu, viril, vulturesc, zbârcit.
Epitete referitoare la expresie; epitete apreciative. Ager, agresiv, ambițios, batjocoritor, bleg, caraghios, dârz, energic, excepțional, fin, frumos, groaznic, impertinent, impunător, iscoditor, îndrăzneț, monumental, neastâmpărat, nervos, obraznic, plângăreț, sceptic, semeț, straniu, strașnic, ștrengar, trist, urât, venerabil, vesel, voluntar.

Scanned with OKEN Scanner

„Nasul *acvilin*, altădată cu o arcuire vie şi nobilă, se apropiase prea mult de gură..." BĂNULESCU, C. M. 186. ¤ „Avea o faţă măslinie, arabă, complet rasă, nas *arcuit*, *fin*, un râs protocolar..." CĂLINESCU, O. 5 18. ¤ „Era evident un ins antipatic, cu nasul lui *borcănat*, cu ochii bulbucaţi şi umezi..." BOGZA, O 247. ¤ „Şi părea că nasul lui *cărnos* şi *cârn* respiră aerul cel mai curat, aerul de munte." AGÂRBICEANU, O. 2 444. Nasul *drept*, *puternic* vădea voinţă şi oarecare senzualitate riguros stăpânită." PARDĂU, O. T. 283. ¤ „Era un bărbat destul de înalt, cu ochi pătrunzători, cu nasul destul de *impunător*, ca să nu zic *lung* şi *coroiat* niţel..." D. R. POPESCU, I. Ş. 350. ¤ „Nasul său era *încovrigat*..." MĂCEDONSKI, O. VI 215. ¤ „Uriaşi cu nasul *mare* / Şi pitici cu nasul *cârn*." EFTIMIU, O. 7 285. ¤ „În faţa găurită de vărsat / Nasu-i *moale*, *lung* şi *straniu*." PHILIPPIDE, S. 128. ¤ „Iclisiarhul poartă un nas *monumental*..." ARGHEZI, S. 12 97. ¤ „Sprâncenele i se întâlnesc încruntate pe nasul *robust* şi *cărnos*..." VINEA, O. II 15. ¤ „Avea nasul *stacojiu*, cât un bumb." CEZAR PETRESCU, I. 206. ¤ Un nas *straşnic*, cu nări groase, curb arcuite deasupra buzelor cărnoase." TEODOREANU, O. A. III 44.

NATURĂ. *Lumea fizică înconjurătoare, cuprinzând vegetaţia, formele de relief, clima.* Amorţită, armonioasă, aspră, blândă, bogată, capricioasă, crudă, dezlănţuită, diversă, domesticită, falnică, fragedă, frumoasă, grandioasă, impasibilă, indiferentă, îmbelşugată, încântătoare, înflorită, înţeleaptă, înverşunată, magnifică, măreaţă, mândră, moartă, mută, neîncepută, (*necepută*), neînţeleasă, nemiloasă, nepăsătoare, neprietenoasă, neverosimilă, obosită, ostilă, posomorâtă, prietenoasă, pustie, rece, sălbatică, sfântă, splendidă, superbă, tristă, veşnică, vicleană, zâmbitoare.

„Femeie fără lacrimi, o mumă fără dor; / O primăvară tristă de tot fără verdeaţă; Natura *amorţită*, natura fără viaţă: / Asemene-ar fi Omul când n-ar simţi Amor!" BOLLIAC, O. 237. ¤ „Cu cât înaintam pe drumul Sihlei, cu atât natura devenea mai *aspră*..." HOGAŞ, O. 77. ¤ „Ne uimeşte atâta sărăcie; o mizerie aşa de neagră, în mijlocul unei naturi aşa de *bogate*, sub un cer aşa de limpede şi de frumos!" BART, S. I 32. ¤ „Lumea satului, cu toate vietăţile, părea tot mai mică, mai neînsemnată sub grandoarea naturii *dezlănţuite*." BOTEZ, S. 4 190. ¤ „Natura-ntreagă astăzi reînvie, / Mai *falnică* decât odinioară..." IOSIF. O. A. I 105. ¤ „Albastră era noaptea şi *fragedă* natura..." MĂCEDONSKI, O. II 88, Toţi oamenii lui Grigorescu, tăcuţii, gânditorii lui oameni de la ţară, sunt răsăriţi, ca şi arborii lui, din calmul aceleiaşi naturi *măreţe* şi *nepăsătoare*." VLAHUŢĂ, S. A. III 373. ¤ „În mijlocul naturii *mute* / Eram eu singur călător..." IOSIF, O. A. I 87. ¤ „În faţa-i, ca în faţa tuturor celor dinaintea lui, natura se întindea tot atât de *neînţeleasă* şi tot atât de *neprietenoasă*." SĂULESCU, V. T. A. 241. ¤ „Natură *nencepută* şi noapte nencepută, / Iasă să-ţi culc în pene sufletul meu bătrân..." FUNDOIANU, P. 16. ¤ „Ziua de mult trecuse; natura *obosită*... / Se odihnea..." ALEXANDRESCU, O. I 16. ¤ „Natura ni se părea mai *veselă*, seninul ceriului mai limpede, cântările păsărilor mai dulci!" ALECSANDRI, O. IV 212. ¤ „Era natura *zâmbitoare* / Şi cerul era lin; / Dar deodată se porneşte / O ploaie din senin." DEMETRESCU, S. A. 48.

NĂDEJDE. Absurdă, aprinsă, ascunsă, aurie, bolnavă, bucuroasă, buimacă, bună, cumplită, dârză, deplină, desperată, deznădăjduită, dulce, emoţionantă, fierbinte, firavă, flămândă, fra-

Scanned with OKEN Scanner

gilă, frenetică, irațională, istovită, împlinită, încăpățânată, încântătoare, îndrăzneață, înfrântă, întremătoare, întunecată, lacomă, lugubră, mare, mângâioasă, mântuitoare, mincinoasă, moartă, multă, mută, neagră, neașteptată, nebiruită, nebună, negrăită, neistovită, neîmplinită, nelămurită, nemotivată, nerăbdătoare, nesigură, obscură, palidă, pasionată, pătimașă, pierită, plină, proaspătă, purpurie, ruşinoasă, sărmană, scumpă, senzuală, sfărâmată, sfântă, sfioasă, slabă, spulberată, stinsă, stranie, strălucită, strălucitoare, supremă, surâzătoare, trandafirie, triumfătoare, tulbure, umilă, unică, uriașă, vagă, vană, veștejită (*vestejită*), vie, zadarnică, zâmbitoare.

„Am avut timp mai târziu să văd că era o nădejde *absurdă*." PHILIPPIDE, S. 2 193. ¤ „Lacrima Mirelui din cer / În univers a devenit tărie / Şi din tărie se născu / Nădejdea noastră *aurie*..." ALEXANDRU, I. B. 83. ¤ „Şi fluvii mari de stele de dincolo de moarte / ne caută-n privire neprihănit liman / şi-o *firavă* nădejde de a renaşte-n taină." PĂCURARIU, O. 17. ¤ „Sicriu închis mi-e mintea zbuciumată / Şi inima o încuiată poartă. / Pierdută-i cheia... şi mi-e nădejdea *moartă*..." GOGA, O. II 190. ¤ „Ea-şi împleteşte-un dor pribeag / În florile cusute / Şi coasă-n firul ei de in / Nădejdile ei *mute*." GOGA, O. II 229. ¤ „N-a fost aşa, nici măcar nădejdea asta *neagră* şi *străină* nu mi s-a împlinit." LĂNCRĂNJAN, COR. 2 310. ¤ „Legasem *nebune* nădejdi de acest eveniment petrecut în frumoasa lună mai." BLAGA, O. 6 160. ¤ „Tânărul o făcea să uite necazurile şi înfrângerile, de care însă nu se despărțea, mai având încă *nelămurite* nădejdi." I. M. SADOVEANU, S. II 338. ¤ „Câte aşteptări / Şi nădejdi / *Sfărâmate*..." SPERANTIA, P. 44. ¤ „Nădejdea încolțea iarăşi *sfioasă*." CEZAR PETRESCU, N. 112. ¤ „Tu simți chemarea gliei milostive / Şi te-mpresoară o nădejde *sfântă*..." TOPÂRCEANU, S. A. I 101. ¤ „O împrejurare cruntă curmă deodată *strălucitoarele* nădejdi ale Domnului şi ale linguşitorilor săi." ODOBESCU, P. 26. ¤ „Îmi creşte-n suflet floarea nădejdii *veştejite*." ISAC, P. 279.

NĂZUINȚĂ. Adâncă, altruistă, ambițioasă, contemplativă, creatoare, curată, desperată, eternă, frumoasă, formativă, haină, individualistă, intimă, înaltă, largă, mare, mărturisită, modestă, neclintită, neîmplinită, neîncetată, neîngăduită, nelămurită, nemărturisită, neobosită, nestinsă, oarbă, obştească, poruncitoare, pustie, puternică, romantică, sacră, sărmană, secretă, sfântă, smerită, supremă, tainică, tăcută.

„Cântă-mi lăutare doina / Celor ce pornesc departe / Şi pornind se pierd în zarea / Năzuințelor *deşarte*! ..." MINULESCU, O. I 414. ¤ „Şi sclavi celui mai mare Evreu dintre Evrei, / Duceau cu ei povara *eternei* năzuințe..." MINULESCU, O. I 97. ¤„ O viață m-am luptat cu sărăcia, / Cu năzuințele *neîmplinite*..." EFTIMIU, O. 8 573. ¤ „Mă-ndeamnă totuşi către tine / O *neclintită* năzuință..." PHILIPPIDE, S. 1 197. ¤ „C-o mare de îndemnuri şi de *oarbe* năzuinți / în mine / mă-nchin luminii voastre stelelor..." BLAGA, O. 1 74. ¤ „*Romantica* ei năzuință întâmpinase în trecut piedici dintre cele mai mari." MAZILU, N. E. 134. ¤ „Cu *smerită* năzuință dori acest lucru." STAHL, D. F. 305.

Scanned with OKEN Scanner

NEGURĂ. Adâncă, albastră, albă, albăstrie, alburie, aspră, căruntă, cenuşie, deasă, densă, despletită, grea, greoaie, groasă, întunecată, lăptoasă, luminoasă, mare, misterioasă, moartă, mută, neagră, neclintită, nesfârşită, oarbă, poetică, profundă, rece, roz, sclipitoare, sinilie, somnoroasă, strălucită, subţire, sură, uşoară, tainică, vânătă, vrăjită.

„Se lasă negura *adâncă*..." EFTIMIU, O. 7 61. ¤ „Sunt atâtea oraşe / cu gări luminoase / şi porturi în care vapoarele fluieră lung când / se-aştern în tăcere / *albastrele* neguri." BACONSKI, V. 138. ¤ „Spre apus ştiam că se-ntinde Valea Mureşului căci de acolo veneau toamna negurile, *aspre* şi *reci*." BLAGA, O. 6 18. ¤ „De ce n-aş fi o negură *căruntă*?" PĂUNESCU, R. Z. 12. ¤ „Calea mea se isprăveşte: înainte neguri *dese*." SPERANTIA, P. 226. ¤ „Prin văzduh, pe sub păcura nourilor, fugeau coloane de neguri *despletite*." SADOVEANU, O. I 431. ¤ „O negură *întunecată* plutea între arborii negri de tuia..." VINEA, O. III 290. ¤ „*Somnoroase* neguri tresar." VOICULESCU, P. II 191. ¤ „Numai pe lângă zăvoaie, de-a lungul râului, mai aninau în gol nişte neguri *subţiri* şi *lăptoase*." LĂNCRĂNJAN, P. 143. ¤ „Tu nu privi la plopii singuratici / Pierduţi în marea negurilor *sure*." TUTOVEANU, V. 30.

NELINIŞTE. Adâncă, anxioasă, apăsătoare, ascunsă, aspră, atroce, benignă, bolnăvicioasă, bruscă, bucuroasă, calmă, cercetătoare, chinuitoare, ciudată, crâncenă, crescândă, crudă, cunoscută, delicioasă, dinamică, dureroasă, egală, electrizantă, eternă, febrilă, fierbinte, fundamentală, furioasă, gravă, grea, groaznică, grozavă, imaterială, inexplicabilă, infantilă, intensă, iritantă, înduioşătoare, înfrântă, înfrigurată, leneşă, meschină, nebună, necunoscută, nedefinită, nedesluşită, negrăită, nehotărâtă, nelămurită, nemărginită, nestăpânită, nestăvilită, oarbă, permanentă, perpetuă, regretabilă, secretă, sinceră, suavă, subterană, surdă, teribilă, trecătoare, ucigătoare, uşoară, vagă, vastă, veşnică, vie, viforoasă, violentă, vizibilă.

„Şatra era cuprinsă de *adâncă* neliniştе." STANCU, S. 9 242. ¤ „Simţea în el o lene, o osteneală ş-o neliniştе *apăsătoare*." VLAHUŢĂ, S. A. III 18. ¤ „Şi la fel îi pândise casa, atelierul, grădina, zile şi nopţi de-a rândul cu aceeaşi *atroce* neliniştе cu care îi pândea şi acum locul la spital." FULGA, S. 120. ¤ „Visurile ce-l tulburaseră, bucuria că detese de bani, se împreunau să-l arunce într-o neliniştе *bolnăvicioasă*." MACEDONSKI, O. VI 73. ¤ „De o neliniştе *egală* se simţi pătrunsă şi Maria, dar din cauze nedesluşite." FULGA, F. 23. ¤ „Aceasta e neliniştea *eternă*, / Să nu-ţi poţi capul odihni pe pernă." BENIUC, S. 8 219. ¤ „O neliniştе *fierbinte* i se porni din măruntaie şi-l fulgeră în creştet." SADOVEANU, O. 10 632. ¤ „- Ce să fac? întrebă Dochia cu o neliniştе *groaznică*." ZAMFIRESCU, O. III 231. ¤ „Partizani ai uneia sau alteia din echipe, tăceau cu aceeaşi *intensă* neliniştе." SEBASTIAN, O. A. 333. ¤ „Tăceau osteniţi într-o neliniştе *înfrântă*." NEDELCOVICI, S. V. 2 350. ¤ „Caty intră într-o neliniştе *nebună*." CĂLINESCU, O. 7 475. ¤ „Şi-nvinşi de-o *negrăită* neliniştе, pe-aproape / Cu mâinile şi-aiurea şi sufletele, vai, / Nu vom avea atâtea să ne vorbim cât poate / Am vrea-n singurătatea acestei guri de rail" STANCA, V. 429. ¤ „Sufletul e într-o neliniştе *veşnică*." DEMETRESCU, S. A. 300. ¤ „Cuprins de *vie* neliniştе, el a trecut pe la noi, ca să vadă ce este." SLAVICI, O. IV 78.

Scanned with OKEN Scanner

NEMULȚUMIRE. Adâncă, amară, bruscă, confuză, corosivă, crescândă, cumplită, dușmănoasă, eternă, falsă, globală, gravă, grea, incertă, încruntată, înveninată, latentă, mare, măruntă, mocnită, nehotărâtă, neputincioasă, ofensată, prefăcută, rea, reală, sufletească, surdă, tăcută, tulbure, trecătoare, uimită, uriașă, usturătoare, ușoară, veche, veșnică, vie.

„Și o nemulțumire *amară* îl cuprinse deodată." SADOVEANU, O. 1 452. ¤ „Tăcerea mea, taxată de unii drept îngâmfare, era în realitate o nemulțumire *cumplită*..." BUZURA, O. 256. ¤ „Dar dacă îți rescrii la bătrânețe, cărțile pe care le-ai compus în tinerețe, înseamnă că ești ros de o nemulțumire *mare* și *adâncă*..." LĂNCRĂNJAN, C. I 35. ¤ „Simțea mereu strângerea de inimă care-i prevestea sau îi intensifica nemulțumirile *sufletești*." REBREANU, O. 10 24. ¤ „În inima lui Mihnea-Adrian se dezvolta mereu un fel de nemulțumire *surdă*..." MACEDONSKI, O. VI 243.

NEPĂSARE. *Lipsă de griji, de frământări; lipsă de interes față de ceea ce se petrece în jur, indiferență.* Adâncă, afectată, amuzată, aparentă, aspră, augustă, bizară, ciudată, condamnabilă, crudă, desăvârșită, discretă, disprețuitoa-re, distrată, divină, dulce, eroică, falsă, feroce, glacială, gravă, inadmisibilă, inertă, împăcată, înaltă, îndărătnică, înfricoșătoare, jignitoare, leneșă, liniștitoare, mizerabilă, neagră, neliniștitoare, oarbă, obosită, orgolioasă, perfectă, politicoasă, prefăcută, rea, rece, regală, resemnată, senină, seniorială, sfântă, stăpânită, stăruitoare, superbă, suverană, tandră, totală, trufașă, uriașă, ursuză, ușoară, vădită, veselă, vitregă, voită.

„Cu *aspra* nepăsare tu sufletu-mi aduci / Pe cele două brațe întinse-a sfintei cruci..." EMINESCU, O. IV 432. ¤ „Străine, tu, culegător de grâne, / Tu, ce-mi cutreieri țara după pâne, / Și-nfășurat în nepăsarea *crudă* / Îți porți în larg privirea fără milă, / Nu te opri întrebător în cale..." GOGA, O. II 76. ¤ „Ea trece-n *dulce* nepăsare / Prin lunci cu flori și doarme-n văi..." COȘBUC, O. I 89. ¤ „Iar mă învălui întunericule, iar / Îmi torni în ochi *glacială* nepăsare..." STELARU, M. I. 57. ¤ „Trebuia și el să reacționeze cumva în fața *înaltei* ei nepăsări..." D. R. POPESCU, P. G. 87. ¤ „Nepăsare *leneșă*, lene de-a cugeta, lene de-a simți, abrutizarea cea mai adâncă și mai idioată, iată ce făcuse din mine amorul unei femei." EMINESCU, O. VII 204. ¤ „Trezit ca dintr-o *neagră* nepăsare / M-am scuturat de gânduri grele..." STANCA, V. 264. ¤ „Dar a speranței lampă se sparge ca de-o stâncă / De *oarba*-ți nepăsare..." VLAHUȚĂ, S. A. 231. ¤ „Cu bucurii, cu chinuri mă-ntâlneam, / Și-ades cu nepăsarea, *rea*, *ursuză*..." LABIȘ, M. C. 201. ¤ „De-atunci, cuprins de-o *rece* nepăsare, / Mă-nalț pe-a sufletului meu ruine; / Dar ce pustii sunt sferele senine, / Lipsite de trecuta frământare." CODREANU, S. 1 161. ¤ „Și-apoi, cu o *regală* nepăsare, / Să te cobori pe trepte de sonete..." AL. O. TEODOREANU, V. 41. ¤ „Alături de seninătatea mea încrezătoare apăruse și o nepăsare *senină*." PREDA, I. P. III 188. În tot ce mă îngrijora și mă ținea în loc s-a strecurat nepăsarea *sfântă*..." ARGHEZI, S. 6 193. ¤ „Natura gravă în tăcerea-i demnă / A-nvăluit durerea mea de om; / Și pașnică, pădurea pom cu pom, / Visa în nepăsarea ei *solemnă*." BOTEZ, S. 1 50. ¤ „El le-a scris fără să știe / Ce-l așteaptă-n viitor - / Un surâs? .../ O sărutare? .../ Sau *superba* nepăsare / A unei femei rebele / Pentru versurile mele?" MINULESCU, O. I 464. ¤ „Auzeam în jurul meu cum toate tac / într-o nepăsare

Scanned with OKEN Scanner

totală, inertă." PĂCURARIU, O. 78. ¤ „*Tandra* nepăsare față de lume te poate stăpâni într-adevăr numai când te simți străin de propria-ți ființă." PREDA, I. P. I 7. ¤ „Gura-i zâmbește cu o *trufașă* nepăsare..." ODOBESCU, P. 160. ¤ „Cunoscuse de aproape foamea, frigul și *vitrega* nepăsare a oamenilor." BASSARABESCU, S. A. 45.

NERĂBDARE. Afectată, agasată, apăsătoare, ascunsă, aspră, bolnavă, crescândă, curioasă, dureroasă, egoistă, entuziastă, exasperantă, febrilă, imprudentă, inexplicabilă, înfrigurată, lacomă, mută, nebună, nelămurită, nemaipomenită, neobișnuită, nervoasă, plăcută, plictisită, potolită, prefăcută, puerilă, rugătoare, seacă, stăpânită, sufocantă, supărătoare, trepidantă, ușoară.

„Îndată după masă, Traian deschise convorbirea pe care tatăl său o aștepta cu *aspră* nerăbdare." SADOVEANU, O. 7 746. ¤ „Fața îi încremenise într-o expresie de nerăbdare *dureroasă, rugătoare.*" LĂNCRĂNJAN, P. 23. ¤ „Îl aștept cu *egoistă* nerăbdare pe Dan." TEODOREANU, O. A. II 441. ¤ „O nerăbdare *înfrigurată* îl cuprinsese." VINEA, O. II 60. ¤ „Doar trenul pleacă, / Trenul singur / Ne poartă nerăbdarea *mută*, / Bagajul visurilor noastre / Și setea noilor senzații..." MINULESCU, O. I 115. ¤ „Găsi două scrisori pe care le luă cu o nerăbdare *nervoasă*..." FILIMON, O. II 225. ¤ „Și tot ca-n preajma unei călătorii, în priviri și în gesturi, se simțea un fel de *trepidantă* nerăbdare și o grabă sacadată." BOTEZ, S. 4 10.

NINSOARE. Abundentă, albă, bogată, candidă, cenușie, compactă, deasă, densă, domoală, îmbelșugată, înfoiată, leneșă, lină, lipicioasă, luminoasă, mângâioasă, moale, neîntreruptă, ostenită, proaspătă, rară, răsfirată, ușoară, viforoasă, viscolită.

„Asupra lașilor cădea ninsoarea *abundentă.*" SADOVEANU, O. 14 429. ¤ „Sub ninsoarea *cenușie*, împrejurimile se întunecă ca niște pereți." SADOVEANU, O. 8 391. ¤ „Până vineri seara, ninsoarea *densă*, *compactă*, nu încetase încă." BOGZA, S. P. 194. ¤ „După Bobotează, o ninsoare *domoală* și *înfoiată* a transfigurat orașul." CEZAR PETRESCU, B. M. 280. ¤ „Se întuneca tot mai mult și cădea o ninsoare *rară, ostenită.*" E. BARBU G. 242. ¤ „Dumbrăvile le rupe ninsoarea *viforoasă*..." CĂLINESCU, O. 2 241.

NOAPTE. Epitete evocative. Adâncă, afundă, albastră, albicioasă, argintată, argintie, arzătoare, aurie, blondă, brună, caldă, calmă, călduroasă, cenușie, cețoasă, chioară, clară, cristalină, dalbă, deasă, densă, deplină, domoală, friguroasă, frumoasă, fumurie, furtunoasă, geroasă, ghețoasă, goală, groasă, iernatică, imensă, infinită, înfiorată, înaltă, înăbușitoare, încremenită, înnorată, înstelată, întârziată, întreagă, întunecată, întunecoasă, învifurată, învolburată, jilavă, limpede, lină, liniștită, lucie, luminată, luminoasă, lunatică, lungă, mare, melodioasă, mică, minerală, mută, neagră, neguroasă, neîncepută, nepătrunsă, nesecată, nesfârșită, noroasă, oarbă, obscură, opacă, placidă, ploioasă, plumburie, profundă, pură, răcorită, răcoroasă, rece, sângerie, selenară, senină, sonoră, spumoasă, sticloasă, străvezie, scurtă, sură, surdă,

Scanned with OKEN Scanner

şoptitoare, tainică, tăcută, târzie, udă, uleioasă, umedă, uscată, vastă, văratică, vânătă, vântoasă, vâscoasă, viforoasă, vijelioasă, viorie.

Epitete apreciative. Admirabilă, adormită, afânată, aiurită, amară, amamică, amenințătoare, amicală, apăsătoare, asasină, asfixiantă, aspră, bătrână, blajină, blândă, blestemată, bogată, calmă, catifelată, cernită, chinuitoare, crudă, cruntă, cumplită, cuvioasă, despletită, dezmățată, dezolantă, diafană, divină, duioasă, dulce, dumnezeiască, enigmatică, extatică, fantastică, fatală, febrilă, feerică, fermecată, fermecătoare, fierbinte, fină, fioroasă, frământată, frenetică, frumoasă, funerară, funestă, furioasă, goală, grațioasă, grea, grozavă, ideală, imaterială, infernală, împovărătoare, încântătoare, înfiorată, înfiorătoare, înfricoșată, înfuriată, îngrozitoare, înmiresmată, înspăimântătoare, întristată, înverșunată, lâncedă, liniștitoare, lugubră, magnifică, măreață, mândră, melancolică, miraculoasă, misterioasă, minunată, moartă, mohorâtă, molatică, monotonă, mucedă, murdară, năprasnică, năvalnică, neînduplecată, neruşinată, oribilă, otrăvitoare, paradiziacă, parfumată, păcătoasă, păgână, penibilă, plângătoare, plicticoasă, posomorâtă, primejdioasă, pustie, rea, romantică, răsunătoare, sălbatică, săracă, sângeroasă, sentimentală, sfântă, sihastră, sinistră, slută, solemnă, solitară, stearpă, stranie, sumbră, superbă, tainică, teribilă, tihnită, tristă, tulbure, urâtă, urgisită, uriaşă, ursuză, vană, veselă, violentă, visătoare, voinică, vrăjită, zbuciumată.

„Când iubim, / oricât de-*adâncă* noapte-ar fi, / suntem în zi, suntem în tine, Elohim." BLAGA, O. 2 188. ¤ „Şi toate se re-ntorc din drumul lor, / Şi mândra primăvară vine, / Cu soare blând, cu nopți *albastre* / *Fermecătoare* şi *senine*." BACOVIA, O. 179. ¤ „Galopam, galopam, prin *amamica* noapte!" STANCA, V. 252. ¤ „Mijeau cu licuricii în noaptea *aurie* / Gondole luminate pe Marele Canal..." PILLAT, P. 24. ¤ „Prin noaptea *bătrână*, *ursuză*, *voinică*, / Prin nori ce se clatin, se luptă, se sparg, / Feciorul de rege trecea fără frică..." EMINESCU, O. IV 157. ¤ „O, *blândă* noapte, înger sfânt / În somn copilul povestește / Cum cerurile s-au deschis / Şi râu pe râu se pustiește." ALEXANDRU, I. B. 79. ¤ „Şi trece-o noapte *cruntă*, *năprasnică* şi *grea* / Şi zorii dau năvală cu viscole-n ferestre..." TULBURE, V. R. 100. ¤ „E noapte *deasă*." MANIU, S. 2 44. ¤ „Dormeau, adânc, oștenii în noaptea *diafană*." BACOVIA, O. 125. ¤ „*Dulce* şi *liniştitoare*, noaptea se statornicește." D. ANGHEL, PR. 93. ¤ „O noapte *dumnezeiască*!..." BART, S. I. 39. ¤ „Când țara mea arde, eu ies să privesc / *extatica* noapte de vară." DOINAŞ, A. P. 33. ¤ „O noapte *fatală*! o noapte *cumplită*! / Pe patu-mi de trudă dormeam obosit..." ALEXANDRESCU, O. I 25. ¤ „Era o noapte *feerică*." CARAGIALE, O. II 422. ¤ „De când sunt nu pătimii ca în acea noapte *furtunoasă*." DRĂGUŞANU, P. T. 179. ¤ „S-aştept în noaptea *goală* s-aud suind un pas / De prieten fără nume, străin şi fără glas?" ARGHEZI, S. 3 262. ¤ „Ce noapte *groasă*, ce noapte *grea*!" ARGHEZI, S. I 144. ¤ „Acuma-n ce epocă fu noaptea-*ncântătoare*: / D-a fost iarnă sau vară, d-a fost senin sau nor, / D-asemeni nu-ți voi spune, amice cititor..." MACEDONSKI, O. IV 180. ¤ „Noi, răsărind din timp întunecat, / Vom fi vedeniile ce-or străbate / Cu zâmbetul lor trist şi-ndepărtat / Prin pacea nopților *înfiorate*." CĂLUGĂRU, V. 134. ¤ „O, nopți, *îngrozitoare* nopți, / când sunt închis într-o celulă de piatră, / şi-

Scanned with OKEN Scanner

aud de-afară un plâns uriaș." BOGZA, O. 135. ¤ „Noaptea era *înstelată, parfumată, vrăjită*." SERGHI, M. 316. ¤ „Cât e ziua de frumoasă / Lâng-o noapte-*ntunecoasă*, / Atât eşti tu-ntre toate / Hotărât şi fără poate." ALECU VĂCĂRESCU, P. V. 53-54. ¤ „În noaptea mea *înviforată*, / Drumeț îndrăgostit de soare, / Am fost o harfă spânzurată / Pe-o strașină de închisoare..." GOGA, O. 116. ¤ „Noaptea e *lină, caldă, poetică*..." ALECSANDRI, O. IV 287. ¤ „Ce *magnifică* noapte!" HOLBAN, O. I 386. ¤ „În astă noapte *mohorâtă* / Când trec pe străzi pustii, / Mă înfrățește pribegia / Cu palide melancolii." COTRUȘ, V. 33. ¤ „Noaptea-i *neagră*, ceasu-i lung, / stă măicuța lângă prunc." BLAGA, O. 1 273. ¤ „Noaptea era așa de *neguroasă*, încât nu se vedea la doi pași." SADOVEANU, O. 1 474. ¤ „Pădurea se întindea împrejur în noaptea *nepătrunsă, tăcută, mută, moartă*." PETICĂ, S. I 163. ¤ „Mi-e dor de-o noapte *nesfârșită*, / O noapte *tristă* și *adâncă*..." SĂULESCU, V. T. A. 189. ¤ „A fost o noapte *oarbă*, cu luna-n ceruri lipsă." ARGHEZI, S. 3 108. ¤ „Demult, într-o noapte *păgână*, / Sub plopul înalt pe prăval, / În brațe purtând o cadână, / Un prinț a sărit de pe cal." LESNEA, P. 266. ¤ „Dar în acea noapte *posomorâtă* nu erau stele, nici lună..." M. I. CARAGIALE, C. C. 173. ¤ „Și se duc pe nesimțite / Nopți *pustii* și zile reci..." TOPÂRCEANU, S. A. I 18. ¤ „Cât de *solemnă-i despletita* noapte!" CODREANU, S. 1 133. ¤ „Tu, noapte *tainică* de vară, / Atât de dulce, - atât de *grea*, / Atât de plină de povară, / Din care lumi, din care țară, / Cobori azi la fereastra mea?" GOGA, O. II 50. ¤ „Prin nopți *tăcute*, / Prin lunce mute, / Prin vântul iute, / Aud un glas..." EMINESCU, O. IV 25. ¤ „Și sună-n noaptea *tristă* / Un cântec de copilă / Și vântu-ntoarce-o filă / Din cartea ce-am deschis." EMINESCU, O. IV 193. ¤ „Într-o noapte *viforoasă* sub fereastră-i m-am oprit..." MACEDONSKI, O. I 341. ¤ „Norodu-ntreg de flori mirositoare / Își profilează-n noaptea *visătoare* / Conturul zvelt al trupurilor goale." FUNDOIANU, P. 81. ¤ „Noaptea *vrăjită* va străluci ca brațul iubitei mele..." BOTTA, S. 1 73.

NOR. (Mai ales la pl.) Aburoși, adânciți, albi, albăstrii, albicioși, alburii, alunecători, amenințători, argintii, aspri, băloși, bătrâni, blânzi, bleumarin, blonzi, bolnavi, bolovănoși, buimaci, butucănoși, călători, căzuți, cenușii, cerniți, coborâți, creți, despletiți, destrămați, deși, dezlânați, drumeți, enormi, fluturatici, focoși, fugari, fugarnici, fugitivi, fugoși, fumegători, fumurii, furioși, furtunatici, galbeni, gloduroși, goniți, grabnici, grei, gri, groși, haotici, iluminați, împrăștiați, înalți, încremeniți, încrețiți, îndârjiți, îndepărtați, îndesați, înfricoșători, înnegurați, întunecați, întunecoși, învălmășiți, joși, lânoși, leneși, liniștiți, luminoși, lunatici, lungi, mari, metalici, mici, mocirloși, mohorâți, molatici, murdari, muți, neclintiți, negri, negri-vineții, nemișcați, nestatornici, obosiți, obscuri, orbi, palizi, pâcloși, pântecoși, pietroși, piezișі, plângători, plimbători, plumburii, posomorâți, pribegi, pufoși, purpurii, puternici, rari, răsfirați, rătăcitori, răzleți, reci, roșcovani, roșii, rotitori, rotunzi, roz-albi, rupți, sălbatici, scămoșați, scămoși, senini, senzuali, sihaștri, somnoroși, sparți, spumoși, stingheri, strălucitori, străvezii, subțiați, subțiri, sumbri, suri, tomnatici, trandafirii, transparenți, trecători, tulburi, umezi, urâți, uriași, vagabonzi, vajnici, veștezi, viforoși, vineți, vineții, violacei, violeți, viorii, voioși, zănatici, zdrențuiți, zgomotoși, zgribuliți.

Scanned with OKEN Scanner

„*Albi* plutesc şi *roşii* norii / peste munţi şi chei..." CERNA, P. 163. ¤ „Vânturile arbori bat, norii fug pe cer, *bătrâni*." ISAC, P. 93. ¤ „Unde-s norii, *călători*? S-au pierdut." PILLAT, P. 93. ¤ „Pe cer alunecă nori *creţi*..." MACEDONSKI, O. II 50. ¤ „Nori *destrămaţi*, *fumurii*, fugeau, lăsând câmpia în urma lor." BRĂESCU, O. A. 1 89. ¤ „Şi dacă norii *deşi* se duc / De iese-n luciu luna, / E ca aminte să-mi aduc / De tine-ntotdeauna." EMINESCU, O. I 193. ¤ „Nori *focoşi* treceau ca nişte îngeri luptători, / Codrii huiau şi se vânzoleau sub nori." VOICULESCU, P. I 256. ¤ „*Fugarnici* nori pe ceru-nvineţit / Îşi aplecau sfărâmatele drapele..." PHILIPPIDE, S. 1 216. ¤ „Nouri *grei*, *plumburii*, căptuşeau pretutindeni bolta..." SADOVEANU, O. 1 533. ¤ „Cerul se acoperi cu nori *groşi*, *pâcloşi* şi, jos în vale, din direcţia de unde urca drumul, începu să fulgere." BREBAN, A. B. 340. ¤ „Te uită, vastele păduri / Stau veştede sub greaua turmă / Pe nori *haotici* şi *obscuri*." BARBU, V. P. 109. ¤ „Sub norii-*nnegurati* trăii / În cerul strâmt ce-nchină globul!..." GEORGE, S. 48. ¤ „Soarele, ca azi de mândru, el îl vede trist şi roş / Cum se-nchide ca o rană printre nori *întunecoşi*..." EMINESCU, O. I 133. ¤ „Când am ieşit, apăruse, de după norii *lânoşi*, iar soarele." CAMIL PETRESCU, O. III 240. ¤ „Prin înălţimi lunecau nori *mari*, *albi*, *muţi* şi *pufoşi*..." BIROU, L. 415. ¤ „Văzusem un nor *mohorât* / Venind din adâncuri de zare..." COŞBUC, O. A. II 60. ¤ „Norii *negri*, *grei* se învolburau din toate părţile..." DAN, S. 49. ¤ „Nori *obosiţi* şi *murdari* acoperă cerul / şi păsările trec prin aer, umede." BOGZA, O. 100. ¤ „Dorul mă îndemna să văd iarba veştejită, / apa curgând grăbită şi pustie, / norii *pietroşi*, ca o turmă văpsită / cu amurg pe frunte, pentru măcelărie." MANIU, S. 27. ¤ „Nori *pântecoşi* lunecau încet pe deasupra Dunării..." STANCU, S. 8 57. ¤ „Întunerecul se zbuciuma peste tot cuprinsul, şi sus, în cer, vânturile fâlfâiau pânze de nouri *plângători*." REBREANU, O. 5 56. ¤ „Din nenorocire pe cer plutesc nori *posomorâţi*..." RUSSO, S. A. 216. ¤ „Numai câteodată se ridica, în ceasurile după-amiezii, câte-un nor *puternic*, cu tunete sonore, dar fără deznodământ." BLAGA, O. 6 65-66. ¤ „*Răzleţii*, norii, ce-au rămas, se duc să se-odihnească." BLAGA, O. 2 53. ¤ „Parcă se pusese un nor *rece* peste soare." BUCUŢA, S. 344. ¤ „Prin nouri *rupţi* trece luna..." EMINESCU, O. IV 99. ¤ „Gonind pe-un cer dentunecare vastă, / Nouri *scămoşi* în spinări purtau frigul jilav." LABIŞ, P. 11. ¤ „Peste creştet de dumbravă / Norii *suri* îşi poartă plumbul..." GOGA, O. I 66. ¤ „Ce-nseamnă norii *vajnici* de s-adună?" IOSIF, O. A. I 185. ¤ „Şi norii-n chiagul serii curg *vineţi* şi *băloşi*." ARGHEZI, S. 1 119. ¤ „În anotimpul cel vast contempli / norii *violacei* şi pierdut / te întorci iarăşi la paradisul / primului cuvânt şi aştepţi." ROBESCU, S. R. 63. ¤ „Printre norii *zdrenţuiţi* şi *vineţi* se zăreau colţuri limpezi de cer." DEMETRESCU, S. A. 445.

NOSTALGIE. Adâncă, afectuoasă, ancestrală, ascunsă, ascuţită, blândă, bolnavă, ciudată, comprimată, cosmică, curioasă, desperată, dulce, dureroasă, imensă, inconştientă, infinită, involuntară, ironică, lucidă, mare, minunată, neînţeleasă, nelămurită, nespusă, persistentă, potolită, profundă, puternică, respectuoasă, sfântă, sfâşietoare, străveche, surâzătoare, tainică, tristă, vagă, veşnică, zdrobitoare.

„O nostalgie *ascuţită* după adâncurile din care mă întorsesem începu să revie în amintirile mele din inimă..." PREDA, I. P. II 74-75. ¤ „Radu se trezise parcă dintr-o *curioasă* nostalgie." BUZURA, F. T. 442. ¤ „În aceste mari versuri ai crede că şi această poetă a visat, din când în când, *dulcea* nostalgie a presimţirilor: setea liniştii eterne." DEMETRESCU, S. A. 535. ¤ „Biruit / în preajma cărţilor mele / de nostalgia *dureroasă* / de-a fi iubit - cineva din odaie m-a

Scanned with OKEN Scanner

gonit / pe ulița cețoasă." ADERCA, M. C. 23. ¤ „O! farmec, dulce farmec a vieții călătoare, / *Profundă* nostalgie de lin albastru cer!" ALECSANDRI, O. I 312. ¤ „*Străvechea* nostalgie iar mă-ncearcă..." STANCA, V. 427. ¤ „Treceam cu barca-ncet pe luciu, / Învins de-o *vagă* nostalgie, / Și ca prin vis vedeam pe mama / Veghind în trista ei chilie." COTRUȘ, V. 13.

NUME. *Cuvânt sau grup de cuvinte prin care numim, arătăm cum se cheamă o ființă sau un lucru, o acțiune, o noțiune etc. și prin care aceasta se individualizează.* Absurd, adevărat, adorat, alintat, aristocratic, armonios, aspru, banal, blestemat, caraghios, ciudat, comedios, comic, comun, cunoscut, curios, dezmierdat, dezmierdător, dezonorat, distins, duios, dulce, enigmatic, excentric, exotic, falnic, fals, fatidic, fierbinte, frumos, grațios, imaginar, imposibil, inexpresiv, îngrozitor, înzorzonat, luminos, lung, mândru, mângîios, mârșav, misterios, modest, monstruos, năprasnic, născocit, nesuferit, odios, oribil, plat, plebeian, pocit, pompos, predestinat, prozaic, rar, răsunător, rebarbativ, respingător, rușinos, scandalos, scump, sfânt, sonor, splendid, stâlcit, straniu, străin, străvechi, sugestiv, sunător, tainic, teribil, trist, trivial, urât, vechi.

„Gheorghiță era numele care plăcuse Vitoriei, căci era numele *adevărat* și *tainic* al lui Nechifor Lipan." SADOVEANU, O. 10 517. ¤ „Domnița mea cu nume *adorat* / De îngeri și de oameni!" CERNA, P. 104. „Apoi, în tot locul, dai de râuri mari, cu nume *armonioase*, a căror unde port aurul." BĂLCESCU, O. A. II 216. ¤ „În mohorâta mea singurătate / În van căutând uitare prin volume, / Stau îngânând cu dor un *dulce* nume..." COTRUȘ, V. 22. ¤ „Femeia tânărului Bogdan-vodă, mai marele fiu al domnului, muri din facere, născând un cocon, căruia i s-a impus în botez *falnicul* nume de Ștefan." HASDEU, S. I. 131. ¤ „Să luăm trei nume *frumoase*. / Trei nume *frumoase* și atât." STĂNESCU, N. Ș. 12. ¤ „Nu-i rostesc *mârșavul* nume: să-l rostesc îmi este silă..." MACEDONSKI, O. I. 324. ¤ „Pavel avea o fată foarte frumoasă, dar cu un nume *nesuferit*..." BUZURA, F. T. 378. ¤ „În jurul anilor 1900 era o grabă generală de a schimba numele localităților și de a boteza instituțiile cu nume *pompoase*..." BĂNULESCU, C. M. 56. ¤ „Eliza e-al său nume și e croitoreasă.../ Uf! numele *prozaic* și greu de mistuit!..." MACEDONSKI, O. IV 165. ¤ „Olguța... numele *pur* și *luminos* ca aburul buzelor inocente în ger." TEODOREANU, O. A. II 167. ¤ „Biet râu de munte, care nicicând n-avuse parte / De un poet să-l facă nemuritor în carte, / Râu bun, al cărui nume *răsunător* și *dulce* / Pe nimeni nu găsise în vers slăvit să-l culce." PILLAT, P. 102. ¤ „Într-o lume relativă / Mai avem un nume *sfânt*, / Eminescu-i România / Tăinuită în cuvânt." PĂUNESCU, R. Z. 487. ¤ „Sunt nume *sugestive*, care, în cinci litere, îți sintetizează un portret întreg..." HOGAȘ, O. 314.

Scanned with OKEN Scanner

O

OBOSEALĂ. Adâncă, biciuită, biruită, bolnavă, calmă, ciudată, completă, continuă, copleşitoare, covârşitoare, crescută, cronică, cruntă, cumplită, dulce, dureroasă, enormă, exagerată, extremă, fizică, gravă, grea, groaznică, grozavă, imensă, imposibilă, insidioasă, intelectuală, intensă, iremediabilă, irezistibilă, istovitoare, îngrozitoare, întârâtată, lăuntrică, lâncedă, lentă, liniştită, mare, mistuitoare, momentană, naturală, nemărginită, nemotivată, nesfârşită, nespusă, neţărmuită, permanentă, plăcută, spirituală, stranie, sufocantă, supremă, şăgalnică, toropitoare, tristă, uşoară, vagă, zilnică.

„Trezirea din acest vis îi dădu Samuraiului o oboseală *cumplită*, care uşor putea fi confundată cu blândeţea." MAZILU, C. S. 209. ¤ „Se simţea umilit, dar totodată cuprins de o oboseală *dulce*..." PHILIPPIDE, S. 2 11. ¤ „Faţa ei trăda *intensa* oboseală ce se întinsese pe încetul de-a lungul atâtor nopţi albe..." BIRĂESCU, E. T. 26. ¤ „Miron de mult începuse a fi nerăbdător, dar faţa îi rămânea plină de o liniştită *oboseală* şi privirea i se muta încet de la un lucru la altul." SLAVICI, O. II 100. ¤ „Nopţile îi erau căderi masive în somnul scurt al unei oboseli care nu avea nimic sănătos, oboseala *lâncedă* a omului nemuncit." STAHL, M. B. 39. ¤ „Rupţi de oboseala *mare* / Şi de-atâta nemâncare, / Încotro să se mai ducă?" DULFU, S. 540. ¤ „Simţi o *nesfârşită* oboseală, ca şi cum toată încordarea de până atunci ar fi plesnit într-o singură clipă." SEBASTIAN, O. A. 180. ¤ „O oboseală *nespusă*, un fel de dezgust mai zdrobitor decât chiar deznădejdea apăsa greu pe amândoi umerii bătrâni." CARAGIALE, O. II 87. ¤ „Era o oboseală *plăcută* în trupul său." I. M. SADOVEANU, S. II 250. ¤ „Înaintează de-a lungul Căii Victoriei, oboseala apare în el *toropitoare*, abia îşi mai poate mişca picioarele." NEDELCOVICI, Z. N. 195. ¤ „Nu ne-am luptat, nici n-am dorit nimica, / Şi nici nu am visat.../ Şi totuşi peste suflet s-a lăsat / O oboseală *tristă, dureroasă*, / Ce ne închide gândurile-n casă..." SĂULESCU, V. T. A. 18. ¤ „O *vagă* oboseală începu să-i cuprindă trupul greu..." BOTEZ, S. 4 77.

OBRAZ. Epitete cromatice. Alb, albastru, alb-gălbui, alb-palid, alb-trandafiriu, arămit, arămiu, bălai, bălan, cartofiu, ciocolatiu, cireşiu, dalb, galben, galben-tuciuriu, (*pop.*) gălbejit, gălbui, îmbujorat, împurpurat, îngălbenit, învineţit, livid, măsliniu, negricios,

Scanned with OKEN Scanner

negru, oacheș, pal, palid-verziu, palid-vinețiu, pălit, pământiu, purpuriu, roșcat, roșcovan, roșu, rubicond, roz, rumen, smead, smolit, stacojiu, trandafiriu, vânăt, verde, vinețiu, vioriu, vișiniu.

Epitete referitoare la formă, dimensiune, starea fizică etc. Aburit, alungit, amorf, amorțit, aprins, arcuit, ars, arzător, ascetic, asprit, asudat, bărbătesc, bărbos, bătrân, boțit, bucălat, buhăit, catifelat, cărnos, căzut, chinuit, ciufulit, ciupit, clăbucit, colțuros, concav, congestionat, crestat, curat, delicat, descărnat, desfigurat, devastat, diform, doldora, fraged, găurit, gingaș, gras, gros, imberb, imobil, injectat, îmbătrânit, împietrit, împuținat, înalt, înfocat, înghețat, înrourat, întins, învăpăiat, învolt, larg, lat, lăbărțat, lălâu, lemnos, lucios, luminat, luminos, lung, mare, mat, mic, moale, mototolit, muncit, năduşit, neclintit, nemișcat, neregulat, neted, obosit, ofilit, osos, ostenit, păros, pârjolit, pietros, (*rar*) pistrui, pistruiat, placid, plat, plin, poros, prelung, proaspăt, proeminent, pufos, puhav, răvășit, regulat, revărsat, ridat, rotofei, rotund, ruinat, sălbăticit, sănătos, scheletic, sclipitor, scobit, scofâlcit, scorojit, scorțos, scrijelit, secătuit, slab, slăbit, smochinit, spălăcit, spân, spânatic, stafidit, stafidiu, sterp, stins, strălucitor, străveziu, strâmb, subțire, supt, tare, tăbăcit, tânăr, transparent, tras, trudit, turtit, țepos, umflat, uscat, uscătiv, vast, veșted, veștejit, zbârcit, zdrelit, zdrențuit, zgâriat.

Epitete referitoare la expresie; epitete apreciative. Blând, bosumflat, caraghios, diafan, drag, dulce, dumnezeiesc, dur, dureros, entuziasmat, încruntat, îndârjit, înflorit, întristat, întunecat, întunecos, liniștit, melancolic, nedumerit, nobil, posomorât, poznaș, senin, suav, trist, zâmbăreț, zâmbitor.

„Dâre de sudoare zbicite de soare şi vânt i se întipăriseră pe obrajii *albi, fini, catifelaţi*, cu muşchii jucând sub piele." ȚOIU, I. 307. ¤ „Şi lipi-voi a mea faţă / De-*arzătorul* tău obraz." EMINESCU, O. IV 309. ¤ „Şi obrajii le sunt asemenea pietrei: *aspri, tari, imobili*." BOGZA, S. P. I 252. ¤ „Obrazul deveni deodată foarte *bătrân* şi *trist, ruinat, scheletic*." CEZAR PETRESCU, C. V. 73. ¤ „Dacă vreţi să plecaţi, daţi un telefon gardianului, las cheia la el! şi închide uşa cu un zâmbet răsfrânt pe obrajii *cărnoşi*." NEDELCOVICI, Z. N. 148. ¤ „Şi tot vorbindu-i astfel, îl tot bătea peste obrajii *durdulii*, care se roşiseră ca două sfecle." BASSARABESCU, S. A. 63. ¤ „Îmi mângâia obrajii *îmbujoraţi* şi *moi*." LABIŞ, M. C. 166. ¤ „Ochii nu li se vedeau, dar fălcile erau strânse şi obrajii *îndârjiţi*." BIROU, L. 77. ¤ „Deodată într-un geam zări obrajii *înfloriţi, luminoşi, fini* şi ochii mari albaştri ai fetei din grădină."AGÂRBICEANU, O. 8 41. ¤ „Se găsesc unii care susţin că frumuseţea lui Costică Banaurs nu te mâna neapărat către asocieri serafice, obrazul *lung, pietros, smead, asprit*, întrucâtva ca al muntenilor, reţinea atenţia mai degrabă datorită unei apăsări drăceşti ce-i fierbea în sânge." NEAGU, Î. 108. ¤ „Spuse cum era fătuţa - bălaie şi frumoasă, cu ochi verzi şi cu o gură roşie şi mică, desenată parcă, şi cu obrajii *rumeni* şi *pufoşi, ciufuliţi* şi *zâmbăreţi*, pusă pe joacă şi pe năzbâtii." LĂNCRĂNJAN, D. C. 95. ¤ „Îi vorbea cu duhul blândeţei, mângâindu-l cu mâna pe obrajii *stafidii*." MIHĂESCU, O. I 77. ¤ „Dormiţi, dormiţi, / În monarhia minerală / Cu obrajii, *sterpi* şi *gălbejiţi*, / Lipiţi de carnea triumfală..." ARGHEZI, S. I 55. ¤ „Primarul era mijlociu de statură, cu ochii mici, vicleni, şi obrajii *tăbăciţi* şi *încreţiţi*."

Scanned with OKEN Scanner

REBREANU, O. 8 85. ◻ „Deunăzi sărutase obrazul *veșted* al Corneliei..." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 574. ◻ „Cu miros de ger în lână vine un bătrân. / Îi sunt obrajii *zdrențuiți* / Întocmai ca un prapur vechi..." BLAGA, O. 1 97.

OCHI. (*Mai ales la pl.*) **Epitete cromatice.** Albaștri, albaștri-albicioși, albaștri-alburii, albaștri-bleu, albaștri-deschiși, albaștri-oțelii, albaștri-verzui, albăstrii, albăstrui, albi, albicioși, alburii, argintii, aurii, azurii, bruni, cafenii, castanii, căprii, căprui, căprui-deschiși, cărămizii, ceacâri, cenușii, decolorați, fumurii, galbeni, gălbui, incolori, întunecați, întunecoși, lăptoși, măslinii, murgi, negri, negri-verzi, neguroși, opalini, oțelii, pal-gălbui, păcurii, pistruiați, roșii, smoliți, spălăciți, (*pop.*) spelbi, suri, (*pop.*) surii, verzi, verzi-albaștri, verzi-aurii, verzi-cenușii, verzi-închiși, verzurii, vineți, violeți, viorii.
Epitete referitoare la starea fizică a ochilor, la caracterul privirii. Absenți, adormiți, adumbriți, amețitori, apătoși, apoși, (*livr.*) ardenți, arși, arzători, atoatevăzători, ațintiți, ascuțiți, bănuitori, bătrâni, (*pop.*) beliți, bolboșați, bolnavi, bolnăvicioși, buboși, catifelați, cavernoși, căscați, căutători, cârpiți, cercănați, cercetători, cețoși, clari, clipitori, congestionați, contemplativi, cuminți, curați, curioși, deștepți, diamantini, domoliți, duși, exoftalmici, expresivi, febrili, ficși, fierbinți, fini, fosforescenți, fosforici, friguroși, fulgerători, goi, grași, grei, halucinați, hipnotici, holbați, holboșați, imobili, imobilizați, impenetrabili, incandescenți, inerți, inexpresivi, inflamați, injectați, intenși, iscoditori, istoviți, îmbătrâniți, împăienjeniți, împâcliți, împungători, încercănați, încețoșați, închiși, încleștați, încordați, încremeniți, înflăcărați, înfrigurați, înlăcrimați, înmărmuritori, înmărmuriți, înmuiați, înroșiți, înrourați, însângerați, întorși, întredeschiși, înțepători, învăluitori, învăpăiați, înviorați, jucăuși, lăcrimați, (*pop.*) lăcrămoși, lâncezi, licăritori, limpezi, lucii, lucioși, lucitori, luminoși, lunecoși, magnetici, magnetizați, metalici, mijiți, minerali, minunați, miopi, mișcători, mocniți, moi, monstruoși, morți, mucezi, murdari, neadormiți, neastâmpărați, neclintiți, nedormiți, neexpresivi, neliniștitori, neliniștiți, nemișcați, nemișcători, neobișnuiți, nepătrunși, neplânși, nepotoliți, neputincioși, obosiți, odihnitori, orbi, orbiți, osteniți, pali, păienjeniți, păliți, pătrunzători, pâlpâitori, pânditori, pârjoliți, penetranți, pierduți, pironiți, placizi, plăpânzi, plânși, pleoștiți, plutitori, puri, puternici, rătăcitori, rătăciți, robuști, săgetători, sălbatici, săltăreți, sângerați, sângeroși, scăpărători, scăzuți, scânteietori, sclipitori, scormonitori, scrutători, seci, senini, serbezi, sfredelitori, slabi, somnolenți, somnoroși, spălăciți, sprinteni, stăruitori, sticliți, sticloși, stinși, storși, stranii, strălucitori, strălucuți, străpungători, străvezii, strepeziți, stupizi, sumbri, superbi, șăgalnici, șterși, tari, tăioși, teferi, tineri, topiți, transparenți, treji, tremurători, trudiți, tulburi, tumefiați, turbați, țepeni, țintiți, țintuiți, umbriți, umezi, umeziți, umflați, urâți, (*pop.*) urduroși, uscați, uzați, uzi, veștezi, viermănoși, (*pop.*) viforoși, vii, vioi, zdraveni, zgâiți, zglobii.

Scanned with OKEN Scanner

Epitete referitoare la forma, dimensiunea și conturul ochilor. Adânci, afundați, alungiți, aplecați, apropiați, ascunși, ascuțiți, bărbătești, bizantini, bombați, bovini, bulbucați, căscați, ciclopici, codați, depărtați, deschiși, dilatați, distanțați, enormi, gogonați, imenși, inegali, împrăștiați, închiși, înfundați, înguști, întredeschiși, japonezi, largi, latini, lărgiți, lungiți, lunguieți, mari, măriți, mici, micșorați, migdalați, mongolici, oblici, orientali, ovali, piezișI, plați, prelungi, proeminenți, profunzi, pungiți, rotunzi, semitici, sprâncenați, șerpești, umbriți, umbroși, uriași, vulturești, zbanghii.

Epitete referitoare la expresie; epitete apreciative. Acri, admirativi, adorați, afectuoși, ageri, agresivi, aiuriți, alarmați, amari, amării, amărui, amenințători, amoroși, apatici, aprigi, aroganți, aspri, atenți, austeri, avizi, barbari, batjocoritori, bestiali, bezmetici, bisericoși, blajini, blazați, blânzi, blegi, blestemați, bucuroși, buimaci, buimăciți, buni, cald-ironici, calmi, calzi, candizi, caști, cerești, cerniți, chinuiți, ciudați, complici, (*rar*) concupiscenți, copilărești, crânceni, crunți, cruzi, cuminți, cumpliți, cutezători, cuvioși, dârzi, dementi, demonici, desfrânați, desperați, detestabili, devoranți, dezmierdători, (*desmierdători*), deznădăjduiți, diabolici, disprețuitori, divini, dornici, drăcoși, drăgălași, drăgăstoși, duioși, dulci, dumnezeiești, dureroși, duri, dușmani, dușmănoși, emoționați, entuziaști, exaltați, extraordinari, farisei, fascinanți, fericiți, fermecători, fioroși, flămânzi, focoși, fricoși, frumoși, furibunzi, furioși, galeși, gânditori, geloși, generoși, (*rar*) ghețoși, groaznici, haini, hămesiți, hrăpăreți, hulpavi, (*livr.*) impasibili, impresionați, încredulI, indiferenți, isterici, inocenți, insolenți, inteligenți, interogativi, inumani, invidioși, ironici, isterici, ispititori, isteți, îmblânziți, încântați, încântători, încrezători, încruntați, îndărătnici, îndârjiți, îndobitociți, îndoliați, îndrăzneți, înduioșați, îndurerați, înfiorați, înflăcărați, înfocați, înfricoșați, înfuriați, îngânduraţi, îngerești, înghețați, îngrijorați, îngroziți, înnegurați, însetați, înspăimântați, înspăimântători, înșelători, întrebători, întristați, înțelegători, înțelepți, înverșunați, jalnici, lacomi, languroși, leneși, lingușitori, lipicioși, magici, magnifici, malițioși, mâhniți, mândri, mângâietori, mângâioși, mânioși, melancolici, mieroși, milogi, miloși, mincinoși, mirați, misterioși, mistuiți, mohorâți, mucaliți, multștiutori, mustrători, naivi, năprasnici, nedumeriți, neguroși, neiertători, neîncrezători, neînduplecați, neîndurători, neînțelegători, nemiloși, nemulțumiți, neobișnuiți, nepăsători, nerușinați, nesătui, nevrednici, nostalgici, obraznici, onești, pasionați, păcătuitori, păgâni, pătimași, pângăritori, (*fam.*) pișicheri, pizmași, pizmătăreți, placizi, pofticioși, poftitori, poruncitori, posesivi, posomorâți, potoliți, poznași, prăpăstioși, prevenitori, prietenoși, prostiți, prudenți, răi, răutăcioși; răzbunători, râzători, reci, recunoscători, reflexivi, resemnați, rugători, sarcastici, scânteietori, scârbiți, sceptici, semeți, serioși, severi, sfielnici, sfioși, simpatici, sinceri, sinistri, smeriți, speriați, sperioși, stupefiați, supărați, supuși, surâzători, șireți, tâmpi, tâmpiți, tânjitori,

Scanned with OKEN Scanner

temători, timizi, tinerești, tragici, trândavi, uimiți, uluiți, umiliți, veninoși, veseli, vicioși, vicleni, violenți, visători, voluptoși, vorbitori, vrăjiți, vrăjmași, zănatici, zâmbitori.

„Ajuns în creștetul tăriei, a stat o clipă-n jos să cate, / Și ochii-i *ageri* străbătură prin văile întunecate..." VOICULESCU, P. I 6. ¤ „Ce ochi! *Albaștri, leneși, melancolici.*" DELAVRANCEA, O. II 106. ¤ „Fața lui albă, ca de înecat, ochii *ascuțiți, pătrunzători*, cu privirea întunecată se legănau în ochii Vetinei." NEAGU, I. 27. ¤ „Cu zâmbiri de curtizană și cu ochi *bisericoși*, / S-ar preface că pricepe." EMINESCU, O. I 162. ¤ „Fața mamei e acoperită cu un văl cenușiu, prin care i se văd ochii *blajini*, ca după pânza de păianjen." D. ANGHEL, PR. 22. ¤ „Ochii *cenușii*, aproape *albi*, *însângerați*, pluteau într-o apă tulbure." I. M. SADOVEANU, S. II 15. ¤ „Ai știut cine te-așteaptă / Și-ai venit să răsplătești / Lungi durerile-mi lumești, / Cu zâmbirea-ți înțeleaptă / Și cu ochii tăi *cerești*." EMINESCU, O. IV 53. ¤ „Ochii tăi *clari, friguroși*." ALBU, E. 20. ¤ „Ș-avea iuncherul niște mustăți negre și ascuțite la sfârcuri și niște ochi *drăcoși*." SADOVEANU, O. I 76. ¤ „Cad într-una florile de pruni, / Se risipesc în preajma mea ca o comoară - / Mă văd copil, / Cu ochi *duioși, adânci* și *buni*, / Cum le priveam căzând așa odinioară..." COTRUȘ, V. 135. „Iar pe iarbă-n poieniță / Cântă-o albă copiliță, / Cu ochi *dulci, desmierdători* / Și cu sânul plin de flori." ALECSANDRI, O. I 238. ¤ „Doi *ochi focoși, dulci, negri*, frumos se răcoreau / În umbra unor gene prelungi ce-o copereau..." BOLINTINEANU, P. 13. ¤ „Văzui mulți ochi *frumoși* pe lume, / *Albaștri, negri, verzi, căprii*, / Dar toți îmi par deșarte glume / Pe lângă ochii *cenușii*." CODREANU, S. 1 400. ¤ „Pe bărbați îi ura. Când îi vedea, ochii îi deveneau *furioși, agresivi*." BĂNULESCU, C. M. 308. ¤ „Gonesc țiganii prin noapte, / vis de-aramă și șoapte, / plete-n vânt, fața de smoală, / ochii *galeși*, de migdală." PARASCHIVESCU, S. 1 230. ¤ „Dar ochii mei / Iată acest mare mister, / Ochii mei *imenși, amenințători, ciclopici*, / Rotindu-se cosmic..." BARANGA, P. 16. ¤ „Încă de pe vremea când era / un simplu bărbat / el avea ochii *înghețați*..." STĂNESCU, O. I 87. ¤ „Ochii tăi, *înșelători*! A ghici nu-i pot vreodată..." EMINESCU, O. IV 41. ¤ „*Lacomi* și *flămânzi* îmi strigă ochii, / veșnic *nesătui* ei strigă / după ochii tăi - *scăpărătorii* - / cari de luminoși, ce-ți sunt copilo / nu văd niciodată umbre." BLAGA, O. 1 63. ¤ „Cu ochii *leneși, osteniți* / Tu ești frumoasă ca ispita / Trimisă celor pocăiți..." GOGA, O. II 158. ¤ „De ce mi-e dor de ochii *limpezi* atât de *buni* și-*nșelători*." EFTIMIU, O. 7 81. ¤ „Îl privi cu ochi *măriți* și *întunecați*." VINEA, O. III 408. ¤ „Bătrâna tace, își strânge basmaua sub bărbie și ridică ochii spre el, ochi *mici, negri, rotunzi, neîncrezători, bănuitori*." NEDELCOVICI, Z. N. 262. ¤ „Avea ochi *minunați, mari, negri, profunzi*, și o siluetă de mic lord." HOLBAN, O. II 285. ¤ „Era scurt, gros, cu capul pleșuv și rotund ca o ghiulea, cu ochii *migdalați*..." DEMETRESCU, S. A. 388. ¤ „M-ai fi urmat, frumoaso cu ochi *mângâietori*." IUREȘ, M. C. 47. ¤ „Avea niște ochi *mohorâți* și *blânzi*, mai *negri* și mai *adânci*." E. BARBU, G. 52. ¤ „Nimic nu scăpa ochilor ei *neastâmpărați*." BUCUȚA, S. 404. ¤ „Ai ochi *negri, mincinoși* și *răi*..." CAZIMIR, P. 3. ¤ „Ochii lui Ioanide fixați asupra femeilor nu erau *nerușinați*, nici *iscoditori, rugători*, ci *posesivi*, cu seninătate și afecțiune." CĂLINESCU, O. 7 152. ¤ „Vino, dulce somn, sărută-mi / Ochii *obosiți*..." IOSIF, O. A. I 154. ¤ „Veronica Varga înlemni, ochii îi deveniră *oțelii, fosforescenți*." AGÂRBICEANU, S. 4 371. ¤ „Căci te iubeam cu ochi *păgâni* / Și plini de suferinți, / Ce mi-i lăsară din bătrâni / Părinții din părinți." EMINESCU, O. I 192. ¤ „De ce mă faci să mă zbat, / Cu ochii *plânși* și *osteniți*?..." GOGA, O. II 147. ¤ „Drăguța mea de la podmol, / Din nopțile cu șezători, / Și-a pironit ochii-n pământ, / *Posomorâți* și *visători*." GOGA, O. I 136. ¤ „Ochii mei au cearcăn. Ochii tăi îs *puri*." LABIȘ, P. 83. ¤ „Se uita cu ochi *răi, dușmănoși* la călău..." AGÂRBICEANU, O. 1 248. ¤ „Îi vorbea încet, cu ochi *rugători, atenți* și *supuși*, ca un stăpân iubit și temut." TEODOREANU, O. A. II 110. ¤ „Îi venea dar să intre în pământ când vedea că Anca a simțit, a-nțeles parcă slăbiciunea ei și se

Scanned with OKEN Scanner

uită cu ochii *scrutători* și *miloși* la dânsa..." SLAVICI, O. VII 69. ¤ „Dar n-apare nimeni, doar fetița cu năsucul turtit pe geam și *sfredelitorii* săi ochi, altfel *calmi*, deși *curioși*, care ne urmărea dinăuntru." FULGA, A. I. 302. ¤ „Întoarse ochii spre judecător, *speriați* și totuși *violenți* și *învăluitori*." REBREANU, O. 9 331-332. ¤ „Te simt, te-aud, și nu m-auzi / Și ochii tăi sunt *stinși* - și *cruzi*, / Și *reci*, mai *reci* de cum e luna." MACEDONSKI, O. II 194. ¤ „La Sinaia-n mănăstrire / Ochii *triști* și *chinuiți* / Peste file de psaltire / Se apleacă liniștiți." PETICĂ, S. I 9. ¤ „Glasul îi tremura; ochii, *umiliți*, căutau în jos." BASSARABESCU, S. A. 132. ¤ „Ochii lui *vii* și *pătrunzători*, *tineri* încă la șaptezeci de ani, nu puteai să-i înfrunți ușor." ȚOIU, G. V. 14. ¤ „Atuncea ochii noștri *zâmbitori* / Nu căutau de sub învelitori / Petecul unui crepuscul." ARGHEZI, S. 1 123.

ODAIE. Aerisită, albă, apăsătoare, arătoasă, caldă, călduroasă, comodă, confortabilă, deșartă, elegantă, enormă, familiară, friguroasă, frumoasă, gătită, goală, golită, împăienjenită, încălzită, îngrozitoare, întunecată, întunecoasă, jalnică, joasă, largă, lugubră, luminoasă, lungă, mare, măreață, mică, mobilată, modestă, mohorâtă, mucedă, mucegoasă, mută, nemobilată, odihnitoare, parfumată, părăsită, pătrată, pipernicită, prietenoasă, primitoare, proastă, provizorie, pustie, răcoroasă, rece, săracă, scundă, simpatică, (*livr.*) sordidă, spațioasă, strâmtă, tainică, tăcută, (*livr.*) tenebroasă, tristă, umbroasă, ursuză, veselă, zâmbitoare.

„În odaia mea - odaie / *Albă*, / *Veselă* / Și *mică*, / Cu parfum de levănțică, - / Brațele noastre se-ndoaie..." MINULESCU, O. I 283. ¤ „În fund se ridicau trei odăi *arătoase*, cu geamuri înalte..." E. BARBU, G. 13. ¤ „Și m-am întors prin timpuri, pe unde-am coborât, / Și în odaia *goală* din nou mi-a fost urât." ARGHEZI, S. 1 103. ¤ „Și în tăcerea odăii *jalnice*, în lumina săracă, doi frați stăteau față în față, ca niște străini." SADOVEANU, O. 1 137. ¤ „Sus, acolo, ce mândrețe! Ce săli... ce odăi *măreț*e!" DULFU, S. 543. ¤ „Larii demult părăsiră pe veci / *mohorâta*-mi odaie..." BACONSKY, F. M. 33. ¤ „Ne întâlneam în odaia *pipernicită* din localul poștei..." D. R. POPESCU, I. Ș. 546. ¤ „O dimineață umedă, posacă, / Pătrunde în odaia mea *săracă*..." IOSIF, O. A. I 35. ¤ „Intru într-o odaie *spațioasă*, cu parchet, cu calorifer, cu o conductă dublă de apă caldă și rece, cu lumină electrică, o odaie *comodă*, *elegantă* aproape." SEBASTIAN, E. C. M. 600. ¤ „Acasă, un plic alb, la aprinsul lămpii, apăru pe podele lângă ușă, în *tăcuta* odaie unde stau de mult..." BACOVIA, O. 318. ¤ „Ce *tristă* e-n seară odaia din care plecat-am pe veci!" SPERANTIA, P. 180. ¤ „Nu mai e odaia *zâmbitoare* de odinioară, deși-i aceeași." TEODOREANU, O. A. III 211.

ORAȘ. Admirabil, adormit, agitat, alb, amorțit, anacronic, bătrân, calm, candid, cărunt, ciudat, civil, civilizat, clocotitor, cochet, colorat, colosal, confortabil, corupător, crud, curat, dalb, dărăpănat, destrăbălat, deșert, diurn, drăguț, duios, dulce, dușmănos, enorm, fabulos, fantastic, fascinant, feeric, fericit, fermecat, fermecător, fremătător, frumos, (*pop.*) gloduros, gol, grandios, grotesc, gureș, indiferent, inexpugnabil, infect, ireal, izolat, încântător, încremenit, însorit, larg, lărmuitor, liniștit, lugubru, luminat, luminos, mare, mărunt, mândru, mic, minunat, minuscul, miraculos, mirific, misterios, mocnit, modern, monoton, monstruos,

Scanned with OKEN Scanner

mort, mut, nebun, neclintit, necunoscut, neîntrecut, nemărginit, nesfârşit, nou, orbitor, ostil, patriarhal, părăsit, pestriţ, pitoresc, plin, ploios, posomorât, primitor, prosper, pustiu, puternic, reconfortant, renumit, risipitor, scârbos, semeţ, sever, singuratic, solid, somptuos, splendid, strălucit, stricat, sumbru, superb, sur, tăcut, tânăr, tentacular, tihnit, trist, trivial, tumultuos, umilit, urât, uriaş, vast, vechi, vesel, violet, viu, vrăjit, zgomotos.

„Pesemne undeva departe / Se roagă vreun nenorocit, / Şi rugăciunea lui se-mparte / Peste oraşul *adormit*..." GOGA, O. II 18. ¤ „Azi, în amurg peste-oraşul *cărunt* trecură cocorii." SPERANTIA, P. 62. ¤ „Oraş *duios*, în care am copilărit!" COTRUŞ, V. 231. ¤ „Felinarele băteau dulce zăpada, oraşul *feeric* Viena arăta ste-lelor o nuntă de lumini..." PĂUNESCU, B. V. 152. ¤ „Toate celelalte ademeniri ale *fermecătorului* oraş îi rămân necunoscute." VLAHUŢĂ, S. A. III 351. ¤ „Hangiu i-a mărturisit că, de câte ori va putea, se va reîntoarce în acest oraş *minunat*." I. M. SADOVEANU, S. II 266. ¤ „În închipuirea mea, oraşul trebuie să fie *miraculos*, *fabulos*, cu taine, pe care voiam şi aveam să le cunosc..." STANCU, S. 7 498. ¤ „Cum vedeţi, Bazargicul e un oraş *monoton* şi *trist*, fără apă şi cu puţine plantaţii..." SADOVEANU, O. 10 407. ¤ „Ea singură avusese puterea să rupă liniştea oraşului *mort*..." STAHL, S. R. 9. ¤ „Tot oraşul e *pustiu* şi-*ncremenit*." CRUCEANU, V. 76. ¤ „Ghighi avea nostalgia Genevei, a oraşului *solid*, *sever*, *luminos*, *calm*..." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 808. ¤ „Iată continentele îndepărtate, bântuite de molime crunte, / Oraşele *somptuoase*, luminate de bal, / Satele adormite sub zăpezile aspre..." BARANGA, P. 9. ¤ „Oraşu-i *trist*, *ostil*, *semeţ* şi *gureş*, / Cu lume rea." VULPESCU, A. M. 122. ¤ „Să fug aş vrea din oraşul *uriaş*, / pe care-n noapte ploaia-şi revarsă zdrenţele..." JEBELEANU, S. 1 71. ¤ „N-am mai recunoscut oraşul *vechi*, şi *posomorât*, şi *urât*." CEZAR PETRESCU, O. P. 228. ¤ „Măreţ amurg de sărbătoare / Domneşte-n *veselul* oraş." IOSIF, O. A. I 26.

ORGOLIU. Acut, agresiv, ascuns, aspru, blând, bolnav, copilăresc, crâncen, demenţial, desuet, drăcesc, evident, exasperat, excesiv, fantastic, găunos, generos, grosier, imens, inconştient, individual, infantil, insolent, iresponsabil, împuţit, înfrânt, înnăscut, întârziat, legitim, lezat, mare, mărunt, misterios, naiv, neînfrânt, nemaipomenit, nemărginit, nemăsurat, neplăcut, nesăbuit, nesăţios, nesfârşit, nestăpânit, nestins, nobil, păcătos, provocator, pueril, rănit, reţinut, romantic, satisfăcut, sălbatic, sărac, sincer, strident, stupid, superb, suprem, teribil, tineresc, tiranic, uman, van, veritabil.

„Orgoliul său *bolnav* nu i-a permis să rămână în anonimat şi iată-l ucigând o actriţă celebră, reapărând din nou pe scena teatrului său sinistru." D. R. POPESCU, I. Ş. 213. ¤ „Acum îşi răbda cu încăpăţânare pedeapsa. Ajunsese să o creadă binemeritată, tocmai pentru că, din *demenţial* orgoliu, sfidase misterul vieţii." STAHL, F. O. 337. ¤ „Se vedea arzând în fundul ochilor pizmăreţi orgoliul *misterios* de a pângări frumuseţea." PETICĂ, S. I. 191. ¤ „Doctorul Stroescu vorbi clar, apăsat, şi păru sau chiar era stăpânit de un nesfârşit, am putea spune *drăcesc*, orgoliu." IVASIUC, I. 76. ¤ „Între coşmar şi vis, poeţi români, / între orgoliul rănii care sunteţi / şi *rănitul* orgoliu care vă anulează câteodată, / spuneţi-mi, voi când l-aţi visat / ultima oară pe Mihai Eminescu?" PĂUNESCU, R. Z. 203.

Scanned with OKEN Scanner

P

PAJIŞTE. Albastră, firavă, goală, înflorită, întinsă, întristată, înverzită, largă, luminoasă, mândră, moale, nepăscută, rară, rece, tristă, umedă, verde, veselă.

„Şi hora sferelor aprinse / A-ncremenit pe pajiştile-*albastre*." PHILIPPIDE, S. 1 189. ¤ „Şi pe pajişte-*nflorită* / Nici un cântăreţ nu cântă." GOGA, O. I 82. ¤ „Pajiştea e mai *luminoasă*..." PANĂ, P. P. 81. ¤ „Îi părea doar că zăreşte *mândre* pajişti, pomi în floare..." DULFU, S. 16. ¤ „Păşeam încet pe pajiştea *moale* şi *umedă*..." SADOVEANU, O. 4 7. ¤ „Senectute, / ce cauţi între pajişti *nepăscute* / nu-nghit mistreţii tăi destulă ghindă?" FRUNZĂ, T. 28. ¤ „Şamurgul cu aripi vinete, vine, / Se scaldă în apele line, / Se lasă pe pajiştea *rară*." ISAC, P. 264. ¤ „S-aude zbor scurt şi zadarnic / de gâşte peste pajişti *reci*." BLAGA, O. 1 192.

PALAT. Alb, aurit, bătrân, falnic, fermecat, groaznic, înfricoşat, înfricoşător, luminos, mare, măreţ, mândru, mort, negru, nepătruns, pustiu, splendid, straşnic, strălucit, strălucitor, superb, tainic, tăcut, tragic, trist, trufaş, uriaş.

„Calul nu întârzie şi le făcu nişte palaturi *înfricoşate*." A. L. P. II 448. ¤ „Şi stăpân, din seara-aceea, / Pe palatul *luminos*, / Pe grădină şi pe codri, / A rămas... doar Făt-Frumos." DULFU, S. 384. ¤ „El văzu *mândre* palate în livezi măreţe puse." EMINESCU, O. VI 45. ¤ „Şi paşii duduiau sonori şi grei / Pe lângă ziduri de palate *moarte*..." PHILIPPIDE, S. 1 248. ¤ „Era un oraş cu palate *splendide*, cu grădini pompoase..." BIROU, L. 191. ¤ „Palat *trufaş* de aur..." ISAC, P. 39.

PALMĂ. Albă, aspră, bătătorită, bătucită, butucănoasă, caldă, catifelată, călduroasă, cărnoasă, ciolănoasă, crăpată, delicată, deschisă, diafană, feminină, grasă, grea, imensă, încleştată, îngustă, întinsă, lată, lătăreaţă, lăţită, leneşă, lustruită, mare, mângâietoare, mică, moale, musculoasă, neagră, negricioasă, nepricepută, noduroasă, obosită, osoasă, ostenită, păroasă, pietroasă, plăpândă, prelungă, puternică, răsfirată, răşchirată, rece, robustă, scorojită, slabă, străvezie, subţire, trandafirie, tre-

Scanned with OKEN Scanner

murătoare, tremurândă, umflată, uscată, vânjoasă, virgină, voinică, zbârcită.

„Un om bărbos ţinea o floare albă / În *aspre* palme, mângâind-o blând..." LABIŞ, P. 7. ¤ „Prin întuneric, deschise lat palma *ciolănoasă* şi *pietroasă*, apoi strânse încleştat pumnul să arate unde şi cum are el licheaua în mână." CEZAR PETRESCU, C. V. 366. ¤ „Cu palma-i *diafană* pusese despre soare o mică perdea trandafirie privirii..." HOGAŞ, O. 216. ¤ „De palmele lor *mari* şi *ostenite* / Aş vrea să-mi reazim fruntea-nfierbântată, / Aş vrea să-mi reazim fruntea şi să cânt." BACONSKY, F. M. 32. ¤ „ - Întinde mâna şi ia-mă de jos încet şi-aşează-mă în palma ta *noduroasă*, l-a rugat cu vocea ei de lăcustă domniţa..." ARGHEZI, S. 6 122. ¤ „Măsuţa mea, ţi-aduci aminte / De-atâtea zile fără soare, / Când fruntea mea cădea fierbinte / În palmele *tremurătoare*..." GOGA, O. I 196. ¤ „Se mai aud fără răsunet ici şi colo câteva bătăi în palme *umflate* şi *ostenite*..." CARAGIALE, O. II 14. ¤ „Hrizovul meu, nescris de nimeni, / De nici un împărat, / În *palmele*-mi uscate / Ca-n munte stă săpat." CORBEA, P. 74. ¤ „Nevăzut, văzut sfidez oraşul / Şi desmierd cu *palmele*-mi virgine / Insinuanta lebădă ce vine / Să mă-atingă moale cu panaşul." STANCA, V. 156.

PALOARE. Adâncă, albă, alburie, argintie, aristocratică, cadaverică, caldă, cenuşie, ciudată, completă, crudă, curată, delicată, desăvârşită, discretă, febrilă, fragedă, înfiorătoare, întunecată, liniştită, marmorie, mată, moale, morbidă, mortală, mortuară, naturală, năvalnică, neasemuită, neobişnuită, neverosimilă, senină, smolită, stranie, strălucită, străvezie, supranaturală, sură, tragică, tulburătoare, umedă, uşoară, vagă, vânătă, verzuie.

„O paloare *cadaverică* se întinse pe faţa lui Sandu Buhuş." CEZAR PETRESCU, O. P. 359. ¤ „Faţa ei e slabă de-o paloare *crudă*..." EMINESCU, O. IV 364. ¤ „O paloare *înfiorătoare* se aşternu pe obrazul, şi aşa fără sânge, cum au toţi oamenii care trăiesc în subsoluri sau locuri întunecate." E. BARBU, F. L. 126. ¤ „Paloarea cea *liniştită* şi *marmorie* a feţei contrasta cu părul lui în dezordine." EMINESCU, O. VII 110. ¤ „În pometii Nadiei, petele roşii păreau de fard, contrastând cu paloarea *mată* a obrazului." CEZAR PETRESCU, O. P. 224. ¤ „Tot ce putui observa era paloarea *mortală* ce sta imprimată pe trăsăturile feţei sale." FILIMON, O. I 263. ¤ „O, tu ce nu m-ai cunoscut! Tu, care / Zâmbit-ai de *năvalnica* paloare / Ce-mi răspândea pe faţă a ta venire!" CĂLUGĂRU, V. 174. ¤ „Poate spaima, poate şocul îi dăduse o enervare agitată şi o paloare *neobişnuită*." BOTEZ, S. 4 227. ¤ „Pierduse mult sânge, faţa avea o paloare *neverosimilă*." BIRĂESCU, E. T. 26-27. ¤ „Şi tenul lui avea paloarea uşor *smolită* a vechilor portrete." TEODOREANU, O. A. III 90. ¤ „Faţa slăbită şi obrajii subţi căpătaseră o paloare *străvezie*." BĂNULESCU, C. M. 336. ¤ „Avea însă şi el o *vagă* paloare care nu-mi plăcea." PREDA, V. P. 108.

PANICĂ. Absurdă, ameţitoare, ascunsă, automată, catastrofală, colectivă, cumplită, fericită, formidabilă, generalizată, grozavă, halucinantă, imediată, individuală, inexplicabilă, infernală, îngrozitoare, lăuntrică, misterioasă, mistuitoare, nebună, nemaipomenită, nespusă, nestăpânită, permanentă, surdă, universală, uşoară, zgomotoasă.

Scanned with OKEN Scanner

„O panică *îngrozitoare* se răspândi pe bord..." BART, S. I 73. ¤ „Era subt cer o mare alergătură apocaliptică, prinsă de o panică *nebună*." BOTEZ, S. 4 190. ¤ „Toată lumea era cuprinsă de o panică *nemaipomenită*." REBREANU, O. 10 360. ¤ „Vino-ți în fire, doar nu ești nebună! strigă deodată Cristian, cuprins de o panică *nestăpânită* și de o revoltă sălbatică." STAHL, M. B. 14. ¤ „Până la graniță îl însoțise aceeași atmosferă de panică *surdă*." SEBASTIAN, O. A. 224. ¤ „A fost un sfert de ceas de panică *universală*." ARGHEZI, S. 10 236.

PARC. Antic, arătos, bătrân, cochet, defrișat, devastat, falnic, fermecător, frumos, galben, gol, imens, încântător, îngrijit, întins, mare, măreț, mic, minunat, minuscul, mort, mut, neîngrijit, nobil, ospitalier, parfumat, părăginit, părăsit, pustiu, ruginit, sălbatic, sărac, secular, singur, singuratic, (*singuratec*), solemn, solitar, splendid, străvechi, superb, tăcut, vast, vechi, veștejit.

„Casa era înconjurată de un parc destul de *arătos*." STANCU, S. 9 60. Ne-ndreptam de-a dreptul prin câmpii cu iarbă moale la castelul ce se ridica în mijlocul unui parc *întins* și *frumos*." EMINESCU, O. VII 213. ¤ „Toamna a trecut / Peste parcul *mut*." AL. O. TEODOREANU, V. 20. „Peste parcul *părăsit* / Cad regrete..." BACOVIA, O. 30. ¤ „Sunt singur - omătul târziu / Pătează aleele mute / Și parcul e încă *pustiu*." TOPÂRCEANU, S. A. I 56. ¤ „Și când clipa s-a prăbușit / am râs / și am intrat în parcul *singur*." RĂU, V. 150. ¤ „Încremenit stă parcul *singuratec*, / Când plâng în zvonul lacului platanii..." FUNDOIANU, P. 214. ¤ „Copacii albi, copacii negri / Stau goi în parcul *solitar*..." BACOVIA, O. 7. ¤ „*Străvechiul* parc îmi pare o catedrală..." GOGA, O. II 107. ¤ „Lucește-o candelă aprinsă în noaptea care nu mai moare, / O candelă ce pare-o jertfă a unui suflet osândit, / Pe trunchiul retezat de trăsnet, în *vechiul* parc *părăginit*." SPERANȚIA, P. 192.

PARFUM. *Miros plăcut, mireasmă.* Amar, ameţitor, aspru, aţâţător, blând, bolnăvicios, cald, cast, clar, delicat, dezmierdător, difuz, dulce, exotic, fin, firav, greu, insinuant, insuportabil, închis, îndoliat, înecăcios, înţepător, lunecător, moleşitor, nemaisimţit, necunoscut, păgân, pregnant, pur, puternic, răcoros, sănătos, stins, suav, subţire, tainic, tare, trist, torturător, tulburător, vaporos, vag, violent, voluptos.

„Profil de burg gigant / Și atmosferă, rară, / *Amar* parfum de liliac / Și bonduri de ghitară." BACOVIA, O. 197. ¤ „Violetele parfumaseră pădurile cu parfumul lor *dulce*, *delicat* și *bolnăvicios*." BOTEZ, S. 4 399. „La ușa ce se vaietă prelung / Mă-ntâmpină parfum *închis* și *greu*, / Și-n pragul putred, din trecut, m-ajung / Vechi amintiri din ceea ce-am fost eu." CAZIMIR, P. 27. ¤ „*Moleșitor* parfum îmbată parcul, / Pe-alei, înoată fluturi de mătasă..." FUNDOIANU, P. 129. ¤ „Nu dau atunci pe cel mai *pur* parfum / Umanele miresme de sudoare." LABIȘ, P. 112. ¤ „Soarele e blând, și-n aer e un parfum *răcoros*, de flori proaspete." VLAHUȚĂ, S. A. II 137. ¤ „Se însera - și-n câte-o poartă / Pica domol o floare moartă / Ce răspândea un *stins* parfum / De liliac sau de salcâm." PARASCHIVESCU, S. 1 163. ¤ „Privirea mi se scufunda în apă sau plutea pe valuri, gura și nasul prindeau cât puteau parfumul *tare* și *ameți-tor*." HOLBAN, O. II 225. ¤ „O amintire, doamna mea, / E ca un *vag* parfum de floare." TOPÂRCEANU, S. A. I 306.

Scanned with OKEN Scanner

PAS. I. (*Mai ales la pl.*) *Fiecare din mișcările alternative pe care le fac picioarele în mers obișnuit.* Adânci, amânați, amețiți, apăsați, atenți, automați, bătrâncioși, bătuți, bubuitori, calmi, caraghioși, clătinați, clătinitori, dănțuitori, dezordonați, dupăitori, egali, elastici, energici, falnici, febrili, fermi, fluturați, gigantici, grandioși, gravi, grăbiți, grei, greoi, hotărâți, impetuoși, împleticiți, încălecați, înceți, încordați, încrezători, îndesați, înfundați, întinși, largi, lați, leneși, lungi, mari, masivi, măreți, mărunți, măsurați, meditativi, mici, mlădioși, moi, molatici, năruiți, neliniștiți, neputincioși, neregulați, nervoși, nevăzuți, omenești, orgolioși, osteniți, pierduți, pipăiți, plăpânzi, plutitori, prăvălatici, precipitați, prelungi, prudenți, rari, rătăcitori, răschirați, repezi, sacadați, scurți, semeți, siguri, somnambulici, sonori, spornici, sprinteni, șovăielnici, șovăitori, tacticoși, tăcuți, târâtori, târșiți, temători, tinerești, trufași, țanțoși, țepeni, ușori, viforoși, voinicești, voinici, zvâcniți.

„La început, pașii lui Dănuț răsunară *apăsați, nervoși, repezi...*" TEODOREANU, O. A. II 108. ¤ „Femeia nu aștepta să fie îmbiată a doua oară. Cu pași *clătinitori, amețiți*, se strecură pe ușă." AGÂRBICEANU, O. 7. 390. ¤ „Dar *greii* pași prin ierburi și stuh se împletecesc." BARBU, V. P. 72. ¤ „Pașii ei *greoi* și *încălecați* și picioarele mari se împleticeau prin odaie." I. M. SADOVEANU, S. II 389. ¤ „Iese cu pași *înceți, temători*." NEDELCOVICI, S. V. 1 171. ¤ „Nu trecu mult și se auzi pașii cei *leneși* și *gravi* ai marelui postelnic..." FILIMON, O. II 16. ¤ „Bine-ai venit fecioară, cu pașii *mari* și *falnici*..." ZAMFIRESCU, O. I 352. ¤ „Prin cosmos / auzi-s-ar atuncea *măreții* mei pași..." BLAGA, O. 1 99. ¤ „Cu pași *mlădioși*, ea se îndreptă spre masa noastră ca să-și ia mantaua din cuierul vecin." M. I. CARAGIALE, C. C. 23. ¤ „Și pașii duduiau *sonori* și *grei* / Pe lângă ziduri de palate moarte..." PHILIPPIDE, S. 1 248. ¤ „Ades un zgomot surd mă face să tresar. / Să fie pașii *sprinteni* ai iubitei mele, / sau e moartă și ea / de sute și de mii de ani?" BLAGA, O. 1 191. ¤ „Omul semăna cu el și se uita spărios și uimit la Dan, fixându-l ca pe o umbră, cu buzele tremurânde și cu pași *șovăitori*." EMINESCU, O. VII 105. ¤ „Îl văd că se ridică din fotoliu și începe să se plimbe prin hol cu pași *tari* și *adânci*..." PREDA, D. 94. ¤ „Pașii *tăcuți, apăsați*, ți-i petreci / Peste gliile umede și încă reci..." LABIȘ, P. 34. ¤ „Zmeul, tremura de frică, și făcea pași *voinicești*." DULFU, S. 439. ¤ „Țăran pietros cu pași *voinici*, / Ce drag mi-ai fost și drag îmi ești..." COTRUȘ, V. 361.

II. *Mod de a umbla pe jos; mers, umblet.* Agil, amețit, amplu, apăsat, armonios, automat, bărbătesc, bâjbâitor, cadențat, cumpănit, cunoscut, dârz, diafan, domol, egal, elastic, falnic, feminin, ferm, furiș, grabnic, grăbit, greoi, greu, hotărât, împleticit, inegal, iute, înalt, încordat, încurcat, înfipt, îngreuiat, larg, legănat, leneș, (*înv.* și *pop.*) lenevos, lin, liniștit, lung, mare, marțial, masiv, măreț, mărunt, măsurat, mic, mlădios, moale, nepăsător, nesimțit, neșovăitor, obosit, plăpând, plutit, pripit, rapid, rar, răsunător, scurt, sfios, sigur, solemn, sprinten, strâmb, șovăielnic, șovăitor, tainic, tăcut, tineresc, tiptil, țanțoș, țeapăn, ușor, vătuit, viguros, vioi, zăbavnic, zvâcnit, zvelt.

Scanned with OKEN Scanner

„Pasul ei atât de *armonios* și *mlădios* era acum *șovăitor*." STAHL, M. B. 7. ¤ „Trecea azi pe la colț, / Cu pasul *cadențat* și *rar*, / Cântând a morții serenadă, / Trecea convoiul mortuar." GOGA, O. II 42. ¤ „Ne-a întâmpinat prin mijlocul satului un bărbat voinic, cu pas *domol* și *legănat*..." PARASCHIVESCU, S. 3 30. ¤ „Pasul ei *elastic*, *rapid* și *moale* în același timp din pricina șoșonilor, scrâșnea scurt pe zăpada bătucită." SADOVEANU, O. 14 366. ¤ „Pasul îi era *înfipt* și *lung*." BUCUȚA, S. 271. ¤ „Cu ce dulce încântare, cu ce uimire cerească privea el la tânăra Domniță, când, cu pas *lin* și *ușor*, cu chip blând și smerit, ea pășea în acea biserică unde pentru întâia oară ea s-arătase privirei lui." ODOBESCU, P. 38. ¤ „Ci umbra, lunecând viclean, / cu pasul *mic* și *diafan* / trecu din stânga lui în dreapta." DOINAȘ, V. 63. ¤ „La un drum lung nu se pornește cu pasul *pripit*." CARAGIALE, O. II 51. ¤ „Gore se apropiase de turma clevetitorilor cu pasul *sigur*, *apăsat*, *hotărât*." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 237. ¤ „Se îmbrăcase frumos, într-o rochie simplă, care o prindea bine, și când alerga, avea șoldul rotund, pasul *sprinten* și piciorul tare." I. M. SADOVEANU, S. II 423. ¤ „Merge pe stradă. În fața lui un bărbat cu pas *țanțoș*..." NEDELCOVICI, Z. N. 159. ¤ „Traversând cu pas *zvelt* bulevardul Lascăr Catargiu, larg și pustiu, se gândea încotro să apuce." PAPADAT-BENGESCU, O. III 193.

PASĂRE. Ageră, bezmetică, blândă, blestemată, captivă, cernită, ciudată, fabuloasă, fantastică, frumoasă, gingașă, gureșă, inteligentă, lașă, mândră, minunată, mlădioasă, necunoscută, neputincioasă, plăpândă, pribeagă, pribegită, proastă, rapace, rară, sălbatică, sfântă, sfioasă, sihastră, singuratică, slăvită, stingheră, superbă, tristă, urâtă, veselă, vicleană, voioasă, vrăjită, zburdalnică.

„Tu stai pe gânduri și te miri, / *Frumoasă* pasăre *sihastră*." FUNDOIANU, P. 88. ¤ „Din surghiun vin păsări *mlădioase*." VOICULESCU, P. II 81. ¤ „Dar pretutindeni, pasări *minunate*, / Imaginile voastre sunt legate, în mintea mea, de farmecul măreț / Și tainic al tăcerii necurmate..." CĂLUGĂRU, V. 216. ¤ „*Plăpânda*, *blânda* pasere / Când cade sub prinsoare / Își mușcă fierul lanțului / Și bate-n aripioare." BOLINTINEANU, O. I 625. ¤ „În zori mai ciripește vreo pasăre *pribeagă* / Pe brațul crucei negre ce-ți străjuie mormântul..." IOSIF, O. A. I 83. ¤ „- Vulturul - ți-am spus-o și-nainte de moarte - nu-mi place: / E-o pasăre *proastă*, *urâtă*, *lașă*, *rapace*." VULPESCU, A. M. 35. ¤ „Câte păsări *triste* mor, / Prinse-ntre zăbrele, / Însetate de un zbor / Liber către stele..." SPERANTIA, P. 37. ¤ „Vede păsări, cum *voioase* / Bat prin pomi din aripioare..." DULFU, S. 339.

PASIUNE. *Sentiment foarte puternic, generat de o dorință arzătoare sau de o înclinare irezistibilă; patimă.* Abisală, acaparantă, adâncă, admirabilă, amoroasă, aparentă, ascunsă, autentică, ațâțătoare, calmă, cerească, ciudată, clarvăzătoare, creatoare, crudă, curată, deplină, deschisă, devastatoare, devorantă, dezlănțuită, dezordonată, divină, duioasă, durabilă, echilibrată, exagerată, exclusivă, falsă, fantastică, fatală, febrilă, fierbinte, frenetică, fulgerătoare, fundamentală, furibundă, furtunoasă, glacială, grozavă, halucinantă, inepuizabilă, inocentă, intelectuală, intensă, inutilă, irațională, irepresibilă, istovitoare, îmblânzită, înaltă,

Scanned with OKEN Scanner

înălțătoare, încăpățânată, încătușată, îndârjită, înflăcărată, înfricoșată, juvenilă, lacomă, limpede, mare, mistică, mistuitoare, molatică, molcomă, necugetată, nefirească, neîmpărtășită, neînțeleasă, nemaiîntâlnită, nemărginită, nemărturisită, nemeritată, nemimată, necbosită, nestăvilită, nimicitoare, nobilă, nouă, oarbă, obositoare, obscură, onestă, opacă, orbitoare, ordonată, orgolioasă, pământească, pătimașă, pătrunzătoare, permanentă, potolită, profundă, purificatoare, puternică, răcită, răvășită, răvășitoare, războinică, reală, rece, refulată, reînnoită, rugătoare, secretă, sentimentală, sfântă, sinceră, smintită, stăpânită, stranie, subită, sublimă, sufletească, tardivă, tensionată, totală, trecătoare, tumultoasă, uluitoare, veche, veritabilă, veselă, vie, violentă.

„Pasiunile *adânci, stăpânite*, sunt mai puțin convingătoare decât sentimentele vorbărețe, expansive, cordiale." SEBASTIAN, E. C. M. 487. ¤ „Cartea lui Constantin Chiriță este în primul rând o carte a pasiunilor *fierbinți*." STĂNESCU, R. 240-241. ¤ „Pasiunea aceea așa de *furtunoasă*, eu n-am întâlnit-o a doua oară în viață." BART, S. I 197. ¤ „Cu asta îl năuci de fapt, cu marea ei indiferență, cu pasiunea ei *molcomă* dar *atâțătoare*..." LĂNCRĂNJAN, S. U. 235. ¤ „Și totuși, era aici, fără îndoială, o pasiune *puternică*, de care nu-i venea deloc să râdă." PHILIPPIDE, S, 2 158. ¤ „Peste tot unde e vorba despre om, e nevoie de căldură, de pasiune *reală*." PĂUNESCU, B. V. 128. ¤ „Buzele ei fierbinți îl sărutau pe ochi, pe gură, cu o pasiune *smintită*..." VLAHUȚĂ, S. A. II 210. ¤ „În timp ce noi ne bălăceam în pasiuni *urâte* și *mici*, el tânjea după ceva înalt." PREDA, I. P. I 245.

PATIMĂ. Acaparantă, adâncă, amară, amenințătoare, amoroasă, aprigă, aprinsă, arzătoare, ascunsă, aspră, bestială, brutală, cerească, ciudată, covârșitoare, crescândă, cumplită, dârză, dementă, demonică, desperată, deșartă, dezlănțuită, deznădăjduită, doborâtoare, dramatică, drăcească, dulce, dureroasă, dușmănoasă, egoistă, elementară, fierbinte, fizică, flămândă, furioasă, geloasă, grea, groaznică, grozavă, idolatră, individuală, iubită, înaltă, înăbușită, înfocată, înfricoșată, înjositoare, întârziată, înveninată, josnică, mare, măruntă, mândră, mică, minunată, mistuitoare, mizerabilă, monstruoasă, mută, năprasnică, năvalnică, neagră, neașteptată, nebună, nebunească, neclintită, neconvingătoare, necunoscută, nefirească, neîmblânzită, neînvinsă, neliniștită, nemaipomenită, nemărginită, neostenită, nepermisă, nerăbdătoare, nesățioasă, nestatornică, nestinsă, neștiută, nobilă, oarbă, omenească, păgână, pământeană, plăcută, potolită, primejdioasă, primitivă, puternică, rea, rece, reținută, rușinoasă, sălbatică (*sălbatecă*), secretă, senină, sfântă, sfâșietoare, sinceră, stranie, strigătoare, sublimă, sufletească, supremă, tristă, tulburătoare, turbată, urâcioasă, urâtă, uriașă, veninoasă, veștejitoare, vrăjmașă.

„Și-n acel moment de taină, când s-ar crede că-i ferice, / Poate-ar învia în ochiu-i ochiul lumii cei antice / Și cu patimă *adâncă* ar privi-o s-o

Scanned with OKEN Scanner

adore..." EMINESCU, O. I 162. ¤ „O patimă *aspră* stăpânea viaţa lor." SADOVEANU, O. 1 145. ¤ „Zici c-ai vrea prietenește / Să iubești, să fii iubită; / Zici c-amorul te-ngrozește, / Că e patimă *cumplită*..." ALEXANDRESCU, O. I 32. ¤ „Petre fu atras, cuprins în braţele ei, alintat, acoperit de sărutări cu o patimă *dezlănţuită*." BOTEZ, S. 4 376. ¤ „Neștiind ce e amorul și neprepuind urmările lui, se dete cu totul la această patimă *dulce* și *amară*, *plăcută* și *groaznică*." NEGRUZI, O. 17. ¤ „Mă răsucesc, mă zbat în gol, în glod.../ gându-mi - fir nevăzut mi-l înnod / mi-l deznod, / patimi *flămânde* mă muşcă, mă rod..." COTRUŞ, V. 183. ¤ „Și ce sălbatec a iubit-o / În patima-i *mistuitoare*..." IOSIF, O. A. I 233. ¤ „- Eu știu, zise ea cu patimă *neașteptată*, că adevărul nu e scos totdeauna la iveală de un gest virtuos..." PREDA, D. 368. ¤ „Și când patimi *negre* ne rodeau cu dinţii, / Noi visam de tine, visul biruinţii, / Ţară fără visuri, ţară neutrală!..." GOGA, O. II 14. ¤ „Să uit că te-am iubit c-o patimă *nebună*, / Să pară-n mine astăzi că totul a murit, / Că sunt un ţărm de mare de vânturi pustiit, — / Să uit că te-am iubit c-o patimă *nebună*." STAMATIAD, C. A. 206. ¤ „Aceasta a fost lectura decisivă ce a deșteptat în mine la vârsta de 13 ani, cea mai *nesăţioasă* patimă a cititului." BLAGA, O. 6 88. ¤ „O patimă *oarbă* și-o mânie neagră mă stăpânea clipă de clipă..." LĂNCRĂNJAN, COR, I 375. ¤ „În sufletu-mi strivit de groază / *Păgâne* patimi prind să fiarbă..." GOGA, O. I 98. ¤ „Patima lui creștea *sălbatecă*..." AGÂRBICEANU, O. 8 366. ¤ „Nu absintul, nu bohema, numai patima *sublimă*, / Neastâmpărul tău tragic te-a-nviat aici, acum." LABIŞ, P. 115. ¤ „Limba omenească n-are astă dată / Vorbe să exprime patima-mi *turbată*." BOLINTINEANU, O. I 154.

PĂDURE. Epitete evocative. Adâncă, afundă, albastră, albăstruie, alpestră, bătrână, bogată, cafenie, căruntă, compactă, deasă, depărtată, diamantină, felurită, foșnitoare, fumurie, galben-roșcată, gigantică, goală, golașă, imensă, înaltă, îndesată, înfloriță, îngălbenită, înghețată, întinsă, întunecată, întunecoasă, liniștită, mirositoare, mlădie, mlădioasă, mohorâtă, neagră, necercetată, necunoscută, nemărginită, nemișcată, nepătrunsă, nesfârșită, nestrăbătută, neumblată, noptoasă, oarbă, părăsită, prelungă, primăvăratică, profundă, pustie, pustiită, rară, răcoroasă, răritâ, răsunătoare, roșie, ruginită, sălbatică, scundă, senină, sonoră, străveche, stearpă, stufoasă, sură, tare, tânără, tenebroasă, tomnatică, umbroasă, umedă, uriașă, uscată, vastă, vânătă, veche, verde, veșnică, veștedă.

Epitete apreciative. Ademenitoare, adormită, amenințătoare, binecuvântată, blândă, blestemată, doinitoare, domestică, dușmănoasă, falnică, fantastică, feciorelnică, feerică, fermecată, frumoasă, grandioasă, grozavă, împietrită, încremenită, înfiorată, înfricoșată, înspăimântătoare, întristată, maiestuoasă, măiastră, măreață, mândră, minunată, misterioasă, moartă, monotonă, murindă, mută, năzdrăvană, nebună, neclintită, neînțeleasă, nemișcată, nepricepută, neprietenoasă, neprihănită, poetică, posomorâtă, puternică, rece, romantică, sacră, schimbătoare, sclipitoare, sfântă, singuratică, solemnă, sonoră, sumbră, șoptitoare, tainică, tăcută, tristă, trufașă, vânjoasă, vântoasă, vie, vrăjită.

Scanned with OKEN Scanner

„Încinsă e pădurea *adormită* / De-amurgul blând cu-o cingătoare sură..." GOGA, O. II 205. ¤ „Pe dealuri, / Pădurile *albastre* priveau spre răsărit..." MINULESCU, O. I 97. ¤ „*Binecuvântată* și *sfântă* pădure!" PAPADAT-BENGESCU, O. I 61. ¤ „Frunză verde de cicoare, / Când văzui vara cu soare, / Cătat-am pădurea *deasă* / Ca să țin cu dânsa casă..." ALECSANDRI, O. III 247. ¤ „Gonim, storși de puteri, / Prin marginea pădurii / De-acuma *dușmănoase* / Spre care aruncăm priviri fricoase..." CAMIL PETRESCU, O. I 54. ¤ „Bizarul craniu de piatră a fost se pare, pe vremuri, acoperit cu o *falnică* pădure de brazi." BOGZA, S. P. III 74. ¤ „- Eram, începu, el, judecător de pace al unui ocol rural, într-un ținut deluros acoperit cu păduri *feciorelnice*, la poalele munților." VOICULESCU, PV. I 104-105. ¤ „Pădure *împietrită*, slavă ție!" DOINAȘ, A. P. 36. ¤ „Departe-or fi *întinse* păduri *nestrăbătute* / Cu zei pe care poate nici azi nu i-am uitat..." SĂULESCU, V. T. A. 166. ¤ „Azi pădurea *întristată* e în mare sărbătoare." ZAMFIRESCU, O. I 273. ¤ „Treceam prin locuri pustii, fără nici o așezare de oameni, plină de păduri *maiestuoase* și de paragini." CĂLINESCU, O. 8 467. ¤ „Din munți bătrâni și din păduri *măreț* / Se nasc izvoare..." EMINESCU, O. IV 247. ¤ „Tot a mers pe râu în sus, / Pân-ajunse-ntr-o pădure *mândră*, de stejari frunzoși." DULFU, S. 43. ¤ „Iar când soarele ajunse pe la chindii, intrară într-o pădure *neagră* și *întunecoasă*." A. L. P. II 80. ¤ „O casă albă-n munții suri / Cu turnuri sprintene, suind în ceruri, / În preajma *nepătrunselor* păduri." BALTAZAR, S. 92. ¤ „Eram de toate părțile împresurați pe pădurile *posomorâte* ale Hălăucei." HOGAȘ, O. 116. ¤ „Umbra e rece-n pădurea *sonoră*..." BACOVIA, O. 84. ¤ „Tu nu știai pe unde s-o apuci / Fără cărări într-o pădure *sumbră*." BENIUC, S. 8 148. ¤ „Pădure *tainică* de-argint, / *Tăcută, fermecată*, - / Așa-i acum, gătită-n alb / Pădurea de-altădată." EFTIMIU, O. 7 75. ¤ „Ne ducem prin *tomnatice* păduri, / Tristețea să ne-o ardem în lumină." BLAGA, O. 2 253. ¤ „Munții rigizi și reci, pădurile *triste* și *monotone* mă apasă." BART, S. I 254. ¤ „Și m-afund în singurătate / Ca-ntr-o pădure *vrăjită*." VINEA, O. I 322.

PĂMÂNT. *Sol.* Afânat, alunecos, argilos, arid, ars, aspru, blestemat, bogat, bun, cald, cenușiu, cleios, clisos, crăpat, darnic, dogorit, fertil, fraged, fript, galben, galben-cenușiu, (*pop.*) gălbejit, (*pop.*) gloduros, gol, gras, humos, îngăduitor, înghețat, jilav, lipicios, lutos, mănos, mâlos, mirositor, moale, mocirlos, muncit, mustos, negricios, negru, negru-gălbui, negru-vioriu, nemuncit, neroditor, neted, nisipos, noroios, odihnit, părăginit, pietros, primitor, proaspăt, pustiu, putred, răcoros, răscolit, rău, reavăn, rece, roditor, rodnic, ruginiu, sănătos, scorojit, sfărâmicios, slab, sterp, tare, trudit, ud, umed, untos, uscat, uscăcios, văros, vâscos, zvântat.

„Zăpezile îmbrăcau pământul, *aspru* și *nisipos*, și pământul *negru* și *gras*..." STANCU, S. 9 237. ¤ „Vă văd pe deal sub soarele încins / Arând pământurile *blestemate*..." ALEXANDRU, I. B. 223. ¤ „Mulți se cred cuminți dând sămânța rea pământului *bun* și pământului *rău* sămânța bună. Și sunt de două ori nebuni!" IORGA, C. 179. ¤ „Pământu-i *cald* și cheamă la hodină, / Întocmai ca o mamă de copii..." IOSIF, O. A. I 210. ¤ „O umbră se confundă cu pământul *gol* și *ud*." NICOLESCU, P. 17. ¤ „Nădejdile vor răsări din vorbe ca din pământul *gras, aburit* al câmpiilor." PARASCHIVESCU, S. 1 46. ¤ „Ager, oțelul rupe de la fund / Pământul *greu*, muncit cu dușmănie / Și cu nădejde, până ce, rotund, / Luna-și așază ciobul pe moșie." ARGHEZI, S. 1 50. ¤ „Copacii stau în cale, ca toți atâția cerbi - / și umbre, pe pământul *moale*, au desfăcut." FUNDOIANU, P.

Scanned with OKEN Scanner

16. ¤ „Pământul e *roditor* și *bogat*, pământul e *bun* și *darnic*, *primitor* și *îngăduitor*, câteodată *aspru* și *rău* de multe ori, *crud*." LĂNCRĂNJAN, COR. I 353. ¤ „De ce unii oameni se nasc pe pământuri *rodnice*, iar alții, lângă aceste amarnice coaste?" BOGZA, S. P. III 250-251. ¤ „Tălpile simțeau pământul *ud*, *moale*, *gras*." D. R. POPESCU, L. A. 142. ¤ „În aerul luminos pluteau miresme de pământ *umed*..." SADOVEANU, O. 1 59.

PĂR. *Totalitatea firelor subțiri de origine epidermică, cornoasă, care acoperă capul omului.* **Epitete cromatice.** Alb, albăstrui, albicios, albit, alburiu, arămiu, argintiu, aurit, auriu, bălai, bălan, blond, blond-argintiu, blond-cenușiu, blond-roșcat, brumat, brunet, castaniu, castaniu-închis, castaniu-roșiatic, cănit, cărămiziu, cărunt, cânepiu, cenușiu, decolorat, deschis, ebeniu, fumuriu, galben, gălbui, încărunțit, închis, înspicat, întunecat, întunecos, mahoniu, negru, negru-albastru, negru-albăstrui, negru-strălucit, nins, nisipiu, platinat, poleit, roșcat, roșu, ruginiu, spălăcit, sumbru, sur, (*pop.*) suriu, șaten, tutuniu, vinețiu.
Epitete referitoare la lungime, densitate etc.; epitete apreciative. Abundent, admirabil, anemic, aspru, asudat, bogat, buclat, călțos, cârlionțat, ciufulit, creț, curat, curgător, des, desfăcut, desfătător, despletit, destrămat, dezlegat, dezmățat, deznodat, dezordonat, dulce, dur, elastic, energic, falnic, fantastic, fin, fluturat, fluturător, frumos, gras, greu, inelat, îmbelșugat, împuținat, încâlcit, încârlionțat, încrețit, încurcat, înfoiat, înnodat, înstelat, învârtejit, învălvoiat, învolburat, învolt, lăieț, lățos, lânos, legănător, leonin, lins, lucios, lucitor, luciu, luminos, lung, mare, mărunt, mătăsos, minunat, mițos, mlădios, moale, mult, murdar, năclăios, năpârlit, nebunesc, neted, obosit, obraznic, ondulat, pieptănat, pletos, pomădat, pudrat, pufos, puternic, putred, puțin, rar, răscolit, răsfirat, răsucit, răvășit, răzvrătit, rebel, retezat, revărsat, romantic, sărac, sărăcit, sârmos, sclipitor, scurt, slinos, smuls, strălucitor, strâns, stufos, subțire, superb, tăiat, tânăr, tumultos, tuns, țeapăn, ud, unduios, vast, vălvoi, vestit, veșted, veștejit, viguros, viril, zbârlit, zvăpăiat.

„Pe ochi se răsfirau vițioane din părul lui *arămiu* și *bogat*..." I. M. SADOVEANU, S. III 166. ¤ „Avea ceva jupiterian capul său în revărsarea albă a bărbii ondulate și-a părului *argintiu*..." TEODOREANU, O. A. III 301. ¤ „Ah! *auritu*-ți păr fâlfâiește, / M-atinge, unda-i mă răcorește..." HELIADE, O. I 16. ¤ „Întâi am văzut-o pe ea. O copilă, rumenă, cu părul *auriu* înfășurat ca un turban pe cap." GÂRLEANU, S. A. II 226. ¤ „Părul tău *bălai* și *moale* de mi-l legi după grumazi, / Ochii tăi pe jumătate de-i închizi, mi-ntinzi o gură, / Fericit mă simt atuncea cu asupra de măsură." EMINESCU, O. I 82. ¤ „Un păr *creț*, *blond*, *bogat*, împodobea angelic fruntea lui largă și tot chipul acesta de înger gigant." BOTEZ, S. 4 13. ¤ „Reta observă că el, Chiril, semăna la ochi și la buze cu maică-sa și că părul *des*, *bogat*, *energic*, avusese probabil aceeași culoare ca a lui..." ȚOIU, G. V. 90. ¤ „Și poate că plâng la clavire / Fecioare cu păr *despletit*..." BACOVIA, O. 129. ¤ „Al meu păr e *gălbior* / Și sunt dragă tuturor, / Tuturor voinicilor." JARNIK-BÎRSEANU, D. 210. ¤ „Douăzeci de ani! Dinți albi, frumoși și tari, / Păr *învolburat*, *obraznic*, *răzvrătit*..." COTRUȘ, V. 234. ¤

Scanned with OKEN Scanner

„Pletele lui Ivanciu fâlfâiau, se amestecau cu părul *lung* şi *mătăsos* al Elvirei..." SADOVEANU, O. 1 145. ¤ „Părul *mare*, *nins* şi *zbârlit*, părea o coroană de zăpadă potrivită pe fruntea lată şi puţin brăzdată." REBREANU, O. 4 203. ¤ „Ochii lui mari şi negri, fruntea lui largă şi umbrită de un păr *mlădios*, păreau că spun ceva..." MACEDONSKI, O. VI 231. ¤ „Când din sat am plecat / Aveam părul *moale* şi *cârlionţat*..." LABIŞ, P. 168. ¤ „Părul lui nu era nici *negru*, nici *galben*, nici *castaniu*..." CARAGIALE, O. I 771. ¤ „*Răsfiratul* păr de aur peste perinise-mprăş-tie." EMINESCU, O. I 142. ¤ „I-am pus mâna pe tâmplă mângâindu-i părul *revărsat*..." PREDA, V. P. 338. ¤ „Tinerelul are un păr *sârmos* care se ridică în creştetul capului într-un fuior ţeapăn." BĂLĂIŢĂ, L. 248.

PĂRERE. Absolută, autoritară, bună, cinstită, contradictorie, deconectantă, demodată, deşartă, dezinteresată, dominantă, dulceagă, eronată, exactă, falsă, favorabilă, generală, globală, greşită, indiscutabilă, intimă, încântătoare, întemeiată, justă, lămurită, măgulitoare, neclintită, nedesluşită, neînsemnată, nestrămutată, obiectivă, originală, periculoasă, potrivnică, preconcepută, pripită, rătăcită, rea, schimbătoare, schimonosită, stângace, strălucită, tăioasă, temeinică.

„Nu sunt păreri *deşarte*..." IANCU VĂCĂRESCU, P. V. 155. ¤ „Lumea vrea din tot sufletul să aibă o părere *dulceagă* şi *încântătoare* şi deci total *falsă* despre sine..." D. R. POPESCU, I. Ş. 224. ¤ „Numai din pricina aceasta am căutat să-mi spun câteva păreri *intime* la care de altfel nu ţineam prea mult." HOLBAN, O. 31. ¤ „Mai mulţi oameni vin fiecare cu părerea lui *neclintită* şi vorbesc pentru a constata aceasta; aşa ceva se cheamă discuţie." IORGA, C. 56. ¤ „Părerile mele despre lume sunt destul de *nedesluşite* şi *schimbătoare*." SADOVEANU, O. 12 618. ¤ „Este o părere *rătăcită* şi *schimonosită* că natura nu cunoaşte decât lupta fără milă, egoismul sângeros." FLORIAN, A. S. 82. ¤ „O, se înseninã Cristian, să nu crezi că am o părere *strălucită* despre mine." BUZURA, O. 26.

PÂCLĂ. *Negură.* Albastră, albăstrie, alburie, amenţătoare, cenuşie, deasă, fantastică, fumurie, grea, lăptoasă, leneşă, mişcătoare, moale, neclintită, nedesluşită, neguroasă, plutitoare, roşie, străvezie, subţire, şovăitoare, tomnatică, trandafirie, tristă, umedă, urâtă, uşoară, vânătă.

„Mai departe, într-un fel de pâclă *cenuşie*, se zărea Petrila..." BOGZA, S. P. V 23. ¤ „Un soare mic se vede sângeriu prin pâcla *deasă*." BLAGA, O. 1 120. ¤ „Pe codrii din acea parte a zării plutea acum o pâclă *fumurie*." SADOVEANU, O. 13 376. ¤ „O pâclă *grea, şovăitoare* se tot rotea peste câmpie." VOICULESCU, P. I 37. ¤ „Văzduhul însă era plin de pâcle *groase* şi *neclintite*." SADOVEANU, O. 8 103. ¤ „O pâclă *tristă* iese de prin văi." PHILIPPIDE, S. 1 302.

PEDEAPSĂ. Absurdă, amară, aspră, binemeritată, blândă, brutală, cerească, chinuitoare, crâncenă, crudă, cruntă, cumplită, cuvenită, disproporţio-nată, dreaptă, eternă, exagerată, excesivă, exemplară, făgăduită, grabnică, gravă, grea, groaznică, imediată, inexorabilă, infamantă, inumană, înfricoşată, înfrico-

Scanned with OKEN Scanner

şătoare, îngrozitoare, înspăimântătoare, justă, meritată, minimă, modică, neaşteptată, necesară, necunoscută, nedreaptă, nemeritată, nemiloasă, neomenească, oarbă, pripită, purificatoare, radicală, rafinată, subtilă, supremă, umilitoare, uşoară, veşnică.

„Şi eu trăiesc încă! trăiesc, căci viaţa, / *Amară* pedeapsă, în dar mi s-a dat." ALEXANDRESCU, O. I 27. ¤ „Aşadar, pedeapsa cam *brutală* fusese aplicată pe dreptate şi în chestie de morală." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 27. ¤ „Toată această epohă e plină de dureri sufleteşti, de lacrimi, de zădarnice jăliri şi mai ales de necazuri mici, de pedepse fără vină mai *crude* şi mai *înfricoşate* decât o mare nenorocire." ALECSANDRI, O. IV 41. ¤ „Vai de-acei cei stau în cale / Când sprânceana i se-ncruntă, / În sălbatica-i privire / Sângeră pedeapsa *cruntă*..." IOSIF, O. A. I 49-50. ¤ „Căci viaţa printre oameni pentru îngeri / Înseamnă o pedeapsă foarte *grea*." PHILIPPIDE, S. 1 165. ¤ „Când dă pedeapsa *groaznică* la fii făr'de lege." IANCU VĂCĂRESCU, P. V. 142. ¤ „Fără îndoială că aştepta o pedeapsă *înfricoşată*, încă *necunoscută*." CEZAR PETRESCU, A. 57. ¤ „*Îngrozitoare* pedepse au primit de la destin doi dintre pionii libertăţii noastre." PĂUNESCU, B. V. 150. ¤ „*Înspăimântătoare* pedeapsă pentru o clipă de slăbiciune!" SLAVICI, O. VII 228. ¤ „Pedepsele cele mai *nemiloase* cădeau peste capetele lor ca ploaia." STANCU, S. 6 56.

PEISAJ. *Parte din natură care formează un ansamblu artistic şi este prinsă dintr-o singură privire; privelişte.* Alpestru, alpin, ameţitor, arid, aspru, auriu, banal, cald, calm, campestru, cenuşiu, crispat, divers, dur, dureros, fantastic, fastuos, feeric, fermecător, gol, impresionant, insolit, încântător, încremenit, lacustru, liniştit, luminos, magnific, marin, măreţ, melancolic, minunat, miraculos, (*livr.*) mirific, monoton, muntos, neclintit, neguros, nelumesc, neobişnuit, neverosimil, nostalgic, prăpăstios, proaspăt, pustiu, romantic, rustic, sălbatic, searbăd, singuratic, stâncos, straniu, sumbru, superb, trist, tulburător, uimitor, vioriu, viu.

„Astă iarnă, în Tirol, peisajele erau *ameţitoare*..." SEBASTIAN, E. C. M. 562. ¤ „Cai şi oameni coborau obosiţi prin întinsa melancolie a acestui peisagiu *auriu* de primăvară." SADOVEANU, O. 1 192. ¤ „În zorile tulburi, peisajul e *măreţ* şi *straniu*." PARASCHIVESCU, S. 3. ¤ „Îmi descrie cu lux de amănunte zilele petrecute împreună, nebuniile făcute, chipurile, peisajele *mirifice*..." BUZURA, O. 270. ¤ „Uneori peisagiul acesta *pustiu, liniştit* şi *trist*, tresare ca sub vifor." SADOVEANU, O. 7 77. ¤ „Peisaj *superb*, aer curat, pur, nu curat!..." LĂNCRĂNJAN, F. S. 419. ¤ „Ne rotim privirile peste un *uimitor* peisaj." BOGZA, S. P. V 357.

PICIOR. (*Mai ales la pl.*) *Fiecare dintre cele două membre inferioare ale omului.* **Epitete referitoare la caracteristici şi particularităţi, starea fizică etc.** Aduse, agere, alb-albăstrii, albe, amorţite, arcuite, arse, bătrâne, betegi, boante, bronzate, brune, butucănoase, cărnoase, ciolănoase, cioturoase, ciuruite, cojite, crăcănate, crăpate, descărnate, degerate, desculţe, desfăcute, diforme, dolofane, drepte, dureroase, flasce, flexibile, goale, grase, grele, greoaie, groase, imense, interminabile, invalide, istovite, împleticite, înalte, încovoiate, încrucişate, îndesate, îndoite, îndur-

Scanned with OKEN Scanner

erate, înfierbântate, înfiorate, înfricoşate, înguste, însângerate, înţepenite, late, lâncede, lungi, mari, mici, moi, mumificate, musculoase, neputincioase, nervoase, netede, noduroase, osoase, ostenite, păroase, plăpânde, pocite, puternice, (*pop.*) răscrăcărate, răsfrânte, răşchirate, robuste, rotunde, scheletice, schilodite, scurte, sfrijite, slabe, slăbănoage, slăbite, solide, sprintene, sprinţare, stafidite, strâmbe, subţiri, sucite, şchioape, şubrede, tefere, tremurătoare, trudite, ţepene, umflate, uriaşe, uscate, uşoare, vajnice, vânjoase, viguroase, voinice, zdravene, zvelte.
Epitete apreciative. Divine, dizgraţioase, donquijoteşti, dumnezeieşti, elefantine, elegante, falnice, fantastice, fine, frumoase, graţioase, impecabile, infernale, ispititoare, leneşe, nătângi, perfecte, sfinte, splendide, superbe, suple, tulburătoare.

„Picioarele ei, făcute din rotule mari şi fibre, erau *dizgraţioase...*" CĂLINESCU, O. 7 268. ¤ „Piciorul Madonei era *frumos, lung, subţire, nervos.*" PAPADAT-BENGESCU, O. IV 414. ¤ „Eu te văd răpit de farmec. / Cum îngâni cu glas domol, / În a apei strălucire / Întinzând piciorul *gol.*" EMINESCU, O. I 110. ¤ „Numai picioarele Laurei sunt uneori atât de *leneşe* şi *grele.*" VINEA, O. III 442. ¤ „Picioarele *lungi* şi *subţiri*, care se frângeau uşor la fiecare pas, deveneau şi mai *flexibile* şi *zvelte* sub pantalonii aceia cu tăietură de înaltă clasă." BĂNULESCU, C. M. 24. ¤ „Cred că o femeie, dacă are ochi inteligenţi, dinţi albi, mâini subţiri şi picioare *nervoase*, îşi poate îngădui orice." CAMIL PETRESCU, O. III 261. ¤ „Când deodată iacă intră de pe drum o cerşetoare, / Gârbovă, abia târându-şi *ostenitele-i* picioare." DULFU, S. 75. ¤ „De sub rochia scurtă, picioarele fetii, *rotunde* şi *albe*, apărură drept în faţa ochilor lui Budu..." PHILIPPIDE, S. 2 27. ¤ „Trupul acela înalt, cu picioare *suple* care nu se îndoiseră din genunchi, alerga mereu spre mine..." NEDELCOVICI, U. 159. ¤ „Copilul avea picioare *zdravene...*" A. L. P. II 489. ¤ „O pală de vânt venită de afară îi mulă rochia pe picioarele *zvelte...*" BIRĂESCU, E. T. 35.

PIELE. *Ţesut care acoperă întreaga suprafaţă a corpului.* Albă, albă-palidă, alunecoasă, arămie, arsă, aspră, bătucită, boţită, bronzată, brună, catifelată, cărămizie, ciocolatie, cornoasă, crăpată, crudă, dură, elastică, fină, flască, fleşcăită, fragedă, galbenă, (*pop.*) gălbejită, gălbuie, gingaşă, grasă, groasă, iritată, înăspritâ, încreţită, întinsă, jupuită, lăptoasă, lipicioasă, lividă, lucie, lucioasă, lucitoare, lunecoasă, mată, mătăsoasă, moale, moartă, neagră, negricioasă, netedă, oacheşă, palidă, pământie, păroasă, pufoasă, rece, roşie, roz, rumenă, smolită, solzoasă, strălucitoare, străvezie, subţire, tare, tăbăcită, tânără, trandafirie, translucidă, transparentă, tuciurie, umedă, umflată, unsuroasă, uscată, vânătă, zbârcită, zgrunţuroasă.

„În razele soarelui, pielea *albă, fragedă*, părea o ţesătură satinată." BART, S. I 185. ¤ „Pe trupurile arămii, calde, zăpada se topea şi spăla pielea *arămie, cărămizie.*" STANCU, S. 9 288-289. ¤ „Avea pielea *aspră* şi *rece* şi lui îi era frig." IVASIUC, P. 37. „Stătu mult cu prosopul la oglindă, privindu-şi atent pielea *fină* şi *strălucitoare.*" SADOVEANU, O. 8 209. ¤ „Pielea devine *fragedă* şi *catifelată...*" D. R. POPESCU, I. Ş. 88. ¤ „Pe faţa-i osoasă muşchii jucau sub pielea *oacheşă, întinsă* şi *lucitoare.*" REBREANU, O. 8 490. ¤ „Pielea înviorată

Scanned with OKEN Scanner

de răcoarea apei era acum *trandafirie...*" PARASCHIVESCU, S. 3 224. ¤ „Prin cămaşa descheiată, sub pielea *tuciurie*, i se vedeau coardele puternice ale muşchilor." DAN, S. 125. ¤ „Vânăt, slab, cu burta umflată şi pielea *uscată* şi *lucie* pe la tâmple, copilul nu mai ştia nimic de el." I. M. SADOVEANU, S. III 382.

PIEPT. *Partea superioară a corpului, de la abdomen până la gât; torace.* Arămiu, atletic, bălan, bombat, cărnos, cărunt, costeliv, coşcovit, dezgolit, dezvelit, dezvoltat, dulce, dureros, falnic, ferm, firav, flocos, fraged, fragil, gingaş, gol, ieşit, încordat, înfundat, îngust, întins, larg, lat, liber, mare, mătăhălos, mic, minunat, musculos, osos, păros, pătrat, plat, plin, proeminent, pufos, puternic, robust, rotund, sănătos, scobit, scofâlcit, sfâşiat, sfrijit, slab, strâmb, stufos, supt, sur, tare, tânăr, ţanţoş, umflat, uriaş, vânjos, vârtos, veşted, voinic, zbuciumat, zdravăn, zdrobit.

„Pieptul *atletic* al lui Baruţu [...] nu-l încape bine cămaşa, spintecată până la vale." ARGHEZI, S. 7 35. ¤ „Cămaşa descheiată lăsa să se vadă un piept *bombat, păros...*" BIRĂESCU, E. T. 28. ¤ „Sunt cerşetori în straie de paradă, / Cu pieptul *costeliv* în faţă scos..." LABIŞ, M. C. 395. ¤ „Şi îi trânti uşa în pieptul *coşcovit*." CEZAR PETRESCU, P. O. 413. ¤ „Pe pieptul *gol* el simte un lung sărut de gheaţă..." EMINESCU, O. I 95. ¤ „Înalt şi mlădios, cu umerii laţi şi cu pieptul *ieşit*, el calcă lat şi pe întreaga talpă..." SLAVICI, O. II 64. ¤ „Pieptul *larg* al lui Vania se umflă." TEODORESCU, O. A. III 58. ¤ „Îşi şterse fruntea, îşi şterse ceafa şi îşi şterse şi pieptul *lat, vânjos* şi *puternic...*" STANCU, S. 9 25. ¤ „Pieptul *mare* şi *lat* al lui George domina bustul ei." BOTEZ, S. 4 148.

PLĂCERE. Adâncă, adormitoare, alambicată, aleasă, amară, animalică, aprigă, artificială, ascunsă, ascuţită, bestială, binefăcătoare, biologică, bolnavă, brutală, bucuroasă, calmă, caraghioasă, carnală, cerească, certă, ciudată, clară, complicată, constantă, copilărească, covârşitoare, creatoare, crudă, curioasă, delicată, delicioasă, desăvârşită, desfătătoare, desfrânată, detaşată, dezinteresată, diabolică, directă, divină, drăcească, dubioasă, duioasă, dulce, durabilă, dureroasă, efemeră, egală, egoistă, enormă, estetică, evidentă, exaltată, extravagantă, fecundă, fericită, flămândă, formidabilă, fragedă, frenetică, fugară, furioasă, gălăgioasă, gratuită, grozavă, imediată, imensă, indefinisabilă, individuală, inedită, inegală, inferioară, iniţială, intelectuală, intensă, intimă, ironică, ispititoare, încântătoare, închipuită, îndărătnică, îndelungată, înduioşătoare, înfrânată, înfricoşată, îngăduită, îngrozitoare, înspăimântată, întâmplătoare, întristată, jovială, leneşă, liniştită, lirică, lucidă, magică, maladivă, mare, materială, mărturisită, măruntă, mândră meschină, mică, misterioasă, molatică, momentană, mondenă, morală, morbidă, naivă, nativă, naturală, năucitoare, neagră, neascunsă, neasemuită, nebănuită, nebună, necunoscută, negrăită, neistovită, neînchipuită, neînfrânată, neîngăduită, nelămurită, nemaipomenită, nemaisimţită, nemărginită, nepătrunsă, nesăţioasă, nesfârşită, nespusă, nestăpânită, neştiută,

Scanned with OKEN Scanner

nețărmurită, neumbrită, nevăzută, nevinovată, nuanțată, orgolioasă, oribilă, ostentativă, palpitantă, paternă, păcătoasă, pătimașă, perversă, plăpândă, prefăcută, prelungită, prudentă, pură, puternică, rafinată, rară, răutăcioasă, rea, reală, rece, refuzată, sadică, satisfăcută, sălbatică, secretă, senzuală, sigură, simplă, specială, sperioasă, spirituală, sporită, strașnică, subtilă, sufletească, superficială, superioară, suplimentară, supremă, șireată, tactilă, tainică, tânără, tânguitoare, teribilă, tiranică, trecătoare, tristă, trivială, tulbure, uluitoare, uriașă, ușoară, utilă, utilitară, vanitoasă, variabilă, variată, vădită, vicioasă, viitoare, vinovată, vioaie, violentă, vizibilă, vizuală, voluptoasă, zgomotoasă.

„Tânărul romantic învățase să trăiască pe drumuri și să găsească o plăcere *amară* într-acest fel de viață." CĂLINESCU, O. 11 96. ¤ „Iar cea mai *aprigă* plăcere a noastră era să răpim pentru o jumătate de ceas câte-un cal din herghelia, ce păștea prin apropiere." BLAGA, O. 6 36. ¤ „Nu observam că aflam o *bolnavă* plăcere - *reală* nu *prefăcută* - să respir atmosfera lor cătrănită de fumul vezuvian al pipelor lui Bibia." CEZAR PETRESCU, B. M. 86. ¤ „C-un fel de plăcere *crudă* și *îndărătnică*, își răscolea trecutul..." BART, S. I 162. ¤ „Și tu, dragul meu, ai distrus zi de zi, ceas de ceas, cu o plăcere *diabolică*, tot ce aveam al meu..." NEDELCOVICI, Z. N. 191. ¤ „Astăzi toate pentru tine / Jos în lume strălucesc, / Și plăcerile *divine* / Cu-a ta viață se-mpletesc." BOLINTINEANU, P. 196. ¤ „Ochii lui încep să exprime o mulțumire ușoară, acea plăcere *dulce* și *binefăcătoare* pe care o simte orice ființă sub farmecul unei mângâieri." DEMETRESCU, S. A. 243. ¤ „Iar de cugeți în tăcere, / Gândul tău oricât de tristu-i, / Te cuprinde o plăcere / *Dureroasă*, să te mistui..." IOSIF, O. A. I 342. ¤ „Plăcerile pentru a putea duce la fericire, trebuie să aibă următoarele însușiri: să fie *intense, durabile, sigure, imediate, pure* și *fecunde*." ANDREI, P. F. 50. ¤ „Dar băiatul primea acum cu nepăsare, ba chiar cu o plăcere *ironică* toate aceste priviri care se iveau la ferestre de îndată ce se apropia de casa Sașilor." SEBASTIAN, O. A. 350. ¤ „Plăceri ale iubirii, plăceri *încântătoare*!" ALECSANDRI, O. I 87. ¤ „Să ne socotim fericiți, dacă-n loc de fericire, am câștigat înțelepciune; au păgubit *micile* și *trecătoarele* plăceri, pentru ca să câștige *marea* plăcere a înțelepciunii." FLORIAN, A. S. 46. ¤ „O plăcere *nelămurită* a trecut iute prin Bubi." I. M. SADOVEANU, S. II 118. ¤ „Așteptarea de azi îi umplea ființa de o plăcere *nemaisimțită*." REBREANU, O. 4 255. ¤ „Ea surâse de plăcere *nesfârșită* la auzul ultimului cuvânt." MIHĂESCU, O. I 386. ¤ „Vezi că sunt mințile mele duse / D-ale iubirei plăceri *nespuse*." IANCU VĂCĂRESCU, P V. 154. ¤ „Încercam un fel de plăcere *nețărmurită*..." RUSSO, S. A. 267. ¤ „Îi făcea o plăcere *răutăcioasă* gândul că numai ei sunt de vină la nenorocirea lui." AGÂRBICEANU, O. 7 410. ¤ „Dar cât o să mai reziste? întrebase el, cu un fel de plăcere *sadică*." SORESCU, D. F. 44. ¤ „Dar orice sunt, așa cum sunt, / Tot am o mângâiere: / E *tainica* plăcere / De-a ști că merg către mormânt, / Și sunt acela care sunt." MACEDONSKY, O. II 46. ¤ „George savura cu o plăcere *teribilă*, cu anticipație, acele momente." BOTEZ, S. 4 162.

PLÂNS. Adânc, alinător, amar, amarnic, arzător, ascuns, ascuțit, aspru, astupat, binefăcător, ciudat, clocotitor, copilăresc, cumplit, curat, demonstrativ, desperat, dezlănțuit, deznădăjduit, dogit, duios, eliberator, etern, exploziv, feminin, fericit, furtunos, grav, greoi, greu, gros, grozav, hain, hohotit, icnit, idiot, inextingibil,

Scanned with OKEN Scanner

inutil, isteric, izbăvitor, înăbuşit, înciudat, înecat, înfiorător, înfocat, înfrânt, înfricoşător, înfundat, îngrozitor, înspăimântător, înteţit, jalnic, lin, liniştitor, mare, molcom, monoton, mult, mut, năprasnic, nebun, neclintit, necunoscut, necurmat, neghiob, neîmpăcat, nemângâiat, neomenesc, neplâns, nepotolit, nervos, nesăbuit, nestăpânit, neverosimil, plăcut, plicticos, potolit, precipitat, prelung, pustiitor, pustiu, puternic, răguşit, ridicol, rostogolitor, rugător, sacadat, sâcâitor, scrâşnit, sec, sfâşietor, sfios, sfredelitor, singuratic, sinistru, slab, smiorcăit, spasmodic, stăpânit, stufos, sugrumat, surd, tăcut, tăios, tânguitor, umilit, umilitor, uscat, usturător, uşor, zadarnic, zbuciumat, zgomotos, zguduit, zguduitor.

„O podidiră deodată lacrimile într-un plâns *adânc*." ZAMFIRESCU, O. III 35. ¤ „Cu mânele-amândouă eu faţa îmi ascund / Şi-ntâia dată-n viaţă un plâns *amar* mă-neacă." EMINESCU, O. I 91. ¤ „Interveni din nou o tăcere de scurtă durată, şi tot spaţiul cârciumii se umplu de ecourile acestui plâns *amarnic*." FULGA, S. S. 293. ¤ „Frate-meu Ştefan, mai tânăr, şi poate mai slab de înger, izbucneşte în plâns, într-un plâns *aspru, icnit*, aproape *neomenesc*." STANCU, S. 9 373. ¤ „Mireasa tânără plângea / Mereu într-un sicriu în floare / Mereu e jale între flori / Şi plâns *cumplit* fără-ncetare." ALEXANDRU, I. B. 96. ¤ „În aceeaşi clipă izbucni un plâns *gros, desperat, nestăpânit*." REBREANU, O. 5 319. ¤ „Dragostea noastră a fost / cam sucită, cam făr-de rost, / c-a-nceput în primăvară / ca un bob de lăcrămioară / şi la urmă a murit / ca un plâns *înnăbuşit*." PARASCHIVESCU, S. 1 167. ¤ „Femeia izbucni într-un plâns *înciudat, hohotit*, de desperare şi furie." IVASIUC, P. 309. ¤ „- Vevé, Vevé, d-ăştia mi-ai fost, copila mea! izbuti să mai scâncească madam Balaban, pe urmă se abătu într-un plâns *înecat, greu* şi *stufos*." MIHĂESCU, O. IV 251. ¤ „Dar visele căzură sub visul de tristeţe, / Sub plânsu-mi *înfocat*." BOLINTINEANU, O. I 378. ¤ „Faţa bătrânei se chinui într-un spasm de plâns *mut*, fără lacrimi." CEZAR PETRESCU, N. 112. ¤ „Ce piept de-atât *năprasnic* plâns / N-ar fi putut să sece?" TULBURE, V. R. 109. ¤ „De fapt, nici eu nu-mi puteam explica plânsul *nervos, feminin, eliberator*." BUZURA, F. T. 319. ¤ „Fugeam în jos pe scări şi auzeam / în spatele meu plânsul *plicticos* / al fetei care sfâşie mătase." MUGUR, D. 115. ¤ „Anca se zbuciuma pradă unui plâns *puternic* şi *zgomotos*." VINEA, O. II 439. ¤ „Apoi izbucni într-un plâns *sfâşietor*..." AGÂRBICEANU, O. 7 423. ¤ „Toată mângâierea ei o găsea într-un plâns *tăcut* şi *ascuns*." DEMETRESCU, S. A. 276. ¤ „Iară Ana se lăsă pe patul de alături şi începu să plângă un plâns *uşor* şi *alinător*." SLAVICI, O. II 348. ¤ „Manicatide izbucni într-un plâns *violent*..." E. BARBU, F. L. 329. ¤ „Şi căzu într-un plâns şi mai *zbuciumat*." BOTEZ, S. 4 202.

PLEATĂ. (*Mai ales la pl.*). Albe, albite, argintii, argintoase, aspre, aurii, aurite, bălaie, bălane, bătrâne, blonde, blondine, bogate, brune, buclate, cărunte, cârlionţate, creţe, dese, desfăcute, divine, fluturate, fremătătoare, gălbui, grase, groase, haiduceşti, imense, inelate, încâlcite, încurcate, înverzite, late, lungi, mari, mătăsoase, mândre, negre, netede, ninse, rărite, răsfirate, răsucite, răvăşite, revărsate, risipite, romantice, roşcate, sălbatice, sărace, sârmoase, scurte, splendide, strălucite, sure, ude, unduioase.

Scanned with OKEN Scanner

„Şi bine văd şi bine-mi pot da seama, / Că pletele-s mai *albe*, mai *cărunte*...” GOGA, O. II 23. ¤ „Pletele *argintoase* pe umerii-i cădea...” EMINESCU, O. IV 153. ¤ „Dulci amintiri din vremuri depărtate / vin fâlfâind din aripi, / Şi-un palid chip cu pletele *bălaie* / Mi-apare-n tainica singurătate.” COTRUŞ, V. 21. ¤ „Pe umeri *blondele* lui plete / Tresar şi sar încetinel.” COŞBUC, O. A. 49. ¤ „S-aud bătăi, la poartă, de ciocane / Şi-un paj discret, cu pletele *buclate*, / Dezleagă lanţul punţii ridicate, / Cu roze-mpodobită şi liane.” CODREANU, S. 1 92. ¤ „În ale tale *dese* plete / Tu lasă-mi capul să-s-ascundă...” GOGA, O. II 160. ¤ „Joacă plete *inelate* / Peste umerile-i late...” IOSIF, O. A. I 293. ¤ „Trei voinici cu *mândre* plete, / Nalţi în trup şi laţi în spete, / Ieri când soarele-apunea, / Au intrat în crâşma mea.” DULFU, S. 131. ¤ „Zburător cu *negre* plete, vin la noapte de mă fură.” EMINESCU, O. I 79. ¤ „Purtate de furtună, gonite de blesteme, - / Fecioarele nebune, cu plete *risipite*, / Vor colinda pământul.” STAMATIAD, C. A. 7. ¤ „Îşi purta cu oarecare fală capul rotund şi încomat, cu pletele *sârmoase* şi *cărunte*.” VINEA, O. II 418. ¤ „Eu am plete *strălucite*, / Tu ai plete *aurite*...” ALECSANDRI, O. III 126.

PLEOAPĂ. (*Mai ales la pl.*) Afundate, agitate, albastre, arămii, arse, arzătoare, aspre, bătrâne, boltite, brune, cafenii, calde, cărnoase, căzute, cernite, chele, coborâte, deschise, dulci, fine, golaşe, grase, grele, groase, inerte, închise, încremenite, încreţite, înfrigurate, îngreuiate, îngreunate, înguste, înroşite, întredeschise, întunecate, învineţite, lăsate, leneşe, liniştite, mari, mătăsoase, melancolice, micşorate, moi, molatice, neliniştite, oacheşe, obosite, ofilite, ostenite, palide, pânditoare, plânse, plecate, reci, roşcate, roşii, sângerate, sângerii, scorţoase, somnoroase, străvezii, strânse, strivite, subţiate, subţiri, tăbăcite, tivite, transparente, tremurate, tremurătoare, triste, trudite, trudnice, umflate, uscate, veştede, vinete, vineţii, viorii, visătoare, zgârcite.

„În urma ei cu dulce-nfiorare / Plecam uşor pleoapele-*arzătoare*...” CERNA, P. 94. ¤ „Pe ochii mei lăsa-voi să cadă *grele* pleoape...” PILLAT, P. 83. ¤ „Întâlnii ochii lui spălăciţi şi piezişi cu pleoapele *groase, tivite* şi *chele*.” VINEA, O. III 250. ¤ „El are o faţă albă şi ochii lungi de foc, / Pe ochi îşi pleacă tainic / *îngreuiate* pleoape / Şi gura-i dureroasă-mi zâmbeşte atât de aproape, / De stau uimit în loc.” CĂLUGĂRU, V. 164. ¤ „Vânturi de nisip mi-au ars pleoapele-*nroşite*...” BLAGA, O. 124. ¤ „Mă îmbăta însă spasmul tot mai înteţit al pleoapelor ei *mătăsoase*.” VOICULESCU, PV. II 216. ¤ „Sub pleoapele *melancolice* şi grele ochii lui îşi păstrau expresia lor şugubeaţă.” VINEA, O. II 162. ¤ „Lăsaţi pe ochi *molatice* pleoape...” PHILIPPIDE, S. 1 17. ¤ „Peste ochii mari şi tulburi cad pleoapele *obosite*...” VLAHUŢĂ, S. A. I 25. ¤ „De-abia-mi ridic pleoapa *ostenită* / Şi-aş vrea un ceas etern al adormirii...” GOGA, O. II 177. ¤ „Mustaţa şi părul ţi-s ca varul murdar, pleoapele ţi-s *tăbăcite*, şi arsă de sudori cenuşii, gura ţi s-a strâmbat.” ARGHEZI, S. 19 261. ¤ „Când e târziu şi-abia mai pot / Clipi *truditele* pleoapele, / Te chem pe nume-ncet de tot!” IOSIF, O. A. I 6. ¤ „Coborî pleoapele *viorii* o clipă, astupând lumina şi priveliştea.” CEZAR PETRESCU, O. P. 63.

PLICTISEALĂ. Adevărată, amară, atroce, camuflată, cumplită, curioasă, cuviincioasă, imensă, incoloră, indiferentă, intelectuală, iritată, împuţită, lâncedă, mare, morbidă, nemărginită,

Scanned with OKEN Scanner

nesfârşită, prelungă, sublimă, somnoroasă, superioară, suportabilă, surâzătoare, tâmpă, unanimă, uşoară, vagă, vădită, veşnică, vizibilă, voită.

„Era o plictiseală *imensă*..." NAUM, P. A. 48. ¤ „Brusc, pe Andrei îl cuprinse o plictiseală *lâncedă*..." POPOVICI, S. 105. ¤ „Vei fi intrat în astă seară cu previziunea unei *mari* plictiseli." BOTEZ, S. 4 323. ¤ „Toată noutatea acestei vieţi care mă fermecase la început se prefăcu într-o *nemărginită* plictiseală." CEZAR PETRESCU, N. 594. ¤ „Trăiam ore de *nesfârşită* plictiseală lângă un căruţ..." SERGHI, M. 143. ¤ „Spre sfârşitul unei întâlniri avea o oboseală, arăta puţin absent, atins de o *vagă* şi *curioasă* plictiseală..." PREDA, V. P. 64.

PLIMBARE. Agale, agitată, agreabilă, amuzantă, clandestină, dumnezeiască, formidabilă, frumoasă, grăbită, igienică, inocentă, inutilă, îndelungată, înfrigurată, liniştită, lungă, melancolică, misterioasă, monotonă, neprevăzută, nesfârşită, nevinovată, nocturnă, obişnuită, obositoare, plăcută, plictisitoare, posomorâtă, prielnică, primejdioasă, sărmană, scurtă, singuratică, solitară, tacticoasă, tihnită, tristă, triumfală, unică, zadarnică.

„Într-o zi, după o plimbare prea *îndelungată*, cocoana vine să-şi ia pe dumnealui de unde-l lăsase." CARAGIALE, O. II 295. ¤ „Elena, fă-mi un ceai în amintire, până când mă întorc cu Andrei de la plimbarea aceasta *înfrigurată* prin Viena." PĂUNESCU, B. V. 108. ¤ „A urmat o plimbare *liniştită* printre sălcii şi plopi." BĂNULESCU, C. M. 154. ¤ „Plimbarea acolo era *monotonă* şi fără surprize." SEBASTIAN, O. A. 70. ¤ „Treceam pe acel platou melancolic, în plimbările *singuratice*, acolo, în provincia depărtată, în zilele de vară..." BACOVIA, O. 367. ¤ „Ce *triste* plămbările Fetiţei prin noapte, cu o carte în mână!" HOLBAN, O. II 250.

PLOAIE. Epitete evocative. Abundentă, apăsată, argintie, aurie, bogată, caldă, cenuşie, ceţoasă, ciobănească, cleioasă, clocită, curată, deasă, densă, domoală, fierbinte, fumegoasă, fumurie, furtunoasă, geroasă, gheţoasă, grabnică, grasă, grea, groasă, impetuoasă, insistentă, interminabilă, iute, încropită, îndelungată, îngheţată, înmiresmată, însorită, înteţită, întunecată, învăluitoare, leşietică, limpede, liniştită, lungă, mănoasă, măruntă, moale, mocnită, molatică, molcomă, murdară, necontenită, necurmată, neguroasă, neîntreruptă, neostoită, nimicitoare, nisipoasă, oblică, pătrunzătoare, pânzişă, persistentă, prelungită, puhavă, purpurie, puternică, putredă, rapidă, rară, răcoroasă, răpăitoare, răsunătoare, rece, regulată, repede, roditoare, sălbatică, sănătoasă, sărată, scurtă, sprintenă, spumegată, spumoasă, stearpă, stranie, strălucitoare, subţire, sură, torenţială, trecătoare, ţârâită, ţârâitoare, umedă, unsuroasă, uşoară, vânătă, verticală, veşnică, viforoasă, viguroasă, vijelioasă, violentă.
Epitete apreciative. Adormitoare, apăsătoare, aprigă, binecuvântată, binefăcătoare, blajină, blândă, bună, calmă, câinoasă, cumplită, darnică, dârză, demenţială, despletită, deznădăjduită, duşmă-

Scanned with OKEN Scanner

noasă, fină, furioasă, groaznică, haină, indiferentă, înfricoşată, înverşunată, jalnică, lividă, măreaţă, mânioasă, molatică, molesitoare, monotonă, mugindă, năprasnică, neagră, nebună, necăjită, neistovită, neîndurată, neîndurătoare, nemiloasă, nemilostivă, nepăsătoare, neprietenoasă, nesuferită, obosită, obositoare, obsesivă, ofticoasă, perfidă, plicticoasă, plictisitoare, posomorâtă, pură, rea, sclipitoare, suavă, teribilă, tristă, urâcioasă, urâtă, ursuză, voluptoasă.

„Trebuie să doarmă piatra ca să curgă apa, şi, după secetă aspră, trebuie să înceteze ploaia *binecuvântată* ca să ne bucurăm galeş." STĂNESCU, R. 119. ¤ „Iată, aud paşii celor fără număr, / Aud murmurul lor aidoma *blândelor* ploi." BACONSKY, V. 215. ¤ „Ploi *bogate*, care se opriră curând, îl împiedicară pe Moromete să plece la Bucureşti în sâmbăta aceea." PREDA, D. 63. ¤ „Ploaie *caldă*! ploaie *mănoasă*! / Curgi *darnică* pe ogorul meu..." ARGHEZI, S. 1 135. ¤ „Asta s-a întâmplat mult mai târziu şi la lumina zilei, pe o ploaie *demenţială* de vară..." FULGA, S. 141. ¤ „Ploaia cădea *dârză* şi *oblică*." BOTEZ, S. 3 238. ¤ „Cu lung pumnal de fulgere albastre / Îşi taie drum ploaia *fumurie* / Pe-ntinsul veşted al grădinii noastre." CAZIMIR, P. 140. ¤ „Începu să cadă o ploaie *liniştită* şi *bogată*." PREDA, M. I 40. ¤ „Vine ploaie *groasă*, ploaie *geroasă*, ploaie cu frig..." D. R. POPESCU, L. A. 57. ¤ „Aleargă-n larguri ploaia *măreaţă* pe câmpie." VOICULESCU, P. II 74. ¤ „Vântul urla afară cumplit şi ploaia cădea *măruntă* şi *rece* pe geamurile ferestrei..." EMINESCU, O. VII 200. ¤ „Auzea ploaia *monotonă*, *plicticoasă*, *adormitoare* şi se bucura că în creieri îi furnicau, ca şi altădată, numai reflectoare, tunuri, hărţi, decoraţii..." REBREANU, O. 5 58. ¤ „Ploaia *năprasnică* se repezea asupra lor." STANCU, R. I 93. ¤ „Ce soare fără noimă; ce ploaie *ofticoasă*..." SĂULESCU, V. T. A. 263. ¤ „Şi-acum de vremendelungată, / Pe-o ploaie *putredă* şi fără început / Peste şanţurile adânci / Clăpăcim cu greutate prin noroi..." CAMIL PETRESCU, O. I 138. ¤ „Afară se înnourase. Căzură picături, apoi o ploaie *sprintenă*, *argintie*." TEODOREANU, O. A. III 217. ¤ „Şi curge deodată / Ploaie *spumegată*..." ALECSANDRI, O. III 214. ¤ „Încet prin ploaia *tristă* / Un piept curbat de tuse / Cu sânge în batistă / Pe după colţ se duse..." BACOVIA, O. 236. ¤ „Furtuna nu e pentru fulgerul măreţ şi sterp, ci pentru ploaia *urâtă* şi *roditoare*." IORGA, C. 124. ¤ „În sfârşit, după zile fierbinţi, cu văzduh plin de abur, cu alte ploi *viforoase*, vremea parcă s-a aşezat." SADOVEANU, O. 8 10. ¤ „*Vijelioasele* ploi / să zgâlţâie podul de scânduri..." ADERCA, M. C. 42. ¤ „Şi-o ploaie *vânătă* se desfăcu peste podiş..." GHEORGHE, P. 31.

PLOP. (*Mai ales la pl.*) Albi, albicioşi, argintii, bătrâni, blânzi, cărămizii, cărunţi, cărunţiţi, falnici, făloşi, înalţi, îndureraţi, îngânduraţi, însângeraţi, mândri, negri, neliniştiţi, pitici, plăpânzi, pribegi, pribegitori, sărmani, severi, sfioşi, singuratici, solitari, străvechi, subţiri, suspinători, tăcuţi, tineri, tremuraţi, trişti, vineţi.

„În valuri să-mi plâng tot amarul / Şi curgă a ochilor stropi, / Iar valul naiv îl va spune / Etern *argintiilor* plopi." FUNDOIANU, P. 371. ¤ „Şi aşa cum tace seara pe alei de plopi *bătrâni*, / Toţi simţim în noi tăcerea agoniei viitoare." CRUCEANU, V. 28. ¤ „În umbra plopilor *cărunţi*, / Străjeri bătrâni la casă, / Cu ochii umezi şi frumoşi, / O fată stă să coasă." GOGA, O. II 229. ¤ „Pe marginea cărării, / De lună poleiţi, / Ca mândre sentinele / Stau plopii *cărunţiţi*." TUTOVEANU, V. 34. ¤ „Visam cu plopii, cu *înalţii*, / Albaştri munţi ce s-au as-

Scanned with OKEN Scanner

cuns." BOUREANU, S. 2 21. ¤ „Veghează plopii *îngânduraţi*..." PĂCURARIU, O. 50. ¤ „Se clatină plopii *pitici* din livadă / şi turbură sufletul din fân..." BOUREANU, S. 1 63. ¤ „Mai stau de pază ca în flăcări, stau ca săbii / *severii* plopi pe lângă drumul ce-l umblăm." BLAGA, O. 2 196. ¤ „Verdele speriat, îngălbenit, / Al plopilor *sfioşi* de primăvară / Cu melancolie m-a rănit / Poate pentru ultima oară." BRAD, O. 24. ¤ „Acolo, pe-un pisc prăvălatic, / Foşnind şi clătinându-se-n vânt, / Veghează un plop *singuratic*, / Cu vârful întors spre pământ." LESNEA, P. 266. ¤ „Şi calea-mi nesfârşită suind pe negrul munte / Trecând coteşte-n parcul de plopi *suspinători*." SPERANTIA, P. 225. ¤ „Şi plopii tremurau, *străvechii*." BLAGA, O. 1 94. ¤ „Era aceeaşi casă mică, acelaşi soare plin de foc, / Acelaşi gard lângă fântână, aceiaşi plopi *tăcuţi* şi-*nalţi*." CRUCEANU, V. 47. ¤ „Se-nalţă plopul *tânăr* / şi taie luna-n două." TULBURE, V. R. 21. ¤ „I-am văzut sufletul trecând / În lumea cealaltă, / Prin plopii *vineţi*, strânşi la rând / Şi laolaltă." ARGHEZI, S. 1 41.

POIANĂ. Albastră, ascunsă, fermecată, fragedă, goală, grasă, înaltă, încântată, largă, limpede, luminată, luminoasă, mândră, pustie, sihastră, singuratică, tainică, tăcută, veche, vestită.

„Dragă-mi este dragostea / care face stea şi stea / din pământurile noastre -/ prin poienile *albastre*." BLAGA, O. 2 307. ¤ „În codrul fără de hotar, / Într-o poiană *fermecată*, / E casa unui pădurar, / De ploi şi viscole brăzdată..." TUTOVEANU, V. 198. ¤ „Hai, Murgule, hai / Pe coastă de plai, / La poiana *grasă*, / Dumbrava frumoasă..." ALECSANDRI, O. III 147. ¤ „Pe o poiană *limpede* şi plină de flori a aflat o fetiţă ce se juca cu nişte pui de căprioară." SLAVICI, O. I 42. ¤ „Trec dumbrăvi întunecoase, / Trec poiene *luminoase*." DULFU, S. 198. ¤ „Şi îndată fu acolo el cu fata împăratului chiar într-o poiană *mândră*." A. L. P. II131.

POLITEŢE. Adâncă, afabilă, afectată, aleasă, apăsată, banală, bruscă, calculată, caldă, circumstanţială, comodă, condescendentă, convenţională, deferentă, demonstra-tivă, desăvârşită, desuetă, dispreţuitoare, distantă, duioasă, egală, elementară, exagerată, exasperantă, excesivă, extremă, falsă, fastuoasă, fermecătoare, flegmatică, formală, forţată, frumoasă, glacială, grabnică, graţioasă, gravă, impecabilă, indiferentă, inimitabilă, inutilă, ironică, (*fam.*) izmenită, îngâmfată, largă, maşinală, mecanică, neaşteptată, neobişnuită, nepăsătoare, nepotrivită, neverosimilă, nuanţată, obligatorie, obositoare, ostentativă, perfectă, pompoasă, prefăcută, preţioasă, prevenitoare, rece, respectuoasă, respingătoare, reţinută, rezervată, riguroasă, rituală, sobră, spectaculară, strictă, studiată, superficială, supremă, suspectă, şcolărească, tristă, uzuală.

„Tuduri se înclină cu *adâncă* politeţă către doamna casei..." SADOVEANU, O. 8 147. ¤ „Bănulescu îl primi cu o politeţe *afectată*..." BASSARABESCU, S. A. 51. ¤ „Cu ceilalţi membri ai familiei se poartă cu o politeţe care nu-l poate înşela, *deferentă* şi *distantă*, perfect *calculată*." BREBAN, A. B. 53. ¤ „Pavel şi Călin se salutară cu o politeţe cam *demonstrativă*." VINEA, O. II 162. ¤ „Evitam să depăşim nivelul discuţiilor de circumstanţă, iar când o făceam, ele se purtau cu o *exasperantă* politeţe." BUZURA, F. T. 37. ¤

Scanned with OKEN Scanner

„Politeţea *îngâmfată* a acelui străin o irita." PAPADAT-BENGESCU, O. II 127. ¤ „Politeţea lor, chiar, nu este *mecanică*, ci vine mai întotdeauna de la inimă." MACEDONSKI, O. VI 238. ¤ „Mira începu să fie de o politeţe *ostentativă* cu Pia..." STAHL, F. O. 120. ¤ „O politeţe *perfectă* caracterizează raporturile noastre..." ARGHEZI, S. 19 191. ¤ „Dar cu nici unul dintre oamenii întâlniţi acolo, Budu nu legase o cunoştinţă care să treacă dincolo de politeţea *superficială* a unui simplu salut, amabil dar rece." PHILIPPIDE, S. 2 37.

POM. (*Mai ales la pl.*) Albi, bătrâni, crengoşi, desfrunziţi, foşnitori, fremătători, goi, golaşi, groşi, imenşi, înfrunziţi, înmuguriţi, întunecoşi, joşi, mari, mândri, mici, negri, nerodnici, noduroşi, parfumaţi, piperniciţi, pitici, pustii, rămuroşi, roditori, ruginiţi, sălbatici, sărăcăcioşi, scheletici, scunzi, semeţi, singuratici, sterpi, străvechi, strâmbi, stufoşi, subţiri, sumbri, tineri, trişti, umbroşi, uriaşi, uscăţivi, viguroşi, vrăjiţi, zvelţi.

„Ce fac *bătrânii* pomi şi iasomia, / Şi teiul nalt şi salcia-nmiresmată?" FELEA, C. M. 55. ¤ „Era un pom în marginea pădurii, un pom *fremătător*, / Avea în vârf frunzişul alb ca scama unui nor..." TĂUTU, I. 54. ¤ „Ferestre sparte. Pomii goi / Îşi zbat scheletele spre noi." LESNEA, V. 259. ¤ „Pomi *golaşi* şi zori de roşuri!" BARBU, V. P. 85. ¤ „Linişte perfectă, pomi *parfumaţi*, păsări cu cântec neîntrerupt." HOLBAN, O. II 506. ¤ „E-o dimineaţă cu reci claritâţi / ce-atârnă prin pomii *pustii* şi *negri*..." MĂDUŢA, N. A. 22. ¤ „Şi noaptea venită din zări, / Cu paşi uşori, vătuiţi - Se urcă în pomi *ruginiţi*, / S-aprindă în cer lumânări." SCARLAT, N. 78. ¤ „Pomii stau *trişti*..." SADOVEANU, O. 6 233.

POPOR. Ager, ambiţios, asuprit, barbar, blând, brav, bun, chinuit, cinstit, civilizat, copilăros, cuminte, domesticit, entuziast, fanatic, fericit, flămând, generos, glorios, harnic, îmbătrânit, încântător, îndrăzneţ, înrobit, înţelept, înzestrat, liber, mândru, necăjit, neclintit, nefericit, nemuritor, nobil, nomad, oprimat, optimist, ospitalier, paşnic, păgân, prăpădit, puternic, răbdător, războinic, robust, sănătos, sărac, sedentar, slab, superior, suveran, talentat, tânăr, trufaş, umilit, vânjos, vechi, viguros, viteaz, voinic, vrednic, zbuciumat.

„*Blândul* popor al românilor, / suferi de atâtea dureri / în istoria sa / încât n-avu măcar un moment de răgaz / ca să plângă pentru una din ele..." PĂUNESCU, R. Z. 206. ¤ „În lume văd popoare *cuminţi* şi *fericite*, / Şi mă întreb ce soarte să doresc la al meu?" EMINESCU, O. IV 65. ¤ „Poporul tău era *îndrăzneţ* ca vulturul, *războinic* şi *trufaş* ca taurul neîngiugat..." RUSSO, S. A. 145. ¤ „Ţări bogate şi-nflorite, mări oriunde-n adormire, / Cetăţi vechi, popoare *mândre* stau sub falnica domnire..." EMINESCU, O. IV 122. ¤ „Popoarele *nobile* sunt acelea care au lucrat pentru omenire şi n-au prezintat contul niciodată." IORGA, C. 247. ¤ „Înţelegi atunci cum a putut înfrunta un popor *sărac*, dar *vrednic*, toate vitregiile clipei..." PARASCHIVESCU, S. 3 21. ¤ „Unirea întăreşte şi cel mai *slab* popor." MACEDONSKI, O. IV 145. ¤ „Popoarele *superioare* sunt cele ce-şi pot păstra mai puţin puritatea de rasă: atâţia tind să se confunde cu ele!" IORGA, C. 31. ¤ „Acum ţi-s uşile deschise, / Ia-ţi locul, *viguros* popor, / Ş-ascultă însetat profeţii / Cu ochii duşi în viitor..." VLAHUŢĂ, S. A. I 127. ¤ „O, sfântă zi de sărbătoare! / Popor *voinic* din văi şi lunci, / Te-om mai vedea odată oare / Precum te-ai arătat atunci?" IOSIF, O. A. I 12.

Scanned with OKEN Scanner

PORNIRE. *Impuls, îndemn; înclinare, predispoziție; patimă.* Absolută, adâncă, adevărată, agresivă, anarhică, aprigă, aspră, atavică, barbară, bestială, bolnăvicioasă, brutală, bucuroasă, bună, convulsivă, copilărească, criminală, curioasă, degradatoare, descumpănită, desperată, diabolică, dușmănoasă, egoistă, erotică, fanatică, firească, frățească, fundamentală, furioasă, furtunoasă, generoasă, haină, inconștientă, instinctuală, irezistibilă, iute, îndrăzneață, învrăjbită, înflăcărată, juvenilă, mânioasă, monstruoasă, nativă, năvalnică, nebiruită, nebună, neclintită, necontrolată, necugetată, nedemnă, nefericită, neîmpăcată, neînfrânată, nejustificată, nerăbdătoare, nesăbuită, nestatornică, nestăpânită, nestrămutată, nobilă, oarbă, obscură, omenească, pătimașă, personală, plăcută, prietenoasă, profundă, răzbunătoare, rea, refulată, sadică, sălbatică, sănătoasă, sângeroasă, sinceră, (*livr.*) sordidă, spontană, stăvilită, stranie, șugubeață, tandră, tristă, trufașă, ucigașă, urâcioasă, vanitoasă, vehementă, vijelioasă, zbuciumată, zvăpăiată.

„Puținătatea de viață îi ucisese toate pornirile *brutale,* lăsându-i neatinsă puterea de abstracție și de idealizare." DELAVRANCEA, O. I 232. ¤ „Cine n-a avut niciodată pornirea *desperată* de a da în foc tot, dar tot ce a scris, acela n-a suit nici cea dintâi treaptă a artei." IORGA, C. 256. ¤ „Nu cerem să se înăbușe pornirile *firești,* să se schilodească instinctele." FLORIAN, A. S. 21. ¤ „Gingașa copilă se simți pătrunsă de o faptă la care o împinsese o pornire *furioasă* de gelozie." NEGRUZZI, O. I 19. ¤ „Avea aproape aceleași porniri *iuți, bolnăvicioase, nerăbdătoare.*" BASSARABESCU, S. A. 352. ¤ „Leapădă-ți fățărnicia și-*nvrăjbita* ta pornire!" VLAHUȚĂ, S. A. I 250. ¤ „De câteva ori Axius, cuprins de o pornire *năvalnică,* se pregăti să plece acasă..." REBREANU, O. 6 177. ¤ „În sufletul lui Serb se trezi deodată pornirea *nestrămutată* de a-l delătura din calea lui pe aprod." AGÂRBICEANU, O. 5 380. ¤ „Zâmbea cu același zâmbet neuitat, în care se amesteca multă blândețe cu multă patimă, atâta inteligență cu atâta *oarbă* pornire..." CARAGIALE, O. II 90. ¤ „Iar ziua următoare vrajba s-a lățit, fiindcă era târg la Radna, și s-a-nrăit, fiindcă pornirea *pătimașă* trece crescând din om în om." SLAVICI, O. VII 23. ¤ „Toată ura stârnită de pornirea lui *sălbatică* și *nejustificată* se transformă într-o milă nesfârșită..." E. BARBU, F. L. 239.

POTECĂ. Abruptă, albastră, albă, alburie, alunecoasă, aspră, bătrână, bătută, cotită, curată, ferită, grea, ierboasă, înflorită, îngustă, întortocheată, întunecoasă, lăturalnică, lungă, măruntă, muntoasă, nebătută, necunoscută, nemaiumblată, nestrăbătută, netedă, neumblată, oablă, pietroasă, pustie, singuratică, sinuoasă, solitară, spinoasă, strâmbă, strâmtă, subțire, șerpuită, șerpuitoare, tainică, tărăgănată, umbroasă, umedă, veche, vrăjită, zgomotoasă.

„Perechi îndrăgostite pe-*albastrele* poteci..." EFTIMIU, O. 7 134. ¤ „Poteca *alburie* cotea printre stânci..." SADOVEANU, O. 7 347. ¤ „Te așteaptă ceasul rău în cale / Pe *înfloritele* poteci..." IOSIF, O. A. I 53. ¤ „Lăsând al verii jărăgai, / Râvnind poteci *nemaiumbalte,* / Cu noaptea-n cap, cu arma-n spate, /

Scanned with OKEN Scanner

Eu roibul mi-l încălecai." TULBURE; V. R. 139. ¤ „Priveliști sunt pe care nu le știi, / Poteci mai sunt *nestrăbătute* încă." TULBURE, V. R. 70. ¤ „În grădină intrai / De mă plimbai / Prin potecă / *Neumblată*." G. DEM. TEODORESCU, P. P. 460. ¤ „Și-am rămas să-mi plimb scheletul pe potecile *pustii*..." MINULESCU, I 20. ¤ „Eu sunt un peregrin ce trece prin *singuratice* poteci..." SPERANTIA, P. 199. ¤ „Și acum c-o văd venind / Pe poteca *solitară*, /. De departe, simt un jind / Și-aș voi să mi se pară." ARGHEZI, S. 1 14. ¤ „Și frunzele pe ramuri stau nemișcate, reci, / În liniștea grădinii cu *tainice* poteci." DEMETRESCU, S. A. 129.

PRĂPASTIE. Adâncă, ameţitoare, crâncenă, cumplită, fioroasă, grozavă, groaznică, înfiorătoare, înfricoşătoare, înspăimântătoare, întunecată, întunecoasă, mare, măreaţă, neagră, nemăsurată, oarbă, ruptă, sumbră.

„La fiecare pas i se părea că ar călca într-o prăpastie *cumplită*..." REBREANU, O. 2 216. ¤ „Prăpastia *grozavă* cu iadu-i de-ntuneric / Te-atrage când te afli pe margine..." MACEDONSKI, O. IV 97. ¤ „Pe o coastă repede-ntre stânci, deasupra unei *mari* şi *rupte* / Prăpăstii *negre* şi *adânci*, să duc istovitoare lupte..." MURNU, P. 206. ¤ „Stânca stă să se prăvale / În prăpastia *măreaţă*." EMINESCU, O. I 54. ¤ „Uimiţi priviră în străfund / Prăpastia *nemăsurată*..." LESNEA, P. 302. ¤ „Ca trei zile şi trei nopţi rătăci el prin această prăpastie *oarbă*..." A. L. P. II 215.

PRESIMŢIRE. Acută, amară, bună, cenuşie, certă, ciudată, cumplită, dureroasă, fatală, fugară, fulgerătoare, funestă, gingaşă, grea, inexplicabilă, instinctivă, înfricoşată, înfricoşătoare, înşelătoare, năprasnică, neagră, nedesluşită, nelămurită, neliniştitoare, nemotivată, obscură, persistentă, precisă, profundă, rea, sinistră, stranie, tainică, tăinuită, timpurie, tristă, tulburătoare, urâcioasă, urâtă, vagă, violentă.

„Nu avusese până acum nici o presimţire aşa de *acută*." BOTEZ, S. 3 30. ¤ „Amalteo şi Letiţia se ţineau strânşi unul de altul, cuprinşi de groază şi de *cumplite* presimţiri." ALECSANDRI, O. IV 220. ¤ „Ţugurlan avu o presimţire *fulgerătoare* a tot ceea ce avea să se întâmple." PREDA, M. I 287. ¤ „Tăcerea dintre ei se umplu pe încetul de presimţiri *grele*." FULGA, F. 232. ¤ „O presimţire *inexplicabilă* o instruia nelămurit că trebuie să rămâie..." ARGHEZI, S. 9 84. ¤ „Nu ştiu ce *înfricoşătoare* presimţiri a unui trai viitor amărât şi chinuit au venit şi au sfâşiat biata sa inimă..." NEGRUZZI, O. I 22. ¤ „Ea stătu toată noaptea la căpătâiul lui, plină de *negre* presimţiri..." GANE, S. 212. ¤ „Pe brumele reci ale ceasului murg / vin presimţiri *nelămurite*." BOUREANU, S. 1 99. ¤ „Inima Adinei se înfioară, cu o presimţire *rea*, cu un simţământ de durere..." STAHL, F. O. 135. ¤ „Aţipea şi ea câte niţel, zdrobită de oboseală, şi când se deştepta, tresărea spăimântată de presimţiri *sinistre*." VLAHUŢĂ, S. A. II 87. ¤ „O presimţire *stranie* m-apasă." STANCA, V. 72. ¤ „Cu inima strânsă de presimţiri *triste*, păşeam prin întunericul uliţelor înguste..." SADOVEANU, O. 1 147.

PRIETEN. Adevărat, admirabil, afectuos, ales, apropiat, binevoitor, bun, cicălitor, cinstit, credincios, deschis, devotat, dezinteresat, docil, drag, dubios, dulce, durabil, excelent, excepţional, fals, fidel, formidabil, gelos, generos, grijuliu, inimos, inseparabil,

Scanned with OKEN Scanner

intim, iubit, încercat, îndoielnic, înşelat, înşelător, înţelegător, înţelept, laş, leal, loial, mare, mincinos, minunat, misterios, nechibzuit, necredincios, nedespărţit, nepăsător, nepreţuit, neprihănit, nerecunoscător, nesincer, neuitat, nobil, nou, onest, perfect, perfid, pizmaş, preacinstit, prefăcut, preţios, puternic, răbdător, răsfăţat, rău, răutăcios, recunoscător, regăsit, scump, sigur, sincer, statornic, străvechi, uitat, vag, vechi, veşnic, vremelnic.

„Cine a aflat în lume prieten *adevărat*, / El o comoară bogată-n viaţa sa a câştigat." PANN, P. V. 211. ¤ „Din colegul meu, profesor de istorie, Iancu Niculescu-Dacian - deşi mai vârstnic decât mine - izbutisem să-mi fac un prieten *apropiat, afectuos* şi *deschis*, ca un egal." BASSARABESCU, S. A. 486. ¤ „Unii prieteni *buni* nu te-ar prinde de mână când ai fi să cazi în prăpastie, ca să nu te sperii." IORGA, C. 103. ¤ „- Ştii, Gună, dacă nu te-aş crede un prieten *cinstit*, aş putea să intru la bănuieli!" I. M. SADOVEANU, S. II 298. ¤ „C-o admirare prefăcută sau c-un adânc entuziasm, / Zadarnic ziceţi, *dulci* prieteni, că-mi uit făptura trecătoare..." MACEDONSKI, O. II 97. ¤ „Erau prieteni *inseparabili*, pe onoarea mea!" TEODOREANU, O. A. II 431. ¤ „Să vezi, prietene *necredincios* ce poţi să fii, cum de m-am îndrăgostit de natura lucrurilor naturii..." STĂNESCU, R. 291. ¤ „În copilărie eram prieten *nedespărţit* cu un tiz, mergeam împreună cu caii pe la loturi." PREDA, V. P. 116. ¤ „- A, ştiam că am de-a face cu un prieten *nepreţuit*..." SADOVEANU, O. 10 68. ¤ „X... devine pentru fiecare dintre noi cel mai *preţios* prieten." CARAGIALE, O. I 572. ¤ „Posedă secretul de a-şi câştiga vrăjmaşi noi şi de a-şi pierde prietenii *vechi*." CARAGIALE, O. II 316.

PRIETENIE. Adâncă, adevărată, afectuoasă, amabilă, amoroasă, bizară, blândă, bună, caldă, ciudată, convenţională, cordială, credincioasă, curată, delicată, deplină, dezinteresată, discretă, dubioasă, durabilă, entuziastă, exagerată, făţişă, fecundă, fericită, fidelă, fierbinte, firească, fragilă, frăţească, frumoasă, gingaşă, grozavă, imensă, impresionantă, indestructibilă, inexplicabilă, înaltă, încântătoare, închipuită, linguşitoare, lungă, mare, meschină, mincinoasă, moartă, mondenă, mută, neaşteptată, neclintită, nedespărţită, nedestructibilă, neîntreruptă, neprihănită, nesigură, nestrămutată, neştirbită, neţărmurită, nuanţată, pasionată, penibilă, pierdută, preţioasă, profundă, protectoare, pură, răutăcioasă, reală, renăscută, rodnică, romantică, sănătoasă, senină, sfântă, simplă, sinceră, solidă, sporită, strânsă, stranie, suavă, subită, tainică, tandră, temeinică, tiranică, trainică, trecătoare, uşoară, vagă, vădită, veşnică, voioasă.

„Un suflu de *adâncă*, de *firească* şi *rodnică* prietenie, o caldă şi spontană loialitate în relaţiile dintre ei, acesta e sentimentul dominant pe care l-am încercat când i-am cunoscut..." PARASCHIVESCU, S. 3 34. ¤ „Nutrise, faţă de câteva femei, o prietenie *amabilă*." BIRĂESCU, E. T. 111. ¤ „Sfaturile bune aduc prietenie *bună*." SADOVEANU, O. 12 268. ¤ „La braţul lui Tanţi, înţeleg rostul prieteniei *depline*, fără de nici un gând păgân." HOLBAN, O. II 384. ¤ „Între bărbat şi femeie prietenia este cu putinţă, însă niciodată *durabilă*, în condiţiuni normale şi sănătoase. Prietenia *pură* este privilegiul bărbaţilor." FLORIAN, A. S. 93. ¤ „De atunci îi arăta o *exagerată* şi *afectuoasă* prietenie..."

Scanned with OKEN Scanner

MAZILU, N. E. 17. ¤ „Iarăşi ajunşi la capăt, să bem pentru cea mai *frumoasă* şi *durabilă* prietenie din lume..." FULGA, A. I. 61. ¤ „Chiar atunci când în scurtele răgazuri o evoca, amintirea prieteniei *moarte* nu mai era aşa de pură, de sublimă, ca până deunăzi." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 818. ¤ „Ştia că prietenia lor rămâne *neştirbită*." STAHL, D. F. 286. ¤ „O prietenie *temeinică* îi legase de câţiva ani." I. M. SADOVEANU, S. II 99.

PRIMĂVARĂ. Amăgitoare, aspră, biruitoare, blândă, blondă, bogată, bună, caldă, catifelată, câinoasă, confuză, crâncenă, crudă, curată, dalbă, dezmierdătoare, domoală, dulce, eternă, explozivă, fragedă, frumoasă, furtunoasă, grabnică, grăbită, grea, hidoasă, împodobită, încântătoare, înflorită, înnorată, întârziată, luminoasă, luxuriantă, mare, măreaţă, mândră, mincinoasă, miraculoasă, năvalnică, nehotărâtă, nemaipomenită, noroasă, noroioasă, nouă, parfumată, ploioasă, precoce, pretimpurie, pură, pustie, rece, schimbătoare, senină, sfântă, strălucitoare, străvezie, suavă, superbă, târzie, timpurie, tristă, umedă, veselă, veşnică, zăbavnică, zbuciumată.

„Un imn de *blândă* primăvară / Îi alină durerea vie..." CERNEA, P. 24-25. ¤ „Era în aer un miros dulce de primăvară *bogată*..." SADOVEANU, O. 2 151. ¤ „Din toamne vechi, din *calde* primăveri, / Încerc cu mâna blândă şi uşoară, / Să prind încetişor - să nu mă doară - / Icoana mea de azi..." CAZIMIR, P. 161. ¤ „Iarna, istovită ca o babă răutăcioasă, se zgârcea mereu, simţind apropierea primăverii din ce în ce mai *dezmierdătoare*." REBREANU, O. 4 429. ¤ „Şi în jur parcă-mi colindă *dulci* şi *mândre* primăveri..." EMINESCU, O. VI 31. ¤ „Primăvara-*ncântătoare* / Scoate iarba pe câmpii." ALECSANDRI, O. I 331. ¤ „Nu vreau să ştiu ora când mugurii răsar / Nici ora-n care-ncepe *măreaţă* primăvara." STANCA, V. 416. ¤ „Pomii albi par înfloriţi într-o *miraculoasă* primăvară." NEDELCOVICI, S. V. 1 132. ¤ „Şi toate se re-ntorc din drumul lor. / Şi *mândra* primăvară vine, / Cu soare blând, cu nopţi albastre / Fermecătoare şi senine." BACOVIA, O. 179. ¤ „Mega se destindea privind călătorii acelui început de primăvară *nehotărâtă, umedă* şi *crâncenă*, cu viforniţă şi zloată..." PARASCHIVESCU, S. 3 78. ¤ „Prieten mort, ţi-aduci aminte oare / De zilele *seninei* primăveri, / Când îndrăgeam un fluture, o floare, / Ca doi şăgalnici şi naivi truveri?" IOSIF, O. A. I 251. ¤ „*Suavă*, cum nu se poate mai *suavă*, e primăvara Carpaţilor!" BOGZA, S. P. V 419. ¤ „Ce primăvară *tristă* şi ce spital tăcut..." MINULESCU, O. I 121.

PRIMEJDIE. Alarmată, ameninţătoare, aprigă, ascunsă, bruscă, continuă, crâncenă, crudă, cruntă, cumplită, efemeră, făţişă, formidabilă, grabnică, groaznică, grozavă, imaginară, iminentă, incomensurabilă, inevitabilă, invizibilă, înaltă, închipuită, îndepărtată, înfricoşată, înfricoşătoare, mare, morală, mortală, năprasnică, neagră, neaşteptată, nebănuită, necunoscută, nefericită, nelămurită, nemaipomenită, nesfârşită, nevăzută, nouă, oarbă, obscură, perenă, permanentă, posibilă, precisă, presupusă, rea, redutabilă, serioasă, sporită, surdă, teribilă, totală, trecătoare, ucigătoare, vertiginoasă, veşnică, zilnică.

Scanned with OKEN Scanner

„Ilona îl privea cu niște ochi speriați, simțind că împrejurul lor pândește o primejdie *crâncenă*." REBREANU, O. 5 262. ¤ „Nici nu se cunosc bine / și iată, în jurul lor / *fățișe, ascunse*, / atâtea primejdii..." CASSIAN, P. 203. ¤ „*Grozavă* primejdie era pentru dânsul aurul acesta..." SLAVICI, O. II 435. ¤ „De fapt, căută el să se îmbărbăteze, nu e o primejdie *iminentă*." BIRĂESCU, E. T. 218. ¤ „Mai existau însă, pentru mine, și unele primejdii *invizibile*." BLAGA, O. 6 79. ¤ „Mă crede încă slăbit de boală, se teme de complicații și de primejdii *închipuite*." CEZAR PETRESCU, B. M. 308. ¤ „Cucoșul, văzând această *mare* primejdie, ce să facă?" CREANGĂ, O. 32. ¤ „E o stâncă neagră și ursuză, și grea de *mortală* primejdie..." BOGZA, S. P III 340. ¤ „Primejdia e atât de *năpraznică*, încât privirile o văd, și inima o simte, ca o prăpastie neagră, cu funduri înfiorătoare." BOGZA, S. P. III 341. ¤ „Pândesc de-afară *negrele* primejdii?" BRAD, O. 37. ¤ „O primejdie *surdă, oarbă, nesfârșită*, târâtă de-a lungul timpului și drumurilor, pe brânci, mereu *amenințată*, mereu *amenințătoare, crudă, aprigă*!" PAPADAT-BENGESCU, O. III 16. ¤ „Apoi domnul Viorel Damian constituia o *veșnică* primejdie..." MAZILU, N. E. 169.

PRIVELIȘTE. *Peisaj, priveală.* Adâncă, amețitoare, animată, anostă, arhaică, biruitoare, blândă, bogată, câmpenească, ciudată, copleșitoare, covârșitoare, crudă, cumplită, cunoscută, cuprinzătoare, curioasă, decolorată, deprimantă, dezgustătoare, dezolantă, dragă, dulce, dușmănoasă, exaltantă, excitantă, extraordinară, fantastică, feerică, fermecată, fermecătoare, fioroasă, frumoasă, grandioasă, grozavă, hâdă, idilică, imensă, inedită, ireală, încântătoare, înfiorătoare, înfricoșată, înfricoșătoare, îngrozitoare, însorită, înspăimântătoare, întinsă, jalnică, lacustră, largă, limpede, liniștită, lugubră, luminoasă, magnifică, măreață, măruntă, mândră, minunată, miraculoasă, moartă, mohorâtă, multicoloră, mută, neasemănată, neașteptată, negrăită, nelămurită, neliniștitoare, nemaipomenită, nemaiștiută, nemaivăzută, nemărginită, neuitată, nocturnă, odihnitoare, orbitoare, pitorească, plăcută, poetică, posomorâtă, pustie, pustiită, rară, răpitoare, rece, regală, rustică, sălbatică, săracă, sărăcăcioasă, scânteietoare, scârboasă, sclipitoare, senină, sinistră, solemnă, splendidă, stearpă, strălucitoare, suavă, sublimă, sumbră, superbă, sură, surprinzătoare, tăcută, teribilă, totală, tremurătoare, tristă, uimitoare, uscată, veselă, zbuciumată.

„Și-n priveliștea *bogată* / Sus pe culme, jos pe drum, / Iarna palidă-și arată / Plăsmuirile de fum." TOPÂRCEANU, S. A. I 11. ¤ „Priveliștea e *dezolantă, sălbatică*, fiindcă dealurile de lut sunt acoperite de o vegetație de pustă." CĂLINESCU, O. 14. ¤ „Când ajunse pe creasta dealului, se opri câteva clipe. Priveliștea ce se desfășura dedesupt era *extraordinară* și *exaltată*." BOGZA, S. P. II 171. ¤ „Dar ce *frumoasă* și *veselă* priveliște ni se deschide la ieșirea din cheie!" VLAHUȚĂ, S. A. III 285. ¤ „Zadarnic el cască ochii uriași să se îmbete de *ireala* priveliște..." MIHĂESCU, O. II 138. ¤ „Din vârful dealului se deschidea o priveliște *măreață*." REBREANU, O. 4 382. ¤ „Și în mijlocul acestor priveliști *minunate* și totuși *triste, ciudate* și *sălbatice, bogate* și *sărace* în același timp, mi se arăta ca prin vis Uruma..." STANCU, S. 8 334. ¤ „Zăceau priveliștile *moarte* / Sub cerul sur, în asfințit..." IOSIF, O. A. I 87. ¤ „Era atât de *răpitoare* această priveliște, încât ai fi zis că Natura îți pune sub ochi o salbă de mărgări-

Scanned with OKEN Scanner

tare pe o tavă de smaragd." HOGAȘ, O. 89. ¤ „Bolta imensă de azur, acoperind priveliștile *scânteietoare*..." IBRĂILEANU, A. 10. ¤ „Jur împrejur priveliștea-i *sublimă*." DOINAȘ, A. P. 119. ¤ „De ce voi fi iubit în tinerețe / Priveliști *sumbre*, umed anotimp?" BENIUC, S. 4 238. ¤ „Mi s-a spus că priveliștea era *superbă*..." HOLBAN, O. II 315. ¤ „Când ajunseră în vale, li se deschiseră dintrodată priveliști *tăcute*..." SADOVEANU, O. 13 138. ¤ „Priveliștea locului ce străbăteam e *tristă, stearpă* și *pustiită*..." RUSSO, S. A. 205. ¤ „Am intrat în altă lume și tresare înainte-ne o priveliște *uimitoare*." SADOVEANU, O. 10 413. ¤ „Cu cât ochii mei era înfocați, cu atâta ai lui era răci în fața unei priveliști atât de *vesele* și de *încântătoare*." ALECSANDRI, O. IV 57.

PRIVIRE. Epitete referitoare la caracteristicile și particularitățile privirii. Aburită, aburoasă, acvilină, adâncă, adâncită, adormită, ageră, albastră, albă, alunecoasă, apăsată, aprinsă, arzătoare, ascuțită, atentă, ațâțătoare, ațintită, bolnavă, bulbucată, catifelată, căprie, căutătoare, cenușie, cercetătoare, cețoasă, chiorâșă, clară, coclită, concentrată, constatativă, cuprinzătoare, deformată, dreaptă, echivocă, elocventă, eternă, fixă, fosforică, fulgerată, fulgerătoare, fumurie, furișată, galbenă, gălbuie, goală, grea, holbată, iluminată, impenetrabilă, incisivă, inconștientă, indefinită, insistentă, instabilă, intensă, iscoditoare, istovită, iute, împâclită, împietrită, împrăștiată, înăsprită, încețoșată, încordată, încremenită, încurcată, îndelungată, înlăcrimată, înmărmurită, înnegurată, însângerată, înseninată, întunecată, înțepătoare, învăluitoare, înviorată, jucăușă, lâncedă, liberă, limpede, lină, lucitoare, luminoasă, lunecătoare, lungă, magnetică, metalică, minuțioasă, mioapă, moale, moartă, mobilă, mocnită, mucezită, mută, neabătută, neagră, neascunsă, neclintită, nelămurită, neprecisă, nesfârșită, nesigură, oarbă, obosită, opacă, orbitoare, ostenită, pătrunzătoare, percutantă, persistentă, piezișă, pironită, plutitoare, prelungă, pribeagă, proaspătă, profundă, puternică, rapidă, rătăcită, rătăcitoare, răvășită, repede, reținută, ridicată, roșcată, rotundă, săgetătoare, scânteietoare, schimbată, sclipitoare, scormonitoare, scotocitoare, scrutătoare, scurtă, senină, sfredelitoare, sigură, slabă, slăbită, sleită, spălăcită, stăruitoare, sticlitoare, sticloasă, stinsă, strălucitoare, străpungătoare, străvezie, suferindă, suferitoare, superficială, sură, șoimească, ștearsă, (*fam.*) șuie, tare, tăioasă, tânără, târâșă, tulburată, tulbure, țeapănă, uleioasă, umbrită, umedă, vagă, (*pop.*) verzie, verzuie, vie, vioaie, virilă, voalată, vulturească, zdruncinată.

Epitete referitoare la expresie; epitete apreciative. Abătută, absentă, acuzatoare, ademenitoare, admirativă, adulatoare, afabilă, afectuoasă, agresivă, aiurită, alarmată, amărâtă, amuzată, anxioasă, apatică, aprigă, asasină, aspră, autoritară, avidă, batjocoritoare, bănuitoare, binevoitoare, bizară, blajină, blazată, blândă, bleagă, bolnăvicioasă, brutală, bucuroasă, buimacă, buimăcită, caldă, calmă, candidă, catifelată, cătrănită, cerească, cerșetoare,

Scanned with OKEN Scanner

chemătoare, cinică, ciudată, cochetă, compătimitoare, (*rar*) concupiscentă, crâncenă, cruntă, cucernică, culpabilă, cumplită, curajoasă, curată, curioasă, cutezătoare, deferentă, dementă, demnă, deosebită, deschisă, descurajată, desfrânată, desperată, deșteaptă, devastatoare, dezamăgită, dezaprobatoare, dezgustată, dezinteresată, deznădăjduită, dezorientată, disprețuitoare, distantă, distinsă, distrată, divină, dominatoare, domoală, dornică, drăcească, drăgăstoasă, duioasă, dulce, dură, dureroasă, dușmană, dușmănoasă, elegiacă, energică, evaluatoare, exaltată, falnică, fanatică, fascinantă, fascinatoare, făgăduitoare, fericită, fermă, fermecată, fermecătoare, feroce, fierbinte, fioroasă, flămândă, focoasă, francă, frapantă, fricoasă, frumoasă, furibundă, furioasă, galantă, galeșă, geloasă, gravă, groaznică, haină, halucinantă, harnică, hămesită, hâdă, hipnotizată, hotărâtă, iertătoare, impacientată, imparțială, impasibilă, impertinentă, imploratoare, impudică, impunătoare, indiscretă, indiferentă, indignată, inocentă, insolentă, inteligentă, interogativă, intrigată, inumană, ironică, isterică, îmbietoare, îmblânzită, încântată, încrezătoare, încruntată, încurajatoare, îndârjită, înduioșată, înduioșătoare, îndulcită, îndureratâ, înfiorătoare, înflăcărată, înfrântă, înfricoșată, înfrigurată, înfruntătoare, îngăduitoare, îngâmfată, îngândurată, îngrijorată, îngrozită, înnebunită, înnegurată, înrobită, însetată, înspăimântată, însuflețită, întrebătoare, înțelegătoare, înveninată, înveselită, jignită, lacomă, languroasă, lașă, leneșă, lihnită, liniștită, liniștitoare, lucidă, maliţioasă, matură, măreață, mâhnită, mândră, mângâietoare, mângâioasă, mânioasă, meditativă, (*pop.*) mehenghe, melancolică, miloagă, mincinoasă, miraculoasă, mirată, misterioasă, mistuită, mulțumită, mulțumitoare, mustrătoare, năucită, neastâmpărată, necruțătoare, nedumerită, nehotărâtă, neîncrezătoare, neînduplecată, neînțelegătoare, neliniștită, neliniștitoare, nemiloasă, nemulțumită, neobișnuită, nepământească, nepăsătoare, neputincioasă, nerăbdătoare, neruşinată, nestăpânită, nevinovată, obraznică, ofensatoare, orgolioasă, ostilă, paternă, pătimașă, periculoasă, pierdută, placidă, plictisită, pofticioasă, poruncitoare, posesivă, posomorâtă, precaută, pribeagă, prietenească, prietenoasă, promițătoare, radioasă, răscolitoare, răutăcioasă, răuvoitoare, răzbunătoare, râzătoare, rea, rece, recunoscătoare, resemnată, resignată, riguroasă, rugătoare, sarcastică, satisfăcută, sălbăticită, sângeroasă, scârbită, seducătoare, semeață, semnificati-vă, sensibilă, serioasă, setoasă, severă, sfătoasă, sfioasă, sinceră, sinistră, solicitatoare, somnoroasă, speriată, sperioasă, stăpânită, stăpânitoare, stângace, stânjenită, stranie, stupefiată, stupidă, supărată, supărătoare, superbă, surâzătoare, suspectă, suspicioasă, șăgalnică, șireată, șovăitoare, strengărească, tandră, teribilă, temătoare, timidă, tristă, triumfătoare, trufașă, tulburătoare, ucigașă, ucigătoare, uimită, uluită, umilă, umilită, veninoasă, vi-

Scanned with OKEN Scanner

cleană, victorioasă, vie, visătoare, voioasă, vorace, vrăjmașă, zăpăcită, zâmbitoare, zeflemitoare.

„Ea se uită la mine cu privire *apăsătoare* și *neclintită*." PREDA, I. P. II 110. ¤ „Marele postelnic întoarse într-acolo o privire *aprigă*." SADOVEANU, O. 12 148. ¤ „O *aspră* privire i-aruncă moșneagul..." EMINESCU, O. IV 327. ¤ „Nu-i mai răspunse nimic, dar îi aruncă o privire *dezgustată, tristă, deznădăjduită*." I. M. SADOVEANU, S. III 349. ¤ „Căci n-ai zâmbet, nici privire / *Dulce, galeșă, fierbinte*, / Ca să scoți pe om din minte / Și să tulburi vreo simțire." VLAHUȚĂ, S. A. I 42. ¤ „Întorc acum asupră-ți privirea-mi *dureroasă*, / Ca cel din urmă-adio la tot ce am pierdut..." ALEXANDRESCU, O. I 41. ¤ „Privirea lui era *dominatoare*, dar *tulbure*, frizura neagră, înaltă, umerii lați, gâtul vânjos." PREDA, V. P. 144. ¤ „Trebuie să scap de privirea lui, mereu *ironică* și *neînduplecată*." FULGA, A. I 206. ¤ „Nu-mi pasă dacă-n juru-mi urzesc din ură oameni / Priviri *iscoditoare* și vorbe cu venin..." PILLAT, P. 233. ¤ „Arunc o privire *leneșă* și *blândă* asupra căpșunilor." STĂNESCU, R. 315. ¤ „Omul se uită la Petrișor, cu privirile *limpezi, luminoase* și *calde*, cu niște priviri *nevinovate* de copil." AGÂRBICEANU, O. 3 397. ¤ „Și aștept cu brațul mort / Și privirile *mâhnite*: / Ah, de ce-ai vrut să te port / Pe cărări oprite?" BUCUȚA, S. 133. ¤ „Cu mâna în șold, aruncă o privire *mândră* și *posomorâtă* asupra lor." SADOVEANU, O. 10 97. ¤ „Luca Damian simți densitatea privirilor, la început *nelămurite*, apoi *curioase*, apoi *îndârjite, întunecate*." URICARU, A. Î. 152. ¤ „Matilda se uită la mine cu o privire *rapidă* și *alarmată*." PREDA, I. P. I 112. ¤ „Când a dat cu ochii de tatăl său, Ana s-a oprit încremenită de privirea lui *rece, stăruitoare* și *sălbatecă* ce-i străbătea în inimă ca un pumnal." REBREANU, O. 4 231. ¤ „Văzusem frumusețea privirilor *semețe*..." LABIȘ, P. 48. ¤ „Dar privirile *sfidătoare* ale guvernantei ne încremeneau." BASSARABESCU, S. A. 493. ¤ „Și înfrânți de umilire, cu priviri *stinse* și *crunte*, / Regii țărilor învinse gem cu greu trăgând în jug." EMINESCU, O. IV 123. ¤ „Niciodată până acum nu crezuse că el poate avea o privire atât de *tulbure* și de *dușmănoasă*." PREDA, M. I 329. ¤ „Îmi creez năluci de aur, întâmplări nepomenite, / Urmărindu-le sub farmec, cu privirile *uimite*." MACEDONSKI, O. III 95. ¤ „Plângi, copilă? - / C-o privire *umedă* și *rugătoare* / Poți din nou zdrobi și frânge apostat-inima mea?" EMINESCU, O. I 30. ¤ „Priviri *viclene* și *geloase*, / Zâmbiri umile, prefăcute; / Cuvinte seci, / Clevetitoare / Și repetate-n veci de veci - / Ne-ați smuls din suflet Poezia / Mai albă chiar decât o floare!" STAMATIAD, C. A. 49. ¤ „Privirea ei *zâmbitoare* ucidea orice putere de împotrivire." BRĂTESCU-VOINEȘTI, Î. L. 11.

PROFIL. *Contur, aspect al feței cuiva, privit dintr-o parte.* Accentuat, acvilin, aristocratic, aspru, auster, blond, ciudat, dârz, delicat, demn, divin, dur, energic, fin, frumos, gingaș, grecesc, inteligent, împietrit, încordat, încruntat, îngeresc, îngrijit, măreț, pal, palid, perfect, precis, pur, puternic, rotund, roman, sever, stafidit, subțire, superb, tăios, tragic, tulburător, uscat, veșted, visător.

„Astfel în veci în minte-mi încremenișI frumoasă / Și văd în veci aievea *divinul* tău profil." EMINESCU, O. IV 276. ¤ „Îi vedea profilul *fin*, genele lungi, întoarse." POPOVICI, S. 104. ¤ „Nici o mișcare nu tulbura profilul ei ușor *încruntat*..." PHILIPPIDE, S. 2 100. ¤ „Talia zveltă, puful părului care poleia ceafa albă, profilul *palid, delicat*." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 14. ¤ „O fată trece c-un profil / *Rotund* și *dulce* de copil..." EMINESCU, O. IV 195. ¤ „Era un chip de bărbat tânăr, cu profil *tăios*, cu păr mare și ochi întunecați..." I. M.

Scanned with OKEN Scanner

SADOVEANU, S. III 14. ¤ „I se vedea gâtul, îi ieşea în relief nasul, tot profilul *tulburător*." PREDA, D. 459.

PULPĂ. (*Mai ales la pl.*). Ademenitoare, agere, alungite, arcuite, aromitoare, atletice, aurii, cărnoase, delicate, dezvelite, dulci, elastice, excitante, ferme, fine, firave, fragile, glorioase, grăsune, groase, încordate, lungi, lustruite, masive, moi, musculoase, nervoase, netede, orbitoare, păroase, pietroase, plăpânde, pline, prelungi, puternice, robuste, rotunde, roz, strălucitoare, strâmbe, subţiri, superbe, suple, tari, tremurătoare, uriaşe, uscate, vânjoase, vioaie, voinice, voluptoase, zvelte.

„Pulpele erau *ferme, puternice* şi poate *ademenitoare*..." BOTEZ, S. 4 184. ¤ „Frenetic izbucnite din cuiburile nopţii / roiau femei pierdute în tulburele mit. / Cu pulpele *nervoase* rupeau din trunchiuri plângeri / şi-au stat privind la ele-ncremenit." ALBOIU, P. C. 111. ¤ „Fecioară galbenă cu pulpe *orbitoare*, cu pulpe ca un joc / ameţitor de artificii..." BOGZA, O. 77. ¤ „Am privit cum dorm eleve-n iatace, / Cu pulpe *plăpânde* de chihlimbare..." DIMOV, T. 26. ¤ „Pulpele picioarelor le avea *prelungi, delicate*, le-ai fi crezut aproape *subţiri* şi *firave*." BIRĂESCU, E. T. 105. ¤ „Îşi apropie piciorul şi mai mult, îi atinse genunchiul şi, mai jos, pulpa *rotundă* şi *elastică*." PHILIPPIDE, S. 2 100. ¤ „Căuta să rămână mereu în urma ei, să-i poată admira pulpele *subţiri, aurii* şi *netede*." POPOVICI, S. 475. ¤ „A mea ai fost, întreagă, din tălpi şi până-n creştet: / Căci pulpele-ţi *superbe*, / *Puternice* ca viaţa în plină primăvară, / Şi *dulci, aromitoare* ca piersicile, coapte, / A mele-au fost!" STAMATIAD, C. A. 83. ¤ „Deşi în ciorapi de mătase neagră, pulpele femeii roşii erau *voinice, pline*, ca ale ţărancelor de la munte..." TEODOREANU, O. A. II 200.

PUMN. Amorţit, bolovănos, delicat, enorm, firav, gol, închis, încleştat, încremenit, îndesat, îndoit, mare, masiv, mic, năprasnic, negricios, negru, neputincios, noduros, osos, pietros, ridicat, semeţ, solid, strâns, tremurător, uriaş, uscat, vânjos, viguros, vitejesc, voluminos, zdravăn.

„Căzură, izbucniră iar în picioare, se trăsniră cu pumni *bolovănoşi* în cap..." SADOVEANU, O. 1 648. ¤ „Popa Niţă, cu pumnii *încleştaţi*, se sui pe trotuar şi apostrofă, cu accentul celei mai mari indignări, pe cei ce râdeau..." CARAGIALE, O. II 72. ¤ „Cu totul alta e Costan : mic la statură, îndesat la făptură, cu braţul de bărbat, cu pumnul *îndesat*." SLAVICI, O. I 3. ¤ „Soră-mea vitregă sare opărită la mama. Îi vâră pumnul *negru* şi *noduros* sub nas." STANCU, S. 5 129. ¤ „Costan se prefăcu că fuge; tropoti de câteva ori pe loc şi, ridicând un pumn *zdravăn*, în care ţinea un mănunchi de urzici, striga după ea..." DAN, S. 15.

PURTARE. *Conduită, comportare.* Aleasă, arţăgoasă, aspră, bătoasă, blândă, brutală, cinstită, ciudată, conciliantă, corectă, cumpătată, cumpănită, dârză, delicată, deşănţată, distinsă, duşmănoasă, egală, grobiană, haină, imprudentă, inadmisibilă, indiferentă, inexplicabilă, inofensivă, ipocrită, îndrăzneaţă, jignitoare, liniştită, mahmură, meschină, mincinoasă, molcomă, neaşteptată, necioplită, neconvenabilă, necuviincioasă, neînţe-

Scanned with OKEN Scanner

leasă, nemaipomenită, neonestă, ofensatoare, onestă, politicoasă, precaută, prevenitoare, primitivă, rebelă, recomandabilă, respectuoasă, revoltătoare, semnificativă, urâtă, uşuratică, vinovată, vulgară, zăpăcită, zgomotoasă.

„M-am silit totdeauna să-mi dobândesc bun nume, / Şi prin purtări *cinstite* să mă cinstesc în lume..." ALEXANDRESCU, O. I 162. ¤ „Purtarea coanei Catinca era destul de *ciudată* şi de *semnificativă*." CEZAR PETRESCU, A. 206. ¤ „Această împărătească cu rostul ei cel blajin, cu purtarea cea *cumpătată*, se făcu de o iubiră până şi cumnatele ei." ISPIRESCU, B. R. 41. ¤ „Purtarea *indiferentă* şi *ipocrită*, uneori chiar aproape *duşmănoasă*, a lui Turel faţă de dânsul îl supăra fără îndoială.." PHILIPPIDE, S. 2 27. ¤ „Această tăcere, purtarea *liniştită* şi prefăcuta uitare îl umplea pe Mihu de îngrijare." SLAVICI, O. II 91. ¤ „Simţea delaolaltă milă şi remuşcare ori de câte ori se gândea la purtarea ei *mincinoasă*." PHILIPPIDE, S. 2 152. ¤ „Fetele atunci au luat altă vorbă, dar din inima lor nu s-a şters purtarea *necuviincioasă* a Spânului..." CREANGĂ, O. 124. ¤ „Purtarea sa *neînţeleasă*, duritatea alternată cu indiferenţa reuşiră să-l intrige până şi pe Anania..." BUZURA, O. 14. ¤ „Obişnuit cum eram cu terapeutica ta sufletească, această purtare, *precaută* şi *molcomă* în formă, dar *brutală* în fond, şi în concluzie, mă uluia şi mă umplea de amărăciune." GALACTION, O. A. III 22. ¤ „Eu însă nu pot să nu-i vorbesc de purtarea mea *vinovată* şi *ofensatoare* şi de durerea că am rupt orice legătură cu dânsa." IBRĂILEANU, A. 28.

Scanned with OKEN Scanner

R

RAM, RAMURĂ. (*Mai ales la pl.*) Adormite, aspre, bătrâne, bogate, cărunte, chinuite, desfrunzite, fine, firave, fremătătoare, ghimpoase, goale, golaşe, grele, încurcate, înflorite, îngândurate, întristate, mătăsoase, neclintite, negre, noduroase, ostenite, plăpânde, pleoştite, pletoase, pustii, pustiite, răsucite, ruginii, seci, sfioase, somnoroase, stinghere, strâmbe, tinere, triste, ude, vânjoase, veştede, veştejite, zvelte.

„În ramuri *aspre* şi *pustii* / Se-anunţă florile, puzderii..." FRUNZĂ, P. 99. ¤ „Mai bine de o sută de-atunci trecură anii, / Şi doarme azi poetul sub lespedea de scrum, / Şi zgribuliţi în iarnă mai clatină castanii / Spre dânsul ramuri *fine* şi *triste* şi acum." LABIŞ, M. C. 161. ¤ „Prin ceaţă ramuri *goale* şi *ude* / neagă viaţa c-un gest de mister." NICOLESCU, P. 18. ¤ „Printre ramuri *înflorite* raze tremură şi cad..." CERNA, P. 41. ¤ „Ramurile sălciilor stătea *neclintite*..." SADOVEANU, O. 6 51. ¤ „Soarele i s-a-mpleticit în cornițele mărunte, / Copacii cu ramuri *ostenite* dureros au tăcut..." BALTAZAR, S. 64. ¤ „Deasupra limpedelui lac, / Cădeau din bolta de lumină / *Pletoase* ramuri de copac, / Şi vrejuri lungi de gelsomină..." ZAMFIRESCU, O. I 113. ¤ „Printre ramuri *pustiite* glasul vântului se plânge..." SPERANTIA, P. 226. ¤ „Din ramuri *seci, uscate*, cad frunzele defuncte." RĂU, V. 15. ¤ „Ne-am întâlnit / Peste potrivnicia dintre două neamuri, / Ca peste-abis / Din doi copaci străvechi, două *stinghere* ramuri..." COTRUŞ, V. 272. ¤ „Nu voi sicriu bogat, / Ci-mi împletiţi un pat / Din *tinere* ramuri." EMINESCU, O. I 216. ¤ „*Veştede* ramuri! Superb / instrument de muzică toamna-i, / când bruma cădea!" BOTTA, S. 1 138. ¤ „Iluminând cu raze aurite / A sufletului meu pustietate, / Un cântec vechi prin anii mei străbate / Ca luna printre ramuri *veştejite*." CODREANU, S. 1 147. ¤ „Îţi dau a doua oară flori, / Pe ramuri încă *zvelte*, merii?" VOICULESCU, P. II 31.

RAZĂ. Epitete evocative. Albastră, albă, albăstrie, arămie, argintie, argintoasă, arzătoare, aurie, aurită, blondă, caldă, călătoare, cerească, clară, curată, dogoritoare, fierbinte, frântă, galbenă, gălbuie, încălzitoare, încrucişată, întârziată, învăpăiată, luminoasă, lungă, orbitoare, pală, palidă, piezişă, plumburie, poleită, preacurată, primăvăratică, purpurie, purpuroasă, răzbătătoare, rece, roşie, rubinie, scânteietoare, sclipitoare, senină,

Scanned with OKEN Scanner

slabă, strălucitoare, strâmbă, subțire, târzie, tomnatică, trandafirie, trecătoare, tremurătoare, tremurândă, viorie.
Epitete apreciative. Biată, bolnavă, domoală, dulce, fericită, firavă, furioasă, gânditoare, grea, însingurată, jucăușă, lină, mângâioasă, molatică, necunoscută, neîncepută, nepotolită, ofilită, ostenită, păgână, plăpândă, scumpă, sfântă, solitară, stingherită, sprintenă, sublimă, tainică, timidă, tristă, veștedă, vie, zglobie.

„În raze *arămii* de-apus când am plecat, / Inelul cu safir în deget ți l-am pus..." SPERANTIA, P. 185. ¤ „Un vânt ușor mișca frunzele și tainic străbătea prin *argintiile* raze de lună." PETICĂ, S. I 197. ¤ „Să văd stelele voioase / Înflorind cerul senin / Și cu raze *argintoase* / Desmierdând a mării sân." ALECSANDRI, O. I 263. ¤ „Și aeru-i dulce ca-n noapte de vară / Și razele-s *calde* și *trandafirii*." EMINESCU, O. IV 165. ¤ „Soarele de sfârșit de august răsfira printre frunze *domoale* cu o melancolică vestire de toamnă." CEZAR PETRESCU, Î. 109. ¤ „Soarele era drept deasupra capetelor lor și-i săgeta cu razele lui cele *învăpăiate*." A. L. P. II 369. ¤ „Luna bătea în geamurile mele cu o *lungă* și *gânditoare* rază *senină*, luminându-mi odaia." ZAMFIRESCU, O. III 261. ¤ „Voi, *palide, dulci* și *tainice* raze de lună, / Împletiți-mi pe frunte cunună." ISAC, P. 159. ¤ „Trecu o zi, trecură trei / Și iarăși, noaptea, vine / Luceafărul deasupra ei / Cu razele-i *senine*." EMINESCU, O. I 171. ¤ „Din cer, *strălucitoare*, cad raze *jucăușe*, / Batjocorind, *păgâne*, o lume de cenușe." GOGA, O. I 154. ¤ „În aer șerpuind cu lenevie, / *Tremurătoarea* rază *albăstrie* / Melodios s-așterne pe covor, / Ca un fior." PHILIPPIDE, S. I 9. ¤ „Dar azi, la țărmul verde al minunii, / din ce în ce mai rar, mai gârbov vin / și-aștept în raza *veștedă* a lunii / să se strămute ochiul tău divin..." DOINAȘ, A. P. 67.

RĂCOARE. Acidulată, agreabilă, alinătoare, aspră, binecuvântată, blândă, burnițoasă, crudă, delicioasă, dulce, gingașă, înșelătoare, înviorătoare, leneșă, lină, neguroasă, pătrunzătoare, persistentă, plăcută, proaspătă, subțire, tăioasă, udă, umedă.

„De peste tot adia o răcoare *alinătoare*..." LĂNCRĂNJAN, COR. I. 128. ¤ „Prin răcoarea *aspră* a nopții nici o fâlfâire de vânt nu adia." SADOVEANU, O. 3 241. ¤ „Noroc că intrăm în *binecuvântata* răcoare a unei păduri de stejari." SADOVEANU, O. 4 141. ¤ „Se așează cu fruntea rezemată pe mână să aspire răcoarea *binefăcătoare* a luminoasei nopți." CARAGIALE, O. II 398. ¤ „Și i se făcu dor de răcoarea *dulce* a undei șerpuitoare." GÂRLEANU, S. A. II 85. ¤ „Mă întindeam, istovit, în răcoarea *înviorătoare* a ierbii." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 86. ¤ „În ora asta însă de liniște și noapte, / Cu *leneșe* răcoare, cu străluciri și șoapte, / Nu știu de ce îmi vine să mă gândesc la morți, / Închiși în cimitire cu mari și negre porți." DEMETRESCU, S. A. 130. ¤ „Dinspre apă, vântul adia și aducea cu el stropi de răcoare *plăcută*." STANCU, S. 9 132. ¤ „Și-n *umeda* nopții răcoare / Soldatul, departe de-ai săi, / Se zbate și geme și moare." COȘBUC, O. A. II 186.

RĂSPUNS. Abil, abracadabrant, adecvat, adevărat, adorabil, ambiguu, amplu, aprobativ, argumentat, aspru, batjocoritor, bățos, binevoitor, blând, brutal, buimăcitor, bun, caduc, caustic, cert, chibzuit, cinstit, clar, complicat, comun, concis, concret, condescendent, confuz, convenabil, convingător, creator, cumpănit,

Scanned with OKEN Scanner

cumpătat, curajos, cuviincios, dârz, deplin, desăvârşit, deschis, descurajator, desluşit, deştept, deznădăjduit, dezordonat, dezvoltat, dificil, difuz, direct, dispreţuitor, dorit, drastic, drept, duşmănos, echivoc, elegant, elocvent, energic, enigmatic, evaziv, exact, excelent, excepţional, exhaustiv, extraordinar, fantezist, fonfăit, formidabil, frumos, gâfâit, gândit, general, genial, glumeţ, grabnic, grav, greu, grozav, ilariant, impertinent, imposibil, imprecis, imprevizibil, indirect, inexact, inofensiv, insipid, insolent, insuficient, inteligent, inutil, invariabil, involuntar, ispititor, înălţător, încâlcit, îndoielnic, îndrăcit, îndrăzneţ, înfipt, înflorit, îngrijorat, întâmplător, întortocheat, întrebător, înţelept, jignitor, just, lamentabil, lămurit, lămuritor, lesnicios, limpede, liniştitor, lung, maşinal, măgulitor, mândru, mecanic, mediocru, mic, minunat, mojic, monosilabic, mormăit, mulţumitor, murdar, mutilat, neaşteptat, nedorit, negativ, negru, neîndurător, nepăsător, neprevăzut, nervos, nesatisfăcător, neted, neutru, normal, norocos, nuanţat, obraznic, ocolit, ocolitor, optim, optimal, parţial, personal, politicos, posibil, potrivit, pozitiv, precis, pregătit, pregnant, preţios, previzibil, prietenos, prolix, prompt, puternic, rar, răcnit, răstit, rău, reflex, repede, respectuos, ridicol, sarcastic, satisfăcător, savant, scăpărător, scrântit, scurt, sec, senin, senzaţional, serios, sfios, sigur, silnic, simplu, spiritual, sprinten, stângaci, stereotip, straşnic, stringent, suficient, sugestiv, şiret, şoptit, tăios, teribil, tern, tranşant, trivial, ucigător, umil, umilitor, urgent, usturător, uşor, vag, zdrobitor, zgârcit.

„La întrebarea lui Chiruţă pentru ce are nevoie de atâtea unelte, inventă iar un răspuns *abracadabrant*." PARDĂU, O. T. 69. ¤ „Domnul profesor găseşte necontenit răspunsuri *binevoitoare* şi *neutre*." MIHĂESCU, O. IV 233. ¤ „Răspunsul părinţilor ei fusese *evaziv*." SEBASTIAN, O. A. 148. ¤ „Ileana intră pe uşa dintre cele două odăi şi-l scuti pe Valeriu de un răspuns *imposibil* sau *insipid*." BOTEZ, S. 3 52. ¤ „Cu toate acestea nu se putea hotărî să-i dea îndată un răspuns *lămurit*." REBREANU, O. 4 97. ¤ „Dar îi scrisese de câteva ori şi primise răspuns *liniştitor*." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 147. ¤ „Am primit însă răspunsul acesta *măgulitor* cu conştiinţa tulbure cu care desfaci un plic care nu ţi-e adresat decât din greşeală." CAMIL PETRESCU, O. III 32. ¤ „Răspunsul Tiţei, *neaşteptat, brutal* şi *dispreţuitor*, îl paralizase..." NEAGU, Î. 157. ¤ „Întrebărilor le urmau, tot aşa, pe rând sau în avalanşă, răspunsurile cele mai *neîndurătoare*." LĂNCRĂNJAN, F. S. 600. ¤ „Savuram răspunsurile ei *şirete*." HOLBAN, O. II 41. ¤ „Omul dădea răspunsuri *zgârcite*, de parcă şi le-ar fi smuls din adâncul fiinţei cu carne cu tot." FULGA, A. I. 241.

RĂSUFLARE. Aburită, adâncă, caldă, calmă, chinuită, covârşitoare, deasă, egală, fierbinte, frântă, gâfâită, grea, greoaie, iute, înăbuşită, înceată, înecată, liniştită, obosită, oprită, plăpândă, potolită, precipitată, pripită, puternică, repede, retezată, scurtă, sforăitoare, slabă, sughiţată, şuierătoare, tăiată, uşoară, vijelioasă.

„O răsuflare *adâncă* şi *liniştită* ritma tăcerea." VINEA, O. II 50. ¤ „Aş vrea să-ţi spun acestea / Cu glas de toată ziua / Cu răsuflarea *calmă* / Şi să găsesc cuvinte mai simple decât piatra, / Pe care poţi s-o ţii în palmă." CAMIL

Scanned with OKEN Scanner

PETRESCU, O. I 85. ¤ „Acum însă răsuflarea lui *egală* şi *şuierătoare* îmi dovedea că adormise..." BRĂTESCU-VOINEŞTI, Î. L. 180. ¤ „Din odaia alăturată se simţea o răsuflare *iute*, de om care pândeşte." E. BARBU, G. 81. ¤ „Am deschis plicul şi am rămas câtva timp cu răsuflarea *înecată*, împietrit." ELIADE, M. N. 243. ¤ „Bătrânul a aţipit uşor, cu răsuflarea din ce în ce mai *potolită*, tot mai *slabă*..." VOICULESCU, PV. I 213. ¤ „Sub piept, simţea doi sâni rotunzi şi tari, care, fierbinţi, se ridicau şi se coborau sub răsuflarea *puternică*." HOLBAN, O. I 72. ¤ „Dar mama sa se deşteptase. Ea îi auzise răsuflarea *scurtă* şi *grea*..." MACEDONSKI, O. VI 32. ¤ „Sora mea doarme. Aud / Răsuflarea *uşoară*." LABIŞ, P. 24.

RĂUTATE. Agresivă, amară, amarnică, arţăgoasă (*hărţăgoasă*), ascunsă, batjocoritoare, bestială, conştientă, crâncenă, criminală, crudă, cumplită, delicioasă, desperată, dispreţuitoare, drăcească, eternă, febrilă, femeiască, hoţească, inconştientă, inexplicabilă, insistentă, ironică, încăpăţânată, înfricoşată, lucidă, mare, melancolică, meschină, mică, neagră, neaşteptată, negrăită, neostenită, neputincioasă, nimicitoare, perversă, prostească, răzbunătoare, rea, rece, sceptică, şireată, triumfătoare, uşoară, veselă, virilă.

„O răutate *bestială*, o mânie ş-o ură nestăpânită simţeam că mă ard şi-mi sugrumă minţile." VLAHUŢĂ, S. A. II 30. ¤ „Un domn roşcat, cu ochelari, privi cu *insistentă* răutate căţeluşa." CEZAR PETRESCU, N. 67. ¤ „Avea o răutate *ironică* şi *hărţăgoasă*, se sfădea şi ataca, era ironic insultătoare." BOTEZ, S. 3 70. ¤ „Vei putea să ierţi, iubită, / Răutatea *negrăită*?" DULFU, S. 594. ¤ „Dealtfel, Viniciu Lucaci le apăruse întotdeauna elevilor mânat de o răutate *rece*, fără patimă..." POPOVICI, S. 14. ¤ „El se aşează mai bine în jilţ şi râse cu *uşoară* răutate." SADOVEANU, O. 8 437.

RĂZBOI. Absurd, acaparator, acerb, afurisit, atotdistrugător, barbar, biruitor, blestemat, brutal, cavaleresc, celebru, civil, crâncen, criminal, crud, crunt, cumplit, deschis, distrugător, drept, eliberator, fatal, fioros, fratricid, glorios, greu, grozav, iminent, inevitabil, injust, înfricoşat, just, lung, mare, misterios, modern, mondial, monstruos, naţional, năprasnic, necruţător, negru, neînţeles, nelegiuit, nimicitor, odios, orb, prăpăstios, profitabil, pustiitor, sălbatic, sângeros, scurt, sfânt, străbun, stricător, ticălos, ucigaş, vechi, victorios, vijelios, vrăjmaş.

„Ah, războiul *blestemat* / Câte văduve-a lăsat / În durere - şi câţi prunci / Au rămas orfani de-atunci!" TOPÎRCEANU, S. A. I 188. ¤ „Craii şi miniştrii având sete / De-argint, aţâţă războaie *crunte*." BUDAI-DELEANU, Ţ. 190. ¤ „Neavând încotro, ei, ţăranii, acceptaseră fatalitatea războiului care, mai înainte de a fi un război *eliberator*, era un război *stricător*, ca orice război." ANGHEL, G. ¤ „Citesc, iar gându-mi îşi întoarce zborul / Spre vremi de bărbăţie legendară, / De *greu* război şi de fobie-amară..." IOSIF, O. A. I 101. ¤ „Şi apoi, pe vremile acele, mai toate ţările erau bântuite de războaie *grozave*..." CREANGĂ, O. 106. ¤ „Se uita la el ca la un soldat care se pregăteşte să plece într-un război *lung* şi *necruţător*." MAZILU, C. S. 234. ¤ „Războaie *mari* ne-au pustiit." BLAGA, O. 2 364. ¤ „Se gândeşte la un viitor cumplit,la un război *negru*

Scanned with OKEN Scanner

și *vijelios*...” SADOVEANU, O. 1 319. ¤ „Războiul acesta a fost un război *odios*!...” LĂNCRĂNJAN, C. I 23.

RĂZBUNARE. Crudă, cruntă, cumplită, dreaptă, groaznică, grozavă, idioată, inconștientă, irațională, îndeplinită, înfricoșată, josnică, jurată, măruntă, meschină, neagră, neîmblânzită, neputincioasă, oarbă, odioasă, prostească, secretă, sfântă, smintită, stupidă, teribilă, ucigătoare, zadarnică.

„Răzbunare *crudă* în fața unei adânci dezamăgiri.” BOTEZ, S. 3 285. ¤ „*Cumplita* răzbunare, dintr-un război rămasă, / O ia cu el oșteanul și-o zgândără acasă...” ARGHEZI, S. 3 99. ¤ „Mai curat decât prin întâmplare m-am născut / Și vindecat de rănile vederii / îmbrățișez ce mi se dăruiește / ca *dreaptă* răzbunare.” ROBESCU, S. R. 27. ¤ „Visa o răzbunare *îndeplinită*.” SADOVEANU, O. I 249. ¤ „Îi jurase - pentru fată - / Răzbunare-*nfricoșată*.” DULFU, S. 240. ¤ „Se sui în primul tramvai, cu ciudă, ca o *meschină* răzbunare.” BOTEZ, S. 4 49. ¤ „De ce mi se răscoală sângele-n amurg / Și umblu c-un pietroi ca un nătâng / Să te zdrobesc încremenit de spaimă / Mânat de-o răzbunare *oarbă*...” ALEXANDRU, I. B. 127. ¤ „Atâtea patimi plâng în glasul / Cuvântătorului părinte, / Și-atâta dor aprind în inimi / De clipa răzbunării *sfinte*.” GOGA, O. I 17.

RÂS. Epitete referitoare la caracteristicile și particularitățile râsului. Alb, anemic, apăsat, aprig, argintiu, ascuțit, aspru, bărbătesc, bâzâitor, behăit, bont, brusc, bubuitor, cadaveric, cavernos, chicotit, chinuit, clar, clocotitor, colosal, contagios, convulsiv, crispat, cristalin, cumpănit, domol, enorm, exagerat, exploziv, fonf, forțat, fraged, galben, gâlgâit, gâlgâitor, gângav, general, gras, gros, gutural, hârâit, hohotitor, homeric, imens, incert, inexpugnabil, intens, interminabil, intermitent, irepresibil, irezistibil, iute, împietrit, împleticit, înalt, înăbușit, încet, încremenit, înfundat, înghețat, înlemnit, întunecat, învăluitor, larg, lătrător, liber, limpede, liniștit, lung, mare, mărunt, măsurat, mecanic, melodios, mic, moale, morfolit, mut, năvalnic, neastâmpărat, nechezat, nemăsurat, nemișcat, nestăpânit, nestăvilit, nestânjenit, nestins, nevoit, nevolnic, noduros, pițigăiat, plin, potolit, prelung, proaspăt, puternic, rar, răcnitor, răgușit, rămuros, răsunător, rânjit, rostogolitor, rumen, sacadat, săltăreț, schimonosit, scurt, sec, silit, silnicit, sincopat, solid, sonor, spart, spasmodic, spontan, sprinten, stăpânit, strâmb, strâmbat, strident, subit, subțire, sugrumat, șters, știrb, șuierat, tabagic, tare, tăcut, transparent, uriaș, ușor, zgâlțâit, zglobiu, zgomotos.

Epitete referitoare la râsul care exprimă diferite stări, sentimente și trăsături de caracter ale omului; epitete apreciative. Acidulat, agresiv, amar, amenințător, aprobativ, arogant, ascuns, atroce, ațâțat, ațâțător, batjocoritor, băiețesc, bătrân, bezmetic, biciuitor, binevoitor, biruitor, blajin, bleg, bolnav, brutal, bucuros, bun, cald, camaradesc, captivant, catastrofal, cinic, colțos, complice, (*livr.*) comprehensiv, condescendent, copilăresc, copilăros,

Scanned with OKEN Scanner

crâncen, crud, crunt, cuminte, cumplit, curat, decrepit, defăimător, desfrânat, destrăbălat, deşănţat, dezmierdat, diabolic, dispreţuitor, dizgraţios, drăcesc, drăcos, drăgălaş, dulce, dur, dureros, enervant, enervat, euforic, exaltat, exasperat, excitant, extraordinar, factice, fals, femeiesc, fericit, feroce, fioros, formidabil, franc, fricos, frumos, gheţos, golănesc, graţios, greoi, groaznic, grosolan, grotesc, grozav, hidos, idiot, imoral, impertinent, incisiv, indiferent, indulgent, inexplicabil, insuportabil, inteligent, inuman, ipocrit, ironic, isteric, îmbietor, încântat, încântător, încurajator, îndrăzneţ, înfricoşător, înnebunitor, înveselit, jalnic, jignitor, josnic, jovial, lacom, lasciv, laş, lucid, lugubru, luminos, maiestuos, măreţ, milog, mimat, mohorât, murdar, natural, năprasnic, nebun, nebunesc, necăjit, necuviincios, nefiresc, negru, nehotărât, neliniştitor, nemaipomenit, nenatural, neobişnuit, neobrăzat, neomenesc, nepăsător, neplăcut, nerăutăcios, neruşinat, nervos, nesuferit, obraznic, obscen, oribil, păgân, persiflant, plăcut, poltron, poznaş, prefăcut, prietenesc, prietenos, primordial, prost, prostănesc, protocolar, provocator, rău, răutăcios, războinic, regesc, reţinut, resemnat, respingător, revoltător, rudimentar, ruşinat, sarcastic, sardonic, satanic, satisfăcut, sălbatic, sănătos, senin, senzual, sfâşietor, sfidător, sincer, sinistru, splendid, straniu, straşnic, strălucitor, stupid, sublim, supărător, suspect, şăgalnic, şiret, tăinuit, tăios, tâmp, tânăr, teribil, tineresc, tonic, triumfător, trudit, turbat, ucigător, uimitor, umilit, urât, usturător, veninos, vesel, viclean, vinovat, viu, voinic, voinicesc, voios, vrăjmaş, vulgar, zadarnic, zburdalnic, zdravăn, zguduitor.

„Paloarea sa era mai adâncă, era vânătă, buzele seci şi strâmbe, râsul *amar* şi peste măsură de silit..." EMINESCU, O. VII 188. ¤ „S-aude chiot, râs *argintiu*, plâns deznădăjduit." AGÂRBICEANU, O. 3 75. ¤ „Râsul *cavernos* al omului pe care îl ţineam de braţ, mă zgudui ca şi cum m-aş fi găsit într-un tren ce deraiază." MINULESCU, O. III 118. ¤ „Domnişoara Romulus râse tare, în cascade, cu râsul ei *cristalin*." PREDA, I. P. 36. ¤ „Băteau din palme şi râdeau copii / Cu râsul *crud* al nevinovăţiei." CAZIMIR, P. 66. ¤ „Am avut timp să-i aud paşii şi râsul, un râs *cumplit, neomenesc*..." BUZURA, F. T. 49. ¤ „Hohotul de râs *destrăbălat* al veseliei colective, în loc să-l asimileze săltăreţ, îl expulza amar." TEODOREANU, O. A. III 99. ¤ „Moş Gheorghe Leonte avu un râs *domol, blajin*." SADOVEANU, O. 4 209. ¤ „Râdea mereu cu râsul ei *drăcesc*." CODREANU, S. 1 252. ¤ „Atunci copilul văzu ceva, se puse pe râs, un râs *gângav, ştirb*..." SĂLCUDEANU, B. A. 18. ¤ „Când îl dezlegă, faţa i se umplu de râs *gras*." BIROU, L. 142. ¤ „Rogulski se îmbătase şi râdea cu râsul lui *gros, interminabil*, ce nu avea vreo cauză imediată." BREBAN, D. J. 426. ¤ „Ştim, râse Caramet, un râs *întunecat*, care-i pârjolea faţa." NEAGU, Î. 200. ¤ „Şi se scuturã de un râs *mărunt* şi *copilăros*..." I. M. SADOVEANU, S. II 23. ¤ „Râsul *mic* şi *gâlgâit*, palmele doamnei Veturia îi făcură plăcere." BREBAN, B. 57. ¤ „Îndată mi-a râs în obraz, cu râsul acela *mut, dureros* şi *insuportabil*." CEZAR PETRESCU, B. M. 67. ¤ „Îi apuca pe toţi un râs *nebun*." PREDA, I. P. III 141. ¤ „Mocanu şi oamenii trimişi de Brainea, se porniră pe un râs *nestăpânit*..." BUZURA, F. T. 227. ¤ „Şi deodată aud un râs *nestăvilit, contagios*, un râs de femeie şi de copil în acelaşi timp..." ELIADE, M. N. 10. ¤ „Căci râsul vostru *plin,*

Scanned with OKEN Scanner

năvalnic, / Ca unda râului de munte, / Îmi amintește-ndurerata / Poveste-a firelor cărunte." GOGA, O. I 67. ¤ „Și izbucni într-un râs *răsunător*, pe care nu era de a-l mai opri." DAN, S. 39. ¤ „Să nu te uiți în lume, las' lumea să vorbească, / La râsul ei *sarcastic* fă-ți geniul să crească..." MACEDONSKI, O. III 29. ¤ „Suntem mândri de holde și cântece, / De râsul *sănătos*, cu toată gura..." LABIȘ, P. 157. ¤ Și gândul că în seara aceea chiar o va avea în brațe, îi va auzi râsul *senzual*, îi va frânge în mâini degetele ei subțiri, îl va tulbura fizic." SEBASTIAN, O. A. 137. ¤ „Mulțimea începe să urle într-un râs *sălbatic*." SADOVEANU, O. 1 337. ¤ „Irena izbucni într-un râs *silit* și *nervos*." DEMETRESCU, S. A. 405. ¤ „Când deodată se ivea / Și la ei ușor venea / Un bujor de copiliță / Cu râs *vesel* pe guriță..." ALECSANDRI, O. I 72. ¤ „Și prefăcându-mă că abia mai mă țin pe picioare, izbucnii în râs, *zgâlțâit* și *mecanic*, de alcoolic pierdut iremediabil." MIHĂESCU, O. IV 591. ¤ „Și izbucnea într-un râs *zgomotos* și *plin*." PARASCHIVESCU, S. 3 240.

RÂU. Adânc, alb, albastru, anemic, argintiu, bălos, bătrân, biet, blestemat, blond, bogat, bun, cald, calm, clocotitor, cristalin, crunt, cumplit, curat, curgător, domol, frumos, furios, gălbui, gigant, grabnic, haotic, imaculat, înflăcărat, înfricoșător, întăritor, întins, lat, leneș, limpede, lin, liniștit, luciu, mare, mâlos, mic, moale, mocirlos, molcom, murdar, mut, nărăvaș, năvalnic, nebun, negru, obosit, periculos, plângător, potolit, prieten, profund, purificator, repede, revărsat, rumen, scânteietor, sclipitor, sec, sfânt, spumat, (*pop.*) spumegos, spumos, statornic, strălucitor, suav, tăcut, tragic, trist, tulbure, vesel, viclean, vijelios.

„Și mă scutur de mine însumi / ca un câne ce-a ieșit dintr-un râu *blestemat*." BLAGA, O. 1 171. ¤ „Nu de izvor, ci ca de râu *bogat* / un murmur se aude, fără unde." BLAGA, O. 2 234. ¤ „Un popor de stânci se ridică din fundul râului *clocotitor* și sfâșie-n zdrențe toată pânza apei." VLAHUȚĂ, S. A. III 325. ¤ „Din coloanele de dealuri se întind văile pline / De dumbrave, de izvoare, și de râuri *cristaline*..." EMINESCU, O. IV 118. ¤ „Râul *curgător* și *moale* parcă poartă eleganța / Unui șarpe ce se plimbă..." BOTEZ, S. 1 37. ¤ „Orele trec una după alta, monotone și lente, ca apele unui râu *leneș*, plin de plante putrezite." BOGZA, S. P. I 158. ¤ „Unele spirite foarte adânci sunt în același timp atât de clare, încât apar, ca fundul unui râu *limpede*, mai puțin adânci decât sunt." BLAGA, O. 7 68. ¤ „- Codrule cu râuri *line*, / Vremea trece, vremea vine..." EMINESCU, O. I 123. ¤ „Suindu-vă pe puntea nouă ca să străbateți râul *negru*, / să luați în val și vânt tot praful cu milioanele de morți..." BOUREANU, S. 2 109. ¤ „Apoi, lăsând caii nemișcați în câmpie, se îndreptară spre râul *scânteietor*, cu sânețele în mâini." SADOVEANU, O. I 322. ¤ „Mă dusei la râul *sec*, / Dorul mândrei să-l înec..." JARNÍK-BÎRSEANU, D. 324. ¤ „În *tăcutul*, în *marele* râu, / cu aripile moarte m-aș duce..." BACONSKY, F. M. 270. ¤ „Zboară în amurg hârtia / peste ierburile arse. / Ploaia n-o dizolvă, n-o ia / râul *trist*, nici norul." MUGUR, D. 69.

REALITATE. Adevărată, amorfă, aspră, banală, bănuită, bizară, brutală, certă, chinuitoare, colorată, complexă, concretă, copleșitoare, crudă, cruntă, cumplită, dezumanizată, dificilă, dinamică, dură, dureroasă, evidentă, existentă, exterioară, falsă, fermecătoare, fluentă, goală, obraznică, hidoasă, ideală, iluzorie,

Scanned with OKEN Scanner

imanentă, imediată, implacabilă, imposibilă, incontestabilă, infinită, inflexibilă, insondabilă, intrinsecă, ireversibilă, încurajatoare, înfricoşată, îngrozitoare, înspăimântătoare, înşelătoare, jalnică, liniştită, mercantilă, meschină, mută, năprasnică, nebănuită, nedorită, nedreaptă, neînduplecată, nemiloasă, nimicitoare, obiectivă, pipăibilă, pitorească, posomorâtă, previzibilă, profundă, puternică, romantică, schimbătoare, sensibilă, simplă, stânjenitoare, sufletească, tangibilă, teribilă, trivială, tulburătoare, uluitoare, umană, urâtă, viabilă, vie, violentă, vizibilă, zguduitoare.

„Mă aflam în faţa unei realităţi *certe, concrete, crude.*" DRUMEŞ, C. M. 137. ¤ „Dar deodată realitatea *dură* şi *violentă* îi aduse o dureroasă sfâşiere de inimă." STAHL, F. O. 78. ¤ „Realiatea *goală, meschină* şi *brutală* / În faţă ne priveşte..." STAMATIAD, C. A. 87. ¤ „E *gravă* şi *amară* realitatea satelor acestora tainice, aproape cu totul neştiute." PARASCHIVESCU, S. 3 41. ¤ „Ce *groaznică* realitate, întrecând cu mult cea mai neagră închipuire!" BOGZA, S. P. I 90. ¤ „Trăiesc într-adevăr sentimentul acut al imposibilităţii de a fotografia această *tulburătoare, dinamică* realitate prin inima şi pe marginea căreia trec." PĂUNESCU, B. V. 57. ¤ „De la realitatea *urâtă* şi *copleşitoare* se întorcea spre idealul izgonit şi ucis." PAPADAT-BENGESCU, O. II 36.

REGRET. Adânc, adevărat, alinător, amar, amarnic, ascuns, aspru, banal, blajin, brusc, brutal, caustic, cutremurător, deşert, dureros, etern, fermecător, fioros, general, imens, intim, jalnic, (*pop.*) lăcrămos, meschin, moale, mut, nedefinit, nelămurit, nemărturisit, nesfârşit, permanent, profund, răutăcios, resemnat, retrospectiv, ridicol, scrumit, secret, sfâşietor, sincer, suprem, surd, şoptit, tardiv, tăcut, târziu, tulbure, vag, vădit, vechi, zadarnic.

„Nici nu cred că-i mai interesează fleacurile astea! am spus eu încet, trăind şi retrăind un regret *amar* şi *adânc*..." LĂNCRĂNJAN, F. S. 684. ¤ „Dar nu era timpul de regrete *deşarte*." BOTEZ, S. 4 390. ¤ „Din vorbele lui, înecate în gât, se degaja un regret *imens, dureros*, sentimentul că pierduse ceva definitiv." BUZURA, F. T. 276. ¤ „Şi iarba peste dânsul din zi în zi tot creşte, / Cum creşte şi în pieptu-mi tot *jalnicul* regret!" MACEDONSKI, O. II 13. ¤ „Această aducere-aminte... are nu ştiu ce parfum de melancolie venit de departe, ce-ţi umple uneori ochii de lacrimi şi sufletul de un *sfâşietor* regret." DEMETRESCU, S. A. 540. ¤ „Regretul ei e aşa de *sincer* încât îţi pare şi ţie rău că nu pot merge la Bucureşti." PAPADAT-BENGESCU, O. II 256. ¤ „Valuri de regrete *surde* o năvăleau din toate părţile." VLAHUŢĂ, S. A. III 160. ¤ „În lacrimi port minciuna *tăcutelor* regrete, / Şi-n râs, impertinenţa sonorelor mandole." MINULESCU, O. I 53

REPROŞ. Amar, ascuns, aspru, blajin, blând, continuu, cumplit, dispreţuitor, enorm, furios, galeş, glumeţ, graţios, imens, intens, intim, îndurerat, întristat, mic, mut, prietenesc, rece, sever, tandru, tardiv, tăcut, trist, usturător, uşor, vehement, viu, zadarnic.

„Îşi făcu reproşuri *aspre* că n-a venit până acum..." BOTEZ, S. 4 390. ¤ „Nici reproşurile *mute* ale Valentinei, nici evidenta crispare a lui Ştefan nu reuşiseră s-o tulbure..." MAZILU, N. E. 58.

Scanned with OKEN Scanner

RESPECT. Absolut, adânc, afectat, agresiv, batjocoritor, binecuvântat, cuvenit, deferent, definitiv, desăvârşit, deosebit, duios, exagerat, forţat, fricos, infinit, integral, îndoielnic, înnăscut, milităresc, mistic, (*pop.*) năvălit, neascuns, neclintit, nemărginit, nesfârşit, palpitant, paralizant, prefăcut, profund, răutăcios, real, rece, relativ, religios, sacru, sfânt, silit, speriat, straniu, tainic, vinovat.

„Mă apropiu cu respectul *cuvenit* şi salut..." CARAGIALE, O. I 589. ¤ „Era înconjurat cu un respect *deosebit*, aproape *milităresc* şi deseori el concepea uzina ca o unitate militară." IVASIUC, P. 112. ¤ „Pentru tatăl meu, pe de altă parte, aveam un respect *desăvârşit*." SADOVEANU, O. 16 479. ¤ „Înfricoşat, cu paşi şovăielnici, c-un *mistic* respect treci de la o minune la alta pe solul moale, elastic ca buretele." BART, S. I 435. ¤ „Faţă de ai săi, faţă de cei mulţi şi buni, faţă de tovarăşii săi de luptă, sunt sigur însă că nu a nutrit un respect *neclintit* până în clipa din urmă." LĂNCRĂNJAN, C. II 23. ¤ „Matei, în *nemărginitul* lui respect pentru fată, îi păru că simte şi înţelege tot ce simte şi gândeşte ea." STAHL, F. O 352. ¤ „Spunea acest lucru, cu un *nesfârşit* respect, cu un fel de teroare uimită." SEBASTIAN, O. A. 295. ¤ „La tot pasul un nou lucru vrednic de laudă se arăta ochilor mei şi îmi insufla un *sfânt* respect pentru maiştrii nemuritori care au înzăstrat patria lor cu atâte podoabe ce fac mirarea călătorilor." ALECSANDRI, O. IV 53.

RESPIRAŢIE. Adâncă, agitată, amplă, anevoioasă, apăsată, aprinsă, aritmică, aspră, aţâţată, calmă, căznită, ciudată, comodă, cumplită, deasă, domoală, dulce, dură, egală, fierbinte, fină, furtunoasă, gâfâită, grea, grăbită, greoaie, groasă, horcăită, imperceptibilă, inegală, împuţinată, înaltă, înăbuşită, încărcată, încordată, înfricoşată, îngreunată, întreagă, întretăiată, înţepătoare, învălmăşită, liniştită, liniştitoare, lungă, mirositoare, moale, nazală, neliniştită, neregulată, nervoasă, normală, obosită, oprită, ostenită, palpitândă, parfumată, penibilă, pierdută, plină, poticnită, potolită, precipitată, prelungă, primejdioasă, profundă, pură, puternică, rapidă, rară, rărită, răstită, regulată, repede, reţinută, ritmică, sacadată, sănătoasă, scurtă, stranie, strepezită, sufocată, suportabilă, suspendată, şuierată, şuierătoare, tainică, tăioasă, temătoare, timidă, uimită, uscată, uşoară, vie, violentă, zgomotoasă.

„Respiraţia ei era *agitată*." BOTEZ, S. 4 233. ¤ „În liniştea odăii se auzea respiraţia lui Gabriel, *amplă* şi *liniştită*, şi cea *grea* a mamei lui." STAHL, F. O. 21. ¤ „Vorbea încet şi apăsat, să nu-şi trădeze respiraţia *anevoioasă*." VINEA, O. II 182. ¤ „Respiraţia lor foşni *apăsată* şi *scurtă*." HOLBAN, O. I 77. ¤ „În trecere Varga se întoarse cu faţa spre Apostol care-i simţi respiraţia *aspră*, *tăioasă*, *înţepătoare*." REBREANU, O. 5 269. ¤ „Lelia avea obrajii roşii, respiraţia *aţâţată*." BREBAN, B. 31. ¤ „Prin buzele liniştite trecea o respiraţie *deasă* dar foarte *uşoară*." PAPADAT-BENGESCU, O. II 77. ¤ „În cabinet, respiraţia Coraliei se făcuse din nou *gâfâită* şi *neregulată*." PHILIPPIDE, S. 2 101. ¤ „Mătăhălos, ştirb, cu respiraţia *greoaie*, ca şi cum i-ar fi scârţâit în piept o scândură udă, unchiul Petre Dună, care era lemnar, ar fi dat orice să-l lungească pe

Scanned with OKEN Scanner

tata pe gard și să-l bată în cuie." NEAGU, Î. 6. ¤ „Amândoi stăteau cu respirația *tăiată, suspendată*." BREBAN, D. J. 184.

REZULTAT. Apreciabil, bun, concludent, derizoriu, dezastruos, dorit, excelent, excepțional, extraordinar, facil, favorabil, formidabil, frumos, imediat, inconcludent, inedit, interesant, îmbucurător, îndoielnic, mare, mediocru, minunat, miraculos, mizerabil, mulțumitor, neașteptat, nedorit, nefast, neobișnuit, notabil, optim, palpitant, paradoxal, promițător, remarcabil, rodnic, satisfăcător, scontat, senzațional, simplu, spectaculos, strălucit, trist, urât, valabil.

„Din păcate însă nu sunt cercetătorul cu rezultate *formidabile...*" BUZURA, O. 86. ¤ „Rezultatul este *inedit*, de un inedit de cea mai nobilă esență." STĂNESCU, R. 244. ¤ „Bucuria lui era nemărginită din cauza *marelui* rezultat ce dobândise cu atâta înlesnire." FILIMON, O. II 204. ¤ „Rezultatele erau dintre cele mai *mizerabile* și mai *derizorii*." MAZILU, N. E. 83. ¤ „Ce rezultate *spectaculoase* obținuseră într-un timp atât de scurt!" MAZILU, N. E. 193.

ROCHIE. Admirabilă, aleasă, bătrânească, bătrâncioasă, bățoasă, bizară, caldă, caraghioasă, călduroasă, cernită, clară, colorată, decoltată, delicată, demodată, deschisă, elegantă, excentrică, extravagantă, fastuoasă, fermecătoare, fină, foșnitoare, grea, greoaie, groasă, ieftină, imaculată, insuportabilă, interminabilă, încântătoare, închisă, înflorată, înfoiată, învechită, înzorzonată, largă, lunecoasă, lungă, mătăsoasă, mândră, modestă, mohorâtă, mondenă, mototolită, năucitoare, nouă, perlată, pestriță, posomorâtă, pretențioasă, primăvăratică, sărăcăcioasă, scânteietoare, scumpă, simplă, sobră, somptuoasă, spălăcită, spumoasă, strălucitoare, străvezie, strâmtă, subțire, șifonată, transparentă, umflată, ușoară, vaporoasă, veche, veselă.

„Fetița lor visează la flori, l-a ei ghirlandă, / La gaza cea subțire, la rochia-i *elegantă...*" BOLLIAC, O. 87. ¤ „Decanul avocaților coboară trăgându-și după dânsul cocoana, care trage după dânsa o *interminabilă* rochie de catifea verde..." CARAGIALE, O. I 427. ¤ „De sus, din fereastră, văd proiecția lumii pe străzi; / creștetul fetelor blonde ca floarea paștelui, / înconjurat de circumferința rochiilor *largi, colorate...*" PORUMBACU, V. 48. ¤ „Din încreștirea *lungii* rochii / Răsai ca marmura în loc - / Ș-atârnă sufletu-mi de ochii / Cei plini de lacrimi și noroc." EMINESCU, O. I 117. ¤ „Și tu în *mohorâta* rochie de bal / nu ești oare heruvimul travestit?" BOTTA, S. 1 40. ¤ „În ultima clipă, au găsit în pat - adusă probabil de Fana - o rochie *sărăcăcioasă, bățoasă*, de pichet alb de bumbac..." SERGHI, M. 24. ¤ „Ana însă, în rochia ei *scânteietoare* și în papucii de fir ai dansurilor nocturne, rămânea neturburată în mijlocul norului de parfum care o însoțea..." VINEA, O. III 362. ¤ „Rochiile *străvezii* pluteau prin aer..." ABĂLUȚĂ, M. F. 114. ¤ „Ana era îmbrăcată cu o rochie *subțire, vaporoasă*, cu volane mari la gât." NEDELCOVICI, S. V. 1 242.

ROUĂ. Albastră, albă, amară, argintată, argintie, aromată, clară, cristalină, curată, divină, dulce, firavă, fragedă, grea, groasă,

Scanned with OKEN Scanner

întineritoare, mare, luminoasă, necălcată, nescuturată, parfumată, plăpândă, plumburie, proaspătă, pură, răcoritoare, răcoroasă, rece, scânteietoare, sclipitoare, strălucitoare, străvezie.

„Sonata Lunii de Bethoven / e însăşi luna coborâtă pe pământ, / Aşa s-ar crede şi aşa s-ar zice: / luna ce umblă prin păduri, / prin rouă-*albastră* şi prin flori de crini." BLAGA, O. 2 234. ¤ „Un bob de rouă *cristalină* / A fost oglinda fermecată..." I. M. SADOVEANU, S. 1 65. ¤ „Amorul arde în sufletul meu / Bătut de doruri apăsătoare / Ca roua *dulce* p-o tristă floare." BOLINTINEANU, O. I 202. ¤ „Dimineţa-i roua *mare*..." A. L. P. I 203. ¤ „Deasupra lui se prăbuşeşte / O *plumburie, groasă* rouă..." CĂLINESCU, O. 2 111-112. ¤ „Să doarmă *pură* roua pe livadă..." VOICULESCU, P. II 190.

Scanned with OKEN Scanner

S

SALCIE. Adormită, albă, argintie, aspră, bătrână, cenușie, credincioasă, elegiacă, firavă, gânditoare, gingașă, goală, îmbătrânită, împletită, înaltă, încâlcită, încremenită, îngândurată, înmiresmată, întristată, jalnică, lăcrimoasă, leneșă, melancolică, mlădie, mlădioasă, plânsă, posomorâtă, răsfirată, rotată, săracă, scorburoasă, sfântă, sihastră, singură, solitară, somnoroasă, stingheră, subțire, suspinătoare, tânără, tolănită, tristă, uriașă, veche, verde, veștedă, vie, visătoare, zveltă.

„Pe urmă începură iar a se arăta lunci rare de sălcii *bătrâne*." SADOVEANU, O. 6 47. ¤ „*Îmbătrânite* sălcii cu trunchiuri torturate, / Prin balta inundată croit-au bulevarde..." PERPESSICIUS, O. 1 68. ¤ „Ce fac bătrânii pomi și iasomia, / Și teiul nalt, și salcia-*nmiresmată*?" FELEA, C. M. 55. ¤ „Iar lebăda la umbra de sălcii *lăcrimoase*, / i-atât de pură-n sfera splendorilor..." DOINAȘ, A. P 40. ¤ „Și sălcii *sfinte* mișcă a lor frunză..." EMINESCU, O. IV 94. ¤ „Iar tu, iubito, suferind cu pasul, / găseai în zare fluviul descântat / de sălcii *triste*, lăcrimând în ceasul / când luna-și scoate cornul argintat." DOINAȘ, A. P. 47. ¤ „Îmi plăcea să rătăcesc printre firavi mesteceni sau pe sub *uriașe* și *elegiace* sălcii." BOGZA, S. P. IV 514. ¤ „Sălcii *veștede*, pe mal, / S-au oprit să vadă moara." LESNEA, P. 102. ¤ „Pe-alături de-mi râd fete pe furiș. / Zăresc doar sălcii *zvelte*-n luminiș." PILLAT, P. 151.

SALUT. Adânc, admirativ, afabil, amabil, ceremonios, cordial, cuviincios, discret, fad, frenetic, grațios, indiferent, ironic, larg, mândru, melancolic, milităresc, obosit, politicos, prietenos, rece, reglementar, respectuos, scurt, serios, speriat, timid, venerabil, (*livr.*) vesperal.

„Sluga, după câteva saluturi *adânci*, se puse dinaintea stăpânului său cu mânele pe piept..." FILIMON, O. II 33. ¤ „Pe el, Costel, pe atunci liceean, nu-l saluta; adică nu răspundea la salutul lui *admirativ*." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 246. ¤ „Se admirau rochii noi, se schimbau saluturi *afabile* de la o lojă la alta..." SEBASTIAN, O. A. 65. ¤ „Directorul nu răspunse la salutul lui *grațios*." ARGHEZI, S. 11 267. ¤ „Și Coriolan îi făcu un salut *ironic*." VLAHUȚĂ, S. A. II 177. ¤ „Ioanide se mulțumi să facă un salut *melancolic* cu mâna." CĂLINESCU, O. 7 67. ¤ „Trimitea saluturi *mândre* în dreapta și stânga..." I. M. SADOVEANU,

Scanned with OKEN Scanner

S. II 175. Totuşi, de Codreanu era mai apropiat şi salutul lui *rece*, când, după lungi insistenţe, îi întâlnise privirea, îi aminti de avertismentul doctorului Dumitrescu." BUZURA, O. 370. ¤ „După un salut *respectuos*, o întrebă discret: - De când comandaţi vasul acesta?" BART, S. I 441. ¤ „Îl întâlnea aproape în fiecare zi la prânz, când se întorcea de la şcoală şi îi plăcea salutul lui *serios, larg*." SEBASTIAN, O. A. 34.

SAT. Adormit, amărât, apatic, arătos, arhaic, aţipit, bogat, calic, contemporan, curat, dulce, frumos, gol, gloduros, idilic, larg, lăuntric, liniştit, mare, masiv, mâhnit, mândru, misterios, mizer, mizerabil, mohorât, monoton, necăjit, necunoscut, negru, nenorocit, nou, patriarhal, păcătos, prietenos, pustiu, renumit, sălbatic, sărac, sărăcăcios, sărăcit, sfărâmat, singuratic, smârcos, străvechi, tăcut, ticălos, tihnit, trist, umil, urgisit, vechi, vesel, vestit.

„Şi prin satul *adormit* / Doar vrun câne-n somn mai latră / Răguşit." COŞBUC, O. A. I 4. ¤ „Dealuri sterpe, câte-un sat calic..." CAZIMIR, P. 274. ¤ „Cobora încet către un sat *liniştit* şi *tăcut*, pe care îl iubise şi îl cunoscuse..." LĂNCRĂNJAN, C. I 71. ¤ „Ce *mândru*-i satu-n care doarme / Copilăria mea-ngropată..." VLAHUŢĂ, S. A. I 164. ¤ „La dreapta, departe de câmpie, se zărea un sat *mohorât*..." SADOVEANU, O. 1 282. ¤ „Păi dacă n-aş avea inimă aş locui la oraş, moşule, nu m-aş pierde vremea în satul ăsta *păcătos* care-mi scurtează zilele." STANCU, S. 7 219. ¤ „Şi s-a dus! Trecu: văi, dealuri, / Munţi cu brazi şi cu stejari; / Şes cu sate *prietenoase*, / Locuite de plugari." DULFU, S. 281. ¤ „De ce nu vii să vezi / Ce *trist* e satul, / Şi-n zori, şi la nămiezi, / Şi pe-nserate!" PERPESSICIUS, O. 1 176. ¤ „Amândoi au venit aduşi de aceeaşi chemare într-un sat *urgisit*." CEZAR PETRESCU, A. 271. ¤ „Într-o zi s-a hotărât. A plecat în sus, la un sat *sălbatec* de pe Neagra." VOICULESCU, PV. I 50.

SATISFACŢIE. Accesibilă, adâncă, adevărată, amară, ameţitoare, animală, apriorică, apropiată, ascunsă, ascuţită, bizară, bolnavă, bruscă, brutală, cinică, cinstită, ciudată, copilărească, cumplită, curioasă, dementă, demonică, deosebită, deplină, dezirabilă, diabolică, dispreţuitoare, divină, drăcească, duioasă, durabilă, dureroasă, egoistă, esenţială, exagerată, expansivă, facilă, feroce, fugară, grasă, greoaie, groasă, grosolană, grozavă, hapsână, idioată, ieftină, iluzorie, imediată, imensă, incompletă, inconştientă, indezirabilă, indirectă, individuală, inedită, intelectuală, intensă, interzisă, intimă, ironică, înaltă, înduioşată, josnică, jovială, largă, latentă, lubrică, lugubră, luminoasă, mare, maximă, măruntă, mică, mizeră, mohorâtă, molipsitoare, momentană, monstruoasă, neagră, neascunsă, nedefinită, neînchipuită, nelămurită, nemaipomenită, nemaivăzută, nemărginită, nemăsurată, neobosită, nepreţuită, nespusă, nestăpânită, neumană, orgolioasă, palpabilă, perfidă, perversă, pervertită, potolită, precoce, prietenoasă, prostească, pură, puternică, răutăcioasă, răzbunătoare, rea, reală, recunoscătoare, reţinută, sadică, satanică, scandaloasă, secretă, sinceră, stăpânită, stridentă, supremă, surprinzătoare, strengărească, tainică, terestră, timidă, trecătoare, tristă, triumfătoare, trufaşă, uriaşă, vană, vicleană, victorioasă, violentă, vulgară.

Scanned with OKEN Scanner

„Figura ei curată exprimă o satisfacție *cinstită*." ARGHEZI, S. 13 162. ¤ „Pe figura lui se vedea o satisfacție *ciudată*." REBREANU, O. 9 206. ¤ „Surâse cu o satisfacție *duioasă*." STAHL, D. F. 215. ¤ „ Foarte bine! exclamă ea cu o *grasă* satisfacție." PREDA, I. P. III 251. „Îmi stătea încă în gât o mare veselie, o satisfacție *groasă*, dacă nu *grosolană*." PREDA, I. P. I 129. ¤ „Am deschis numai pentru această satisfacție *josnică* scrisoarea dumneavoastră..." CEZAR PETRESCU, O. P. 324. ¤ „Luchi izbucni în hohote cu o satisfacție *molipsitoare*." PREDA, D. 216. ¤ Ochii Lolei sclipiră repede, și capul își scutură odată coama blondă într-o satisfacție *mută* și *rece*." CĂLINESCU, O. I ¤ Ochii lui vioi și mobili, plini de o diabolică curiozitate, te urmăreau cu o bucurie și cu o satisfacție *neînchipuită*." BOTEZ, S. 4 333. ¤ „Costel simțea un fel de satisfacție *nelămurită*..." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 28. ¤ „Unii mă sfidau de-a dreptu, cu o satisfacție *nemaipomenită*." LĂNCRĂNJAN, F. S. 584. ¤ „Fața lui radia de-un zâmbet de *nemaivăzută* satisfacție..." MIHĂESCU, O. 1 74. ¤ „El citește cu lăcomie, cu *nespusă* satisfacție, uimirea zugrăvită pe fața mea." AGÂRBICEANU, O. 3 352. ¤ „Am rămas pe prag, chircit, oscilând între o stranie durere și o satisfacție *orgolioasă*, *rea*..." BUZURA, F. T. 86. ¤ „Prin dăruire de sine ieșim din noi, îmbogățim lumea noastră internă, deschizându-ne un izvor de satisfacții *pure*, *înalte* și *durabile*." PAVELCU, M. L. 126. ¤ „Găsea în nevinovăția lui *suprema* satisfacție." MAZILU, C. S. 76. ¤ „Dacă te-aș aproba, poate aș face-o cu satisfacția *trufașă* a unuia care ar fi prevăzut de mai înainte totul." ȚOIU, Î. 384.

SĂNĂTATE. Agresivă, biruitoare, bună, compromisă, delicată, deplină, dezgustătoare, distrusă, enigmatică, eternă, excelentă, firavă, fragedă, fragilă, grozavă, inatacabilă, inepuizabilă, instabilă, înfloritoare, înșelătoare, măcinată, mlădioasă, multă, neîndoioasă, nestabilă, normală, perfectă, periclitată, plină, precară, puternică, proastă, rea, robustă, ruinată, rumenă, satisfăcătoare, solidă, splendidă, sprintenă, superbă, șubredă, tare, trainică, uimitoare, zdruncinată.

„Asta mi-i toată averea, și sănătatea *bună*, *rea*, pe care mi-o mănânc zi de zi în iadul acesta." BIROU, L. 232. ¤ „Și simțeam nevoia să respir adânc. Asta-mi da și o senzație de sănătate *grozavă*, de energie și de bărbăție." BOTEZ, S. 4 94. ¤ „Erau o samă din mișeii târgului, unii calici de-o mână ori de-un picior, alții chiori și orbi, alții în *plină* și *înfloritoare* sănătate..." SADOVEANU, O. 10 87. ¤ „Încolo, se lupta cu o sănătate *șubredă* care nu-i adusese decât un năravgreu și trist: patima doctoriilor." I. M. SADOVEANU, S. III 200. ¤ „Tocmai acum Horia luă seama că sănătatea îi e *zdruncinată*." BASSARABESCU, S. A. 344.

SĂRUT. Acru, agresiv, amar, animalic, apăsat, aprig, aprins, bălos, bătrâncios, blând, blestemat, bun, cald, candid, cast, contrafăcut, crispat, crud, curat, distrat, drăgălaș, dulce, dureros, etern, fermecat, fierbinte, fugar, galben, gol, greu, himeric, ideal, inocent, îndelung, înflăcărat, înfocat, livresc, lung, mare, matern, moale, moleșit, mortal, mut, năuc, nebun, negrăbit, neisprăvit, neprihănit, nesățios, nesfârșit, nou, pasionat, pătimaș, plin, prelung, proaspăt, putred, răscolitor, rece, recunoscător, reținut, sfielnic, sfios, străbătător, tainic, temut, total, trist, ucigător, ultim, umed, uscat, viu, zâmbitor, zgomotos.

Scanned with OKEN Scanner

„Într-un amurg cu pulbere măruntă / pe când visa *amarul* ei sărut, / un sol călare îl pofti la nuntă / vorbindu-i de un mire nou, necunoscut." DOINAȘ, V. 77. ¤ „Ah! Cum vă deplâng că voi n-aveți prilejul / Să știți gustul buzelor ei parfumate, / Să beți ca și mine sărutul ei *aprig* / Și-n joc să-i cunoașteți dulceața făpturii." STANCA, V. 179. ¤ „Și gura-și apleacă în dulce beție, / I-apasă pe buze-i sărutu-i *aprins*." EMINESCU, O. IV 167. ¤ „Pe buze tot îmi arde sărutul *blestemat*..." PILLAT, P. 198. ¤ „Să vă păstrați în anii ce-i așteptați, de-a rândul, / Nensângerat de groază, sărutul vostru *blând*." LABIȘ, M. C. 171. ¤ „Dezmierdărilor mele răspundea rar de tot, în treacăt, fără convingere, cu un sărut *distrat* și *reținut*." BOTEZ, S. 4 102. ¤ „Se trezi din somn deodată de sărutu-i *fermecat*..." EMINESCU, O. I 80. ¤ „Îți mai aduci aminte / Din vremile de pace / Sărutul meu *fierbinte*?" PERPESSICIUS, O. 1 19. ¤ „În timpul când îl primea în odăiță ei muiată în parfumul iubirei se lăsa pradă săruturilor lui *nebune*." PETICĂ, S. I 195-196. ¤ „Îmi vei aduce totuși floarea *neprihănitului* sărut?" BARBU, V. P. 110. ¤ „*Pătimașul* lor sărut răstoarnă / Lumile și cască-n cer o poartă..." GEORGE, S. 43. ¤ „Dar să nu te superi dacă sărutul meu va fi *rece*..." BOTTA, S. 1 36. ¤ „O sărută pe obraji și pe gură și parcă îl sărută și ea. Săruturi *sfioase*, aproape *crude*." VINEA, O. II 38. ¤ „N-au primit de la ea *zâmbitoru-i* sărut." VIANU, O. I 44.

SĂRUTARE. Abandonată, adâncă adevărată, afectată, amară, amețitoare, apăsată, aprinsă, arzândă, avidă, băloasă, blajină, bruscă, caldă, castă, călduroasă, cerească, cleioasă, convențională, curată, delicată, delirantă, desperată, dezgustată, diafană, distrată, divină, duioasă, dulce, dureroasă, eternă, evlavioasă, exaltată, felină, fermecată, fierbinte, fioroasă, focoasă, frenetică, furată, furișată, furișă, grețoasă, indescriptibilă, încleștată, înfiorată, înflăcărată, înfocată, înghețată, înnebunită, însetată, lacomă, lungă, măruntă, mântuitoare, mușcată, nebună, nemaiîntâlnită, nervoasă, nesfârșită, nevinovată, nocturnă, pasionată, patetică, păgână, pătimașă, plină, prelungă, profundă, rapidă, rece, respectuoasă, sălbatică, scurtă, serafică, suavă, sublimă, supremă, tandră, timidă, umilă, ușoară, veșnică, violentă, vrăjită, zgomotoasă.

„Destin, nu-mi place sărutarea ta!... A fost *amară*..." BACOVIA, O. 466. ¤ „Și fața mea în lacrimi pe fața ta s-o plec, / Cu sărutări *aprinse* suflarea să ți-o-nec..." EMINESCU, O. I 213. ¤ „Parcă ar fi așteptat o *bruscă*, *nemaiîntâlnită* sărutare." ELIADE, M. N. 182. ¤ „Și gura ta păstrează *divina* sărutare / Din raiul ce-ai lăsat." BOLINTINEANU, O. I 108. ¤ „Sărută-mă din nou. Știi tu ce mult / *Duioasa* sărutare mă-nfioară?" LABIȘ, M. C. 324. ¤ „Ce sărutări *duioase*, *fierbinți* și *abandonate*." PREDA, I. P. I 230. ¤ „Izbuti să-și descleștеze buzele din sărutarea *dureroasă*." REBREANU, O. 983. ¤ „O cuprinse în brațe, o sărută iar, aceleași sărutări *exaltate* de adorație." STAHL, D. F. 193. ¤ „O singură minută a mea și-a ta ființă / S-au întrunit în raiul *fierbintei* sărutări..." ALECSANDRI, O. I 241. ¤ „Nepăsător să pui pe buze o *fioroasă* sărutare / Precum se pune un stigmat." MACEDONSKI, O. II 79. ¤ „Și gingașa copilă îl acoperea de sărutări *focoase*..." NEGRUZZI. O. I 15. ¤ „Îi strivi buzele cu o sărutare *încleștată*." CEZAR PETRESCU, Î. 59. ¤ „Pentru iscusita greacă însă, aceste sărutări *înfocate* erau numai o cursă prin care-și înlesnea mijloacele de a amăgi mai tare și mai bine pe acela ce ea voia să exploateze." FILIMON, O. II 73. ¤ „Mi-a cuprins umerii și mi-a primit sărutarea *înnebunită*." ELIADE, M. N.

Scanned with OKEN Scanner

193. ¤ „Pe-o față îngerească când pui prin cugetare / O *lungă, nesfârșită* și *dulce* sărutare?" MACEDONSKI, O. III 59. ¤ „Domițian rămase împietrit sub sărutările ei *nervoase, nesfârșite*." BASSARABESCU, S. A. 187. ¤ „Și el râdea arătându-și dinții albi și ascuțiți, și se pleca domol spre ea, cu o sărutare *pătimașă*." SADOVEANU, O. 4 415. ¤ „Totul se redusese între ei doar la sărutări *serafice*." PREDA, D. 475. ¤ „Trecute aste zile când eu cu Margareta, / Schimbam întreaga noapte *sublime* sărutări!..." MACEDONSKI, O. I 297.

SÂN. (*Mai ales la pl.*) Abundenți, ademenitori, agresivi, albi, apocaliptici, ascultători, aprinși, arămii, ațâțători, bălani, bogați, bolovănoși, bombați, calzi, cărnoși, căzuți, celebri, dârji, decoltați, delicați, devastați, dezgoliți, dezmierdați, dezumflați, doldora, drepți, dulci, durdulii, duri, elastici, enormi, falnici, feciorelnici, fecioresti, fermecători, fermi, fierbinți, firavi, fleșcăiți, formidabili, fragezi, frumoși, gălbui, goi, globuloși, glorioși, grațioși, grei, inocenți, îmbietori, înalți, îndrăzneți, înfloriți, învolți, lăptoși, lăsați, leneși, limpezi, marcați, mari, masivi, mici, minunați, moi, molatici, necrescuți, netezi, obosiți, opulenți, osteniți, palizi, patetici, perfecți, pietroși, plați, plăpânzi, pleoștiți, plini, pompoși, proaspeți, proeminenți, provocatori, pungiți, puternici, răsuflați, revărsați, robuști, rotunzi, roz, rozalbi, rumeni, semeți, sfioși, sfruntători, sterpi, storși, striviți, suavi, subțiați, superbi, surpați, tari, tescuiți, tineri, trandafirii, tremurători, triști, triumfători, trufași, tumultuoși, turtiți, țepeni, urâți, uscați, veștejiți (*vestejiți*), vineți, vioi, virginali, vlăguiți, voinici, voluminoși, zbârciți, zburdalnici, zvâcnitori.

„Privirea lui se frământa pe sânii *ademenitori* și pe buzele ei umede care, vorbind și glumind, parcă-l dojeneau și-l chemau." REBREANU, O. 6 198. ¤ „Și-așa cum stai culcată, / Rupând între dinți un fir de iarbă / Ți se văd sânii *albi* strânși între coaste." CAMIL PETRESCU, O. I 83. ¤ „Însă necontenit privirile lui coborau neliniștite pe sânii ei *bogați*." AGÂRBICEANU, O. 1 141. ¤ „Fața lui Mahavira se odihnea între sânii ei *feciorelnici*." REBREANU, O. 6 60. ¤ „Putea să nu ghicească doi sâni *fermecători* / Sub alba percalină în care-i apăruse..." MACEDONSKI, O. IV 177. ¤ „Doamne, dă-mi timiditatea sânilor *firavi* ce încă / N-au simțit apropierea rozelor pe piepturi prinse..." PERPESSICIUS, O. 1 72. ¤ „Și-și răcorea sânii / *inocenți, agresivi* / fluturând evantaiul cel negru cu șapte imperii." MUGUR, D. 164. ¤ „Cu *limpezi* sâni din care au supt în leagăn zeii, / Tu dormi pe zăcăminte întregi de frumusețI." VOICULESCU, P. II 43. ¤ „Sângele i se strânse tot în obraji, carnea i se aprinse și sânii *mici, tari* și *arămii*, cu sfârcuri roșii, începură să-i zvâcnească sălbatic." STANCU, S. 9 98. ¤ „Cum îl obseda expresia aceasta oribilă - sâni *provocatori* - reținută de la Tonel!" TEODOREANU, O. A. II 200. ¤ „Trupurile lor palpitând de tinerețe, sânii *puternici*, coapsele vânjoase, râsul sănătos, toate dispăreau." HOLBAN, O. I 124. ¤ „Pe sâni *rotunzi, albi, netezi*, ea fruntea mea așează - / Adorm și ea la capu-mi surâde și veghează." EMINESCU, O. IV 88. ¤ „Sânii voștri *surpați* / imploră, *palizi*, un scripete." JEBELEANU, S. 1 60. ¤ „Vrei să rămâi copila cu sâni *suavi* și coade?" VOICULESCU, P. II 294. ¤ „Trupul ei era mlădios, destul de plin, dar sânii îi erau puțin *veștejiți*." AGÂRBICEANU, O. 8 377.

SÂNGE. Acru, albastru, amărui, aprig, aprins, cald, cleios, corcit, crud, curat, dulceag, fierbinte, firav, gros, închegat, lucitor,

Scanned with OKEN Scanner

mohorât, nebun, negricios, negru, negru-roşu, neprihănit neprimenit, nobil, păcătos, proaspăt, putrezit, roşu, roşu-aprins, roşu-negricios, roz, sălbatic, sănătos, sărat, stătut, strălucitor, stricat, tânăr, tulbure, uscat, vânăt, vârtos, vechi, violent.

„Pentru mine, care mi se părea că simt în vinele mele circulând un sânge *acru* şi *sălbatic*, şoapta vânturilor sămăna acum cu mormăitul urşilor..." HOGAŞ, O. 84. ¤ „Şi lighioanele însetoşate / Vor să bea om. Fântânile-s surpate. / Vor sângele-nnapoi, / Sânge *cald*, nu sânge de strigoi. / Cer sânge *viu*, aţi auzit? / Sângele vostru *proaspăt* şi *corcit*." ARGHEZI, S. 2 224. ¤ „Într-un avânt nemărginit / cu braţu-ntins spre-al zilei astru, / ca spre-un vrăjmaş închipuit, / el odihnea în sânge *gros, albastru*." DOINAŞ, A. P. 50. ¤ „Ci luând sulița, înțepă fundul fântânii de mai multe ori şi deodată începu a gâlgâi un sânge *mohorât* şi cu rea duhoare." B. P. R. 1 109. ¤ „În sângele lor *negru* se stingea ura noastră!" MACEDONSKI, O. IV 129. ¤ „Un sânge *nobil* curge în ale voastre vine..." MACEDONSKI, O. IV 131. ¤ „O, fiarbă-vă mânia în vinele stocite, / În ochii stinşi de moarte, pe frunţi învineţite / De sânge *putrezit*." EMINESCU, O. IV 364. ¤ „Sângele *roşu-negricios* stropi până departe zăpada." STANCU, S. 9 319.

SCENĂ. *Acţiune capabilă de a impresiona pe cineva, de a-i atrage atenţia; întâmplare.* Absurdă, admirabilă, amară, amuzantă, atroce, brutală, culminantă, decisivă, detestabilă, dezagreabilă, distractivă, duioasă, dureroasă, fermecătoare, formidabilă, funebră, furtunoasă, grea, groaznică, grotescă, grozavă, impresionabilă, incredibilă, inedită, inexplicabilă, insuportabilă, încordată, îndrăzneaţă, înduioşătoare, lamentabilă, memorabilă, miraculoasă, misterioasă, mută, neaşteptată, neînţeleasă, neplăcută, neruşinată, neverosimilă, nostimă, patetică, penibilă, picantă, ridicolă, sângeroasă, scandaloasă, sfâşietoare, solemnă, sublimă, (*livr.*) terifiantă, tristă, tulbure, uluitoare, veselă, viguroasă, violentă.

„Am asistat la o scenă *admirabilă*." HOLBAN, O. I 320. ¤ „Sinceritatea acestui scriitor îl face să nu ocolească nici scenele *atroce*, nici pe cele *sublime...*" SEBASTIAN, E. C. M. 343. ¤ „Îi aminti din copilărie scene *duioase*, uneori *vesele*, care o făceau să surâdă." BASSARABESCU, S. A. 125. ¤ „O să înţeleagă de ce stinge şi aprinde de zece ori lampa, fără izbândă de a goni din minte *dureroasa* scenă pe care n-are s-o uite niciodată." BRĂTESCU-VOINEŞTI, Î. L. 97. ¤ „Apropia pleoapele şi întrevedea printre gene scena *formidabilă* a catastrofei." MIHĂESCU, O. I 447. ¤ „Aceste scene *grele*, însă, erau *neverosimile*, dat fiind iubirea lor şi raporturile de filială afecţiune şi delicată stimă dintre Monica şi părinţii lui." TEODOREANU, O. A. III 123. ¤ „Această *groaznică* scenă se petrecea, ne spune cronica, în trapezarea mănăstirii..." ODOBESCU, P. 113. ¤ „Scena aceea *grozavă* o văd mereu înaintea ochilor." VLAHUŢĂ, S. A. II 317. ¤ „Toate aspectele acelei scene *neaşteptate* şi *neînţelese* se şterseră." PAPADAT-BENGESCU, O. II 94. ¤ „La o staţie, unde careta domnească şi caleştile suitei trebuiau să schimbe caii, călătorii noştri deteră peste o scenă destul de *neplăcută* mai ales pentru dânşii..." CARAGIALE, O. I 453. ¤ „Şi cu adevărat era groază a privi această scenă *sângeroasă*." NEGRUZZI, O. I 87. ¤ „După furtuna scenelor *violente*, la început, o linişte solemnă urmase." STAHL, S. R. 104.

Scanned with OKEN Scanner

SCOP. Activ, altruist, ambiţios, ascuns, aspru, atins, binecuvântat, clar, concret, constructiv, conştient, crud, curajos, definit, depărtat, determinat, diabolic, dubios, duşmănos, egoist, etic, evident, fals, final, frumos, fundamental, hotărât, ideal, imediat, imposibil, individual, instinctiv, intangibil, înalt, înălţător, întunecat, lămurit, lucrativ, major, mare, măreţ, mărturisit, mărunt, meschin, mic, misterios, momentan, monden, moral, naiv, naţional, neclar, nemărturisit, nemăsurat, nemijlocit, nobil, oneros, original, ostil, perfid, permanent, plăcut, practic, pragmatic, precis, principal, real, revoluţionar, serios, sfânt, social, statornic, superior, suprem, şiret, tainic, terestru, trivial, uman, umanitar, unic, urmărit, utilitar, veritabil.

„El nu căuta câştiguri personale şi nu urmărea scopuri *ascunse* şi *depărtate*." HOLBAN, O. I. 25. ¤ „Iubirea are totdeauna un scop *egoist*." REBREANU, O. 4 373. ¤ „N-avea nici o neliniştе şi nici un scop *hotărât*..." SADOVEANU, O. 8 120. ¤ „Scopul *major* al educaţiei constă în realizarea acordului etic între cuvânt şi faptă." PAVELCU, M. L. 129. ¤ „Găsise locul de întâlnire dintre scopurile *mărturisite* şi cele *ascunse*, dar *reale*." IVASIUC, I. 397. ¤ „Avea un scop *misterios* şi *depărtat*." PAPADAT-BENGESCU, O. II 297. ¤ „Scopul tău e *sfânt* şi *mare*..." MACEDONSKI, O. I 366.

SCRISOARE. Admirativă, afectuoasă, amabilă, amară, amăgitoare, ambiguă, amicală, arzătoare, batjocoritoare, bună, caldă, calmă, categorică, ceremonioasă, chinuitoare, compromiţătoare, concisă, cordială, cretină, desperată (*disperată*), destăinuitoare, dezlânată, deznădăjduită, dezolată, discretă, duioasă, dură, emoţionantă, exaltată, frenetică, fulminantă, furibundă, furioasă, gentilă, hotărâtoare, importantă, incoerentă, inexactă, informativă, insipidă, interesantă, intimă, ipocrită, încâlcită, îndoliată, înflăcărată, însângerată, lacrimogenă, lungă, mâhnită, mânioasă, memorabilă, mincinoasă, misterioasă, necuviincioasă, neghioabă, neisprăvită, nelogică, neterminată, onctuoasă, pasionată, pătimaşă, pedantă, perfidă, personală, plăcută, plictisitoare, politicoasă, preţioasă, pură, rea, recunoscătoare, resemnată, respectuoasă, romantică, scumpă, scurtă, seacă, sentimentală, senzaţională, simpatică, simplă, sinceră, sobră, stăruitoare, stângace, stearpă, stupidă, substanţială, sucită, tainică, tandră, timidă, tristă, uluitoare, umilă, umilitoare, urgentă, veselă, vibrantă, vioaie, zguduitoare.

„Acasă mă aştepta o scrisoare de la Cornelia, *caldă* şi *calmă* ca anotimpul." BLAGA, O. 6 193. ¤ „Scrisorile lui Vlad sunt pentru mine *chinuitoare*." STAHL, D. F. 291. ¤ „De câteva săptămâni primeşte scrisori *disperate* de la fostul ei logodnic." CIOBANU, M. 146. ¤ „I-am scris o scrisoare *exaltată* şi într-adins *duioasă*, pe care am dat-o avocatului..." PHILIPPIDE, S. 2 196. ¤ „Scrisoarea Fibulei către un bătrân trebuie să fi fost *furibundă*." BĂNULESCU, C. M. 313. ¤ „După câteva zile urmă altă scrisoare, mai *înflăcărată*." BART, S. I 212. ¤ „Nelu a primit de la unchiu-său o scrisoare *lungă, încâlcită, dezlânată*." COCEA, S. 2 201. ¤ „Adrian şi cu mine am început să ne vedem abia după ce

Scanned with OKEN Scanner

el, Mihai, mi-a trimis scrisoarea sa *neghioabă*." PREDA, D. 326. ¤ „Urmatecu a scris o scrisoare *politicoasă, caldă*, plină de vorbe frumoase şi recunoscătoare pentru amintirea tatălui său..." I. M. SADOVEANU, S. II 419. ¤ „*Romantice* scrisori, / Mărturisiri, / Iubire, trecut pasional..." BACOVIA, O. 223. ¤ „Acum, că o vedea, o simţea aproape, scrisoarea îi păru grozav de *stearpă, necuviincioasă* chiar." AGÂRBICEANU, O. 9 69. ¤ „În fiecare sâmbătă le trimitea câte o scrisoare pe cât de *tandră*, pe atât de *inexactă*." MAZILU, N. E. 36. ¤ „Primise într-o zi o scrisoare *stângace* şi *tristă*, *umilă* şi *discretă*, care-l înduioşase." TEODOREANU, O. A. III 354. ¤ „Darie, după „ordinul" lui Pompei, alcătui o scrisoare *timidă* şi plină de rugăminţi calde, adresate Nataşei." BOTEZ, S. 3 171.

SEARĂ. Epitete evocative. Adâncă, albastră, albă, blondă, caldă, cenuşie, curată, deasă, fierbinte, friguroasă, fumegoasă, fumurie, furtunoasă, galbenă, geroasă, goală, înaltă, înăbuşitoare, înstelată, întunecată, întunecoasă, limpede, lunatică, lungă, mohorâtă, neagră, neguroasă, nesfârşită, opacă, pală, palidă, ploioasă, plumburie, răcoritoare, rece, rumenă, senină, subţire, sură, tăioasă, umedă, verde-roşcată, viorie, viscolitoare viscoloasă, zmeurie.

Epitete apreciative. Admirabilă, agitată, apăsătoare, asfixiantă, aspră, atrăgătoare, blândă, bună, calmă, catifelată, cernită, ciudată, clocotitoare, deşucheată, dezagreabilă, divină, dramatică, dulce, excelentă, fabuloasă, fină, formidabilă, gravă, idioată, inspirată, insuportabilă, ireală, încântătoare, încremenită, înfiorată, înfricoşată, largă, lină, liniştită, magnifică, mâhnitoare, melodioasă, memorabilă, minunată, misterioasă, mohorâtă, mută, nenorocită, neobişnuită, parfumată, penibilă, pioasă, plăcută, plictisitoare, poetică, pribeagă, pustie, răzvrătită, relaxată, singuratică, somptuoasă, strălucitoare, sublimă, sumbră, tăcută, teribilă, tihnită, tristă, triumfală, veselă, voluptoasă.

„*Albastră* seară... Templele lucesc / cu solzi de-aurării şi lac roşcat." JEBELEANU, S. 1 104. ¤ „Serile pe munte sunt *apăsătoare*." ŢOIU, Î. 303. ¤ „E o seară *aspră* de toamnă." CARAGIALE, O. II 152. ¤ „În seara asta *blândă*, cu frunzele în rază, / să mergem în tăcere, gândindu-ne-n trecut..." MANIU, S. 2 32. ¤ „Coboară sara *calmă* şi *tăcută*." BOTEZ, S. 1 190. ¤ „Îţi mai aduci aminte acele seri *cernite* / Când rămâneam noi singuri şi totuşi nu vorbeam?" STAMATIAD, C. A. 12. ¤ „Natura e plină de viaţă, de soare, de flori, de femei, de seri *divine*, de amurguri superbe..." PETICĂ, S. I 174. ¤ „Recitesc aceste amintiri, aduse toate într-o seară *furtunoasă*, de un miros vag de tei..." D. ANGHEL, PR. 18. ¤ „Asta ar fi trecut totuşi cumva dacă n-ar fi fost serile, *insuportabile, lungi, plictisitoare*." BUZURA, F. T. 64. ¤ „Ţi-aduci aminte seara care fu / Seara noastră *ireală* de august?" CAMIL PETRESCU, O. I 16. ¤ „După masă, o seară *încântătoare*." BRĂTESCU-VOINEŞTI, Î. L. 148. ¤ „Nu se puteau despărţi de aceste seri *înfiorate*, de această vaporoasă lumină." SEBASTIAN, O. A. 352. ¤ „E nesfârşită ziua şi încă mai *înfricoşată* seara care se apropie." CEZAR PETRESCU, A. N. 508. ¤ „Se lasă-o sară *limpede* şi *bună*, / Alunecând cu vântul prin copaci." LABIŞ, M. C. 94. ¤ „Sara aceea de mai era *liniştită* şi *înaltă*." SADOVEANU, O. 12 182. ¤ „O seară *mâhnitoare* urzeşte peste creste / Lumină căptuşită cu umbră de zamfir." VOICULESCU, P. I 230. ¤ „În trista mea

Scanned with OKEN Scanner

tăcere abătută / Se fărâma o lacrimă târzie / Şi pricepea că seara asta *mută* / Pe-o veşnicie, poate, ne desparte..." GOGA, O. II 22. ¤ „El venea singur, în câte o seară *neguroasă* să-şi vadă muma." BASSARABESCU, S. A. 344. ¤ „Într-o sară, o sară *ploioasă* şi *mohorâtă* de iarnă, mi-a ieşit înainte o fiinţă nenorocită..." SADOVEANU, O. 1 445. ¤ „Seară *poetică, înstelată*, linişte peste tot." HOLBAN, O. I 214. ¤ „Mi-s serile pustii ca nişte case / Cu geamurile scoase / Şi pereţii goi..." PHILIPPIDE, S. 1 25. ¤ „Cădea o seară *rece, tăioasă*, de decemvrie..." GÂRLEANU, S. A. II 166. ¤ „Doar râsete şi forme de argint / Mai rămâneau în seara *zmeurie*." DIMOV, T. 92.

SENTIMENT. Abisal, absorbant, acaparator, acut, adânc, afectuos, agresiv, alambicat, altruist, amar, ameţitor, amorţit, ancestral, aprins, ascuns, ascuţit, atotcuprinzător, atroce, autentic, avântat, binefăcător, bizar, bolnăvicios, brusc, cald, calm, caritabil, cast, ceţos, chinuitor, ciudat, comic, condescendent, confuz, constant, cotradictoriu, copleşitor, cordial, covârşitor, cumplit, curat, cutremurător, delicat, deosebit, deprimant, desperat, dezagreabil, deznădăjduitor, discret, distrugător, divin, dominant, domol, duios, dulce, durabil, dureros, duşman, egal, egoist, elevat, etern, exact, exaltant, expansiv, extraordinar, fals, fascinant, fericit, fierbinte, firesc, fraged, frumos, fulgerător, fundamental, furat, general, generos, gingaş, gol, graţios, grav, greoi, greu, groaznic, imens, imprevizibil, impulsiv, indefinit, indescriptibil, inexplicabil, insuportabil, intelectual, intens, intern, intim, irezistibil, înalt, înălţător, încurcat, înfrânt, înfricoşător, îngrozitor, înnobilat, josnic, leneş, limpede, magnific, major, mare, măreţ, mărunt, mândru, meditativ, melancolic, meschin, minor, miraculos, misterios, mistuitor, moleşitor, momentan, moral, natural, năvalnic, neaşteptat, nebulos, neclar, necruţător, nedefinit, nedesluşit, neexplicabil, nefiresc, negativ, negrăit, negru, neîmpărtăşit, neîntemeiat, neînţeles, nelămurit, nemărturisit, neobişnuit, nepieritor, neplăcut, nestatornic, nobil, normal, obositor, obscur, omenesc, organic, ostil, paradoxal, patriotic, păcătos, penibil, permanent, plenar, pozitiv, primordial, profund, puternic, rapace, răscolitor, rău, real, reconfortant, refulat, religios, reprimat, rudimentar, sadic, sâcâitor, schimbător, senin, serios, sfânt, sincer, social, spontan, statornic, stenic, sterp, straniu, străvechi, strâmb, suav, sublim, sugrumat, suprapământesc, surd, tacit, tainic, temeinic, tenace, teribil, tonic, tragic, trecător, trist, trivial, tulbure, umilitor, unic, urât, uşor, variabil, vesel, viguros, violent, viril, viu, vorbăreţ.

„Nu cunosc în registrul sensibilităţii mele un sentiment mai *agresiv* decât teama." SEBASTIAN, E. C. M. 115. ¤ „Ioana adormise, o priveam cu sentimente *confuze, neclare, nedesluşite*." BIRĂESCU, E. T. 200. ¤ „Încetu cu încetu, pasiunea sa se prefăcu într-un sentiment *dulce*." ZAMFIRESCU, O. III 38. ¤ „Odată, când era îndrăgostită, m-a dus într-o biserică şi mi-a jurat sentimente *eterne*." HOLBAN, O. II 31. ¤ „Ce sentiment *înalt* e iubirea de om!" DRUMEŞ, C. M. 47. ¤ „Nici o altă împrejurare nu stârnise cândva în Laura atâtea sentimente *meschine*..." PAPADAT-BENGESCU, O. II 28. ¤ „Tăcuţi, înfioraţi de-un sentiment *misterios*, privesc, amândoi mica figură rotundă şi

Scanned with OKEN Scanner

grăsceană a copilaşului care doarme...” VLAHUŢĂ, S. A. III 128. ¤ „Sentimentele mele pentru ei sunt *nedefinite*...” ABĂLUŢĂ, M. F. 140. ¤ „Priveliştea ce mi se înfăţoşă mă umplu de un sentiment atât de *puternic* şi de *sfânt*, că rămăsei împietrit...” ALECSANDRI, O. IV 54. ¤ „Un sentiment *senin* se insinua în sufletul meu.” PREDA, I. P. I 7. ¤ „Sentimentul *tainic* şi *neexplicabil* al iubirii îşi are începuturi simple şi îndepărtate în primele vibrări ale vieţii...” FLORIAN, A. S. 105. ¤ „Spaima este cel mai *viguros* sentiment.” STĂNESCU, R. 283. ¤ „Păstrase pentru ţăranca aceasta un sentiment *viu*.” SADOVEANU, O. 8 172.

SENZAŢIE. *Simţire, sentiment.* Absurdă, acută, adâncă, agreabilă, ameţitoare, apăsătoare, ascunsă, ascuţită, atotbiruitoare, atroce, binefăcătoare, biruitoare, bruscă, certă, chinuitoare, ciudată, concretă, confuză, copleşitoare, cumplită, cutremurătoare, delicată, delicioasă, deslușită, dezagreabilă, dezgustătoare, displăcută, divină, dureroasă, enervantă, enigmatică, exagerată, falsă, fascinantă, fierbinte, fină, fizică, formidabilă, fulgerătoare, grozavă, halucinantă, idioată, imemorială, imensă, incredibilă, indescriptibilă, inedită, inexplicabilă, înfricoşătoare, îngrozitoare, înnebunitoare, lămurită, lucidă, morală, neaşteptată, nebună, neîncercată, nelămurită, neliniştitoare, nemaicunoscută, nemaiîncercată, nemaisimţită, neplăcută, nesfârşită, nouă, obscură, oribilă, pătrunzătoare, penibilă, permanentă, plăcută, plictisitoare, proaspătă, puternică, reală, rece, reconfortantă, repulsivă, scurtă, sfâşietoare, stenică, stranie, straşnică, stupidă, sufocantă, supărătoare, superbă, supremă, tare, tragică, triumfătoare, tulbure, ucigătoare, uluitoare, umedă, unică, urâtă, vagă, vie, vioaie, vicleană.

„În clipa următoare, însă, senzaţia asta *binefăcătoare* se transformă în revoltă.” PETICĂ, S. I. 253. ¤ „O senzaţie *copleşitoare* de fericire îl stăpânea.” PREDA, D. 519. ¤ „Numai examenul de bacalaureat îi dăduse o senzaţie atât de *cumplită* şi *apăsătoare*.” MAZILU, C. S. 135. ¤ „Frica începu să se schimbe într-o *delicioasă* senzaţie.” CARAGIALE, O. II 133. ¤ „Oarecum am senzaţia *fascinantă* şi *penibilă* pe care o ai la circ cu dresorii în cuşca fiarelor fără botniţă.” STAHL, D. F. 113. ¤ „Adriana, rămasă singură, avu *lămurita* senzaţie de a fi la capătul unui vis ce se sfârşeşte...” SEBASTIAN, O. A. 123. ¤ „Când a dat mâna, i-a rămas o senzaţie *rece* şi *umedă, neplăcută*, ca o atingere de broască.” CEZAR PETRESCU, A. N. 196. ¤ „Când Voicu se depărtă, Marita avu o *sfâşietoare* senzaţie de părăsire şi de singurătate.” BOTEZ, S. 4 233. ¤ „Însă, oricum, pot să spun următoarele: cea mai *stupidă* senzaţie este setea!” D. R. POPESCU, I. Ş. 214. ¤ „Toate astea nu erau gânduri, erau o senzaţie *superbă*.” PAPADAT-BENGESCU, O. II 50. ¤ „Deodată începu să-l urmărească o senzaţie *urâtă, dezgustătoare*...” AGÂRBICEANU, O. II 439. ¤ „Avea senzaţia *vagă* a unui sentiment de vinovăţie.” BIRĂESCU, E. T. 47. ¤ „Gheţea avu deodată senzaţia *vie* şi acută a trecerii prin timp a lucrurilor şi oamenilor.” LĂNCRĂNJAN, C. II 331.

SETE. I. *Senzaţie fiziologică pe care o au oamenii sau animalele când simt nevoia să bea apă.* Adâncă, amară, amarnică, aprigă, arzătoare, bruscă, colosală, continuă, crudă, cumplită, dureroasă, formidabilă, grea, groaznică, îngrozitoare, înverşunată,

Scanned with OKEN Scanner

lacomă, mare, mistuitoare, năprasnică, neagră, neastâmpărată, nebiruită, (*pop.*) neostoită, nepotolită, nerăbdătoare, nestinsă, sărată, teribilă, uscată, usturătoare.

„Văzând bragagiul, mă păli setea - o sete *adâncă, mistuitoare.*" STANCU, S. 8 181. ¤ „O sete *amamică* îi uscase cerul gurei..." MIHĂESCU, O. I 350. ¤ „De sete mă frământ, / De sete *arzătoare* şi de-amar..." CĂLUGĂRU, V. 234. ¤ „Îi e sete. Încordarea în care trăieşte de câteva ore resimţită printr-o *continuă* şi *cumplită* sete." NEDELCOVICI, Z. N. 170. ¤ „Cerul gurii ţi se usucă de o sete care cu timpul devine *năprasnică*." BOGZA, S. P. I 357. ¤ „Cum vedea ciutura goală deasupra colacului de piatră, îl cuprindea o sete *nebiruită*." SADOVEANU, O. 13 390.

II. (*Fig.*) *Poftă, dorinţă arzătoare; dor.* Adâncă, amară, aprigă, arzătoare, atroce, bolnavă, chinuitoare, cumplită, dârză, dureroasă, formidabilă, generală, grozavă, hoţească, imbatabilă, inconştientă, irezistibilă, înfrigurată, lacomă, milenară, misterioasă, mistuitoare, năprasnică, neastâmpărată, nebună, neînchipuită, neînfrântă, neliniştită, nemaipomenită, nemărginită, nemăsurată, neobişnuită, neostoită, nepotolită, nesfârşită, nestăvilită, nestinsă, păgână, perpetuă, profesională, raţională, romanţioasă, sălbatică, sfântă, teatrală, teribilă, tragică, uriaşă, vastă, vulgară.

„Să-şi chinuiască-n mănăstire / *Amara* sete de iubire..." BOUREANU, S. 1 168. ¤ „O dorinţă nemărginită, o sete *arzătoare* de studiu se trezise în mine..." EMINESCU, O. VII 187. ¤ „Prieten uriaş, potrivnic surd, despotic - munte! / Spre înălţimile-ţi cărunte / mă mână / o sete *dârză* şi *păgână* / ce vrea primejdii fără număr să înfrunte..." COTRUŞ, V. 174. ¤ „Pustiul dor de ceaţă şi statui deşarte / l-am preschimbat în setea *cumplită* de-adevăr..." NICOLESCU, P. 46. ¤ „O sete *mistuitoare* de a şti îi consuma tot timpul liber." E. BARBU, F. L. 42. ¤ „Acum, furtunile dau apei prilej să izbucnească, dovedind *năprasnica* ei sete de distrugere." BOGZA, S. P. III 91. ¤ „În ochii verzi văd fulgere de ură, / Văd *neînfrânata* sete de viaţă." GOGA, O. I 95. ¤ „Există în această atitudine o mare receptivitate în faţa vieţii, dar şi o *nemăsurată* sete de putere." MAZILU, C. S. 39. ¤ „Luna ne ajută să iubim, ne deschide o sete *nepotolită* de a fi fericiţi, ne face puţin nebuni." DEMETRESCU, S. A. 262. ¤ „Nu vezi cum arzi de *sfânta* sete / A sărutărilor fierbinţi?..." VLAHUŢĂ, S. A. I 70.

SFAT. *Povaţă, îndemn, îndrumare.* Afectuos, bătrânesc, binevoitor, bun, cretin, crud, cuminte, dezinteresat, eficient, folositor, frumos, fugar, gratuit, hotărâtor, inutil, isteţ, înţelept, luminat, mărinimos, meschin, moral, particular, părintesc, platonic, plicticos, plictisitor, preţios, prietenesc, prost, prudent, sănătos, serios, sever, sincer, specific, strategic, superficial, trist, util, vechi, viclean, vulgar, zadarnic.

„Natl stă umilit în faţa lui, ba parcă ar voi să-i mai şi mulţumească pentru sfaturile *binevoitoare*, ca şi când ar fi avut nevoie de ele." SLAVICI, O. VII 44. ¤ „Ce nu face-un sfat *bun* câteodată!..." / Fereşte de rău o ţară toată!..." BUDAI-DELEANU, Ţ. 57. ¤ „Buzele sunt arse, sfaturile doctorului *crude*." MANIU, O. 2 10. ¤ „Sfaturi *frumoase*, ce-i drept, dar zadarnice!" B. P. R. 1 22. ¤ „Laura făcu haz de toate acestea, şi veselia ei, mai mult decât compătimirea şi

Scanned with OKEN Scanner

sfaturile ei *înțelepte*, îl liniști nițel." VINEA, O. III 61. ¤ „Nu le puteam refuza sfaturile *platonice*, dar numai atunci când ele porneau din inițiativa mea. BĂNULESCU, C. M. 19. ¤ „Frații voiră s-o potolească, dându-i sfaturi *sănătoase*..." BASSARABESCU, S. A. 215. ¤ „Ca la început, chiar eu în astă-seară / *Vechi* sfaturi *bătrânești* am să vă spun, / Și mie mi le-a dat odinioară, / Când am fost tânăr, un poet mai bun." BOTEZ, S. 2 23.

SILUETĂ. *Talie; corp.* Adorabilă, agilă, argintie, aspră, atletică, aurie, bleagă, bună, calmă, caraghioasă, cenușie, delicată, delicioasă, demodată, deșirată, diformă, distinsă, dreaptă, elegantă, enormă, fermecătoare, fină, fragilă, gingașă, grațioasă, greoaie, groasă, grosolană, grotescă, jalnică, înaltă, masivă, mândră, mică, pirpirie, plăpândă, prelungă, puternică, rigidă, robustă, rotundă, sportivă, sprintenă, subțire, sumbră, superbă, suplă, tăcută, tinerească.

„Savu avea vreo treizeci și cinci de ani, o siluetă *deșirată* de vlăjgan și o față slabă și gălbejită..." BOGZA, S. P. II 100. ¤ „Privi cu mulțămire, din cap până în picioare, silueta *elegantă* a elevei sale." SADOVEANU, O. 8 155. ¤ „Silueta atât de *fragilă* a fetei îl înduioșa profund." STAHL, M. B. 173. ¤ „Priviți *gingașele* siluete ale fecioarelor / înfiorate și fragede..." FELEA, C. M. 43. ¤ „Părea că sub povara gândurilor, chiar silueta lui *mândră* se gârbovea văzând cu ochii." REBREANU, O. 7 16. ¤ „Dar domnișoara își încovrigase *superba* ei siluetă de parcă și-o vârâse într-o cochilie de melc." MIHĂESCU, O. 4 239.

SIMPATIE. Ascunsă, atroce, autentică, bruscă, caldă, capricioasă, condescendentă, confrățească, cuceritoare, curioasă, deosebită, dulce, dureroasă, entuziastă, fierbinte, geloasă, generoasă, glacială, grozavă, imensă, inexplicabilă, infinită, intensă, irezistibilă, ironică, înduioșată, îngăduitoare, mieroasă, molcomă, mută, neascunsă, neașteptată, nedefinită, neînțeleasă, nemărginită, nestinsă, nețărmurită, omenească, organică, paternă, persistentă, profundă, protectoare, reală, respectuoasă, sinceră, spontană, statornică, supărătoare, superioară, superlativă, surdă, tainică, tandră, trainică, tristă, umană, vagă, vădită, vibrantă, violentă.

„Gelu simți instinctiv o *caldă* simpatie pentru Viorin." SEBASTIAN, O. A. 114. ¤ „Avea o înfățișare de mândrie bărbătească, răspândind totuși o simpatie *cuceritoare*." REBREANU, O. 10 72. ¤ „Pușa Zăngănescu îl privea cu o anume simpatie, *dulce, mieroasă,* aproape *condescendentă*." BREBAN, B. 202. ¤ „Veta l-a adus într-o seară pe Petrache la ei, la Ipsilante. Și Ipsilante l-a luat din primul moment într-o simpatie *grozavă*." BOTEZ, S. 4 332. ¤ „Laboratorul se opri, așteptând reacția profesorului; acesta însă tăcea, îl privea cu o imensă *simpatie*..." BUZURA, O. 29. ¤ „Omul a simțit mai întâi o mare singurătate, dar și o simpatie *nelămurită* pentru cel ce i-a scris." I. M. SADOVEANU, S. II 202. ¤ „De aceea, poporul nostru a avut totdeauna o simpatie *nemărginită* pentru voinici." ALECSANDRI, O. IV 113. ¤ „Un om adevărat și viu a fost acest mare fiu al Americii, / stăpânit de o *nestinsă* simpatie față de orice chip al naturii..." BOGZA, O. 185. ¤ „Budu avusese totdeauna o *respectuoasă* simpatie față de oamenii înalți." PHILIPPIDE, S. 2 15. ¤ „...Matilda, nevastă-sa, o femeie bună și

Scanned with OKEN Scanner

simplă, care inspira de la întîia vedere o *trainică* simpatie." BRĂTESCU-VOINEŞTI, Î. L. 17.

SIMŢĂMÂNT. Acut, adevărat, alinător, ameţitor, aspru, ceresc, ciudat, complex, confuz, copleşitor, crunt, dulce, dureros, firesc, groaznic, incomprehensibil, ingrat, înălţător, luminos, monstruos, necunoscut, nedesluşit, nedorit, nelămurit, neliniştitor, netrebnic, nobil, nou, omenesc, purificator, puternic, răscolitor, straniu, supărător, trist, tulbure, uman, urâcios.

„Mă cuprinsese un simţământ *dureros*, o tainică amărăciune..." SLAVICI, O. II 135. ¤ „Şi totuşi, mă sugruma un simţământ *ingrat* de singurătate, în mijlocul atâtor bunăvoinţi anonime." CEZAR PETRESCU, B. M. 301. ¤ „Ne pomenim unul în faţa altuia, tulburaţi, şi răvăşiţi de unul şi acelaşi simţământ, care nu era nici *înălţător*, nici *luminos*, dimpotrivă, era *dureros* şi *răscolitor*." LĂNCRĂNJAN, F. S. 536. ¤ „Ca întotdeauna după asemenea lectură, nu-şi putea stăpâni un simţământ *straniu* şi *monstruos* de satisfacţie." CEZAR PETRESCU, O. P. 107. ¤ „În sufletul lui îşi făcuse loc un simţământ *nedesluşit* de tristeţe, de zădărnicie." DAN, S. 309.

SINCERITATE. Absolută, absurdă, adâncă, (*livr.*) ardentă, artificioasă, aspră, blajină, brutală, caldă, certă, cinică, cinstită, clară, convingătoare, cretină, crudă, cuceritoare, curată, debordantă, deplină, desăvârşită, dezarmantă, deznădăjduită, dezolantă, drăguţă, dureroasă, enervantă, enormă, eroică, exemplară, explicabilă, fermă, firească, generoasă, glumeaţă, grosolană, imediată, incoruptibilă, indecentă, injurioasă, inocentă, instinctivă, încântătoare, înduioşătoare, întreagă, largă, mare, melancolică, naivă, neafectată, neaşteptată, neconvingătoare, nemiloasă, nudă, orgolioasă, patetică, patriarhală, pătimaşă, pătrunzătoare, pedantă, primitivă, primordială, prostească, pură, purificată, răspicată, reală, reciprocă, reflectată, rustică, seacă, simplă, solemnă, spontană, sufletească, superioară, surprinzătoare, târzie, temerară, totală, umilă, violentă, voită, zdrobitoare, zguduitoare.

„Cea mai periculoasă falsitate e aceea care strânge mâna brutal cu mâni înmănuşate în sinceritate *aspră*." IORGA, C. 225. ¤ „Sinceritatea însă este uneori mai mult decât iubirea, nu poţi fi sincer fără a iubi, însă câteodată poţi iubi fără sinceritate *deplină*." FLORIAN, A. S. 149. ¤ „Sinceritatea lui a fost mereu *desăvârşită*." LĂNCRĂNJAN, F. S. 384. ¤ „Minţise. Îl îngrozise sinceritatea *deznădăjduită* - şi *cinică* - cu care o minţise pe Monica." TEODOREANU, O. A. II 351. ¤ „M-am simţit jenat că mi s-a povestit totul cu o *enormă* sinceritate." BUZURA, F. T. 307. ¤ „Figura lui mărturisea o *mare* sinceritate!" ARGHEZI, S. 14 101. ¤ „Nu-şi putea închipui în *naiva* ei sinceritate, ce surpriză îi pregătea acela pe care-l adora." CARAGIALE, O. I 459. ¤ „Omul vorbise cu o *pătrunzătoare* sinceritate." AGÂRBICEANU, O. 5 459. ¤ „Poate din cauza acestei sincerităţi *simple* de temperament, lumea obişnuită cu gravitatea tuturor proştilor, îl considera un om uşuratec." BOTEZ, S. 3 275. ¤ „Nu ştiam însă pe atunci că asta e, la o fată, o armă fără greş, mai puternică decât sinceritatea *totală* şi încrederea." PREDA, V. P. 138. ¤ „Sinceritatea, oricât de *zguduitoare* ar fi, n-ar ajuta-o pe ea cu nimic." MAZILU, N. E. 188.

Scanned with OKEN Scanner

SINGURĂTATE. *Faptul de a fi singur, starea celui ce e singur; izolare, solicitudine.* Acută, adâncă, afectivă, amară, apăsătoare, aspră, atroce, binefăcătoare, blândă, cenușie, chinuită, chinuitoare, colosală, copleșitoare, cruntă, curioasă, dârză, deplină, desăvârșită, deșartă, discretă, duioasă, dulce, durabilă, dureroasă, fermecată, fizică, funebră, funerară, grandioasă, grea, imensă, impenetrabilă, individuală, indolentă, încâlcită, îndelungată, înduioșată, înfricoșată, înfricoșătoare, îngândurată, înspăimântătoare, jalnică, liniștită, mare, măreață, mândră, melancolică, misterioasă, mocnită, mohorâtă, multă, mută, neagră, nedreaptă, neliniștită, nepătrunsă, nesfârșită, nespusă, nețărmurită, nostalgică, obositoare, odihnitoare, ostilă, palidă, perfectă, plăcută, posomorâtă, prelungită, prielnică, pustiitoare, sălbatică, sfântă, sfâșietoare, singuratică, solemnă, stăruitoare, strălucitoare, tainică, tăcută, temporară, tihnită, totală, tragică, trâmbițată, tristă, urgisită, vanitoasă, visătoare, zdrobitoare.

„Aici, în nopțile de iarnă, / Singurătatea mea *amară* / Putea visările să-și cearnă / Prin fumul leneș de țigară..." GOGA, O. I 196. ¤ „În singurătatea lui *aspră* și *dârză*, asaltată de vrăjmășiile de afară și de nălucirile dinăuntru, Nicolae Apostol simțea în sfârșit blândețea vieții." CEZAR PETRESCU, A. 282. ¤ „Emil părea că visează la o singurătate *desăvârșită*, unde n-ar fi fost decât el." DEMETRESCU, S. A. 314. ¤ „Și nici o stea să nu mai vadă / Singurătatea mea *deșartă*." GOGA, O. I 76. ¤ „Cine n-a simțit oare, la vârsta lui Radu, nespusa fericire de a visa deștept, ceasuri întregi, în *dulcea* și *tihnita-i* singurătate!" VLAHUȚĂ, S. A. II 72. ¤ „O candelă-ntr-un colț clipește, / Sporind singurătatea *grea*..." CERNA, P. 135. ¤ „- Să nu dorești niciodată singurătatea *îndelungă*, Darie."STANCU, S. 7 478. ¤ „Silicon se bucura de fiecare dată de o singurătate *misterioasă* în mijlocul unei nopți desăvârșite..." VINEA, O. III 43. ¤ „În *mohorâta* mea singurătate / În van căutând uitare prin volume, / Stau îngânând cu dor un dulce nume / Și-ascult sărmana inimă cum bate." COTRUȘ, V. 22. ¤ „Icoana amăgirii e-n cleștar, / Prin el un vis al ordinii străbate / Când, repetată-n unda lui, văd doar / *Neliniștita* mea singurătate." PARASCHIVESCU, S. 2 64. ¤ „Când singură stai la fereastră, / Privind în apusul de soare, / *Nespusa* ta singurătate / Te-apasă și parcă te doare..." ZAMFIRESCU, O. I 148. ¤ „Și iarăși știi că singurătatea *prelungită* și *dureroasă* nu-i bun sfătuitor..." SADOVEANU, O. 5 209. ¤ „Liana se pomeni deodată covârșită de sentimentul unei singurătăți *sfâșietoare*." REBREANU, O. 9 231. ¤ „Dulci amintiri din vremuri depărtate / Vin fâlfâind din aripi de văpaie, / Și-un palid chip cu pletele bălaie / Mi-apare-n *tainica* singurătate." COTRUȘ, V. 21. ¤ „Singurătatea *tristă* chiar din copilărie / S-a așezat în lacrimi la căpătâiul meu." BOLINTINEANU, O. I 25. ¤ „Dar ce stingher și ce străin își zbate, / În *urgisita* lui singurătate, / Sărmanu-mi suflet, clipele-ngrozite..." CODREANU, S. 92.

SITUAȚIE. *Împrejurare, stare de fapt.* Absurdă, adevărată, agravată, caraghioasă, catastrofală, chinuitoare, complexă, complicată, conflictuală, cotidiană, crâncenă, crucială, delicată, deplorabilă, desperată, deznădăjduită, dificilă, excepțională, extraordinară, extravagantă, falsă, favorabilă, firească, formidabilă, furtunoasă, gravă, grea, grotescă, hazlie, imposibilă, imprevizibilă, in-

Scanned with OKEN Scanner

credibilă, inedită, ingrată, insolubilă, insuportabilă, intimă, intolerabilă, irealizabilă, încâlcită, încordată, încurcată, îngrozitoare, jalnică, lamentabilă, limpede, mizerabilă, mondenă, neașteptată, neclară, nefastă, nefavorabilă, nefericită, neplăcută, neprevăzută, neprivilegiată, nesigură, onorabilă, palpitantă, paradoxală, penibilă, precară, primejdioasă, privilegiată, reală, regretabilă, ridicolă, riscantă, serioasă, staționară, stânjenitoare, strâmbă, supărătoare, tragică, tristă, tulbure, uimitoare, umilitoare, urâtă, zguduitoare.

„Aceste situații *excepționale* îmi sunt cu adevărat *insuportabile*." CAMIL PETRESCU, O. II 63. ¤ „Apoi, după ce am dus cucuruzul, m-am liniștit cu totul, m-am împăcat și cu situația aceea *grea* și *strâmbă*." LĂNCRĂNJAN, COR. 2 181. ¤ „- Uneori pierderea minților e poate o ieșire firească dintr-o situație *îngrozitoare*." D. R. POPESCU, I. Ș. 219. ¤ „Domnul ăsta tulbură situațiile cele mai *limpezi* și zăpăcește pe toată lumea." CAMIL PETRESCU, O. II 144. ¤ „Mara se hotărî să pună capăt acestei situații *penibile*..." PHILIPPIDE, S. 2 153. ¤ „Dar în asemenea situații *triste* și *tragice*, totul trebuia să aibă un aer solemn, pentru că nimic nu ține mai bine locul adevăratei tristeți ca solemnitatea." IVASIUC, A. 280. ¤ „Tocmai ea să se bată pentru un bărbat, să fie pusă în situația *umilitoare* de a trebui să-l cucerească? BUZURA, O. 68.

SOARE. Epitete evocative. Alb, aplecat, apos, aprilin, aprins, argintiu, arzător, (*rar*) arzoi, ascuțit, asfințit, apus, auriu, auros, cald, ceresc, chior, curat, dogoritor, etern, fierbinte, galben, gălbui, gigant, iernatic, intens, iute, împâclit, împurpurat, înalt, încălzitor, înflăcărat, înfocat, înghețat, însângerat, lăbărțat, livid, luciu, luminat, luminos, mare, mărit, meridional, metalic, mic, mișcător, negru, nemișcat, nestatornic, nou, orb, orbitor, palid, portocaliu, primăvăratic, pur, puternic, radios, rece, roșiatic, roș-înfocat, roșu, roșu-gălbui, rotund, sângeros, scăpătat, senin, stins, strălucit, strălucitor, străpungător, șters, târziu, tomnatic, torid, trandafiriu, tropical, umflat, văratic, vânăt, vechi, verzui, veșnic, viguros, violent, viu, zilnic.

Epitete apreciative. Agresiv, amăgitor, aprig, avar, bătrân, bătrânesc, biet, binefăcător, blazat, blând, bolnav, brutal, bun, calm, clocotitor, covârșitor, crud, cumplit, darnic, divin, dulce, dumnezeiesc, falnic, fantastic, fatal, făgăduielnic, firav, frumos, furios, galeș, generos, gingaș, greu, halucinant, indiferent, infamant, infernal, istovit, iubit, întristat, înțelept, lacom, lânced, leneș, lenevitor, leșinat, liniștit, liniștitor, măreț, mărit, mâhnit, mândru, melancolic, molatic, mort, năprasnic, năucitor, neastâmpărat, necruțător, neînduplecat, neîndurător, nemilos, neprihănit, nimicitor, obișnuit, obosit, ostenit, păgân, părintesc, perfid, plăpând, potolit, preasfințit, pricăjit, prietenesc, prietenos, proaspăt, sălbatic, sarcastic, sărac, sărbătoresc, searbăd, sfânt, sfrijit, singuratic, slăvit, solemn, somnoros, stingher, șăgalnic, șovăitor, tandru, tânăr, tragic, trist, triumfal, triumfător, trudit, ucigător, umed, vesel, veșted, vioi, vitreg, voinic, voios, zăpușitor, zâmbitor, zgârcit,

Scanned with OKEN Scanner

„Pe boltă, sus, e mai aprins. / La noi, *bătrânul* soare, / De când pe plaiurile noastre / Nu pentru noi răsare..." GOGA, O. 1 8. ¤ „Un soare *bolnav* se ridica din răsărit şi lumina satul..." SADOVEANU, O. 4 462. ¤ „Soarele din slăvi mă cheamă, / Soarele *divin*, / Rupe-a norilor maramă, / Să-l privesc deplin." CERNA, P. 154. ¤ „Soarele *dulce* şi *luminos* / Întotdeauna o să-ncălzească..." BOLINTINEANU, O. I 386. ¤ „La glasul tău cel dulce, ca noaptea care cade, / Când soarele cel *falnic* s-arată sus pe cer, / A mea nenorocire se curăţă şi scade, / Simţirile durerii se-mpraştie şi pier." ALEXANDRESCU, O. I 253. ¤ „Se arătă iarăşi soarele, dar oamenii oacheşi aproape că nu-l recunoscuseră: era *galben, rece, mic*, aproape *sfrijit*." STANCU, S. 9 236. ¤ „Toţi se mişcă încet sub un soare *istovit* care alunecă spre asfinţit poleind cupola unei moschei." NEDELCOVICI, Z. N. 123. ¤ „Iar lacrămile mele / Întunecă şi stele, / Şi soare-*ncălzitor*." MACEDONSKI, O. III 88. ¤ „Coboară printre nouri în apus, / Coboară-ncet *însângeratul* soare..." COTRUŞ, V. 79. ¤ „Din umbra deasă, desfăcută, / Mă-nchin la soarele-*nţelept*." BARBU, V. P. 48. ¤ „Astfel se gândise să ajungă în sat, într-o după amiază caldă, cu soare *leneş* şi *greu*, cu aerul coclit..." D. R. POPESCU, L. A. 55. ¤ „Orizontul se înnodă cu sine însuşi în forma plină de înţeles şi de lumină a soarelui din ce în ce mai *mare* şi mai *blând, auriu*." STĂNESCU, R. 22. ¤ „Ca nişte bivoli negri dorm munţii rumegând / vise milenare, / în latul frunţilor ţinând / *măritul* soare." UTAN, V. 24. ¤ „Dă-mi înapoi credinţa în *neprihănitul* soare." ISAC, P. 81. ¤ „Soarele, *obosit* şi *tomnatic*, cerca să împrăştie o timidă amăgire de primăvară." CEZAR PETRESCU, Î. 396. ¤ „Vara s-a dus.../ *Palid*, şi fără vlagă, moare / Colo-n apus, / *Mâhnitul* soare..." D. ANGHEL, P. 107. ¤ „Ei şi-ntorc caii cei falnici şi-auritele lor care / Spre apus - iar *roşul* soare îi urmează-ncet pe ei." EMINESCU, O. IV 137. ¤ „Fată mare, -n zorii zilei / Te-a vedea *seninul* soare / Strălucind ca o cunună / De albe mărgăritare." GOGA, O. I 53. ¤ „Şi să vadă *sfântul* soare / Într-o zi de sărbătoare / Hora noastră cea frăţească / Pe câmpia românească!" ALECSANDRI, O. I 271. ¤ „Doar soarele *şăgalnic* acoperă cu-aramă / Şindrila putrezită şi muşchiul de pe cramă..." PILLAT, P. 147. ¤ „Se-ncruntă, roş de somn, *truditul* soare..." AL. O. TEODOREANU, V. 44. ¤ „Spre dimineţile tale râd, / soare *vechi*, soare *nou*." BLAGA, O. I 168. ¤ „Sărbătoare. Râs şi glume. / Soare *vesel*. Colţ de rai." MACEDONSKI, O. 224. ¤ „*Ucigătorul* şi *neînduplecatul* soare al după-amiezii supraveghea nemişcarea frunzelor, a ierbii, a vântului..." MAZILU, C. S. 153.

SOARTĂ. Amară, amarnică, aspră, aurită, avară, batjocoritoare, blajină, blândă, blestemată, bună, crudă, cruntă, cumplită, delicată, discutabilă, dureroasă, duşmană, fatală, fericită, fioroasă, generoasă, haină, inflexibilă, iremediabilă, încurcată, înduioşătoare, îndurătoare, întunecată, jalnică, milostivă, mizerabilă, măreaţă, mândră, neagră, neaşteptată, necunoscută, nedreaptă, nefastă, neîmblânzită, neîmpăcată, neînduplecată, neîndurată (*nendurată*), nemeritată, nemiloasă, nemilostivă, nenorocită, nepăsătoare, neschimbată, nesigură, norocoasă, oarbă, obscură, pecetluită, potrivnică, pribeagă, prielnică, răutăcioasă, rea, searbădă, strălucitoare, stupidă, ticăloasă, tristă, trudită, umilită, vicleană, vitregă.

„Aşa fu ş-a lui Vlad soarte-*amară*..." BUDAI-DELEANU, Ţ. 113. ¤ „Mai bine stinge, Doamne, viaţa ginţii mele, / Decât o soartă *aspră* din chin în chin s-o poarte, / Mai bine-atingă-i fruntea suflarea mării moarte!" EMINESCU, O. IV 65. ¤ „În toată ziua el îi promitea ea că taina sufletului său îşi va avea sfârşitul, că el o va lua de soţie, că o soartă *aurită* o aşteaptă." EMINESCU, O. VII 96. ¤

Scanned with OKEN Scanner

„Consider că soarta a fost *blajină* în primul rând cu frate-meu Alexe." STANCU, S. 9 369. ¤ „O soartă *blestemată* părea că-l urmărește." BASSARABESCU, S. A. 249. ¤ „Soarta noastră fuse *crudă* astă dată; / Mica mea oștire fuge sfărâmată." BOLINTINEANU, O. I 113. ¤ „Mereu în aceeași clipită / Urât și frumos, mort și viu, / Ne paște o soartă *cumplită* / Nimic nu-nțeleg cei ce știu." PĂUNESCU, R. Z. 445. ¤ „*Fatală, crudă* soartă! Tot ce e drag în lume / Curând din lume pere!" ALECSANDRI, O. I 160. ¤ „O soartă *fericită* m-aruncase pe bordul lui <<Mircea>>..." BART, S. I 4. ¤ „Se poate, oare, o soartă mai *haină*?" SPERANTIA, P. 140. ¤ „A noastră *neagră* soartă descoper nencetat." CÎRLOVA, R. T. 38. ¤ „Ei bine! Nu! Pentru-a mă plânge de soarta mea *nemeritată* / Eu voi lăsa ca să vorbească o conștiință revoltată..." MACEDONSKI, O. III 69. ¤ „Pe mine-o *nendurată* soartă / De-a pururea m-a prigonit..." VLAHUȚĂ, S. A. I 142. ¤ „Plânse și blestemă soarta *nenorocită*." REBREANU, O. 6 74. ¤ „Ce-o să-i pese soartei *oarbe* ce vor ei sau ce gândesc?..." EMINESCU, O. I 133. ¤ „Și-n timp ce cugetase la soarta *rea* / Ce m-aruncase-n acest nou supliciu, / Mulțimea care-n preajmă-mi se smerea / Gusta aceste muzici cu deliciu." PHILIPPIDE, S. 1 251. ¤ „Cunosc prea bine a mea greșeală, / Dar cunoștința nu m-a-ndreptat, / Căci a mea soartă, *tristă, fatală*, / Zâmbirei tale pradă m-a dat." ALEXANDRESCU, O. I 36. ¤ „Amarnic ne poartă pe strâmbe cărări / *Vicleana* și *vitrega* soarte..." GOGA. O. I 40.

SOMN. Adânc, adevărat, admirabil, agitat, alb, amarnic, amorțit, amorțitor, ascuns, ațipit, bestial, binefăcător, binemeritat, blând, bolnav, brusc, bun, cald, calm, chinuit, ciudat, cotropitor, cumplit, dens, deplin, duios, dulce, dureros, fericit, final, fraged, greoi, greu, grosolan, grozav, haotic, hibernal, hipnotic, iepuresc, împăcat, închis, încleștat, îndărătnic, îndelungat, îndestulător, înfiorat, îngrozitor, înșelător, întremător, întrerupt, învălmășit, învolburat, lăbărțat, lăuntric, letargic, limpezitor, lin, liniștit, lung, magnetic, mare, mângâios, mecanic, molatic, moleșitor, mort, năuc, nebiruit, necăjit, neclintit, negru, neisprăvit, netulburat, obișnuit, obosit, obositor, odihnitor, păcătos, păgân, prefăcut, prelung, prelungit, profund, pur, putred, râvnit, reconfortant, recuperativ, reglementar, reparator, satisfăcut, sănătos, scurt, sfios, suficient, sufocant, tare, tihnit, tineresc, total, treaz, trist, trudit, trudnic, tulbure, ușor, vindecător, zbuciumat, zdravăn.

„Singur, în compartimentul friguros cu lampa afumată, îmi doream un somn *adânc* și *vindecător*..." BRĂTESCU-VOINEȘTI Î. L. 178. ¤ „Dar un somn *binefăcător* o ajută să se elibereze de povara de a căuta răspuns la toate acestea." MAZILU, N. E. 52. ¤ „Lumânarea-i stinsă-n casă... / Somnu-i *cald, molatic, lin*." EMINESCU, O. I 42. ¤ „Ion Ion căsca, se întindea la umbră și trăgea un somn *cumplit*..." TEODOREANU, O. A. IV 111. ¤ „Și somnul tău *duios* și *lin* / E-atât de multe spunător..." GOGA, O. II 178. ¤ „Și ți s-a spus să-ți dormi și să visezi / Cu îngerul aproape somnul *dulce*..." ALEXANDRU, I. B. 92. ¤ „Un somn *dureros* îl prinse și nu se deșteptă decât când soarele era la amiază." CĂLINESCU, O. 8 409. ¤ „Lăsați, cum îmi place mie, / Somnul *greu* pe seama mea, / Pun un bob și-mi dai o mie, / Dormi și nu te deștepta." ARGHEZI, S. 3 270. ¤ „Noaptea Sofis dormea în camera alăturată un somn *iepuresc*, gata să sară la primul geamăt..." URICARU, A. Î. 111. ¤ „Să-mi fie somnul *lin*..." EMINESCU, O. I 216. ¤ „Simțeam cum un somn *liniștit* mă învăluie, / Cum pleoapele grele încet se închid." LABIȘ, M. C. 294. ¤ „Când Ion se deșteptă,

Scanned with OKEN Scanner

după o noapte de somn *neclintit*, şi nu văzu decât lucruri şi feţe străine, i se umplură ochii de spaimă." STAHL, V. 38. ¤ „Şi-n ochii ei clipeşte-un somn *păgân*." STANCA, V. 206. ¤ „Somnul îi era tot atât de *pur* ca al unui copil." CEZAR PETRESCU, N. 397. ¤ „Somnul *sănătos* al celorlalţi parcă îi mărea suferinţa." REBREANU, O. 4 280. ¤ „La vârsta ta *tihnit* e somnul, şi ochii-adorm curând sub gene / Când are cine să le-nchidă pleoapele c-o sărutare." D. ANGHEL, P. 16. ¤ „Iii! da *zdravăn* somn trăseil" DULFU, S. 182.

SOŢIE. Admirabilă, adorabilă, afectuoasă, amabilă, ambiţioasă, aprigă, arţăgoasă, ascultătoare, atentă, autoritară, blândă, bogată, bună, caldă, capricioasă, cârtitoare, certăreaţă, cheltuitoare, cicălitoare, cinstită, credincioasă, cumsecade, curată, delicată, delicioasă, descurcăreaţă, desfrânată, deşteaptă, devotată, drăgăstoasă, drăguţă, dulce, econoamă, energică, excelentă, excepţională, extraordinară, fericită, fermecătoare, fidelă, fluşturatică, frumoasă, galeşă, gâlcevitoare, geloasă, gingaşă, gospodină, grijulie, grozavă, guralivă, harnică, ideală, incoruptibilă, indiferentă, infidelă, ipocrită, isterică, iubită, iubitoare, încântătoare, îndărătnică, îndrăgostită, înţeleaptă, înţelegătoare, leneşă, limbută, mândră, morocănoasă, multiubită, neconsolată, necredincioasă, nefericită, neînţelegătoare, nervoasă, onestă, părăsită, perfectă, pisăloagă, plictisitoare, practică, prevenitoare, proastă, pură, răbdătoare, răutăcioasă, rea, risipitoare, săracă, scumpă, strângătoare, superbă, şireată, supusă, tăcută, uşuratică, vanitoasă, vicleană, vorbăreaţă, vrednică, vulgară.

„Să rămâi om de onoare şi soţ devotat unei soţii *adorabile*..." GALACTION, O. IV 331. ¤ „N-ar fi fost Umilitul altfel nici dacă trăia alături de o soţie *caldă* şi *iubitoare*!" BĂNULESCU, C. M. 298. ¤ „Antonina este soţia *ideală*!..." GALACTION, O. A. IV 268. ¤ „Toţi plânseră de bucurie când văzură pe Ionică, atât de nenorocit odinioară, ieşindu-le înainte cu *mândra* lui soţie." A. L. P. II 231. ¤ „Acasă el şi-a dus apoi / Soţia *multiubită*, / Şi-au dus o viaţă, amândoi, / Aşa de fericită..."DULFU, S. 447.

SPAIMĂ. Abstractă, absurdă, adâncă, adevărată, afundă, amoroasă, ancestrală, animalică, apăsătoare, ascunsă, ascuţită, aspră, bolnăvicioasă, bruscă, caraghioasă, concretă, continuă, copilărească, cotropitoare, crudă, cruntă, cumplită, dârză, delectabilă, desăvârşită, desperată, deznădăjduită, disimulată, domoală, dulce, dureroasă, exagerată, firească, fizică, funerară, grăitoare, grea, greoaie, groaznică, grotească, idioată, imensă, incredibilă, indefinită, indescriptibilă, inexplicabilă, inocentă, instinctivă, intensă, involuntară, irepresibilă, încremenită, înfiorată, îngheţată, îngrozitoare, înnebunitoare, înveninată, josnică, laşă, lăuntrică, mare, măruntă, metafizică, mică, misterioasă, mistică, moale, multă, mută, nălucită, năprasnică, neaşteptată, neagră, nebună, nebunească, necunoscută, nedefinită, nedesluşită, nedorită, nefastă, nefirească, neîntemeiată, neînţeleasă, nelămurită, nemărturisită, nesfârşită, nespusă, nestăpânită, nesuferită, netrebnică,

Scanned with OKEN Scanner

nevrednică, nouă, oarbă, obișnuită, obosită, obositoare, obscură, omenească, perpetuă, plăpândă, (*livr.*) poltronă, prefăcută, proastă, reală, rece, repede, ridicolă, rușinoasă, sacră, sălbatică, sfântă, sinceră, sinistră, solemnă, statornică, stranie, străveche, sugrumătoare, superstițioasă, supraomenească, supremă, surdă, tainică, tardivă, tăcută, teribilă, tremurătoare, tulbure, ucigașă, uluită, uriașă, ușoară, vagă, vădită, vicleană, zadarnică (*zădarnică*).

„O spaimă *adâncă* mă cuprinse cum mă pierdeam privind la cer / Mă îngrozise până-n suflet al infinitului mister." CĂLUGĂRU, V. 67. ¤ „Ce puternic e - gândi ea, cu-*amoroasă dulce* spaimă..." EMINESCU, O. I 51. ¤ „De ce cu ochii-ncremeniți sub bolte / De marmur - tu-l privești cu spaimă *crudă*?" EMINESCU, O. IV 248. ¤ „Sunt nopți de spaimă *cruntă*, când luna-i ca un corn / Și se năzare chipul strigoilor pe horn." LESNEA, P. 15. ¤ „Cei șase oameni păreau lupi goniți de o spaimă *cumplită*." BOGZA, S. P. III 26. ¤ „În privirea lui spălăcită era rugăminte pasionată și în același timp o spaimă *deznădăjduită*..." VINEA, O. II 610. ¤ „Ce *groaznică* spaima de tăcere și de întuneric." PHILIPPIDE, S. 2 208. ¤ „Durerea mă trezise și, în paralel cu ea, mă invadase o spaimă *incredibilă*..." BUZURA, F. T. 357. ¤ „Pe fața lor se vedea o spaimă *indescriptibilă*." CIOBANU, M. 82. ¤ „Oștirile-i alungă în spaimă *înghețată* / Cu sufletu-n ruină un rege-asirian..." EMINESCU, O. I 98. ¤ „Tu mă faci să trăiesc spaima *metafizică* / Și sentimentul trecerii ușoare în moarte..." BALTAZAR, S. 161. ¤ „Și toți rămân cuprinși de spaimă *mută*." IOSIF, O. A. I 281. ¤ „În spaimă *nespusă* ce-atunci mă pătrunse, / Văzui trecând moartea pe palidu-i cal." ALEXANDRESCU, O. I 26. ¤ „Gânduri înalte despre lungul drum care îl așteaptă trec prin capul lui dar o spaimă *nedeslușită* îl ține pe loc." BĂLĂIȚĂ, L. 211. ¤ „Privii în jos, prostit de o spaimă *neînțeleasă*." DELAVRANCEA, O. II 92. ¤ „Ne regăsim în noua întrupare / Cu-aceeași spaimă *oarbă* ce-n trup are / Un trup, trup complice..." VULPESCU, A. M. 101. ¤ „Spaima *reală* se transformă în cuvinte." STĂNESCU, R. 283. ¤ „- Cum, vrei să pleci, Toma? zise Virginia cu o spaimă *sugrumătoare*." REBREANU, O. 10 268. ¤ „Și ochii Clotildei ieșiră și mai bulbucați din orbite, excitați de-o spaimă *teribilă*." BOTEZ, S. 4 47. ¤ „O spaimă *zădarnică* din urmă, o speranță zădarnică înainte și viața aleargă!" IORGA, C. 214.

SPECTACOL. *Privelițe, întâmplare care atrage privirile sau atenția.* Agreabil, amuzant, animat, apocaliptic, aspru, ațâțător, autumnal, caleidoscopic, captivant, caraghios, ceresc, cosmic, crâncen, cumplit, cutremurător, degradant, dezolant, divin, dureros, emoționant, fantastic, feeric, forfotitor, gălăgios, grandios, grotesc, halucinant, hidos, hilar, idilic, impresionant, inedit, înfiorător, înfricoșat, înfricoșător, îngrozitor, înspăimântător, întăritor, jalnic, magnific, maiestuos, măreț, miraculos, mișcător, neasemuit, nemaiîntâlnit, nocturn, odihnitor, odios, palpitant, pasionant, piforesc, rușinos, sângeros, sinistru, somptuos, splendid, suportabil, terifiant, tonifiant, trist, trivial, uluitor, urât, uriaș, vast, zgomotos, zguduitor.

„Tu și ea o să-mi oferiți, cred, un spectacol *agreabil*." BUZURA, F. T. 240. ¤ „Într-adevăr era un spectacol *cumplit* și *înfiorător*." EMINESCU, O. VII 209. ¤ „Azi noapte a fost spectacolul *feeric*..." PANĂ, P. P, 170. ¤ „În fiecare dimineață, la ora cinci, priveam soarele răsărind din mare. Era un spectacol *grandios*..." BOGZA, S. P. 10. ¤ „Bunica privește pe fereastră spectacolul *idilic*."

Scanned with OKEN Scanner

HOLBAN, O. II 324. ¤ „Cu părere de rău soţii părăsiră teatrul şi, pe drumul cel mai scurt, se întoarseră acasă, unde îi aştepta, într-adevăr, un spectacol *înfiorător*." ARGHEZI, S. 7 69. ¤ „Ochii lui, roşiţi de lacrimi şi închişi pe jumătate, / Priveau *jalnicul* spectacol, de parcă mi-ar fi fost frate..." DEMETRESCU, S. A. 77. ¤ „Admirând-o, pe *Iulia*, admirai în acelaşi timp spectacolul *magnific* al frumosului care atunci se naşte." MAZILU, C. S. 185. ¤ „Se aşteptaseră la altceva şi acum asistau la un spectacol *măreţ*, dincolo de puterile lor de înţelegere..." VOICULESCU, PV. I 318. ¤ „Era un spectacol *odihnitor* această lungă trecere printre arbori negri." SEBASTIAN, O. A. 70.

SPERANŢĂ. Absurdă, albă, amăgitoare, amplificată, aprigă, apusă, ascunsă, bună, caldă, confuză, copilărească, crudă, cutremurătoare, cutezătoare, desperată, deşartă, dezamăgită, divină, dulce, dureroasă, efemeră, eternă, eventuală, excesivă, fărâmiţată, firavă, fragedă, frustrată, himerică, idioată, iluzorie, imensă, imposibilă, inebranlabilă, intensă, inutilă, iraţională, irealizabilă, irezistibilă, înăbuşită, încăpăţânată, înfricoşată, înfrigurată, înşelată, întemeiată, latentă, luminoasă, mare, măreaţă, măruntă, mângâietoare, meschină, mică, minunată, mirată, misterioasă, moartă, modestă, naivă, năruită, neaşteptată, nebună, nebunească, neclară, nedemnă, nefericită, neghioabă, negrăită, neînfrânată, nelămurită, nemărturisită, neputincioasă, neroadă, nerostită, nesfârşită, netrebnică, nobilă, oarbă, obscură, optimistă, palidă, părăsită, personală, pierdută, reală, ridicolă, secretă, serioasă, sfărâmată, sfântă, sfioasă, sigură, slabă, smintită, spulberată, stângace, stinsă, stupidă, supremă, surdă, tainică, tânără, temută, timidă, tristă, tulbure, ucisă, umană, vagă, vană, veşnică, veştedă, vie, zadarnică (*zădarnică*).

„De visurile voastre, speranţe-*amăgitoare*, / Acum peste măsură mă văz îndestulat..." ALEXANDRESCU, O. I 171. ¤ „Sufletul odăii mele astă seară mi-a vorbit, / Evocând speranţa *caldă* şi dorinţele nebune..." CRUCEANU, V. 55. ¤ „O rază din privire-ţi viaţa mi-a-nnegrit, / Din sânul meu speranţa *divină* a fugit..." EMINESCU, O. IV 26. ¤ „Viaţa noastră trece ca suava rouă / Când speranţa *dulce* ne surâde nouă." BOLINTINEANU, O. I 109. ¤ „Când avem un sentiment fără speranţă, o *mare* speranţă ne mai rămâne: că niciodată nu-l vom pierde." CARAGIALE, O. II 299. ¤ „Era o poezie adâncă, mai mult, era o epopee de durere, de credinţă şi speranţă *misterioasă* în cântările acelea." AGÂRBICEANU, O. 7 61-62. ¤ „Speranţe *moarte*, râvne ce se-ascund, / Tăcute doruri, vorbe nenăscute, / În apele cristalului rotund / O clipă doar veţi străluci tăcute." PARASCHIVESCU, S. 1 294. ¤ „Se uita la mine cu mii de sticliri de speranţă *nebună*." PREDA, I. P. II 326. ¤ „Avea, ca şi ceilalţi, de altfel, speranţa *negrăită*, că acolo toate se vor da peste cap." BIROU, L. 101. ¤ „Era verde nisipul, / galbenă. Marea, / **nesfârşită** speranţa, / ascunsă îndoiala." JEBELEANU, S. 2 66. ¤ „Triste culori, / Spoieli, / Boieli, / Speranţe *părăsite*..." BACOVIA, O. 285. ¤ „Ni-aduci comoară de speranţe *sfinte*, / Ori prevestiri grozave de furtună?..." TOPÎRCEANU, S. A. I 259. ¤ „Şi din speranţele *sfioase* / Nu mai păstrez acum nici una: / S-au dus, şi mi-au lăsat viaţa / Pustie pentru totdeauna..." DEMETRESCU, S. A. 133. ¤ „Şi n-or găsi nimica din ce-au lăsat odată, / Şi vor găsi atâta: speranţa *spulberată*..." SĂULESCU, V. T. A. 12. ¤ „Speranţa mi-e *stinsă* / Ş-o negură întinsă / În locu-i întâlnesc!" MACEDONSKI,

Scanned with OKEN Scanner

O. III 87. ¤ „Începură a se aprinde speranțe, întâi *timide*, apoi din ce în ce mai *cutezătoare*." REBREANU, O. 9 27. ¤ „Zâmbetul tău m-ar împle de speranțe *vane*." EMINESCU, O. VII 109. ¤ „În mintea ei murise chiar cel din urmă gând / Al *veștedei* speranțe..." COȘBUC, S. A. III 145. ¤ „O spaimă zădarnică din urmă, o speranță *zădarnică* înainte și viața aleargă." IORGA, C. 214.

SPRÂNCEANĂ. (*Mai ales la pl.*) Abundente, accentuate, albe, albite, arcate, arcuite, argintii, arse, asasine, ascuțite, aspre, bălane, bătrâne, blonde, brune, castanii, căprii, cărămizii, căzute, cânepii, circumflexe, codate, crunte, curbe, dese, distrofice, dure, energice, enorme, fine, fioroase, flocoase, focoase, frumoase, grele, groase, îmbinate, împreunate, înalte, înălțate, încărunțite, încondeiate, încordate, încruntate, îndărătnice, îndurerate, înnegrite, jumulite, late, leonine, lungi, lunguiețe, magnifice, mari, masive, mânioase, mefistofelice, mirate, mobile, naturale, negre, nouroase, păroase, piezișe, posomorâte, prelungi, pronunțate, puternice, rare, răvășite, rebele, ridicate, roșcate, roșii, sârmoase, sclipitoare, scurte, semețe, spălăcite, stufoase, subțiate, subțiri, sumbre, surâzătoare, sure, trase, tufoase, țepoase, țigănești, urâte, urcate, ușoare, viforoase, zbârlite.

„Parcă-ți revăd sprâncenele *arcate* / Și ochii dulci, curați ca două glume..." COTRUȘ, V. 22. ¤ „Îi șterse sudoarea cu batista mototolită și se uită la fiecare, pe rând, cu ochii mici, scufundați sub sprâncenele *aspre* și *păroase*." CEZAR PETRESCU, Î. 79. ¤ „Sprâncenele-i *bătrâne* se-ntunecau *stufoase*..." EMINESCU, O. IV 153. ¤ „Ochii ei verzi sub sprâncenele *castanii* și *groase* aveau aceeași splendoare rece ca și pe vremea când îl fermecaseră pe Budu..." PHILIPPIDE, S. 2 18. ¤ „Avea o față slabă și oacheșă, uscată de vânt, numai ochii vii, negri și mici jucau tot timpul sub niște sprâncene *dese, ascuțite*." E. BARBU, G. 47. ¤ „Ochii mari ca migdalele, negri, ardeau, sub sprâncene *fine, arcuite*..." SADOVEANU, O. 1 139. ¤ „Dogoarea îți ustură nasul și-ți pârlește sprânceana *flocoasă*." ARGHEZI, S. 6 102. ¤ „Sprâncenele *grele* se aplecau și acopereau orbitele." IVASIUC, A. 94. ¤ „Hamalul era vânăt, tremura de mânie și-i dispăruseră ochii sub sprâncenele *groase, stufoase, fioroase*." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 177. ¤ „Filoti privea fix înainte, cu sprâncenele *încruntate*." SADOVEANU, O. 8 146. ¤ „Sprâncene *lungi* și *subțiri* se desenau deasupra ochilor săi..." MACEDONSKI, O. VI 311. ¤ „Ochii săi mari, căprii, ardeau ca un foc negru sub niște *mari* sprâncene *stufoase* și *îmbinate*..." EMINESCU, O. VII 178. ¤ „Uneori îmi vorbești, alteori te văd tristă, / Ai putea să mă lași să mă sting dintr-o dată, / Ai putea să te-nalți ca sprânceana *mirată* / Dar te văd că puterile tale rezistă." PĂUNESCU, R. Z. 368. ¤ „Celălalt era un tacitum, cu sprâncenele *negre* și *groase*." PREDA, D. 214. ¤ „Cu sprâncenele *posomorâte*, cu obrazul vânăt, cu buzele supte, dada Papelca desfăcu bulendrele din jurul lui Veve Chiorul." STANCU, S. 5 96. ¤ „Numai ochii rămași tineri se deschideau în înalt sub sprâncenele *viforoase*..." BUCUȚA, S. 287.

STATURĂ. Adusă, apreciabilă, bondoacă, caraghioasă, ciclopică, colosală, demnă, deșirată, dreaptă, elastică, elegantă, enormă, exagerată, falnică, făloasă, firavă, flască, gigantică, grandioasă, herculeană, impunătoare, infirmă, interminabilă, înaltă, învoaltă, luminoasă, maiestuoasă, masivă, măreață, măruntă,

Scanned with OKEN Scanner

mătăhăloasă, mândră, mică, mignonă, minusculă, molatică, muntoasă, nătângă, nemăsurată, neobișnuită, nervoasă, noduroasă, plecată, puternică, rigidă, robustă, subțire, suplă, trainică, triumfătoare, uriașă, visătoare, voinică, zveltă.

„O ușă s-a deschis cu violență, și pe prag apăru un tânăr boier de o statură *colosală*..." HASDEU, S. I. 189. ¤ „E mândr-a lui armură, statura-i e *făloasă*..." BOLINTINEANU, O. I 533. ¤ „Oprit în poartă, Lucu o urmări cu privirea până ce statura ei *impunătoare* și *zveltă* se topi în noapte." VINEA, O. III 147. ¤ „Căutam să surâd, stupid și neîncrezător, admirându-i statura *înaltă* și *zveltă*..." CEZAR PETRESCU, B. M. 117. ¤ „Împărăteasa se ridică în toată *măreața* ei statură..." EMINESCU, O. VI 317. ¤ „Privea încă cu admirație la statura *nemăsurată* a tovarășului." SADOVEANU, O. 11 411. ¤ „Ultimul cuvânt îi înghețâ pe buze, căci în prag a apărut statura *puternică* și mutra întunecată a lui Vulpache." MIHĂESCU, O. IV 33. ¤ „Figura lui străină, statura *subțire* și *impunătoare* în hainele acelea de general fără trese, dar impecabile, au atras imediat atenția." BĂNULESCU, C. M. 61.

STÂNCĂ. Abruptă, albă, albicioasă, amenințătoare, anevoioasă, arcuită, aridă, ascuțită, aspră, bătrână, căruntă, cenușie, colosală, colțuroasă, dantelată, despletită, dezolată, dreaptă, dură, enormă, eternă, fărâmițată, fulgerată, fumurie, gârbovită, gigantă, goală, golașă, imensă, impresionantă, înaltă, încremenită, încruntată, înspăimântătoare, întunecată, lată, lucie, mare, măreață, măruntă, melancolică, mică, mișcătoare, mută, naltă, năruită, neagră, neclintită, neguroasă, nemișcată, nepătrunsă, nestrămutată, netedă, ninsă, oablă, pașnică, păduroasă, pestriță, pleașă, pleșuvă, pletoasă, prăpăstioasă, râpoasă, rece, rostogolită, roșcată, roșiatică, roșie, ruptă, sălbatică, seacă, semeață, sfărâmicioasă, sihastră, solitară, sonoră, stearpă, sumbră, sură, tare, tăiată, țepișă, urâtă, uriașă, urieșească, ursuză, vânătă, veche, zdrobită.

„Înșirați unul după altul, deasupra stâncilor *aspre* se cățărau." BOGZA, S. P. III 29. ¤ „El tot suie! pân-odată, cînd de după stânci *cărunte* / Răsărea făclia zilei, iată-mi-l p-un vârf de munte." DULFU, S. 15. ¤ „Stânci *despletite* pluteau în aer." VOICULESCU, P. I. 260. ¤ „Arar în ochi-mi dragostea surâde.../ și buruiana prinsă de pripoare, / În ciuda stâncii *goale* și *aride*, / Tot înflorește, vara, câte-o floare." CAZIMIR P. 4. ¤ „O pală de vânt înghețat mătura stânca *golașă*." ȚOIU, Î. 305. ¤ „Uneori încet se urcă / Sus, pe-*ntunecata* stâncă..." IOSIF, O. A. I 50. ¤ „Viețile ni le săltăm în pas peste bietele ape și *marile* stânci." BLAGA, O. 1 432. ¤ „Noi undele crețe / Venim, venim, / În stânci *mărețe* / Izbim, izbim." EMINESCU, O. IV 307. ¤ „Pe o stâncă *neagră*, într-un vechi castel, / Unde curge-n poale un râu mititel, / Plânge și suspină tânăra domniță, / Dulce și suavă ca o garofiță..." BOLINTINEANU, O. I 113. ¤ „Până când, stânci *neclintite*, veți abuza de răbdarea noastră?" BUZURA, S. P. III 59. ¤ „L-am ascultat și-am prăbușit din munte / *Pleșuva* stâncă, ruptă de la frunte." ARGHEZI, S. 3 22. ¤ „Vedeți aceste locuri, aceste stânci *râpoase*?" ALEXANDRESCU, O. I 68. ¤ „Pe marginea de miazăzi, *semețe, amenințătoare, sălbatice, colțuroase*, stâncile *abrupte* ale Munților Metalici, ziduri neclintite, străjuiesc drumul..." PARASCHIVESCU, S. 3 17. ¤ „Pe-un piept de stâncă *solitară* și-a-ntemeiat un cuib statornic, / O singuratecă cetate cu turn strălucitor în

Scanned with OKEN Scanner

zare." GOGA, O. I 235. ¤ „Stânci *urieşeşti* şi *cenuşii* erau zidite de jur împrejur una peste alta până-n ceriuri..." EMINESCU, O. VII 130.

STEA. Epitete evocative. Adâncă, albastră, albă, aprinsă, apropiată, argintie, auroasă, bălaie, caldă, căzândă, clară, clătinătoare, dalbă, depărtată, diamantină, eternă, fixă, fugară, fulgerată, galbenă, înaltă, încremenită, îndepărtată, înghețată, licăritoare, lucindă, luminată, luminoasă, lungă, mare, măruntă, mică, (*înv.*) murindă, neagră, nestinsă, netedă, nevăzută, ninsă, nouă, rarefiată, răsărindă, rătăcitoare, rece, roşie, rotundă, scăpărătoare, sclipitoare, senină, sticloasă, stinsă, strălucită, strălucitoare, transparentă, tremurată, tremurătoare, tremurândă, turtită, uriaşă, urieşească, văzută, vânătă, vecină, verde, (*pop.*) verzie, vibratilă.

Epitete apreciative. Amară, amică, beteagă, blândă, bolnavă, buhăită, bună, ciuruită, cumplită, cuvioasă, dezumflată, divină, domoală, drăgăstoasă, dulce, firavă, grea, înduioşată, înfricoşată, însingurată, lacomă, lină, liniştită, măreaţă, mândră, mângâioasă, mirată, misterioasă, moartă, murdară, mută, nevinovată, oarbă, obosită, palidă, păgână, placidă, plictisită, prietenoasă, pură, putredă, răzleaţă, semeaţă, sfântă, sfioasă, singuratică, smerită, solitară, somnoroasă, splendidă, stingheră, sumbră, suptă, şireată, tandră, tăcută, timidă, tristă, veghetoare, vie, vioaie, voioasă.

„Cântau cocoşii, printre nori se zăreau stelele, *albastre* şi *mici*." NEAGU, Î. 29. ¤ „Străini, pe ţărmuri neumblate, pe mări, prin codri şi pustii, / De-a dreptul cale îşi croiră pe urma stelei *argintii*..." VOICULESCU, P. I 11. ¤ „Stele *clare* priveghează cortul meu nemăsurat." MACEDONSKI, O. II 18. ¤ „Cu stele *dulci* e bolta presărată..." EMINESCU, O. IV 451. ¤ „Deasupra, cerul clatină stele *mărunte, roşii, galbene*." STANCU, S. 7 407. ¤ „Toată noaptea argintată / Pibegind pe drum m-am dus; / Mă privea adânc mirată / *Mânioasa* stea de sus." PETICĂ, S. I 37. ¤ „Stelele *mute* vorbesc în tâlcul tăcerii eterne." SPERANTIA, P. 89. ¤ „Stelele *palide* intră-ntre nori." BOLINTINEANU, O. I 495. ¤ „Ia cunoştinţă că pot ucide, / că pot zdrobi cu călcâiul capul suav / al stelei *răsărinde* şi *placide* / din pricina căreia am devenit zugrav." STĂNESCU, N. S. 66. ¤ „E noapte-acum... Pe faţa bolţii / Plâng ochii stelelor *senine*..." GOGA, O. I 71. ¤ „Stelele licăreau *sfioase* pe cerul vânăt-închis." REBREANU, O. 4 88. ¤ „Sclipind departe, prin frunziş, / O stea *smerită* şi *albastră* / Stea *singuratică*, pieziş / Deasupra noastră." TOPÎRCEANU, S. A. I 191. ¤ „O noapte iute. Stelele, *sticloase*, / Tot iscodesc trecutul să-şi pătrundă." EFTIMIU, O. 8 180. ¤ „Răsărise o stea *strălucitoare* pe zarea colorată a apusului." TEODOREANU, O. A. III 323. ¤ „Îngenunchiez în vânt: / lângă steaua cea mai *tristă*." BLAGA, O. 1 185. ¤ „Mezinul se lăsase pe o coastă şi privea văzduhul negru în care sclipeau stele *vioaie*." SADOVEANU, O. 1 197. ¤ „Să văd stelele *voioase* / Înflorind cerul senin..." ALECSANDRI, O. I 265.

STEJAR. Bătrân, cărunt, falnic, frunzos, gigant, grav, mare, măreţ, mândru, mut, neclintit, posomorât, puternic, rămuros, scorburos, semeţ, singuratic, străfulgerat, străvechi, tăcut, tânăr, uriaş, vechi, verde.

Scanned with OKEN Scanner

„Se așează la rădăcina unui stejar *bătrân, scorburos*." REBREANU, O. 1 45. ¤ „A căzut la urmă jos / Și Novac cel inimos: // Precum cade la pământ / *Falnicul* stejar, de-un vânt." DULFU, S. 223. ¤ „Sub stejarul *gigant*, care-și lăsă cu încetul / destinul vegetal, pregătindu-și scheletul, / crengile se întind pietroase, albe, numărând veacurile." BOUREANU, S. 1 97. ¤ „Odinioară sub stejarii tăi *măreți* / Găzduiai și dedeai umbră obositilor drumeți." VLAHUȚĂ, S. A. I 244. ¤ „Stejarul *mut* deasupra noastră tace, / Abia arare cade câte-o ghindă..." GOGA, O. I 213. ¤ - „Ei! și ce vrei? - Cum el doarme, / Uite-l... neavând habar, / Vino... să-l legăm de trunchiul / *Rămurosului* stejar..." DULFU, S. 290. ¤ „Sentind zăpezi nemărginite sub zbor de corbi îndureraţi, / Sub ceruri grele de ntuneric, pe *vechi* stejari *străfulgeraţi*." EFTIMIU, O. 7 249.

STRADĂ. Adâncă, adormită, aglomerată, animată, asfaltată, banală, bătrână, bolovănoasă, cenușie, ciudată, curată, desfundată, deszăpezită, deșartă, dosnică, dreaptă, elegantă, frumoasă, gălăgioasă, geometrică, (*pop.*) gloduroasă, goală, imensă, importantă, încremenită, înfrigurată, înfundată, îngustă, întortocheată, întroienită, întunecată, întunecoasă, largă, lată, laterală, lăturalnică, liniștită, liniștitoare, lugubră, luminată, luminoasă, lungă, luxoasă, mare, mărginașă, măruntă, misterioasă, moartă, mocirloasă, modernă, mohorâtă, monumentală, murdară, mută, necunoscută, neregulată, nesfârșită, neumblată, nocturnă, noroioasă, obscură, periculoasă, pitorească, populată, posomorâtă, prăfoasă, prăfuită, pustie, puturoasă, răsucită, rece, retrasă, romantică, săracă, sărăcăcioasă, scurtă, senină, simplă, singuratică, solitară, somnoroasă, strălucitoare, străveche, strâmbă, supraîncărcată, sumbră, tăcută, tristă, uitată, ultramodernă, umbroasă, umedă, umilită, urâtă, uscată, vâscoasă, veselă, vie, voioasă, zgomotoasă.

„Iar pe strada *animată* ca la cinematograf / Ploaia zugrăvește-n aer sârme lungi de telegraf." TOPÎRCEANU, S. A. I 107. ¤ „Pe aceste străzi *bătrâne*, / Mi-era visul ca o pâne." LESNEA, V. 315. ¤ „Prin mahalăli cu străzi *bolovănoase*, / Casele-aveau acoperișuri trase / Pe ochi și se uitau la tine strâmb." PHILIPPIDE, S. I 210. ¤ „Pe străzi *elegante*, ca o părere, / Femeia modernă a trecut și revine..." BACOVIA, O. 90. ¤ „Casa ta privește-ntr-o stradă *luminoasă* și *voioasă*..." MACEDONSKI, O. II 70. ¤ „Am intrat curând în cetate / Pe străzi *mohorâte, înguste* și *întunecate*..." PĂCURARIU, O. 73. ¤ „Pe străzile *singuratice* și *întunecate* nici o mișcare și nici un zgomot." PETICĂ, S. I 182. ¤ „Trece un circ cunoscut, / Leneș, pe străzi *somnoroase*." DIMOV, T. 135. ¤ „Pe *străvechea* stradă ca-ntr-o matcă / grele curg miresmele de tei." BLAGA, O. 2 244. ¤ „Ne plimbam împreună prin București zile la rând, luam masa tot împreună, mă duceam prin străzi *tăcute, încremenite* și *misterioase*..." PREDA, V. P. 315. ¤ „Pe strada asta *tristă, pustie, solitară* / Atâta vreme este de când merg mereu..." SĂULESCU, V. T. A. 156. ¤ „Ne întâlneam la întâmplare, pe străzi *umile*, fără să ținem seama de vreme, călcând uneori prin noroi." HOLBAN, O. II 25.

STRIGĂT. Admirativ, adormit, adolescentin, agresiv, amenințător, ascuțit, aspru, asurzitor, bucuros, chinuit, crispat, crud, cumplit, curios, delirant, depărtat, desperat (*disperat*),

Scanned with OKEN Scanner

detunător, deznădăjduit, dogit, drăcos, dulce, dureros, energic, exaltat, fierbinte, fioros, formidabil, furios, furtunos, gâlgâit, gâtuit, greu, gros, grozav, gutural, insuportabil, isteric, îmblânzit, înalt, înăbuşit, îndelung, îndepărtat, înecat, înfierbântat, înfiorător, înfricoşat, înfricoşător, îngrozit, îngrozitor, înspăimântat, înspăimântător, învingător, lătrător, mânios, melancolic, mut, năstruşnic, nearticulat, nebun, nedesluşit, nefiresc, neîncetat, neomenesc, nepotolit, orgolios, oribil, pătimaş, pătrunzător, pierdut, posac, prelung, prelungit, prietenos, pustiu, puternic, răguşit, răsunător, rău, răzleţ, ritmat, sălbatic, scurt, singuratic, sinistru, slăbit, spart, speriat, strident, strivit, subit, şuierat, teribil, tragic, tremurător, tulburător, turbat, uscat, uşor, vehement, vesel, victorios, violent, viu, voios, zadarnic.

„Pe cerul gol, pe cerul meu, / Trec corbii-n stoluri, trec mereu.../ pe cine-l caută din veac, / Cu strigăt *aspru* şi *posac*?" LESNEA, P. 50. ¤ „Cu strigăte *bucuroase*, brâncindu-se şi sărind într-un picior, copiii se depărtară." SADOVEANU, O. 12 159. ¤ „Se auzi un strigăt *disperat* care apoi se gâtui spasmodic." NEDELCOVICI, U. 29. ¤ „Auzea din toate părţile strigăte *furioase*." VLAHUŢĂ, S. A. II 250. ¤ „Într-o noapte când mama lui intră în cameră pe neaşteptate el scoate un strigăt *îngrozitor, neomenesc*." CIOCÂRLIE, M. C. 73. ¤ „În câteva clipe toată cârciuma se încinse de strigătele lui *năstruşnice*." REBREANU, O. 4 39. ¤ „Se face uneori că însumi scot / *nebunul* strigăt, chiotul de bucurie..." BLAGA, O. 2 275. ¤ „Şi-apoi, când ei l-au aruncat pe prundul / de piatră usturată-al unei peşteri, / de unde se-nalţă, asemeni fumului de jertfă, / *neîncetatul* strigăt al durerii / atunci zeiţa se întunecă şi plânge-n hohote..." GHEORGHE, P. 31. ¤ „Din când în când se auzeau strigătele *răsunătoare* ale străjerilor." SADOVEANU, O. 1 265. ¤ „Un strigăt *sălbatic* de bucurie, făcu să răsune întreaga grădină..." MINULESCU, O. III 20. ¤ „Se auziseră strigăte *scurte* şi *înspăimântate*..." PREDA, D. 52. ¤ „- Doamne! se auzi un strigăt *strivit*." DAN, S. 7 230. ¤ „Strigăt *subit* de jale şi deznădejde." ARGHEZI, S. 7 230. ¤ „Sunetele d-arme, strigăte *turbate*, / Printre vijelie zbor amestecate..." BOLINTINEANU, O. I 155. ¤ „L-a întâmpinat de pe puntea schelelor, cu un strigăt *voios*, arătând pe unde să urce." CEZAR PETRESCU, O. P. 385.

SUCCES. Ales, ameţitor, anecdotic, apreciabil, autentic, binemeritat, brusc, brutal, considerabil, constant, continuu, covârşitor, definitiv, deplin, desăvârşit, durabil, eclatant, efemer, explicabil, extraordinar, fabulos, facil, formidabil, garantat, gălăgios, gigantic, grozav, ilariant, imaginar, imediat, imprecis, inatacabil, incontestabil, invizibil, îndoielnic, întâmplător, liniştit, mare, mediocru, memorabil, meritat, mic, momentan, mulţumitor, neaşteptat, neîntârziat, neîntrevăzut, nemaipomenit, neobişnuit, neuitat, notabil, orbitor, pipăibil, practic, pragmatic, precar, rapid, răsunător, real, relativ, remarcabil, repurtat, senzaţional, spectaculos, splendid, statornic, strălucit, surprinzător, tacit, trecător, umil, uşor, vizibil, zgomotos, zilnic.

„Cartea a cunoscut totuşi un succes *ales*." SEBASTIAN, E. C. M. 285. ¤ „Curând ajunsei apoi la convingerea că *ameţitorul* meu succes nu era decât o cursă perfidă pe care soarta mi-o întinsese ca să-mi arate până unde îi poate

Scanned with OKEN Scanner

merge ironia." M. I. CARAGIALE, C. C. 122. ¤ „Povestea are un succes *nemaipomenit*..." ARGHEZI, S. 7 87. ¤ „Ceea ce te atrage spre un succes *orbitor*, e o capcană, mai mult, o zădărnicie şi o vanitate smintită." PREDA, V. P. 322. ¤ „Va repurta şi de rândul acesta un succes *senzaţional*." MACEDONSKI, O. VI 60. ¤ „Se înţelege că am avut un succes *splendid*." AGÂRBICEANU, O. 7 321. ¤ „A doua zi deschid o gazetă şi ce văd? Succesul *strălucit* de la Universitate al d-lui Piscupescu..." VLAHUŢĂ, S. A. II 125. ¤ „Cele mai *triste* succese în discuţie sunt cele din condescendenţă." IORGA, C. 72. ¤ „Fireşte că şi pentru succesele *zgomotoase* ale pieselor şi ale actorilor Ciuboţel avea dispreţ." I. M. SADOVEANU, S. III 359.

SUFERINŢĂ. Abstractă, acută, adâncă, adevărată, amară, amorţită, anonimă, aparentă, aprigă, artificială, ascunsă, ascuţită, aspră, atroce, autentică, banală, blândă, chinuitoare, concentrată, copilărească, covârşitoare, crâncenă, crudă, cruntă, cucernică, cumplită, cutremurătoare, dulce, dumnezeiască, dureroasă, enormă, extremă, falsă, fantastică, fizică, fulgerătoare, grandioasă, grea, groaznică, imensă, inefabilă, infinită, inimaginabilă, insuportabilă, interioară, intimă, intolerabilă, iremediabilă, împietrită, înăbuşită, încruntată, înduioşătoare, îndurată, înfiorătoare, înfricoşată, înfricoşătoare, îngrozitoare, lăuntrică, lentă, lungă, majoră, mare, melancolică, minoră, misterioasă, mistuitoare, moale, monstruoasă, morală, mortală, multă, mută, năprasnică, neagră, neasemuită, negrăită, neîncetată, neînchipuită, neîntreruptă, neliniştită, nemaipomenită, nemărginită, nemărturisită, nemeritată, neobişnuită, nepotolită, neputincioasă, nesfârşită, nespovedită, nestăpânită, nobilă, nouă, oarbă, obscură, obştească, patetică, pământească, pătimită, penibilă, plăcută, prezentă, primordială, profetică, puternică, rea, reală, rece, *(rar)* resignată, secretă, sentimentală, sfredelitoare, sinceră, sprâncenată, strivitoare, superficială, supraumană, supremă, surdă, tainică, tandră, tăcută, teribilă, terifiantă, ticăloasă, trecătoare, tristă, trupească, tulbure, turbată, ucigătoare, umană, umilitoare, universală, veche, vie, violentă, voluptoasă, zdrobitoare.

„Nu voi lăsa în urmă-mi decît o rază pală! / Atât! căci suferinţa-mi *amară* şi *mortală* / A stins acea credinţă ce mă însufleţea!" MACEDONSKI, O. IV 138. ¤ „Cât suntem împreună, nu mă-mpac! / Mai vie lângă tine mi-e fiinţa; / Mai mari şi bucuriile se fac, / Mai *aprigă* se face suferinţa." BUCUŢA, S. 123. ¤ „Ia-mi suferinţe *aspre, turbate*, / De adânci chinuri vecinic izvor..." ALEXANDRESCU, O. I 36. ¤ „Dar aceasta este o suferinţă *atroce, violentă* şi *fulgerătoare*, chiar şi pentru acei care au fost doar martorii întâmplării." BOGZA, S. P. I 362. ¤ „În tăcerea care mă împresoară mă simt bine, ca într-un fel de voluptate a unei *blânde* suferinţi." SADOVEANU, O. 4 23. ¤ „O, iartă-mi îndrăzneala, sublima mea fiinţă! / De chem iubitu-ţi nume p-ast loc ce-ai părăsit, / E singura-ndulcire la *cruda*-mi suferinţă..." BOLLIAC, O. 188. ¤ „După atâta *cruntă* suferinţă / Ei, câte-am fi făcut şi-am fi schimbat!" LABIŞ, M. C. 368. ¤ „Polenul căzut în potire / ca un jar îl îndură / toate florile, în *dulci* suferinţi / peste măsură / şi peste fire." BLAGA, O. 1 296. ¤ „La malul lacului, lebăda rănită agoniza / Cu gâtul frânt într-un unghi tragic / Şi toată pădurea ştia *imensa* ei suferinţă..." BOGZA, O. 163. ¤ „N-am ştiut niciodată că sărăcia poate fi o suferinţă

Scanned with OKEN Scanner

atât de *înfricoșată*!" CEZAR PETRESCU, C. V. 135. ¤ „Când ne-a lovit o suferință *mare, covârșitoare, strivitoare*, prima noastră mișcare va fi să ne smulgem din ghearele ei..." FLORIAN, A. S. 32. ¤ „Tăcerea mea-i pustietatea / în care suferința *mută* / Amar suspină." CĂLUGĂRU, V. 202. ¤ „Simțea c-o sugrumă neagra deznădăjduire - *negràita* suferință de a-și îngropa tristețea în tristele ziduri ale unei mănăstiri." VLAHUȚĂ, S. A. II 20. ¤ „Te crede numai cine a suferit: de aceea suferințele cele mai *nobile* sunt acelea care sunt mai puțin înțelese." IORGA, C. 86. ¤ „O suferință *profetică* îmi mistuie gândurile." ARGHEZI, S. 17 143. ¤ „Nu-ți cer un lucru prea cu neputință / În *recea* mea-*ncruntată* suferință." ARGHEZI, S. 1 54. ¤ „Ochii vizitatorului se umeziră de o suferință *sinceră*." ȚOIU, Î. 326. ¤ „Dar știu c-a mea suferință / În veci nu s-a-mplini / Și-n *tristă* suferință / Cu doru-mi vei muri." MICLE, P. 79.

SUFLET. Adânc, ales, amarnic, amăgit, amărât, amorf, amorțit, apăsat, aprig, aprins, aspru, (*pop.*) avan, bărbat, bărbătesc, bătrân, becisnic, biet, blând, blestemat, bogat, bolnav, bucuros, buimăcit, bun, cald, candid, capricios, călător, călit, cărunt, cătrănit, câinos, cernit, chinuit, cinstit, ciudat, clar, clătinat, clocotitor, compătimitor, complex, comprehensiv, contradictoriu, copilăresc, crâncen, credincios, crud, cumplit, curajos, curat, darnic, decăzut, delicat, deschis, deșert, dezamăgit, dezlânat, dezorientat, divin, drept, duios, dulce, echilibrat, egoist, eroic, extraordinar, evlavios, ferice, fericit, flămând, fraged, frământat, frânt, fricos, frumos, furtunos, generos, gingaș, glacial, gol, grav, greu, grosolan, hain, hărtănit, hărțuit, ideal, imens, imprevizibil, impulsiv, impur, inconștient, individual, ingenuu, ingrat, insensibil, insondabil, iubitor, îmbătrânit, împietrit, împovărat, împuțit, înalt, înăcrit, înăsprit, încărcat, încâlcit, încercat, închis, încremenit, îndobitocit, îndoliat, înduioșat, îndulcit, îndurerat, înfiorat, înflorit, înfrânt, înfricoșat, înfrigurat, îngeresc, înghețat, îngreuiat, înjosit, înmuiat, înnegrit, înnoptat, întreg, întristat, întunecat, întunecos, înțelept, învechit, înveninat, înviforat, învins, învrăjbit, jalnic, josnic, labil, labirintic, lacom, larg, lânos, leal, liber, limpede, limpezit, liniștit, liric, luminos, mare, măreț, mâhnit, mândru, meschin, mic, milos, milostiv, mistuit, mișcat, mișel, moale, morbid, mort, mulțumit, muncit, mut, mutilat, naiv, nărăvit, neatins, nebun, necăjit, neclintit, nedomolit, nefericit, negru, neîmpăcat, neînfrânat, neîntinat, neliniștit, nemaipomenit, nemîngâiat, nemântuit, nemulțumit, nemuritor, nenorocit, nepăsător, nepotolit, neprâhănit, neputincios, nerecunoscător, nestatornic, nevinovat, nobil, nostalgic, nou, obidit, obosit, omenesc, opac, orb, original, oropsit, ostenit, otrăvit, palid, pasionat, păcătos, păgân, pătat, pătimaș, perfid, pervers, pierdut, plăpând, potolit, prefăcut, pribeag, primitiv, proaspăt, profund, prometeic, pur, pustiit, pustiu, puternic, rănit, răscolit, rău, rânced, rece, robit, ruginit, ruinat, sălbatic, sănătos, sărac, sărman, schilod, sec, secătuit, senin, sensibil, sfârșit, simplu, sincer, singur, singuratic, slab, smerit, sterp, stingher, strașnic, sublim, superb, superior, șubred, taciturn, tainic, tare, tăcut, tămăduit, tânăr, ticălos, ticăloșit,

Scanned with OKEN Scanner

tihnit, timid, tineresc, tiranic, tânăr, toropit, trandafiriu, trândav, tremurând, trist, trudit, tulburat, tulbure, tumultos, ucis, uimit, uman, urât, ursuz, uscat, uşor, uşurat, vanitos, vechi, vesel, veşnic, veşted, vibrant, vibratil, vijelios, vinovat, virgin, visător, voios, vrăjit, vulgar, zăvorât, zbuciumat, zdrenţuit, zdrobit, zglobiu.

„La piatra cenuşie de hotar, / În miezul zilei arse m-am oprit / Cu sufletul *amar* / Şi *ostenit*." CAZIMIR, P. 237. ¤ „Durerea / Ochii-mi a stors şi sufletul meu *aspru* / L-a împietrit..." EMINESCU, O. IV 104. ¤ „N-avea numai chip frumos, / Ci ş-un suflet *bun, milos*..." DULFU, S. 412. ¤ „Văd lumea-n întristare / Cu sufletu-mi *cernit*!" ALECSANDRI, O. I 127. ¤ „În sufletul meu *crâncen* port secolii grămadă..." LESNEA, P. 44. ¤ „Adolescentul nostru se apucase-a-şi pune / Iubirea-ntr-o copilă cu sufletul *curat*!" MACEDONSKI, O. IV 175. ¤ „Care-i scopul vieţii mele / Întreb sufletu-*mpietrit*?" EMINESCU, O. IV 32. ¤ „Priveşti spre bolta misterului / cu sufletul *îndoliat*." ADERCA, M. C. 88. ¤ „Fieşte frunză ce cade îngălbenită toamna, lasă un dor în sufletu-i *întristat*." ODOBESCU, P. 55. ¤ „Ai avut un suflet *limpede* şi ai murit cu cinste." SADOVEANU, O. 2 53. ¤ „Mai trebuie să ai un suflet / *Milos* şi *bun* şi *iubitor* / De vrei să fii iubit de oameni, / Şi de podoaba codrilor!" EFTIMIU, O. 7 289. ¤ „ Şi sufletul mi-l simt cantotdeauna / Pe-atât de *mândru* pe cât e de *blând*." PHILIPPIDE, S. 1 125. ¤ „Eu presimţeam ceva. O tulburare / Se-adăposteşte-n sufletul meu *pur*." LABIŞ, P. 46. ¤ „Stă sufletul fără iubire, *pustiu*, ca mărul fără roade..." VOICULESCU, P. I 4. ¤ „Din sufletu-ţi *rece* tu fă o grădină / Cu râuri de cânturi, cu flori de lumină..." EMINESCU, O. IV 11. ¤ „Mâine nu va mai spune nimeni / că rătăcesc fantome în sufletul meu *romantic*..." BOUREANU, S. 2 175. ¤ „Buza mi-e rece, sufletul sec..." EMINESCU, O. I 26. ¤ „Mi-e sufletul atâta / De *trist* şi *obosit*, / Că fără tine-n viaţă / De mult aş fi murit!" STAMATIAD, C. A. 94. ¤ „Veselia omului e ca mirosul florilor: ea nu se înalţă din suflete *veştede*." IORGA, C. 27. ¤ „De ce nu am aripi să zbor! M-aş face un flutur uşor, / Un flutur uşor şi gentil / Cu suflet *voios* de copil..." EMINESCU, O. IV 5. ¤ „Eu cu sufletul *zdrobit* / Am privit în a ta cale, / Şi cu lacrimi am stropit / Urma pasurilor tale." MICLE, P. 44.

SUNET. Epitete evocative. Adânc, afund, apătos, argintiu, ascuţit, aspru, asurzitor, clar, continuu, cristalin, delicat, dens, depărtat, distinct, egal, fluid, fraged, fremătător, grav, greu, gros, gutural, imperceptibil, imprecis, indistinct, interjecţional, împuţinat, înalt, înăbuşit, îndepărtat, înfundat, întunecat, limpede, lin, lung, mat, mărunt, melodios, metalic, mic, moale, modulat, neaşteptat, nedesluşit, nelămurit, neobişnuit, nou, pâlpâitor, perceptibil, prelung, pur, puternic, răguşit, răsunător, rece, repede, ritmic, rupt, sacadat, sălbatic, sâcâitor, scurt, sec, sforăitor, slab, slăbănogit, spart, stins, strident, subţire, surd, şoptit, tare, tăios, tremurat, unduios, uscat, uşor, vag, vădit, vibrator, viu, zgomotos.
Epitete apreciative. Alarmant, blestemat, ciudat, delicios, deznădăjduit, dramatic, dulce, energic, enervant, enigmatic, fantastic, fermecător, glorios, grozav, insuportabil, îndârjit, îngeresc, jalnic, liric, magic, magnific, mândru, melancolic, misterios, monoton, plăcut, răbdător, sfânt, sfâşietor, sinistru, solemn, straniu, strașnic, suav, sublim, tainic, trist, tulburător, uimit, urgisit, vesel.

Scanned with OKEN Scanner

„Schiurile alunecau fără moliciune, cu un sunet *aspru*, lăsând în urma lor o pulbere de sticlă." SEBASTIAN, O. A. 258. ¤ „În larma aceea un sunet *cristalin* căzu şi zgomotul se potoli o clipă ca prin farmec..." D. ANGHEL, PR. 39. ¤ „- De unde vin aceste sunete *delicioase*?" CARAGIALE, O. I 755. ¤ „Freamătul frunzelor avea un sunet *misterios*..." ALECSANDRI, O. IV 165. ¤ „Sunetul *moale* al tălăngilor răzbătea din vreme în vreme ca dintr-o depărtare nesfârşită..." SADOVEANU, O. 3 247. ¤ „Lăsă telefonul să ţârâie lung, în pustiu, ascultând sunetul *ritmic, îndârjit*, ca pe un mesaj trimis spre cine ştie ce lumi." ŢOIU, G. V. 144. ¤ „Nu răspunde nimeni, ascultă totuşi sunetul acela *sacadat* şi *alarmat*." NEDELCOVICI, Z. N. 180. ¤ „Din gât scoate sunete *sparte, rupte*, care nu se leagă în cuvinte." STANCU, S. 7 159. ¤ „Ieri erau pleşuvi teii de la Şosea: azi sunt cheli de tot, şi frunzele lor uscate, bătute de vânt, de-a lungul aleelor scot sunete *triste* şi *seci*." DELAVRANCEA, O. II 325. ¤ „Un sunet *vag* ajunse până la noi..." BART, S. I 39.

SURÂS. Absent, aburit, accentuat, acid, acru, ademenitor, afabil, afectuos, aiuristic, alb, alintat, amabil, amar, amărât, amărui, ambiguu, ameţitor, amical, amuzat, angelic, ascuns, ascuţit, atent, atoateştiutor, autoritar, batjocoritor, bănuitor, beţiv, binevoitor, bizar, blajin, blând, bucuros, bun, cald, calm, candid, cast, chinuit, cinic, cinstit, ciudat, civilizat, cochet, complice, concesiv, condescendent, convenţional, copilăresc, cordial, corect, crispat, cristalin, critic, crud, cuceritor, cumpănit, curat, cuviincios, damblagiu, deferent, descleiat, descurajat, desperat, devotat, dezarmant, dezinvolt, dezmierdat, dezolat, diabolic, diafan, discret, dispreţuitor, distant, distrat, divin, dubios, dulce, dulceag, dumnezeiesc, dureros, echivoc, efemer, egal, enigmatic, etern, exasperant, extenuat, factice, fad, fals, familiar, feciorelnic, (*poetic*) ferice, fericit, fermecător, feroce, fioros, fraged, fragil, fricos, frumos, fugar, fugitiv, galant, galben, galeş, gângav, glumeţ, gol, gras, graţios, grozav, hâtru, hidos, idiot, iezuit, imaculat, imbecil, imperceptibil, impertinent, imperturbabil, incolor, inconştient, indecis, indescriptibil, indiferent, indulgent, inefabil, inegalabil, infam, inocent, inofensiv, insinuant, involuntar, irezistibil, ironic, (*fam.*) izmenit, îmbunat, împăcat, împăciuitor, împietrit, înalt, încântător, încremenit, îndobitocit, îndoielnic, îndrăgostit, îndurător, îndurerat, înfiorător, înfruntător, îngăduitor, îngeresc, îngheţat, înjunghiat, întrebător, înşelător, întristat, înţelegător, înţelept, învăpăiat, înviorător, jenat, juvenil, lânced, limitat, limitativ, lin, liniştit, liniştitor, lipicios, lucitor, luminat, luminos, macabru, machiavelic, maliţios, mare, măsurat, mecanic, melancolic, meteoric, mic, (*pop.*) mieros, minunat, mirat, misterios, moale, modest, molâu, molcom, moleşitor, monden, mustrător, mut, mutilat, naiv, natural, neclintit, necruţător, necurmat, nedecis, nedefinit, nedumerit, nehotărât, neisprăvit, neizbutit, neîncrezător, neîntrerupt, nemişcat, nenorocit, neobosit, nepăsător, neputincios, nervos, nesilit, nesuferit, nevinovat, obosit, obraznic, obsecvios, odios, ofilit, omenos, onctuos, optimist, ostenit, pal, palid, (*livr.*) paradiziac, penibil, perfid, perpetuu, pierdut, placid, plăcut,

Scanned with OKEN Scanner

plăpând, plin, politicos, prefăcut, pregătit, prelungit, prevenitor, prietenesc, prietenos, profesional, promițător, prostesc, protector, proteguitor, provocator, pueril, rapid, răbdător, răpitor, rătăcitor, rău, răutăcios, rânjit, rece, reconfortant, recunoscător, resemnat, reticent, rezervat, rigid, rușinos, sarcastic, sardonic, satanic, satisfăcut, sărac, sărăcăcios, sceptic, sclipitor, scurt, sec, secret, seducător, senil, serafic, serios, sfielnic, sfios, silit, silnic, sleit, smerit, speriat, spiritual, spontan, stânjenit, sterp, stins, strălucitor, strâmb, uferind, sumbru, superior, supus, șăgalnic, șiret, șters, știrb, știutor, strengăresc, tainic, tandru, timid, tomnatic, tonifiant, trandafiriu, trist, triumfal, tulbure, țeapăn, umbrit, umil, unsuros, uscat, ușor, vag, vâscos, verzui, vesel, viclean, vinovat, virgin (*vergin*), virginal, visător, voios, voluptos, zburdalnic, zglobiu.

„Ucid în colțul gurii câte-un surâs *amar*...” LESNEA, P. 152. ¤ „Cu un surâs *amețitor* tu-mi răscolești / tot furnicarul de porniri...” BLAGA, O. 1 58. ¤ „O, cum Rafael creat-a pe Madona dumnezeie, / Cu diadema-i de stele, cu surâsul *blând, vergin*, / Eu făcut-am zeitate dintr-o palidă femeie, / Cu inima stearpă, rece și cu suflet de venin.” EMINESCU, O. I 30. ¤ „Dar pe buzele lui s-a ivit acum un surâs *cald*...” FULGA, A. I 290. ¤ „Distribui la câteva mese o jerbă de surâsuri cu o subtilă și savantă știință a nuanței, pe rând: *cordial, indiferent, amical, vag, distant, proteguitor* ori *distrat.*” CEZAR PETRESCU, C. V. 56. ¤ „Eu nu cunosc nimica mai trist, mai suferind, / Decât surâsul *dulce* pe-o față d-om murind!” BOLINTINEANU, O. I 338. ¤ „Bătrâna întoarce ochii spre el, chipul i se luminează de un surâs *fericit* și *recunoscător*...” NEDELCOVICI, S. V. 2 159. ¤ „Doar surâsul *fermecat* al lui Mary lipsea.” HOLBAN, O. I 73. ¤ „În beciul cu morții, Ion e frumos. / Întins gol pe piatră, c-un *fraged* surâs.” ARGHEZI, S. 1 209. ¤ „Miss Jenny mă întâmpină totdeauna cu un surâs *grațios, divin*...” DRĂGUȘANU, P. T. 112. ¤ „Un surâs *imperceptibil, ironic, rău,* îi trecu pe buze.” BOTEZ, S. 4 26. ¤ „Pe buzele lui plana un surâs *încântător*...” FILIMON, O. I 262. ¤ „Pe buze îi încremenise un surâs *îndurător.*” DELAVRANCEA, O. 1 173. ¤ „A zburat în sfârșit surâsul *înțelept* de pe chipul prietinului Cuțiteiu...” CARAGIALE, O. II 97. ¤ „Cardinali purtau coroana / C-un surâs *machiavelic*, / Și venea din iad Satana / La sinodul ecumenic.” GOGA, O. I 192. ¤ „El zâmbi cu un surâs *misterios*...” DEMETRESCU, S. A. 478. ¤ „Abatele mulțămi, c-un surâs *neclintit* pe obrazu-i fin.” SADOVEANU, O. 10 297. ¤ „Buzele lui conturează un surâs *sardonic*, care-o oprește pe loc...” MIHĂESCU, O. IV 370. ¤ „Și cu acel *smerit* surâs, / Cu acea blândă față, / Să faci din viața mea un vis, / Din visul meu o viață.” EMINESCU, O. I 185. ¤ „Îi flutura pe figură un surâs *subțire.*” PREDA, I. P. I 149. ¤ „- Hî, făcu Marin Sârbulescu și avu un surâs *strâmb, timid, fermecător.*” PREDA, V. P. 277. ¤ „O, fie, vor spune, o fie-i iertate / surâsul *sumbru* și melancolia / acestui visător de miazănoapte!” BACONSKY, F. M. 180. ¤ „Îm răspunse cu un *vag* surâs.” PREDA, I. P. I 52.

SURPRIZĂ. Agreabilă, bucuroasă, buimăcitoare, bună, catastrofală, compromițătoare, consternată, covârșitoare, cumplită, descumpănitoare, dezagreabilă, dezastruoasă, dureroasă, fericită, frumoasă, incredibilă, încântătoare, îngrijorătoare, înveselitoare, mâhnită, mântuitoare, monstruoasă, mută, neagră, neașteptată, nemaipomenită, neplăcută, neroadă, nevinovată, previzibilă, rea,

Scanned with OKEN Scanner

remarcabilă, seacă, senzațională, sinceră, strașnică, teribilă, totală, tulburătoare, uluitoare, vădită, veselă, veșnică, zgomotoasă.

„Ea citi scrisoarea până la un loc fără să lase a se zări pe figura-i vreun semn de surpriză *bună* sau *rea*..." FILIMON, O. II 50. ¤ „*Dureroasa* surpriză din ochii învățătorului îi făcu rău." CEZAR PETRESCU, A. 168. ¤ „Fericire neașteptată, surpriză *încântătoare*!..." ALECSANDRI, O. IV 261. ¤ „Era o dimineață de surprize *îngrijorătoare* și evenimente." TEODOREANU, O. A. I 183. ¤ „Petrișor luă un aer de surpriză *mâhnită*." CĂLINESCU, O. 7 281.

SUSPIN. Adânc, amar, amoros, ardent, armonios, blajin, blând, chinuit, discret, domol, duios, dulce, dureros, etern, fals, fioros, fraged, gingaș, greu, groaznic, interzis, înăbușit, înfocat, întretăiat, jalnic, leșinat, limpede, lung, mâhnit, melancolic, melodios, misterios, mut, nebun, necontrolat, negemut, neîncetat, nemărginit, nepieritor, nostalgic, prelung, prelungit, profund, puternic, resemnat, reținut, sentimental, senzual, sfâșietor, sfios, slab, stăpânit, străvechi, suprem, tainic, tandru, tare, tânguitor, tomnatic, tremurător, trist, umilit, ușor.

„Binele ades vine pe urmele mâhnirei / Și-o zâmbire dulce dup-un *amar* suspin." ALEXANDRESCU, O. I. 22. ¤ „Și-n brațe de fantasme simțirea amorțită / Sloboade la plăcere un *amoros* suspin." BOLLIAC, O. 222. ¤ „Tot glasul lui e-un lanț de *dulci* suspine." CERNA, P. 149. ¤ „Izvorul își schimba din val / Suspinul *dureros* în cânt / Și plânsu-n doine dragi." CĂLUGĂRU, V. 49. ¤ „În clipa aceea se auzi un suspin *greu*..." SLAVICI, O. II 269. ¤ „Și deodată, din întunericul odăii, izvorî un suspin *înăbușit* întâi, apoi mai *tare, tremurător*, până ce izbucni într-o plângere de jale." SADOVEANU, O. 1 35. ¤ „Apoi, lăsând să iasă din adâncul pieptului ei un surâs *înfocat*, se aruncă în brațele ciocoiului..." FILIMON, O. II 60. ¤ „Acum orice amintire / Este un *jalnic* suspin..." DELAVRANCEA, O. II 309. ¤ „Ah! vai, îmi ies din suflet aceste *lungi* suspinuri / De suferință grea!" MACEDONSKY, O. III 25. ¤ „*Sentimentalele* suspine / N-au nici un farmec pentru mine..." PHILIPPIDE, S. 1 66. ¤ „Îi aude râsul ei excitat, suspinul ei *senzual*, și totul trece prin el cu o indiferență de moarte." SEBASTIAN, O. A. 331. ¤ „Momentele de dragoste începeau brusc și se terminau brusc, ca și răutățile sau suspinele *tandre*." HOLBAN, O. I 138. ¤ „Un suspin tânguitor răzbătu de după horn." SADOVEANU, O. 6 402.

Scanned with OKEN Scanner

Ș

ȘES. Adânc, adormit, gras, înfricoșat, înalt, leneș, liniștit, lung, mort, mut, neîntrerupt, nemărginit, nesfârșit, neted, nostalgic, pur, singuratic, solitar, sur, tăcut, vast, veșted.

„Mă roade dor de șesuri *adânci*." VOICULESCU, P. II 44. ¤ „În șesul *adormit*, / Lunatice chemări... / Un dor neostoit, / Un zvon de sărutări..." TUTOVEANU, V. 205. ¤ „Pe șesuri *lungi*, spre nesfârșit pornite, / cele din urmă urme de copite." BOUREANU, S. 2 92. ¤ „Pe șesurile *moarte* nici liniște deplină / Nici glasuri împânzite de viață nu curgeau." STANCA, V. 459. ¤ „Parcă ni-s străine mâinile umplute / Cu singurătatea șesurilor *mute*." LESNEA, P. 181. ¤ „Nu mai sunt șesuri *netede* în țară, / Căci pretutindeni au crescut movile..." GOGA, O. II 75. ¤ „Își surpă dealurile umbra pe șesurile *solitare*..." LESNEA, P. 263. ¤ „Din șesurile *sure* urcând grăbit spre munte, / Amurgu-n mers despoaie colinele din aur." VOICULESCU, P. I 73.

ȘOAPTĂ. *Vorbă rostită cu voce scăzută;* (fig.) *susur, freamăt, șopot.* Adâncă, ademenitoare, adulatoare, afabilă, alarmantă, alinătoare, amăgitoare, amenințătoare, amoroasă, asurzită, bâlbâită, blajină, blândă, bună, caldă, crescândă, desperată, drăgăstoasă, duioasă, dulce, dureroasă, echivocă, energică, fierbinte, gingașă, grăbită, groasă, grozavă, hârâită, imensă, iute, înamorată, înăbușită, înceată, îndepărtată, înspăimântată, înșelătoare, jalnică, lămuritoare, lină, liniștită, lungă, mângâietoare, melodioasă, minunată, misterioasă, moale, mută, negrăită, neînțeleasă, nelămurită, pătrunzătoare, poruncitoare, pripită, puternică, rugătoare, seacă, sfântă, sfioasă, sinistră, surâzătoare, șfichiuitoare, șuierată, șuierătoare, tainică, timidă, tremurată, tremurătoare, tristă, umilă, ușoară, veninoasă, vicleană, voluptoasă, vrăjitorească, zgrunțuroasă.

„Din vasta noapte-a lanurilor coapte, / Cu vântul vin *amăgitoare* șoapte..." COTRUȘ, V. 108. ¤ „Ah! ascultă mândruliță, / Drăguliță, / Șoapta-mi *blândă* de amor." EMINESCU, O. I 4. ¤ „Cu șoapte *calde* și *timide* / Iubirea lor și-o-ngînă, / Iar întâlnirea lor se-nchide / Cu o strângere de mână." DEMETRESCU, S. A. 216. ¤ „În care vremi și care voce / Ți-a dezmierdat ure-

Scanned with OKEN Scanner

chea-n şoapte / Aşa *duioase, liniştite*, / cum marea-şi zice-n astă-nopate / Povestea-n murmurul molatic / al valurilor liniştite?" FARAGO, P. 34. ¤ „Zi şi noapte cu durere / Duios sufletu-mi te cere / Şi cu *dulci*, cu *blânde* şoapte, / Te chem vecinic zi şi noapte!" ALECSANDRI, O. I 63. ¤ „Coboară pe noapte / Tăceri de mormânt, / Şi *jalnice* şoapte / Zboară pe vânt." BACOVIA, O. 288. ¤ „Şoaptele Parascăi erau *moi* şi *alinătoare*." LĂNCRĂNJAN, COR. 2. 22. ¤ „Îmi pare că şi-alt'dată ai mai cântat în noapte, / Îmi pare ce de-altdată *neînţelese* şoapte / Din alte cânturi parcă, în mintea mea, mai am - / Pictate într-o noapte, prin luciul unui geam." SĂULESCU, V. T. A. 101. ¤ „Abia se auzeau şoapte *nelămurite* dincolo." I. M. SADOVEANU, S. II 322. ¤ „Ceea ce mă mâhnea puţin erau şoaptele *sfioase* ale colegilor mei." DELAVRANCEA, O. 1 256. ¤ „O înfiorare, un suflet de şoapte *tainice* veni din livezi." SADOVEANU, O. 1 35. ¤ „Am trecut apoi în vale. / Teiul creanga-i încărcată / Mi-o pleca uşor în cale, / Cu o şoaptă *tremurată*." CĂLUGĂRU, V. 110. ¤ „Un dialog care răsună în şoaptă, în şoapte *tremurătoare*, *rugătoare*, în alternanţă cu altele *energice, şfichiuitoare*." MIHĂESCU, O. IV 559. ¤ „*Triste* şoapte, / Cântări tânguitoare se înălţau din naos..." PILLAT, P. 21.

ŞOLD. (*Mai ales la pl.*) Ademenitoare, agere, apocaliptice, arcuite calde, cărnoase, ciolănoase, colţuroase, dărăpănate, dolofane, dure, elegante, fierbinţi, fine, fragede, frumoase, grase, grele, groase, îmbelşugate, împlinite, încordate, înguste, largi, lascive, lungi, mari, mănoase, mici, nervoase, ovale, pătrate, pline, prelungi, proeminente, puternice, revărsate, rotunde, sănătoase, scurte, supte, şerpuitoare, uscate, uşoare, vânjoase, zvelte.

„Fetişcanele şatrei, cu ochi rotunzi, neobişnuit de mari şi neobişnuit de negri, calcă mândre, cu frunţile sus, îşi bat şoldurile *ademenitoare* cu palmele..." STANCU, S. 9 75. ¤ „Fata cu şolduri *dolofane* / Pe care o iubisem rând pe rând / Cânta romanţe suburbane / Cu glasul răguşit şi blând..." PHILIPPIDE, S. 1 180. ¤ „Şoldul îi e *greu* şi *lasciv*..." SEBASTIAN, E. C. M. 607. ¤ „Şoldurile ei, prin deşte / îmi scăpau, să zici că-i peşte; / şolduri *mici*, de fată mare, / când de foc, când de răcoare." PARASCHIVESCU, S. 1 179. ¤ „Privirile căzură pe şoldurile *pline*, din care emana o neînchipuită voluptate." BOTEZ, S. 4 59. ¤ „Şi peste ape trece-o tulburare / Cum peste ochi, în prima sărutare, / Când fetei şoldul *zvelt* i l-a cuprins / Şi simţi că Eros, marele, te-a-nvins." BENIUC, S. 3 152.

ŞOSEA. Accidentală, albă, alunecoasă, aspră, demodată, desfundată, dreaptă, frumoasă, găurită, goală, încântătoare, întunecată, jilavă, largă, lăuntrică, linsă, lungă, lutoasă, mare, mizerabilă, neîncăpătoare, netedă, ostenită, păcătoasă, pietruită, practicabilă, prăfoasă, pustie, ruptă, singuratică, spartă, stearpă, strâmbă, stricată, şerpuindă, şerpuită, şerpuitoare, umbroasă, vânătă.

„Eu o cunosc ca tine, şi-o simt trăgându-şi pasul, / Pe *albele* şosele de ţară, depărtate, / Prin tristele oraşe cu ziduri afumate, / În grelele-i povere, sub care-i moare glasul..." SĂULESCU, V. T. A. 98. ¤ „Doar Oltul - apă blestemată - / Nu vrea să urce niciodată, / Nici cu şoseaua *demodată*, / Nici cu moderna linie ferată..." MINULESCU, O. I 322. ¤ „Pe-o *lungă* şi *aspră* şi *stearpă*

Scanned with OKEN Scanner

şosea / Era o fântână cu ciutura grea..." FARAGO, P. 123. ¤ „Şoseaua, *netedă* şi *albă*, abate printr-o alee de sălcii, trece podul Moldovii şi urcă tărăgănat dealul Spătăreştilor..." VLAHUŢĂ, S. A. III 319. ¤ „Catârul înaintează cu paşi mărunţi pe şoseaua *prăfoasă*." STANCU, S. 9 50. ¤ „Maşina alerga uşor pe şoseaua *pustie*..." BUZURA, O. 400. ¤ „Cotim şi alunecăm la vale pe o şosea *şerpuită*." SADOVEANU, O. 10 413.

ŞTIRE. Adevărată, alarmantă, amară, amănunţită, amuzantă, bună, calomnioasă, chinuitoare, cinstită, defavorabilă, dulce, dureroasă, extraordinară, extravagantă, fantastică, favorabilă, firească, gravă, groaznică, haotică, hotărâtă, importantă, îmbucurătoare, încurajatoare, încurcată, înfiorătoare, înfricoşată, înfricoşătoare, îngrozitoare, întristătoare, învechită, limpede, liniştitoare, mincinoasă, neagră, neaşteptată, neînsemnată, nelinişti-toare, nenorocoasă, neplăcută, neprevăzută, nerăbdătoare, nesigură, neverosimilă, palpitantă, presantă, pribeagă, proaspătă, proastă, răstălmăcită, rea, senzaţională, serioasă, tainică, tardivă, tare, tendenţioasă, teribilă, ticăloasă, tristă, uimitoare, uluitoare, valoroasă, veritabilă, veselă, zguduitoare.

„Gazeta nu mai conţine decât ştiri şi iar ştiri, cari de cari mai *amănunţite* şi mai *senzaţionale*." CARAGIALE, O. II 462. ¤ „Sunt ştiri, *amuzante, alarmante, vesele, triste* - dar sunt numai ştiri." SEBASTIAN, E. C. M. 611. ¤ „- Oh, e foarte *gravă* ştirea pe care mi-ai adus-o." BIROU, L. 138. ¤ „După atâta vreme de rătăcire şi de chinuri tot nu-i era dat să afle o ştire *îmbucurătoare*." A. L. P. II 214. ¤ „Zece ani m-au otrăvit cu fel de fel de ştiri, care de care mai *înfricoşate*. ¤ „SADOVEANU, O. 10 378-379. ¤ „Când ienicerul îi aduse lui Stoian *întristătoarea* ştire, el se puse pe plâns." MACEDONSKY, O. VI 216. ¤ „O ştire *neaşteptată* şi *amară* l-a purtat pe Nicolae Apostol în toiul iernii la Bucureşti." CEZAR PETRESCU, A. 288. ¤ „*Nenorocoasa* ştire ajunse şi la Ferdic." STANCU, S. 9 43. ¤ „Pascalopol aduse de la Bucureşti ştiri *neprevăzute*." CĂLINESCU, O. 3 115. ¤ „De câteva zile umblase prin Roma o ştire *pribeagă* despre înfrângerea legiunilor lui Varus." REBREANU, O. 6 148. ¤ „Ziarele pe care le tot răsfoia el aduceau ştiri *rele* şi *neliniştitoare*." LĂNCRĂNJAN, C. II 13. ¤ „Comisarul pilangiu era acuzat că vinde altora ştirile *tari*." PREDA, V. P. 347. ¤ „Ar fi fost o mare fericire pentru dânsul dacă aceste ştiri *teribile* l-ar fi omorât deodată sau i-ar fi paralizat inteligenţa..." FILIMON, O. II 225. ¤ „Iar nu spune *trista* ştire / Dragei mele, fraged crin, / Ei să-i spui că-n fericire / Viaţa-mi fuge, dulce, lin!" BOLINTINEANU, O. I 634.

Scanned with OKEN Scanner

T

TALIE. *Partea de mijloc a corpului omenesc; statură.* Admirabilă, cabrată, delicată, dulce, elastică, elegantă, fenomenală, fină, gingaşă, groasă, halucinantă, înaltă (*naltă*), înălţată, încordată, îngroşată, îngustă, întinsă, lungă, mică, minusculă, mlădioasă, nemaipomenită, orbitoare, plină, prelungă, puţină, rotundă, sălbatică, scobită, sprintenă, subţire, sucită, suplă, trupeşă, voluminoasă, zveltă.

„Tremură talie *dulce* / Strâns de braţul meu cuprinsă..." EMINESCU, O. IV 485. ¤ „O servitoare tânără, cu talia *fină*, picioarele zvelte şi rochie foarte scurtă, îi dădu drumul înăuntru." PHILIPPIDE, S. 2 67. ¤ „Cu talia *înaltă* şi *subţire*, strâns lipită de halat, Aristiţa avea eleganţa unei viespi." BOTEZ, S. 3 80. ¤ „În trecere, îşi privi în oglinda unei vitrine talia *înălţată* şi obrazul tras." SEBASTIAN, O. A. 11. ¤ „Ochii lui îndrăzniră pentru întâia oară să îmbrăţişeze cu o privire caldă talia *mlădioasă* şi *subţire* a fetei..." DEMETRESCU, S. A. 380. ¤ „Iar talia-i *naltă, gingaşă, subţire* / Se mlă-die-n vânt..." EMINESCU, O. I 4. ¤ „Justin o urmăreşte cu privirea: înaltă, talie *suplă*, coapse pline, mers elegant, siguranţa femeii care ştie că e frumoasă." NEDELCOVICI, S. V. 1 95. ¤ „În sfârşit, toate în ea era făcute pentru plăcere: gura ei, care legăna un zâmbet melancolic, talia sa *zveltă* şi *delicată*..." ALECSANDRI, O. IV 56.

TĂCERE. *Faptul de a nu vorbi; linişte, calm, acalmie.* **Epitete evocative.** Absolută, adâncă, adâncită, amplă, aparentă, apăsată, ascunsă, bruscă, calmă, compactă, confuză, deasă, definitivă, densă, deplină, desăvârşită, dezlănţuită, eternă, falsă, fragilă, galactică, gâtuită, generală, goală, gri, imensă, imobilă, impenetrabilă, infinită, interminabilă, irevocabilă, împietrită, împrejmuitoare, înaltă, înăbuşită, încremenită, îndelungată, îngheţată, înmărmurită, înnorată, instalată, întinsă, întunecoasă, înţesată, largă, limpede, lungă, mare, mată, materială, matinală, mănăstirească, mică, moartă, mormântală, mută, neagră, neaşteptată, neclintită, neîntreruptă, nemărginită, neobişnuită, nepământeană, nepătrunsă, nesfârşită, netulburată, nimicită, oarbă, palpabilă, părelnică, perfectă, perpetuă, prelungă, prelungită, profundă,

Scanned with OKEN Scanner

pustie, puternică, rece, scurtă, sonoră, stăruitoare, străveche, străvezie, subțire, sugrumată, surdă, tăiată, totală, tulbure, ultimă, umedă, universală, uriașă, vastă, văratică, veșnică, vie.

Epitete apreciative. Abătută, absurdă, admirativă, afirmativă, alarmantă, amară, amăgitoare, amărâtă, amenințătoare, anxioasă, apăsătoare, aprigă, aprobatoare, aspră, asurzitoare, bănuitoare, blajină, blândă, buimăcită, chinuitoare, ciudată, cobitoare, comunicativă, consternată, contrariată, copilăroasă, crudă, cruntă, cucernică, cuminte, cumplită, cuviincioasă, cuvioasă, dezinteresată, disprețuitoare, distrugătoare, dulce, dură, dureroasă, dușmănoasă, elocventă, enervantă, enigmatică, expresivă, fatală, fioroasă, frământată, fricoasă, funebră, gravă, grăitoare, grea, greoaie, groaznică, grozavă, halucinantă, indiferentă, inexplicabilă, intolerabilă, ireală, irespirabilă, îmbătrânită, înăbușitoare, încăpățânată, încordată, încruntată, încurcată, îndărătnică, îndoită, înfiorată, înfiorătoare, înfricoșată, îngrozită, îngrozitoare, însingurată, înspăimântătoare, înțeleaptă, jalnică, jenantă, jignită, lacomă, lașă, leneșă, liniștitoare, lugubră, magică, maiestuoasă, măreață, mânioasă, meticuloasă, misterioasă, moale, mocnită, mohorâtă, molatică, moleșitoare, monotonă, morocănoasă, mustrătoare, nebănuită, nefirească, nehotărâtă, neînduplecată, neliniștită, neliniștitoare, nemiloasă, nepăsătoare, neutră, neverosimilă, obosită, orgolioasă, ostentativă, ostilă, pedepsitoare, penibilă, periculoasă, pioasă, plictisită, politicoasă, posomorâtă, primejdioasă, profetică, prudentă, răbdătoare, rea, reculeasă, religioasă, resemnată, respectuoasă, revoltătoare, robitoare, sălbatică, scârbită, semnificativă, senină, serafică, sfântă, sfioasă, silnică, sinistră, solemnă, solitară, speriată, stângace, stânjenită, stânjenitoare, stingheritoare, strivitoare, suavă, sumbră, superstițioasă, supremă, suspectă, tainică, tâmpă, tristă, uimită, umilă, urâtă, vicleană, voluptoasă, vorbitoare, vrăjită, vrăjmașă, zdrobitoare, zguduitoare.

„Tăcerea e *adâncă* și noaptea-ntunecoasă..." ALEXANDRESCU, O. I 28. ¤ „Tăcere-*apăsătoare* stăpânea pământul / și-o întrebare mi-a căzut în suflet până-n fund." BLAGA, O. 1 8. ¤ „Și în tăcere *crudă* ei nu știu ce aștept..." EMINESCU, O. I 93. ¤ „În palat se banchetează, în palat e sărbătoare, / Însă-n urbe predomnește o tăcere *cobitoare*!..." MACEDONSKY, O. IV 125. ¤ „În tăcerea *deasă* Axius mai auzi foșnetul molatec al sandalelor ei pe lespezile pardoselei." REBREANU, O. 6 166. ¤ „Și totuși în tăcerea asta *densă* / degetele noastre așterneau cearceafuri..." NAUM, P. A. 138. ¤ „Nimic, o tăcere *fioroasă*." SADOVEANU, O. 3 146. ¤ „Ca în tăcerea *gravă*-a unui dom, / Viața pare-a trece fără nici un sens..." BACOVIA, O. 175. ¤ „S-a lăsat tăcerea. O tăcere *grea* și *amară*, de cenușă." STANCU, S. 7 464. ¤ „Nu mai e mult și va veni tăcerea / *Imensă* și uitarea, și neantul." EFTIMIU, O. 8 559. ¤ „Plutea *încremenită* o tăcere..." LABIȘ, M. C. 12. ¤ „O tăcere *înfricoșată* domnea în toată monastirea..." ALECSANDRI, O. IV 145. ¤ „O tăcere *îngrozită* s-a așternut asupra clasei." PREDA, V. P. 40. ¤ „Tot mai adânc domnește tăcerea *înțeleaptă* - / Se pare cum că noaptea minunea și-o așteaptă." EMINESCU, O. IV 408. ¤ „Toată strada era scufundată într-o tăcere *materială, palpabilă, imobilă*." CEZAR

Scanned with OKEN Scanner

PETRESCU, O. P. 197. ¤ „Era o tăcere *măreaţă* şi *tainică*." PAPADAT-BENGESCU, O. I 56. ¤ „E o tăcere *moartă*, care-a-nghe̦ţat şi zace / Pe sate, pe cătune, pe oameni şi conace." ARGHEZI, S. 3 204. ¤ „Tăcerea *mută*-a nopţii îi place să asculte." MICLE, P. 35. ¤ „Pretutindeni stăruie o tăcere *nepăsătoare*." NEDELCOVICI, S. V. 3 159. ¤ „Prin iarba grasă greierii cu ţârâit prelung / Tăcerea *nesfârşită* a zilei o împung." PILLAT, P. 143. ¤ „Bacovia scrie-n secret / O strofă pururi eretică... / Şi toate cuvintele-l cred / Şi trec la tăcerea *profetică*." PĂUNESCU, R. Z. 401. ¤ „Muma păstra o tăcere *sfioasă*, cu tristeţea neliniştii în ochi." DEMETRESCU, S. A. 275. ¤ „Se făcu o tăcere *sfântă*." BASSARABESCU, S. A. 470. ¤ „Din toate părţile tăcere *solemnă*, dar pretutindeni linişte sfântă..." HOGAŞ, O. 227. ¤ „În fiecare picur de ploaie pe afară / E-un pas pornit să-mi strice tăcerea *solitară*..." SĂULESCU, V. T. A. 5. ¤ „Dar e-n văzduh o tăcere / *Surdă* şi *dulce* ca-n vis..." PARASCHIVESCU, S. 2 39. ¤ „Visau şi brazii-n *tainica* tăcere..." IOSIF, O. A. I 263. ¤ „În *trista* mea tăcere *abătută* / Se fărâma o lacrimă târzie..." GOGA, O. II 22. ¤ „Îţi vine să strigi mirându-te; care ce zei uriaşi au fost îngropaţi sub munţi, de au munţii atâta măreţie şi tăcere *vorbitoare* în ei!" STĂNESCU, R. 20.

TEAMĂ. Absurdă, admirativă, afurisită, amară, animalică, aprigă, ascunsă, aspră, aţâţătoare, bolnavă, chinuită, ciudată, copilărească, copleşitoare, crâncenă, cumplită, curioasă, delicioasă, difuză, disimulată, dulce, duşmănoasă, evidentă, exagerată, extremă, febrilă, femeiască, feminină, fierbinte, generalizată, grea, grozavă, imensă, inexplicabilă, inhibată, inhibitivă, instinctivă, instinctuală, interioară, intimă, inutilă, irepresibilă, înfiorătoare, înfricoşată, înjositoare, justificativă, laşă, maladivă, mare, naivă, neagră, nebănuită, nebună, nedesluşită, nefirească, nehotărâtă, neîntemeiată, neîntreruptă, neînţeleasă (*nenţeleasă*), nejustificată, nelămurită, neliniştită, nemărturisită, neprefăcută, nesfârşită, nestinsă, nouă, oarbă, obscură, odioasă, paralizantă, permanentă, puternică, religioasă, respectivă, secretă, smerită, stranie, stupidă, sugrumătoare, superstiţioasă, suportabilă, surdă, surprinzătoare, şubredă, târzie, teribilă, tremurătoare, tulbure, urâtă, uriaşă, vagă, veşnică, vie.

„Laurenţia Iancovici se dădu îndărăt cu o teamă *absurdă* şi *odioasă* pentru inima ei de mamă." CEZAR PETRESCU, O. P. 392. ¤ „Se zbuciuma şi în adâncul sufletului îi era o teamă *animalică* să nu fie acuzat de ipocrizie." MAZILU, E. N. 169. ¤ „În ochii lui naivi şi mari / Citesc un gând, o *dulce* teamă..." IOSIF, O. A. I 74. ¤ „Constantin a început să se dea înapoi cu un fel de teamă *duşmănoasă*..." BĂNULESCU, C. M. 116. ¤ „Şi în timp ce se deschidea mereu uşă după uşă, o teamă *grozavă* îl chinuia..." PHILIPPIDE, S. 2 31. ¤ „Teama asta *inhibitivă* dispăruse cu desăvârşire." DRUMEŞ, C. M. 55. ¤ „Teama lui *nedesluşită* lua forme absurde..." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 794. ¤ „Mă deşteptam dimineţile cu o oboseală cumplită şi *nelămurită* teamă." ELIADE, M. N. 105. ¤ „În frunză de cucută-amară / Îmi fluier bucuriile / şi-o *nenţeleasă* teamă / de moarte mă pătrunde." BLAGA, O. 1 100. ¤ „Sunt amintiri de care nu te apropii decât cu o *neliniştită* şi *mare* teamă de a nu strica bucurii vechi..." SEBASTIAN, E. C. M. 276. ¤ „O *smerită* teamă ne struneşte-n hăţuri..." LESNEA, P. 182. ¤ „Şi deodată fu cuprins de o teamă *sugrumătoare*..." REBREANU, O. 6. 165. ¤ „Îl cuprindea o teamă *superstiţioasă*." TEODOREANU, O. A. IV 343. ¤ „O teamă *surdă, intimă*, de a compromite această

Scanned with OKEN Scanner

situație atât de greu câștigată și pe care se baza toată experiența lui îi submina fericirea." BOTEZ, S. 4 155. ¤ „Teama deveni *vie, aprigă*." STAHL, M. B. 178.

TEMPERAMENT. Activ, agitat, agresiv, aprig, aprins, (*livr.*) ardent, arzător, bătăios, capricios, coleric, copleșitor, delicat, dificil, egal, emfatic, energic, euforic, febril, fericit, fierbinte, flegmatic, focos, impetuos, impresionabil, impulsiv, inegal, instabil, irascibil, isteric, închis, leneș, liniștit, liric, (*livr.*) maliții os, molatic, molâu, molcom, năvalnic, nefericit, neliniștit, nemăsurat, nervos, nestăpânit, oribil, pasional, pasionat, pașnic, polemic, potolit, precaut, pueril, puternic, reflexiv, sanguin, sanguinar, schimbător, senzual, strașnic, temător, tragic, teatral, teribil, tern, tumultuos, uscat, ușuratic, vijelios, vioi, violent, viu, voluptos, vulcanic, zăpăcit, zvăpăiat.

„Un păr arămiu, cu luciri de foc, parcă reflexe ale temperamentului ei *arzător*." IBRĂILEANU, A. 42. ¤ „Dar contrazicerea stârnise și mai mult temperamentul *focos* al Duduiei..." TEODOREANU, O. A. IV 468. ¤ „Sau poate că asta nu ține de vârstă, ține de temperamentul meu *instabil*, mult prea *schimbător*?" LĂNCRĂNJAN, F. S. 377. ¤ „Și-a ales un bărbat gata făcut, pentru temperamentul ei *irascibil, voluntar, capricios* și *ciudat*." BOTEZ, S. 48. ¤ „Totdeauna e victima temperamentului său *năvalnic* și *zăpăcit*." VINEA, O. II 413. ¤ „Era însă slăbuță și de un temperament *nervos*..." CARAGIALE, O. I 817.

TEN. Arămiu, curat, diafan, fin, galben, gras, grăsos, grecesc, ivoriu, înflorit, întunecat, limpede, livid, lucios, măsliniu, neted, obosit, pal, palid, roz, searbăd, smead, smolit, spălăcit, transparent, tulbure, urât, violaceu.

„Trăsăturile feței erau subțiate și tenul *limpede*, deși *palid* subt puținul roz al pudrei." PAPADAT-BENGESCU, O. III 117. ¤ „De statură înaltă, clădire osoasă, foarte brun, palid, ten *măsliniu*, omul rămase un timp nemișcat și tăcut." STAHL, D. F. 279. ¤ „Are un cap de copil nebunatic; cu tenul *roz*, ochi albaștri." BART, S. I 344. ¤ „Era un rus din nord, un bielorus cu ten *spălăcit* și ochi aproape albi." ANGHEL, G. 102.

TINEREȚE. Adevărată, amară, ambițioasă, anemiată, aprigă, aurie, aventuroasă, călătoare, clocotitoare, crudă, cumpănită, dalbă, dezgustătoare, dulce, eternă, exuberantă, fericită, fragedă, frumoasă, (*livr.*) fugace, furtunoasă, glorioasă, imaculată, ingrată, irezistibilă, irosită, îmbobocită, începătoare, îndepărtată, înflăcărată, înflorită, înfloritoare, însorită, (*rar*) jubilativă, luminoasă, mistuită, moartă, năbădăioasă, nebunatică, nebunească, necurmată, nedomolită, nemlădioasă, nemuritoare, neștearsă, oarbă, oțelită, pătimașă, perpetuă, pierdută, plăpândă, pură, puturoasă, săracă, senină, stingheră, strălucită, strălucitoare, trecătoare, tristă, trufașă, tumultuoasă, veselă, veșnică, veștejită, vioaie, virtuoasă, voioasă, zbuciumată, zglobie, zgomotoasă, zvânturată.

Scanned with OKEN Scanner

„*Amară* tinereță am avut..." SADOVEANU, O. 17 381. ¤ „Știi că, din *crudă* tinerețe, pătimisem de ascetism și visam a mă călugări..." DRĂGUȘANU, P. T. 113. ¤ „O, *dulce* tinerețe, de ce m-ai părăsit?" BOLINTINEANU, O. 1 532. ¤ „Tinerețea ei *fragedă* era și ea o copilărie..." ARGHEZI, S. 9 20. ¤ „*Frumoasa*-mi tinerețe acum e *veștejită*." MACEDONSKY, O. III 9 20. ¤ „A avut o tinerețe *furtunoasă*..." SADOVEANU, O. 8 126. ¤ „Cât de frumoasă era nevasta lui Neculai-chihaia! era tânără și frumoasă, plină de tinerețea *înflăcărată* a celor douăzeci și cinci de ani." SADOVEANU, O. 1 60. ¤ „Să îngăduim deci băieților noștri și fetelor noastre să-și trăiască măcar o părticică din viața lor, din tinerețea lor abia *înflorită* ori numai *îmbobocită*." STANCU, S. 9 282. ¤ „Noaptea târziu un strein a bătut la poartă / A căutat tinerețea mea *moartă*..." ISAC, P. 327. ¤ „În anii tinereții *pătimașe*, / Visam plecări imense și victorii." EFTIMIU, O. 8 406. ¤ „N-or să pătrunz-amarul *pierdutei* tinereți." EMINESCU, O. IV 432. ¤ „Prin jalnice singurătăți / Cu dulcea ta tristețe, / Să-ți cheltuiești în visuri dragi / *Plăpânda* tinerețe." COTRUȘ, V. 27. ¤ " COTRUȘ, V. 27. ¤ „Privirile ei luminoase, tinerețea ei *strălucitoare*, arătau că trăia cele dintâi ore de biruință ale unui început de carieră." VINEA, O. II 414. ¤ „Îi dezmierda obrajii care zi de zi slăbeau, făcându-i și mai pur conturul tinereții *triste*." TEODOREANU, O. A. I 153.

TOAMNĂ. Adâncă, admirabilă, albă, alburie, amară, anemică, apăsătoare, arămie, aspră, atotveștejitoare, augustă, aurie, autentică, banală, bătrână, beată, binecuvântată, blândă, blestemată, bogată, brumată, bună, caldă, calmă, călduroasă, cenușie, cețoasă, coaptă, crâncenă, darnică, despletită, despuiată, domoală, duioasă, dulce, dumnezeiască, dușmănoasă, eternă, friguroasă, frumoasă, fumurie, funerară, galbenă, gigantică, goală, grea, hidoasă, înaintată, înaltă, îndelungă, îndoliată, înfierbântată, întristată, întunecată, jalnică, largă, limpede, lină, luminoasă, lungă, melancolică, moartă, mohorâtă, mută, neagră, neîndurată, obositoare, palidă, patetică, pârdalnică, plăcută, ploioasă, plumburie, policromă, posacă, posomorâtă, prelungită, purpurie, pustie, putredă, rece, roșcată, roșcovană, roșie, ruginie, sălbatică, săracă, sângerie, secetoasă, sinilie, splendidă, somptuoasă, sumbră, superbă, sură, târzie, tristă, udă, umedă, urâcioasă, vânătă, vântoasă, veștedă, violentă, violetă.

„E toamnă *albă* - parcă e primăvară." FUNDOIANU, P. 48. ¤ „Un amurg de toamnă *arămie*..." ARGHEZI, S. 17 14. ¤ „Toamna *aspră*, ca și-n alte rânduri, / A lăsat deodată ceața grea pe văi / Și pe sufletele noastre - gânduri." STREINU, P. 44. ¤ „Prin parcul meu de vise imens și veștejit, / Tu ai trecut ca toamna *atotveștejitoare*." AL. O. TEODOREANU, V. 6. ¤ „Grădina publică era tristă și goală; / toamna *beată* își pierduse toate vanitățile." DUMITRESCU, V. 9. ¤ „Prin somnul profund al stejarilor, / au trecut ca hoardele tătarilor / o mie de toamne *despletite* / și o mie de ierni, care de care mai cumplite." BOTTA, S. 1 66. ¤ „*Eternă, banală, duioasă* toamnă, iar m-ai chemat în codrul aurit / Să tresar atingând apa rece a izvorului..." ISAC, P. 64. ¤ „Tu, care-mi intri-n casă cu toamnă *fumurie*, / Cu ziua ce se duce / Și noaptea ce-o să vie, / În casa mea fii binevenită..." MINULESCU, O. I 193. ¤ „Dar toamna trece *galbenă* în zare, / Trece *roșcată*, trece *arămie* / Și vântul îi leagănă trupul de salcie..." BACONSKY, F. M. 196. ¤ „O, toamna mea *înaltă*, coboară pe pământ." VOICULESCU, P. II 137. ¤ „Valul nostru poartă, / dintr-o toamnă *moartă*, / câte-

Scanned with OKEN Scanner

o sângerie / frunză ce adie." BANUȘ, S. 1 73. ¤ „Ce duhuri necurate m-au alungat pe stradă, / Prin bura nentreruptă de toamnă *mohorâtă*..." PERPESSICIUS, O. 1 67. ¤ „Și toamna se lasă / *Murdară* și *goală*." BACOVIA, O. 23. ¤ „Nu ți-a fost dat să vezi vreodată, / Când toamna *palidă* coboară, / într-o grădină despoiată, / O ramură întârziată / Ce-a înflorit a doua oară?" GOGA, O. II 104. ¤ „Și pleacă cucoane târzii, / Când toamnele vin *plumburii*." FUNDOIANU, P. 130. ¤ „Înaltul plop la porți m-așteaptă iară, / Dar toamna *purpurie* l-a schimbat / În galben stâlp pâlpâitor de pară, / Ce freamătă, de vânturi zbuciumat". VOICULESCU, P. I 76. ¤ „Toamnă *putredă*, *posacă*, / Sufletul cu frig sembracă." LESNEA, P. 179. ¤ „Năuc sub prăvala trompetelor, / în toamnele *reci* și *cețoase*, / plecam cu amica mea Inima / la balul paltoanelor roase..." JEBELEANU, S. I 81-82. ¤ „Ți-amintești toamnele *ruginii*..." BARANGA, P. 148. ¤ „Subt echinox de toamnă *sinilie* / bat păsările-a zbor și a zădărnicie..." BLAGA, O. 6 344. ¤ „Au fost toamne *sumbre, somptuoase* / Ca decadența unui imperiu." CASSIAN, P. 161. ¤ „*Târzie* toamnă e acum / Se scutur frunzele pe drum, / Și lanurile sunt pustii... / De ce nu-mi vii, de ce nu-mi vii?" EMINESCU, O. I 235. ¤ „Nu vezi ce toamnă *tristă*?" PILLAT, P. 9. ¤ „Nimic tu nu vei mai auzi din câte voi avea de spus... / În toamna asta *udă*, mai *putredă* ca cele ce s-au dus." BACOVIA, O. 55. ¤ „Toamna *veștedă* și *tristă* are iarăși frumusețí / Ca și omul ce ajunse ale vârstei cărunteți." NEGRUZZI, O. I 122. ¤ „În toamna *violetă*, compozitori celebri / Au aranjat un vast concert..." BACOVIA, O. 90.

TON. *Felul în care se urcă sau coboară glasul în timpul vorbirii; inflexiune, intonație; felul de a spune ceva.* Absent, adecvat, ademenitor, admirativ, afectuos, agresiv, amărui, amenințător, amical, amuzant, apologetic, aprig, apropiat, arogant, ascuțit, autoritar, batjocoritor, blajin, bonom, brutal, cald, cavernos, ceremonios, certăreț, colțos, conciliant, confidențial, conspirativ, convins, cumpănit, decepționat, deferent, degajat, deplasat, dezarmant, dezmierdat, disprețuitor, distant, dramatic, drăgălaș, duios, dulce, dur, echilibrat, elegiac, explicativ, fals, familiar, ferm, firesc, funebru, gălăgios, glacial, glumeț, golănesc, grav, greoi, impasibil, imperativ, imperturbabil, indiferent, inflexibil, insolent, intelectual, ironic, împăciuitor, înalt, înăcrit, îngrijorat, întunecat, înțelegător, lamentabil, liniștit, matern, măreț, meditativ, milog, mirat, moale, moderat, modest, mustrător, natural, nemăsurat, neutru, nostalgic, ofensat, oficios, pasionat, patetic, părintesc, pătimaș, pedant, persiflant, pițigăiat, plângăreț, politicos, ponderat, potolit, poruncitor, precis, prietenos, răstit, recalcitrant, rece, relaxat, respectuos, ridicat, sacadat, sarcastic, scăzut, sec, semeț, sentimental, sever, sfidător, sigur, simplu, sinistru, solemn, strident, subțire, șăgalnic, șoptit, șters, ștrengar, șugubăț, tragic, tremolat, trist, triumfător, ursuz, uscat, vesel, vibrator, vindicativ, violent, vulgar, zeflemisitor, (*rar*) zeflemitor.

„Tonul era *amical*, dar întrebarea putea fi ironică, subversivă." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 663. ¤ „- Ascultă, dragă Simulescule, îi spuse el pe un ton *cald, apropiat, prietenos.*" IVASIUC, I. 256. ¤ „Pe același ton *ceremonios*, doctorul începu să vorbească de lucruri neînsemnate..." HOLBAN, O. I 66. ¤ „- Mai auzit! repetă Cârjaliul cu un ton *dur* și *amenințător*." MACEDONSKY, O. VI 192. ¤ „Știu, unchește, îi spuse el cu același ton *impasibil*, am auzit și eu,

Scanned with OKEN Scanner

am văzut şi-n ziare lucruri de-astea..." LĂNCRĂNJAN, C. I 67-68. ¤ „Mi-a răspuns cu un ton *indiferent* şi *ironic*..." CAMIL PETRESCU, O. III 332. ¤ „Fără să-şi dea seama îşi pierduse tonul *ponderat*, uşor *ironic*..." BUZURA, O. 176-177. ¤ „Într-adevăr în ultima pagină donna Alba schimbă brusc tonul *poruncitor* şi *disprețuitor* de până acum şi scrie că nu mai vrea nici un răspuns." MIHĂESCU, O. IV 615. ¤ „- Spune, eşti sigură că mă iubeşti? întrebă Saşa, cu un ton *sever, îngrijorat* şi deodată *potolit*." STAHL, S. R. 185.

TRAI. Amar, amarnic, amărât, anahoretic, aspru, banal, binecuvântat, blând, bogat, bun, chinuit, cinstit, comod, complicat, confortabil, crâncen, crud, cumpănit, decent, deşert, discret, dulce, egoist, fericit, greu, îmbelşugat, împovărat, îndelungat, îndestulat, întunecos, lânced, lenevos, lesnicios, lin, liniştit, luminos, lung, luxos, mare, mediocru, melancolic, moale, modern, molcom, monoton, necăjit, nefericit, neguros, nesăbuit, nesigur, netulburat, ordonat, paşnic, patriarhal, plăcut, plictisitor, plin, pribeag, pustiu, rău, retras, sănătos, sărăcăcios, searbăd, sec, sedentar, senin, silnic, simplu, singuratic, slobod, solitar, stingher, strâmt, teluric, tihnit, trândav, trist, uşor, vegetativ, vesel, zbuciumat, zilnic, zvânturat.

„Frunzuliță de susai, / Eu de ciudă, d-*amar* trai, / Drumul apucai la rai." G. DEM. TEODORESCU, P. P. 389. ¤ „Fiului meu să nu-i fie, traiul *amarnic* şi *greu*..." PĂUNESCU, R. Z. 29. ¤ „*Amărâtul* al mieu trai, / Iad îmi pare, iar nu rai!" NICOLAE VĂCĂRESCU, P. V. 90. ¤ „Fie-ți traiul, cum ți-e fapta, / *Blând, cinstit* şi *luminos*." AL. O. TEODOREANU, V. 94. ¤ „E însă în *crudul* nostru trai / O taină ce preface în ierne şi în drame / Idilele vieții şi lunele lui mai." ZAMFIRESCU, O. I 27. ¤ „Zâmbirea gurei tale, un vis din ochii tăi / Mai mult e pentru lume decât un trai *deşert*..." EMINESCU, O. IV 287. ¤ „*Fericit* trai au fost acela pentru Zamfira, dar n-a ținut mult din păcate." ALECSANDRI, O. IV 39. ¤ „Amară e moartea când omul e june, / Şi ziua-i frumoasă şi traiul e *lin*..." BOLINTINEANU, O. I 347. ¤ „Te-ai dus tu, chip trandafiriu / Al *negurosului* meu trai..." GOGA, O. II 167. ¤ „Dar în zori încep cocoşii / Păcătoşii, / ca să facă iar scandal, - / Să te saturi de viața / Şi dulceața / Traiului *patriarhal*!" TOPÎRCEANU, S. A. I 80. ¤ „Şi la amândoi unire / Vă urez şi fericire, / Trai *plăcut* şi-*ndelungat*." ALEXANDRESCU, O. I 195. ¤ „Nu mi-a fost traiul *sarbăd* şi *sărac*?" LABIŞ, M. C. 100. ¤ „Traiul *impus* de Horia era *sănătos* şi *simplu*." BASSARABESCU, S. A. 342. ¤ „Ce *trist* mi-e traiul şi *amar*!" MINULESCU, O. I 386. ¤ „Şi-ntre pustietăți şi cer, / Când viețile şi anii zboară, / Sfioasă duce trai *stingher* / Domnița de odinioară." LESNEA, P. 302. ¤ „Dar plouă-n neştire / Al vremilor grai, / Pe trista-mi iubire, / Pe *strâmtul* meu trai..." LESNEA, P. 130. ¤ „Ni place oare traiul lor *zvânturat*?" RUSSO, S. A. 237.

TRĂSĂTURĂ. (*Mai ales la pl.*) *Linie caracteristică a feței unei persoane.* Adânci, adâncite, amănunțite, armonioase, ascetice, ascuțite, aspre, asprite, bărbătești, blânde, căzute, chinuite, clasice, comune, crispate, delicate, deschise, devastate, dulci, dure, energice, feminine, fine, flasce, grele, hotărâte, inocente, împietrite, înăsprite, încordate, încruntate, îngroşate, întunecate, largi, mature, mici, moi, neliniştite, neregulate, nete, nobile,

Scanned with OKEN Scanner

osoase, ostenite, plăcute, prelungi, puternice, regulate, senine, simetrice, statuare, stilizate, strâmbate, subțiate, tăioase, transfigurate, veștede, vioaie.

„Avea ochi senini și trăsături *blânde*, ca de om bun." MUNTEANU, H. 11. ¤ „Chipul rămăsese cât un pumn; trăsăturile erau *chinuite*, pielea - galbenă, pământie și fără luciu." I. M. SADOVEANU, S. II 319. ¤ „Înfricoșat, tinerelul, un băiat înalt, blond, foarte frumos, cu ochii albaștri, cu trăsături *delicate*, se apucă să strângă de pe jos cărțile." MAZILU, N. E. 121. ¤ „Oamenii cu fețe grave, cu trăsături *dure*, trec o clipă în lumina palidă a felinarelor." BOGZA, S. P. 148. ¤ „Mă simțeam rău în fața acelui bărbat, care deși infirm, avea un chip cu trăsături *energice* și *hotărâte*..." PREDA, V. P. 83. ¤ „A trecut de 30 de ani, are trăsăturile feței *fine* și *armonioase*, dar degajează impresia de obosită." HOLBAN, O. II 334. ¤ „Trăsăturile lui *inocente* se crispează de revoltă și neputință." PREDA, I. P. II 83. ¤ „Fața tatei arăta ca o mască, trăsăturile feței sale erau *împietrite* și *întunecate*..." FULGA, S. 169. ¤ „Ceva i se destindea în trăsăturile *încordate* și *aspre*." CEZAR PETRESCU, O. P. 392. ¤ „Fața lui Sașa avea aceleași trăsături ca acum, dar mai *mici* și *blânde*." STAHL, S. R. 27. ¤ „Ce *nobile* trăsături are tânărul..." EMINESCU, O. VII 120. ¤ „Valeriu observa de două ori pe zi mișcările Aristiței, mâinile ei îngrijite, trăsăturile ei *stilizate* și *fine*." BOTEZ, S. 3 82. ¤ „Doamnele arătau palide, cu trăsăturile *veștede* și *neliniștite*..." VINEA, O. II 632.

TRECUT. Adânc, agitat, amar, apropiat, asfințit, aspru, avantajos, blestemat, bogat, câinos, cețos, demn, dens, domol, dramatic, dubios, dulce, eroic, excepțional, fabulos, fantastic, fericit, funebru, generos, glorios, grandios, greu, grozav, idilic, impresionant, incert, incitant, inepuizabil, infamant, irevocabil, îmbelșugat, încântător, îndelungat, îndepărtat, îngrozitor, întunecat, întunecos, limpede, mare, măreț, minunat, misterios, mitic, mizer, mort, național, necunoscut, nefericit, negru, neizbutit, nemaipomenit, nenorocit, obscur, odios, originar, pasional, perimat, pietrificat, posibil, pustiu, real, recent, singuratic, superb, șters, tainic, (*livr.*) tenebros, trist, tulbure, uitat, viforos, vijelios, viu, zbuciumat, zburdalnic.

„Din ce *adânc* și *limpede* trecut / Înfiorați stelare amurguri / și oamenii cu inima de lut, / voi, clopote captive-n bolți și burguri?" VINEA, O. I 303. ¤ „Și această atitudine își are obârșiile sale, dat fiind trecutul *agitat* și *tulbure* al acestui popor..." LĂNCRĂNJAN, C. I 17. ¤ „Pe mâna-mi tremurândă plec fruntea-mi încrețită, / Și la trecutu-mi *dulce* mă-ntorc a mă gândi." MACEDONSKI, O. I 296. ¤ „Stinsă-i flacăra de vise / Din trecutul *greu* și *amar*..." PETICĂ, S. I 10. ¤ „Intrase în al șaptesprezecelea an al existenței sale, lăsând în urmă un trecut *glorios*..." URMUZ, P. B. 20. ¤ „Viața omului se stinge / În trecutu-*ntunecat*..." BOLINTINEANU, O. I 311. ¤ „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, / Țara mea de glorii, țara mea de dor? / Brațele nervoase, arma de tărie, / La trecutu-ți *mare*, mare viitor!" EMINESCU, O. I 15. ¤ „Cântat-am plin de viață, / Al vieții dar plăcut / Și gloria măreață / *Mărețului* trecut..." ALECSANDRI, O. I 373. ¤ „Printre lumile-n repaos / Ziua s-a pierdut. / Înc-o clipă s-a adaos / *Negurosului* trecut." CERNA, P. 111. ¤ „Urmele mele se pierd într-un *vijelios* trecut..." COTRUȘ, V. 282. ¤ „Câtă vreme a trecut de când stă gândindu-se, de trecutul *zbuciumat* îl chinuiește?" SADOVEANU, O. 1 359.

Scanned with OKEN Scanner

TRISTEȚE. Adâncă, adevărată, amară, amoroasă, anticipată, apăsă-toare, aspră, bolnăvicioasă, bună, chinuitoare, ciudată, comică, continuă, copilăroasă, copleșitoare, cosmică, cumplită, densă, desăvârșită, desperată, dezarmată, deznădăjduită, discretă, displăcută, disprețuitoare, domestică, domoală, dulce, dureroasă, elegiacă, explicabilă, fastuoasă, fatală, fermecată, firească, frământată, gânditoare, generală, grandioasă, gravă, grea, ideală, imensă, incorigibilă, incurabilă, indicibilă, inexplicabilă, infinită, intensă, interioară, inumană, iremediabilă, ironică, îmbucurătoare, înfricoșată, înfricoșătoare, însorită, întunecată, învăluitoare, languroasă, largă, lâncedă, lină, liniștită, lirică, maiestuoasă, mare, măreață, mânjită, mizeră, moartă, molatică, monotonă, mută, neagră, neașteptată, nedefinită, nedeslușită, nedisimulată, nehotărâtă, neîmpărtășită, neînchipuită, neînțeleasă, nelămurită, nemărginită, nemărturisită, nemăsurată, nemângâiată, neprihănită, nesănătoasă, nesfârșită, nespusă, nestinsă, obosită, obositoare, omenoasă, ostenită, palidă, paralizantă, pașnică, patetică, plăcută, posomorâtă, precoce, prefăcută, prelungă, profundă, pură, reală, rece, resemnată, robustă, sălbatică, scurtă, seacă, secretă, sfântă, sfâșietoare, sinceră, statornică, stenică, străveche, sublimă, sugrumătoare, superioară, suportabilă, surdă, tainică, tăcută, teribilă, tonică, transcedentală, trecătoare, tulburătoare, ucigașă, uimitoare, umilă, uriașă, ușoară, vagă, veche, veșnică, visătoare, zbuciumată, zguduitoare.

„Orice om pe care nu pot să-l iubesc este pentru mine un / / izvor de *adâncă* tristețe." BOGZA, O. 195. ¤ „Și totuși cunosc ceasurile de *amară* tristețe / Când trec oameni cenușii pe sub zidurile cetății." BARANGA, P. 12. ¤ „Căzui într-o tristețe *chinuitoare*." STANCU, S. 5 236. ¤ „Băiatul e stăpânit de o tristețe *copleșitoare*." PREDA, M. I 359. ¤ „*Densă*, tristețea apăsa." STAHL, S. R. 164. ¤ „Nu există stare mai nefecundă decât o tristețe *domoală*, această negație a inspirației." CIORAN, L. S. 16. ¤ „Prin jalnice singurătăți / Cu *dulcea* ta tristeță, / Să-ți cheltuiești în visuri dragi / *Plăpânda* tinerețe." COTRUȘ, V. 27. ¤ „Andrei își simți inima grea de o tristețe *dureroasă*." AGÂRBICEANU, O. 9 382-383. ¤ „O tristețe *gravă*, care îi mai armoniza chipul ei pe care-l știam frumos, se așternuse peste trăsături." PREDA, V. P. 130-131. ¤ „Cu ochii goi tu treci / dus de-o tristețe *ideală*..." ADERCA, M. C. 82. ¤ „Lucu e năpădit de o tristețe *lină*." VINEA, O. III 68. ¤ „Aceeași *mare, cumplită* tristețe mă cuprinse." ELIADE, M. N. 233. ¤ „Starea mea de suflet a alternat ca temperatura la un grav bolnav, de la bucurie dezordonată, la o *neagră* tristețe." BOTEZ, S. 4 96. ¤ „Tristeți *nedeslușite*-mi vin." BLAGA, O. 1 71. ¤ „Monotonia, izolarea, tristețea *neînțeleasă* pieriseră acum." BASSARABESCU, S. A. 69. ¤ „Inima i se topea într-o tristețe *nelămurită*." REBREANU, O. 4 298. ¤ „Pe chipul Iuliei se citea o *nemărginită* tristețe..." MAZILU, C. S. 190. ¤ „Bruma unei tristeți *nesfârșite* acoperea zilele de mâine - o tristețe *monotonă, înăbușitoare*, ca strâmtoarea dintre zidurile unei închisori." DEMETRESCU, S. A. 324. ¤ „Și totuși, apusul lumii, prin lumina zorilor, și ochii pur încercănați ai mării fără val lăsau o *sfâșietoare* tristeță." TEODOREANU, O. A. 232. ¤ „Tristețea lui *sinceră, reală*, mă înmuiase..." BUZURA, F. T. 232. ¤ „Mă-nvinge o tristeță *uriașă*." STANCA, V. 423. ¤ „Gândul ăsta trezea în firea lui lemnoasă un fel de *vagă* tristețe." SEBASTIAN, O. A. 58.

Scanned with OKEN Scanner

TRUP. (*Pop.*) Corp (*al unei ființe*). Admirabil, adormit, ager, alb, alb-auriu, albastru, amorțit, anemic, arămiu, armonios, bălan, bărbătesc, bătrân, biciuit, binefăcut, blând, blegit, blond, bolnav, bolnăvicios, bronzat, butucănos, cafeniu-închis, cald, calm, călit, cămos, chinuit, ciolănos, colțuros, costeliv, crud, dărăpănat, debil, deșirat, dezamăgit, diform, divin, dizgrațios, dolofan, drag, drept, dulce, dur, durduliu, elastic, elegant, energic, enorm, falnic, fascinant, fălos, fierbinte, firav, fluid, fraged, frânt, frumos, gălbejit gârbov, gârbovit, ghebos, gingaș, gol, golaș, gras, grațios, greoi, greu, gros, hăituit, hidos, hieratic, imens, impudic, interminabil, ispititor, istovit, îmbătrânit, împăroșat, împlinit, înalt, închircit, îndesat, leneș, lucios, lunecător, lung, magnific, mare, masiv, măcinat, mărunt, mătăhălos, mic, mlădiat, mlădios, mlădiu, moale, molatic, muncit, musculos, nădușit, neajutorat, neastâmpărat, negru, nemișcat, neputincios, nervos, neajutorat, neastâmpărat, negru, nemișcat, neputincios, nervos, nesimțitor, neverosimil, nevolnic, noduros, nostim, oblu, obosit, opulent, osos, ostenit, păros, pătrat, pântecos, pârlit, pieritor, pietros, pipernicit, pirpiriu, planturos, plăpând, plin, prăpădit, prelung, prihănit, puhav, puternic, putrezit, puțin, râvnit, rebegit, rece, relaxat, respingător, rigid, robust, rotofei, rotund, rotunjit, rozaliu, sălbatic (*sălbatec*), sănătos, sărman, sângerat, sângeros, (*pop. și fam.*) scălâmb, scheletic, schilav, schilod, schilodit, scorburos, scump, scund, scurt, searbăd, sfrijit, geros, slab, slăbănog, slăbit, slut, solid, somnoros, spătos, splendid, sprinten, stacojiu, suav, subțiratic, subțire, superb, suplu, supt, șerpuitor, șubred, (*fam.*) șui, tare, tăcut, tânăr, ticălos, toropit, trândav, tremurător, trudit, țeapăn, uscat, uscățiv, uriaș, vânjos, vârtos, veșted, viguros, vioi, viu, vlăguit, voinic, voluminos, voluptos, zbuciumat, zdravăn, zdrobit, zvârcolit, zvelt.

„Ici și colo a ei haină s-a desprins din sponci ș-arată / Trupul *alb* în goliciu- nea-i, curăția ei de fată." EMINESCU, O. I 79. ¤ „Negreșit, trupul *alb-alburiu* al acestei femei nu era fără cusur." CAMIL PETRESCU, O. II 163. ¤ „Întâia ploaie rece de toamnă aducea fiori de moarte în trupurile *anemice* ale fetelor." BASSARABESCU, S. A. 360. ¤ „Simți tinerețea fără de sfială, / Zburând prin mușchii trupului *călit*." LESNEA, P. 55. ¤ „Trupul lui *crud*, un trup de miel." BANUȘ, S. 1 171. ¤ „Dan Șcheieanu simți că îl urăște pe omul acesta cu trupul *elastic, viguros* și *tânăr*..." CEZAR PETRESCU, Î. 264. ¤ „Frământă-mi trupul *firav, gol* și *supt* / de-ar fi să mă culegi la sânii-ți, rupt!" ADERCA, M. C. 128. ¤ „De soție și-au luat / O copilă din cel sat, / Copiliță romăncuță, / Toți vecinilor drăguță; / Cu chip dulce, luminos, / Cu trup *gingaș, mlădios*..." ALECSANDRI, O. III 122. ¤ „Pe plăji, pe stânci, pe nisipuri / se bronzează *hieratice* trupuri / de adolescenți." STĂNESCU, E. M. 50. ¤ „Își simte trupul *istovit*." NEDELCOVICI, S. V. 3 26. ¤ „Lică privea cu mulțumire la obrajii ei aprinși, la ochii ei plini de văpaie sălbatică, la buzele ei desfăcute ca și caisa răscoaptă și la trupul ei *înalt, mlădios* și *fraged*." SLAVICI, O. II 379. ¤ „Frunți înguste și ochi mici, pitiți în obrajii umflați, trupuri *masive, butucănoase*, picioare groase au. Și-au spoit cu uleiuri trupurile *voinice, grase*." STANCU, S. 7 336. ¤ „Mi-e milă de mânuța ei, / De trupul *mic*, și *firav*, / și *puțin*..." CAZIMIR, P. 209. ¤ „Și ce bine-i stă în rochia liliachie, fină, care ascunde trupu-i *mlădios* și *subțire*..." SADOVEANU, O. 1 667.

Scanned with OKEN Scanner

¤ „*Mlădiul* trup i-l încingea / Un brâu de-argint..." COȘBUC, O. A. I 14. ¤ „Trupul, *pirpiriu* și *ciolănos*, zăcea pe covorul roșu pe parchet." VINEA, O. III 31. ¤ „Și trupul său *sălbatec* și *mlădios* e plin de / Întreg păcatul propriu fecioarelor Iudeei." FUNDOIANU, P. 409. ¤ „Azi i-atât de lung și greu al păcatelor șirag, / Încât o să-ți copleșească trupul *slab* și *gârbovit*..." GOGA, O. II 166. ¤ „În noaptea asta-n care cad / atâtea stele, *tânărul* tău trup / de vrăjitoare-mi arde-n brațe..." BLAGA, O. 1 18. ¤ „Și fața ta suavă și trupul tău *suav* / Aș vrea să am o mie de guri să le pot plânge." STANCA, V. 57. ¤ „Mi-am așternut *truditul* trup / Pe-o pajiște la care poposisem." PHILIPPIDE, S. 1 126. ¤ „Trupul *vânjos* al omului de patruzeci de ani își luă o ținută regească, liniile feței i se înăspriră." AGÂRBICEANU, O. 7 97. ¤ „Trupul *zvelt*, *sănătos* și *fraged*, ca de fecioară, brațele goale, decoltajul tulburător, toate îl atâtau." REBREANU, O. 7 32.

TUNET. Amețitor, àsurzitor, domolit, furios, groaznic, grozav, îndepărtat, înfricoșat, înfricoșător, înspăimântător, mânios, melodios, nemaiauzit, nemaipomenit, prelung, puternic, rostogolitor, stins (*stâns*), surd, trăsnitor, zguduitor.

„Dintr-odată izbucni un tunet *înfricoșat*..." SADOVEANU, O. 22 94. ¤ „Fulgerile și tunetele *înspăimântătoare* nu-i făceau nimic." A. L. P. II 212. ¤ „Părea că se rostogolește un tunet *prelung*, *domolit* și *stâns*..." SADOVEANU, O. 15 20. ¤ „Nu vestește vreo furtună / Acel tunet *trăsnitor*?" MACEDONSKI, O. I 366.

Scanned with OKEN Scanner

Ţ

ŢARĂ. Adevărată, afurisită, amărâtă, armonioasă, avansată, avută, batjocorită, biată, binecuvântată, bizară, blagoslovită, blândă, blestemată, bogată, caldă, celebră, chibzuită, chinuită, cinstită, ciopârţită, civilizată, cordială, cotropită, cunoscută, defăimată, demnă, depărtată, dezvoltată, divină, dragă, dulce, duşmană, eroică, exotică, falnică, fantastică, (*poetic*) ferice, fericită, fermecată, frăţească, frumoasă, glorioasă, independentă, iubită, îmbelşugată, înavuţită, înapoiată, înălţată, încântătoare, îndepărtată, înfloritoare, întinsă, învecinată, învingătoare, învinsă, lată, lăudată, legendară, liberă, liniştită, luminoasă, lungă, mare, martiră, mănoasă, mândră, minunată, misterioasă, necăjită, necunoscută, nefericită, nemaiştiută, nenorocită, neuitată, norocoasă, ocupată, oropsită, ospitalieră, patriarhală, păcătoasă, părintească, poetică, posomorâtă, preafericită, prietenă, pustie, puternică, sălbatică, sănătoasă, săracă, sărmană, semeaţă, senină, sfântă, sfâşiată, slobodă, smerită, stranie, străină, strălucitoare, subjugată, superbă, tare, tânără, ticăloasă, trudită, uriaşă, veche, vecină, viguroasă, vitează, vrăjmaşă, vrednică.

¤ „Mă închin ţie, *blândă* şi *trudită* ţară, mă închin oamenilor tăi care ţin aici pe pământ, în ei înşişi, infinitul. PĂUNESCU, B. V. 26. ¤ „Fost-a odată ca niciodată, într-o ţară *bogată*, de la D-zeu sfântul lăsată, nu de mult, ia, de când e şi necazul pe lume..." A. L. P. II 131. ¤ „Această *dulce* ţară aveţi de moştenire / De la străbunii voştri!" MACEDONSKI, O. IV 139. ¤ „O, ţară *falnică* ca nici una, pentru ce faţa ţi-e îmbrobodită?" RUSSO, S. A. 144. ¤ „Şi în jilţul acesta a stat viteazul Mihai, pe când în mintea lui cutezătoare se împânzea un vis măreţ - o ţară *întinsă, puternică* şi *glorioasă*, toată suflarea românească subt un sceptru." VLAHUŢĂ, S. A. 281-282. ¤ „Avem o *mândră* ţară - / Prin timpe de jale-amară / Strămoşii se luptară / S-o apere de stăpâni." COŞBUC, O. A. II 244. ¤ „De unde vii, / Şi-n care *preafericită* ţară / Văzuşi lumina zilei - tu, albă ca şi-o zi..." MINULESCU, O. I 52. ¤ „Codrul - frate cu Românul - / De săcure se tot pleacă / Şi izvoarele îi seacă - / Sărac în ţară *săracă*!" EMINESCU, O. I 183. ¤ „Să facem altfel, nu ne îngăduie grija de această *sărmană* ţară." SADOVEANU, O. 10 183. ¤ „Cu floarea care-n toamnă moare / Vă duceţi gânduri fericite, / Cu păsările călătoare / Plecaţi în ţări mai *strălucite*." ISAC, P. 270. ¤ „În ţara asta, *tânără* şi *viguroasă*, larga libertate este resortul iniţial al progresului." BART, S. I 410.

Scanned with OKEN Scanner

ȚEL. Absurd, adevărat, apropiat, ascuns, captivant, comun, condamnabil, cutezător, definit, depărtat, diabolic, divin, fierbinte, fundamental, grandios, halucinant, hotărât, imediat, important, irațional, înalt, îndepărtat, întrezărit, limpede, luminos, magnific, măreț, mărunt, mândru, meschin, mincinos, minunat, modest, moral, nebun, neclintit, necunoscut, nedesluşit, nejust, nemărturisit, nobil, precis, precizat, programatic, rațional, războinic, sacru, secret, sfânt, statornic, subînțeles, sublim, tainic, teribil, umanist, unic, urgent.

„Dorința lui veche se făcu și mai puternică acum când i se oferea un țel *definit*." PHILIPPIDE, S. 2 51. ¤ „Creşterea economică în sine devine cu timpul un nonsens, un țel *irațional*." ROMAN, L. C. 221. ¤ „Verona avea încă nevoie să știe că sacrificiul ei fusese făcut pentru un țel *înalt* care depășea obișnuitul." STAHL, D. F. 322. ¤ „Frântă-i cea din urmă piedică / Sub al vrerii crunt călcâi de-oțel / Și-oricât de-*ndepărtat* ar fi *nebunu*-mi țel, / Mă duc spre el!..." COTRUȘ, V. 271. ¤ „E o fericire fără margini să săvârșești meschinării, în vederea unui țel *minunat, limpede, moral*." MIHĂESCU, O. IV 606. ¤ „Cine era Matei Alexandru, cel care-și propunea un țel atât de *modest* și de *grandios* în același timp?" MAZILU, C. S. 5. ¤ „Cătam un țel *nedesluşit* pe drumul / Din mlaștinile câmpului latin..." VOICULESCU, P. II 152.

ȚINTĂ. *Scop final, țel, obiectiv.* Adevărată, comodă, depărtată, firească, hotărâtă, infamă, îndepărtată, înfăptuită, lămurită, limpede, limpezită, luminoasă, mare, nebună, necunoscută, nedecisă, nedorită, neguroasă, nelămurită, ostilă, precisă, sigură, statornică, strălucitoare, supremă.

„Resemnată ca o eroină din romanele ce le citea cu pasiune, trăia fără nici o țintă *lămurită*, mângâindu-se doar cu gândul că și-a greșit de la început viața..." REBREANU, O. 4 123. ¤ „Își găsi deodată și ținta iarăși *limpezită*, și toată rostirea, de la asprime până la viclenie." I. M. SADOVEANU, S. II 195. ¤ „Fără îndoială, nu întâia oară se lăsase el să fie târât către o țintă *mare*." MACEDONSKI, O. VI 73. ¤ „Ați luptat luptă deșartă, ați vânat țintă *nebună*..." EMINESCU, O. I 36. ¤ „Minţise urmărind o țintă *precisă* și *infamă*: să deștepte curiozitatea, interesul Adinei Buhuș..." CEZAR PETRESCU, O. P. 69.

ȚINUTĂ. *Atitudine, poziție pe care o dă cineva corpului său; fel de a fi sau de a se comporta față de cineva sau de ceva; comportare, atitudine.* Admirabilă, aleasă, austeră, calmă, ceremonioasă, cernită, condescendentă, cordială, corectă, corespunzătoare, cuviincioasă, dârză, decentă, degajată, delicată, demnă, dezordonată, dramatică, elegantă, feciorelnică, gingașă, gravă, impecabilă, impozantă, impunătoare, ireproşabilă, întunecată, înțepată, (*livr.*) marțială, mândră, misterioasă, modestă, neglijentă, neschimbată, omenească, onctuoasă, patetică, placidă, pretențioasă, regească, respectuoasă, rigidă, riguroasă, sănătoasă, sărbătorească, senină, sigură, simpatică, simplă, sobră, solemnă, somptuoasă, statutară, supravegheată, șleampătă, ștearsă, teatrală, timidă, triumfătoare, țanțoșă, țeapănă, voinică.

Scanned with OKEN Scanner

„Începui să-l măsor cu coada ochiului, ţinută mai mult sau mai puţin *cuviincioasă*." BASSARABESCU, S. A. 25. ¤ „Admiram ţinuta *mândră* şi *voinică* a acestor mume şi neveste sprintene care-şi poartă pe creştet, ca nişte cariatide, poverile cu hrană, ulcioarele sau cofele cu apă." PARASCHIVESCU, S. 3-178. ¤ „Ţinuta lui era *modestă*, dar fără umilinţă, *cordială*, deşi fără supleţe..." PAPADAT-BENGESCU, O. III 216. ¤ „Ana îşi păstră cu o răbdare lăudabilă ţinuta *onctuoasă*." CĂLINESCU, O. 3 177. ¤ „Trupul vânjos al omului de patruzeci de ani îşi luă o ţinută *regească*." AGÂRBICEANU, O. 7 97. ¤ „Nimic în ţinuta ei *senină* şi *feciorelnică* nu trăda cea mai uşoară tulburare." VINEA, O. II 40. ¤ „Deşi port o togă, solemnă hlamidă, / Am totuşi ţinută *timidă*..." CĂLINESCU, O. 2 226.

ŢIPĂT. Alarmant, amarnic, animal, ascuţit, aspru, asurzitor, bestial, chinuit, cobitor, cumplit, desperat, deşucheat, deznădăjduit, dureros, fals, fioros, frenetic, gâtuit, grav, greu, grozav, gutural, inuman, iritat, isteric, înalt, înăbuşit, încet, înfiorător, înfricoşat, înfricoşător, înfundat, îngrozitor, înspăimântător, înverşunat, jalnic, limpede, lugubru, lung, mare, mărunt, mânios, melancolic, melodios, metalic, mic, misterios, moale, monoton, mort, mut, nătâng, nearticulat, nebun, necontrolat, necunoscut, neîncetat, nemaipomenit, neomenesc, neputincios, nerăbdător, obscen, omenesc, oribil, piţigăiat, plângător, prefăcut, prelung, profetic, puternic, răguşit, rău, repede, sălbatic, sărac, scheunat, scârbit, scurt, sec, sfâşiat, sfâşietor, sfredelitor, sinistru, slab, smintit, speriat, stăpânit, stăruitor, stins, strangulat, straniu, straşnic, strident, subţire, sugrumat, surd, şuierător, tânguios, teatral, teribil, trist, trivial, trudit, turbat, vesel, vulgar, zănatic, zguduitor.

„Un geamăt mai lung, mai jalnic îi răspunde. Apoi, cât o clipă, linişte şi deodată un ţipăt *ascuţit, înspăimântător*." STAHL, V. 92. ¤ „Ce linişte, ca un ţipăt *asurzitor*!" STĂNESCU, N. S. 58. ¤ „Un ţipăt *fioros* îi întrerupse însă avântul." BASSARABESCU, S. A. 238. ¤ „Se auziră ţipete *frenetice*..." TEODOREANU, O. A. IV 20. ¤ „Dar cum stau cu lampa lângă mine / Şi cum scriu, un singur ţipăt *greu* / Din odaia-ţi bolnavă vine - / Şi ce mic, ce gol e visul meu!" PILLAT, P. 138. ¤ „C-un alt ţipăt, acesta *grozav* şi *sfredelitor*, dadaca Măgdălina se aruncase asupra ei..." SADOVEANU, O. 10 156. ¤ „Ea scoase un ţipăt *înalt* şi se aruncă asupra lui..." PREDA, D. 455. ¤ „Aerul fu sfâşiat de un ţipăt *înfricoşător*." BOGZA, S. P. II 264. ¤ „La ţipetele *îngrozitoare*, toţi mahalagii se adunară în grabă şi îndată aflară ce era: o sinucidere!" CARAGIALE, O. I 457. ¤ „Din văzduh abia s-aude / Ţipăt *jalnic* de prigorii..." TOPÎRCEANU, S. A. I 163. ¤ „Pornisem cu inima uşoară, în dimineaţa vieţii mele, salutat / de ţipătul *limpede* al cocorilor..." BOGZA, O. 210. ¤ „Pe dealuri, în coapte podgorii / Adânc rumenite de soare, / Cu ţipete *lungi* şi *uşoare* / Se-ngână, departe, prigorii." CAZIMIR, P. 53. ¤ „Din când în când răsună în apropiere ţipetul *misterios* a unei paseri de noapte..." ALECSANDRI, O. IV 266. ¤ „Absenţa bruscă a unui ţipăt *puternic* e mai dureroasă pentru auz decât ţipătul însuşi." PĂUNESCU, B. V. 302. ¤ „În stoluri mari, cu ţipăt *sec*, / Trec corbii veşniciei, trec." LESNEA, V. 24. ¤ „- Predilă a murit! strigă Alexandrina, scoţând un ţipăt *sfâşietor* şi căzu jos fără cunoştinţă." MACEDONSKI, O. VI 176. ¤ „Întru vederea grozavii privelişti, ea slobozi un ţipet *straşnic* şi leşină." NEGRUZZI, O. I 81. ¤ „Pasăre cu ţipete *stridente* / îmi va aduce-aminte-nfricoşatul / meu jurământ." BACONSKY, F. M. 187. ¤ „Ce ţipăt *trist* în noapte m-a deşteptat din vis?" SĂULESCU, V. T. A. 80. ¤ „Bucuria le izbucnea-n ţipete *vesele*." SLAVICI, O. I 244.

Scanned with OKEN Scanner

U

UIMIRE. Adâncă, amuzantă, artificială, binevoitoare, caldă, cerească, ciudată, comică, confuză, considerabilă, copilăroasă, crudă, cumplită, curată, deplină, desăvârşită, desperată, deznădăjduită, dispreţuitoare, duioasă, dureroasă, entuziastă, evlavioasă, exagerată, exaltată, extraordinară, extremă, fariseică, fericită, fioroasă, furioasă, gravă, groaznică, grozavă, holbată, imensă, indignată, intensă, ironică, înaltă, încântată, înceată, înfricoşată, îngrozitoare, înspăimântată, înspăimântătoare, maximă, mâhnită, mânioasă, mută, nedefinită, neînţeleasă, neliniştită, nemaipomenită, nemărginită, neobosită, nesfârşită, nespusă, netrucată, nețărmurită, nevinovată, obişnuită, obosită, ostentaivă, paralizantă, permanentă, plăcută, plictisită, prăpăstioasă, prefăcută, prelungă, primară, prostească, reciprocă, rudimentară, sacră, sfioasă, simplă, sinceră, smerită, spăimântată, speriată, tainică, tâmpă, temperată, totală, tristă, tulbure, veselă, vie, violentă, zgomotoasă.

„Ermina de-aci mearsă nevăzută / Lăsând pe voinic în uimire-*adâncă*, / Cu ochii-în pământ şi cu gura mută..." BUDAI-DELEANU, Ţ. 98. ¤ „Cu ce dulce încântare, cu ce uimire *cerească* privea el la tânăra Domniţă..." ODOBESCU, P. 38. ¤ „Aşa ne încearcă îndemn câteodată / spre *crudă,* spre *sacră* uimire." BLAGA, O. 2 169. ¤ „La apus priveşte lumea în *duioasa* ei uimire." EMINESCU, O. IV 146. ¤ „O uimire *fericită* se vărsă deodată peste întreaga fiinţă a bietei păcătoase." VOICULESCU, PV. I 237. ¤ „Uimirea cea *mare, înspăimântătoare* uneori, e să descoperi cît de total seamănă între ei oamenii prin ce au mai subtil şi mai secret, când se cred aşa de diferiţi ca aspect." CAMIL PETRESCU, O. III 271. ¤ „... Ea îl ascultase cu uimire *mută*, era bucuroasă că îl vedea înfundat în lucru, dar îi era teamă de ceva." LĂNCRĂNJAN, C. II 93. ¤ „Se priveau cu o *neînţeleasă* uimire, ca şi cum s-ar fi întâlnit în vis." SEBASTIAN, O. A. 352. ¤ „Rămânea apoi cu gura căscată, privind cu o uimire *nemaipomenită* atâţia oameni, toţi cu ţigări, toţi vorbind." SADOVEANU, O. 3 391. ¤ „- Bine, admise Valentina cu aceeaşi *neobosită* uimire şi bunătate." MAZILU, N. E. 111. ¤ „O privi pe mama lui moartă cu o *nesfârşită* uimire." STAHL, E. O. 39. ¤ „Se pomenea că-l priveşte cu un fel de *sfioasă* uimire şi parcă-i era frică de dânsul." SLAVICI, O. III 236. ¤ „Umurli îşi împreună mâinile, a uimire *speriată,* şi făcu un

Scanned with OKEN Scanner

pas înainte." BUCUȚA, S. 313. ¤ „O explozie de *veselă* și *ironică* uimire umplu camera." VINEA, O. III 32.

UITĂTURĂ. Adâncă, albă, aspră, aspritǎ, câinească, cercetătoare, concentrată, crâncenă, cumplită, curioasă, deschisă, disprețuitoare, dură, dușmănoasă, fascinantă, feroce, fierbinte, fioroasă, galeșă, grea, idioată, împăienjenită, îngândurată, întrebătoare, înviforată, leneșă, lungă, mare, mirată, misterioasă, mohorâtă, nedumerită, obsedantă, pasionantă, pătimașă, pierdută, pietroasă, piezișă, posacă, potolită, profundă, promițătoare, prostită, rece, repede, scăpărătoare, scrutătoare, sfredelitoare, stupidă, supărată, (*fam.*) șuie, tăioasă, urâtă, veselă, vicleană.

„Arion Conciu se uită însă la ei cu o uitătură atât de *crâncenă*, încât celor trei le pieri îndată rânjetele." STANCU, S. 5 113. ¤ „Uneori îi surprindea această uitătură *curioasă, pasionată*..." SEBASTIAN, O. A. 47. ¤ „În jurul meu războinici fioroși, / Aproape goi, / Stau tolăniți sub arborii-coloși. / Cu ochii ficși și sprijiniți pe coate, / Cu uitături *cumplite, idioate*..." COTRUȘ, V. 92. ¤ „Își țintí spre ea deodată / Uitătura-*nviforată*..." DULFU, S. 595. ¤ „Avea ochi negri, vii, și uitătura *mirată*..." BOGZA, S. P. I 184. ¤ „Față neagr-avea, ca scrumul, / *Mohorâtă* uitătură..." DULFU, S. 323. ¤ „Numai ochii îi erau albi, cu uitătura *rece* și *tăioasă*." LĂNCRĂNJAN, COR. 2 209.

ULIȚĂ. Animată, biată, bolovănoasă, chinuită, curată, desfundată, dosnică, elegantă, (*pop.*) gloduroasă, goală, haină, (*rar*) hopuroasă, înnegurată, întortocheată, întunecoasă, largă, lată, lăturalnică, liniștită, lungă, măreață, mărginașă, misterioasă, mizerabilă, moartă, murdară, mută, nebătută, neștiută, noroioasă, pașnică, părăsită, pitorească, povârnită, prăfoasă, pustie, răsucită, râpoasă, singuratică (*singuratecă*), somnoroasă, strâmtă, șerpuitoare, tăcută, trufașă, umilă, vie.

„Stă copila-n poartă / Cu mâinile-n poală, / Tristă ochii-și poartă / Pe ulița *goală*." IOSIF, O. A. I 156. ¤ „Satul se întinde sub coastă, cu uliți *înguste* și *lungi* și *întortocheate*." STANCU, S. 7 154. ¤ „Ulițele-*nnegurate* / Luna în argint le-mbracă..." IOSIF, O. A. I 154. ¤ „Călugărul nostru trece ca o umbră aspru-zugrăvită prin *lungile* și *întunecoasele* ulițe." EMINESCU, O. VII 101. ¤ „Curg valuri de lumină pe ulița mea *moartă*..." ISAC, P. 47. ¤ „Trec cu facle prin uliți *mute* și *pustii*, trezind din somn căsuțe negre și stârnind urletele jalnice ale câinilor." SADOVEANU, O. 1 340. ¤ „Trecură pe uliți *singuratece*, pline de vrăbii și de soare." TEODOREANU, O. A. III 369.

UMĂR. (*Mai ales la pl.*) Aduși, albi, aplecați, aspri, ascuțiți, atletici, atrofiați, balansați, bătrâni, bicisnici, bleojdiți, bogați, calzi, cărnoși, căzuți, ciclopici, ciolănoși, colțuroși, crispați, cruzi, curbați, curbi, dalbi, delicați, descurajați, dezgoliți, (*poetic*) diafani, divini, drepți, dulci, durdulii, elastici, fanați, firavi, fragezi, gălbui, gârbovi, gheboși, goi, grebănoși, grei, istoviți, îmbietori, împovărați, înalți, încovoiați, îndoiți, înguști, largi, lați, lăsați, lemnoși, liniștiți, mari, masivi, mărunți, mici, milogi, moi, negricioși, netezi, noduroși,

Scanned with OKEN Scanner

obosiți, orgolioși, orizontali, ososi, osteniți, palizi, pătrați, pietroși, plăpânzi, pleoștiți, plini, puternici, reci, ridicați, robuști, rotunjiți, rotunzi, schilavi, scunzi, slabi, slăbănogi, solizi, strălucitori, strâmbi, strânși, subțiri, șubrezi, tari, tineri, titanici, tremurători, triști, uscați, vânjoși, vânoși, viguroși, vineți, voinici, zdraveni, zdrobiți, zgribuliți.

„Și razim capul / De umerii *bătrâni* cuprinși de plete." EMINESCU, O. IV 87. ¤ „Vreau să am optsprezece ani / și să iubesc întîia oară / aceiași umeri *diafani*..." BALTAG, P. 26. ¤ „El își încleștă ghearele în umerii ei *fragezi*..." SLAVICI, O. II 340. ¤ „- O, tinereţe, de ce m-ai părăsit? / De ce m-ai aruncat în drum? / Cu păr cărunt, cu umeri *gârboviți*, cu ochii roși de plâns?" ISAC, P. 66. ¤ „Și buzele mi-alerg înfrigurat / Pe umerii *îmbietori*..." CAMIL PETRESCU, O. I 57. ¤ „Văzu un cap frumos pe niște umeri *largi* și *albi*..." EMINESCU, O. VII 124. ¤ „Priveam la capu-i de proroc, la umerii-i *pietroși, gălbui*..." COTRUȘ, V. 251. ¤ „Pe umerii *plăpânzi* mă port ca pe-o povară, / Și umerii adeseori mă dor..." CAZIMIR, P 21. ¤ „Caldă e noaptea diafană de mai, / dar ea își strânge, înfiorată, șalul de lână, în jurul umerilor *rotunzi* și *puternici*." BANUȘ, S. 1 198. ¤ „Avrămică a fost omul dracului, ambițios. Și frumos, înalt, cu umerii *tari*." D. R. POPESCU, L. A. 62. ¤ „Nu arăta a fi trecut de cincizeci de ani, iar pe acești cincizeci de ani îi purta foarte bine pe umerii lui, încă *viguroși*." SEBASTIAN, O. A. 336. ¤ „Pe umerii săi *voinici* purta cu eleganță un cap masiv..." BASSARABESCU, S. A. 477.

UMBRĂ. *Întunecime; pată întunecată.* Adâncă, adormită, albastră, albă, albăstrie, alungită, argintie, argintoasă, azurie, bizară, blândă, caldă, catifelată, călduroasă, cenușie, (*pop.*) civită, colosală, confuză, deasă, deplină, (*poetic*) diafană, divină, domoală, dulce, fantastică, fantomatică, fină, fioroasă, firavă, fumurie, gigantică, gravă, grea, groasă, imensă, îngrozitoare, înmiresmată, întunecată, întunecoasă, jilavă, lâncedă, leneșă, licăritoare, lină, liniștită, lugubră, luminoasă, lungă, mare, măreață, melancolică, mirositoare, mișcătoare, moale, mohorâtă, neagră, nedeslușită, nelămurită, neliniștită, neliniștitoare, nemișcată, oblică, palidă, parfumată, păduroasă, pieritoare, plumburie, posomorâtă, prelungă, purpurie, rară, răcoritoare, rece, ridicată, roșie, scundă, seacă, searbădă, solemnă, străvezie, strâmbă, stufoasă, subțire, sură, șerpuită, tainică, tăinuită, târzie, trandafirie, trecătoare, tremurată, tremurătoare, tristă, triumfătoare, tulburătoare, tulbure, turtită, udă, umedă, uriașă, uscată, ușoară, vânătă, verde, vie, violetă, viorie, virgină, zgârcită, zgribulită.

„N-auzi cum frunzele-n poiană / Șoptesc cu zgomotul de guri / Ce se sărută, se hârjoană / În umbr-*adâncă* de păduri?" EMINESCU, O. I 228. ¤ „Amurgul punea o umbră *albăstrie* pe neclintitele întinderi de omăt." SADOVEANU, O. 3 85. ¤ „Și-n păduri suspinau smochinii zvârlind o umbră *azurie*." SPERANTIA, P. 229. ¤ „O, ce luminos întuneric, / ce *catifelată* umbră / mi se așază pe față." PORUMBACU, V. 50. ¤ „În lungul câmpiei arse, pustii, se înalță doar un singur pâlc de salcii ce ocrotesc, sub umbra *deasă* a crengilor despletite, un izvor..." GÂRLEANU, S. A. II 109. ¤ „Și, în pacea și umbra *dulce* a nucului, Onu adoarme senin, mulțumit." AGÂRBICEANU, O. 3 11. ¤ „Lângă lac,

Scanned with OKEN Scanner

pe care norii, / Au urzit o umbră *fină*, / Ruptă de mişcări de valuri / Ca de bulgări de lumină, // Dându-şi trestia-ntr-o parte, / Stă copila lin plecată..." EMINESCU, O. I 72. ¤ „Într-un târziu, când lumina începu să scadă şi-o umbră *fumurie* prinse a învălui dealurile de peste Prut, mă hotărâi să mă întorc în sat." BART, S. I 275. ¤ „Aerul se sufoca de sufocare, / pasărea-i lăsa în şold, mărgăritare, / plopul, umbre *lungi, tremurătoare*, / oare doamne, oare, oare!?" STĂNESCU, O. I. 68. ¤ „Acolo, jos, în umbra *neagră*, ţin sfat atâtea duhuri rele..." GOGA, O. I 236. ¤ „Brazii se stingeau într-o umbră *plumburie*, care cădea fără plutire." SEBASTIAN, O. A. 262. ¤ „O umbră *rară*, tremură pe ape, / şi valul stă, şi trestiile tac." DOINAŞ, V. 173. ¤ „Umbra odăii era *rece* şi *mohorâtă*." SADOVEANU, O. 4 330. ¤ „Pădurile se umpleau de umbră *turburătoare*, / Sufletul se umbrea de dor şi jind..." VOICULESCU, P. I 255. ¤ „Cerul alunecă, zboară ştafeta / Negrelor gânduri ce-n taină urzii, / Dar mi le-mprăştia stol *violeta* / Umbră a serii..." PARASCHIVESCU, S. 2 24. ¤ „Amurgu-şi cerne umbra *viorie*..." IOSIF, O. A. I 144. ¤ „Subt semn capricornic / răzbii printre pinii cu umbra *zgârcită*." BLAGA, O. I 285.

UMOR. Acru, admirabil, amar, ascuns, comunicativ, cuceritor, curgător, delicat, distins, distilat, fin, franc, gros, grosier, involuntar, irezistibil, josnic, jovial, lucid, mecanic, melancolic, nativ, negru, optimist, perceptibil, puternic, sănătos, sentimental, silnic, special, spontan, straniu, spumos, subţire, tăios, terestru, tolerant, torturat, trist, ţărănesc, uriaş, verbal, virulent, viu.

„Surâdea privind aceşti bătrâni fără umor, sau cu umor *acru* sau *involuntar*." PREDA, V. P. 68. ¤ „E un umor de conversaţie, *curgător*, uneori nu lipsit de fantezie şi aproape totdeauna *spumos, viu*." SEBASTIAN, E. C. M. 244. ¤ „Totul era o temă de atac fără cruţare şi de umor *distilat* şi *virulent*." VINEA, O. II 409. ¤ „Adrian pur şi simplu şi fără nici un efort avea un umor *irezistibil*..." PREDA, D. 322.

URĂ. Absurdă, acerbă, adâncă, albă, amară, amarnică, amorţită, aprinsă, ascunsă, aspră, atroce, bărbătească, bestială, bolnavă, ciudată, clocitoare, clocotindă, complexă, crâncenă, crescândă, crudă, cruntă, cumplită, dârză, demoniacă, dezlănţuită, deznădăjduită, diformă, directă, dispreţuitoare, dureroasă, egală, explozivă, fanatică, făţişă, fenomenală, feroce, flască, furibundă, furioasă, furtunoasă, gravă, grea, greoaie, grozavă, hâdă, imbecilă, imensă, incoercibilă, inconştientă, inevitabilă, inexplicabilă, inextingibilă, intensă, iraţională, istovitoare, înăbuşită, întemeiată, întunecată, înverşunată, josnică, lacomă, latentă, maniacă, mare, mascată, mândră, mânioasă, mocnită, mortală, moştenită, mută, năprasnică, neagră, neascunsă, nebună, nebunească, nedefinită, nedezminţită, nedisimulată, neistovită, neîmblânzită, neîmpăcată, neînduplecată, neînfrânată, neîntreruptă, nemaipomenită, nemărginită, nemotivată, neomenească, neputincioasă, nesăţioasă, nespusă, nestăvilită, nestinsă, neşovăielnică, nimicitoare, oarbă, obosită, patologică, primejdioasă, primitivă, rea, rece, retrospectivă, ruşinoasă, sălbatică, scabroasă, seacă, sedimentată, sfântă,

Scanned with OKEN Scanner

sinceră, spontană, stăpânită, stăvilită, straşnică, strămoşească, străveche, strâmbă, subită, supraomenească, surdă, ştearsă, tenace, tenebroasă, teribilă, totală, tulbure, turbată, ucigaşă, ucigătoare, umilită, uriaşă, vânătă, veşnică, violentă, vrăjmaşă.

„Ura *acerbă*, ura *tenace* şi *totală*, însoţită de surorile ei bune, ranchiuna nedomolită şi invidia infernală, îşi fac apariţia." PREDA, I. P. II 343. ¤ „Blestemul tău să nu fie cuvânt / scrâşnit în vânt fugarelor minute / dar ca o candelă arzând lângă pământ / mă uit din taina urii *adânci* şi *mute*." VINEA, O. I 328. ¤ „El nu zăreşte-n tină firul de-aur, / Nici în trofee, ura *clocotindă*!" STANCA, V. 83. ¤ „Iubirea-mi plină de căldură / S-o pot din calea vremii-ntoarce / Ar stinge-abia *cumplita* ură / Ce azi în sufletul meu zace." MICLE, P. 72. ¤ „Dar peste câteva clipe, m-a cuprins o ură *amară* şi *seacă* împotriva tuturor." CAMIL PETRESCU, O. II 19. ¤ „Din nenorocire, o întâmplare neaşteptată veni să redeştepte în sufletul său ura sa un moment *amorţită*." MACEDONSKI, O. VI 195. ¤ „Fără dragoste îl mângâiam, cu o ură *aspră* şi *rea*." LĂNCRĂNJAN, COR. 3 190-191. ¤ „El nu zăreşte-n tină firul de-aur, / Nici în trofee, ura *clocotindă*!" STANCA, V. 83. ¤ „Când ura cea mai *crudă* mi s-a părea amor... / Poate-oi uita durerea-mi şi voi putea să mor." EMINESCU, O. I 116. ¤ „Dar ura *grea*, cumplita noastră zestre, / de-acum nu va trece la urmaşi." DOINAŞ, V. 79. ¤ „Din ceasul acela sărmana simţi o ură *grozavă* asupra oamenilor..." ALECSANDRI, O. IV 44. ¤ „Se uită la ea cu ură *întunecată* şi cu mânie greu stăpânită..." BOTEZ, S. 3 96. ¤ „O ură *mocnită* împotriva ciocoilor şi a cataonilor nu şi-o putea stăpâni..." I. M. SADOVEANU, S. II 376. ¤ „O ură *năprasnică* am simţit că-mi îngheţa inima..." PREDA, V. P. 116. ¤ „Cavadia se descărca de o ură *neagră*, căreia îi dădea în sfârşit drumul fără nici o reţinere." ŢOIU, G. V. 416. ¤ „Fu rândul ei să-l privească acum, cu scăpărări de ură *nedisimulată*." SORESCU, D. F. 15. ¤ „- Ura cea *neîmpăcată* ce am asupra acestui ticălos îmi vine mai mult din prevedere." FILIMON, O. II 23. ¤ „Ura *neputincioasă* e cea mai bine hrănită: îi trebuie omul întreg." IORGA, C. 182. ¤ „Vorbea cu o ură *nimicitoare*..." BUZURA, F. T. 466. ¤ „De lauda, de ura lor *oarbă* azi nu-mi pasă." PILLAT, P. 194. ¤ „Îmi inspiri o ură *primejdioasă*." CARAGIALE, O. I 501. ¤ „Şi ne priveam cu ochii deschişi, rotunzi şi goi, / Simţind cum ne-mpie-treşte, treptat, o ură *rece*..." VULPESCU, A. M. 130. ¤ „Ura creştea *sălbatică, uriaşă*, şi-i sporea puterea." STANCU, S. 6 246. ¤ „Simţiţi, prieteni, *sfânta* ură, / Ura fără măsură, ura *mare* / Cât toate iubirile noastre de mare!" LABIŞ, P. 157. ¤ „O ură *ucigătoare* i se coborî în suflet..." DAN, S. 144. ¤ „În focul acela se topeau ură *vrăjmaşă* şi iubire caldă." SADOVEANU, O. 1 278.

URLET. Bezmetic, caraghios, cumplit, desperat, deznădăjduit, dureros, epuizant, fals, fioros, furtunos, groaznic, grozav, gras, hârâit, inuman, înăbuşit, încremenit, înfiorător, înfricoşat, înfricoşător, înfundat, îngrozitor, înjunghiat, înnebunit, înnebunitor, înspăimântător, jalnic, lugubru, lung, muzical, nebun, neclintit, neîntrerupt, pătrunzător, prelung, pustiu, răguşit, războinic, sălbatic, scurt, sfâşietor, sinistru, tânguios, tânguitor, uriaş, violent.

„Urletele *fioroase* ale canibalilor îngropaţi în flăcări se auzeau asemenea vaietelor celor osândiţi la focul Gheenei." EMINESCU, O. VII 209. ¤ „Azi nu se mai aude decât grozavul *urlet* / Al celor ce se-neacă în descărcări de tunet / Departe-n cine ştie ce profunzimi de mări!..." MINULESCU, O. I 92. ¤ „Şi un

Scanned with OKEN Scanner

urlet *groaznic*, ca vaietul desperat al unei fiare rănite, izbucni clocotind în orbirea nopții." BART, S. I 79. ¤ „Urmară câteva clipe de liniște, după care deodată se auzi un fel de urlet *gros* și *înfricoșător*." PREDA, M. I 372. ¤ „Urletul acesta *înfricoșător* / De îngerii grei și pustii / Trași pe roată în jalea buciumelor..." ALEXANDRU, I. B. 13. ¤ „În clipa aceea Turț scoase un urlet *îngrozitor*..." BUZURA, F. T. 146. ¤ „Victima dete un urlet *înjunghiat*..." ARGHEZI, S. 16 52. ¤ „Iar în fundul pustietății, vântul aducea urlete *înspăimântătoare* de lupi hămesiți de foame." VOICULESCU, Z. O. 67. ¤ „Ca răspuns la întrebarea mea, auzii afară, lângă fereastră, un urlet *lung* și *sfâșietor*." BRĂTESCU-VOINEȘTI, Î. L. 169. ¤ „Când eram copil era destul să privesc / În preajma serii întinderi de zăpadă, / Ca să aud urletele *pustii* ale lupilor / Și să-mi joace prin față năluci." BACONSKY, F. M. 133. ¤ „Am auzit mai întâi un urlet *răgușit, sinistru*." PALER, S. I. 122.

Scanned with OKEN Scanner

V

VAL. *Talaz.* Adânc, alb, albastru, amar, argintiu, auriu, bătrân, blond, brutal, cald, călător, clar, clocotitor, creț, cristalin, curgător, drăcesc, dulce, fermecat, foșnitor, frânt, fugător, furibund, furios, galben, gălăgios, gălbui, gânditor, gemător, gigantic, gras, greoi, greu, impetuos, înalt, încântător, încremenit, încreţit, înfiorat, înfuriat, înspumat, întunecat, întunecos, legănat, leneș, licăritor, limpede, lin, livid, luminos, lung, mare, mărunt, mătăsos, mânios, mișcător, mlădios, moale, molatic, mort, mugitor, năbădăios, năprasnic, nărăvaș, năuc, necruțător, negru, neliniștit, nemărginit, nemilos, nesfârșit, nestatornic, nimicitor, opac, oțelos, plângător, posomorât, potolit, purpuriu, puternic, răzvrătit, rece, repede, săltăreț, sclipitor, scurt, senin, sonor, splendid, sprinten, spumat, (*pop.*) spumegos, spumos, strălucit, strălucitor, străveziu, sumbru, tăcut, trecător, tremurător, trudit, trufaș, tulburat, tumultuos, turbat, uriaș, ușor, vajnic, vesel, viforos, viu, (*înv.*) vorbăreț, zdrobit, zgomotos.

„Ei fugeau cum fug razele lunei peste *adâncile* valuri ale mării..." EMINESCU, O. VII 327. ¤ „Valurile *calde* și *moi* mângâiau picioarele uscate." REBREANU, O. 6 47. ¤ „Pe valurile *clare* / Ce fericită barcă / În balta adumbrită / Îndrăgostiți debarcă?" PERPESSICIUS, O. 1 20. ¤ „Stăteau îngrămădiți unii lângă alții, chinuiți și înspăimântați de întunericul nopții și de valurile *furioase* care amenințau să-i smulgă..." PREDA, M. I 45. ¤ „Valuri *gigantice* se ridicară pornind / pe toate apele planetei..." DUMITRESCU, V. 70. ¤ „Colo Dunărea bătrână, liberă-ndrăzneață, mare / C-un murmur rostogolește a ei valuri *gânditoare...*" EMINESCU, O. IV 133. ¤ „O, tristă mare, ascultă glasul meu! / De sete pier pe țărmurile tale, / Și-n toată firea ta-i fior de jale - / Închide dar asupră-mi valu-ți *greu*!" CĂLUGĂRU, V. 103. ¤ „Vântul s-a potolit; marea însă tot își mai clătina valurile ei *mari, greoaie...*" BART, S. I 23. ¤ „Iată din nou Marea neliniștită și agitată, mângâind ritmic valuri *mlădioase* cu sunet dulce, pe plaja alburie." SADOVEANU, O. 10 417. ¤ „Cu furie turbată mii de valuri se lovesc / Și iară *mugitoare* se-ntorn și se zdrobesc." BOLINTINEANU, O. 1 579. ¤ „Atâta știu că-n clipa-aceea chiar / M-am pomenit hălăduind hoinar / Pe lâng-o apă lină și domoală, / Dar nu cu valuri *negre* ca de smoală, / Ci *străvezii* peste prundiș de vad." PHILIPPIDE, S. 1 255. ¤ „Și râurile-n vaduri cu valuri *purpurii* / Curgeau

Scanned with OKEN Scanner

când năvăliră năprasnicele cete." PILLAT, P. 22. ¤ „Ai născocit şi luntrea, să umbli pe ghicite, / Şi-n marea cu talaze şi valuri *răzvrătite*." ARGHEZI, S. 3 75. ¤ „*Sclipitoare, tăcute*, valurile se împing încet unele pe altele." VLAHUŢĂ, S. A. III 224. ¤ „În zare, departe, se arătau limpezile ape ale fluviului ce scânteia şi clocotea în valuri *spumegoase*..." MACEDONSKI, O. VI 225. ¤ „Vântul gemând ridică valuri *verzi*, / Valuri *întunecate* şi *sumbre* care-şi poartă / Coamele calde, dezvelindu-şi dinţii / Şi hohotind departe de întinderi." BACONSKY, F. M. 104. ¤ „Voinic de Plumb se puse la muncă şi, prin multe necazuri, ajunse şi el acolo, luptându-se mereu cu valurile mării care tocmai atunci pare că era mai *viforoase*." B. P. R. 1 26. ¤ „În gheaţa unui râu se pot observa urmele valurilor *vii* şi *mişcătoare*. Aşa mai întrezărim urmele vii ale credinţei în dogmele moarte." BLAGA, O. 7 70. ¤ „Mi-e ciudă pe frunza cuminte, / pe vorbăreţe *valuri* de râu, / Ele-mi spun ce doreşte-al meu suflet, / Ce singură eu nu ştiu." EMINESCU, O. IV 99.

VALE. Abruptă, aburită, adâncă, adormită, afundă, albastră, ascunsă, blândă, blestemată, bogată, deschisă, deşartă, dulce, falnică, feerică, fermecătoare, foşnitoare, frumoasă, gâtuită, golaşă, îmbălsămată, îmbelşugată, împădurită, încântătoare, îndepărtată, înfloritâ, îngheţată, îngustă, însoritâ, întinsă, întortocheată, întunecată, înverzită, joasă, largă, lină, liniştită, luminoasă, lungă, mare, mănoasă, măruntă, mândră, minunată, misterioasă, mlăştinoasă, moale, mută, neagră, neguroasă, neînceputâ, nesfârşită, neumblată, ondulată, paşnică, pietroasă, prăpăstioasă, prelungă, profundă, pustie, răcoroasă, râpoasă, rodnică, romantică, săltăreaţă, săracă, seacă, sihastră, singuratică, sonoră, stâncoasă, stearpă, strâmbă, strâmtă, sumbră, şerpuită, tăcută, tăinuită, tristă, umbrită, unduioasă, urâtă, verde, veselă, vrăjită, zgomotoasă.

„Să-mi fie somnul lin / Şi codrul aproape, / Lucească cer senin / Eternelor ape, / Care din văi *adânci* / Se-nalţă la maluri..." EMINESCU, O. I 122. ¤ „Iubita mea-i o salcie plângătoare / Curg pe sub ea ca râul plin de unde / Aici încovoiat în văi *afunde* / Aici domol în albii-ncăpătoare." STANCA, V. 335. ¤ „Eşti tu acolo.../ O, dincolo de această *blestemată* vale / E lumea existenţei tale." CAMIL PETRESCU, O. I 58. ¤ „Nu mai sunt pe luncă flori, / Văile-s *deşarte*..." IOSIF, O. A. I 131. ¤ „Napoia noastră se deschide-o vale *dulce*..." PERPESSICIUS, O. 1 37. ¤ „Aici, în această *feerică* vale / înalţ osanale." BOTTA, S. 1 81. ¤ „Eşti ca valea *înfloritâ* / când al toamnei rece vânt / Suflă faţa-i aurită / Şi o schimbă în mormânt." BOLINTINEANU, O. I 309. ¤ „În *însorita* vale, / pe nesimţite umbra ta imensă-mi iese-n cale, / ca-naintea unui sol trimis de şes împărăţiei tale..." COTRUŞ, V. 174. ¤ „Într-o vale *liniştită* moara ta dormea în pace..." MACEDONSKI, O. II 70. ¤ „Facem drumul îndărăt, prin valea cea *minunată* şi *caldă, liniştită* şi *blândă* ca un colţ de Mediterană." SADOVEANU, O. 10 419. ¤ „De mânecate pornim călări din Câineni pe drumul neted ce se lasă, şerpuind printre colinele plaiului Loviştea, în valea *mândră* şi *bogată* a Topologului." VLAHUŢĂ, S. A. III 273. ¤ „Fuge pe căile nestrăbătute, / Cântă prin peştere razele gemii, / Cântă azurului, văilor *mute*, / Doinile vremii." ZAMFIRESCU, O. I 185. ¤ „La stânga văile *neguroase* ale Sebasei, Borcei şi Bistriţii se deschideau *adânci* şi *prăpăstioase* sub picioarele noastre." HOGAŞ, O. 116. ¤ „Dar ceasul - sus; trec valea *răcoroasă*." BARBU, V. P. 32. ¤ „O munţi şi văi *profunde*, oh! daţi-mi pentru-un nume / Sublima voastră voce, că-i trist

Scanned with OKEN Scanner

sufletul meu." EMINESCU, O. IV 57. ¤ „Sub cerul nostru fără zări albastre, / Furtuna poartă lacrimi sângerate, / Din vârf de munți, spre văile *sihastre*..." TUTOVEANU, V. 146. ¤ „Într-un târg așa de mare, noaptea e zgomot și lumină, nu întunerec și tăcere ca în valea *singuratică* a Podenilor." CARAGIALE, O. II 38. ¤ „Grele sunt ploile reci grea / Este iarna și drumu-ndărăpt / De pe plai în văile *sumbre*..." ALEXANDRU, I. B. 196. ¤ „Părea *tăcuta* vale un liniștit tablou..." PILLAT, P. 104. ¤ „P-acea plăcută vreme în astă *tristă* vale, / De zgomot mai de laturi eu totdeauna viu..." CÂRLOVA, R. T. 27.

VANITATE. Bărbătească, copilărească, deșartă, duioasă, egoistă, goală, imensă, infantilă, josnică, liniștită, mare, măgulită, mică, nătângă, nemărginită, oarbă, puerilă, rănită, ridicolă, satisfăcută, scânteietoare, sinceră, sinistră, smintită, suferindă, ursuză, ușoară, virilă.

„Știu că de mers merg tot fără țintă, / Dar mersul însuși e plăcerea mea / M-avânt în sus știind că voi cădea, / *Duioasă* vanitate *Suferindă*." PĂUNESCU, R. Z. 28. ¤ „Logic trebuie iertat: om slab împins de *mari* vanități scoase la suprafață de împrejurări." BUZURA, O. 56. ¤ „Pe buzele roșii ale Rouei flutură zâmbetul vanității *măgulite*." VINEA, O. II 96. ¤ „Toate se lămureau. Și vanitatea mea *nătângă* și *ridicolă*, când am crezut că e geloasă pe Nadia din cauza mea!" CEZAR PETRESCU, B. M. 205. ¤ „Ceea ce te atrage spre un succes orbitor, e o capcană, mai mult, o zădărnicie și vanitate *smintită*." PREDA, V. P. 322.

VARĂ. Apăsătoare, aprinsă, aspră, blândă, blestemată, bogată, bună, caldă, călduroasă, copleșitoare, cruntă, cumplită, densă, dulce, fantastică, fierbinte, frenetică, friguroasă, frumoasă, fugară, grea, insuportabilă, înăbușitoare, înflorită, întârziată, învălmășită, leneșă, lungă, mândră, moartă, monotonă, plină, ploioasă, (*pop.*) potopitoare, prăfoasă, pustie, puternică, răcoroasă, seacă, secetoasă, sinistră, târzie, temperată, toridă, uscată, veștejită, viforoasă, vijelioasă, vitregă, zglobie.

„După vara cea *bogată* / Vine iarna-ntârâtată, / Bate vânt îngrozitor." ALEXANDRESCU, O. I 32. ¤ „Vara fuse *fierbinte* și *secetoasă*." SADOVEANU, O. 10 7. ¤ „Pe urmă am plecat la țară, la o moșioară a părinților mei, unde-am petrecut o vară *frumoasă*, plină de povești și de cântece bătrânești." EMINESCU, O. VII 185. ¤ " EMINESCU, O. VII 185. ¤ „Fu vara *grea, fierbinte* și *ploioasă*..." BENIUC, S. 8 95. ¤ „Trecu vara, o vară *înăbușitoare*, foarte *fierbinte*." E. BARBU, F. L. 81. ¤ „Vremea iubirilor noastre a fost vara *fugară*, vara *târzie*-a pus capăt grăbitului zbor." BACONSKY, F. M. 214. ¤ „23 iulie. Mă regăsesc școlar în acest toi de vară *lungă* și *leneșă*." SEBASTIAN, E. C. M. 23. ¤ „Dar asta avea să fie mai târziu, fiindcă atunci, în vara aceea *vijeloasă* și *rodnică*, spre toamnă, către sfârșitul verii, Monu cunoscu o altă fată..." LĂNCRĂNJAN, S. U. 233. ¤ „Aștept vara *zglobie* și toamna când / oamenii au în priviri / o lumină mai clară, și surâd unul altuia singuri." BACONSKY, V. 195.

VĂZDUH. Adânc, alb, albastru, albastru-fumuriu, albăstriu, alburiu, amețitor, apăsător, argintat, aspru, blând, cenușiu, clar, crâncen, curat, dogoritor, fierbinte, fluid, fumuriu, galben, gol, greoi,

Scanned with OKEN Scanner

greu, groaznic, incolor, îmbălsămat, înăbuşit, înăbuşitor, închis, încleştat, încremenit, încropit, înnegurat, însorit, înstelat, întunecat, întunecos, înţepenit, înveselit, jilav, larg, limpede, liniştit, luminos, mare, mohorât, molatic, mut, neclintit, negru, neguros, nemărginit, nemişcat, obosit, orb, palid, plumburiu, posomorât, primenit, pur, purificat, rece, roşu, scânteios, senin, singuratic, sonor, sticlos, strălucitor, străveziu, sur, (*pop.*) suriu, tăcut, ud, umed, vânăt, vâscos, viciat, viu.

„Văzduhu-i *aspru, greu* şi *argintat*...” LABIŞ, M. C. 95. ¤ „Văzduhul era *cald, vâscos, apăsător* şi părea încremenit.” STANCU, S. 9 9. ¤ „Şi în văzduhul *fluid* nici o adiere, în frunzişuri nici un murmur, pe luciul apei nici un fior...” M. I. CARAGIALE, C. C. 40. ¤ „În văzduhul care la început e *fumuriu*, pe urmă *galben*, pe urmă *albastru*, din ce în ce mai *albastru*, se ridica vioi, umed, soarele...” STANCU, S. 7 118. ¤ „Şi din văzduhul *greu* şi *incolor*, / Lumina se destramă, îngheţată.” CAZIMIR, P. 112. ¤ „Licuricii cu lămpaşe / semne verzi dau spre oraşe / pentr-un tren care va trece / prin văzduhul *mare, rece*.” BLAGA, O. 1 259. ¤ „Din văzduhul *mohorât* izvorau neîntrerupt, cernându-se firicele de nea.” AGÂRBICEANU, O. 8 102. ¤ „Dar din aripi bat cocoşii, / răscolind văzduhul *mut*.” COŞBUC, O. A. II 237. ¤ „Văzduhul *obosit* dormea pe vârful munţilor...” ISAC, P. 236. ¤ „Glasul lui dulce, cald, tremura prelung în văzduhul *posomorât* de toamnă...” REBREANU, O. 7 232. ¤ „Începură să fluture prin văzduhul *sur* întâii fulgi de zăpadă.” AGÂRBICEANU, O. 6 274. ¤ „Prin văzduhul *tăcut* şi *neclintit* fierbeau lumina şi căldura.” SADOVEANU, O. 3 24. ¤ „Trec an de an cocorii venind din sud / Şi pleacă toamna prin văzduhul *ud* / Acolo iar de unde au venit.” BENIUC, S. 8 131. ¤ „Şi peste tot atârnă greu văzduhul *vânăt*, / Din care câinii muşcă când latră.” PHILIPPIDE, S. 1 50.

VÂNT. Adânc, adormitor, afurisit, alb, albastru, amar, amarnic, amuţit, aprig, aromat, arzător, ascuţit, aspriu, aspru, asurzitor, aţâţător, barbar, (*rar*) bălsămat, bătrân, blând, blestemat, bubuitor, bun, cald, catastrofal, călător, călduros, cenuşiu, colindător, copilăros, crepuscular, crud, crunt, cumplit, demoniac, des, dezlănţuit, dezlegat, diafan, dinţos, dogoritor, domol, domolit, duios, dulce, dur, duşman, duşmănos, falnic, fantastic, fierbinte, fioros, flămând, friguros, fugarnic, furios, gârbov, geros, gheţoş, glacial, grăbit, greu, groaznic, grozav, gureş, hain, hodorogit, hoinar, iernatic, impalpabil, imperceptibil, indolent, intens, iscoditor, iute, înalt, înecăcios, înfricoşat, îngheţat, îngrozitor, înlănţuit, însângerat, întârziat, înteţit, întremător, înviforat, jalnic, jilav, jucăuş, lainic, leneş, liber, lin, liniştit, lung, mare, marin, mâhnit, mângâietor, mânios, metalic, milos, milostiv, mlădiu, moale, molatic (*molatec*), molâu, molcom, (*pop.*) molcomit, mort, năprasnic, năvalnic, nebun, nebunatic, necruţător, necurmat, negru, neliniştit, neliniştitor, nemernic, nemilos, neostoit, nepăsător, nesimţit, nestatornic, nestârnit, nevăzut, noptatic, nou, obosit, orb, ostenit, palid, pătimaş, pătrunzător, perfid, pişcător, plăpând, potolit, pornit, poznaş, prevestitor, prielnic, primăvăratic, proaspăt, pustiu, pustiitor, puternic, răcoritor, răcoros, răsunător, rătăcitor, rău, răutăcios,

Scanned with OKEN Scanner

răzleț, rece, repede, repezit, sarcastic, sălbatic, sănătos, schimbător, scund, scurt, slobod, somnoros, sonor, sperios, sprinten, stăruitor, stingher, strașnic, strâmb, suav, subtil, subțire, sunător, sur, șăgalnic, șoptitor, șugubăț, șuierător, tainic, tare, tăios, tânăr, temut, ticălos, tiptil, tomnatic, trist, umed, uscat, usturător, ușor, văratic, vâjâitor, vechi, verde, viforos, vijelios, vioi, viscolos, vitreg, volburos, vrăjmaș, zănatic (*zănatec*), zdravăn.

„Vântul iemei era *alb* și *des* ca un fuior, / Vântul toamnei, *galben* și tușea ușor, / Vântul verei, când *albastru*, când *volburos* ca focul; / Dar cel mai *drag*, vântul de primăvară, / Era un vânt *verde*, vânt *sprinten* - cu el îmi făceam jocul." VOICULESCU, P. I 248-249. ¤ „Afară ploua mărunt, și urla un vânt *amarnic*..." VLAHUȚĂ, S. A. III 189. ¤ „Am înflorit întocmai ca un măr în vântul *aspru* și *fugarnic*..." COTRUȘ, V. 186. ¤ „Și-a venit un vânt de seară, / *blestematul* și *pustiul*" PARASCHIVESCU, S. 1 166. ¤ „Și nimica pe lumea asta nu adoarme pe om ca vântul *dulce*." B. P. R. 2 19. ¤ „Vânturi *dușmănoase* / Și, uneori, astre negre / Abat navigatorii spre prăpăstii de apă." BARANGA, P. 118. ¤ „Și vântul *gureș* câteodat' / Alintă vârfuri de răchiți..." GOGA, O. II 147. ¤ „Prin nopți tăcute, / Prin lunce mute, / Prin vântul *iute*, / Aud un glas..." EMINESCU, O. IV 25. ¤ „Bate vânt *îngrozitor*." ALEXANDRESCU, O. I 32. ¤ „Și jalnicul *vânt* parcă întreabă: au unde-s bogatele turme, / Duioșii ciobani unde sunt?..." VOICULESCU, P. I 55. ¤ „Cu voi vin florile-n câmpie / Și nopțile cu poezie / Și vânturi *line*, calde ploi / Și veselie." COȘBUC, O. A. I 53. ¤ „De deasupra, din nourii negri, curgea apă rece, vântul venea *mânios* și *aprig* dintr-o parte." SADOVEANU, O. 1 295. ¤ „Prin ierburi mari foșnește vântul *moale*..." PHILIPPIDE, S. I 56. ¤ „Ș-a fost pornit un vânt *molatic* / Să miște papura din baltă..." GOGA, O. I 97. ¤ „Cum a sfârșit de zis aceste, deodată s-a stârnit un vânt *năprasnic*..." CREANGĂ, O. 66. ¤ „Și ce *nebune* vânturi spre mine te purtară, / Ce barcă rătăcită te-aduse pân-aici?..." MINULESCU, O. I 52. ¤ „Iar vântul *nebunatic*, pe umerii ei goi, / Îi anina mantile de veștejite foi." ZAMFIRESCU, O. I 26. ¤ „Lelea Mărie cerne grâu / Jarul curat cade-n covată / Și pleava găunoasă vântul *nemilos* / O ia-n vârtej spre marea blestemată." ALEXANDRU, I. B. 162. ¤ „Vântul *plăpând* trecu peste capetele lor și ale pădurii..." VINEA, O. III 458. ¤ „Un vânt *răzleț* își șterge lacrimile reci / pe geamuri." BLAGA, O. 1 70. ¤ „E vântul ce bate, / Vântul *sălbatec* / Ce frige și taie, / Și zguduie cerul..." JEBELEANU, S. 234. ¤ „Un vânt *sonor* bătu-nainte." VOICULESCU, P. II 59. ¤ „Întinde-ți pânzele, băieți, / Un vânt *subțire* se ridică." MACEDONSKI, O. II 50. ¤ „Tăceți de tot, voi, vânturi *șoptitoare*!" CERNA, P. 54. ¤ „Vânt *vechi* și *lung* între ziduri / mai scutură luturi și fier." BLAGA, O. 1 203. ¤ „Ierni geroase, / Vânturi *viforoase*..." A. L. P. 636. ¤ „Poate e numai vântul, / Poate sunt numai apele, / *Vânătul* vânt printre munți, / Apele grele vuind / Pe prunduri, sub stele." LABIȘ, P. 24. ¤ „Era o zloată nepomenită: ploaie, zăpadă, măzărică și un vânt *vrăjmaș*..." CARAGIALE, O. II 449. ¤ „Cu vorbe tocite îți cauți în spuză imaginea dusă / de vântul *zănatec*..." PĂCURARIU, O. 35.

VÂRSTĂ. Activă, adâncă, adevărată, adultă, amară, clocotindă, coborâtoare, critică, crudă, cuvioasă, detestabilă, dificilă, fericită, fragedă, frumoasă, idioată, incertă, individuală, ingrată, înaintată, înfloritoare, magnifică, matură, matusalemică, memorabilă, minunată, mirifică, mucoasă, nemiloasă, nevolnică, onorabilă, periculoasă, pleșuvă, potrivită, precisă, primejdioasă, reală,

Scanned with OKEN Scanner

respectabilă, rotundă, stranie, superbă, tânără, târzie, tragică, venerabilă.

„Încât, o, suflete, de-ar fi / Să mai trăiești pe-atâta încă / Tot n-ai putea a socoti / Cât este vârsta-ți de *adâncă*." ZAMFIRESCU, O. I 127. ¤ „Ne-a mai spus că ne e rudă, / Că din vârsta cea mai *crudă* / Neamul nostru l-a iubit." ALEXANDRESCU, O. I 143. ¤ „Și-n veci voi plânge vârsta *fericită* / Când nu știam ce-nseamnă a iubi!" IOSIF, O. A. I 217. ¤ „La o vârstă atât de *fragedă*, se trezi excomunicat." MAZILU, C. S. 8. ¤ „La vârsta lor *onorabilă*, răbdau tot ma-sonismul franc sau ocolit." BACOVIA, O. 377. ¤ „*Stranie* vârstă mai e și co-pilăria..." PĂUNESCU, B. V. 318.

VERS. (*La pl.*) *Poezie.* Admirabile, amare, anevoioase, aride, armonioase, aspre, aurite, banale, biete, blânde, colorate, crâncene, delicate, duioase, dulci, fade, frumoase, fulgerătoare, groaznice, idioate, imploratoare, incisive, inspirate, înaripate, în-drăznețe, înflăcărate, lapidare, line, lugubre, mlădioase, monotone, mustoase, nemuritoare, neprețuite, nesincere, noi, obosite, perfide, pesimiste, plăcute, pornografice, proaste, pure, reci, sărace, seci, senine, sentimentale, simple, sincere, sonore, stranii, suave, su-perbe, șterse, trăite, triste, vechi, vii, virginale, vitejești, zbuciu-mate.

„Mi-au plăcut mult versurile *aspre, mustoase*..." DUMITRESCU, V. 12. ¤ „Eu știu că râd în gura mare / Atâția nevoiași de mine, / Când eu eterna zbuci-umare / N-o spun în versuri *blânde, line*..." GOGA, O. II 206. ¤ „Primește-acum această închinare / A unor versuri *crâncene* și-*amare* / Cu strofele ca niște drapele zdrențuite..." PHILIPPIDE, S. 1 175. ¤ „Versuri *duioase* și *triste*, frânturi de raze aproape uitate, sunete pierdute în norul clipelor dispărute îmi reveneau în minte pentru a-mi mări și mai mult singurătatea." PETICĂ, S. 1 186. ¤ „Și pe margini de caiete scriam versuri *dulci*, de pildă / Către vreo trandafirie și săl-batecă Clotildă." EMINESCU, O. I 140. ¤ „Frânturi din versurile lui *îndrăznețe* zboară de pe toate buzele." SADOVEANU, O. 8 373. ¤ „Am plâns și eu în ver-suri *pesimiste* / Amorul meu dintâi, ca orice om." TOPÎRCEANU, S. A. I 213. ¤ „Pe urmă, sunt alte pagini șterse, printre care versuri *reci* și *nesincere*." BACOVIA, O. 334. ¤ „Nu voi cânta natura-n versuri *șterse*..." CORBEA, P. 20. ¤ „Ți-am închinat puzderie de cânturi / Cu versurile *triste* și *sonore*..." FUNDOIANU, P. 344.

VESELIE. Accentuată, adevărată, amară, amicală, aprinsă, batjocoritoa-re, bărbătească, binevoitoare, bizară, blajină, blândă, bruscă, buimacă, candidă, câinească, cenușie, cinică, ciu-dată, comunicativă, contaminată, continuă, contrafăcută, co-pleșitoare, crispată, crudă, curajoasă, debordantă, delicioasă, de-plină, deschisă, deșănțată, dezmățată, deznădăjduită, drăcească, dulce, dură, egală, exagerată, exaltată, excesivă, extraordinară, exuberantă, factice, falsă, fatală, feroce, fragedă, frenetică, gălăgioasă, generală, generoasă, gravă, groasă, grosolană, gro-tească, gureșă, impertinentă, inepuizabilă, inexplicabilă, irepresibilă, isterică, jenată, limbută, mare, melancolică, mirată, molipsitoare,

Scanned with OKEN Scanner

năstrușnică, neadevărată, neașteptată, nebună, necugetată, necumpătată, nefirească, neghioabă, neistovită, neînchipuită, neîntreruptă, neînțeleasă, nejustificată, nemaipomenită, nemăsurată, nemotivată, neobosită, neomenească, nepăsătoare, neprefăcută, nervoasă, nesfârșită, nesilită, nespusă, nestăpânită, nestingherită, neverosimilă, obosită, obraznică, odihnitoare, permanentă, perversă, poruncitoare, potolitoare, prefăcută, prietenoasă, prosteacă, prudentă, pură, puternică, radioasă, răutăcioasă, rea, reținută, ridicolă, robustă, sănătoasă, scânteietoare, senină, sfioasă, silită, sinistră, spontană, statomică, stenică, stranie, strepezită, stridentă, stupidă, subțire, surdă, suspectă, școlărească, șireată, tandră, tăcută, tâmpită, tinerească, trecătoare, tristă, unanimă, urâtă, uriașă, uscată, ușoară, visătoare, volubilă, zgomotoasă.

„Veselia ta e *amară*, bucuria tristă." ARGHEZI, S. 19 261. ¤ „Ochii lui tulburi roșietici îl priveau pe străin cu o veselie *batjocoritoare*." BĂLĂIȚĂ, L. 389. ¤ „Râsul lui alb - al dinților și al sufletului deopotrivă - acoperea lumea de veselie *candidă*." TEODOREANU, O. A. IV 530. ¤ „De ce să-ntunec *dulcea* veselie / Din ochii tăi cu jalea mea deșartă?" IOSIF, O. A. I 186. ¤ „Scena bătăii ce o mănâncă un negustor de curmale, povestită cu veselie *feroce* și lux de amănunte, e o pagină de antologie a comicului crud." CIOCÂRLIE, M. C. 83. ¤ „Vara, parcul răsuna de veselia *gălăgioasă* a copiilor..." BIRĂESCU, E. T. 116. ¤ „O veselie *grotescă, urâtă* se desemna pe fețele amândorora." EMINESCU, O. VII 178. ¤ „Zgomot asurzitor, râs și veselie *nebună*." BART, S. I 320. ¤ „Tu înoți într-o / *nemăsurată* veselie de parcă morții ar fi înviat..." ABĂLUȚĂ, M. F. 17. ¤ „În plâns se va preface-a lui / *Nespusă* veselie." DULFU, S. 444. ¤ „Îi erau obrajii aprinși, și în ochii de veveriță scânteia o veselie *nestăpânită*." REBREANU, O. 5 162. ¤ „Se simțea coprins d-o veselie *neînțeleasă*." DELAVRANCEA, O. II 122. ¤ „Veselia lui *radioasă* se mai topise..." PREDA, I. P. I 103. ¤ „Vorbind frânt și c-o veselie *răutăcioasă* pe care domnul de Marenne nu i-o cunoștea, Alecu Ruset urmă a mărturisi în amănunt toate prietenului său." SADOVEANU, O. 10 290. ¤ „Nici mama lui Gheorghe nu-și mai putu păstra veselia ei *senină*..." VLAHUȚĂ, S. A. II 74-75. ¤ „De astă dată însă, fața lui era acoperită de o veselie *sinistră*..." FILIMON, O. II 189. ¤ „Doamna Olimpia era de o veselie *tandră* și *senină*." PREDA, I. P. II 360. ¤ „Theodor îi simte veselia *tăcută*, nu *răutăcioasă*, puțin *exaltată*, și pentru prima oară n-ar fi vrut s-o audă vorbind." NEDELCOVICI, Z. N. 92. ¤ „Toată veselia *uriașă* care curgea în jurul său părea că nu-l atinge." AGÂRBICEANU, O. 7 141.

VESTE. Agreabilă, albă, amarnică, ascunsă, aspră, autentică, blândă, brutală, buimăcitoare, bună, capitală, cerească, confirmată, cuminte, cumplită, curioasă, cutremurătoare, dezagreabliă, dezmințită, dorită, dramatică, duioasă, dulce, dură, dureroasă, excelentă, extraordinară, fantastică, fatală, fericită, formidabilă, fulgerătoare, glorioasă, grabnică, gravă, greșită, groaznică, grozavă, hotărâtoare, importantă, incoerentă, infirmată, inofensivă, interesantă, interzisă, izbitoare, îmbucurătoare, înaltă, încântătoare, încurajatoare, înfricoșată, îngrijorătoare, înspăimântătoare, învechită, jalnică, limpede, liniștitoare, lugubră, mare, mândră, mincinoasă, minunată, năprasnică, năucitoare, neagră, neașteptă-

Scanned with OKEN Scanner

tată, nelămurită, neliniștitoare, nemaiauzită, nemaipomenită, neplăcută, nervoasă, nesigură, neverosimilă, norocită, norocoasă, oribilă, plăcută, plânsă, proaspătă, proastă, răzleață, rea, scandaloasă, scârboasă, scurtă, secretă, senzațională, simplă, sinistră, strălucitoare, surprinzătoare, tainică, teribilă, trăsnitoare, tristă, tulburătoare, tulbure, uluitoare, unică, urâtă, zguduitoare, zvăpăiată.

„Măcar o veste *blândă* pot lăsa / Nopții ce vine..." ALEXANDRU, I. B. 44. ¤ „Scrisoarea e prea nebună ca să se încheie cu asemenea vești *cuminți*." BUCUȚA, S. 523. ¤ „Primise atâtea vești *dureroase* că sufletu-i era complet răscolit." REBREANU, O. 8 494. ¤ „Urăsc scrisorile. Nu știu să fi primit de când sunt una, de la bunul meu amic, Uhry, care să-mi fi adus o veste *fericită*." M. I. CARAGIALE, C. C. 9. ¤ „În aceeași seară mă aștepta acasă o veste *îmbucurătoare*." BLAGA, O. 6 149. ¤ „Am rămas trăsnit pe loc când am aflat această veste *înfricoșată*..." ALECSANDRI, O. IV 164. ¤ „Vestea nu mi se păruse *îngrijorătoare*." BĂNULESCU, C. M. 238. ¤ „Nu-i păsa de drum și trudă, / Căci mereu părea că-i sună / Vestea *mândră* în ureche." EMINESCU, O. VI 70. ¤ „Aduc o veste *neagră*, mormăi Vîlcu..." SADOVEANU, O. 10 320. ¤ „Mă sculai din genunchi la această veste *neașteptată*." EMINESCU, O. VII 196. ¤ „Împăratul, mișcat până în adâncul inimii sale de o asemenea veste *nemaiauzită*, de-abia aștepta să treacă noaptea..." B. P. R. 2 156. ¤ „În fiecare zi - o veste *proastă*, / Mi le aduc poștași tot mai bătrâni." PĂUNESCU, R. Z. 267. ¤ „Vrăbiuță de pe deal, / Zbori degrabă în Ardeal / Și te-ntoarce de îmi spune / Ori vești *rele*, ori vești *bune*." ALECSANDRI, O. III 273. ¤ „Credeam că-i numai o poveste. / Când colo este / Adevărat / Aflai aseară *trista* veste..." TOPÎRCEANU, S. A. I 205. ¤ „Nu se aștepta la o veste așa de *uluitoare*." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 358.

VIAȚĂ. Epitete referitoare la viața care aduce bucurie, fericire, la viața plină de conținut, petrecută în muncă. Adevărată, admirabilă, admirată, agreabilă, armonioasă, aurită, autentică, blândă, bogată, bună, captivantă, celebră, clocotitoare, creatoare, curajoasă, darnică, demnă, densă, dulce, elegantă, eroică, excelentă, excepțională, extraordinară, exuberantă, fascinantă, febrilă, fericită, fermecătoare, fierbinte, frenetică, frumoasă, furtunoasă, glorioasă, idilică, impetuoasă, impresionantă, independentă, intensă, îmbelșugată, încântătoare, îndestulată, înfierbântată, înfloritoare, înțeleaptă, însorită, largă, legendară, liberă, limpede, luminoasă, mare, mândră, minunată, multiplă, năvalnică, nemaipomenită, nobilă, normală, odihnitoare, omenească, opulentă, palpitantă, (*livr.*) paradiziacă, pasionantă, pitorească, plăcută, plină, poetică, profundă, promițătoare, prosperă, reală, sclipitoare, semeață, senină, serioasă, spirituală, strălucită, strălucitoare, triumfală, trepidantă, tumultuoasă, variată, veselă, voioasă.

Epitete referitoare la viața ușoară, nelegată de muncă, de creație. Comodă, confortabilă, fastuoasă, gălăgioasă, goală, îmbuibată, împrăștiată, liniștită, luxoasă, mondenă, netulburată, norocoasă, privilegiată, sătulă, somptuoasă, superficială, tihnită, ușoară, zgomotoasă, zvânturată.

Scanned with OKEN Scanner

Epitete referitoare la viața grea, nefericită. Afurisită, agitată, amarnică, amărâtă, apăsătoare, aspră, blestemată, câinească, cernită, chinuită, chinuitoare, complicată, crudă, cruntă, cumplită, deprimantă, dramatică, dureroasă, frământată, grea, groaznică, haină, infernală, insuportabilă, inumană, istovitoare, împovărată, înfometată, îngrozitoare, întristată, întristătoare, întunecată, învălmășită, jalnică, lamentabilă, mizerabilă, mizeră, mohorâtă neagră, necăjită, nefericită, neîmplinită, neînțeleasă, neliniștită, nemiloasă, nenorocită, nenorocoasă, nesigură, nesuferită, netrebnică, obositoare, odioasă, oribilă, parșivă, periculoasă, posomorâtă, prăpădită, precară, pribegită, primejduită, săracă, sărmană, scârboasă, schiloditâ, strâmtorată, sufocantă, sumbră, ticăoasă, tragică, tristă, trudnică, tulburată, turbată, umilă, umilită, urâcioasă, urâtă, urgisită, viforoasă, zbuciumată, zdrobită.

Epitete referitoare la viața de trândăvie, fără conținut, fără sens. Absentă, absurdă, aventuroasă, banală, cenușie, comună, deșartă, dezgustătoare, dezlânată, domoală, egoistă, fadă, fumurie, gălăgioasă, goală, hoinară, incoloră, insipidă, inutilă, încremenită, larvară, lâncedă, leșietică, mărginită, măruntă, mecanică, mediocră, meschină, monotonă, nefolositoare, nepăsătoare, netedă, obscură, palidă, parazitară, plicticoasă, plictisitoare, prozaică, pustie, ruşinoasă, searbădă, somnolentă, stearpă, sterilă, superficială, trândavă, uniformă, vagabondă, vană, zadarnică.

Epitete referitoare la viața retrasă, izolată. Ascetică, calmă, izolată, închisă, lină, molcomă, potolită, retrasă, sălbatică, singuratică, solitară, tainică, tăcută.

Epitete referitoare la viața corectă, modestă, cinstită. Austeră, blândă, cinstită, civilizată, corectă, cuminte, cumpănită, curată, dreaptă, echilibrată, inocentă, limpede, modestă, neîntinată, nobilă, normală, obișnuită, onestă, ordonată, organizată, pașnică, ponderată, pură, rațională, riguroasă, sănătoasă, simplă, sobră, spartană, tihnită, virtuoasă.

Epitete referitoare la viața necinstită, desfrânată. Ascunsă, depravată, desfrânată, destrăbălată, deșănțată, dezgustătoare, dezmățată, dezordonată, dezorganizată, jalnică, josnică, mârșavă, mincinoasă, mizerabilă, murdară, nechibzuită, necinstită, necurată, nemernică, nesinceră, parazitară, păcătoasă, perversă, picarescă, suspectabilă, suspectă, ticăloasă, trivială, ușuratică, viciată, vulgară.

Epitete referitoare la scurgerea și durata vieții. Călătoare, efemeră, eternă, fugătoare, fulgerătoare, irepetabilă, ireversibilă, iute, înceată, lentă, lină, lungă, nepieritoare, nesfârșită, repede, scurtă, trecătoare, trecută, veșnică, viitoare.

„Plugul ară, tot te ară. / Ară viața ta *amară*, / Plugul ară, tot te ară." ISAC, P. 32. ◻ „Păsărică-n colivie, / Așa-mi trece viața mie, / *Amărâtă* și

Scanned with OKEN Scanner

pustie..." PARASCHIVESCU, S. 1 240. ¤ „În tinereţă dusese o viaţă *aprigă...*" SADOVEANU, O. 8 32. ¤ „Viaţa *aspră* îşi are legile ei." STANCU, S. 7 374. ¤ „Vreau sufletul să-mi fie ca versul, de prisos. / Şi imnul vieţii *calme* să-l sfărm în ritmuri şchioape. " PHILIPPIDE, S. 1 144. ¤ „Ducea într-adevăr o viaţă *câinească*..." E. BARBU, F. L. 98. ¤ „Am trăit; dar *crudă* viaţă!" BOLINTINEANU, O. I 279. ¤ „În copilul lui o să trăiască el viaţa *curată* şi *fericită* pe care n-o poate trăi în el însuşi..." BRĂTESCU-VOINEŞTI, Î. L. 43. ¤ „În Moldova cea frumoasă / Viaţa-i *dulce* şi *voioasă*!" ALECSANDRI, O. I 67. ¤ „Eu acum cetesc din cartea asta. Şi cartea mă învaţă că viaţa asta-i *deşartă* şi *ticăloasă*." AGÂRBICEANU, O. 2 488. ¤ „Cu limba mea de lacrimi turburată / Nu-s vestitorul Paştelor deşarte, / Când voi cei vii trăiţi aşa departe / De viaţa *dreaptă* şi *adevărată*!" VOICULESCU, P. I 121. ¤ „Trăind într-o atmosferă etern agitată, viaţa acasă îi părea *fadă* şi *insuportabilă*." REBREANU, O. 10 229. ¤ „Vom merge spre *fierbintea, frenetica* viaţă..." BARBU, V. P. 100. ¤ „Nici procesul nici logodna nu tulburaseră cu o emoţie aşa de puternică viaţa ei *incoloră*." PAPADAT-BENGESCU, O. II 229. ¤ „Poţi iubi aşa de mult viaţa încât să-ţi devină *insuportabilă*." BLAGA, O. 7 77. ¤ „Sub ceru-n veci întunecat / Trăişi o viaţă *întristătoare*..." MACEDONSKI, O. IV 171. ¤ „Aş vrea să prind a gândului aripă / Să pot s-o ţin măcar o clipă, / Să-mi mângâie viaţa-*ntunecată*..." MINULESCU, O. I 385. ¤ „Şi-acu... ce viaţă *jalnică* petrece / În închisoarea umedă şi rece!" IOSIF, O. A. I 265. ¤ „Viaţa e *minunată*, numai noi suntem de vină că o urâţim." HOLBAN, O. I 325. ¤ „Era *nesuferită* viaţa aici în mănăstirea aceasta..." SLAVICI, O. VII 34. ¤ „Vin şi îmbrăţişez cu *repedea* mea viaţă, / Viaţa ta *lentă*..." STĂNESCU, E. M. 71. ¤ „Iluzia e-a vieţii *eternă* largă poartă, / Şi fără ea viaţa e *searbădă* şi *moartă*." DEMETRESCU, S. A. 143. ¤ „Viaţa-i *trecătoare*, / Dragostea-i un soare / Care luminează calea *scurtei* vieţi." ALECSANDRI, O. I 162. ¤ „Dante a dus o viaţă *zbuciumată*..." PÂRVAN, S. 189. ¤ „Alexandru ducea o viaţă *zvânturată*..." SADOVEANU, O. 1 30.

VICTORIE. Adevărată, ambiguă, aspră, aşteptată, categorică, certă, clară, continuă, cumplită, decisivă, deplină, derizorie, desăvârşită, dificilă, dulce, durabilă, efemeră, evidentă, extraordinară, facilă, fantastică, finală, formidabilă, fragedă, fulgerătoare, grabnică, grea, hotărâtoare, iluzorie, imediată, imprevizibilă, incompletă, incontestabilă, incredibilă, iute, îndoielnică, însemnată, întreagă, lejeră, limpede, logică, mare, măreaţă, măruntă, memorabilă, meritată, mică, muncită, neaşteptată, neîndoioasă, nemeritată, nesăbuită, nescontată, nesperată, obişnuită, parţială, platonică, postumă, preţioasă, previzibilă, rapidă, rară, răsunătoare, râvnită, recentă, relativă, remarcabilă, repurtată, scontată, searbădă, senzaţională, sigură, spectaculară, strălucită, sublimă, sumbră, surprinzătoare, teribilă, totală, tranşantă, trecătoare, uşoară, vremelnică, zdrobitoare.

„Lui Parva i se părea că obţinuse o *fantastică* victorie." ANGHEL, F. 37. ¤ „Nici *mari* victorii, nici crunte înfrîngeri: / O viaţă mediocră printre precupeţi şi îngeri." BARANGA, P. 116. ¤ „Lupta se dă surdă, pentru victorii *mici* şi pentru înfrîngeri imaginare." SEBASTIAN, E. C. M. 179-180. ¤ „Ca un copil mă simţeam, / Vrednic de mari răsplăţi / Şi de victorii *sigure* şi *rare*..." FELEA, C. M. 96. ¤ „Te reconstitui din memorie / *Sublima, marea* mea victorie..." STANCA, V. 273.

Scanned with OKEN Scanner

VIFOR. Amarnic, aprig, aspru, cumplit, dezlănțuit, înfricoșat, înfricoșător, maștер, năprasnic, nemilostiv, păgân, sprinten, tăios, turbat, uriaș.

„Și-ntr-o noapte-un vifor *maștер* ți-a smuls cumpăna fântânii." GOGA, O. I 109. ¤ „Vin neguri cu noaptea pe umeri, / Și bezna mă-nghite, nătângă, / Și viforul vine, *păgânul*, / A viselor aripi să-mi frîngă." GOGA, O. I 69. ¤ „Soarele descoperea uneori, în acel vifor *sprinten*, luciri rozalbe." SADOVEANU, O. 16 15. ¤ „Se făcu vifor mai *turbat*..." SLAVICI, O. I 11. ¤ „O, un vifor *uriaș* de ne-ar smulge rădăcina din pământ, / Să ne putem apropia de soarele etern și sfânt..." ISAC, P. 310.

VIITOR. Ademenitor, alb, amăgitor, apropiat, asigurat, binecuvântat, bun, cernit, cețos, chinuitor, convenabil, cumplit, deschis, dulce, dur, fabulos, falnic, fericit, fierbinte, frumos, glorios, grandios, groaznic, grozav, imaginat, implacabil, ipotetic, ispititor, împlinit, înalt, îndepărtat, îndoielnic, întrevăzut, întristat, întunecat, luminat, luminos, mare, măreț, mândru, mirific, mohorât, năprasnic, nebulos, necunoscut, nedefinit, negru, neguros, nelimitat, nelimpezit, neliniștitor, neprecis, nesigur, netulburat, optimist, palid, (*livr.*) paradiziac, pesimist, posibil, previzibil, radios, reușit, senin, sigur, strașnic, strălucit, strălucitor, sumbru, trandafiriu, trist, urât, vag.

„Viitorul i se arăta, în clipele acestea, *cernit, mohorât*..." BASSARABESCU, S. A. 376. ¤ „Se gândește la un viitor *cumplit*..." SADOVEANU, O. 1 319. ¤ „Generațiile noastre aveau *falnic* viitor." ALEXANDRESCU, O. I 206. ¤ „E mult prea *frumos* viitorul / Ca noi să lăsăm să se pună / Văpăile unui dezastru / Între noi și-ntre el." LABIȘ, P. 29. ¤ „Trecutul pentru mine șterse-orice durere / Și orice suvenire adânc mă sfâșia, / Iar viitorul *groaznic* îmi prevestea durere..." HELIADE, O. I 44. ¤ „Mi-era silă de viitorul *imaginat* în timpul plimbărilor solitare, acel viitor *palid, alb* și prea *reușit*, în care nimeni nu murea și nu se distrugea cu adevărat." IVASIUC, P. 20. ¤ „Egalitate, / Idei tumultuoase, / Organizarea / Viitorului *întrevăzut*." BACOVIA, O. 210. ¤ „Într-adevăr, viitorul tău este *neliniștitor*." HOLBAN, O. I 269. ¤ „Speranța într-un viitor *senin* mă reînvie din nou." DRĂGUȘANU, P. T. 146. ¤ „Nu mai departe decât a doua zi a putut să-și dea seama deslușit ce *trandafiriu* viitor se întindea negoțului dumisale." BRĂTESCU-VOINEȘTI, Î. L. 261.

VIJELIE. Acerbă, aprigă, aspră, crâncenă, cruntă, cumplită, fugarnică, grea, infernală, îngrozitoare, mare, magică, năprasnică, neîndurată, neînfrânată, oarbă, pustiitoare, șuierătoare, trecătoare, turbată, uriașă.

„Se-ncovoiau cu ramuri la pământ / Copaci bătrâni sub *aspra* vijelie." VIANU, O. I 386. ¤ „În urle lung de aspră vijelie, / Apare-o fioroasă zeitate." SPERANTIA, P. 130. ¤ „*Crâncenă*, vijelia se năruia asupra noastră." STANCU, R. I 82. ¤ „Pornească-se năprasnic o *cruntă* vijelie..." FUNDOIANU, P. 376. ¤ „Deodată s-a schimbat vremea cea frumoasă într-o vijelie *cumplită*..." CREANGĂ, O. 228. ¤ „Se-mprăștie sălbatic tinerețea mea și-a ta / cu florile de măr în vijelia *grea*..." COTRUȘ, V. 204. ¤ „Și clocotește codrul!... / Iată-l, se zbuciumă, se-ndoaie, geme, / Bătut de *neagra* vijelie..." IOSIF, O. A. I 90. ¤ „Dar când în urmă-n zbor năvalnic s-a răspândit în lume vântul / De iamă, ce-și mări

Scanned with OKEN Scanner

cântarea în *neînfrânate* vijelii, / Eu mă gândeam mai mult la tine." CĂLUGĂRU, V. 140. ¤ „Şi gemătul vijeliei *pustiitoare* îşi amesteca simfonia sa de nimicire cu urletul rostogolirii clocotitoare a şivoaielor pământului..." HOGAŞ, O. 285.

VIN. Aburos, acrit, acriu, alb, ales, amar, amărui, aprins, aromat, (*rar*) aspriu, aspru, auriu, bălos, bărbătesc, bătrân, biruitor, botezat, bun, chihlimbariu, cinstit, clar, crud, delicios, dulce, dulceag, excelent, faimos, fierbinte, fiert, fin, focos, galben, greu, gros, grozav, gustos, ieftin, îmbălsămat, împărtăşit, încălzit, îndulcit, îngroşat, înspumat, licoros, limpede, măsluit, minunat, miraculos, mirositor, moale, molâu, muieresc, mustos, negru, nemaipomenit, parfumat, piperat, plăcut, pritocit, proaspăt, profir, prost, purpuriu, puternic, rar, răspicat, răsuflat, rău, rece, robust, roşcat, roşu, rubiniu, ruginit, ruginiu, rumenit, scump, sec, sfătos, slab, spirtos, sprinten, sprinţar, spumos, strașnic, strălucit, străvechi, străveziu, subţire, tare, tămâios, tânăr, târziu, teribil, trandafiriu, translucid, trezit, tulbure, ţărănesc, uleios, unsuros, vânjos, vârtos, viclean.

„Să vezi ce vinuri *alese* are. Vinuri din partea locului, *parfumate* şi *puternice*." SADOVEANU, O. 4 26. ¤ „În hrubă du-te, Daphne, şi dă la bute cep, / Din vinul cel *bătrân* acuma vreau să-ncep." CĂLINESCU, O. 2 174. ¤ „Vinul *bun*, ocaua mică, / Beau voinicii de-l usucă..." A. L. P. I 123. ¤ „După plac şimpart mesenii a cântării fiori uimite, / Vinuri *dulci, mirositoare* şi femei cu chipul pal." EMINESCU, O. IV 112. ¤ „Vinul *greu, dulceag* şi *unsuros* îl ameţi pe Andrei." POPOVICI, S. 457. ¤ „Vinul în pahare era *limpede* şi *aromat*." MIHAIL-ZAMFIRESCU, M. D. 145. ¤ „Apostolul, sugând un pahar, strigă că încă de la nunta din Cana nu băuse aşa vin *minunat*..." NEGRUZZI, O. I 55. ¤ „Aş da vinul *piperat* / La voinicul supărat; / Ş-aş da vinul *îndulcit* / La voinicul necăjit!" JARNIK-BÎRSEANU, D. 205. ¤ „Dup-o zi de luptă se aşează mese / Cu *plăcute* vinuri şi bucate-alese." BOLINTINEANU, O. I 178. ¤ „Căci n-au ştiut că vlaga ciochinelui august / Nu clocotă în mustul dulceag, ci-n vin *robust*." VULPESCU, A. M. 63. ¤ „Cântecul ăsta l-am auzit într-un han vechi, / Lângă un pahar cu vin *rubiniu*..." BARANGA, P. 11. ¤ „Sunt jocuri viforoase prin bătături de han, / Cu vinuri *ruginite* şi chiot năzdrăvan..." LESNEA, P. 15. ¤ „Vin *trandafiriu* acolo vei găsi, o sticlă-ntreagă." DULFU, S. 86.

VIS. *Faptul de a visa; înlănţuire de imagini şi idei, care apar în conştiinţa omului în timpul somnului.* Absurd, adânc, apăsător, arzător, atroce, blând, blestemat, caraghios, chinuit, chinuitor, ciudat, coerent, confuz, cumplit, curios, deşert, dulce, enigmatic, erotic, fantastic, fericit, fioros, frumos, fugar, greoi, greu, grozav, idiot, incredibil, indecent, irepetabil, încâlcit, încurcat, înfricoşat, îngrozitor, înspăimântător, lent, limpede, lugubru, lung, mare, mândru, mângîietor, minunat, monstruos, năprasnic, năzdrăvan, negru, nelămurit, nenorocit, neobişnuit, neplăcut, neprihănit, nesfîrşit, obscur, odihnitor, odios, oribil, plăcut, prăpăstios, prevestitor, prostesc, rău, sălbatic, sâcâitor, scurt, sinistru, spăimântător, straniu, stupid, şăgalnic, tâmpit, teribil, tulburat, tulburător, tulbure, urât, vestitor, violent, vrăjit, zăpăcit, zbuciumat.

Scanned with OKEN Scanner

„Visa că e pus la zid și împușcat. Ce vis *atroce*!" ARGHEZI, S. 19 161. ¤ „Toată noaptea am avut visuri *chinuitoare*." BART, S. I 307. ¤ „Copil când eram, mă bântuiau în somn visuri *ciudate* dar și *minunate*." STANCU, S. 7 440. ¤ „Și, spune-mi, nu te-ncearcă oare / Un vis *cumplit*, un vis *urât*, / Că mâna lor răzbunătoare / Te-a strânge într-o zi de gât?" GOGA, O. II 49. ¤ „Doamna Genoveva dormi somnul adânc al durerii până la amiază și avu visuri *fericite*." SADOVEANU, O. 11 57. ¤ „Dar somnul câteodată aduce *grele* vise." BOLLIAC, O. 289. ¤ „Un somn greu m-a-ntâmpinat / Și-un vis *groaznic* am visat!" A. L. P. I 433. ¤ „Eu dormeam chinuit de visuri *înfricoșate*." CEZAR PETRESCU, B. M. 193. ¤ „I se pare că s-a trezit din niște vise *lungi, obscure...*" EMINESCU, O. VII 111. ¤ „Astă noapte am visat / Un vis *mare, minunat*." A. L. P. I 38. ¤ „Cum dormea cu ochiu-nchis / Ea visă un *mândru* vis..." EMINESCU, O. VI 96. ¤ „Se trezi ca dintr-un vis *năprasnic*..." SADOVEANU, O. 1 20. ¤ „Omul când doarme visează tot felul de vise, unele mai *năzdrăvane* și mai *prostești* decât altele." STANCU, S. 8 364. ¤ „Ș-atunci tresărea ca dintr-un vis *prăpăstios*..." VLAHUȚĂ, S. A. III 143. ¤ „Sau boala mea n-a fost decât / Coșmarul unui vis *urât* / Din care-abia acum m-am deșteptat?..." MINULESCU, O. I 256. ¤ „Este treaz? nu-i adâncit / Și acum în vis *vrăjit*?" DULFU, S. 396.

VISCOL. Amarnic, aprig, aspru, crâncen, cumplit, furios, greu, iernatic, îndârjit, înfricoșat, îngrozitor, întețit, mare, milostiv, năprasnic, nebun, nemilostiv, rece, sălbatic, turbat, uriaș.

„În sat viscolul e mai puțin *crâncen*." STANCU, S. 6 176. ¤ „Prin viscolul *furios* porni în trap lin și sigur." SADOVEANU, O. 600. ¤ „Viscolul *iernatic*, cu suflarea-i rece, / La fereastră bate..." DEMETRESCU, S. A. 51. ¤ „Viscolul devenise afară *îngrozitor*." BASSARABESCU, S. A. 14. ¤ „Nu le tulbură liniștea / viscolul *nebun* de afară." STOICA, O. 37. ¤ „O iarnă întreagă urlă crivățul și bat viscole *nemilostive*." SADOVEANU, O. 6 231. ¤ „Sunt uneori, fraților, pe culmi viscole *reci*..." PARASCHIVESCU, S. 1 49. ¤ „Numai când viscole *uriașe* cutreieră bălțile, se răscolesc rațele pitulate acolo, la iernat." VOICULESCU, PV. I 184.

VOCE. Epitete referitoare la caracteristicile și particularitățile vocii. Adâncă, albă, alterată, amorțită, apăsată, argintie, artificială, ascuțită, audibilă, baritonală, bărbătească, bătrânească, bubuitoare, cadențată, cavernoasă, cântată, cântătoare, cârâitoare, chiuită, clară, coborâtă, cocoșească, coclită, consistentă, cristalină, curată, detunătoare, dogită, egală, feminină, fonfăită, fragedă, frântă, gălăgioasă, gâfâită, gângavă, gâtuită, goală, grea, groasă, guturală, imensă, impersonală, inconsistentă, intensă, iute, înaltă, înceată, închisă, încleștată, încordată, îndesată, înecată, înfundată, înghețată, înmuiată, joasă, laconică, lentă, limpede, lină, mare, mată, matură, melodioasă, metalică, mică, mieunată, miorlăită, mlădioasă, moale, muiată, muierească, mustoasă, mută, muzicală, nazonantă, neînfrânată, nemeșteșugită, nemuzicală, nesigură, netulburată, neutră, noduroasă, obișnuită, palidă, pătrunzătoare, pârâită, pârjolită, peltică, penetrantă, pierită, pietroasă, pițigăiată, plăpândă, plină, precipitată, precisă, profundă, puternică, puțină, rară, răcnită, răgușită, răspicată, răsunătoare, ruginită, sâsâitoare,

Scanned with OKEN Scanner

scăzută, scârțâitoare, schimbată, seacă, senină, sfredelitoare, simplă, slabă, slăbită, sonoră, soprană, spartă, spălăcită, spulberătoare, stâlcită, stinsă, strâmbă, stridentă, subțiratică, subțire, sufocată, sughițată, sugrumată, sură, surdă, surpată, șoptită, ștearsă, șuierătoare, tare, tăioasă, tărăgănată, tânără, timbrată, titanică, tocită, tremurată, tremurătoare, tremurândă, tunătoare, țipată, țipătoare, uniformă, unsă, unsuroasă, uscată, vastă, vibrantă, vibrătoare, virginală, voalată, vuindă, zbierată.

Epitete referitoare la vocea care exprimă diferite stări, sentimente și trăsături de caracter ale omului; epitete apreciative. Abătută, acră, afectată, agasantă, agreabilă, alarmantă, alinătoare, alintată, amară, amenințătoare, amicală, antipatică, arțăgoasă, aspră, autoritară, batjocoritoare, bătrâncioasă, blândă, bosumflată, brutală, bună, caldă, (*rar*) calină, calmă, categorică, catifelată, cordială, cuceritoare, cucernică, dăscălească, dârză, desperată, dezagreabilă, dezmierdătoare, deznădăjduită, dezolată, disprețuitoare, domoală, domolită, dramatică, dragă, duioasă, dulce, dulceagă, dură, dureroasă, emoționată, energică, enervantă, extenuată, fermă, fermecătoare, flegmatică, fraternă, fricoasă, furioasă, gâlcevitoare, glumeață, grațioasă, gravă, groaznică, grozavă, imperativă, imperturbabilă, inexpresivă, inocentă, insinuantă, insuportabilă, intimă, iritantă, iritată, isterică, împăciuitoare, înăsprită, încălzită, încântătoare, înciudată, înduioșată, îndurerată, înfiorată, înfocată, înfricoșată, înfricoșătoare, îngrijorată, înlăcrimată, înspăimântătoare, întărâtată, întrebătoare, înțepată, înveselită, jalnică, jucăușă, leneșă, liniștită, maternă, măreață, mândră, mângâietoare, mângâioasă, mâniată, mânioasă, melancolică, (*pop.*) mieroasă, miloagă, mistică, mișcată, moale, modestă, molatică, monotonă, mustrătoare, năvalnică, nemulțumită, neomenoasă, nepăsătoare, neplăcută, neputincioasă, obosită, ofensivă, onctuoasă, ostenită, pasionată, patetică, pătimașă, persuasivă, placidă, plăcută, plângăreață, plângătoare, plânsă, plictisită, politicoasă, poruncitoare, posomorâtă, potolită, preafrumoasă., prefăcută, pretențioasă, prietenoasă, protectoare, răscolitoare, răutăcioasă, rea, rece, repezită, respingătoare, revoltată, ridicolă, rugătoare, sarcastică, (*livr.*) sardonică, satisfăcută, sălbatică, sceptică, semeață, serafică, sigură, silită, sinceră, siropoasă, solemnă, somnoroasă, sonoră, speriată, stăpână, străină, suavă, sublimă, sumbră, supărată, superbă, supusă, surescitată, tainică, tandră, tânguioasă, tânguitoare, teatrală, timidă, tranșantă, trează, triumfătoare, tristă, trudită, tulburătoare, uimită, uimitoare, umilă, urâtă, veselă, vibrantă, voioasă, vulgară.

„O voce ieri din adânc s-a-nălțat / *amară, amară, amară.*" BLAGA, O. 1 244. ¤ „Vom citi poezii cu voci *amorțite*..." ABĂLUȚĂ, M. F. 40. ¤ „- Stați jos, răsună o voce *ascuțită* și sonoră." CĂLINESCU, O. I 81. ¤ „Vorbind, se aprindea repede, iar vocea lui *aspră, neplăcută*, devenea *mlădioasă* și *cuceritoare*." REBREANU, O. 5 50. ¤ „Avea o voce *cristalină*, dar cu un timbru afectuos..."

Scanned with OKEN Scanner

PREDA, V. P. 154. ¤ „Vocea ei era iarăşi *domoală, prietenoasă*, aproape *catifelată*." AGÂRBICEANU, O. 8 119. ¤ „O desmiardă şi-o întreabă, / Iar ea faţa şi-o ascunde / Şi aşa de-ncet răspunde / Cu o voce *dulce, slabă*." EMINESCU, O. I 104. ¤ „- Linişte, domnilor, linişte! interveni atunci o voce *gravă, groasă, plăcută* şi *penetrantă*, o voce încărcată, de vraja de a se face auzită, de puterea de a pătrunde în suflete." PARDĂU, O. T. 6. ¤ „Avea o voce *incoloră, ştearsă*. " MUNTEANU, H. 35. ¤ „- Îţi mulţumesc, prietene, îi zise atunci frumoasa Domniţa cu o voce *înduioşată*." MACEDONSKI, O. VI 222. ¤ „Îşi alegea vorbele cu mare grijă şi le rostea rar, răspicat şi cu o voce *limpede*, care-ncânta auzul." SLAVICI, O. IV 111. ¤ „Ieri, te-am recunoscut după vocea *moale, tărăgănată* şi *speriată*." ARGHEZI, S. 19 226. ¤ „Să nu fie vreun sabotaj, auzi Curta vocea *noduroasă* a lui Cozmin." SĂLCUDEANU, B. A. 116. ¤ „Faţă colţuroasă, osoasă, avea bunica, voce *pietroasă*." STANCU, S. 7 7. ¤ „Mureşan scutură lanţul cu-a lui voce *ruginită*..." EMINESCU, O. I 32. ¤ „I-am dat Leliei un telefon, mi-a răspuns cu o voce *somnoroasă* şi mi-am dat seama că am trezit-o din somn." D. R. POPESCU, I. Ş. 247. ¤ „Sărmana! A ei voce *sonoră* şi *stridentă* / E vocea Disperării ce-n sală se lamentă!" MACEDONSKI, O. I 380. ¤ „Avea o voce *tandră, învăluitoare*." PREDA, I. P. I 364.

VOINŢĂ. *Trăsătură de caracter manifestată prin fermitate şi perseverenţă în atingerea unui scop; dorinţă.* Abstractă, aprigă, arzătoare, atotcuprinzătoare, brutală, clară, comună, considerabilă, constructivă, conştientă, cosmică, costisitoare, crâncenă, creatoare, crudă, cruntă, cumplită, dârză, demonică, desperată, dezlănţuită, divină, drăcească, energică, excepţională, extraordinară, fermă, formidabilă, forţată, generală, halucinantă, hotărâtă, imensă, imperativă, implacabilă, inflexibilă, instinctivă, intensă, interioară, inumană, încăpăţânată, încordată, încrâncenată, îndârjită, înfruntată, întunecată, leneşă, mistică, moleşită, neclintită, necruţătoare, neexprimată, neîndoielnică, neînduplecată, neînfrânată, nesatisfăcută, nestăpânită, nestăvilită, nestrămutată, neumană, oarbă, obscură, omenească, paralizată, persistentă, pietroasă, poruncitoare, pozitivă, pură, puternică, raţională, reală, rece, sfărâmată, sobră, somnoroasă, statornică, stupidă, sublimă, superioară, supremă, suverană, şovăielnică, şovăitoare, şubredă, tare, tenace, teribilă, totală, unificatoare, unitară, universală, uriaşă, vădită.

„În Arghir s-a trezit o *crudă* voinţă de a trăi..." ANGHEL, G. 212. ¤ „Era o fire masivă şi domoală, în care pornirile se încleştau într-o voinţă *încăpăţânată*." PAPADAT-BENGESCU, P. II 96. ¤ „Dar Sântu se simţea om în puteri, pornit pe muncă, oricât ar fi fost de mare şi de grea, şi cu voinţă *nestrămutată*." I. M. SADOVEANU, S. III 67. ¤ „Aş vrea cu orice preţ să-i supravieţuiesc tatii, şi cred că această voinţă *oarbă imensă*, îmi prelungeşte chinurile." BUZURA, F. T. 322. ¤ „Se zice că voinţa *tare*, şi *statornică* învinge toate obstacolele." FILIMON, O. II 40. ¤ „În zilele acelea George era urmărit şi dominat de o voinţă *teribilă* de-a o vedea." BOTEZ, S. 4 156.

VOIOŞIE. Agreabilă, amară, ameţitoare, bizară, blândă, caldă, contagioasă, copilărească, cordială, decepţionată, falsă,

Scanned with OKEN Scanner

febrilă, gureşă, inocentă, îngerească, înnăscută, mare, molipsitoare, naturală, năprasnică (*năpraznică*), nefirească, neobişnuită, nesilită, nespusă, nestăvilită, perpetuă, respingătoare, senină, silită, sinceră, sprinţară, tinerească.

„Atmosfera asta îmbibată de-o voioşie *ameţitoare*, setea nebună de viaţă şi agitarea asta, are parcă ceva sinistru, profund emoţionant." BART, S. I 323. ¤ „Sunetele se dezlănţuiră în avalanşă disciplinată, cu o voioşie *îngerească* peste lume." VINEA, O. II 500. ¤ „Vecinătatea lăcaşului de morţi şi sărăcia din casa văduvei Artino nu-i adumbrise nimic din voioşia *înnăscută* şi *gureşă*." CEZAR PETRESCU, O. P. 258. ¤ „Mijlocie de statură, cu trupul plin, ea purta minunat o voioşie *naturală agreabilă* şi emana în jurul ei o mare dragoste de viaţă." BOTEZ, S. 4 56. ¤ „Îşi împrăştie sufletul într-o voioşie *năpraznică*, fără de hotar." BIROU, L. 90. ¤ „Când se vedea singură, o prindea o voioşie *nespusă*." BASSARABESCU, S. A. 69. ¤ „Viaţa li se petrecea în *senină* voioşie." SLAVICI, O. VII 718. ¤ „Dar voioşia lui *tinerească* îndată se stinse." CEZAR PETRESCU, A. 4.

VOLUPTATE. Acră, agreabilă, amară, ameţitoare, animală, aprinsă, arzătoare, aspră, aţâţată, aţâţătoare, bestială, bolnavă, brutală, caldă, castă, complexă, continuă, crâncenă, crudă, cumplită, delicioasă, demonică, diabolică, dizgraţioasă, dulce, durabilă, dureroasă, entuziastă, esenţială, exagerată, extraordinară, extremă, fermecătoare, fizică, furtunoasă, glacială, hipnotică, indicibilă, intelectuală, intensă, interzisă, îngrozitoare, misterioasă, mistică, năucitoare, neascunsă, nebănuită, necontrolată, neînchipuită, neînţeleasă, nemaiîncercată, nemaisimţită, nesăbuită, nostalgică, oarbă, păgână, perversă, precoce, primejdioasă, profundă, raţională, răcoroasă, rea, reală, sacră, sadică, sănătoasă, scabroasă, senină, sfântă, simplă, sinistră, smintită, spirituală, stranie, sublimă, sufletească, supremă, surdă, tactilă, torturătoare, trecătoare, tristă, turbată, veritabilă.

„Să rătăcim aşa până la moarte, / Să obosim de-o *aspră* voluptate, / Prin mirişti le coapte / Şi prin porumbul pîn'la jumătate." BOTEZ, S. 1 39. ¤ „Natura e nesăţioasă de *bestiale* voluptăţi." MACEDONSKI, O. III 115. ¤ „De ce în *cruda* voluptate, de ce într-un strălucit nume, / N-afli nimic - nimic din ceea ce-n astă lume-ai căutat." EMINESCU, O. IV 491. ¤ „Cu o *dureroasă, nemaisimţită* voluptate el îi scrise..." EMINESCU, O. VII 108. ¤ „Sărutarea căzută pe un colţ al gurii i se păru de o voluptate *indicibilă*." CĂLINESCU, O. I 25. ¤ „Îţi închinam iubirea mea / Dintâi: căci ea mă îmbăta / De-a *neînţeleasă* voluptate..." CĂLUGĂRU, V. 137. ¤ „Cum de sorbeam setos de-atâtea ori, / Cu o *păgână, crudă* voluptate..." SCARLAT, N. 50. ¤ „Adina Buhuşi prelungi cu voluptate *rea* această aşteptare." CEZAR PETRESCU, O. P. 318. ¤ „O, *sfântă trecătoare* voluptate!" DOINAŞ, V. 25. ¤ „Nu îi era greu să se despartă de viaţă, ci de voluptăţile *sublime* născute de această hotărâre." MAZILU, C. S. 214. ¤ „Soarele arzător îi chinuia sufletul procurându-i *suprema* voluptate *mistică*." PÂRVAN, S. 635.

VORBĂ. (*Mai ales la pl.*) *Gând, idee exprimată prin cuvinte; spusă, zisă.* Abstracte, absurde, ademenitoare, agere,

Scanned with OKEN Scanner

agresive, alese, amabile, amare, amărâte, amenințătoare, amoroase, amuzante, aprinse, ardeiate, artificiale, aruncate, aspre, avântate, banale, bizare, blajine, blânde, brutale, bune, calde, calme, călduroase, călite, ceremonioase, chinuite, ciudate, colorate, colțuroase, compromițătoare, consolatoare, cristaline, crude, cuminți, cutremurătoare, cuvioase, demne, deplasate, descusute, desfătătoare, desperate, destrăbălate, deșarte, deșănțate, detunătoare, dezmierdătoare, disprețuitoare, domoale, duioase, dulcege, dulci, dure, efemere, evazive, extravagante, fantastice, fățarnice, fermecătoare, forțate, frumoase, găunoase, gingașe, glumețe, goale, grave, grele, greoaie, groase, grosolane, hotărâte, idioate, iertătoare, impetuoase, impresionante, inconștiente, injurioase, insignifiante, insolente, insultătoare, iscusite, împăciuitoare, înalte, înăbușite, încâlcite, încurajatoare, încurcate, îndrăznețe, înduioșate, înduioșătoare, înflăcărate, înflorite, înfricoșate, înfricoșătoare, îngăduitoare, întristătoare, înțelepte, înțelese, înțepate, jignitoare, joviale, lejere, lenește, limpezi, liniștitoare, lirice, lucitoare, lungi, mari, măgulitoare, mărețe, mărunte, mângâietoare, melancolice, memorabile, meșteșugite, mici, (*pop.*) mieroase, mincinoase, misterioase, moi, murdare, mușcătoare, naive, necuviincioase, negândite, neghioabe, neînțelepte, neînțelese (*nențelese*), nemăsurate, nenaturale, nerăbdătoare, nesfârșite, nesocotite, netălmăcite, nevinovate, obscene, obsedante, pacificatoare, părintești, pitorești, plăcute, poncișe, porcoase, poruncitoare, potolite, prețioase, pricăjite, prietenoase, pripite, profetice, promițătoare, rare, răgușite, răstălmăcite, răstite, răsunătoare, rătăcite, răutăcioase, răuvoitoare, reci, rele, repezi, revoltătoare, rostite, sacramentale, scrise, scurte, seci, sentimentale, serioase, sfâșietoare, simple, sincere, slabe, slăbite, solemne, sonore, spulberate, spurcate, stângace, sterpe, șoptite, tainice, tari, tărăgănate, ticăloase, ticluite, tocite, umflate, umilite, urâte, usturătoare, ușoare, vagi, vane, vechi, vehemente, vesele, viclene, vrăjmașe, zadarnice, zdruncinate.

„Te mâhnește-a mea mustrare? / Nume dulce ce iubește! / Spune, să nu-ți mai grăiesc / Vorbe *aspre* și *amare*, / Lucruri care te mâhnesc?" BOLINTINEANU, O. I 234. ¤ „Apropierea ta mă însenina, și răzvrătirile mele se potoleau la auzul vorbelor tale *blajine*." D. ANGHEL, PR. 14. ¤ „Îl izgoni cu vorbe *blânde*, dar *hotărâte*." REBREANU, O. 6 56. ¤ „Iubito, lasă-mă aproape de tine / să-ți șoptesc vorbe *cristaline*." BOTTA, S. 1 42. ¤ „În plângerile ei, amesteca vorbe *duioase* de dragoste, chemări dulci și țipete înfiorătoare..." SADOVEANU, O. 1 18. ¤ „Să spuie numai vorbe *dulci* și glume!" CERNA, P. 22. ¤ „*Fermecătoare* vorbe se pricepe Dania să spuie uneori." HOLBAN, O. II 108. ¤ „La mese se ticluiesc închinări, aduse frumos pe departe, cu vorbe *glumețe* ori *înduioșate*." GOGA, O. P. P. 54. ¤ „Arunca pe furiș priviri de ură femeii, și nu trece un ceas, și începea să-i spuie vorbele cele mai *grele*, cele mai *amare*." AGÂRBICEANU, O. 3 93. ¤ „Rareș se îmbrățișă cu Luca, sărută mâna lui Boldur și rosti câteva vorbe *încurcate* și *nențelese*." HASDEU, S. I. 207. ¤ „Într-o zi la ea se duse, / Vorbe-*nflăcărate*-i spuse..." DULFU, S. 400. ¤ „Auzind aceste

Scanned with OKEN Scanner

vorbe *înfricoşate,* noroadele s-au cutremurat şi s-au răzvrătit." SADOVEANU, O. 12 186. ¤ „Dintr-un salt, Băiatu a fost în picioare şi a salutat pe grefier cu *măgulitoare* vorbe de bunăvenire." MIHĂESCU, O. IV 144. ¤ „Vorbele ei *mieroase,* viersul ei plăcut, de pare că te ungea la inimă nu altceva, zăpăcise oarecum pe bietul fecior de împărat..." ISPIRESCU, B. R. 39. ¤ „A certat-o pe femeie cu vorbe *nemăsurate* şi *aspre*..." I. M. SADOVEANU, S. III 124. ¤ „Dar toate astea sunt vorbe *sentimentale, lirice, melancolice...*" CARAGIALE, O, I 507.

VREME. I. (*Mai ales la pl.*) *Perioadă, determinată istoriceşte; epocă; veac, secol; stare de lucruri, împrejurări, circumstanţe.* Adânci, afunde, amare, amarnice, anormale, apuse, aspre, aurite, bănuitoare, bătrâne, binecuvântate, binevenite, blesternate, bune, calme, cărunte, celebre, crude, crunte, cumplite, cunoscute, depărtate, eroice, excepţionale, faine, fericite, fierbinţi, furtunoase, generoase, glorioase, grave, grele, haotice, idilice, imemorabile, imemoriale, înapoiate, încâlcite, îngrozitoare, înşelătoare, legendare, liniştite, luminoase, mari, măreţe, mândre, milostive, misterioase, moarte, mohorâte, moşnege, nebune, neclare, negre, neguroase, nemilostive, nenorocite, nepătrunse, nesigure, nestatornice, neuitate, normale, odioase, patriarhale, păgâne, răzbunătoare, rele, sănătoase, schimbătoare, senine, stagnante, sterpe, straşnice, străbune, strălucite, strălucitoare, străvechi, sure, trecute, triste, tulburi, uimitoare, uitate, urâte, vechi, viforoase, viitoare, vitrege, vrăjmaşe.

„*Amare* vremuri, Doamne, de sânge!..." PARASCHIVESCU, S. 272. ¤ „Râul sfânt ne povesteşte cu-ale undelor lui gure / De-a izvorului său taină, despre vremi *apuse, sure...*" EMINESCU, O. I 44. ¤ „Tot ce păstrez în suflet nu va putea să piară, / Răzbesc în mine flăcări aprinse de demult, / De-aceea poate astăzi rătăcitor prin ţară / Acestor vremuri *aspre* cântarea le-o ascult." BACONSKY, F. M. 54. ¤ „Atunci vă veţi întoarce la vremile-*aurite,* / Ce mitele albastre mi le şoptesc ades..." EMINESCU, O. I 61. ¤ „Din vremile *bătrâne,* cinstit, copilăros, / Poporul, blând, primise pământul drept prinos." ARGHEZI, S. III 100. ¤ „Senin străbate vremurile *crunte,* / Un zeu suprem pe-o lume efemeră." EFTIMIU, O. 8 89. ¤ „Dulci amintiri din vremuri *depărtate* / Vin fâlfâind din aripi de văpaie, / Şi-un palid chip cu pletele bălaie / Mi-apare-n tainica singurătate." COTRUŞ, V. 21. ¤ „Cu toate astea - *fericite* şi *binecuvântate* vremuri au fost cele care s-au dus..." MACEDONSKI, O. VI 45. ¤ „Chiar în acele vremi *furtunoase* şi *nenorocite,* romanii Daciei nu uitară că au o misie în omenire." BĂLCESCU, O. A. II 9. ¤ „Se anunţau vremuri *haotice,* dar noi avem certitudinea că le vom străbate cu bine." BLAGA, O. 6 213. ¤ „În drum i-adastă codrii vechi, pletoşii, / Doinind minuni din vremuri *legendare.*" CERNA, P. 28. ¤ „Traiul bun e luat, în fine, de bogaţi în mapamond; / Şi din vremile *moşnege* până azi a fost şi iară: / În câştigul celui tare slabul trebuie să moară!" DEMETRESCU, S. A. 91. ¤ „Un glas de foc, din vremuri *neuitate,* / Se-nalţă iar pe miriştile-uscate, / Şi viersu-i trist şi tainic mă-nfioară." TUTOVEANU, V. 160. ¤ „Nu te mira că vremile *sterpe* şi *urâte* nu dau talente: florile nu sunt ale rădăcinii, ci ale primăverii." IORGA, C. 252. ¤ „Fraţilor! gemu moşneagul, vă aduceţi aminte de vremurile cele *straşnice*?" SADOVEANU, O. 1 196. ¤ „Ş-un dor nemărginit îl ducea către acele vremi *triste* şi totuşi de un aspect fermecător acum, privite din

Scanned with OKEN Scanner

depărtare." VLAHUȚĂ, S. A. III 75. ¤ „*Viforoase* erau vremile cele *vechi*... dar oamenii se năşteau tari..." RUSSO, S. A. 169.

II. *Situație meteorologică cuprinzând totalitatea stărilor atmosferice.* Admirabilă, afurisită, amenințătoare, aspră, barbară, blândă, blestemată, bună, caldă, capricioasă, călduroasă, câinească, câinoasă, ceţoasă, clisoasă, clocită, clocotindă, copleşitoare, cumplită, dalbă, domoală, dulce, duşmănoasă, friguroasă, frumoasă, grozavă, imposibilă, incertă, instabilă, îmbufnată, încântătoare, închisă, înfricoşată, îngrozitoare, însorită, învrăjbită, jilavă, lâncedă, leneşă, limpede, lină, liniştită, mănoasă, mâhnită, moale, mocnită, mohorâtă, mucedă, năprasnică, neguroasă, neîndurătoare, nelămurită, nemiloasă, nesigură, păgână, pâcloasă, perversă, plăcută, ploioasă, posomorâtă, prăpădită, prietenoasă, proastă, răcoroasă, rea, rece, scăpărătoare, schimbăcioasă, schimbătoare, secetoasă, senină, splendidă, statornică, strașnică, strălucitoare, superbă, tare, ticăloasă, tristă, tulburată, tulbure, umedă, urâcioasă, urâtă, uscată, vajnică, văratică, viforoasă, viscolită, vitregă.

„Nu se poate să nu moară cineva pe-o vreme *câinoasă* ca asta." STANCU, S. 7 312. ¤ „Când am trecut întâia oară prin aceste locuri, era o vreme *cumplită*..." RUSSO, S. A. 268. ¤ „Vremea *dulce* îl făcu trist pe Anghel." E. BARBU, F. L. 181. ¤ „Fie din cauza vremii, care se ţinea mereu *îmbufnată,* fie că le trecuse sorocul nuntelii, cocoşii nu se descopereau cu nici un chip." VOICULESCU, PV. I 82. ¤ „Vremea era-*ntunecoasă* / Şi cărarea lunecoasă..." JARNIK-BÎRSEANU, D. 215. ¤ „Azi e vreme *lină*." SADOVEANU, O. 4 300. ¤ „Pe drum îl însoţise o vreme *mohorâtă, ploioasă,* cu cer cenuşiu..." CIOCÂRLIE, M. C. 143. ¤ „Mirosea a *mucedă* vreme / Şi auzeam că-n abisuri adânci noaptea geme." ISAC, P. 188. ¤ „Vremea de toamnă e mai mult *neguroasă*..." CĂLINESCU, O. 14 36. ¤ „Şi parcă într-adins afară e o vreme *nesuferită,* o lapoviţă care-l omoară." BRĂTESCU-VOINEŞTI, Î. L. 100. ¤ „- Ce mi-i vremea, când de veacuri / Stele-mi scânteie pe lacuri, / Că de-i vremea *rea* sau *bună,* / Vântu-mi bate, frunza-mi sună..." EMINESCU, O. I 123. ¤ „Vremea era *senină,* dar destul de *răcoroasă*." AGÂRBICEANU, O. 1 226. ¤ „Până în sară se pune vreme *tare*." SADOVEANU, O. 13 575. ¤ „Ne-am întâlnit pe-o vreme *tristă,* / Şi, plini de ploaie şi noroi, / Cu-ncredere ne-am luat de mână, / Pornind spre casă amândoi." DEMETRESCU, S. A. 208. ¤ „În adevăr, era o vreme *vajnică*..." CARAGIALE, O. II 155. ¤ „Ş-afară-i vreme *vrăjmaşă* / Şi eu sunt numa-n cămaşă!" JARNIK-BÎRSEANU, D. 308.

VUIET. Adânc, ameţitor, amorţit, armonios, ascuţit, aspru, asurzitor, ciudat, crâncen, crescând, cumplit, cuprinzător, cutremurător, dens, depărtat, desluşit, domolit, drăcesc, duşman, egal, enorm, gâfâit, greu, greoi, grozav, haotic, imens, infernal, înăbuşit, încurcat, îndepărtat, îndesat, înfricoşat, înfricoşător, înfundat, îngrozitor, jalnic, larg, legănat, legănător, lin, lung, mare, mânios, melancolic, melodios, moale, mobil, molcom, monoton, năprasnic (*năpraznic*), năvalnic, nebun, necurmat, nedesluşit, nedistinct, neîntrerupt, nelămurit, nemaiîntâlnit, nemaipomenit, neostenit,

Scanned with OKEN Scanner

neprecis, ostenit, plin, prelung, profund, puternic, răgușit, repezit, ritmic, rotitor, rupt, sălbatic, scăzut, scrâșnit, scurt, sfâșietor, sinistru, slab, spart, stăruitor, stins, strașnic, subpământean, subteran, subțire, suitor, surd, suprem, tainic, tăios, tremurător, trist, uniform, ușor, viu, voluptos.

„Spre munți, de vuiet *aspru* toți codrii se mișcară..." COȘBUC, S. A. III 130. ¤ „Poate s-ar potoli aceste vuiete *cumplite* / De ape rupte din înalt și peste focuri / Mari lăsate." ALEXANDRU, I. B. 117. ¤ „Iată vuietul *dens* / al orașelor mari care dorm ghemuite în stânci..." BACONSKY, V. 155. ¤ „Cu vuiet *greu,* sosesc din depărtări / Nămeții suri, pe-aripi de vijelie..." TUTOVEANU, V. 142. ¤ „Pe la miezul nopții, s-a auzit un vuiet *grozav.*" B. P. R. 1 244. ¤ „Și în locul trăsnetelor, un vuiet *infernal* începe să se audă." BOGZA, S. P. III 60. ¤ „Vuietul *îndepărtat, monoton* și *neîntrerupt* al rafinăriei însoțea zi și noapte viața domoală a târgului..." PHILIPPIDE, S. II 7. ¤ „Dimineața, pe la opt ceasuri, mă trezii într-un vuiet *înfricoșat,* într-o harhalaie infernală de sunete..." ALECSANDRI, O. IV 187. ¤ „Ecourile-acestea, pentru tine, / Ți le-am cules din vuietele *line.*" BACOVIA, O. 279. ¤ „Se auzi numai vuietul *năprasnic* al furtunii alergând pe nesfârșirile goale, pustii..." STANCU, S. 9 206. ¤ „De departe se auzea un vuiet *nedeslușit, adânc* uneori ca al unei mări furtunoase, alteori ca al unui cutremur ce prăbușea pământul." GÎRLEANU, S. A. II 20-21. ¤ „Din când în când, în tăcerea nopții, se auzea lugubru, vuietul *nelămurit* al buhaiului de baltă." SADOVEANU, O. 1 130. ¤ „Un vuiet *plin* și *ritmic* îi dădu de veste că undeva pe aproape, la piciorul falezei, se legăna marea." VINEA, O. II 306. ¤ „Un vuiet *prelung, tăios* și *sfâșietor* hohotea deasupra nopții." POPOVICI, S. 427. ¤ „Ce vuiet *sălbatic* prin peșteri se-nvolbură / Și vine, tot vine, șuvoi, ca o volbură?" STANCA, V. 122. ¤ „La miezul nopții aude el un vuiet *strașnic.*" EMINESCU, O. VII 356. ¤ „*Viu* vuiet vâjâie în vijelie..." EFTIMIU, O. 8 244.

Scanned with OKEN Scanner

Z

ZARE. Aburoasă, adâncă, albastră, albă, albăstrie, albită, alburie, arămie, argintie, aurie, azurie, blândă, cenuşie, cernită, clară, depărtată, fugară, fumurie, galbenă, gălbuie, grea, imaculată, închisă, încremenită, înnoptată, înroşită, însângerată, înseninată, întunecată, largă, lăptoasă, limpede, lină, liniştită, luminoasă, lungă, miraculoasă, moartă, mohorâtă, murindă, neagră, neagră-plumburie, neprihănită, nestatornică, palidă, plumburie, proaspătă, pustie, răsurie, roşie, sângerândă, sângerie, scăpărată, senină, sfântă, sinilie, slabă, strălucitoare, strâmbă, sumbră, sură, tainică, tremurătoare, tristă, vânătă, verde, veştedă, vineţie, viorie, virginală.

„Un vultur se aprinse-n văzduh ca o făclie / Şi trase-n bolţi beteală de flăcări învârtită, / Pierzându-se cenuşe în zarea *arămie*." ARGHEZI, S. 1 242. ¤ „Din zările ce pâlpâie *albastre* / desprind lumina chipurilor voastre / asemeni paradisului pierdut." DOINAŞ, A. P. 90. ¤ „Înainte, în sfârşit, departe, spre fundul văii, în zarea *albăstrie*, se îngrămădesc munţii de la izvoarele Dâmboviţei..." SLAVICI, O. II 235-236. ¤ „Să ai putere să renunţi / La ultimele zări *încremenite* / Să-ţi laşi catargul verde-n port / Şi să porneşti pe navele cernite..." ALEXANDRU, I. B. 145. ¤ „Şi numai nuntă şi fior / Şi numai zare-*nseninată* / Şi o chemare tulbure de corn / La vânătoarea minunată." ALEXANDRU, I. B. 89. ¤ „Şi târăşte-mă cu tine până unde poţi pătrunde - / Până-n zarea-*nsângerată* unde soarele s-ascunde..." MINULESCU, O. I 48. ¤ „Azi poteca e urâtă, / Face cotituri în drum, / Dealul e cu spini acum, / Zarea *mohorâtă*." COŞBUC, O. A. II 87. ¤ „*Neagra* zare / Îl înghite..." IOSIF, O. A. I 38. ¤ „Şi-n zarea *neagră-plumburie* / Urla un lup flămând de pradă..." GOGA, O. II 71. ¤ „Cântat-au mulţi plecarea-n larguri, / beţia *tainicelor* zări." BANUŞ, S. 1 211. ¤ „Aici, pământul e negru şi gras, cu spinările dealurilor unduite până-n zarea *viorie*..." PARASCHIVESCU, S. 3 47.

ZĂPADĂ. Abundentă, adâncă, adormită, afânată, albă, albăstrie, albicioasă, alburie, amară, apătoasă, argintie, aspră, bătătorită, bătucită, bezmetică, binecuvântată, bogată, cafenie, călcată, cristalină, crudă, cumplită, curată, diafană, feerică, fină, foioasă, fragilă, frumoasă, gălbuie, geruită, grea, grisoasă, groasă,

Scanned with OKEN Scanner

grozavă, imaculată, imensă, ireală, împietrită, înaltă, înăsprită, încremenită, înghețată, întărită, lânoasă, lipicioasă, lucioasă, lucitoare, mare, mată, măruntă, mătăsoasă, moale, moartă, multă, murdară, năvalnică, neașezată, necălcată, neîncepută (*nenceputã*), nemărginită, nemiloasă, neprihănită, (*pl.*) nesfârșite, nouă, orbitoare, pietrificată, plăpândă, prăfuită, primordială, proaspătă, pufoasă, pură, răscolită, rece, scorțoasă, sfărâmicioasă, solemnă, spulberată, spumoasă, sticlitoare, strașnică, strălucitoare, străvezie, suavă, subțire, tânără, terciuită, timpurie, topită, tristă, umedă, uriașă, ușoară, vânătă, vânturatică, veche, veșnică, vie, viscolită, viscoloasă, vremelnică.

„Era iarnă, cerul însă și zăpada *albă, feerică,* aminteau de primăvară..." PREDA, D. 144. ¤ „Era frig și zăpezile erau *aspre* și *foioase*..." LĂNCRĂNJAN, COR. I 254. ¤ „Iar zăpada *cristalină* pe câmpii strălucitoare / Pare-un lan de diamanturi ce scârțâie sub picioare." ALECSANDRI, O. I 319. ¤ „Sărutul, nastâmpăr sfânt al cărnii, / s-a desfăcut, și cade, și-l auzi, așa cum cade-n pragul nalt al iernii / zăpada *cr[illegible]* prin copacii uzi." DOINAȘ, V. 29. ¤ „În zăpada / *Curată* ca petalele de crin, / În zăpada *suavă,* / Ca glasul unui clopoțel de-argint / În zăpada *ușoară* și *plăpândă* / Ca veselia unui bolnav, / S-a tăiat de-acum / Cu lopețile / O pârte largă cu un drum." CAMIL PETRESCU, O. I 62. ¤ „Și zăpada cade mereu, *moale, pufoasă.*" AGÂRBICEANU, O. 1 73. ¤ „Codru de ce-ngălbinește, / Voinic de ce îmbătrânește? / - Codrul de zăpadă *multă,* / Voinic de inimă ruptă; / Codrul de zăpadă *grea,* / Voinic de inimă rea!" JARNIK-BÎRSEANU, D. 195. ¤ „Noi umblăm, / Să colindăm / P-astă noapte-ntunecată / Și zăpadă *necălcată*..." JARNIK-BÎRSEANU, D. 418. ¤ „Înveți cu greu răcoarea zăpezii *nencepute.*" PILLAT, P. 172. ¤ „Între cer și pământ, de la zare la zare, viscolele vânturau și vânzoleau zăpezile *neprihănite.*" STANCU, S. 5 202. ¤ „Patru ciori în haine negre s-au oprit / Pe întinderea zăpezii *orbitoare.*" CRUCEANU, V. 54. ¤ „Îndură-te, coboară și vino de mă vezi / Pîn' nu s-aștern pe mine *solemnele* zăpezi." VOICULESCU, P. II 274. ¤ „Era o noapte albă, cu zăpadă *tânără,* și *ireală*..." SADOVEANU, O. 8 363. ¤ „Amândoi, în sute de rânduri, scuturase-mpre-ună când vesela frunză, când *trista* zăpadă..." ODOBESCU, P. 63.

ZÂMBET. Absent, acrit, acru, adânc, ademenitor, admirativ, adormitor, afabil, afectuos, agresiv, aiurit, albastru, alintat, amar, amăgitor, amărât, amical, amuzant, amuzat, angelic, anticipator, aprins, arămiu, artificial, artificios, ascet, ascuțit, (*livr.*) astuțios, aurit, autoritar, batjocoritor, băiețesc, bănuitor, bătrânesc, binevoitor, biruitor, bizar, blajin, blând, (*livr.*) bonom, bucuros, bun, cabalin, cald, calm, candid, caustic, căznit, celebru, ceresc, chinezesc, chinuit, cinic, ciudat, cochet, complice, condescendent, confuz, consolator, contagios, continuu, convențional, convingător, copilăresc, copilăros, copleșitor, cordial, cretin, crispat, cuceritor, cuminte, curat, curios, demonic, depreciator, deschis, descurajat, desperat, deșucheat, dezarmant, dezmățat, diafan, discret, disimulat, disprețuitor, distant, drag, drăcesc, drăcos, duios, dulce, dulceag, dur, dureros, echivoc, enigmatic, extatic, fals, familiar, făcut, făgăduitor, fățarnic, feminin, ferice, fericitor, fermecat, fer-

Scanned with OKEN Scanner

mecător, fierbinte, fin, fioros, firav, firesc, fix, forțat, fraged, fricos, frumos, fugar, fugitiv, furișat, galben, gingaș, glacial, gol, grațios, greu, gros, grozav, idiot, imbecil, imens, imparțial, impenetrabil, imperceptibil, imperial, impertinent, incolor, indecis, indeterminabil, indiferent, indulgent, inert, infantil, ingenuu, inocent, insinuant, inteligent, interior, interogativ, invizibil, ipocrit, ironic, ispititor, isteț, îmbietor, împăcat, împietrit, încântător, închis, încremenit, încreștit, încrezător, încurcat, îndatoritor, îndărătnic, îndepărtat, îndrăcit, îndrăzneț, înduioșat, îndurerat, înflorit, înfrânt, înfricoșat, îngăduitor, îngeresc, înghețat, însorit, înșelător, întristat, întunecat, înțepător, jenat, jucăuș, languros, larg, lălău, lătăreț, lăuntric, limpede, lin, luminos, lung, lustruit, (*livr.*) maliții os, mare, mărinimos, măsluit, mâhnit, mândru, mângâietor, mângâios, meditativ, mefistofelic, melancolic, mic, (*pop.*) mieros, minunat, mirat, misterios, moale, modest, molatic, mort, mucalit, naiv, nătăfleț, nătâng, năzdrăvan, neastâmpărat, neclintit, necontenit, necunoscut, nedecis, nedumerit, nefericit, nefiresc, nehotărât, neîncrezător, neînțeles, nejucat, nelămurit, neliniștit, neliniștitor, nemilos, neomenesc, nepământean, nepăsător, neplăcut, nepriceput, neputincios, nerușinat, nervos, nesilit, neutru, nevinovat, nostalgic, nou, nuanțat, obișnuit, oblic, obosit, obraznic, odihnitor, onctuos, orgolios, oribil, oțelit, palid, pământean, părintesc, pătrunzător, perceptibil, perfid, permanent, perplex, persiflator, perspicace, pervers, pierit, pierdut, pieziș, plăcut, plăpând, plictisit, pocăit, politicos, poznaș, precoce, prefăcut, prelung, prevenitor, prietenesc, prietenos, proaspăt, promițător, protector, protocolar, pufos, pur, radios, rafaelic, rănit, răsfățat, rătăcit, rătăcitor, rău, răutăcios, rebel, rece, respingător, reticent, reținut, revărsat, rânjitor, rumen, sarcastic, sardonic, sălciu, sâcîitor, scăzut, sceptic, scheletic, schimonosit, schițat, scurt, searbăd, seducător, semnificativ, senin, senzual, serafic, sfînt, sfidător, sfielnic, sfios, silit, silnic, sinuos, slăbit, smerit, somnolent, somnoros, spân, spulberat, static, stăpânit, stăpânitor, stânjenit, stereotip, stingherit, stins, straniu, strălucitor, strâmb, strepezit, stupid, sublim, subțire, supărător, superb, superior, supus, surprins, șăgalnic, șiret, șters, știrb, tainic, tandru, tăcut, tăios, tânăr, teribil, timid, tranzacțional, trecător, tremurător, trist, triumfal, triumfător, trudnic, trufaș, tulburător, tulbure, ucigător, uimit, umed, umil, umilit, unsuros, urât, uriaș, uscat, ușor, vaporos, veninos, vesel, veșnic, veșted, viclean, victorios, vinovat, visător, virginal, vlăguit, voinic, zeflemisitor, zeflemist, zelos, zglobiu.

"I-a trimis omului rămas în prag un zâmbet *angelic*." ANGHEL, F. 399. ¤ „Deodată a ei față întreagă este lină: / Blând zâmbet o-ncrețește; și câte-ast zâmbet zice!" HELIADE, O. I 59. ¤ „Azi, ca un sfânt dintr-o icoană veche, / Blând îmi răsai cu fața ta blajină, / Cu zâmbet *bun*, cu ochi cuminți și limpezi..." GOGA, O. I 18. ¤ „Acest diacon are un zâmbet *diafan*." ARGHEZI, S. 12 45. ¤ „Un zâmbet *duios* ca o geană de zi pe fața bătrânei." D. ANGHEL, PR. 38. ¤

Scanned with OKEN Scanner

„Câteodată un zâmbet *dulce*, apărea pe buzele sale pălite..." FILIMON, O. II 21. ¤ „Sărutarea Dorei nu era mai descifrabilă ca zâmbetul *enigmatic* al Lolei." CĂLINESCU, O. I 77. ¤ „El veni, copilul mândru, / Călărind pe-un papagal, / Având zâmbetul *fățarnic* / Pe-a lui buze de coral." EMINESCU, O. I 236. ¤ „Atuncea un zâmbet *ferice* și *lin* / Trecu p-a sa frunte gonit d-un suspin." BOLINTINEANU, O. I 578. ¤ „Avea niște ochi mari visători și o gură mică cu un zâmbet *fermecător*." REBREANU, O. 4 370. ¤ „Doamna Sofia îl privise lung și languros, zâmbind cu zâmbetul ei *fin* și *enigmatic*..." LĂNCRĂNJAN, C. I 42. ¤ „Zâmbetul ei e când *fin*, când *ironic*, când *interogativ* ori *mirat*, când, vai, *interminabil*." IBRĂILEANU, A. 75. ¤ „C-un zâmbet *îndrăzneț* privesc în mine / și inima / mi-o prind în mână." BLAGA, O. 1 36. ¤ „Nu-mi mai aduce flori de liliac, / Nici zâmbetele tale *înflorite*..." CAZIMIR, P. 5. ¤ „- Ce mai faci, Fișel? întrebă Costi, cu zâmbetu-i *însorit*." SADOVEANU, O. 8 287. ¤ „Gura i se mărise într-un zîmbet *întristat*..." CAMIL PETRESCU, O. III 288. ¤ „Rogulski zâmbi, un zâmbet *lătăreț, tremurător, larg, nedecis*, și întinse din nou mâna." BREBAN, D. J. 160. ¤ „Cu gura-mpodobită de zâmbete *mâhnite* / Sosește fericirea albită de dureri." VOICULESCU, P. I 209. ¤ „Dar... ca-n veci să nu-ți învie / Zâmbetul cel *nemilos*, / Răzbunarea mea să fie: / Să-ntâlnești pe Făt-Frumos..." CERNA, P. 86. ¤ „Amelica, cu zâmbetul ei *palid* și *rece*, nu era nici fericită, nici mânioasă." I. M. SADOVEANU, S. III 162. ¤ „Pe buzele ei se întipări un zâmbet *plăpând*..." GANE, S. 136. ¤ „- Te afli zdravăn, jupan Pârvule? - întrebă Mihnea cu un zâmbet de bunătate *prefăcut* și *amăgitor*." ODOBESCU, P. 13. ¤ „Din obraji părea că i se desprinde un zâmbet *senin* dar *trist*." AGÂRBICEANU, O. 1 151. ¤ „Lola asculta cu voluptate și cu zâmbet *serafic* comentariile lui Jim." CĂLINESCU, O. I 153. ¤ „Fii zâmbetul *sfios* de fată / De nimeni încă sărutată." BENIUC, S. 4 481. ¤ „Cu al tău zâmbet *trist* mă pierzi..." EMINESCU, O. IV 279. ¤ „Un zâmbet *trufaș* ce i se agață pe vârfurile mici ale mustăților îi miji pe buze." MACEDONSKI, O. VI 83. ¤ „În minte îmi apare un zâmbet *viclean, mucalit*: zâmbetul tatei." SERGHI, M. 314. ¤ „Dar nu văd decît *visătoare* zâmbete." BACONSKY, V. 177.

ZBOR. Calm, catifelat, cotit, cumpătat, deplin, desfășurat, dezordonat, divin, domol, drăcesc, dulce, exuberant, falnic, fantastic, foșnitor, fulgerător, furtunatic, grațios, grăbit, greoi, himeric, intens, înalt, îndrăzneț, îngreuiat, lin, luminos, mare, măreț, mândru, mistic, moale, neastâmpărat, nebun, necurmat, neisprăvit, neostenit, nervos, obosit, pieziș, prelungit, puternic, rapid, razant, rătăcitor, repede, rotat, rotunjit, sălbatic, scurt, semeț, senin, sperios, sublim, șerpuit, trufaș, ușor, vesel, viu, zadarnic, zgomotos, zvelt.

¤ „Privea năpârca-n sus nedumerită / Cum pajura plutește-n *falnic* zbor..." CODREANU, S. 1 316. ¤ „Două păsărele, pescăruși de mare, plutesc în văzduh, în zbor *grațios*, cu aripele întinse..." BART, S. I 332. ¤ „Un zbor *iute* de pasere, un țipăt ascuțit au trecut pe deasupra..." SADOVEANU, O. 3 67. ¤ „Sosisem, prin urmare, la Sihla, adică la acel loc pierdut în creierii munților, în care numai vulturul cu zbor *îndrăzneț* mai străbate din când în când, prin căile fără urmă ale aerului." HOGAȘ, O. 78. ¤ „Prigorii cu pene albastre chiulesc mereu în zborul lor *neastâmpărat*." ODOBESCU, P.53. ¤ „Pasăre sură cu zbor *obosit*." PILLAT, P. 132. ¤ „În zboruri *rotunjite*, tăiau mari păsări slava..." LABIȘ, P. 36. ¤ „S-aude zbor *scurt* și *zadarnic* / de gâște peste pajiști reci." BLAGA, O. 1 192.

Scanned with OKEN Scanner

ZGOMOT. Adânc, agreabil, apăsător, apropiat, ascuțit, asurzit, asurzitor, bizar, brusc, brutal, caraghios, ciudat, clocotit, colțuros, confuz, continuu, cumplit, dezagreabil, dezgustător, discret, dominant, domol, dulce, dur, egal, enervant, etern, exasperant, excitant, fantastic, fâșâitor, fin, fioros, formidabil, foșnitor, grăbit, greu, groaznic, gros, grozav, haotic, hârbuit, hârșîit, hodorogit, huruitor, imperceptibil, incert, indefinit, indistinct, inexplicabil, infernal, insuportabil, invariabil, iritant, înalt, înăbușit, îndepărtat, îndesat, înfiorător, înfricoșător, înfundat, îngrozitor, înnebunitor, înspăimântător, larg, lânced, lugubru, lung, mare, mărunt, mătăsos, metalic, mic, minim, molcom, monoton, monstruos, năpraznic, necunoscut, necurmat, nedesluşit, nehotărât, neînsemnat, neîntrerupt, neînțeles, neliniștit, nemaipomenit, neobișnuit, nesuferit, neuniform, obositor, obsedant, pătrunzător, plăcut, precipitat, prelung, profund, rece, repetat, ritmic, sâcâitor, scârțâitor, scrâșnit, scurt, sec, semeț, sinistru, slab, slăbit, sonor, stins, straniu, străin, strident, subțire, supărător, surd, suspect, tainic, târșâit, teribil, trecător, tremurat, trist, tumultuos, tunător, uriaș, ușor, vesel, viu, zuruitor.

„Se auzeau prin pădure, cu un fel de vibrație muzicală, cele mai *aspre* zgomote, cele mai surde ecouri." SEBASTIAN, O. A. 350. ¤ „Imediat ce se stinse ecoul împușcăturii, se auzi un zgomot *dur, scrâșnit*..." BUZURA, F. T. 531. ¤ „Dulapul sfârtecat făcea un zgomot *groaznic*." PREDA, V. P. 202. ¤ „Trase după sine, cu zgomot *hodorogit,* ușa de scânduri uscate a cotețiisale." HOGAȘ, O. 218. ¤ „Zgomotul *infernal* de copite se întețește..." BĂNULESCU, C. M. 118. ¤ „E o larmă, un zgomot *înfiorător* de scaune răsturnate, de uși trântite." VLAHUȚĂ, A. S. III 233. ¤ „Se auzea un zgomot *înfundat,* / Amestecat spre ziuă cu lătrat..." ARGHEZI, S. 3 182. ¤ „Zgomote *nehotărâte* vin din depărtare..." CARAGIALE, O. II 44. ¤ „Orașul îmi oferă doar asfalt / și-un zgomot *neîntrerupt, obositor*." FELEA, C. M. 82. ¤ „Un zgomot *nelămurit* o făcu să lase țigara și cafeaua." PAPADAT-BENGESCU, O. IV 697. ¤ „Fără să-și dea seama gemea și gemetele i se păreau zgomote *străine, necunoscute* și *inexplicabile*." REBREANU, O. 10 351. ¤ „Ades un zgomot *surd* mă face să tresar." BLAGA, O. 1 91. ¤ „De abia s-au stins aceste zgomote *tainice,* și pe dealurile dinspre miazănoapte copitele calului răsună din nou." BOGZA, S. P. III 260. ¤ „Prin *tristul* zgomot se arată, / Încet, sub văi, un chip ca-n somn..." EMINESCU, O. IV 295.

ZI. Epitete evocative. Albastră, albă, apusă, argintie, arzătoare, aurie, aurită, (*livr.*) brumoasă, burnițoasă, caldă, calmă, caniculară, călduroasă, căruntă, cenușie, cețoasă, clară, cristalină, curată, dogorită, dogoritoare, fierbinte, friguroasă, frumoasă, fumurie, furtunoasă, geroasă, interminabilă, înaltă, încălzitoare, începută, închisă, înnorată, înseninată, însorită, întunecoasă, jilavă, limpede, lină, luminoasă, lungă, mare, mică, mohorâtă, mucedă, neagră, neguroasă, neisprăvită, neîngrădită, nesfârșită, noroasă, orbitoare, palidă, ploioasă, plumburie, preasenină, primăvăratică, (*rar*) primăvăroasă, răcoroasă, rece, scânteietoare, schimbătoa-re,scurtă, secetoasă, senină, strălucie, sură, tăioasă,

Scanned with OKEN Scanner

tomnatică, toridă, trecătoare, trecută, udă, umedă, urâcioasă, urâtă, uscată, vânătă, vântoasă, viforoasă, vijelioasă.

Epitete apreciative. Absurdă, agitată, agreabilă, amară, amărâtă, anostă, blagoslovită, blândă, blestemată, bogată, bună, căruntă, clocotitoare, damnică, densă, deplină, dezmățată, duioasă, dulce, dureroasă, excepțională, extraordinară, fastă, fastuoasă, fatală, (*poetic*) ferice, fericită, festivă, furtunoasă, galeșă, glorioasă, grea, greoaie, groaznică, grozavă, hotărâtoare, imemorabilă, infamă, infernală, insuportabilă, istorică, istovitoare, înăbușitoare, înălțătoare, înflorită, înfricoșată, îngrozitoare, întortocheată, legănată, leșietică, liniștită, magnifică, măreață, mâhnită, mândră, mântuitoare, memorabilă, minunată, misterioasă, mizerabilă, moale, moartă, mocnită, mohorâtă, molcomă, monotonă, neagră, nefastă, nefericită, neliniștită, nemaipomenită, nenorocoasă, neplăcută, norocoasă, orbitoare, oribilă, ostenitoare, pașnică, păcătoasă, păgână, periculoasă, pierdută, plăcută, plictisitoare, plină, pocită, posomorâtă, promițătoare, pustie, rea, sfântă, sfioasă, solemnă, splendidă, stearpă, sterilă, strălucitoare, strâmbă, sublimă, sumbră, superbă, ștearsă, tăcută, teribilă, tihnită, tristă, triumfătoare, tulburată, tulbure, ursuză, ușoară, veselă, voioasă, voluptoasă, vrăjmașă, zgomotoasă.

„Număr ca ciobanul / câte-s *albe,* câte-s *negre* / zilele, tot anul." BLAGA, O. 2 330. ¤ „După o săptămână ploioasă și murdară, care-l ținuse mai mult în casă, răsări o zi *aurită, caldă, strălucitoare...*" REBREANU, O. 4 341. ¤ „Era o zi *blagoslovită* de vară..." CARAGIALE, O. II 212. ¤ „Ziua e *blândă,* cu soarele învăluit în nori subțiri, albi și înalți." CEZAR PETRESCU, A. 333. ¤ „Era o zi *înaltă* și *bogată.*" VIANU, O. I 14. ¤ „Vin zile *cărunte...*" VOICULESCU, P. II 28. ¤ „Ziua *cenușie, vânătă* și *tristă,* / Își cocoloșește soarele-n batistă." ARGHEZI, S. 2 147. ¤ „Era o zi *duioasă* de toamnă..." ZAMFIRESCU, O. III 175. ¤ „Și era o zi de septembrie, *dulce* și *aurie,* ca strugurii ce se coc atunci." BASSARABESCU, S. A. 232. ¤ „Eu, în scurta mea junețe, / Zi *ferice* n-am avut!" BOLINTINEANU, O. I 307. ¤ „O zi *frumoasă, măreață, sublimă* va fi ziua de mâine pentru toți - pentru toți afară de Leiba Zibal..." CARAGIALE, O. II 123. ¤ „Era o zi *înaltă* și *bogată...*" VIANU, V. 14. ¤ „Era o zi *lină,* fără nici un susur de vânt." SADOVEANU, O. 12 553. ¤ „În locul zilelor *mari* și *frumoase* au venit zile *mici* și *posomorâte,* a început să cadă bruma..." BRĂTESCU-VOINEȘTI, Î. L. 80. ¤ „Era - cum zic - o *mândră* zi de vară..." IOSIF, O. A. I 278. ¤ „Ziua, în ciuda primăverii, trebuie să fi fost *mohorâtă, vântoasă,* fiindcă ciorile croncăneau și se strângeau pe turlele albe ale bisericii." CĂLINESCU, O. 14 83. ¤ „Nesfârșit e cerul / Care se-ncepu, / *Nesfârșită*-i ziua / Unde ești și tu." LABIȘ, M. C. 148. ¤ „Nu-mi amintesc de zilele *palide* / Ale unei veri ce mă uitase-n grădina-i târzie..." BACONSKY, V. 188. ¤ „Într-o *posomorâtă* zi de toamnă, ningea și bătea vântul de gândeai că piere lumea..." B. P. R. 2 274. ¤ „Plânge și tresare / Ca-ntr-o zi *pustie* / O privighetoare / Prinsă-n colivie..." GOGA, O. II 232. ¤ „Era o zi *senină, moale,* de 1 noiemvrie." BLAGA, O. 6 216. ¤ „Purifică-mi, ploaie, retinele / de toată umbra săpată în plumbul / zilelor *sure.*" PORUMBACU, V. 34. ¤ „Dar ce zi *urâtă*! Nici *neagră,* nici *albă,* nici *udă,* nici *uscată*!..." PAPADAT-BENGESCU, O. II 289. ¤ „Trec zilele *voioase* și orele surâd." EMINESCU, O. I 56.

Scanned with OKEN Scanner

ZORI. (Articulat apare în formele *zorii* şi *zorile*). Albastre, albăstrui, albi (albe), albicioşi, alburii, blonde, bruni, cenuşii, ceţoase, curate, divini, falnici, fragezi (fragede), fumurii, gălbui, gingaşe, împurpurați, întârziați, învolburate, lăptoşi, limpezi, mohorâte, murdare, neasemuite, neprihănite, palide, profirii, puri, purpurii, râzânde, revărsate, roşii, rumene, sângerii, scurte, senine, sfioşi, spălăciți, surâzătoare, tainice, trandafirii, tomnatici, tulburi, umezi, vinete, viorii.

„Zori *albastre*, zori *curate* / Aţi ucis a nopţii viaţă, / Mi-aţi înseninat privirea / Sânge mi-aţi turnat în faţă..." ISAC, P. 266. ¤ „În zorii *albi*, senină dimineaţă, / Tu-mi pari o fată mândră de la ţară..." GOGA, O. I 187. ¤ „În zorii *albicioşi* şi *umezi* de septembrie / Când palele de ceaţă se rup peste tufişuri / În şiruri rare vom urca, / Cu paşi definitivi / Colina, după care stăm..." CAMIL PETRESCU, O. I 20. ¤ „Cum aş cârti când ziua ta începe / Cântând, când zorii te vestesc / Atât de *falnici* şi de *puri*." ALEXANDRU, I. B. 232. ¤ „Zorii-s încă *fragezi* şi şovăie pe drum ..." NICOLESCU, P. 142. ¤ „*Palide* zori, limfatică zare / două trepte de nori, lăptoase, surii, / despărţite de o gemă de sare." BOUREANU, S. 2 274. ¤ „Treptat, zorii *profirii* ca sănătatea tinereţii bucurară ferestrele." TEODOREANU, O. A. 329. ¤ „De aceea, uneori, un vis par toate. / De pildă: crabu-n zorii *purpurii*, / secţionând cu foarfecile lui netoate / un strop de triluri proaspete de ciocârlii..." DOINAŞ, V. 224. ¤ „Acolo te-aşteaptă *râzândele* zori / Pletindu-ţi coroană de stele." EMINESCU, O. IV 34. ¤ „Dar zorile *roşii* se varsă pe cer, / Frumoasele visuri fantastice pier." COŞBUC, O. A. I 110. ¤ „Văzut-ai tu vrodată, în zorile *senine*, / Lucind a nopţii rouă pe frunze şi pe flori?" ZAMFIRESCU, O. 277. ¤ „În zorii *sfioşi* se coboară pe larga întindere a luncii / Cu sape, cu pluguri şi grape, o mută şi searbădă gloată." VOICULESCU, P. I 30. ¤ „Astfel, îl apucară zorile *sângerii*, pline parcă de scântei de foc." AGÂRBICEANU, O. 2 134. ¤ „Iată, de geam, *spălăciți*, / Zorii deşteaptă cocoşii." LABIŞ, P. 27. ¤ „Ale zilei vestitoare, / Zorile *surâzătoare*, / Se iviseră-n sfârşit, / Când voinicul... a pornit." DULFU, S. 551. ¤ „De-aţi văzut vreodată flori întredeschise / Strălucind în roua *tainicelor* zori..." MACEDONSKI, O. I 339. ¤ „În zorile *tulburi*, peisajul e măreţ şi straniu." PARASCHIVESCU, S. 3 73. ¤ „Zorile vin devreme - întâi *vinete*, *cenuşii*, apoi *viorii*, apoi *limpezi*, *scurte*..." STANCU, S. 7.420.

Scanned with OKEN Scanner

SIGLE ŞI IZVOARE

A. L. P. = *Antologie de literatură populară,* vol. I-II, [Bucureşti], Editura Academiei, 1953-1956.

Abăluţă, A. = Constantin Abăluţă, *Aerul mod de folosinţă,* Bucureşti, Editura Cartea Românească, [1982].

Agârbiceanu, O.= Ion Agârbiceanu, *Opere,* vol. 1-9, Bucureşti, Editura pentru Literatură / Editura Minerva, 1962-1976.

Alboiu, P. C. = George Alboiu, *Poemele câmpiei,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1978.

Albu, E. = Florenţa Albu, *Epitaf,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1981.

Alecsandri, O. = Vasile Alecsandri, *Opere,* vol. I-IV, [Bucureşti], Editura Minerva, 1966-1974.

Alexandrescu, O. = Gr. Alexandrescu, *Opere,* vol. I, Bucureşti, Editura Minerva, 1972.

Alexandru, I. B. = Ioan Alexandru, *Imnele bucuriei,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1973.

Andrei, P. F. = P. Andrei, *Problema fericirii,* Iaşi, Editura Viaţa Românească, 1921.

D. Anghel, P. = D. Anghel, *Poezii,* [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1968.

D. Anghel, PR. = D. Anghel, *Proză,* [Bucureşti], Editura Minerva, 1975.

Anghel, F. = Paul Anghel, *Fluviile,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1980.

Anghel, G. = Paul Anghel, *Te Deum la Griviţa,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1978.

Arghezi, S. = Tudor Arghezi, *Scrieri,* vol. 1-32, Bucureşti, Editura pentru Literatură / Editura Minerva, 1962-1982.

Scanned with OKEN Scanner

B. P. R. = *Basme populare românești*, vol. I-II, București, Editura pentru Literatură, 1967.

Baconsky, F. M. = A. E. Baconsky, *Fluxul memoriei*, [București], Editura pentru Literatură, [1967].

Baconsky, V. = A. E. Baconsky, *Versuri*, [București], Editura Tineretului, [1964].

Bacovia, O. = G. Bacovia, *Opere*, București, Editura Minerva, 1978.

Baltag, P. = Cezar Baltag, *Poeme*, București, Editura Eminescu, 1981.

Baltazar, S. = Camil Baltazar, *Soare pe culmi*, București, Editura Minerva, 1972.

Baranga, P. = Aurel Baranga, *Poezii*, [București], Editura Eminescu, 1973.

E. Barbu, F. L. = Eugen Barbu, *Facerea lumii*, [București], Editura Eminescu, 1971.

E. Barbu, G. = Eugen Barbu, *Groapa*, [București], Editura Eminescu, 1975.

E. Barbu, S. N. = Eugen Barbu, *Săptămâna nebunilor*, București, Editura Albatros, 1981.

Barbu, V. P. = Ion Barbu, *Versuri și proză*, București, Editura Minerva, 1970.

Bart, S. = Jean Bart, *Scrieri*, vol. I, București, Editura Minerva, 1974.

Bassarabescu, O. A. = I. A. Bassarabescu, *Opere alese*, București, Editura pentru Literatură, 1966.

Bălăiță, L. = George Bălăiță, *Lumea în două zile*, București, Editura Eminescu, 1975.

Bălcescu, O. A. = Bălcescu, *Opere alese*, vol. II, București, Editura pentru Literatură și Artă, 1960.

Bănulescu, C. M. = Ștefan Bănulescu, *Cartea milionarului*, I. *Cartea de la Metopolis*, București, Editura Eminescu, 1977.

Birăescu, E. T. = Traian Liviu Birăescu, *Echinox de toamnă*, Timișoara, Editura Facla, 1981.

Birou, L. = Virgil Birou, *Lume fără cer*, Timișoara, Editura Facla, 1972.

Blaga, O. = Lucian Blaga, *Opere*, vol. 1-7, București, Editura Minerva, 1974-1980.

Scanned with OKEN Scanner

Blaga, T. C. = Lucian Blaga, *Trilogia culturii,* Bucureşti, Editura pentru Literatură Universală, 1969.

Blandiana, P. = Ana Blandiana, *Poezii,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1974.

Bogza, O. = Geo Bogza, *Orion,* [Bucureşti], Editura Minerva, 1978.

Bogza, S. P. = Geo Bogza, *Scrieri în proză,* vol. I-V, [Bucureşti], Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1956-1959.

Bolintineanu, O. = Dimitrie Bolintineanu, *Opere,* I, Bucureşti, Editura Minerva, 1981.

Bolliac, O. = Cezar Bolliac, *Opere,* [Bucureşti], Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1956.

Botez, S. = Demostene Botez, *Scrieri,* vol. 1-4, Bucureşti, Editura Minerva, 1971-1973.

Botta, S. = Emil Botta, *Scrieri,* vol. I, Bucureşti, Editura Minerva, 1980.

Boureanu, S. = Radu Boureanu, *Scrieri,* vol. 1-3, Bucureşti, Editura Minerva, 1972-975.

Brad, O. = Ion Brad, *Ora întrebărilor,* Bucureşti, Editura Minerva, 1979.

Brăescu, O. A. = Gh. Brăescu, *Opere alese,* vol. I, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1962.

Brătescu-Voineşti, Î. L. = I. Al. Brătescu-Voineşti, *Întuneric şi lumină,* Bucureşti, Editura Minerva, 1978.

Breban, A. B. = N. Breban, *Animale bolnave,* Bucureşti, Editura Tineretului, 1968.

Breban, B. = Vasile Breban, *Bunavestire,* Iaşi, Editura Junimea, 1977.

Breban, D. J. = Nicolae Breban, *Don Juan,* Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1981.

Bucuţa, S. = Emanoil Bucuţa, *Scrieri,* Bucureşti, Editura Minerva, 1971.

Budai-Deleanu, Ţ. = I. Budai-Deleanu, *Ţiganiada,* Bucureşti, Editura Minerva, 1981.

Buzea, P. P. = Constanţa Buzea, *Ploi de piatră,* Bucureşti, Editura Albatros, 1979.

Buzura, B. N. = Augustin Buzura, *Bloc Notes,* Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1981.

Buzura, F. T. = Augustin Buzura, *Feţele tăcerii,* Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1974.

Scanned with OKEN Scanner

Buzura, O. = Augustin Buzura, *Orgolii,* Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1977.

Caragiale, O. = I. L. Caragiale, *Opere,* vol. I-II, Bucureşti, Editura Minerva, 1971.

M. I. Caragiale, C. C. = Mateiu I. Caragiale, *Craii de Curtea-Veche,* Bucureşti, Editura Minerva, 1972.

Cassian, P. = Nina Cassian, *Poezii,* [Bucureşti], Editura Tineretului, [1953].

Cazimir, P. = Otilia Cazimir, *Poezii,* [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1964.

Călinescu, O. = G. Călinescu, *Opere,* vol. 1-15, Bucureşti, Editura pentru Literatură - Editura Minerva, 1965-1979.

Călugăru, V. = Alice Călugăru, *Versuri,* [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1968.

Cârlova, R. T. = V. Cârlova, *Ruinele Tîrgovişţii,* Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1975.

Cerna, P. = Panait Cerna, *Poezii,* Bucureşti, Editura Minerva, 1981.

Ciobanu, C. F. = Mircea Ciobanu, *Cartea fiilor,* Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1970.

Ciobanu, M. = Mircea Ciobanu, *Martorii,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1973.

Ciobanu, P. = Mircea Ciobanu, *Patimile,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1979.

Ciocârlie, M. C. = Livius Ciocârlie, *Mari corespondenţe,* Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1981.

Cioran, L. S. = Emil Cioran, *Lacrimi şi sfinţi,* Bucureşti, Editura Humanitas, 1995.

Cocea, S. = N. D. Cocea, *Scrieri,* II, Bucureşti, Editura Minerva, 1970.

Codreanu, S. = Mihai Codreanu, *Scrieri,* vol. 1-2, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1968-1969.

Coşbuc, O. A. = G. Coşbuc, *Opere alese,* vol. I-IV, Bucureşti, Editura pentru Literatură / Editura Minerva, 1966-1979.

Cotruş, V. = Aron Cotruş, *Versuri,* Bucureşti, Editura Minerva, 1978.

Creangă, O. = Ion Creangă, *Opere,* Bucureşti, Editura Minerva, 1972.

Scanned with OKEN Scanner

Cruceanu, V. = Mihail Cruceanu, *Versuri,* [Bucureşti], Editura Tineretului, [1967].

Dan, S. = Pavel Dan, *Scrieri,* Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1965.

Delavrancea, O. = Barbu Delavrancea, *Opere,* vol. 1-2, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1965.

Demetrescu, S. A. = Traian Demetrescu, *Scrieri alese,* [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1968.

Deşliu, P. P. = Dan Deşliu, *Pavăză putredă,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1981.

Dimov, T. = Leonid Dimov, *Texte,* Bucureşti, Editura Albatros, 1980.

Doinaş, A. P. = Ştefan Aug. Doinaş, *Alfabet poetic,* Bucureşti, Editura Minerva, 1978.

Doinaş, V. = Ştefan Augustin Doinaş, *Versuri,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1972.

Drăguşanu, P. T. = Ion Codru Drăguşanu, *Peregrinul transilvan,* Bucureşti, Editura Sport-Turism, 1980.

Drumeş, C. M. = Mihail Drumeş, *Cazul Magheru,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1971.

Dulfu, S. = P. Dulfu, *Scrieri,* Bucureşti, Editura Minerva, 1971.

Dumitrescu, V. = Geo Dumitrescu, *Versuri,* Bucureşti, Editura Minerva, 1981.

Eftimiu, O. = Victor Eftimiu, *Opere,* vol. 7-8, Bucureşti, Editura Minerva, 1978-1980.

Eliade, C. D. = Mircea Eliade, *În curte la Dionis,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1981.

Eliade, M. N. = Mircea Eliade, *Maitreyi. Nuntă în cer,* [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1969.

Eminescu, O. = Mihai Eminescu, *Opere,* vol. I-VII, Bucureşti, 1939-1977.

Farago, P. = Elena Farago, *Poezii,* [Bucureşti], Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1957.

Filimon, O. = N. Filimon, *Opere,* vol. I-II, Bucureşti, Editura Minerva, 1975-1978.

Florian, A. S. = Mircea Florian, *Arta de a suferi,* Bucureşti, Editura Fundaţiunei, f. a.

Scanned with OKEN Scanner

Fulga, A. I. = Laurenţiu Fulga, *Alexandra şi infernul,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1974.

Fulga, F. = Laurenţiu Fulga, *Fascinaţia,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1977.

Fulga, S. = Laurenţiu Fulga, *Salvaţi sufletele noastre,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1980.

Frunză, P. = Eugen Frunză, *Poezii,* [Bucureşti], Editura Tineretului, [1963].

Frunză, T. = Eugen Frunză, *Târziu,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1980.

Fundoianu, P. = B. Fundoianu, *Poezii,* Bucureşti, Editura Minerva, 1978.

Galaction, O. A. = Gala Galaction, *Opere alese,* vol. I-IV, [Bucureşti], Editura Minerva, 1959-1965.

Gane, S. = Nicolae Gane, *Scrieri,* Bucureşti, Editura Minerva, 1979.

Gârleanu, S. A. = Gârleanu, *Scrieri alese,* vol. I-II, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1963.

Genaru, E. = Ovidiu Genaru, *Elogii,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1974.

George, S. = Tudor George, *Scarabeul sacru,* [Bucureşti], Editura Albatros, 1979.

Gheorghe, P. = Ion Gheorghe, *Poeme,* [Bucureşti], Editura Albatros, [1972].

Goga, O. - Octavian Goga, *Opere,* vol. I-II, Bucureşti, Editura Minerva, 1978.

Goga, P. P. = Octavian Goga, *Pagini publicistice,* Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1981.

Haşdeu, S. I. = Haşdeu, *Sarcasm şi ideal,* Bucureşti, Editura Minerva, 1975.

Heliade, O. = I. Heliade Rădulescu, *Opere,* vol. I, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1967.

Hogaş, O. = C. Hogaş, *Opere,* [Bucureşti], Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, [1956].

Holban, O. = Anton Holban, *Opere,* vol. I-II, Bucureşti, Editura Minerva, 1970-1972.

Ibrăileanu, A. = G. Ibrăileanu, *Adela,* Bucureşti, Editura Minerva, 1976.

Scanned with OKEN Scanner

Iorga, C. = Nicolae, Iorga, *Cugetări,* [Bucureşti], Editura Albatros, 1972.

Iosif, O. A. = Şt. O. Iosif, *Opere alese,* vol. I, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1962.

Isac, P. = Emil Isac, *Poezii,* Bucureşti, Editura Minerva, 1976.

Ispirescu, B. R. = Petre Ispirescu, *Basmele românilor,* Bucureşti, Editura Minerva, 1981.

Iureş, M. C. = Ştefan Iureş, *Mâhnitul meu centaur,* Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1981.

Ivasiuc, A. = Alexandru Ivasiuc, *Apa,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1975.

Jarník-Bîrseanu, D. = Ioan Urban Jarník, Andrei Bîrseanu, *Doine şi strigături din Ardeal,* Braşov, Editura Librăriei Ciurcu.

Jebeleanu, S. = Eugen Jebeleanu, *Scrieri,* vol. 1-2, Bucureşti, Editura Minerva, 1974.

Labiş, M. C. = Nicolae Labiş, *Moartea căprioarei,* [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1964.

Labiş, P. = Nicolae Labiş, *Poezii,* Bucureşti, Editura Minerva, 1976.

Lăncrănjan, C. = Ion Lăncrănjan, *Caloianul,* vol. I-II, [Bucureşti], Editura Albastros, [1975].

Lăncrănjan, COR. = Ion Lăncrănjan, *Cordovanii,* vol. I-III, Bucureşti, Editura Minerva, 1972.

Lăncrănjan, D. C. = Ion Lăncrănjan, *Drumul câinelui,* Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1974.

Lăncrănjan, F. S. = Ion Lăncrănjan, *Fiul secetei,* Bucureşti, Editura Albatros, 1979.

Lăncrănjan, F. = Ion Lăncrănjan, *Fragmentarium,* [Bucureşti], Editura Tineretului, [1969].

Lăncrănjan, P. = Ion Lăncrănjan, *Ploaia de la miazăzi,* Cluj, Editura Dacia, 1975.

Lăncrănjan, S. U. = Ion Lăncrănjan, *Suferinţa urmaşilor,* [Bucureşti], Editura Eminescu, 1978.

Lesnea, P. = George Lesnea, *Poeme,* Iaşi, Editura Junimea, 1977.

Lesnea, V. = George Lesnea, *Versuri,* [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1964.

Macedonski, O. = Alexandru Macedonski, *Opere,* vol. I-II, Bucureşti, Editura pentru Literatură / Editura Minerva, 1966-1973.

Scanned with OKEN Scanner

Maniu, S. = Adrian Maniu, *Scrieri,* vol. 1-2, [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1968.

Mazilu, C. S. = Teodor Mazilu, *Într-o casă străină,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, [1975].

Mazilu, N. E. = Teodor Mazilu, *O singură noapte eternă,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1975.

Măduţa, N. A. = Ilie Măduţa, *Nălucile de aur,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, [1980].

Mălăncioiu, L. V. = Ileana Mălăncioiu, *Linia vieţii,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1982.

Micle, P. = Veronica Micle, *Poezii,* [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1969.

Mihăescu, O. = Gib Mihăescu, *Opere,* vol. I-IV, Editura Minerva, 1976-1980.

Minulescu, O. = Ion Minulescu, *Opere,* vol. I-III, Bucureşti, Editura Minerva, 1974-1978.

Miu-Lerca, S. = C. Miu-Lerca, *Sus stele, jos stele,* Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1971.

Mugur, D. = Florin Mugur, *Dansul cu moartea,* Bucureşti, Editura Albatros, 1981.

Munteanu, H. = Francisc Munteanu, *Hoţul,* [Bucureşti], Cartea Românească, 1980.

Mumu, P. = George Mumu, *Poeme,* [Bucureşti], Editura Minerva, 1970.

Naum, P. A. = Gellu Naum, *Poeme alese,* [Bucureşti], Editura Albatros, [1970].

Neagu, Î. = Fănuş Negu, *Îngerul a strigat,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1975.

Nedelcovici, S. V. = Bujor Nedelcovici, *Somnul vameşului,* vol. 1-3, Bucureşti, Editura Eminescu, 1981.

Nedelcovici, U. = Bujor Nedelcovici, *Ultimii,* [Bucureşti], Editura Eminescu, 1970.

Nedelcovici, Z. N. = Bujor Nedelcovici, *Zile de nisip,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1979.

Negruzzi, O. = C. Negruzzi, *Opere,* vol. I. Bucureşti, Editura Minerva, 1974.

Nicolescu, P. = Vasile Nicolescu, *Poeme,* [Bucureşti], Editura Albatros, [1974].

Scanned with OKEN Scanner

Odobescu, P. = A. I. Odobescu, *Pseudo-cynegeticos,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1972.

P. V. = *Poeţii* Văcăreşti, *Versuri alese,* [Bucureşti], Editura Albatros, [1974].

Paler, S. I. = Octavian Paler, *Scrisori imaginare,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1972.

Pană, P. P. = Saşa Pană, *Poeme şi poezii,* [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1966.

Pann, P. V. = Anton Pann, *Povestea vorbii,* Bucureşti, Editura Minerva, 1982.

Papadat-Bengescu, O. = Hortensia Papadat-Bengescu, *Opere,* vol. I-IV, Bucureşti, Editura Minerva, 1972-1980.

Paraschivescu, S. = Miron Radu Paraschivescu, *Scrieri,* vol. 1-3, Bucureşti, Editura Minerva, 1969-1974.

Pardău, O. T. = Platon Pardău, *Omul coborât din turn,* Bucureşti, Editura Albatros, 1980.

Păcurariu, L. = Francisc Păcurariu, *Labirintul,* Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1976.

Păcurariu, O. = Francisc Păcurariu, *Omul bîntuit de cuvinte,* Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980.

Păunescu, B. V. = Adrian Păunescu, *De la Bârca la Viena şi înapoi,* [Bucureşti], Editura Sport-Turism, 1981.

Păunescu, R. Z. = Adrian Păunescu, *Rezervaţia de zimbri,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1982.

Pârvan, S. = Vasile Pârvan, *Scrieri,* Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1981.

Perpessicius, O. = Perpessicius, *Opere,* vol.1, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1966.

Petică, S. = Ştefan Petică, *Scrieri,* vol. I, Bucureşti, Editura Minerva, 1970.

Camil Petrescu, O. = Camil Petrescu, *Opere,* vol. I-III, Bucureşti, Editura Minerva, 1973-1981.

Cezar Petrescu, A. = Cezar Petrescu, *Apostol,* [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1963.

Cezar Petrescu, A. N. = Cezar Petrescu, *Aurul negru,* Bucureşti, Editura Minerva, 1974.

Cezar Petrescu, B. M. = Cezar Petrescu, *Baletul mecanic,* Bucureşti, Editura Minerva, 1975.

Scanned with OKEN Scanner

Cezar Petrescu, C. V. = Cezar Petrescu, *Calea Victoriei*, [Bucureşti], Editura pentru Literatură şi Artă., [1957].

Cezar Petrescu, Î. = Cezar Petrescu, *Întunecare*, Bucureşti, Editura Albatros, 1980.

Cezar Petrescu, N. = Cezar Petrescu, *Nuvele*, Bucureşti, Editura Minerva, 1978.

Cezar Petrescu, O. P. = Cezar Petrescu, *Oraş patriarhal*, Bucureşti, Editura Eminescu, 1982.

Philippide, S. = Alexandru Philippide, *Scrieri*, vol. 1-2, Bucureşti, Editura Minerva, 1975-1977.

Pillat, P. = Ion Pillat, *Poezii*, [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1965.

D. R. Popescu, C. F. = Dumitru Radu Popescu, *Câinele de fosfor*, [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1982.

D. R. Popescu, I. Ş. = D. R. Popescu, *Iepurele şchiop*, [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1980.

D. R. Popescu, L. A. = D. R. Popescu, *Leul albastru*, Bucureşti, Editura Minerva, 1981.

D. R. Popescu, P. G. = D. R. Popescu, *Podul de gheaţă*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1982.

Preda, D. = Marin Preda, *Delirul*, [Bucureşti], Editura Cartea Românească, [1975].

Preda, I. P. = Marin Preda, *Cel mai iubit dintre pământeni*, vol. I-III, [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1980.

Preda, M. = Marin Preda, *Moromeţii*, I-II, Bucureşti, Editura Albatros, 1987.

Preda, V. P. = Marin Preda, *Viaţa ca o pradă*, [Bucureşti], Editura Cartea Românească, [1979].

Rău, V. = Aurel Rău, *Versuri*, Bucureşti, Editura Eminescu, 1982.

Rebreanu, O. = Liviu Rebreanu, *Opere*, vol. 1-10, [Bucureşti], Editura pentru Literatură / Editura Minerva, 1968-1981.

Robescu, S. R. = Marius Robescu, *Spiritul însetat de real*, [Bucureşti], Editura Cartea Românească, 1980.

Russo, S. A. = Alecu Russo, *Scrieri alese*, [Bucureşti], Editura de Stat pentru Literatură, 1959.

I. M. Sadoveanu, S. = Ion Marin Sadoveanu, *Scrieri*, vol. I-IV, Bucureşti, Editura pentru Literatură / Editura Minerva, 1969-1975.

Scanned with OKEN Scanner

Sadoveanu, O. = Mihail Sadoveanu, *Opere,* vol. 1-22, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă / Editura Minerva, 1954-1973.

Sălcudeanu, B. A. = Petre Sălcudeanu, *Biblioteca din Alexandria,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, [1980].

Săulescu, V. T. A. = Mihail Săulescu, *Versuri. Teatru. Articole.* Bucureşti, Editura Minerva, 1974.

Scarlat, N. = Teodor Scarlat, *Nopţile din Underground.* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, [1972].

Sebastian, D. = Mihail Sebastian, *De două mii de ani,* Bucureşti, 1946.

Sebastian, E. C. M. = *Eseuri, Cronici, Memorial,* Bucureşti, Editura Minerva, 1972.

Sebastian, O. A. = Mihail Sebastian, *Oraşul cu salcâmi. Accidentul.* Bucureşti, Editura Eminescu, 1976.

Serghi, M. = Cella Serghi, *Mirona,* Bucureşti, Editura Minerva, 1977.

Slavici, O. = Ioan Sla777vici, *Opere,* vol. 1-8, Bucureşti, Editura pentru Literatură / Editura Minerva, 1967-1976.

Sorescu, D. F. = Marin Sorescu, *Trei dinţi din faţă,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1978.

Sorescu, I. = Marin Sorescu, *Insomnii,* [Bucureşti], Editura Albatros, [1971].

Sperantia, P. = Eugenia Sperantia, *Poezii,* [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1966.

Stahl, D. F. = Henriette Yvonne Stahl, *Drum de foc,* Bucureşti, Editura Minerva, 1981.

Stahl, F. O. = Henriette Yvonne Stahl, *Fratele meu omul,* Bucureşti, Editura Minerva, 1974.

Stahl, S. R. = Henriette Yvonne Stahl, *Steaua robilor,* Bucureşti, Editura Minerva, 1979.

Stahl, V. = Henriette Yvonne Stahl, *Voica,* Bucureşti, Editura Minerva, 1972.

Stamatiad, C. A. = Stamatiad, *Cortegiul amintirilor,* Bucureşti, Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1942.

Stanca, V. = Radu Stanca, *Versuri,* Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980.

Stancu, S. = Zaharia Stancu, *Scrieri,* vol. 1-9, Editura Minerva, 1977-1979.

Scanned with OKEN Scanner

Stănescu, E. M. = Nichita Stănescu, *Epica Magna,* [Iaşi], Editura Junimea, 1978.

Stănescu, F. P. = Nichita Stănescu, *Fiziologia poeziei,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1990.

Stănescu, N. S. = Nichita Stănescu, *Noduri şi semne,* [Bucureşti], Editura Cartea Românească, [1982].

Stănescu, O. I. = Nichita Stănescu, *Operele imperfecte,* Bucureşti, Editura Albatros, 1973.

Stănescu, R. = Nichita Stănescu, *Respirări,* Bucureşti, Editura Sport-turism, 1982.

Stelaru, M. I. = Dimitrie Stelaru, *Mare incognitum,* [Bucureşti], Editura Tineretului, [1969].

Stoica, O. = Petre Stoica, *Orologiul,* Editura Eminescu, 1970.

Streinu, P. = Vladimir Streinu, *Poezii,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1982.

Al. O. Teodoreanu, V. = Al. O. Teodoreanu, *Versuri,* Bucureşti, Editura Minerva, 1972.

Teodoreanu, O. A. = Ionel Teodoreanu, *Opere alese,* vol. I-VII, Bucureşti, Editura pentru Literatură / Editura Minerva 1968-1981.

G. Dem. Teodorescu, P. P. = G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române,* Bucureşti, Editura Minerva, 1982.

Teodorescu, P. N. = Virgil Teodorescu, *Poezie neîntreruptă,* Bucureşti, Editura Minerva, 1970.

Topîrceanu, S. A. = George Topîrceanu, *Scrieri alese,* I, Bucureşti, Editura Minerva, 1970.

Tulbure, V. R. = Victor Tulbure, *Vioara roşie,* [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1968.

Tutoveanu, V. = George Tutoveanu, *Versuri,* [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1978.

Ţoiu, G. V. = Constantin Ţoiu, *Galeria cu viţă sălbatică,* [Bucureşti], Editura Eminescu, [1979].

Ţoiu, Î. = Constantin Ţoiu, *Însoţitorul,* Bucureşti, Editura Eminescu, 1981.

Uricaru, A. I. = Eugen Uricaru, *Aşteptându-i pe învingători,* Bucureşti, Editura Albatros, 1981.

Urmuz, P. B. = Urmuz, *Pagini bizare,* Bucureşti, Editura Minerva, 1970

Scanned with OKEN Scanner

Utan, V. = Tiberiu Utan, *Versuri,* [Bucureşti], Editura Albatros, 1975.

Vianu, O. = Tudor Vianu, *Opere,* 1, Bucureşti, Editura Minerva, 1971.

Vinea, O. = Ion Vinea, *Opere,* vol. I-IV, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1971-1974.

Vintilă, Z. = Petru Vintilă, *Zăpezile de altădată,* Editura Cartea Românească, 1976.

Vlahuţă, S. A. = Al. Vlahuţă, *Scrieri alese,* vol. I-III, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1963-1964.

Voiculescu, P. = V. Voiculescu, *Poezii,* vol. I-II, [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1968.

Voiculescu, PV. = V. Voiculescu, *Povestiri,* vol. I-II, [Bucureşti], Editura pentru Literatură, 1966.

Voiculescu, Z. O. = V. Voiculescu, *Zahei orbul,* Cluj, Editura Dacia, 1970.

Vulpescu, A. M. = Romulus Vulpescu, *Arte. Meserii,* Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1979.

Zamfirescu, O. = Duiliu Zamfirescu, *Opere,* vol. I-III, Bucureşti, Editura Minerva, 1970-1972.

Mihail-Zamfirescu, = George Mihail-Zamfirescu, *Maidanul cu dragoste,* Bucureşti, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1957.

Scanned with OKEN Scanner

INDICELE ARTICOLELOR DE DICȚIONAR

Pag.

A

Adevăr 11
admirație 12
aer 13
alee 15
aluzie 15
amănunt 16
amărăciune 16
ambiție 16
amenințare 17
amintire 17
amor 19
amurg 19
an 20
apă 21
aplauze 22
apus 22
arbore 23
argument 23
aripă 24
arșită 24
așteptare 25
atenție 25
atitudine 26
atmosferă 27

B

Barbă 28
bănuială 29
bărbie 29
bătălie 30
bătrân 30
beznă 31
blândețe 31
boală 32
boltă 32
brad 33
braț 33
bucurie 34
bunătate 36
buză 36

C

Cal 39
cale 40
cap 40
caracter 41
carte 42
casă 42
castel 43
călătorie 43
căldură 44
cărare 44
căutătură 45
câine 46
câmp 46
câmpire 47
cântec 48
ceas 49
ceață 49
cer 50
cetate 51
chin 51
chip 52
clădire 53
clipă 54
clopot 54
coapsă 55
codru 55
convingere 56
copac 56
copil 57
copilă 58
copilărie 58
corp 59
crâng 59

Scanned with OKEN Scanner

creangă 60
curaj 60
curiozitate 60
cuvânt 62
cuvântare 63

D
Deal 64
deget 65
desperare 65
destin 66
dezmierdare 67
deznădejde 67
dimineaţă 68
dinte 68
discurs 69
discuţie 69
dispreţ 70
dor 71
dorinţă 72
dovadă 73
dragoste 74
dramă 75
drum 76
duioşie 76
durere 77
duşman 79
duşmănie 79

E
Ecou 80
educaţie 80
efort 81
egoism 81
eleganţă 82
emoţie 82
entuziasm 83
epocă 83
eveniment 83
existenţă 84
expresie 85

F
Familie 87
faptă 87
farmec 88
fată 89
faţă 90
fecioară 93
femeie 93
fereastră 95
fericire 95
fiară 97
figură 97
fiinţă 98
fior 99
fire 99
flacără 101
floare 102
foame 102
foc 103
foşnet 103
frază 104
frearnăt 104
frică 105
frig 105
frumuseţe 106
frunte 107
frunză 108
fulger 109
fum 110
furie 110
furtună 111

G
Gând 112
gât 113
geamăt 114
geană 114
gelozie 115
genunchi 115
ger 116
gest 116
glas 118
glorie 120
glumă 121
grădină 121
greşeală 122
grijă 122
groază 123
grumaz 123
gură 123
gust 124

H
Haină 125
hohot 126
hotărâre 126

I
Iarbă 128
iarnă 129

Scanned with OKEN Scanner

ideal 130
idee 130
iluzie 131
imaginație 131
impresie 132
indiferență 132
inimă 133
instinct 134
inteligență 135
invidie 135
ironie 136
iubire 136
izvor 138

Î
Îmbrățișare 139
împrejurare 139
încredere 140
îndrăzneală 141
înfățișare 141
îngrijorare 142
întâlnire 142
întâmplare 143
întrebare 144
întuneric 145
înțelepciune 146

J
Jale 147

L
Lac 149
lacrimă 149
lene 150
liniște 150
lucire 151
lume 152
lumină 152
lună 154
luptă 155

M
Mare 157
mâhnire 158
mână 159
mândrie 160
mângâiere 161
mânie 161
melancolie 162
melodie 163
memorie 164
mers 164
milă 165
mină 165
minciună 166
minte 166
mirare 167
mireasmă 168
miros 168
mister 170
mișcare 170
moarte 171
modestie 172
mormânt 172
motiv 173
mulțime 173
mulțumire 174
muncă 174
munte 175
murmur 176
mustață 177
muzică 177

N
Nare 179
nas 179
natură 180
nădejde 180
năzuință 181
negură 182
neliniște 182
nemulțumire 183
nepăsare 183
nerăbdare 184
ninsoare 184
noapte 184
nor 186
nostalgie 187
nume 188

O
Oboseală 189
obraz 189
ochi 191
odaie 194
oraș 194
orgoliu 195

P
Pajiște 196
palat 196
palmă 196

Scanned with OKEN Scanner

paloare 197
panică 197
parc 198
parfum 198
pas 199
pasăre 200
pasiune 200
patimă 201
pădure 202
pământ 203
păr 204
părere 205
pâclă 205
pedeapsă 205
peisaj 206
picior 206
piele 207
piept 208
plăcere 208
plâns 209
pleată 210
pleoapă 211
plictiseală 211
plimbare 212
ploaie 212
plop 213
poiană 214
politețe 214
pom 215
popor 215
pornire 216
potecă 216
prăpastie 217
presimțire 217
prieten 217
prietenie 218
primăvară 219
primejdie 219
privelişte 220
privire 221
profil 223
pulpă 224
pumn 224
purtare 224

R

Ram, ramură 226
rază 226
răcoare 227
răspuns 227
răsuflare 228
răutate 229
război 229
răzbunare 230
râs 230
râu 232
realitate 232
regret 233
reproș 233
respect 234
respirație 234
rezultat 235
rochie 235
rouă 235

S

Salcie 237
salut 237
sat 238
satisfacție 238
sănătate 239
sărut 239
sărutare 240
sân 241
sânge 241
scenă 242
scop 243
scrisoare 243
seară 244
sentiment 245
senzație 246
sete 246
sfat 247
siluetă 248
simpatie 248
simțământ 249
sinceritate 249
singurătate 250
situație 250
soare 251
soartă 252
somn 253
soție 254
spaimă 254
spectacol 255
speranță 256
sprânceană 257
statură 257
stâncă 258
stea 259
stejar 259
stradă 260

Scanned with OKEN Scanner

strigăt 260
succes 261
suferință 262
suflet 263
sunet 264
surâs 265
surpriză 266
suspin 267

Ș
Șes 268
șoaptă 268
șold 269
șosea 269
știre 270

T
Talie 271
tăcere 271
teamă 273
temperament 274
ten 274
tinerețe 274
toamnă 275
ton 276
trai 277
trăsătură 277
trecut 278
tristețe 279
trup 280
tunet 281

Ț
Țară 282
țel 283
țintă 283
ținută 283
țipăt 284

U
Uimire 285
uitătură 286
uliță 286
umăr 286
umbră 287
umor 280
ură 280
urlet 289

V
Val 291
vale 292
vanitate 293
vară 293
văzduh 293
vânt 294
vârstă 295
vers 296
veselie 296
veste 297
viață 298
victorie 300
vifor 301
viitor 301
vijelie 301
vin 302
vis 302
viscol 303
voce 303
voință 305
voioșie 305
voluptate 306
vorbă 306
vreme 308
vuiet 309

Z
Zare 311
zăpadă 311
zâmbet 312
zbor 314
zgomot 315
zi 315
zori 317

Scanned with OKEN Scanner

DICȚIONAR DE EPITETE

COLECȚIA „DICȚIONARELE LIMBII ROMÂNE"

ISBN 978-973-1770-02-4

Scanned with OKEN Scanner